

Nota voor burgemeester en wethouders

Team
DEV-FC

Onderwerp

rekening 2018

1- Notagegevens		2- Bestuursorgaan	
Notanummer	2019-001202	☐ B & W	25-06-2019
Datum	19-06-2019	☐ Raad	03-07-2019
Programma:		☐ Burgemeester	--
12 Algemene dekkingsmiddelen		College van B & W	
Portefeuillehouder Weth. Grijsen		- Burgemeester	- Weth. Grijsen
		- Weth. De Geest	- Weth. Verhaar
		- Weth. Walder	- Weth. Rorink

Besluitenlijst	d.d.	d.d.	d.d.
☐ Akkoordstukken	--	☒ Openbaar	25-06-2019
		☐ Besloten	--

Routing	d.d.	par.	
wethouder Financien	21-06-2019	☐ adj.secr.	--
algemeen directeur	21-06-2019	☒ gem.secr.	21-06-2019
		BIS Openbaar	
		Status	Definitief 2019-06-27

Bijlagen

jaarverslag 2018

jaarrekening 2018

MPG 2019 Hoofdrapport

MPG bijlage 2 factsheets 2019 (vertrouwelijk)

MPG bijlage 3 Ontwikkeling risico's (vertrouwelijk)

MPG bijlage 4 Aan- en verkoopboek (vertrouwelijk)

MPG bijlage 5 Compensatieafspraken (vertrouwelijk)

MPG bijlage 6 Meerjarenbegrotingen (vertrouwelijk)

MPG bijlage 7 Rekentechnische uitgangspunten (vertrouwelijk)

B & W d.d.: 25-06-2019

Besloten wordt:

- 1 De concept jaarrekening en het concept jaarverslag 2018 vast te stellen;
- 2 het saldo na resultaatbestemming en budgetoverhevelingen van € 2.7 miljoen te storten in de Egalisatiereserve weerstand;
- 3 de raad om autorisatie te vragen voor de begrotingsoverschrijdingen;
- 4 het raadsvoorstel en ontwerp raadsbesluit vast te stellen;
- 5 het jaarverslag en de jaarrekening 2018 aan te bieden aan de raad;
- 6 geheimhouding op te leggen aan de raad voor de vertrouwelijke bijlagen 2 tot en met 6 van het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG);
- 7 De nota en het besluit openbaar te maken behalve de vertrouwelijke bijlagen van het MPG.

Financiële aspecten:

Financiële gevolgen voor de gemeente?	Nee
Begrotingswijziging	Nee

Voorstel openbaarmaking conform Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)

De nota en het besluit openbaar te maken

De nota en het besluit openbaar te maken vergezeld van bijgaand persbericht

De nota en het besluit openbaar te maken nadat

De nota en het besluit openbaar te maken, behalve...
de vertrouwelijke bijlagen van het MPG.

Het besluit openbaar te maken, maar niet de nota, gelet op artikel:

De nota en het besluit niet openbaar te maken, gelet op artikel:

Kennisgeving/ Bekendmaking Awb

Kennisgeving (publicatie) conform Awb

Nee

Bekendmaking conform Awb

Nee

ADVIESRADEN:

Moet een van de adviesraden gehoord worden of op de hoogte gesteld?

Nee

Toelichting

Inleiding

in de B en W vergadering 3 juni 2019 is een concept-versie van het jaarverslag en de jaarrekening 2018 vastgesteld. Dit gebeurde omdat het definitieve accountantsrapport met eenog niet beschikbaar was. Door middel van een raadsmededeling is toen ook de raad de conceptversie van de jaarrekening en jaarverslag toegezonden.

Het is de verwachting dat op 24 juni het definitieve accountantsrapport met een voorlopig goedkeurende verklaring wordt ontvangen. Dit rapport kan dan ook op de agenda van de B en W vergadering van 25 juni worden geplaatst. Op basis van dit rapport behoeft het concept jaarverslag en jaarrekening niet meer te worden aangepast. Dit betekent dat deze stukken nu ook definitief door het college van B en W kunnen worden vastgesteld en via een raadsvoorstel aan de raad worden voorgelegd. De raadsbehandeling staat gepland op 3 juli a.s.

De aanbevelingen van de auditcommissie bij de rekening 2018 worden het college van B en W in een afzonderlijk voorstel voorgelegd.

Beoogd resultaat

zie B en W-nota van 3 juni en het raadsvoorstel

Kader

zie B en W-nota van 3 juni en het raadsvoorstel

Argumenten voor en tegen

-

Extern draagvlak (partners)

-

Financiële consequenties

zie B en W-nota van 3 juni en het raadsvoorstel

Aanpak/uitvoering

zie B en W-nota van 3 juni en het raadsvoorstel

RAADSVOORSTEL

Onderwerp rekening 2018

Agendapunt

Voorstelnummer

Team

2019-001202

DEV-FC

Portef.houder

BenW-besluit d.d.:

Weth. Grijsen

25 juni 2019

Voorstel

1. De rekening van baten en lasten over het jaar 2018, waaronder het Jaarverslag 2018 en de daarin opgenomen Programmaverantwoording, alsmede de Balans per 31 december 2018 van de gemeente Deventer vast te stellen;
2. De begrotingsoverschrijdingen zoals opgenomen in de Paragraaf rechtmatigheid van het Jaarverslag 2018 te autoriseren; De begrotingsoverschrijdingen zoals opgenomen in de Paragraaf rechtmatigheid van het Jaarverslag 2018 te autoriseren;
3. Het saldo over 2018 na resultaatbestemming en budgetoverhevelingen van € 2.7 miljoen te storten in de egalisatiereserve weerstand. Het saldo over 2018 na resultaatbestemming en budgetoverhevelingen van € 2.7 miljoen te storten in de egalisatiereserve weerstand.

Kern van het raadsvoorstel

Algemeen

Hierbij bieden wij u ter vaststelling de jaarstukken over 2018 aan. Op basis van de gemeentewet legt het college aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de Jaarrekening en het Jaarverslag. De raad stelt de Jaarrekening en het Jaarverslag vast. De behandeling van het Jaarverslag 2018 en de Jaarrekening 2018 tijdens de raadsvergadering staat gepland op 3 juli 2019.

Met betrekking tot de vertrouwelijke bijlagen ontvangt u separaat een Raadsvoorstel tot Bekrachtiging Geheimhouding.

Het netto resultaat over 2018, na resultaatbestemming en budgetoverheveling, over 2018 bedraagt € 2.7 miljoen positief. Voor een toelichting op de resultaat wordt verwezen naar het Jaarverslag 2018, hoofdstuk Financiën en de diverse programmabladen.

De accountant heeft voorlopig een goedkeurende verklaring afgegeven voor de Jaarrekening voor de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Begrotingsafwijkingen en -overschrijdingen vragen om autorisatie door de gemeenteraad. In de regel worden begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad voorgelegd ter autorisatie. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het uit te voeren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Alleen wanneer door omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk is, wordt achteraf een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd. Als de raad hiermee instemt wordt de besteding alsnog geautoriseerd en is deze rechtmatig. Over het algemeen worden begrotingsoverschrijdingen die passen binnen de beleidskaders van de raad niet meegenomen in het accountantsoordeel.

Voor de begrotingsoverschrijdingen in 2018 wordt verwezen naar de Paragraaf rechtmatigheid.

Beoogd resultaat

Vaststelling van het Jaarverslag 2018 en de Jaarrekening 2018 en daarmee de start van het dechargeproces van het College van B&W. Vaststelling van het Jaarverslag 2018 en de Jaarrekening 2018 en daarmee de start van het dechargeproces van het College van B&W.

Kader

Het wettelijk kader voor de jaarrekening wordt gevonden in de artikelen 197 t/m 201 van de Gemeentewet. Op grond daarvan dient het college van burgemeester en wethouders over elk begrotingsjaar verantwoording af te leggen aan de raad, waarna de raad de jaarrekening vaststelt. De verantwoording betreft het gevoerde financieel beheer en de realisatie van de door de raad in de programmabegroting 2018 vastgelegde beleidsvoornemens.

Argumenten ten behoeve van de raad

Met de behandeling en vaststelling van de jaarstukken wordt invulling gegeven aan de verantwoordingsplicht van het college en de controletaak van de raad. De jaarstukken zijn opgemaakt na onderzoek door de door uw raad aangewezen accountant, het accountantskantoor Deloitte Accountants. Het rapport van de accountant wordt u separaat aangeboden.

De jaarstukken zijn onderzocht door de door uw raad ingestelde Onderzoekscommissie. In verband daarmee hebben wij op 11 juni 2019 de concept jaarrekening en jaarverslag aangeboden aan de leden van de Onderzoekscommissie.

Ter nader informatie melden wij u dat als gevolg van de dualisering en de daarmee samenhangende regelgeving over inrichting van stukken, de reikwijdte van de accountantscontrole en de rolverdeling tussen het college en de gemeenteraad, het volgende nog valt op te merken: -

1. Overlegging: Volgens artikel 197 van de Gemeentewet overlegt uw college aan de gemeenteraad: de jaarrekening (programmarekening, balans met toelichting), het jaarverslag en het rapport van bevindingen en de verklaring van de door de gemeenteraad benoemde accountant. -
2. Controleopdracht: De gemeenteraad heeft Deloitte Accountants B.V. opgedragen de controlewerkzaamheden te verrichten. De accountant hanteert als foutenmarge bij het bepalen van zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening 1% van het lastentotaal van de gemeente. Ten aanzien van onzekerheden bedraagt deze tolerantie maximaal 3%. De rapportagetolerantie, bepalend voor het al dan niet rapporteren van een fout of onzekerheid is vastgesteld op 10% van de goedkeuringstolerantie. -
3. Tevens verricht de accountant toetsingswerkzaamheden met betrekking tot de rechtmatigheid (zie hierna). De jaarrekening voldoet aan het BBV. -
4. Verantwoording: In artikel 8 van de van kracht zijnde financiële verordening is daarnaast bepaald dat het college door middel van de programmarekening verantwoording aflegt aan de gemeenteraad over de uitvoering van de programma's. -
5. Rechtmatigheid: De accountant toetst sinds 2004, naast de controle op de getrouwheid van de jaarrekening, ook met name op de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties. In dit kader zijn vanaf 2005 3 nieuwe criteria aan de orde, n.l. het begrotingscriterium (boekings binnen het begrote bedrag), het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium (juistheid verstrekte gegevens inzake subsidies en uitkeringen) en het voorwaardencriterium (naleving van in wet- en regelgeving opgenomen voorwaarden). -
6. Interne beheersing: Vooruitlopend op de controle van de jaarrekening is een interim-controle uitgevoerd. De bevindingen daarvan zijn neergelegd in de boardletter d.d. 29 november 2018.
7. Het concept rapport van bevindingen van de accountant wordt u separaat aangeboden.

Ketenpartners/ participatie

-

Financiële consequenties

In de 4e kwartaalrapportage 2018 was een prognose gegeven van de rekeninguitkomst na budgetoverhevelingen van € 2.7 miljoen positief. Het definitieve resultaat over 2018 is niet meer veranderd. Voor een nadere toelichting op het resultaat wordt verwezen naar hoofdstuk Financiën van het Jaarverslag 2018 en de programmabladen.

Samengevat:

bedragen x € 1.000	
Resultaat na bestemming reserves	6.562
Waarvan over te hevelen budgetten	-3.832
Voordelig nettoresultaat	2.730
Storting in egalisatiereserve weerstand	-2.730
Saldo	0

Het resultaat wordt gestort in de egalisatiereserve weerstand en is bij de 1e kwartaalrapportage 2019 conform de beleidsnota reserves en voorzieningen vanuit deze reserve gestort in de generieke weerstandreserve.

Als gevolg van de dualisering en de daarmee samenhangende regelgeving over inrichting van stukken, de reikwijdte van de accountantscontrole en de rolverdeling tussen het college en de gemeenteraad valt het volgende nog op te merken: -

1. Overlegging: Volgens artikel 197 van de Gemeentewet overlegt uw college aan de gemeenteraad: de jaarrekening (programmarekening, balans met toelichting), het jaarverslag en het rapport van bevindingen en de verklaring van de door de gemeenteraad benoemde accountant.
2. Controleopdracht: De gemeenteraad heeft Deloitte Accountants B.V. opgedragen de controlewerkzaamheden te verrichten. De accountant hanteert als foutenmarge bij het bepalen van zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening 1% van het lastentotaal van de gemeente. Ten aanzien van onzekerheden bedraagt deze tolerantie maximaal 3%. De rapportagetolerantie, bepalend voor het al dan niet rapporteren van een fout of onzekerheid is vastgesteld op 10% van de goedkeuringstolerantie. -
3. Tevens verricht de accountant toetsingswerkzaamheden met betrekking tot de rechtmatigheid (zie hierna). De jaarrekening voldoet aan het BBV.
4. Verantwoording: In artikel 8 van de van kracht zijnde financiële verordening is daarnaast bepaald dat het college door middel van de programmarekening verantwoording aflegt aan de gemeenteraad over de uitvoering van de programma's. -
5. Rechtmatigheid: De accountant toetst sinds 2004, naast de controle op de getrouwheid van de jaarrekening, ook met name op de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties. In dit kader zijn vanaf 2005 drie nieuwe criteria aan de orde, n.l. het begrotingscriterium (boekings binnen het begrote bedrag), het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium (juistheid verstrekte gegevens inzake subsidies en uitkeringen) en het voorwaardencriterium (naleving van in wet- en regelgeving opgenomen voorwaarden).

Betrokkenheid van de raad

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp
Voorstelnummer
Raadstafel d.d.
Raadsvergadering

rekening 2018
2019-001202
--

De raad van de gemeente Deventer,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 25 juni 2019, nummer 2019-001202.

BESLUIT

- De rekening van baten en lasten over het jaar 2018, waaronder het Jaarverslag 2018 en de daarin
- 1 opgenomen Programmaverantwoording, alsmede de Balans per 31 december 2018 van de gemeente Deventer vast te stellen;
 - 2 De begrotingsoverschrijdingen zoals opgenomen in de Paragraaf rechtmatigheid van het Jaarverslag 2018 te autoriseren; De begrotingsoverschrijdingen zoals opgenomen in de Paragraaf rechtmatigheid van het Jaarverslag 2018 te autoriseren;
 - 3 Het saldo over 2018 na resultaatbestemming en budgetoverhevelingen van € 2.7 miljoen te storten in de egalisatiereserve weerstand.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier, de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

RAADSVOORSTEL

Onderwerp Geheimhouding bijlagen bij jaarrekening 2018

Agendapunt

Voorstelnummer

Team

2019-000930

DEV-FC

Portef.houder

BenW-besluit d.d.:

Weth. Grijsen

3 juni 2019

Voorstel

Geheimhouding te bekrachtigen voor de vertrouwelijke bijlagen van het Meerjarenperspectief Grondzaken 2018 zijnde: Factsheets MPG, Risicoverloop, Aan- en verkoop boek, Compensatieafspraken, Meerjarenbegrotingen, Rekentechnische uitgangspunten.

Kern van het raadsvoorstel

Bekrachtiging van de door het college op 3 juni 2019 opgelegde geheimhouding op de bovengenoemde bijlagen van het Meerjarenperspectief Grondzaken 2019 (MPG 2019).

Beoogd resultaat

Bekrachtiging geheimhouding op de bijlagen 2 tot en met 7 van het Meerjarenperspectief Grondzaken 2019.

Argumenten ten behoeve van de raad

Het college heeft op 3 juni 2019 op grond van artikel 25 van de Gemeentewet en in verband met artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding opgelegd op de bovengenoemde bijlagen van het Meerjarenperspectief Grondzaken 2019. Geheimhouding is gewenst in verband met de economische en financiële belangen van de gemeente en haar onderhandelingspositie in verschillende projecten/gebiedsontwikkelingen zoals genoemd in het Meerjarenperspectief 2019.

Burgemeester en wethouders van de gemeente
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp Geheimhouding bijlagen bij jaarrekening 2018
Voorstelnummer 2019-000930
Raadstafel d.d. --
Raadsvergadering

De raad van de gemeente Deventer,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 3 juni 2019, nummer 2019-000930.

BESLUIT

- 1 Geheimhouding te bekrachtigen voor de vertrouwelijke bijlagen van het Meerjarenperspectief Grondzaken 2018 zijnde: Factsheets MPG, Risicoverloop, Aan- en verkoop boek, Compensatieafspraken, Meerjarenbegrotingen, Rekentechnische uitgangspunten.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Weernekers

ir. A.P. Heidema

Jaarrekening 2018

Inhoudsopgave

Ondertekening en vaststelling.....	3
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	4
Rekening.....	5
Balans	6
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	9
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	9
Toelichting op de balans	19
Vaste activa.....	20
Vlottende activa.....	29
Vaste passiva.....	35
Vlottende passiva.....	38
Overzicht Baten en Lasten.....	42
Toelichting op de programmarekening	44
Ontslagvergoeding	47
Uitvoering WNT.....	48
Bijlagen.....	49
Onvoorzien	
Staat van incidentele baten en lasten	
Nadere specificatie algemene dekkingsmiddelen	
Sisa	
IMG	
Resultaatbestemming	
Staat van reserves	
Algemene toelichting reserves	
Staat van voorzieningen	
Algemene toelichting voorzieningen	
Verloopoverzicht overlopende activa	
Verloopoverzicht overlopende passiva	
Overzicht uitgaven en inkomstenlopende investeringen	
GewaARBorgde geldleningen	
Taakveldenmatrix	

Ondertekening en vaststelling

Aldus deze rekening opgemaakt, ingevolge de artikelen 197 en 200 van de Gemeentewet en vastgesteld in het college van burgemeester en wethouders.

Deventer, .. juni 2019

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Deventer te Deventer

Verklaring betreffende de jaarrekening

Arnhem, .. juni 2019

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

Rekening

Balans

(bedragen x €1.000)

Activa	31-12-2018	31-12-2017	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriele vaste activa			Eigen vermogen		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	120	129	Algemene reserve	17.367	10.059
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	875	320	Bestemmingsreserves	50.141	62.092
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.857	3.021	Gerealiseerde resultaat	6.561	4.053
Sub-totaal	3.852	3.470	Sub-totaal	74.069	76.204
Materiële vaste activa			Voorzieningen		
Investeringen met economisch nut	177.713	182.105	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.726	7.285
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	32.913	33.014	Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	1.764	2.033
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	25.341	25.310			
Gronden uitgegeven in erfpacht	11.916	6.393			
Sub-totaal	247.883	246.822	Sub-totaal	9.490	9.318
Financiële vaste activa			Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Kapitaal verstrekkingen aan:			Onderhandse leningen van:		
- Deelnemingen	20.559	18.726	- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	305.948	249.920
Leningen aan:			- Binnenlandse bedrijven	5.327	5.465
- Deelnemingen	32.496	25.723	- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	20.000	20.000
Overige langlopende leningen u/g	5.953	5.883	Door derden belegde gelden	0	612

			Waarborgsommen	62	66
Sub-totaal	59.008	50.332	Sub-totaal	331.337	276.063
Totaal vaste activa	310.743	300.624	Totaal vaste passiva	414.896	361.585
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden			Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	49.174	57.452	Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Gereed product en handelsgoederen	8.356	10.953	Overige kasgeldleningen	0	25.000
			Banksaldi	10.135	16.111
			Overige schulden	14.795	16.222
Sub-totaal	57.530	68.405	Sub-totaal	24.930	57.333
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			Overlopende passiva		
Vorderingen op openbare lichamen	2.709	2.579	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	18.774	14.154
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	23.732	0	De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
Overige vorderingen	10.924	10.436	- Europese overheidslichamen	0	0
			- Het Rijk	1.409	1.670
			- Overige Nederlandse overheidslichamen	673	371
			Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	1.941	1.954
Sub-totaal	37.365	13.015	Sub-totaal	22.797	18.149

Liquide middelen					
Kassaldi	9				
Banksaldi	5.876	5.946			
Sub-totaal	5.885	5.946			
Overlopende activa					
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:					
- Europese overheidslichamen	6	10			
- Het Rijk	1.365	2.394			
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.770	2.718			
Overige nog te ontvangen bedragen	43.296	41.135			
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren	2.663	2.820			
Sub-totaal	51.100	49.077			
Totaal vlottende activa	151.880	136.443	Totaal vlottende passiva	47.727	75.482
Totaal generaal	462.623	437.067	Totaal generaal	462.623	437.067
			Gewaarborgde geldleningen	16.197	20.172
			Garantstellingen	1.046.471	1.101.353

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

In de jaarrekening is de algemene uitkering opgenomen op basis van de, in de septembercirculaire 2018 gepubliceerde accresmededeling.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten als ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming en is vier jaar. Wanneer er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) wordt wel een verplichting/voorziening gevormd. Bepalend voor het instellen van een voorziening is een waarschijnlijk ongelijkmatig karakter van de kosten.

Het gebruik van schattingen is een element bij het opstellen van de jaarrekening. De getrouwheid van de jaarrekening wordt daardoor niet aangetast. Bij schattingen opgenomen in de jaarrekening zijn de volgende punten in acht genomen;

- de aard van de schatting en de bijbehorende veronderstellingen worden als toelichting vermeld;
- er is rekening gehouden met alle relevante (potentiële) omstandigheden voor en na balansdatum; ervaringen in soortgelijke gevallen zijn meegenomen.

Vaste activa

Algemeen

In 2013 is door de raad de richtlijn activeren en afschrijven vastgesteld. Deze richtlijn is een vertaling van de eisen, welke zijn neergelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) inzake duurzame activa, naar de Deventer situatie. De richtlijn biedt een actueel kadervoor investeringen en de daaruit voortvloeiende activa en afschrijvingen.

Voor de afschrijvingsduur gelden de afschrijvingstermijnen die zijn opgenomen in de richtlijn activeren en afschrijven (2013). In aanvulling hierop is te melden dat de afschrijvingstermijn van de mobiele telefoons is gesteld op 3 jaar dit gezien de dynamische technische ontwikkelingen. In de jaarrekening is, in aanvulling op de richtlijn activeren en afschrijven, uitgegaan van de notitie grondexploitatie 2016 van de commissie BBV.

Omvangcriterium

Vanaf 1 januari 2005 worden investeringen met een gebruiksduur kleiner dan 3 jaar en/of met een verkrijging- of vervaardigingsprijs lager dan €25.000 niet geactiveerd maar direct ten laste van de programmarekening gebracht.

Vanaf het boekjaar 2013 worden activa, met een verkoop intentie op korte termijn, onder de vlottende activa opgenomen. In de toelichting op de balans wordt de omvang van de actuele waarde vermeld.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden enkel geactiveerd wanneer aan al de ondervermelde voorwaarden wordt voldaan (artikel 60 –BBV);

- het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- het actief in de toekomst economische of maatschappelijke nut zal genereren;
- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Het activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitaties als kosten van onderzoek en ontwikkeling is toegestaan onder de volgende voorwaarden;

- De kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst van het Bro; en
- De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie dan wel een afboeking ten laste van het jaarresultaat; en
- Plannen tot de ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, moeten bestuurlijke instemming hebben, blijkend uit een raadsbesluit of (gedelegeerd) collegebesluit.

Indeling

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk verantwoord;

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Vaste activa - Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de duurzame waardeverminderingen.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden conform de richtlijn activeren en afschrijven (2013) geactiveerd wanneer aan de voorwaarden van artikel 61 – BBV is voldaan. De verleende bijdragen worden afgeschreven in een periode die maximaal gelijk is aan de gebruiksduur van het actief bij betreffende derde.

Vaste activa - Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen in de balans. Als bedragen worden ontvangen in verband met afkoop van voortdurend erfpacht dan worden deze bedragen onder de vaste schulden op de balans opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden onder voorwaarden (direct aantoonbare relatie en geen specifieke voorwaarden voor terugbetaling) in mindering gebracht (na ingebruikname object). Indien niet wordt voldaan aan de voorwaarden wordt de bijdrage tot aan ingebruikname gedoteerd aan een voorziening of geboekt als transitorische post.

Investerings met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven

Investerings in riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval worden opgenomen in een aparte categorie. Dit zijn investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.

Afschrijven

Slijtende investeringen worden vanaf de boekingsperiode direct aansluitend op het moment van ingebruikneming (n+1) lineair of annuïtair afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit (zowel met economisch als maatschappelijk nut) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Wijziging bestemming activa

Van activa waarvan de bestemming wijzigt (bijvoorbeeld door verkoop) wordt conform artikel 63, lid 5 – BBV de actuele waarde van de nieuwe bestemming toegelicht (verkoop- of taxatiewaarde). Wanneer de duurzame gebruiksententie eindigt (door verkoopvoornemen), dan wordt het object onder de vlottende activa (voorraden) gerubriceerd. Is de actuele waarde lager dan de boekwaarde, dan vindt afwaardering plaats.

Vaste activa - Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Vanaf boekjaar 2017 worden de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gelijk behandeld als de investeringen met economisch nut. Dit betekent dat alle investeringen (m.u.v. kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde) vanaf 1 januari 2017 op gelijke wijze worden verantwoord en voldoen aan dezelfde eisen wat betreft de waardering, activering en afschrijving.

In de balans worden de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut afzonderlijk tot uitdrukking gebracht. In de toelichting op de balans worden de investeringen met maatschappelijk nu gesplitst in 'voor 2017' geactiveerd en 'vanaf 2017' geactiveerd. Investerings die op 01-01-2017 nog niet in gebruik zijn genomen worden in hun totaliteit (voor de volledige investeringsomvang) geactiveerd in 2017 of later. Er vindt geen deelactivering plaats.

Vaste activa - Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Wanneer de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. Bijdragen aan activa van derden worden conform de richtlijn activeren en afschrijven (2013) geactiveerd. De verleende bijdragen worden afgeschreven in een periode, gelijk aan de gebruiksduur van het actief waarvoor de bijdrage is verstrekt.

Per 1 januari 2017 worden de bijdragen aan activa in eigendom van derden niet meer verantwoord onder de financiële vaste activa maar onder de immateriële vaste activa.

Flottende activa

Voorraden

De niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG) zijn met ingang van 1 januari 2016 afgeschaft (notitie grondexploitaties – commissie BBV 2016). Activa die op de dag voor inwerkingtreding van de gewijzigde BBV (01-04-2016) op de balans zijn opgenomen als NIEGG, worden tegen dezelfde boekwaarde opgenomen op de toelichting op de balans als materiële vaste activa categorie ‘gronden en terreinen’. Deze activa worden uiterlijk voor 2020 gewaardeerd op marktwaarde tegen de dan geldende bestemming. Deze activa worden gedurende deze overgangperiode apart toegelicht in de toelichting op de materiële vaste activa.

Er wordt rente (omslagrentepercentage) bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als “onderhanden werken” opgenomen bouwgronden in exploitatie (BIE) zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Door de gekozen systematiek is het mogelijk dat een boekwaarde tijdelijke negatief kan staan.

Wanneer tussentijds winst wordt genomen dan wordt de ‘percentage of completion’ methode toegepast.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant zijn. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loonkosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Voor een geprognosticeerd verlies op de grondexploitatie wordt een verliesvoorziening ingesteld ter grote van het volledige verlies. De voorziening wordt gepresenteerd als waardecorrectie op de post voorraad onderhanden werk (bouwgrond in exploitatie).

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is inzake de algemene private debiteuren bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De voorziening voor de belasting debiteuren en de voorziening voor de debiteuren sociale zaken zijn daarentegen dynamisch bepaald in verband met het grote aantal kleine vorderingen.

Flottende activa - Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Flottende activa - Overlopende activa

De overlopende activa maken onderdeel uit van de flottende activa (artikel 37 – BBV). Onder de overlopende activa vallen de vooruitbetaalde kosten en nog te ontvangen bedragen.

Vooruitbetaalde kosten zijn kosten die reeds zijn betaald, maar waarvan de prestatie (nut) na de balansdatum valt.

Nog te ontvangen bedragen betreft nog te factureren geleverde prestaties. De grondslag voor de 'vordering' is voor de balansdatum ontstaan.

Overlopende activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (artikel 63 – BBV).

Vaste passiva

Reserves

In de, in 2009 door de raad, vastgestelde geactualiseerde beleidsnota reserves en voorzieningen wordt het kaderstellend beleid voor de reserves weergegeven.

Conform artikel 19 – BBV bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Voorzieningen

In de, in 2009 door de raad, vastgestelde geactualiseerde beleidsnota reserves en voorzieningen wordt het kaderstellend beleid voor voorzieningen weergegeven. Met ingang van begrotingsjaar 2014 is middels een Wijzigingsbesluit (25-07-2013) van de commissie BBV de toepassing enigszins aangepast en als volgt;

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
 - Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
 - De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b – BBV.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend, van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b – BBV (zijnde de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren). Deze uitzonderingscategorie wordt conform het BBV verantwoord onder de overlopende passiva.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Een uitzondering hierop is de voorziening Wethouders-pensioenen, welke wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

De onderhoudsegalisatie voorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming (de zogenaamde meerjaren onderhoudsplannen - MJOP's) van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die daarvoor zijn geformuleerd. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van dit jaarverslag is het beleid daarvoor nader toegelicht.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gerealiseerde aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vanaf 1 januari 2017 worden (conform artikel 46, onderdeel e – BBV) de *'overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer'* afzonderlijk opgenomen onder de vaste schulden.

Algemeen

In 2009 is de geactualiseerde beleidsnota reserves en voorzieningen (juni 2009) door de raad vastgesteld. Deze beleidsnota is een vertaling van de eisen, welke zijn neergelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) inzake reserves en voorzieningen, naar de Deventer situatie.

De algemene reserves en bestemmingsreserves worden gevormd conform de, door de raad genomen besluiten. Onttrekkingen aan deze reserves geschieden conform daartoe strekkende raadsbesluiten. Bij een aantal reserves is sprake van toevoeging van rente ten laste van de programmarekening op basis van het in de begroting vastgestelde rentepercentage.

Incidentele baten en lasten

Conform artikel 28 – BBV is in de toelichting op de programmarekening een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma. Daarin worden per programma de belangrijkste posten (> € 100.000) afzonderlijk gespecificeerd.

Nog te bepalen en te bestemmen resultaat

De basis voor de jaarrekening ligt in de door de gemeenteraad vastgestelde begroting. In de jaarrekening dient tot uitdrukking te worden gebracht, wat werkelijk is gebeurd ten opzichte van de door de raad vastgelegde voornemens in de begroting, inclusief later daarin aangebrachte wijzigingen. Door middel van de voorgeschreven analyse tussen de rekening- en begrotingscijfers wordt inzicht verstrekt in de - eventueel - ontstane verschillen. Conform de programmabegroting mogen in de diverse programma's geen stortingen en onttrekkingen met betrekking tot de reserves worden opgenomen. Deze mutaties worden gepresenteerd in het overzicht werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Nadat het resultaat van de rekening (inclusief exploitatiemutaties in reserves) is bepaald, wordt dit afzonderlijk op de balans vermeld en in de jaarrekening vastgelegd. Na vaststelling van de jaarrekening neemt de gemeenteraad vervolgens een besluit over de bestemming van het resultaat.

Eigen bijdrage CAK

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de kostprijs van de voorziening voor de gemeente en de inkomensgegevens van de aanvrager. In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacy

overwegingen is de gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Deventer ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Gezien het feit dat het CAK verantwoordelijk is voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geeft zij jaarlijks een mededeling af over de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen (Third party mededeling). Bij het afgeven van deze mededeling betreft het CAK niet de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de gegevens van andere ketenpartners, waardoor de gemeente Deventer niet beschikt over een mededeling waarop volledig kan worden gesteund ten behoeve van de volledigheid van de eigen bijdragen voor de jaarrekening 2018. De gemeente Deventer heeft hierdoor onvoldoende zekerheid omtrent de volledigheid van de eigen bijdragen Wmo van €2.615.320 in haar jaarrekening 2018. Wel kan middels de mededeling zekerheid worden verkregen dat het totaalbedrag aan vastgestelde eigen bijdragen gelijk is aan de door het CAK geïnde en doorbetaalde eigen bijdragen aan de gemeente. Hiermee beschikt de gemeente Deventer in voldoende mate over de zekerheid dat de eigen bijdragen in de jaarrekening 2018 juist zijn verantwoord. Eventuele mogelijke niet verantwoorde eigen bijdragen worden ingeschat als niet significant cq materieel.

Flottende passiva

Flottende passiva

De flottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover geldleningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans wordt dit nader gespecificeerd.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting van financial leasing vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (artikel 49, lid 1 – BBV)). Een essentieel kenmerk is dat voor de gemeente een verplichting bestaat. Een verplichting is een plicht of verantwoordelijkheid tegenover een derde om op een bepaalde manier te handelen of te presteren (dit kan voortkomen uit een overeenkomst maar ook uit, door een derde reeds geleverde prestatie waarvoor nog geen betaling heeft plaatsgevonden). Verplichtingen kunnen rechtens afdwingbaar zijn als gevolg van een bindende overeenkomst of wettelijke vereiste.

Vanaf 01-01-2008 worden van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren onder de overlopende passiva opgenomen (artikel 49, onderdeel b – BBV). Indien op basis van de voorwaarden van de specifieke doeluitkering het niet bestede bedrag moet worden terugbetaald, dan is dit terug te betalen voorschotbedrag verantwoord onder de netto vlottende schulden (artikel 48, onderdeel d – BBV en vraag 2 van deel 15 – vragen en antwoordenrubriek). Overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde (artikel 63 lid 7 – BBV).

Toelichting op de balans

Vaste activa - Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	120	129
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	875	320
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.857	3.021
Totaal	3.852	3.470

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Investeringen	Des-investeringen	Herrubricering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	129	0	0	0	9	0	0	129
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	320	557	0	0	2	0	0	875
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.021	0	0	0	164	0	0	2.857
Totaal	3.470	557	0	0	175	0	0	3.852

De belangrijkste investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld. Per investering staat het ter beschikking gestelde krediet aangegeven, het in 2018 daadwerkelijk bestede bedrag en het totaalbedrag dat tot en met 2018 ten laste van het krediet is gebracht.

Tuinen van Zandweerd is een voormalig NIEGG complex dat bij de begroting 2017 conform BBV regelgeving gesplitst is in materiële en immateriële activa. De gemaakte kosten worden medio 2019 in een vast te stellen grondexploitatie gebracht, waarvoor de Raad begin 2019 het ruimtelijke en financiële kader heeft vastgesteld.

(bedragen x €1.000)

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2018	Cumulatief besteed t/m 2018
Tuinen van Zandweerd	0	431	695
Shita terrein en speeltuinlocatie	106	125	125
Totaal	106	556	820

Vaste activa - Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de onderstaande onderdelen. De lopende investeringen staan opgenomen in bijlage [12 Dynamische kredieten](#).

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Investeringen met een economisch nut	177.713	182.105
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	32.913	33.014
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	25.341	25.310
In erfpacht uitgegeven gronden	11.916	6.393
Totaal	247.883	246.822

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	13.595	13.543
Woonruimten	1.091	1.316
Bedrijfsgebouwen	124.157	126.948
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	4.305	4.373
Vervoermiddelen	6	7
Machines, apparaten en installaties	20.069	21.735
Overige materiële vaste activa	14.490	14.183
Totaal	177.713	182.105

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut weer:

(bedragen x €1.000)

	Boek waarde 31-12-2017 exclusief voorziening	Stand voorziening 31-12-2017	Boek waarde 31-12-2017	Investeringen	Des investeringen	Her rubricering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boek waarde 31-12-2018 exclusief voorziening	Stand voorziening 31-12-2018	Boek waarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	14.801	1.258	13.543	275	25	0	227	0	0	14.824	1.229	13.595
Woonruimten	1.316	0	1.316	163	0	-338	50	0	0	1.091	0	1.091
Bedrijfsgebouwen	127.074	126	126.948	1.555	265	-584	3.543	22	0	124.215	57	124.158
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.373	0	4.373	116	0	0	184	0	0	4.305	0	4.305
Vervoermiddelen	7	0	7	0	0	0	1	0	0	6	0	6
Machines, apparaten en installaties	21.735	0	21.735	1.101	0	0	2.729	38	0	20.069	0	20.069
Overige materiële vaste activa	14.183	0	14.183	1.889	0	0	1.582	0	0	14.490	0	14.490
Totaal	183.489	1.384	182.105	5.099	290	- 922	8.316	60	0	179.000	1.286	177.714

Een specificatie van de investeringen in 2018 treft u hieronder aan:

(bedragen x €1.000)

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2018	Cumulatief besteed t/m 2018
Parkeren op de Worp	450	275	275
Renovatie Noorderbergpoort garage	2.444	1.489	2.103
Reconstructie Brinkgarage	280	115	221
Huisvesting fietsenstalling Centrumgarage	50	50	50
Digitalisering parkeren	500	42	42
Renovatie kunstgrasveld Devinco	100	69	69
Nieuwbouw Etty Hillesum	10.500	15	15
Inrichting Nicolaasschool Schalkhaar	30	30	30
Woonwagen C Tendelostraat	153	163	163
Filmtheater Viking locatie gebouw	2.875	2	2.451
Electriciteitsvoorziening markten	110	24	24
Stadhuis zonwering, akoestiek en optimalisatie	511	87	238
ICT Office 365/windows 10	774	353	469
ICT Beeldschermen en laptops	252	49	49
ICT Smartphones	638	676	676
ICT Hardware / servers	1.450	1.344	1.344
ICT Upgrades uren roadmap	312	116	116
ICT Harmonisatie	655	114	475
ICT Omgevingsdienst IJsselland	640	86	630
Totaal	22.724	5.099	9.440

- De desinvesteringen betreffen de verkoop van Meesterpad 3 (€265.000) en grond Tielstraat (€25.000);
- De herrubriceringen betreffen panden die van materiële vaste activa naar voorraad gaan, te weten van Heetenstraat, Dorrestraat, Koningin Wilhelminalaan, de gymzaal Koningin Julianastraat en schoolgebouw Beatrixstraat;
- Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Bijdragen derden zijn ontvangen voor de renovatie Noorderbergpoort (€22.000) en eigen bijdragen voor smartphones (€38.000).

Van de strategische gronden die in de jaarrekening 2015 (of 2016) zijn overgezet van de niet in exploitatie genomen gronden naar de materiële vaste activa, staat alleen het Sportpark Zandweerd nog onder MVA op de balans. Dit sportpark wordt in 2019 in exploitatie genomen (Tuinen van Zandweerd).

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	-	-
Woonruimten	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	31.889	31.965
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	871	891
Overige materiële vaste activa	153	158
Totaal	32.913	33.014

Het onderstaand overzicht geeft weer het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Investeringen	Des investeringen	Af schrijvingen	Bijdragen van derden	Af waarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0	0
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	31.965	986	0	1.045	17	0	31.889
Vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	891	0	0	20	0	0	871
Overige materiële vaste activa	158	0	0	5	0	0	153
Totaal	33.014	986	0	1.070	17	0	32.913

- De investeringen betreffen gerealiseerde kosten voor het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP €448.000) en vervanging van de riolering Jan Steenstraat (€538.000).
- Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering; Bijdragen derden zijn met name ontvangen voor het Gemeentelijk Rioleringsplan (€15.000).

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	30	30
Woonruimten	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	24.671	24.934
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	39	13
Overige materiële vaste activa	601	333
Totaal	25.341	25.310

Maatschappelijk investeringen mochten tot 2017 worden afgeschreven. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten met ingang van 2017 de investeringen maatschappelijk nut worden afgeschreven. In onderstaand overzicht wordt daarom deze splitsing in de jaren gemaakt.

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut heeft het volgende verloop:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Investeringen	Des investeringen	Af schrijvingen	Bijdragen van derden	Af waarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
<i>Maatschappelijk nut voor 2017</i>							
Gronden en terreinen	30	0	0	0	0	0	30
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	19.685	0	0	1.516	0	0	18.169
Machines, apparaten en installaties	13	0	0	12	0	0	1
Overige materiële vaste activa	199	0	0	15	0	0	184
Totaal	19.927	0	0	1.543	0	0	18.384
<i>Maatschappelijk nut vanaf 2017</i>							
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0	0
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.249	4.887	704	160	2.770	0	6.502
Machines, apparaten en installaties	0	273	0	0	235	0	38
Overige materiële vaste activa	134	404	0	0	121	0	417
Totaal	5.383	5.564	704	160	3.126	0	6.957
Totaal	25.310	5.564	704	1.703	3.126	0	25.341

- De investeringen betreffen Hanzeweg (€156.000), MJOP Wezenland/Keizer Karellaan (€157.000), Stationsomgeving Groene Wal (€2.172.000), Oosterwechelseweg (€597.000), Tunnel Oostriklaan (€189.000), Ceintuurbaan-Zamenhofplein (€762.000), Brinkgreverweg (€115.000), Beter Benutten C-ITS verkeersinfrastructuur (€235.000) en Fietsparkeren Binnenstad (€405.000), Plankosten De Venen en het Bouw-en woningrijp maken Rivierenwijk (€704.000), Herinrichting Grote Kerkhof (€36.000), Verlichting Centrum Bathmen (€38.000)
- De desinvestering betreft de doorberekening van gemaakte plankosten De Venen en het bouw-en woningrijp maken Rivierenwijk (€704.000).
- Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de bijdragen derden zijn subsidie-inkomsten opgenomen voor Hanzeweg (€33.000), MJOP Wezenland/Keizer Karellaan (€54.000), Stationsomgeving Groene Wal (€2.114.000), Oosterwechelseweg (€240.000), Tunnel Oostriklaan (€189.000), Ceintuurbaan-Zamenhofplein (€100.000), Brinkgreverweg (€40.000), Beter Benutten C-ITS verkeersinfrastructuur (€235.000) en fietsparkeren Binnenstad (€121.000).

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de in erfpacht uitgegeven gronden:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Des investerings	Af schrijvingen	Bijdragen van derden	Af waarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden uitgegeven in erfpacht	6.393	5.538	15	0	0	0	11.916
Totaal	6.393	5.538	15	0	0	0	11.916

- Investerings betreffen DOIC-gronden (€4.507.000) en Westfalenstraat (€1.032.000).
- De desinvestering betreft Groningenstraat (€15.000).

Vaste activa - Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Des investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkings aan:					
Deelnemings	18.726	1.841	7	1	20.559
Leningens aan:					
Deelnemings	25.723	7.915	0	1.142	32.496
Overige langlopende lenings u/g	5.883	717	0	647	5.953
Overige uitzettingens > 1 jaar	0	0	0	0	0
Totaal	50.332	10.473	7	1.790	59.008

In 2018 is als investering opgenomen aandelenkapitaal Viking (€1.841.000), een lening voor de nieuwbouw bibliotheek (€7.915.000) en een geldlening GA-Eagles (€718.000).

VLottende activa - Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	86.789	80.599
Gereed product en handelsgoederen	8.356	10.953
Totaal	95.145	91.552
Afgedekt door voorzieningen verwacht verlies:		
Onderhanden werk; gronden in exploitatie	37.615	23.147
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Totaal verliesvoorzieningen	37.615	23.147
Totaal	57.530	68.405

Flottende activa - In exploitatie genomen bouwgronden

Van de in exploitatie genomen bouwgronden wordt van het verloop in 2018 het volgende overzicht gegeven:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Stand voorz. 31-12- 2017	Balanswa arde 31-12- 2017	Verme erdinge n	Vermind eringen	Winstuit name	Herrubric ering	Boekwaar de 31-12- 2018	Rente op voorzie ningen	Mutaties voorzien ingen	Stand voorz. 31-12- 2018	Balans waarde 31-12- 2018	Geraamde nog te realiseren kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengste n	Geraamd eindresul taat Nominale waarde	Geraamd eindresul taat Contante waarde
Bergweide vuilstort Westfalenstr.	2.972	389	2.583	3.233	1.448		-	4.757	7	569	965	3.792	4.136	7.848	1.045	965
Bergweide deel- gebied 5 fase 2	388	0	388	65	0		-	453	0	0	0	453	704	1.055	102	96
Havenkwartier Mr HF de Boerlaan	6.041	6.146	-105	309	41		-	6.310	121	79	6.346	-36	1.444	1.228	6.526	6.029
Havenkwartier zelf en samenbouw	105	0	105	57	159		-	3	0	0	0	3	12	0	15	14
Havenkwartier doorontw. broedplaats	97	0	97	51	2		-	146	0	0	0	146	28	150	24	23
HK Silogebied	720	0	720	182	0		-	902	0	0	0	902	812	1.662	52	49
HK Stoer wonen	638	0	638	74	1.043		-	-331	0	0	0	-331	143	0	-188	-180
Hanzeweg	260	0	260	841	231		-	870	0	0	0	870	1.811	2.200	481	419
Bedrijvenpark A1	25.834	4.116	21.718	4.360	9.981		12.317	32.530	55	14.083	18.254	14.276	22.458	31.838	23.150	18.254
Bedrijventerrein Lettele	810	577	233	31	0		-	841	11	13	601	240	207	410	638	601
Randgebieden AS Rondom de Scheg	2.808	264	2.544	1.312	1.095		-	3.026	5	317	586	2.440	1.288	3.667	647	586
Bedrijven Bathmen	381	0	381	20	0		-	401	0	0	0	401	444	876	-31	-28
Terrein Zutphenseweg	278	387	-109	117	4		-	391	8	-128	267	124	1.196	1.402	185	171

Sluiskwartier	5.487	2.057	3.430	611	245		-	5.853	40	173	2.270	3.583	2.665	6.061	2.457	2.270
WC Keizerslanden	3.964	3.573	391	521	0		-	4.485	71	214	3.858	627	438	909	4.014	3.858
Eikendal fase 1	14.519	0	14.519	1.035	4.274		-	11.280	0	0	0	11.280	5.140	17.587	-1.167	-920
Centrumplan Bathmen	542	458	84	139	1		-	680	9	51	518	162	175	316	539	518
De Wijtenhorst	6.293	2.928	3.365	655	1.977		-	4.971	58	-145	2.841	2.130	929	2.945	2.955	2.840
De Vijfde Hoek	-736	0	-736	1.857	2.413	737	24	-531	0	0	0	-531	1.318	1.334	-547	-515
Steenbrugge	9.198	2.252	6.946	611	57		-	9.753	41	-1.184	1.109	8.644	4.329	12.757	1.325	1.108
Totaal	80.599	23.147	57.452	16.082	22.970	737	12.341	86.789	426	14.042	37.615	49.174	49.677	94.245	42.221	36.158

De belangrijkste mutaties in de boekwaarde van de grondexploitaties zijn als volgt te verklaren:

- Bergweide Westfalenstraat: toename van €1,8 miljoen als gevolg van verwervingskosten (€2,7 miljoen) en verkoop gronden (€1,3 miljoen);
- Havenkwartier Mr de Boerlaan: toename van €0,3 miljoen vanwege planontwikkelingskosten en rente;
- Havenkwartier Stoer Wonen: afname van €1,0 miljoen door grondverkopen;
- Hanzeweg: toename van €0,6 miljoen als gevolg van civiele werkzaamheden;
- Bedrijvenpark A1: toename van per saldo €6,7 miljoen door grondverkopen (vermindering €9,8 miljoen) en verwervingskosten, planontwikkelingskosten en rentekosten (vermeerdering €3,8 miljoen). En herrubricering van vlottende activa in het kader van het faciliterend grondbedrijf (€12,3 miljoen);
- Steenbrugge: toename van €0,6 miljoen als gevolg van planontwikkelingskosten en rentekosten;
- Sluiskwartier: toename van €0,4 miljoen vanwege planontwikkelingskosten en rentekosten;
- Winkelcentrum Keizerslanden: toename van €0,5 miljoen als gevolg van civiele werkzaamheden;
- Eikendal: afname van €3,2 miljoen door grondverkopen (vermindering €4,3 miljoen) en civiele werkzaamheden, rentekosten en planontwikkelingskosten (vermeerdering €1,0 miljoen);
- Wijtenhorst: afname van €1,3 miljoen als gevolg van grondverkopen (vermindering €2,0 miljoen) en milieukosten, planontwikkelingskosten en rentekosten (vermeerdering €0,7 miljoen).

VLottende activa - Overzicht gereed product en handelsgoederen

(bedragen x € 1.000)

	Boek waarde 31-12-2017	Stand voorz. 31-12-2017	Balans waarde 31-12-2017	CBR Voorraad eigen verklaring	Her rubricering	Vermeer deringen	Vermin deringen	Afschrijvingen	Boek waarde 31-12-2018	Rente op voor zieningen	Mutaties voor zieningen	Stand voorz. 31-12-2018	Balans waarde 31-12-2018
Te verkopen panden en gronden	10.945	0	10.945	0	922	16	3.501	35	8.347	0	0	0	8.347
Overige voorraden	8	0	8	1	0	0	0	0	9	0	0	0	9
Totaal	10.953	0	10.953	1	922	16	3.501	35	8.356	0	0	0	8.356

Voor een nadere toelichting; zie [paragraaf Grondbeleid](#).

Flottende activa - Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van een jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2018	Balanswaarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	2.709	0	2.709	2.579
Verstreckte kasgeldleningen	0	0	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	23.732	0	23.732	0
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	0	0	0	0
Overige vorderingen	14.527	3.603	10.924	10.436
Overige uitzettingen	0	0	0	0
Totaal	40.968	3.603	37.365	13.015

Flottende activa - Drempelbedrag Schatkistbankieren (SKB)

(bedragen x €1.000)

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	3.472	4.690	3.763	3.889
Drempelbedrag	2.515	2.515	2.515	2.515
Totaal	-957	-2.175	-1.248	-1.374

In de [paragraaf Financiering](#) is het saldo schatkistbankieren nader toegelicht.

Flottende activa - Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kassaldi	9	0
Banksaldi	5.876	5.946

Flottende activa - Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, uitgesplitst naar nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	6	10
- Het Rijk	1.365	2.394
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.770	2.718
Overige nog te ontvangen bedragen	43.296	41.135
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren	2.663	2.820
Totaal	51.100	49.077

- Onder de overige nog te ontvangen bedragen is €20,6 miljoen opgenomen voor faciliterend grondbeleid bedrijvenpark A1 en Spikvoorderenk. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de [paragraaf Grondbeleid](#).
- Voor €15,9 miljoen staat een bedrag van nog te verrekenen BTW met het BTW compensatiefonds onder te ontvangen posten.
- Het resterende bedrag van €6,9 miljoen betreft bijdragen van derden, andere gemeentes en nog te declareren bedragen.
- Voor nadere specificatie van de in de balans opgenomen van de EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, wordt verwezen naar [bijlage 11](#).

Vaste passiva - Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserve	17.367	10.059
Bestemmingsreserve	50.141	62.092
Gerealiseerd resultaat	6.561	4.053
Totaal	74.069	76.204

Het jaarresultaat van €6.561 miljoen, verminderd met budgetoverhevelingen van €3.832 miljoen levert een netto resultaat van €2.729 miljoen.

Een samenvattend overzicht en analyse treft u aan onder het [exploitatieresultaat](#).

Voor het verloop per reserve, zie bijlage [7 Staat van reserves](#).

Vaste passiva - Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoegingen	Vrijval	Aanwendungen	Boekwaarde 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.285	1.010	0	569	7.726
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	2.033	506	0	775	1.764
Totaal	9.318	1.516	0	1.344	9.490

De voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's betreft de voorziening wethouderspensioenen, fonds Evenementen en de voorziening afgesloten complexen grondexploitatie. De toevoeging bij de wethouderspensioenen wordt grotendeels verklaard door rentetoevoeging (€132.000), jaarlijkse toevoeging conform begroting (€214.000) en waardeoverdracht (€264.000). Van deze voorziening is €304.000 aangewend.

De toevoeging bij het fonds Evenementen wordt grotendeels verklaard door de jaarlijkse toevoeging (€ 51.000). Dit bedrag is ook aangewend.

De toevoeging aan de voorziening afgesloten complexen grondexploitatie wordt grotendeels verklaard door de Japanse Duizendknoop (€260.000). Van deze voorziening is een bedrag van €214.000 aangewend met name voor apparaatslasten en programmamanagement.

Aan de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden wordt een bedrag van €407.000 toegevoegd aan de voorziening Riolen en Gemalen en de fondsen Knecht-Drenth en Reijns zijn verhoogd met de jaarlijkse dotatie van € 91.000.

De voorziening CAI is voor €750.000 aangewend voor een bijdrage aan de nieuwbouw bibliotheek. De voorziening legaat Waanders is voor €25.000 aangewend voor het project "Speelwildernis Woeste Willem".

Vaste passiva - Vaste schulden met een rentetypische looptijd van > 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	305.948	249.920
Binnenlandse bedrijven	5.327	5.465
Buitenlandse instellingen	20.000	20.000
Sub-totaal	331.275	275.385
Door derden belegde gelden	0	612
Waarborgsommen	62	66
Totaal	331.337	276.063

De stijging van de boekwaarde van het onderdeel "Binnenlandse banken en overige financiële instellingen" wordt toegelicht in de paragraaf Financiering.

Vaste passiva - Overzicht vaste schulden met een rentetypische looptijd van > 1 jaar

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2018:

(bedragen x €1.000)

	Saldo 31-12-2017	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2018
Onderhandse leningen	275.385	75.000	19.110	331.275
Door derden belegde gelden	612	60	672	0
Waarborgsommen	66	7	11	62
Totaal	276.063	75.067	19.793	331.337

De totale rentelast voor het jaar 2018 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt €9.192.000.

Flottende passiva - Kortlopende financiële verplichtingen

Onder de flottende passiva zijn opgenomen:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Netto flottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	24.930	57.333
Overlopende passiva	22.797	18.149
Totaal	47.727	75.482

De in de balans opgenomen netto-schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kasgeldleningen aangaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
Overige kasgeldleningen	0	25.000
Banksaldi	10.135	16.111
Overige schulden	14.795	16.222
Totaal	24.930	57.333

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	18.774	14.154
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	0	0
- Het Rijk	1.409	1.670
- Overige Nederlandse overheidslichamen	673	371
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1.941	1.954
Totaal	22.797	18.149

Vlottende passiva - Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

(bedragen x €1.000)

	Aard/ Omschrijving*	Oorspronkelijk bedrag*	Percentage borgstelling*	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Gewaarborgde geldleningen	-	-	-	7.427	8.500
Gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen particulieren	-	-	-	8.770	11.672
Totaal				16.197	20.172

* In de bijlage "Staat van gewaarborgde geldleningen" treft u een nadere specificatie aan.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:

(bedragen x €1.000)

	Aard/ Omschrijving*	Garantiebedrag 31-12-2018
Garantstellingen via waarborgfondsen WEW (NHG) en WSW	-	1.045.896
Overige verleende garanties (o.a. sportverenigingen)	-	575
Totaal		1.046.471

* In de bijlage "Staat van gewaarborgde geldleningen" treft u een nadere specificatie aan.

In 2018 is geen aanspraak gemaakt op de verleende borg- en garantstellingen.

Flottende passiva - Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente Deventer is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen.

De gemeente Deventer heeft meerjarige contracten voor onderhoud, catering en schoonmaak stadskantoor en huur depot archeologie en parkeergarages.

Daarnaast zijn er meerjarige leasecontracten voor roerende goederen (bedrijfsauto's en ICT apparatuur) en uitbesteding afvalverwerking afgesloten.

Samenvatting - niet uit de balans blijkende verplichtingen:

(bedragen x €1.000)

	Totaalbedrag volledige contractperiode	Gerealiseerd t/m 2017	Gerealiseerd bedrag in 2018	Raming bedrag restant verplichting
Onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat	4.619	391	354	3.874
Huurovereenkomsten cultureel-, onderwijs-, welzijn en sportgebouwen*	366	299	27	40
Lease overeenkomsten bedrijfswagens	416	91	79	246
Lease overeenkomsten ICT apparatuur	5.212	2.503	1.079	1.630
Huurovereenkomsten parkeergarages	15.545	13.355	544	1.646
Uitbesteding afvalverwerking	33.745	0	6.749	26.996
Overige overeenkomsten	7.039	2.882	1.281	2.876
Totaal	66.942	19.521	10.113	37.308

Overzicht Baten en Lasten

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma												
Burger en bestuur	7.309	1.990	-5.319	7.702	2.000	-5.702	8.203	2.414	-5.789	501	414	-87
Openbare orde en veiligheid	9.461	538	-8.923	9.965	579	-9.386	9.804	614	-9.190	-161	35	196
Leefomgeving	32.555	14.156	-18.399	35.635	14.157	-21.478	34.128	14.824	-19.304	-1.507	667	2.174
Milieu en duurzaamheid	14.203	12.428	-1.775	16.908	13.000	-3.908	17.571	13.845	-3.726	663	845	182
Ruimtelijke ontwikkeling	4.996	3.340	-1.656	6.540	3.689	-2.851	6.793	4.315	-2.478	253	626	373
Herstructurering en vastgoed	18.161	18.338	177	24.840	26.529	1.689	45.317	44.689	-628	20.477	18.160	-2.317
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	72.470	40.162	-32.308	73.686	39.866	-33.820	73.602	40.624	-32.978	-84	758	842
Meedoen	76.161	5.524	-70.637	80.168	5.720	-74.448	77.541	5.962	-71.579	-2.627	242	2.869
Jeugd en onderwijs	35.842	3.095	-32.747	39.082	4.070	-35.012	36.488	3.655	-32.833	-2.594	-415	2.179
Economie, kunst en cultuur	16.770	1.994	-14.776	19.683	6.045	-13.638	19.471	3.903	-15.568	-212	-2.142	-1.930
Bedrijfsvoering - Overhead	32.814	7.484	-25.330	33.205	7.741	-25.464	32.132	7.956	-24.176	-1.073	215	1.288
Bedrijfsvoering - Overig	0	0	0	341	0	-341	8	0	-8	-333	0	333
Subtotaal programma's	320.742	109.049	-211.693	347.755	123.396	-224.359	361.058	142.801	-218.257	13.303	19.405	6.102
Algemene dekkingsmiddelen												
Algemene uitkeringen	0	187.431	187.431	0	191.529	191.529	0	190.822	190.822	0	-707	-707
Lokale heffingen	-25	25.572	25.597	-25	26.101	26.126	-25	26.217	26.242	0	116	116
Calculatieverschillen	2.886	2.679	-207	4.872	2.891	-1.981	5.079	3.223	-1.856	207	332	125
Saldo financieringsfunctie	-1.048	0	1.048	-1.012	0	1.012	-1.106		1.106	-94	0	94
Dividend	0	903	903	0	1.310	1.310		1.254	1.254	0	-56	-56
Overige algemene dekkingsmiddelen	984	526	-458	813	526	-287	1.036	553	-483	223	27	-196
Uitvoeringskosten lokale heffingen	1.239	3	-1.236	1.323	34	-1.289	965	4	-961	-358	-30	328
Stelposten	2.277	0	-2.277	834	-759	-1.593	0	0	0	-834	759	1.593
Budgetruimte voor nieuw beleid	2.339	0	-2.339	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	8.652	217.114	208.462	6.805	221.632	214.827	5.949	222.073	216.124	-856	441	1.297
Onvoorzien	221	0	-221	84	0	-84	0	0	0	-84	0	84
Resultaat voor resultaatbestemming	329.615	326.163	-3.452	354.644	345.028	-9.616	367.007	364.874	-2.133	12.363	19.846	7.483
Mutaties reserves												
Burger en bestuur	0	70	70	0	114	114	0	114	114	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	6	30	24	12	428	416	12	242	230	0	-186	-186
Leefomgeving	141	472	331	2.166	4.164	1.998	2.145	3.692	1.547	-20	-472	-452
Milieu en Duurzaamheid	0	780	780	0	2.608	2.608	0	2.388	2.388	0	-220	-220
Ruimtelijke ontwikkeling	0	45	45	140	417	277	140	247	107	0	-170	-170
Herstructurering en vastgoed	660	1.462	802	5.262	4.580	-682	22.199	23.840	1.641	16.937	19.260	2.323
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	340	340	19	735	716	291	328	37	272	-407	-679
Meedoen	439	903	464	1.353	3.694	2.341	3.079	3.275	196	1.726	-419	-2.145
Jeugd en onderwijs	0	1.636	1.636	9	1.668	1.659	10	1.690	1.680	1	22	21
Economie, kunst en cultuur	43	495	452	3.390	1.853	-1.537	1.110	1.548	438	-2.280	-305	1.975
Bedrijfsvoering	540	637	97	732	2.925	2.193	788	2.026	1.238	56	-899	-955
Algemene dekkingsmiddelen	3.955	2.366	-1.589	23.679	23.192	-487	24.234	23.313	-921	555	121	-434
Subtotaal Mutaties reserves	5.784	9.236	3.452	36.762	46.378	9.616	54.008	62.703	8.695	17.247	16.325	-922
Resultaat na resultaatbestemming	335.399	335.399	0	391.406	391.406	0	421.015	427.577	6.562	29.610	36.171	6.561

Toelichting op de programmarekening

Hieronder volgt een korte toelichting op hoofdlijnen van de verschillen in saldi van de uitkomsten tussen de begroting 2018 na wijziging en de realisatie 2018. Dit betreft verschillen exclusief de puttingen en stortingen uit/in reserves. Een gedetailleerde toelichting treft u aan in de programmatoelichting in het jaarverslag.

Programma Burger en bestuur

Het nadeel is voor het grootste deel te verklaren door een overschrijding van het budget van ICT kosten voor het softwarepakket bij Publiekscontact (Burgerzakenmodule). De opbrengsten hiervan zitten op het programma bedrijfsvoering.

Programma Openbare orde en veiligheid

Het voordelig exploitatieresultaat wordt met name veroorzaakt doordat de nacalculatie vanuit de veiligheidsregio nog niet is ontvangen. Hier staat uiteindelijk een lagere putting uit de reserve tegenover.

Programma Leefomgeving

Het programma heeft een nadelige uitkomst. Dat wordt veroorzaakt door minder inkomsten uit havengelden. Vanwege de lage waterstand moesten wij de sluis tijdelijk sluiten. Voor gladheidsbestrijding hebben wij meer uitgegeven.

Programma Milieu en duurzaamheid

Door de stijging van de lasten voor afvalverwerking die niet volledig kan worden gedekt uit de baten kent het onderdeel afval een nadeel. Per saldo is er een voordelig resultaat op het programma, omdat zowel de bodem- als geluidsaneringen achter blijven bij de begroting.

Programma Ruimtelijke ordening

Het programma heeft een voordelige uitkomsten. Als gevolg van meer initiatieven uit de samenleving (Stadscampus, Kop Handelskade, Rood-voor-Rood) en de verbreding A1 hebben wij meer kosten moeten maken. Daarnaast zijn er voordelige inkomsten uit bouwleges.

Programma Herstructurering en vastgoed

Voor de drie herstructureringsprojecten Rivierenwijk, Voorstad en Keizerslanden en overige kwetsbare buurten is per saldo minder geput uit de reserve. Dit wordt met name veroorzaakt doordat in de Rivierenwijk minder is uitgegeven voor openbare ruimte en leefbaarheidsprojecten. Dit schuift door naar 2019. Voor het onroerend goed buiten exploitatie is er een nadeel op met name de exploitatie van panden, niet verkochte gronden Deventer Noordoost en beheer en verkoop van strategische locaties. Hierdoor is meer geput uit de reserve onroerende zaken dan begroot. Binnen de grondexploitaties waren er verschillen in de lasten en baten, die verrekend worden met de balans. Zie voor een uitgebreidere toelichting de [paragraaf grondbeleid](#).

Programma Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Het voordelig exploitatieresultaat betreft voor een groot deel het onderdeel inkomen door de toename in het definitief BUIG budget ten opzichte van het voorlopig BUIG budget. Dit wordt toegevoegd aan de reserve weerstandsvermogen. Daarnaast is er een voordeel op het minimabeleid, voornamelijk doordat de decentralisatie uitkering Armoede en Schulden vanuit de meicirculaire nog niet volledig is ingezet in 2018.

Programma Meedoen

Het voordeel in het programma betreft voornamelijk lagere lasten beschermd wonen. Dit voordeel wordt gestort in de reserve Beschermd wonen. Daarnaast nog voordelen op Samenkracht, hulpmiddelen en maatschappelijke opvang (lokaal).

Programma Jeugd en onderwijs

Het voordeel in het programma betreft voornamelijk Jeugdhulp. De bijdrage uit de algemene middelen bleek achteraf niet nodig.

Programma Economie, kunst en cultuur

Het programma kent per saldo een negatief exploitatieresultaat. Met name vanwege het niet realiseren van de verkoop van de bibliotheek in 2018. Hier staat uiteindelijk echter ook een lagere storting in de reserve tegenover, waardoor het resultaatneutraal is voor de jaarrekening.

Programma Bedrijfsvoering

Het voordeel is voor het grootste gedeelte te verklaren door lagere niet gebouw gebonden kosten, personele kosten I-werkorganisatie, facilitaire kosten en kosten opleidingen. Het voordeel op gebouw gebonden kosten en opleidingen wordt overgeheveld naar 2019.

Programma Algemene dekkingsmiddelen

Het voordeel in het programma betreft met betrekking tot de lasten het niet volledig aan wenden van stelposten en onvoorzien. Aan de batenkant is er een voordeel in de Algemene uitkering.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. In deze nieuwe wet zijn regels vastgelegd over de maximale bezoldiging van bestuurders en topfunctionarissen in de (semi)publieke sector. Jaarlijks wordt de WNT-norm vastgesteld in een ministeriële regeling.

Rapportage WNT

De WNT is van toepassing op de gemeente Deventer. Artikel 4.1 – WNT en het gewijzigde artikel 28 – BBV verplicht te rapporteren over de bezoldiging van bestuurders en topfunctionarissen. Voor de gemeenten is de functie van gemeentesecretaris en van griffier aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT. Dit betreffen de volgende gegevens;

- de naam (het publiceren van de naam geldt enkel voor de topfunctionarissen)
- de beloning
- de belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding;
- de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn;
- de functie of functies;
- de duur en omvang van het dienstverband in het verslagjaar; en
- een motivering voor de overschrijding van de maximale bezoldigingsnorm (indien van toepassing).

Daarnaast wordt transparantie gevraagd over bezoldiging van overige functionarissen met een dienstbetrekking waarvan de bezoldiging het wettelijk maximum overschrijdt (artikel 4.2 – WNT). De maximum bezoldigingsnorm voor 2018 bedraagt €189.000. Het publiceren van de gegevens van niet-topfunctionarissen gebeurt alleen op functie (niet op naam). In de toelichting op de balans moeten de volgende gegevens worden opgenomen;

- de beloning
- de belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding;
- de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn;
- de functie of functies;
- de duur en omvang van het dienstverband in het verslagjaar; en
- een motivering voor de overschrijding van de maximale bezoldigingsnorm.

Ontslagvergoeding

Topfunctionaris

Conform artikel 4.1, lid 3 – WNT wordt in de jaarrekening de verrichte uitkering opgenomen aan de top functionaris waarvan het dienstverband in het boekjaar is beëindigd. Wanneer de uitkering meer bedraagt dan de wettelijke maximale bezoldiging van €75.000 wordt de overschrijding in het jaarverslag gemotiveerd (artikel 4.2, lid 4 – WNT).

Niet-topfunctionaris

De norm voor de uitkering van wegens beëindiging van het dienstverband geldt niet voor niet-topfunctionarissen. Voor niet-topfunctionarissen geldt wel dat wanneer een hogere uitkering dan het bezoldigingsmaximum (oftewel wanneer de som van de bezoldiging en de beëindigingsuitkering boven de €189.000 uitkomt) dit moet worden vastgelegd in het jaarverslag en elektronisch bij het ministerie moet worden gemeld.

Uitvoering WNT

De Gemeente Deventer heeft in 2018 geen (onderbouwing aanleveren) bezoldiging verstrekt aan functionarissen met een dienstbetrekking die hoger is dan de maximale norm (€189.000).

In 2018 was er in de gemeente Deventer (conform de WNT) geen sprake van een topfunctionaris zonder dienstbetrekking. De gemeente Deventer heeft 3 topfunctionarissen in dienst, te weten de heer Kossen (Algemeen directeur en gemeentesecretaris) en de heer Peet (griffier) tot 16 maart 2018 en mevrouw R. Weernekers (a.i. van 16 maart 2018 tot 1 februari 2019).

(bedragen x €1)

	M.A. Kossen	S.J. Peet	R. Weernekers
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01-2018 t/m 31-12-2018	Einde 16-03-2018	Aanvang 16-03-2018
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€127.977,00	€29.079,69	€79.382,63
Beloningen betaalbaar op termijn (Pensioen premie WG deel)	€18.318,84	€3.628,95	€11.774,89
Subtotaal	€146.295,84	€32.708,64	€91.157,52
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€189.000,00	€38.835,62	€150.682,19
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2018	€146.295,84	€32.708,64	€91.157,52
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2017 t/m 31-12-2017	
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0	1,0	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€128.294,54	€107.228,98	
Beloningen betaalbaar op termijn (Pensioenpremie WG en WN deel)	€17.454,24	€16.528,80	
Totale bezoldiging 2017	€145.748,78	€123.757,78	

Er waren geen ontslagvergoedingen boven de €75.000 aan (top)functionarissen conform de WNT-norm. In 2017 had de Burgemeester van Deventer het hoogst belastbaar jaarloon. Zijn inkomen is vastgesteld conform de wettelijk bepalingen die zijn gesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Bijlage 1 – Onvoorzien

Omschrijving	Programma	(bedrag x €1)
Primitieve begroting 2018		221.100
Huldiging Carlijn Achtereekte	Meedoen	-15.000
Formateur tbv collegeonderhandelingen	Burger en bestuur	-14.000
Kosten onderzoek Werkmakelaar	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-41.000
Kosten onderzoek meerjarenbegroting NV Deventer Schouwburg	Economie kunst en cultuur	-42.000
Benoeming Burgemeester	Burger en bestuur	-25.000
Begroting na wijziging 2018		84.100

Bijlage 02 Staat van Incidentele baten en lasten

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Lasten:					
Bijdrage Strategische Board Stedendriehoek	Burger en bestuur	98.691	99.086	99.086	zie bate bijdrage strategisch board Stedendriehoek
Raadsonderzoek Viking	Burger en bestuur	0	44.200	44.200	tlv generieke weerstandsreserve
Uitbreiding Griffie	Burger en bestuur	51.000	51.000	51.000	tlv egalisatie res rente in 2017 (loonsom)
Verkiezingen	Burger en bestuur	30.000	30.000	30.000	tlv generieke weerstandsreserve
Lagere lasten out op de pocket	Burger en bestuur		-89.000	-89.000	tgv beheerplan IJsseloevers/fietsenstalling/diversiteit
Audit Viking	Burger en bestuur		13.000	13.000	
Res onderhoud gebouwen - Oranjelaan	Openbare orde en veiligheid		5.263	5.263	Zie baat Oranjelaan
Onderhoud gebouwen	Openbare orde en veiligheid		173.279	111.609	tlv res onderhoud gebouwen
Gewijzigde taak drank- en horecawet t/m 2018	Openbare orde en veiligheid	30.000	30.000	30.000	tlv generieke weerstandsreserve
Generieke weerstandsreserve - leges windschermen	Openbare orde en veiligheid	6.300	6.300	6.300	zie bate leges windschermen
Dotatie dub debiteuren - oninbare factuur	Openbare orde en veiligheid		0	7.500	zie lagere baten product
FLO nacalculatie	Openbare orde en veiligheid		150.000	25.000	tlv res overlopende uitgaven
Flex. interventieteam	Openbare orde en veiligheid		75.000	75.000	tlv generieke weerstandsreserve
Bewaakte fietsenstalling	Leefomgeving		20.000	20.000	zie lagere lasten out of the pocket
Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)	Leefomgeving		112.500	112.500	
Pilot ongewenst gedrag in openbare ruimte	Leefomgeving	80.000	80.000	69.699	tlv egalisatie res rente in 2017
Pilot ongewenst gedrag in openbare ruimte	Leefomgeving		13.000	13.000	tlv res overlopende uitgaven
Res onderhoud gebouwen - div.panden	Leefomgeving		5.600	5.600	zie bate onderhoud gebouwen - div. panden
Res kapitaallasten - Stationsomgeving	Leefomgeving		45.467	45.467	zie bate Stationsomgeving
Res kapitaallasten - fietsparkeren binnenstad	Leefomgeving		591.047	591.047	tlv res gemeentebrede invest.
Res kapitaallasten - klein onderhoud	Leefomgeving		140.000	140.000	zie bate klein onderhoud
Res kapitaallasten - parkeren	Leefomgeving		800.000	800.000	zie bate parkeren
Res mobiliteitsfonds parkeren - parkeren	Leefomgeving		88.202	88.202	zie bate parkeren
Res overlopende uitgaven - MJOP	Leefomgeving		230.000	230.000	zie bate MJOP
Generieke weerstandsreserve - Stromarkt 18	Leefomgeving		20.240		zie bate Stromarkt 18

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res overlopende uitgaven - MJOP uitvoering	Leefomgeving		115.000	115.000	zie bate MJOP uitvoering
Res overlopende uitgaven - riolering	Leefomgeving		130.000	130.000	zie bate riolering
Stormschade	Leefomgeving		575.000	575.000	
Parkeren de Worp/ parkeergarage Stadspoort	Leefomgeving		850.000	800.000	tlv res parkeerbijdrage bouwaanvragen
Parkeren	Leefomgeving		464.500	230.689	tlv res mobiliteitsfonds parkeren
Onderhoud riolering	Leefomgeving		94.000	103.256	tlv res riolering en gemalen
MJOP - diversen	Leefomgeving		1.282.000	1.226.115	tlv res overlopende uitgaven
MJOP - projecten	Leefomgeving		358.800	358.800	tlv res overlopende uitgaven
Technisch onderhoud gemalen	Leefomgeving		58.000	58.000	tlv res overlopende uitgaven
Glasvezel toezicht en begeleiding	Leefomgeving		45.924	0	tlv res gemeentebrede invest.
Klein onderhoud	Leefomgeving		90.000	90.000	tlv res gemeentebrede invest.
Stationsomgeving	Leefomgeving		45.567	45.567	tlv res gemeentebrede invest.
Fietssnelweg Deventer-Zutphen	Leefomgeving		75.000	0	tlv res gemeentebrede invest.
Stelpost verkeer	Leefomgeving		100.000	72.355	tlv res gemeentebrede invest.
Masterplan verlichting binnenstad	Leefomgeving	50.000	50.000	50.000	tlv generieke weerstandsreserve
Fietsparkeren binnenstad	Leefomgeving	425.000			tlv res gemeentebrede invest.
Klantcontact	Leefomgeving	75.000	75.000	75.000	resultaat begroting 2018
Beheersplan IJsseloevers	Leefomgeving	100.000	100.000	80.224	resultaat begroting 2018
Beheersplan ijsseloevers nieuw beleid	Leefomgeving		50.000	50.000	zie lagere last out of the pocket
Dotatie dub debiteuren - huishoudelijk afval	Milieu en Duurzaamheid			64.520	
Inrichting milieustraat	Milieu en Duurzaamheid	227.000	1.853.652	2.052.134	tlv res tarieven huishoudelijk afval
Bodemsaneringen	Milieu en Duurzaamheid	170.000	170.000	13.900	tlv res overlopende uitgaven
Bodemsaneringen	Milieu en Duurzaamheid		35.000	21.200	tlv res bodemsaneringen
Geluidsaneringen	Milieu en Duurzaamheid	92.931	92.931	62.032	tlv res overlopende uitgaven
Geluidsaneringen	Milieu en Duurzaamheid	88.000	51.612	25.534	tlv res geluidsaneringen
Stadsecoloog	Milieu en Duurzaamheid	10.000	10.000	10.000	tlv generieke weerstandsreserve
Agenda duurzaamheid	Milieu en Duurzaamheid		150.000	150.000	

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Duurzaamheid	Milieu en Duurzaamheid		62.000	62.000	tlv res overlopende uitgaven
E.E.D	Milieu en Duurzaamheid		6.000	6.000	tlv res overlopende uitgaven
Ontwikkelbudget omgevingsdienst	Milieu en Duurzaamheid		55.000	55.000	tlv res overlopende uitgaven
Verbod asbestdaken	Milieu en Duurzaamheid		50.000	42.935	
Friciekosten omgevingsdienst	Milieu en Duurzaamheid		80.000	80.000	tlv generieke weerstandsreserve
Kracht van Salland	Ruimtelijke ontwikkeling	45.000	172.500	2.992	tlv res kracht van Salland
Implementatie omgevingswet	Ruimtelijke ontwikkeling	250.000	250.000	165.605	tlv egalisatie res rente in 2017
Proceskosten mobiliteit/fietsbeleid	Ruimtelijke ontwikkeling	20.000	20.000	14.081	resultaat begroting 2018
Implementatie omgevingswet	Ruimtelijke ontwikkeling		100.000	100.000	tlv res overlopende uitgaven
Extra onderhoud woonwagens	Ruimtelijke ontwikkeling		85.000	39.602	
Btw aan belastingdienst (woonwagens)	Ruimtelijke ontwikkeling		120.000	94.812	
WC Colmschate	Ruimtelijke ontwikkeling		44.492	44.492	tlv res overlopende uitgaven
Herinrichting Wittenstein	Ruimtelijke ontwikkeling		100.000	100.000	tlv res overlopende uitgaven
Res overlopende uitgaven - onderhoud woonwagens	Ruimtelijke ontwikkeling		140.000	140.000	zie bate onderhoud woonwagens
Herstructurering Voorstad Oost	Herstructurering en vastgoed		100.000	115.082	tlv res herstructurering
Herstructurering Overig	Herstructurering en vastgoed		80.000	62.104	tlv res herstructurering
Res herstructurering - Rivierenwijk (Deltaplein)	Herstructurering en vastgoed			127.834	zie bate Rivierenwijk (Deltaplein)
Shita Terrein	Herstructurering en vastgoed		100.000	100.000	tlv reserve OZ
Res OZ - DOIC	Herstructurering en vastgoed		1.250.000	1.250.000	zie bate DOIC
Meesterpad 3	Herstructurering en vastgoed		11.687	11.687	tlv reserve OZ
Ramelestraat 8	Herstructurering en vastgoed		10.838	10.838	tlv reserve OZ
Brink 70	Herstructurering en vastgoed			41.487	tlv reserve OZ
Nog te verkopen grond Bergweide	Herstructurering en vastgoed			20.134	tlv egalisatie res weerstandsvermogen
Stelposten EV	Herstructurering en vastgoed			1.473.750	tlv egalisatie res weerstandsvermogen
Bedrijvenpark A1	Herstructurering en vastgoed		50.000	50.000	tlv res overlopende uitgaven
Res overlopende uitgaven - acquisitie A1	Herstructurering en vastgoed		50.000	50.000	zie bate acquisitie A1
Stelposten EV	Herstructurering en vastgoed		361.220	361.220	tlv res overlopende uitgaven

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Egalisatieres weerstandsvermogen - NTVG WB Lettele	Herstructurering en vastgoed			3.908	zie baten nog te verkopen grond wb Lettele
Egalisatieres weerstandsvermogen - Spijkvoorde	Herstructurering en vastgoed			736.925	zie bate Spijkvoorde
Egalisatieres weerstandsvermogen - stelpost EV	Herstructurering en vastgoed			43.743	zie bate stelpost EV
Park Zandweerd	Herstructurering en vastgoed		7.121	7.121	tlv generieke weerstandsreserve
Stelpost EV	Herstructurering en vastgoed		697.524	17.686.688	tlv generieke weerstandsreserve
Res OZ - calculatie wco gebouwen	Herstructurering en vastgoed		489.859	500.373	zie bate calculatie wco gebouwen
Res OZ - Dorrestraat	Herstructurering en vastgoed	29.300	29.300	29.300	zie bate Dorrestraat
Generieke weerstandsres - stelpost EV	Herstructurering en vastgoed		2.457.568	18.267.914	zie bate stelpost EV
Generieke weerstandsres - Hagenvoorde dijk	Herstructurering en vastgoed		2.471		zie bate Hagenvooredijk
Generieke weerstandsres - Crommelinlaan	Herstructurering en vastgoed		325.000		zie bate Crommelinlaan
Res erfpacht - Groningenstraat	Herstructurering en vastgoed		84.645	84.645	zie bate Groningenstraat
Res herstructurering - Hoornwerk	Herstructurering en vastgoed			16.931	zie bate Hoornwerk
Herstructurering Rivierenwijk	Herstructurering en vastgoed	298.900	803.000	550.228	tlv res herstructurering
Herstructurering Rivierenwijk	Herstructurering en vastgoed	-900	-900	0	tlv res herstructurering
Herstructurering Keizerslanden	Herstructurering en vastgoed	130.000	50.000	82.716	tlv res herstructurering
Herstructurering X kosten	Herstructurering en vastgoed	15.000	15.000	15.000	tlv res herstructurering
Truckpoint	Herstructurering en vastgoed	33.457	33.457	33.457	tlv reserve onroerende zaken
Vorbereidingskosten DOIC	Herstructurering en vastgoed	50.000	50.000	19.324	resultaat begroting 2018
Verliesvoorziening grondexploitaties	Herstructurering en vastgoed		584.000	584.000	
Uitbreiding fte sociale recherche	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	47.000	47.000	47.000	resultaat begroting 2018
Uitbreiding formatie ivm bestandscontrole	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	149.000	149.000	149.000	resultaat begroting 2018
Werkmakelaar Oost	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt		203.000	203.000	
BTW teruggaaf re-integratie 2017	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt		-384.000	-403.890	
Egalisatieres weerstandsvermogen - resultaat product401	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	0	271.923	zie bate resultaat product 401
Dotatie dub debiteuren - werkmakelaar oost	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	0	15.213	
Res nieuwkomers - asieliinstroom re-integratie	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	18.977	18.977	zie bate Asielinstroom re-integratie
Pilot Data Analyse	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	47.000	26.050	tlv res overlopende uitgaven

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Verhoogde asielinstroom participatie	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	340.000	340.000	231.350	tlv res nieuwkomers
Gebouw Dorrestraat	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	39.650	39.650	39.650	tlv lagere lasten product
Lagere lasten product 242	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-39.650	-39.650	-39.650	lasten gebouw Dorrestraat
Kansen voor alle kinderen	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	347.574	70.908	tlv res overlopende uitgaven
WMO algemeen	Meedoen	0	102.825	102.825	tlv res overlopende uitgaven
Project Wie zorgt er later voor jou	Meedoen	0	6.646	0	tlv res overlopende uitgaven
Uitvoeringsbudget WMO/AWBZ	Meedoen	0	13.000	13.000	tlv reserve sociaal domein
Uitvoeringsbudget WMO/AWBZ	Meedoen	0	280.946	40.946	tlv res overlopende uitgaven
RFC - Fraudegelden (adreskwaliteit)	Meedoen	0	9.000	9.000	tlv res overlopende uitgaven
Sociale wijkteams (transformatie)	Meedoen	0	154.454	154.454	tlv reserve sociaal domein
Van individuele naar collectieve voorz.	Meedoen	0	310.000	143.909	tlv res overlopende uitgaven
Innovatiebudget sociaal domein	Meedoen	0	10.000	0	Tlv res sociaal domein
MO-ket/wijkwinkel vanaf 2018	Meedoen	0	80.000	80.000	tlv reserve sociaal domein
Intramuraal beschermd wonen WMO ZIN	Meedoen	0	1.560.000	1.560.000	tlv reserve MO-BW
Subsidie Jeugd - afrekening 2017	Meedoen	0	-246.000	-246.000	
Meedoen mogelijk maken (eigen kracht)	Meedoen	43.000	43.000	43.000	tlv res overlopende uitgaven
Eenmalige meedoen activiteiten	Meedoen	0	12.478	12.478	tlv res overlopende uitgaven
Bed, bad en brood	Meedoen	0	84.157	60.890	tlv res overlopende uitgaven
Verhoogde asielinstroom	Meedoen	483.200	483.200	464.300	tlv res nieuwkomers
Schoolbuurtplein	Meedoen	0	1.890	0	tlv res overlopende uitgaven
Zorg, Sport en Bewegen	Meedoen	0	707	0	tlv res overlopende uitgaven
Buitensportaccommodaties algemeen	Meedoen	0	33.814	37.795	tlv reserve 1/3 regeling sport
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		4.239	8.210	zie bate pand versl zorg Polstr 8-10
Specifieke Weerstandsres	Meedoen		60.411	61.287	zie bate uitgaven regresrecht 2018
Res MO-BW	Meedoen			1.672.567	zie bate intramuraal beschermd wonen
Res Sociaal Domein	Meedoen		653.000	653.000	zie bate intramuraal beschermd wonen
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		39.361	34.819	zie bate diverse gebouwen

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res wijkaanpak	Meedoen		109.000	169.918	zie bate wijkaanpak
Res Nieuwkomers - Werkbudget verhoogde asielinstream	Meedoen		34.186	34.186	zie bate werkbudget verhoogde asielinstream
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		1.828	1.828	zie bate N BolkensteinIn 8 Clubhuis Turkse kracht
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		3.384	3.384	zie bate David Wijnveldtweg 4 Kleedkamer UD
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		3.169	3.169	zie bate Leo Halleweg 3 kleedkamer en DHV
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		1.828	1.828	zie bate N BolkensteinIn 10 kleedk+veld Devinco
Res onderhoud gebouwen	Meedoen		3.194	3.194	zie bate N BolkensteinIn 12 kleedk+veld Go Ahead
Huisvestingskosten onderwijs algemeen	Jeugd en Onderwijs	0	0	20.799	tlv egalisatie res onderwijs gymzalen
Tijdsbesteding RMC	Jeugd en Onderwijs	0	30.400	30.400	tlv res overlopende uitgaven
BVO Jeugd afrekening 2017	Jeugd en Onderwijs	0	-75.000	-75.000	
Res onderhoud gebouwen	Jeugd en Onderwijs		482	3.069	zie bate gebouw Oudaenstraat
Res onderhoud gebouwen	Jeugd en Onderwijs		8.328	7.323	zie bate gebouw Zwaluwenburg
Peuterspeelzaal	Jeugd en Onderwijs	61.000	61.000	61.000	tlv res overlopende uitgaven
Onderzoek vml Jurriensgasthuis	Economie, kunst en cultuur		31.000	0	tlv res overlopende uitgaven
Agenda economie	Economie, kunst en cultuur		125.000	145.192	tlv stelpost investeringen 1e NvW
Uitvoering Quick Wins	Economie, kunst en cultuur		125.000	12.104	tlv stelpost investeringen 1e NvW
Proces Vaart in de haven	Economie, kunst en cultuur		50.000	50.000	tlv res gemeentebrede invest.
Fonds economie en cultuur	Economie, kunst en cultuur		165.000	165.000	tlv res overlopende uitgaven
Cultuurvisie	Economie, kunst en cultuur		16.000	0	tlv res overlopende uitgaven
Deventer RTV	Economie, kunst en cultuur		50.000	50.000	tlv generieke weerstandsreserve
... indeventer!	Economie, kunst en cultuur		515.000	375.000	tlv res gemeentebrede invest.
Kunstopdrachten	Economie, kunst en cultuur		45.000	0	tlv res kunstaankopen
Generieke weerstandsres	Economie, kunst en cultuur		32.500	32.500	zie bate Leeuwenkuil
Onderzoek verbouwing Burgerweeshuis	Economie, kunst en cultuur		75.000	74.571	tlv res gemeentebrede invest.
Incidentele Culturele activiteiten	Economie, kunst en cultuur		50.000	50.000	tlv res kunstaankopen
Res onderhoud gebouwen	Economie, kunst en cultuur		117.197	68.134	zie bate diverse panden cultuur
Ontvlechting SAB	Economie, kunst en cultuur		40.000	19.691	tlv res overlopende uitgaven

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Overheveling reserve museumaankopen	Economie, kunst en cultuur		48.900	48.900	tlv res museumaankopen
Speelgoedmuseum	Economie, kunst en cultuur		75.000	75.000	
Res onroerende zaken	Economie, kunst en cultuur		259.100	259.100	zie bate boterstraat 1
Vermogensres- Bijdrage nieuwbouw bibliotheek	Economie, kunst en cultuur		2.971.009	750.000	zie bate bijdrage nieuwbouw bibliotheek
International Office	Economie, kunst en cultuur	37.800	37.800	37.800	tlv res mondiaal beleid
Filmtheater Viking	Economie, kunst en cultuur	200.000	200.000	200.000	tlv res overlopende uitgaven
Deventer 1250	Economie, kunst en cultuur	400.000	270.000	270.133	tlv generieke weerstandsreserve
Deventer 1250 - verg.verlening en toezicht	Economie, kunst en cultuur		25.000	25.000	
Subsidie Schouwburg	Economie, kunst en cultuur	25.000	25.000	25.000	tlv res overlopende uitgaven
Kunstopdrachten	Economie, kunst en cultuur	10.000	10.000	0	tlv reserve kunstaankopen
Schoon Schip	Economie, kunst en cultuur	80.000	80.000	81.839	
Vorbereidingskosten Poort van Deventer	Economie, kunst en cultuur	75.000	75.000	74.705	resultaat begroting 2018
Incidentele Culturele activiteiten	Economie, kunst en cultuur	50.000	50.000	48.228	resultaat begroting 2018
Keuzemodel arbeidsvoorwaarden	Bedrijfsvoering	74.000	0	0	tlv res dec. Arbeidsvoorwaarden
Personele inzet diversiteit	Bedrijfsvoering		19.000	19.000	lagere lasten out of the pocket
Leren en ontwikkelen deventer alg.	Bedrijfsvoering		197.600	197.600	tlv res overlopende uitgaven
Automatisering	Bedrijfsvoering		660.936	330.553	tlv res overlopende uitgaven
Werkbudget Ciso privacy	Bedrijfsvoering		33.000	33.000	tlv res overlopende uitgaven
Taakstelling bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering		699.081	542.081	tlv res overlopende uitgaven
Project stadhuiskwartier	Bedrijfsvoering		149.000	149.000	tlv res huisvesting gem apparaat
Res onderhoud gebouwen - Kolkmanweg	Bedrijfsvoering		17.738	17.738	zie bate gebouw kolkmanweg
Res huisvest.gem.apparaat - facilitaire zaken	Bedrijfsvoering		0	55.728	zie bate facilitaire zaken
Dev 1 -Digitalisering backscanning	Bedrijfsvoering		46.000	46.000	tlv res gemeentebrede invest.
Dev 1 - onvoorzien	Bedrijfsvoering		34.778	0	tlv res gemeentebrede invest.
Doorontwikkelen van de DOWR I-werkorganisatie	Bedrijfsvoering	215.430	215.430	215.430	tlv generieke weerstandsreserve
Onderhoud en support software/datalijnen	Bedrijfsvoering	70.948	200.233	200.233	tlv generieke weerstandsreserve
I-visie ICT	Bedrijfsvoering	235.000	235.000	235.000	resultaat begroting 2018

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res pseudo premie ww	Algemene dekkingsmiddelen		31.000	30.615	zie bate pseudo premie ww
Egalisatie res weerstandsvermogen - aanzuivering	Algemene dekkingsmiddelen		0	323.521	tlv generieke weerstandsreserve
Storting res gemeentebrede invest..- stelpost invest.	Algemene dekkingsmiddelen		444.043	444.043	zie bate stelpost investeringen
Res risico (lening GAE)	Algemene dekkingsmiddelen	100.000	100.000	68.000	tlv generieke weerstandsreserve
Generieke weerstands res - begrotingsvoordeel	Algemene dekkingsmiddelen	100.000	100.000	100.000	
Spec weerstandsres - Q2 - ratio	Algemene dekkingsmiddelen		2.220.000	2.220.000	
Spec weerstandsres - uitw beleidsnota res - regres	Algemene dekkingsmiddelen		60.087	60.087	tlv reserve sociaal domein
Res overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen		260.000	260.000	zie bate Skave huse - japanse duizendknoop
Res overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen		186.000	186.000	zie bate stelpost bodemsanering
Res overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen		33.000	33.000	zie bate stelpost iu verg.toezicht
Res overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen		215.500	215.500	zie bate stelpost nieuwbouw bibliotheek
Res overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen		10.462	10.462	zie bate stelpost filmtheater
Res overlopende uitgaven - niet gesprongen explosieven	Algemene dekkingsmiddelen		101.220	101.220	zie bate niet gesprongen explosieven
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		535.614	535.614	tlv reserve grondexploitatie
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		209.814	209.814	tlv reserve programma management grondexpl.
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		2.879.162	2.879.162	tlv reserve uitkeringen
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		3.295.002	3.295.002	tlv saldi reserve
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		852.128	852.128	tlv algemene reserve
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		1.233.859	1.233.859	tlv egalisatie res rente
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		1.263.130	1.263.130	tlv egalisatie res rente
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		707.141	707.141	tlv reserve eenm.problematiek
Spec weerstandsres - uitw.beleidsnota reserves	Algemene dekkingsmiddelen		4.890.000	4.890.000	tlv reserve sociaal domein
Rente vermogensres nieuwe bibl.	Algemene dekkingsmiddelen		68.607	68.607	tlv res overlopende uitgaven
Resultaat jaarrekening 2017	Algemene dekkingsmiddelen		1.141.288	1.141.288	tlv spec weerstandsreserve
Individueel keuzebudget	Algemene dekkingsmiddelen		176.737	176.737	tlv reserve individueel keuzebudget
Saldo teamtransitie	Algemene dekkingsmiddelen		13.000	13.000	tlv res overlopende uitgaven
Verlening Pink/aanbesteding	Algemene dekkingsmiddelen		95.100	53.984	tlv res overlopende uitgaven

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Verrekening frictiebudget	Algemene dekkingsmiddelen		131.000	0	tlv res overlopende uitgaven
Frictiekosten taakstelling BV	Algemene dekkingsmiddelen	250.000	250.000	250.000	tlv generieke weerstandsreserve
Eenmalige investeringsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen	442.000	442.000	442.000	
Onvoorzien	Algemene dekkingsmiddelen	221.100	221.100	221.100	tlv generieke weerstandsreserve
Frictiebudget	Algemene dekkingsmiddelen	46.000	51.871	54.094	tlv res onroerende zaken
Totaal Lasten		6.160.157	53.519.596	85.387.201	
Baten:					
Bijdrage Strategische Board Stedendriehoek	Burger en bestuur	50.000	50.000	57.736	zie last bijdrage strategische board stedendriehoek
Generieke weerstandsres - taakstelling	Burger en bestuur	70.000	70.000	70.000	
Generieke weerstandsres - raadsonderzoek Viking	Burger en bestuur	0	44.200	44.200	zie last raadsonderzoek Viking
Oranjelaan	Openbare orde en veiligheid		5.263	5.263	Tgv res. onderhoud gebouwen
Leges windschermen	Openbare orde en veiligheid	6.300	6.300	6.300	tgv generieke weerstandsreserve
Generieke weerstandsres - taak drank en horecawet	Openbare orde en veiligheid	30.000	30.000	30.000	zie last gewijzigde taak drank- en horecawet t/m 2018
Lagere baten product	Openbare orde en veiligheid			7.500	tgv voorziening dub.debiteuren
Res onderhoud gebouwen - onderhoud gebouwen	Openbare orde en veiligheid		173.279	111.609	zie last onderhoud gebouwen
Res overlopende uitgaven - flo nacalculatie	Openbare orde en veiligheid		150.000	25.000	zie last nacalculatie FLO
Generieke weerstandsres - flex.interventieteam	Openbare orde en veiligheid		75.000	75.000	zie last flex. interventieteam
Onderhoud gebouwen - div. panden	Leefomgeving		5.600	5.600	tgv res onderhoud gebouwen
Res gemeente brede investeringen - Fietsparkeren binnenstad	Leefomgeving		591.047	591.047	tgv res kapitaallasten - fietsparkeren binnenstad
Res gemeente brede investeringen - Fietsparkeren binnenstad	Leefomgeving	425.000			zie last fietsparkeren binnenstad
Res overlopende uitgaven - pilot ongewenst gedrag in openb ruimte	Leefomgeving		13.000	13.000	zie last pilot ongewenst gedrag in openbare ruimte
Stationsomgeving	Leefomgeving		45.467	45.467	tgv res kapitaallasten
Klein Onderhoud	Leefomgeving		140.000	140.000	tgv res kapitaallasten
Parkeren	Leefomgeving		800.000	800.000	tgv res kapitaallasten
Parkeren	Leefomgeving		88.202	88.202	tgv res mobiliteitsfonds parkeren

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
MJOP	Leefomgeving		230.000	230.000	tgV res overlopende uitgaven
MJOP uitvoering	Leefomgeving		115.000	115.000	tgV res overlopende uitgaven
Riolering	Leefomgeving		130.000	130.000	tgV res overlopende uitgaven
Res onderhoud gebouwen - uitgifte camping beheer	Leefomgeving		22.364	22.230	zie last uitgifte campingbeheer
Res onderhoud gebouwen - poort en aula	Leefomgeving		1.672	1.672	zie last poort en aula
Res parkeerbijdragen bouwaanvragen -pakeren Worp/parkeergarage Stadspoort	Leefomgeving		850.000	800.000	zie last parkeren Worp/parkeergarage Stadspoort
Res mobiliteitsfonds parkeren - parkeren	Leefomgeving		464.500	230.689	zie last parkeren
Res riolen en gemalen - onderhoud riolering	Leefomgeving		94.000	103.256	zie last onderhoud riolering
Res overlopende uitgaven - MJOP diversen	Leefomgeving		1.282.000	1.226.115	zie last MJOP - diversen
Res overlopende uitgaven - MJOP projecten	Leefomgeving		358.800	358.800	zie last MJOP - projecten
Res overlopende uitgaven - technisch onderhoud gemalen	Leefomgeving		58.000	58.000	zie last technisch onderhoud gemalen
Res gemeentebrede invest. - glasvezel toezicht en begeleiding	Leefomgeving		45.924	0	zie last glasvezel toezicht en begeleiding
Res gemeentebrede invest. - klein onderhoud	Leefomgeving		90.000	90.000	zie last klein onderhoud
Res gemeentebrede invest. - Stationsomgeving	Leefomgeving		45.567	45.567	zie last Stationsomgeving
Res gemeentebrede invest. - fietssnelweg Deventer-Zutphen	Leefomgeving		75.000	0	zie last fietssnelweg Deventer-Zutphen
Res gemeentebrede invest. - stelpost verkeer	Leefomgeving		100.000	72.355	zie last stelpost verkeer
Huishoudelijke afval	Leefomgeving			64.520	tgV voorziening dub.debiteuren
Res tarieven huish. afval - Milieustraat	Milieu en Duurzaamheid	227.000	1.853.652	2.052.134	zie last milieustraat
Lager Dividend Circulus	Milieu en Duurzaamheid	-175.000	-175.000	0	tlv res tarieven huishoudelijk afval
Res tarieven huish. afval - lager dividend Circulus	Milieu en Duurzaamheid	175.000	175.000	0	zie bate dividend Circulus
Res bodemsaneringen - bodemsaneringen	Milieu en Duurzaamheid		35.000	21.200	zie last bodemsanering
Res overlopende uitgaven - bodemsaneringen	Milieu en Duurzaamheid	170.000	170.000	13.900	zie last bodemsanering
Res geluid - geluidsaneringen	Milieu en Duurzaamheid	88.000	51.612	25.534	zie last geluidsanering
Res overlopende uitgaven - geluidsaneringen	Milieu en Duurzaamheid	92.931	92.931	62.032	zie last geluidsanering
Generieke weerstandsreserve - stadsecoloog	Milieu en Duurzaamheid	10.000	10.000	10.000	zie last stadsecoloog
Res overlopende uitgaven - duurzaamheid	Milieu en Duurzaamheid		62.000	62.000	zie last duurzaamheid

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res overlopende uitgaven - EED	Milieu en Duurzaamheid		6.000	6.000	zie last EED
Res overlopende uitgaven - ontwikkelbudget omgevingsdienst	Milieu en Duurzaamheid		55.000	55.000	zie last ontwikkelbudget omgevingsdienst
Generieke weerstandsreserve - frictiekosten omgevingsdienst	Milieu en Duurzaamheid		80.000	80.000	zie last frictiekosten omgevingsdienst
Res kracht van Salland - kracht van Salland	Ruimtelijke ontwikkeling	45.000	172.500	2.992	zie last kracht van Salland
Groot onderhoud woonwagens	Ruimtelijke ontwikkeling		140.000	140.000	tgv res overlopende uitgaven
Res overlopende uitgaven Implementatie omgevingsrecht	Ruimtelijke ontwikkeling		100.000	100.000	zie last implementatie omgevingsrecht
Res overlopende uitgaven - WC Colmschate	Ruimtelijke ontwikkeling		44.492	44.492	zie last WC Colmschate (waterpassende verharding)
Res overlopende uitgaven - Herinrichting Wittenstein	Ruimtelijke ontwikkeling		100.000	100.000	zie last Herinrichting Wittenstein
Spijkvoorde	Herstructurering en vastgoed			736.925	tgv egalisatie res weerstandsvermogen
Stelpost EV	Herstructurering en vastgoed			43.743	tgv egalisatie res weerstandsvermogen
Res herstructurering - Rivierenwijk	Herstructurering en vastgoed	298.900	803.000	550.228	zie last Rivierenwijk
Res herstructurering - Rivierenwijk	Herstructurering en vastgoed	-900	-900		zie last Rivierenwijk
Res herstructurering - Keizerslanden	Herstructurering en vastgoed	130.000	50.000	82.716	zie last Keizerslanden
Res herstructurering - lumsum X kosten	Herstructurering en vastgoed	15.000	15.000	15.000	zie last lumsum X kosten
Res onroerende zaken - Truckpoint	Herstructurering en vastgoed	33.457	33.457	33.457	zie last Truckpoint
Res herstructurering - Voorstad Oost	Herstructurering en vastgoed		100.000	115.082	zie last Voorstad oost
Res herstructurering - Overig	Herstructurering en vastgoed		80.000	62.104	zie last herstructurering overig (samenl.opbouw kwestb wijken)
Herstucturering Rivierenwijk (ontv Deltaplein)	Herstructurering en vastgoed			127.834	tgv res herstucturering
Res OZ - Shitaterrein	Herstructurering en vastgoed		100.000	100.000	zie last Shita Terrein (Gooikerstraat)
Res OZ -Meesterpad 3	Herstructurering en vastgoed		11.687	11.687	zie last Meesterpad 3
Res OZ -Ramelestraat 8	Herstructurering en vastgoed		10.838	10.838	zie last Ramelestraat 8
Res OZ - Brink 70	Herstructurering en vastgoed			41.487	zie last Brink 70
Res overlopende uitgaven - bedrijvenpark A1	Herstructurering en vastgoed		50.000	50.000	zie last bedrijvenpark A1
Res overlopende uitgaven - stelpost EV	Herstructurering en vastgoed		361.220	361.220	zie last stelpost EV
Egalisatie res weerstandsvermogen - NTVG Bergweide	Herstructurering en vastgoed			20.134	zie last NTVG Bergweide
Egalisatie res weerstandsvermogen - stelposten EV	Herstructurering en vastgoed			1.473.750	zie last stelposten EV

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Generieke weerstandsreserve - park zandweerd	Herstructurering en vastgoed		7.121	7.121	zie last park zandweerd
Generieke weerstandsreserve - stelpost EV	Herstructurering en vastgoed		697.524	17.686.688	zie last stelpost EV
Stelpost EV	Herstructurering en vastgoed		2.457.568	18.267.914	tgv generieke weerstandsreserve
Hagenvooredijk	Herstructurering en vastgoed		2.471		tgv generieke weerstandsreserve
Cormmelinlaan	Herstructurering en vastgoed		325.000		tgv generieke weerstandsreserve
Specifieke weerstandsreserve (DOIC)	Herstructurering en vastgoed		1.250.000	1.250.000	storting reserve OZ/putting spec.weerstandsreserve
Nog te verkopen gronden WB Lettele	Herstructurering en vastgoed			3.908	tgv egalisatie res weerstandsvermogen
Calculatie wco gebouwen	Herstructurering en vastgoed		489.859	500.373	tgv res OZ
Dorrestraat	Herstructurering en vastgoed	29.300	29.300	29.300	tgv res OZ
Erfpacht groningenstraat	Herstructurering en vastgoed		84.645	84.645	tgv res erfpacht
Herstructurering Hoornwerk	Herstructurering en vastgoed			16.931	tgv res herstructurering
Resultaat prod 401	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	0	271.923	tgv egalisatie res weerstandsvermogen
Werkmakelaar Oost	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	0	15.213	tgv voorziening dub.debiteuren
Asielinstroom re-integratie	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	18.977	18.977	tgv res nieuwkomers
Res overlopende uitgaven - pilot data analyse	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	47.000	26.050	zie last pilot data analyse
Res Nieuwkomers - verhoogde asielinstroom	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	340.000	340.000	231.350	zie last verhoogde asielinstroom participatie
Res overlopende uitgaven - Kansen voor kinderen	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt		347.574	70.908	zie last Kansen voor kinderen
Res onderhoud gebouwen - Gebouw Polstraat 48 BZT	Meedoen	0	13.880	3.008	zie last gebouw Polstraat 48 A
Res overlopende uitgaven - WMO algemeen	Meedoen	0	102.825	102.825	zie last wmo algemeen
Res overlopende uitgaven - project wie zorgt er later voor jou	Meedoen	0	6.646	0	zie last project Wie zorgt er later voor jou
Res Sociaal Domein - uitvoeringsbudget wmo	Meedoen	0	13.000	13.000	zie last uitvoeringsbudget WMO/AWBZ
Res overlopende uitgaven - uitvoeringsbudget wmo	Meedoen	0	280.946	40.946	zie last uitvoeringsbudget WMO/AWBZ
Res overlopende uitgaven - RFC - Fraudegelden	Meedoen	0	9.000	9.000	zie last RFC - Fraudegelden (adreskwaliteit)
Res Sociaal Domein - sociale wijkteams	Meedoen	0	154.454	154.454	zie last sociale wijkteams (transformatie)
Res overlopende uitgaven - van individuele naar collectieve voorz.	Meedoen	0	310.000	143.909	zie last van individuele naar collectieve voorz.
Res sociaal domein - Innovatiebudget sociaal domein	Meedoen	0	10.000	0	zie last innovatiebudget sociaal domein
Res Sociaal Domein - Moket wijkwinkels	Meedoen	0	80.000	80.000	zie last MO-ket/wijkwinkel vanaf 2018

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Reserve MO-BW - beschermd wonen	Meedoen	0	1.560.000	1.560.000	zie last intramuraal beschermd wonen wmo - zin
Res onderhoud gebouwen - Gebouw fermerie muggeplein 9	Meedoen	0	73.718	129.833	zie last gebouw fermerie muggeplein
Res onderhoud gebouwen - Dorpshuis Braakhekke	Meedoen	0	5.156	5.157	zie last dorpshuis braakhekke
Res overlopende uitgaven -meedoen mogelijk maken	Meedoen	43.000	43.000	43.000	zie last meedoen mogelijk maken
Res overlopende uitgaven - eenmalige meedoen activiteiten	Meedoen	0	12.478	12.478	zie last eenmalige meedoen activiteiten
Res overlopende uitgaven - Bed, Bad en Brood	Meedoen	0	84.157	60.890	zie last Bed, Bad en Brood
Res Nieuwkomers - verhoogde asielinstroom	Meedoen	483.200	483.200	464.300	zie last verhoogde asielinstroom participatie
Res onderhoud gebouwen - Gebouw Lange Zandstraat 13-15	Meedoen	0	30.134	35.092	zie last gebouw lange zandstraat 13-15
Res overlopende uitgaven - Schoolbuurtplein	Meedoen	0	1.890	0	zie last schoolbuurtplein
Res overlopende uitgaven - Zorg, Sport en Bewegen	Meedoen	0	707	0	zie last Zorg, Sport en Bewegen
Res onderhoud gebouwen - Sporthal De Uutvlog (fake WBS tbv PM3)	Meedoen	0	3.638	11.165	zie last sporthal de uutvlog
Res 1/3 regeling sport - buitensportacc. Algemeen	Meedoen	0	33.814	37.795	zie last buitensportaccomodatie algemeen
Pand versl zorg Polstr 8-10	Meedoen		4.239	8.210	tgv res onderhoud gebouwen
Uitgaven Regresrecht 2018 e.v.	Meedoen		60.411	61.287	tgv specifieke weerstandsreserve
Intramuraal beschermd wonen WMO ZIN	Meedoen			1.672.567	tgv res MO-BW
Intramuraal beschermd wonen WMO ZIN	Meedoen		653.000	653.000	tgv res sociaal domein
Diverse gebouwen	Meedoen		39.361	34.819	tgv res onderhoud gebouwen
Wijkaanpak algemeen	Meedoen		109.000	169.918	tgv res wijkaanpak
Werkbudget verhoogde asielinstroom	Meedoen		34.186	34.186	tgv res nieuwkomers
N Bolkensteinln 8 Clubhuis Turkse kracht	Meedoen		1.828	1.828	tgv res onderhoud gebouwen
David Wijnveldtweg 4 Kleedkamer UD	Meedoen		3.384	3.384	tgv res onderhoud gebouwen
Leo Halleweg 3 kleedkamer en DHV	Meedoen		3.169	3.169	tgv res onderhoud gebouwen
N Bolkensteinln 10 kleedk+veld Devinco	Meedoen		1.828	1.828	tgv res onderhoud gebouwen
N Bolkensteinln 12 kleedk+veld Go Ahead	Meedoen		3.194	3.194	tgv res onderhoud gebouwen
Egalisatieres onderwijs gymzalen - huisvestingskosten onderwijs algemeen	Jeugd en Onderwijs	0	0	20.799	zie last huisvestingskosten onderwijs algemeen

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res overlopende uitgaven - tijdsbesteding RMC	Jeugd en Onderwijs	0	30.400	30.400	zie last tijdsbesteding rmc
Res overlopende uitgaven - peuterspeelzaal	Jeugd en Onderwijs	61.000	61.000	61.000	zie last peuterspeelzaal
Oudaenstraat 1	Jeugd en Onderwijs		482	3.069	tgv res onderhoud gebouwen
Gebouw down town Zwaluwenburg 2a	Jeugd en Onderwijs		8.328	7.323	tgv res onderhoud gebouwen
Res gemeente brede investeringen - Proces vaart in de haven	Economie, kunst en cultuur		50.000	50.000	zie last Proces vaart in de haven
Res overlopende uitgaven - Fonds economie en cultuur	Economie, kunst en cultuur		165.000	165.000	last Fonds economie en cultuur
Res overlopende uitgaven - Cultuurvisie	Economie, kunst en cultuur		16.000	0	last Cultuurvisie
Reserve onderhoud gebouwen - cultuur diverse panden	Economie, kunst en cultuur		272.264	230.454	zie last cultuur div panden
Generieke weerstandsreserve - Deventer RTV	Economie, kunst en cultuur		50.000	50.000	zie last Deventer RTV
Res gemeente brede investeringen -indeventer!	Economie, kunst en cultuur		515.000	375.000	zie lastindeventer!
Res kunstaankopen - Kunstopdrachten	Economie, kunst en cultuur		45.000	0	zie last Kunstopdrachten
Res kunstaankopen - Incidentele culturele activiteiten	Economie, kunst en cultuur		50.000	50.000	zie last incidentele culturele activiteiten
Res gemeente brede investeringen - Onderzoek verbouwing Burgerweeshuis	Economie, kunst en cultuur		75.000	74.571	zie last onderzoek verbouwing Burgerweeshuis
Cultuur - diverse panden	Economie, kunst en cultuur		117.197	68.134	zie last diverse panden
Subsidie Leeuwenkuil	Economie, kunst en cultuur		32.500	32.500	tgv generieke weerstandsreserve
Res overlopende uitgaven - Ontvlechting SAB	Economie, kunst en cultuur		40.000	19.691	zie last Ontvlechting SAB
Res museumaankopen - Overheveling reserve museumaankopen	Economie, kunst en cultuur		48.900	48.900	zie last Overheveling reserve museumaankopen
Gebouw museum depot boterstraat 1	Economie, kunst en cultuur		259.100	259.100	tgv res onroerende zaken
Bijdrage nieuwbouw bibliotheek	Economie, kunst en cultuur		2.971.009	750.000	tgv vermogensreserve
Res mondiaal beleid - international office	Economie, kunst en cultuur	37.800	37.800	37.800	zie last international office
Res overlopende uitgaven - Filmtheater Viking	Economie, kunst en cultuur	200.000	200.000	200.000	zie last filmtheater Viking
Res overlopende uitgaven - Subsidie Schouwburg	Economie, kunst en cultuur	25.000	25.000	25.000	zie last subsidie Schouwburg
Res kunstaankopen - Kunstopdrachten	Economie, kunst en cultuur	10.000	10.000	0	zie last kunstopdrachten
Generieke weerstandsres - Musea algemeen	Economie, kunst en cultuur	150.000	150.000	150.000	
Res overlopende uitgaven - Onderzoek vml Jurriensgasthuis	Economie, kunst en cultuur		31.000	0	zie last onderzoek vml Jurriensgasthuis

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res. dec. Arbeidsvoorwaarden- Keuzemodel arbeidsvoorwaarden	Bedrijfsvoering	74.000	0	0	zie last keuzemodel arbeidsvoorwaarden
Gebouw Kolkmanweg	Bedrijfsvoering		17.738	17.738	tgv res onderhoud gebouwen
Facilitaire zaken	Bedrijfsvoering		0	55.728	tgv res huisvesting gem.apparaat
Res onderhoud gebouwen - Polstraat 14	Bedrijfsvoering		78.716	68.430	zie last Polstraat 14
Res overlopende uitgaven - leren en ontwikkelen	Bedrijfsvoering		197.600	197.600	zie last leren en ontwikkelen deventer
Res overlopende uitgaven - automatisering	Bedrijfsvoering		660.936	330.553	zie last automatisering
Res overlopende uitgaven - werkbudget Ciso privacy	Bedrijfsvoering		33.000	33.000	zie last werkbudget Ciso privacy
Res overlopende uitgaven - taakstelling bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering		699.081	542.081	zie last taakstelling bedrijfsvoering
Res huisvesting gem apparaat - project stadhuiskwartier	Bedrijfsvoering		149.000	149.000	zie last project stadhuiskwartier
Res gemeentebrede invest. - Dev 1 backscanning	Bedrijfsvoering		46.000	46.000	zie last Dev 1 digitaal backscanning
Res gemeentebrede invest. - Dev 1 onvoorzien	Bedrijfsvoering		34.778	0	zie last Dev1 onvoorzien
Generieke weerstands res - onderhoud software	Bedrijfsvoering	70.948	200.233	200.233	zie last onderhoud software
Generieke weerstands res doorontw DOWR I-werkorganisatie	Bedrijfsvoering	215.430	215.430	215.430	zie last doorontw DOWR I-werkorganisatie
Generieke weerstandsres - verkiezingen	Algemene dekkingsmiddelen	30.000	30.000	30.000	zie last verkiezingen
Generieke weerstandsres - masterplan verlichting binnenstad	Algemene dekkingsmiddelen	50.000	50.000	50.000	zie last masterplan verlichting binnenstad
Pseudo premie ww	Algemene dekkingsmiddelen		31.000	30.615	tgv res pseudo premie ww
Generieke weerstandsres -	Algemene dekkingsmiddelen		0	323.521	tgv egalisatie res weerstandsvermogen
Stelpost investeringen	Algemene dekkingsmiddelen		444.043	444.043	tgv res gemeentebrede invest.
Generieke weerstandsres - begrotingsnadeel	Algemene dekkingsmiddelen	230.000	230.000	230.000	
Egalisatie res rente - lening GAE	Algemene dekkingsmiddelen	100.000	100.000	68.000	tgv res risico
Res Sociaal Domein	Algemene dekkingsmiddelen		60.087	60.087	tgv specifieke weerstandsreserve - regres
Stelpost Bodemsaneringen	Algemene dekkingsmiddelen		186.000	186.000	tgv res overlopende uitgaven
Stelpost IU Vergunning Toezicht	Algemene dekkingsmiddelen		33.000	33.000	tgv res overlopende uitgaven
Stelpost nieuwbouw bibliotheek	Algemene dekkingsmiddelen		215.500	215.500	tgv res overlopende uitgaven
Stelpost filmtheater	Algemene dekkingsmiddelen		10.462	10.462	tgv res overlopende uitgaven
Meicirculaire Niet gesprongen explosieven	Algemene dekkingsmiddelen		101.220	101.220	tgv res overlopende uitgaven

Onderwerp	Programma	Begroot 2018	Begroot na wijziging	Gerealiseerd 2018	
Res grondexploitatie	Algemene dekkingsmiddelen		535.614	535.614	tgv specifieke weerstandsreserve
Res programma management grondexploitatie	Algemene dekkingsmiddelen		209.814	209.814	tgv specifieke weerstandsreserve
Res uitkeringen	Algemene dekkingsmiddelen		2.879.162	2.879.162	tgv specifieke weerstandsreserve
Res overlopende uitgaven - rente verm.nieuwe bibl.	Algemene dekkingsmiddelen		68.607	68.607	zie last rente vermogensres nieuwe bibl.
Res overlopende uitgaven - vrijval 2e kw.rapp.	Algemene dekkingsmiddelen		100.000	100.000	
Res overlopende uitgaven -saldo teamtransitie	Algemene dekkingsmiddelen		13.000	13.000	zie last saldo teamtransitie
Res overlopende uitgaven - verlenging pink	Algemene dekkingsmiddelen		95.100	53.984	zie last verlening Pink/aanbesteding
Res overlopende uitgaven - verr.fricriebudget	Algemene dekkingsmiddelen		131.000	0	zie last verrekening frictiebudet
Saldi res	Algemene dekkingsmiddelen		3.295.002	3.295.002	tgv specifieke weerstandsreserve
Algemene res	Algemene dekkingsmiddelen		852.128	852.128	tgv specifieke weerstandsreserve
Egalisatieres rente	Algemene dekkingsmiddelen		1.233.859	1.233.859	tgv specifieke weerstandsreserve
Egalisatieres rente	Algemene dekkingsmiddelen		1.263.130	1.263.130	tgv generieke weerstandsreserve
Res eenmalige problematiek	Algemene dekkingsmiddelen		707.141	707.141	tgv specifieke weerstandsreserve
Specifieke weerstandsres - resultaat JR2017	Algemene dekkingsmiddelen		1.141.288	1.141.288	zie last resultaat JR2017
Vermogensres - verkoop aandelen vitens	Algemene dekkingsmiddelen		2.438.490	2.438.490	
Res Sociaal Domein	Algemene dekkingsmiddelen		4.890.000	4.890.000	tgv specifieke weerstandsreserve
Generieke weerstandsres	Algemene dekkingsmiddelen		352.102	352.102	resultaat 3e kwartaalrapportage
Rekening resultaat 2017	Algemene dekkingsmiddelen		1.141.000	1.141.000	
Generieke weerstandsres - resultaat 2e kw.rapp.	Algemene dekkingsmiddelen		508.000	508.000	
Generieke weerstandsres - frictiekosten taakstelling BV	Algemene dekkingsmiddelen	250.000	250.000	250.000	zie last frictiekosten taakstelling BV
Generieke weerstandsres - onvoorzien	Algemene dekkingsmiddelen	221.000	221.000	221.000	zie last onvoorzien
Generieke weerstandsres - Deventer 1250	Algemene dekkingsmiddelen	400.000	270.000	270.133	zie last Deventer 1250
Vrijval rekeningcourant NRF	Algemene dekkingsmiddelen	0	80.000	80.000	
Res individueel keuzebudget	Algemene dekkingsmiddelen		176.737	176.737	zie last individueel keuzebudget
Res onroerende zaken - frictiebudget	Algemene dekkingsmiddelen	46.000	51.871	54.094	zie last frictiebudget
Totaal Baten		4.757.366	53.149.804	85.392.424	
Saldo		1.402.791	369.791	-5.222	

Bijlage 3 - Nadere specificatie algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrag x € 1.000									
Onroerende zaakbelasting	0	25.098	25.098	0	25.601	25.601	0	25.740	25.740
Hondenbelasting	0	300	300	0	300	300	0	300	300
Precariobelasting	0	165	165	0	191	191	0	167	167
Standplaatsen	-25	0	25	-25	0	25	-25	0	25
Belasting roerende woon- en bedrijfspanden	0	9	9	0	9	9	0	9	9
Totaal	-25	25.572	25.597	-25	26.101	26.126	-25	26.216	26.241

Verantwoord zijn de navolgende dividenden:

Omschrijving	Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrag x € 1.000									
Dividend Bank Nederlandse Gemeenten	0	314	314	0	740	740	0	740	740
Dividend Vitens	0	65	65	0	65	65	0	0	0
Dividend Circulus	0	191	191	0	191	191	0	204	204
Dividend Wadinko	0	30	30	0	30	30	0	31	31
Dividend Enexis	0	303	303	0	284	284	0	280	280
Dividend Overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	903	903	0	1.310	1.310	0	1.255	1.255

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>		
			€ 1.989.857	€ 304.133	€ 758.978	€ 668.843		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Bedrag</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 09</i>	
		1					Nee	
I en W	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E3 / 06</i>
		1	lenM/BSK-2015/189161 Pothoofd	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	lenM/BSK-2016/219401 Binnenstad	€ 113.295	€ 0	-€ 20.668	€ 0	€ 0
		3	lenM/BSK-2017/231308 Holterweg	€ 108.759	€ 0	-€ 222	€ 0	€ 0
		4	lenW/BSK-2018/182558 Zwolseweg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	lenW/BSK-2018/182794 Laan van Borgele	€ 6.617	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	lenW/BSK-2018/183212 Margijnenenk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		7	lenW/BSK-2018/44333 H. Dunantlaan	€ 268.628	€ 0	€ 8.318	€ 0	€ 0

			Kopie beschikkingsnummer <i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07</i>	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12</i>
			1 lenM/BSK-2015/189161 Pothoofd	€ 6.105	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 lenM/BSK-2016/219401 Binnenstad	€ 125.457	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 lenM/BSK-2017/231308 Holterweg	€ 108.537	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			4 lenW/BSK-2018/182558 Zwolseweg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 lenW/BSK-2018/182794 Laan van Borgele	€ 6.617	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			6 lenW/BSK-2018/183212 Margijnenenk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			7 lenW/BSK-2018/44333 H. Dunantlaan	€ 339.018	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05</i>	
			1 2012/0277197 Groene Wal	€ 2.096.725	€ 0			
			Kopie beschikkingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06</i>	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10</i>	
			1 2012/0277197 Groene Wal	€ 3.518.814	€ 0			Nee

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 06</i>
			€ 38.275.788	€ 608.714	€ 2.047.675	€ 16.765	€ 108.468	€ 1.162
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 11</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: G2 / 12</i>
€ 479.632	€ 79.070	€ 0	€ 536.927	€ 3.571	Ja			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 06</i>
			€ 0	€ 30.878	€ 11.676	€ 252.659	€ 60.979	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 09</i>			
€ 0	€ 0	Ja						
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Gerealiseerde behandelplaatsen (jaar T) Afspraak <i>Aard controle D1</i> <i>Indicatorenummer: H1 / 01</i>	Gerealiseerde behandelplaatsen (jaar T) Realisatie <i>Aard controle D1</i> <i>Indicatorenummer: H1 / 02</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: H1 / 03</i>			
			20	16	€ 553.728			

Bijlage 5 - IMG

FORMAT IMG-verantwoording Gemeente Deventer IMG Provinciale subsidie Provincie Overijssel

	Beschikingsnummer provincie	Project afgerond / eindverantwoording Ja-Nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Werkelijk besteed tlv provinciale middelen jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Werkelijk besteed tlv gemeentelijke middelen jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Cultuurdriehoek boegbeeld Stad aan de IJssel	2011/0120748	Nee	€ 5.000.000	€ 0	€ 0	€ 5.000.000	€ 5.000.000	1-1-2020	

Bijlage 6 - Resultaatbestemming via reserves

Incidenteel						
Programma 1 – Burger en bestuur	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
(bedragen x € 1.000)	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve eenmalige problematiek</i>		70				
<i>Generieke weerstandsreserve</i>				114		114
	0	70	0	114	0	114

Programma 2 – Openbare orde en veiligheid	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
(bedragen x € 1.000)	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve eenmalige problematiek</i>	6	30				
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>			5	173	5	112
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>				150		25
<i>Generieke weerstandsreserve</i>			6	105	6	105
	6	30	11	428	11	242

Programma 3 – Leefomgeving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve kapitaallasten</i>			1.577		1.577	
<i>Reserve mobiliteitsfonds parkeren</i>			88	465	88	231
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>			6	24	6	24
<i>Reserve gemeentebrede investeringen</i>		425		948		799
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>			475	1.712	475	1.656
<i>Reserve parkeerbijdragen bouwaanvragen</i>				850		800
<i>Reserve riolen en gemalen</i>				94		103
<i>Generieke weerstandsreserve</i>			20			
	0	425	2.166	4.093	2.146	3.613

Programma 4 – Milieu en duurzaamheid (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve eenmalige problematiek</i>		10				
<i>Reserve bodem</i>				35		21
<i>Reserve geluid</i>		88		52		26
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>		263		386		199
<i>Reserve tarieven huishoudelijk afval</i>		402		2.029		2.052
<i>Generieke weerstandsreserve</i>				90		90
	0	763	0	2.592	0	2.388

Programma 5 – Ruimtelijke ontwikkeling (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve kracht van Salland</i>		45		173		3
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>			140	244	140	244
	0	45	140	417	140	247

Programma 6 – Herstructurering en vastgoed (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve algemeen onroerende zaken</i>	29	33	1.769	156	1.780	197
<i>Reserve herstructurering</i>		443		1.048	145	825
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>				411		411
<i>Reserve afkoop erfpacht</i>			85		85	
<i>Egalisatiereserve weerstandsvermogen</i>					784	1.494
<i>Generieke weerstandsreserve</i>			2.785	705	18.268	17.694
<i>Specifieke weerstandsreserve</i>				1.250		1.250
	29	476	4.639	3.570	21.062	21.871

Programma 7 – Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve nieuwkomers</i>		340	19	340	19	231
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>				395		97
<i>Egalisatiereserve weerstandsvermogen</i>					272	0
	0	340	19	735	291	328

Programma 8 – Meedoen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve 1/3 regeling sport</i>				34		38
<i>Reserve sociaal domein</i>			653	257	653	247
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>			57	127	56	184
<i>Reserve nieuwkomers</i>		483	34	483	34	464
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>		43		852		413
<i>Reserve wijkaanpak</i>			109		170	
<i>Specifieke weerstandsreserve</i>			60		61	0
<i>Reserve maatschappelijk opvang - beschermd wonen</i>				1.560	1.673	1.560
	0	526	913	3.313	2.647	2.906

Programma 9 – Jeugd en onderwijs (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>			9	0	10	0
<i>Egalisatiereserve onderwijs gymzalen</i>						21
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>		61		91		91
	0	61	9	91	10	112

Programma 10 – Economie, kunst en cultuur (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve algemeen onroerende zaken</i>			259		259	
<i>Egalisatiereserve rente</i>		150				
<i>Reserve kunstaankopen</i>		10		105		50
<i>Reserve mondiaal beleid</i>		38		38		38
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>			117	272	68	230
<i>Reserve gemeentebrede investeringen</i>				640		499
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>		225		477		410
<i>Vermogensreserve</i>			2.971		750	
<i>Reserve museumaankopen</i>				49		49
<i>Generieke weerstandsreserve</i>			33	200	33	200
	0	423	3.380	1.781	1.110	1.476

Programma 11 – Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>			18	79	18	68
<i>Reserve eenmalige problematiek</i>		286				
<i>Reserve gemeentebrede investeringen</i>				81		46
<i>Reserve huisvesting gemeentelijk apparaat</i>				149	56	149
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>				1.591		1.103
<i>Reserve decentrale arbeidsvoorwaarden</i>		74				
<i>Generieke weerstandsreserve</i>				416		416
	0	360	18	2.316	74	1.782

Programma 12 – Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Algemene reserve</i>				852		852
<i>Reserve grondexploitatie algemeen</i>				536		536
<i>Reserve algemeen onroerende zaken</i>		46		52		54
<i>Reserve sociaal domein</i>				4.950		4.950
<i>Egalisatiereserve rente</i>	0	1.051		2.497		2.497
<i>Reserve eenmalige problematiek</i>	100	230		707		707
<i>Reserve gemeentebrede investeringen</i>			444		444	
<i>Reserve overlopende uitgaven</i>			856	408	856	236
<i>Reserve risico's</i>	100		100		68	
<i>Reserve uitkeringen</i>				2.879		2.879
<i>Saldi-reserve</i>				3.295		3.295
<i>Vermogensreserve</i>				2.438		2.438
<i>Egalisatiereserve weerstandsvermogen</i>					324	0
<i>Generieke weerstandsreserve</i>			1.363	2.011	1.363	2.303
<i>Specifieke weerstandsreserve</i>			16.883	1.141	16.883	1.141
<i>Reserve management grondexploitatie</i>				210		210
<i>Reserve pseudo premie ww</i>			31		31	
<i>Reserve Individueel Keuzebudget</i>				177		177
	200	1.327	19.677	22.153	19.969	22.275
Totaal incidentele stortingen/puttingen	235	4.846	30.972	41.603	47.460	57.354

Structureel						
Programma 3 – Leefomgeving	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
(bedragen x € 1.000)	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve kapitaallasten</i>				25		32
<i>Reserve mobiliteitsfonds parkeren</i>	141					
<i>Reserve parkeerbijdragen bouwaanvragen</i>		47		47		47
	141	47	0	72	0	79

Programma 4 – Milieu en duurzaamheid	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
(bedragen x € 1.000)	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve tarieven huishoudelijk afval</i>		17		17		
	0	17	0	17	0	0

Programma 6 – Herstructurering en vastgoed	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
(bedragen x € 1.000)	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve algemeen onroerende zaken</i>	631	977	624	1.002	1.138	1.960
<i>Reserve onderhoud gebouwen</i>		8		8		8
	631	985	624	1.010	1.138	1.968

Programma 8 -Meedoen	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
(bedragen x € 1.000)	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve decentrale huisvesting onderwijs</i>		41		41		41
<i>Reserve investeringen buitensport</i>	420	287	420	291	412	278
<i>Reserve kapitaallasten</i>		38		38		38
<i>Reserve knelpunten sport</i>	19	10	19	10	19	10
	439	376	439	380	431	367

Programma 9 –Jeugd en onderwijs (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve decentrale huisvesting onderwijs</i>		1.575		1.577		1.578
	0	1.575	0	1.577	0	1.578

Programma 10 –Economie kunst en cultuur (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve Deventer geschiedenis in beeld</i>	11		11			
<i>Egalisatiereserve rente</i>	33					
<i>Reserve kapitaallasten</i>		72		72		72
	44	72	11	72	0	72

Programma 11 – Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Reserve kapitaallasten</i>		33		3		0
<i>Reserve DOWR I kapitaallasten</i>	540	244	714	608	714	244
	540	277	714	611	714	244

Programma 12 – Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018		Begroting na wijziging 2018		Jaarrekening 2018	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Algemene reserve</i>	14					
<i>Egalisatiereserve rente</i>	3.322	807				
<i>Reserve afkopen</i>		108		108		108
<i>Egalisatiereserve weerstandsvermogen</i>					114	
<i>Generieke weerstandsreserve</i>			3.554	807	3.718	807
<i>Specifieke weerstandsreserve</i>			14		14	
<i>Reserve verstrekte geldlening Vitens</i>		124		124		124
<i>Rentetoevoeging</i>	419		435		421	
	3.755	1.039	4.003	1.039	4.267	1.039
Totaal structurele stortingen/puttingen	5.550	4.388	5.791	4.778	6.550	5.347

Totaal stortingen/puttingen incl. rente	5.785	9.234	36.763	46.381	54.010	62.701
<i>Toevoeging rente aan reserves</i>	-419	0	-435	0	-421	0
Totaal stortingen/puttingen excl. rente	5.366	9.234	36.328	46.381	53.589	62.701

Bijlage 7 Staat van Reserve

(Bedragen x € 1)	Saldo per 01-01-2018	Resultaatbestemming	Saldo na bestemming	Rentebijdring	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Saldo per 31-12-2018
Algemene reserve met algemeen weerstandmotief							
Egalisatiereserve rente	555.990		555.990			555.990	0
Generieke weerstandsreserve	0		0	0	23.387.559	21.728.047	1.659.512
Reserve eenmalige problematiek	707.141		707.141	0	0	707.141	0
Totaal algemene reserve met algemeen weerstandmotief	1.263.130	0	1.263.130	0	23.387.559	22.991.178	1.659.512
Algemene reserve met specifiek weerstandmotief							
Algemene reserve	852.128		852.128	0	0	852.128	0
Egalisatiereserve rente	1.941.000		1.941.000			1.941.000	0
Reserve grondexploitatie algemeen	535.614		535.614	0	0	535.614	0
Reserve management grondexploitatie	209.814		209.814	0	0	209.814	0
Reserve sociaal domein	4.890.000		4.890.000	0	0	4.890.000	0
Reserve uitkeringen	2.879.162		2.879.162	0	0	2.879.162	0
Saldiereserve	3.295.002	0	3.295.002	0	0	3.295.002	0
Specifieke weerstandsreserve	0	1.141.288	1.141.288	0	16.957.735	2.391.288	15.707.735
Totaal algemene reserve met specifiek weerstandmotief	14.602.720	1.141.288	15.744.008	0	16.957.735	16.994.009	15.707.734
Bestemmingsreserve prestatiegebonden							
Reserve kunstaankopen	129.502		129.502	0	0	50.000	79.502
Reserve Deventer geschiedenis in beeld	23.699		23.699	0	0	0	23.699
Reserve mondiaal beleid	170.021		170.021	0	0	37.800	132.221
Reserve museumaankopen	50.531		50.531	0	0	48.900	1.631
Reserve conserveringen sab	25.835		25.835	0	0	0	25.835
Reserve knelpunten sport	24.500		24.500	0	19.403	10.291	33.612
Reserve legaat Bathmen	3.500		3.500	0	0	0	3.500
Reserve Kracht van Salland	292.500		292.500	0	0	2.992	289.508
Reserve Individueel Keuzebudget	176.629		176.629	0	0	176.630	-1
Reserve mind	950		950	0	0	0	950
Reserve gevelfonds	9.198		9.198	0	0	0	9.198
Reserve parkeerbijdrage bouwaanvragen	1.500.185		1.500.185	0	0	846.914	653.271
Reserve ISV2 bodem	193.984		193.984	0	0	21.200	172.784
Reserve ISV2 geluid	389.572		389.572	0	0	25.534	364.038
Reserve integrale MJOP projecten	15.000		15.000	0	0	0	15.000
Reserve sociaal economisch beleid	3.091		3.091	0	0	0	3.091
Reserve pseudo premie ww				0	30.615	0	30.615
Reserve gemeentebrede investeringen	1.824.100		1.824.100	0	444.043	1.343.874	924.269
Reserve risico's	604.541		604.541	0	68.000	0	672.541
Reserve sociaal domein (3D's)	737.542		737.542	0	653.000	307.541	1.083.001
Totaal bestemmingsreserve prestatiegebonden	6.174.879	0	6.174.879	0	1.215.061	2.871.675	4.518.265
Bestemmingsreserve prestatiegebonden met rentebeslag							
Vermogensreserve	4.471.237		4.471.237	0	750.000	2.438.490	2.782.747

(Bedragen x € 1)	Saldo per 01-01-2018	Resultaatbestemming	Saldo na bestemming	Rentebijdriving	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Saldo per 31-12-2018
Reserve afkoop erfpacht	1.857.746		1.857.746	0	84.645	0	1.942.391
Totaal bestemmingsreserve prestatiegebonden met rentebeslag	6.328.983	0	6.328.983	0	834.645	2.438.490	4.725.138
Bestemmingsreserve prestatiegebonden met verdeelfunctie							
Egalisatiereserve onderhoud onderwijshuisvesting	199.633		199.633	0	0	20.799	178.834
Reserve wijkaanpak	130.000		130.000	0	169.918	0	299.918
Reserve onderhoud gebouwen	3.499.005		3.499.005	0	163.559	626.635	3.035.929
Reserve 1/3 regeling sport	166.043		166.043	0	0	37.795	128.249
Reserve investeringen buitensport	570.134		570.134	0	411.906	278.472	703.569
Reserve nieuwkomers	1.714.792		1.714.792	0	53.163	695.650	1.072.305
Reserve herstructurering	1.412.065		1.412.065	0	144.765	825.130	731.699
Reserve mobiliteitsfonds parkeren	1.239.608		1.239.608	0	88.202	230.689	1.097.122
Reserve algemeen onroerende zaken	3.063.528		3.063.528	0	3.176.962	2.211.739	4.028.751
Reserve decentrale arbeidsvoorwaarden	241.292		241.292	0	0	0	241.292
Reserve DOWR-i kapitaallasten	762.320		762.320	0	714.145	243.804	1.232.661
Reserve tarieven huishoudelijk afval	2.052.134		2.052.134	0	0	2.052.134	0
Reserve riolen en gemalen	591.110		591.110	0	0	103.256	487.854
Egalisatiereserve weerstandsvermogen				0	1.493.884	1.493.884	0
Reserve overlopende uitgaven	5.741.278	2.911.237	8.652.515	0	1.471.182	4.885.480	5.238.217
Reserve huisvesting gemeentelijk apparaat	1.054.944		1.054.944	0	55.728	149.000	961.672
Reserve Maatschappelijk opvang - Beschermd wonen	4.724.175		4.724.175	0	1.672.567	1.560.000	4.836.742
Totaal bestemmingsreserve prestatiegebonden met verdeelfunctie	27.162.063	2.911.237	30.073.300	0	9.615.981	15.414.467	24.274.815
Financieel technische bestemmingsreserve							
Reserve decentrale huisvesting onderwijs	7.356.643		7.356.643	198.629	0	1.618.942	5.936.331
Reserve kapitaallasten	7.962.002		7.962.002	214.974	1.576.614	142.565	9.611.025
Reserve verstrekte geldlening EDON	544.536		544.536	0	0	0	544.536
Reserve afkopen	260.192		260.192	7.025	0	108.000	159.217
Reserve verstrekte geldleningen Vitens	495.256		495.256	0	0	123.812	371.444
Totaal financieel technische bestemmingsreserve	16.618.629	0	16.618.629	420.629	1.576.614	1.993.319	16.622.553
Reserves gemeente Deventer	72.150.404	4.052.525	76.202.929	420.629	53.587.596	62.703.137	67.508.017

Bijlage 8 Algemene toelichting reserves

(Bedragen x € 1)	Programma	Raadsbesluit	Doel van de reserve	Saldo per 31-12-2018
Algemene reserve met algemeen weerstandmotief				
Egalisatiereserve rente*	Algemene dekkingsmiddelen	1984	Opvangen/dempen van gevolgen rentefluctuaties	0
Generieke weerstandsreserve	Algemene dekkingsmiddelen	24-01-2018	Dekking kosten van optreden algemene risico's	1.659.512
Reserve eenmalige problematiek*	Algemene dekkingsmiddelen	1996	Opvangen van eenmalige tegenvallers en inspelen op zaken die om een onmiddellijke oplossing vragen met de nadruk op het opvangen van begrotingstekorten.	0
Totaal algemene reserve met algemeen weerstandmotief				1.659.512
Algemene reserve met specifiek weerstandmotief				
Algemene reserve*	Algemene dekkingsmiddelen	1949	Opvangen eenmalige tegenvallers en inspelen op zaken die om een onmiddellijke oplossing vragen.	0
Egalisatiereserve rente*	Algemene dekkingsmiddelen	1984	Opvangen/dempen van gevolgen rentefluctuaties	0
Reserve grondexploitatie algemeen*	Herstructurering en vastgoed	4-3-1997	Opvangen gevolgen risico's grondexploitatie	0
Reserve management grondexploitatie*	Herstructurering en vastgoed	13-11-2013	Dekking beleidsadvisering herstructurering en vastgoed	0
Reserve sociaal domein	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt/Meedoen/Jeugd en onderwijs	2-7-2014	Dekking voor tekorten Sociaal domein en transformatie	0
Reserve uitkeringen*	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	24-1-2018	Opvangen risico's WWB uitkeringen	0
Saldireserve*	Algemene dekkingsmiddelen	1-1-1985	Opvang nadelige rekeningresultaten.	0
Specifieke weerstandsreserve	Algemene dekkingsmiddelen	24-1-2018	Dekking kosten van optreden specifieke risico's	15.707.735
Totaal algemene reserve met specifiek weerstandmotief				15.707.734
Bestemmingsreserve prestatiegebonden				
Reserve kunstaankopen	Economie, kunst en cultuur	1-12-1961	Dekking aankopen kunst	79.502
Reserve Deventer geschiedenis in beeld	Economie, kunst en cultuur	28-11-1985	Verzamelen en beheren historisch bezit	23.699
Reserve mondiaal beleid	Economie, kunst en cultuur	11-7-1995	Dekking kosten bevorderen internationalisering	132.221
Reserve museumaankopen	Economie, kunst en cultuur	1976	Dekking aankoop museumstukken	1.631
Reserve conserveringen SAB	Economie, kunst en cultuur	1995	Dekking conserveringen collectie SAB	25.835
Reserve knelpunten sport	Meedoen	27-1-1986	Oplossen van knelpunten in de sport. De vorming is een uitvloeisel van de tariefssystematiek voor ingebruikgeving van sportaccommodaties (binnen en buiten) m.i.v. 1-1-1987.	33.612
Reserve legaat Bathmen	Diverse	2005	Bekostiging diverse uitgaven op cultureel gebied in Bathmen.	3.500
Reserve kracht van Salland	Ruimtelijke ontwikkeling	1-7-2015	Verbeteren leefbaarheid en kwaliteit landelijk gebied	289.508
Reserve Individueel Keuzebudget*	Bedrijfsvoering	6-7-2016	Per 1 januari 2017 is het IKB (Individueel Keuze Budget) ingevoerd. Om aan de hieruit voortvloeiende eenmalige verplichting te voldoen is er een reserve gevormd.	0
Reserve mind	Leefomgeving	11-12-2000	Verbeteren van de verkeerstechnische infrastructuur in de gemeente, ten behoeve van een betere bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid.	950
Reserve gevelfonds	Economie, kunst en cultuur	23-5-2000	Dekking gevelverbetering binnenstad	9.198
Reserve parkeerbijdrage bouwaanvragen	Leefomgeving	4-10-2006	Dekking uitbreiding parkeerplaatsen (binnenstad)	653.271
Reserve bodem	Milieu en duurzaamheid	9-11-2011	Dekking kosten bodemsanering	172.784
Reserve geluid	Milieu en duurzaamheid	9-11-2011	Dekking kosten geluidsanering	364.038
Reserve integrale MJOP projecten	Leefomgeving	24-06-2015	Verrekening tussen producten bij integrale MJOP projecten	15.000
Reserve sociaal economisch beleid	Economie, kunst en cultuur	1-1-1988	Stimuleren van economische ontwikkelingen	3.091

(Bedragen x € 1)	Programma	Raadsbesluit	Doel van de reserve	Saldo per 31-12-2018
Reserve pseudopremie WW	Bedrijfsvoering	11-7-2018	Dekking kosten Ww-garantie voor ambtenaren in het 3e jaar WW.	30.615
Reserve gemeentebrede investeringen	Algemene dekkingsmiddelen	1-6-1999	Structurele dekking gemeentebrede investeringen	924.269
Reserve risico's	Algemene dekkingsmiddelen	16-12-2002	Dekking gevolgen specifieke risico's (o.a. lening GAE en WBW)	672.541
Reserve sociaal domein	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt/Meedoen/Jeugd en onderwijs	2-7-2014	Dekking voor tekorten Sociaal domein en transformatie	1.083.001
Totaal bestemmingsreserve prestatiegebonden				4.518.265
Bestemmingsreserve prestatiegebonden met rentebeslag				
Vermogensreserve	Algemene dekkingsmiddelen	28-4-2003	Compensatie wegvallen dividend aandelen	2.782.747
Reserve afkoop erfpacht	Algemene dekkingsmiddelen	17-12-2014	Dekking afkoop erfpachten	1.942.391
Totaal bestemmingsreserve prestatiegebonden met rentebeslag				4.725.138
Bestemmingsreserve prestatiegebonden met verdeelfunctie				
Egalisatiereserve onderwijs gymzalen	Jeugd en onderwijs	12-4-2011	Egaliseren kosten onderhoud gymzalen (beheer Deventer)	178.834
Reserve wijkaanpak	Meedoen	1994	Dekking uitgaven wijkaanpak (aflooptermijn is 2 jaar)	299.918
Reserve onderhoud gebouwen	Diverse		Opvangen jaarlijks fluctuerende uitgaven onderhoud	3.035.929
Reserve 1/3 regeling sport	Meedoen	23-10-1990	Dekking investeringen van sportverenigingen	128.249
Reserve investeringen buitensport	Meedoen	1-1-2000	Dekking vervangingsinvestering buitensport vanuit vrijv. kplst.	703.569
Reserve nieuwkomers	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt/Meedoen	21-12-2016	Dekking kosten instroom statushouders (asielinstroom)	1.072.305
Reserve herstructurering	Herstructurering en vastgoed		Dekking van herstructurering en wijkontwikkeling	731.699
Reserve mobiliteitsfonds parkeren	Leefomgeving		Dekking kosten verkeertechnische infrastructuur	1.097.122
Reserve algemeen onroerende zaken	Herstructurering en vastgoed	4-3-1997	Dekking kosten onroerende zaken buiten exploitatie	4.028.751
Reserve decentrale arbeidsvoorwaarden	Bedrijfsvoering		Ontwikkeling decentrale arbeidsvoorwaarden	241.292
Reserve DOWR-i kapitaallasten	Bedrijfsvoering	11-12-2013	Bijdrage dekking kapitaallasten DOWR-i investeringen	1.232.661
Reserve tarieven huishoudelijk afval	Milieu en duurzaamheid	1-1-2001	Egaliseren kosten huishoudelijk afval	0
Reserve riolen en gemalen	Leefomgeving	1-1-1996	Beperken tariefschommelingen rioolrecht en egal. Rek. resultaat	487.854
Egalisatiereserve weerstandsvermogen	Algemene dekkingsmiddelen	24-1-2018	Egaliseren verschillen grondexploitatie, rente en rek. resultaat	0
Reserve huisvesting gemeentelijk apparaat	Bedrijfsvoering	1976	Dekking kosten huisvesting gemeentelijk apparaat	5.238.217
Reserve overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen	1999	Tijdelijk stallen van over te hevelen uitgaven	961.672
Reserve maatschappelijk opvang - beschermd wonen	Meedoen	21-12-2016	Dekking kst. regionale samenwerking, organisatie en uitvoering	4.836.742
Totaal bestemmingsreserve prestatiegebonden met verdeelfunctie				24.274.815
Financieel technische bestemmingsreserve				
Reserve afkopen	Algemene dekkingsmiddelen	28-3-2004	Bezuiniging voormalig RD en afkoop onroerende eigendommen	159.217
Reserve decentrale huisvesting onderwijs	Jeugd en onderwijs	1-1-1997	Egaliseren van de kapitaallasten van onderwijshuisvesting.	5.936.331
Reserve kapitaallasten investeringen	Diverse	2004	Bijdrage dekking kapitaallasten investeringen	9.611.025
Reserve verstrekte geldlening EDON	Algemene dekkingsmiddelen	voorm. Diepenveen	Dekking kapitaallasten financieel vast actief	544.536
Reserve verstrekte geldlening Vitens	Algemene dekkingsmiddelen		Dekking kapitaallasten financieel vast actief	371.444
Totaal financieel technische bestemmingsreserve				16.622.553
Reserves gemeente Deventer				67.508.017

* Reserves opgeheven per 24-1-2018 bij het vaststellen van nota reserves en voorzieningen.

Bijlage 9 Staat van voorzieningen

(Bedragen x € 1)	Saldo per 01-01-2018	Rentebijbeschrijving	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo per 31-12-2018
Voorzieningen voor specifieke besteding (van derden verkregen)						
Voorziening riolen en gemalen	79.752	0	407.236	0	0	486.988
Voorziening legaat Waanders	39.282	0	7.500	24.594	0	22.188
Fonds collectie Reijns	181.661	0	10.800	0	0	192.461
Fonds collectie Knecht-Drenth	981.992	0	79.900	0	0	1.061.892
Voorziening beheer CAI gelden	750.000	0	0	750.000	0	0
Totaal voorzieningen voor specifieke besteding (van derden verkregen)	2.032.687	0	505.436	774.594	0	1.763.529
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
Voorziening wethouderspansioenen	6.578.126	0	646.395	303.860	0	6.920.661
Voorziening fonds evenementen	186	0	76.938	51.000	0	26.124
Voorziening afgesloten complexen	707.082	0	285.922	213.611	0	779.394
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.285.395	0	1.009.255	568.471	0	7.726.178
Voorzieningen gemeente Deventer	9.318.081	0	1.514.690	1.343.065	0	9.489.707

(Bedragen x € 1)	Saldo per 01-01-2018	Rentebijbeschrijving	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo per 31-12-2018
Voorzieningen in mindering op activa						
Verliesvoorziening MVA	126.000	0	0	69.000	0	57.000
Verliesvoorziening MVA (vm NIEGG)	1.258.401	25.168	0	54.930	0	1.228.639
Verliesvoorziening Facilitair grondbedrijf	22.628.189	442.464	3.170.112	16.358.800	0	9.881.965
Voorziening dubieuze debiteuren BBZ	607.515	0	0	298.734	0	308.781
Voorziening dubieuze debiteuren bijstandsvorderingen	2.104.171	0	0	93.890	0	2.010.281
Voorziening dubieuze debiteuren BAD	196.039	0	38.738	79.021	0	155.756
Voorziening dubieuze debiteuren	1.194.776	0	310.293	301.805	75.000	1.128.264
Verliesvoorziening gronden/panden	23.146.563	426.142	18.669.511	4.626.717	0	37.615.499
Totaal voorzieningen in mindering op de activa	51.261.654	893.774	22.188.653	21.882.897	75.000	52.386.184

Bijlage 10 Toelichting op voorzieningen

(Bedragen x € 1)	Programma	Raadsbesluit	Doel van de voorziening	Saldo per 31-12-2018
Voorzieningen voor specifieke besteding (van derden verkregen)				
Voorziening riolen en gemalen	Leefomgeving	27-5-2015	Van derden verkregen middelen met specifieke besteding (riool)	486.988
Voorziening legaat Waanders	Leefomgeving	10-9-2014	Middelen derden (Waanders) ter verfraaiing Worpplantsoen	22.188
Fonds collectie Reijns	Economie, kunst en cultuur	20-7-2011	Middelen derden (Reijns) t.b.v. beheerskosten blikkencollectie	192.461
Fonds collectie Knecht-Drenth	Economie, kunst en cultuur	2003	Middelen derden (Knecht-Drenth) t.b.v. instandhouden collectie	1.061.892
Voorziening beheer CAI gelden	Algemene dekkingsmiddelen	11-3-2009	Specifieke besteding van middelen van derden	0
Totaal voorzieningen voor specifieke besteding (van derden verkregen)				1.763.529
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's				
Voorziening wethouderspensioenen	Bedrijfsvoering	18-11-2009	Dekking diverse risico's	6.920.661
Voorziening fonds evenementen	Economie, kunst en cultuur	2002	Bijdrage voor (deel) kosten specifieke binnenstadsevenementen	26.124
Voorziening afgesloten complexen	Herstructurering en vastgoed	3-4-1997	Dekking nagekomen kosten van admin. afgesloten projecten	779.394
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's				7.726.178
Voorzieningen gemeente Deventer				9.489.707

Bijlage 11 Nog te ontvangen bedragen

	(bedragen x € 1)	Saldo 31-12-2017	toevoeging	ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
Subsidie Europa					
	AAL project my life myway(europees)	9.551	5.365	8.667	6.249
	Totaal Subsidie Europa	9.551	5.365	8.667	6.249
Subsidie Rijk					
	BRIM subsidie Stadhuis	76.132		20.763	55.369
	BRIM subsidie Landhuis	33.268		9.073	24.195
	WWB Inkomensdeel Vangnet	2.000.893	214.902	1.300.671	915.124
	Beter Benutten Vervolg - Organisatie	60.726	-9.343		51.383
	Beter Benutten Vervolg - Fietsparkeren B	118.765	73.030		191.795
	Beter Benutten Vervolg - OV-fiets Kloost	17.852	-30		17.821
	Beter Benutten Vervolg - Kentekenregistr	11.448	8.057		19.505
	Pothoofd	6.105			6.105
	Onderhoud Wilhelminabrug / Melksterweide	57.500		57.500	0
	Beter Benutten Vervolg - Hanzeweg	11.709	54.420		66.129
	Kavelruil (POP3 subsidie)		12.543		12.543
	Holterweg uitv.kst		108.231	102.819	5.412
	Totaal Subsidie Rijk	2.394.397	461.810	1.490.826	1.365.381
Subsidie overige overheden					
	Actieplan verkeersveiligheid	12.470	24.245	12.470	24.245
	#1,-regeling breedtesport 2013-2014	19.734		19.734	0
	Cultuureducatie primair onderwijs	11.852	27.891	12.119	27.624
	Stationsomgeving Groene Wal	722.090	2.096.725		2.818.815
	Grote Ratelaar	40.632		40.632	0

(bedragen x € 1)	Saldo 31-12-2017	toevoeging	ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
Sluiskwartier	124.001		124.001	0
Beter Benutten Vervolg - Organisatie	4.614			4.614
Beter Benutten Vervolg - Fietsparkeren B	46.042	53.725	67.500	32.267
Beter Benutten Vervolg - Kentekenregistr	13.851	9.749		23.600
Rotondes Nico Bolkesteinlaan	21.562		21.562	0
Voorstad Oost Kluspanden	48.626		48.626	0
Energie loket	10.000			10.000
Samen Actief	853		853	0
Sport en Jeugdhulp scoren samen	1.596			1.596
1000-Jongerenplan	10.147		10.147	0
Hanzeweg	870.000		870.000	0
Doorontwikkeling Technicampus	55.000		55.000	0
Project Deltalaan	135.000		135.000	0
Fietspaden Ijsseldijk - BBV	57.887			57.887
Fietspad Laan van Borgele - BBV	59.800			59.800
Beter Benutten Vervolg - Hanzeweg	6.873	27.646		34.519
Reconstructie Oosterwechelseweg	10.264	239.736		250.000
Project 60 km. Zone Bathmen	100.000		100.000	0
Stationsomgeving - Fietsstalling	230.000		230.000	0
Sociaal Vitaal in kleine kernen	17.610	143.198	131.571	29.237
Zorg, Sport en Bewegen	707	10.494	8.325	2.876
Schoolbuurtplein	1.890	5.751	4.995	2.646
Gem Enschede EK vrouwenvoetbal	4.500		4.500	0
bijdrage prov Schipbeekzone	60.000		60.000	0
10% bijdrage prov Veenoord/Teugse	20.000		20.000	0
Proj Uitv.Statushouders gem Apeldoorn		5.800		5.800

(bedragen x € 1)	Saldo 31-12-2017	toevoeging	ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
Wie zorgt er later voor jou		19.218		19.218
Maagdenburgstraat		55.000		55.000
Oranjekwartier/ Prins Bernhardstraat		67.845		67.845
Enklaan - Deventerweg Bathmen		57.500		57.500
Ceintuurbaan / Zamenhofplein		100.000		100.000
Boxbergerweg Diepenveen		62.979		62.979
KP IO gem Zutphen		22.000		22.000
Totaal subsidie overige overheden	2.717.600	3.029.502	1.977.034	3.770.069
Totaal	5.121.548	3.496.677	3.476.527	5.141.699

Bijlage 11 Vooruitontvangen bedragen

(bedragen x € 1)	Saldo 31-12-2017	toevoeging	aanwending	Saldo 31-12-2018
Huiselijk geweld 2015-2016	15.550		15.550	0
Aanvullende gevelmaatregelen	62.329	181.868	28.200	215.997
Gebiedsontwikkeling SZ Gooiermars	46.000		6.000	40.000
Steenbrugge	100.000			100.000
Regionaal overleg transitie HZL	17.928		17.486	442
Educatie en scholingsprojecten	31.297		31.297	0
VVS extra	668.809	2.803.850	3.052.969	419.690
BRIM subs onderhoud monumenten	180.106	90.084	54.010	216.180
20 De Boerlaan	1		1	0
Waterkwaliteit - Waterschap	68.143			68.143
Project Jij aan zet! (405)	22.500		22.500	0
Wie zorgt er later voor jou	26.308		26.308	0
Zoetwatervoorzieningen Hoge Zandgr	20.757		20.757	0
Aanv. gevelmaatr. uitv. kst.	308.402	277.110	478.714	106.798
Woningabonnementen	7.857		5.190	2.667
E.S.F. -J	71.247		71.247	0
Agenda economie	20.000		11.261	8.739
Prj. duurzaam inburgeren (405)	23.428		23.428	0
Intertemporele vergoeding statushoud	350.513			350.513
405 Project Proeftuin		20.000		20.000
Oerdijk Schalkhaar /Lettele		28.125		28.125
Aanpak Entree Nieuwstraat		45.000	20.689	24.311
Brinkgreverweg		267.500	40.172	227.328
Reconstructie Wezenland		268.000	53.784	214.216

(bedragen x €1)	Saldo 31-12-2017	toevoeging	aanwending	Saldo 31-12-2018
Hanzeweg - Parallelweg		72.750	33.833	38918
Totaal	2.041.173	4.054.287	4.013.394	2.082.066

Bijlage 12 Dynamische kredieten

Rubriek	Programma	Project	B/L	Totaal krediet	Realisatie tm 2017	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018	Saldo
Kosten onderzoek & ontwikkeling	Herstructurering en vastgoed	Zandweerd	lasten		263.739		431.433	-431.433
		Shita terrein en speeltuinlocatie	lasten	106.000		106.000	125.286	-19.286
Totaal Kosten onderzoek & ontwikkeling				106.000	263.739	106.000	556.719	-450.719
(EC) Str.Gronden&Terreinen	Herstructurering en vastgoed	Park Zandweerd	lasten		-1.837.518	349.992		349.992
Totaal (EC) Str.Gronden&Terreinen				0	-1.837.518	349.992	0	349.992
(EC) Gronden & Terreinen	Herstructurering en vastgoed	Tielstraat 12	baten	-24.600		-24.600	-24.600	0
	Leefomgeving	Parkeren op de Worp	lasten	450.000		450.000	274.878	175.122
Totaal (EC) Gronden & Terreinen				425.400	0	425.400	250.278	175.122
(EC) Woonruimten	Herstructurering en vastgoed	Grote poot 6	lasten	4	4			0
			baten				-4	4
		Schoolgebouw Beatrixstraat 5	lasten	338.084	338.084			0
			baten				-338.084	338.084
	Ruimtelijke ontwikkeling	Woonwagen C Tendelstraat	lasten	153.045		153.045	163.193	-10.148
Totaal (EC) Woonruimten				491.133	338.088	153.045	-174.895	327.940
(EC) Bedrijfsgebouwen	Economie, kunst en cultuur	Filmtheater Viking locatie gebouw	lasten	2.875.000	2.449.168	425.831	1.874	423.957
	Herstructurering en vastgoed	Dorrestraat 1	lasten	308.582	308.582			0
			baten				-234.096	234.096
		Koningin Julianastraat 91 (gym)	lasten	74.389	74.389			0
			baten				-74.389	74.389
		Koningin Wilhelminalaan 20	lasten	68.179	68.179			0
			baten				-56.247	56.247
		Meesterpad 3	lasten		278.386			0
			baten	-269.687		-269.687	-265.337	-4.350
		Van Hetenstraat 59	lasten	288.582	288.582			0
			baten				-218.925	218.925
	Jeugd en onderwijs	Nieuwbouw Etty Hillesum	lasten	10.500.000		20.000	15.087	4.913
		Bijdrage nieuwbouw sporthal Keizerslanden	lasten	1.500.000				0
	Leefomgeving	Huisvesting fietsenstalling Centrumgarage	lasten	50.000		50.000	50.000	0
		Renovatie Noorderbergpoortgarage	lasten	2.020.000	611.255	1.405.413	1.488.869	-83.456
			baten	-220.000		-220.000	-23.512	-196.488
Totaal (EC) Bedrijfsgebouwen				17.195.045	4.078.541	1.411.557	683.324	728.233
(EC) Grond-, weg- en waterbouwkundige we	Leefomgeving	Reconstructie Brinkgarage	lasten	280.000	106.242	138.758	115.256	23.502
Totaal (EC) Grond-, weg- en waterbouwkundige we				280.000	106.242	138.758	115.256	23.502
(EC) Machines Apparaten en Installaties	Bedrijfsvoering	ICT-Beeldschermen	lasten	40.000		40.000	40.393	-393
		ICT-Client hardware laptop	lasten	212.348		212.348	8.802	203.546
		ICT-Office 365 / Windows 10	lasten	773.933	115.720	658.213	353.319	304.894
		ICT-Smartphones	lasten	638.058		638.058	675.531	-37.473
			baten				-38.221	38.221

Rubriek	Programma	Project	B/L	Totaal krediet	Realisatie tm 2017	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018	Saldo
	Economie, kunst en cultuur	Elektriciteitsvoorz. markt Brink	lasten	35.000		35.000	17.500	17.500
		Elektriciteitsvoorz. markt Flora	lasten	75.000		75.000	6.322	68.678
	Leefomgeving	Renovatie Noorderbergpoortgarage	lasten	424.000	3.333	424.000		424.000
		Vervanging kaartleesapparatuur	lasten	190.000		190.000		190.000
Totaal (EC) Machines Apparaten en Installaties				2.388.339	119.053	2.272.619	1.063.646	1.208.973
(EC) Overige materiele vaste activa	Bedrijfsvoering	ICT-Hardware/Servers ICT	lasten	1.450.000		1.450.000	1.343.746	106.254
		ICT-Harmonisatie	lasten	655.210	360.991	294.218	113.745	180.473
		ICT-Het nieuwe werken	lasten			234.265		234.265
		ICT-Omgevingsdienst IJsselland	lasten	640.050	544.306	95.744	85.651	10.094
		Inrichting Stadsetalage (SHK)	lasten	25.000				0
		Optimalisatie huisvesting (SHK)	lasten	101.000		70.000	41.281	28.719
		Zonwering (SHK)	lasten	130.000	95.664	19.336	12.051	7.285
		Akoestische maatregelen (SHK)	lasten	280.000	55.764	224.236	33.416	190.820
		ICT-Upgrades uren roadmap 2018	lasten	312.059		312.059	115.893	196.166
	Economie, kunst en cultuur	Restauratie Bergkerk	lasten	50.000	5.000	45.000		45.000
	Jeugd en onderwijs	Inrichting Nicolaasschool Schalkhaar	lasten	30.474		30.474	30.474	0
	Leefomgeving	Digitalisering parkeren	lasten	500.000		150.000	42.455	107.545
	Meedoen	Renovatie kunstgrasveld Devinco	lasten	100.000		100.000	69.481	30.519
Totaal (EC) Overige materiele vaste activa				4.273.793	1.061.724	3.025.333	1.888.194	1.137.139
(Echk) grond- weg en waterbouwkundige werken	Leefomgeving	Mr. De Boerlaan	lasten	800.000	721.205	78.795		78.795
		Riolering en waterhuishouding	lasten	340.943	159.693	181.250	84.318	96.932
		Tunnel Brinkgreverweg	lasten	273.771	123.771	150.000	137.351	12.649
		Riolering Hanzeweg	lasten	177.500		177.500		177.500
		Vervanging riolering Jan Steenstraat	lasten	750.000		750.000	538.441	211.559
			baten				-1.429	1.429
		Vervanging riolering Centrum	lasten	230.000		230.000	0	230.000
		Klimaatadaptie	lasten	261.107		261.107	178.315	82.792
			baten				-15.380	15.380
		Meetprogramma Rivus	lasten	25.000		25.000	0	25.000
		Aanpassen gemalen	lasten	150.000		150.000		150.000
		Tunnel Veenweg		516.405	15.887	500.518	47.769	452.749
		Vervanging riolering Brinkgreverweg		20.000	964	20.000		20.000
Totaal (Echk) grond- weg en waterbouwkundige werken				3.544.726	1.021.519	2.524.170	969.384	1.554.786
(MA) Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	Leefomgeving	Hanzeweg - Parallelweg	lasten	363.500		363.500	69.933	293.567
			baten	-145.500		-145.500	-33.833	-111.668
		Herinrichting Grote Kerkhof	lasten	350.000		350.000	35.803	314.197
		MJOP Wezenland/Keizer Karellaan	lasten	2.800.000	0	280.000	157.293	122.707
			baten	-536.000		-140.000	-53.784	-86.216
		Ceintuurbaan – Zamenhofplein	lasten	1.532.000	126.906	631.094	761.853	-130.759

Rubriek	Programma	Project	B/L	Totaal krediet	Realisatie tm 2017	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018	Saldo
			baten	-100.000		-100.000	-100.000	0
		Fietssnelweg Deventer - Zutphen	lasten	1.000.000		0		0
		Geluidswal A-1 - Bathmen	lasten	200.000		100.000		100.000
		Omvorming Fietspad Laan van Borgele	lasten	338.000	142.922	195.078		195.078
			baten	-169.000	-59.800	-109.200		-109.200
		Ontw.Stationsomg groene wal	lasten	4.278.000	1.606.802	2.671.198	2.172.378	498.820
			baten	-3.900.000	-1.447.090	-2.477.910	-2.113.838	-364.072
		Tunnel Oostriklaan	lasten	2.190.365	1.166.890	659.091	188.566	470.525
			baten	-2.190.365	-1.166.890	-659.091	-188.566	-470.525
		Brinkgreverweg	lasten	550.000	53.698	96.303	114.821	-18.518
			baten	0			-40.172	40.172
		Reconstructie Oosterwechelsweg	lasten	810.000	64.532	595.468	596.703	-1.235
			baten	-250.000	-10.264	-239.736	-239.736	0
		Reconstructie Hanzeweg	lasten	526.000	90.828	435.172	86.385	348.787
			baten	0	-18.582	-83.093	0	-83.093
		Omvorming Fietspad Ijsseldijk	lasten	169.410	137.535	31.875		31.875
			baten	-84.705	-57.887	-26.818		-26.818
	Ruimtelijke ontwikkeling	de Venen bouw-woonrijpmaken Rivierenwijk	lasten	703.756	273.461	703.756	703.756	0
			baten	-703.756	-273.461	-703.756	-703.756	0
				7.731.705	629.602	2.427.431	1.413.807	1.013.624
(MA) Machines Apparaten en Installaties	Leefomgeving	Beter Benutten Vervolg - CITS	lasten	485.478	234.531	250.947	235.083	15.864
			baten	-485.478	-234.531	-250.947	-235.083	-15.864
		Verlichting Centrum Bathmen	lasten	50.000		50.000	38.322	11.678
				50.000	0	50.000	38.322	11.678
(MA) Overige materiele vaste activa	Leefomgeving	Fietsparkeren Binnenstad	lasten	1.211.611	314.420	687.190	404.614	282.576
			baten	-260.950	-164.807	-96.143	-121.469	25.326
				950.661	149.613	591.047	283.145	307.902
Erfpacht uitgeg.materiele vaste activa	Herstructurering en vastgoed	DOIC gronden	lasten	4.500.000		4.500.000	4.506.816	-6.816
		Groningenstraat 12 a	baten	-15.355		-15.355	-15.355	0
		Westfalenstraat	lasten	1.032.288		1.032.288	1.032.288	0
		Westfalenstraat	lasten	3.893.887				0
				9.410.821	0	5.516.933	5.523.750	-6.816
Totaal				46.847.623	5.930.603	18.992.286	12.610.930	6.381.356

Bijlage 13 Gewaarborgde geldleningen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Gewaarborgde geldleningen	7.427	8.500
Gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen particulieren	8.770	11.672
Garantstellingen via waarborgfondsen WEW (NHG) en WSW	1.045.896	1.100.722
Overige verleende garanties (o.a. sportverenigingen)	575	631
Totaal	1.062.668	1.121.525

Staat van gewaarborgde geldleningen aan instellingen

Naam geldnemer	Rente %	Restantbedrag geldlening per 01-01-2018		Totaalbedrag aflossingen	Restantbedrag geldlening per 31-12-2018		Zekerheden	Toelichting
		Totaal	waarvan door de gemeente gewaarborgd		Totaal	waarvan door de gemeente gewaarborgd		
Stichting Eigen Bouw	1,35	416.584,65	416.584,65	416.584,65	0,00	0,00	Recht 1e hypotheek	BNG
St. Carinova Woonzorg	4,195	431.970,41	431.970,41	47.996,71	383.973,70	383.973,70	Recht 1e hypotheek	BNG
St. Carinova Woonzorg	4,218	835.246,96	835.246,96	90.055,73	745.191,23	745.191,23	Recht 1e hypotheek	BNG
St. Carinova Woonzorg	4,218	1.571.872,15	1.571.872,15	169.478,13	1.402.394,02	1.402.394,02	Recht 1e hypotheek	BNG
St. Carinova Woonzorg	5,47	364.852,48	364.852,48	25.057,57	339.794,91	339.794,91	Recht 1e hypotheek	BNG
St. Gemeenschapshuis de Kuip	4,45	22.689,01	22.689,01	0,00	22.689,01	22.689,01		RABO
St. Gemeenschapshuis de Kuip	5	90.756,04	90.756,04	0,00	90.756,04	90.756,04		RABO
Woningstichting de Marken	5,93	324.561,69	324.561,69	14.411,44	310.150,25	310.150,25		BNG
Woonbedrijf Ieder1	7,45	1.121.928,00	1.121.928,00	107.592,00	1.014.336,00	1.014.336,00		Woonbedrijf Ieder1
NV Wonen Boven Winkels	2,686	1.410.000,00	1.410.000,00	30.000,00	1.380.000,00	1.380.000,00	Recht 1e hypotheek	NWB
Sportbedrijf	1,78 / 2,28	950.030,00	950.030,00	85.704,00	864.326,00	864.326,00	akte 11 maart 2014	ASN
Sportbedrijf	3	959.065,60	959.065,60	85.886,40	873.179,20	873.179,20	akte 29 jan. 2014	Energiefonds Overijssel
Totaal		8.499.556,99	8.499.556,99	1.072.766,63	7.426.790,36	7.426.790,36		

Staat van gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en het verbeteren van eigen woningen

Restantbedrag van de geldleningen aan het begin van 2018	Bedrag van de in loop van 2018 gewaarborgde geldleningen	Aflossingen in de loop van 2018	Restantbedrag van de geldleningen aan het einde van 2018	Toelichting
11.672.221,23	0,00	2.902.119,63	8.770.101,60	Aantal leningen: 304* De regeling garanties voor het verkrijgen in eigendom van woningen is m.i.v. 1 januari 1995 ingetrokken. Met de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen is per 01-01-1995 een overeenkomst aangegaan inzake de overname van de garantieverplichtingen. Mutaties van voor 01-01-1995 afgegeven garanties worden door de gemeente bijgehouden en verwerkt. Met de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen is verder een overeenkomst aangegaan inzake de zekerstelling voor de nakoming van betalingsverplichtingen van genoemde Stichting.

* ten dele geraamd

N.B. I.v.m. het vroege afsluiten van de jaarrekening is het de geldverleners niet mogelijk de gegevens op tijd aan te leveren, daar de meesten dit pas rond april/mei doen. Dit resulteert in een gecombineerde opgave van nieuwe en oude gegevens.

Overzicht verleende garanties via waarborgfondsen woningbouw (gemeente achtervangfunctie)

Naam waarborgfonds	Object van de garantiestelling	Totaalbedrag uitzettingen ultimo 2018 (x €1)	Totaal van de uitgekeerde bedragen (verliezen) ultimo 2018 (x €1)	Toelichting
Stichting waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)* betreft aankoop van woningen (> 01-1995) en kwaliteitsverbetering van woningen (> 01-1999)	Woningen (NHG)	610.000.000 (nominaal)	6.203.000	Stichting primair aansprakelijk (sterfhuisconstructie). Per 01-01-2011 heeft het Rijk de volledige achtervangfunctie overgenomen.
Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)**	Woningen via wooncorporaties	435.896.000 (schuldrestant per 31-12-2018)	0	Stichting en corporaties zijn primair aansprakelijk en het Rijk en gemeenten zijn achtervang

* Bron: Brief NHG ultimo 30 juni 2018

** Bron: Jaaroverzicht WSW - januari 2019

Overzicht overige verleende garanties

Naam van de rechtspersoon	Object van de garantiestelling	Waarborg maat schappij	Gemeentelijk aandeel (bedragen x €1)						Garantieduur		Loopt af in	Toelichting	Krediet-verstrekker
			in %	Bedrag geldlening	Op name	Jaarlijk se afname	Totaalbedrag aflossing	Saldo 31-12-2018	Start	Duur			
Deventer Lawn Tennis Club	Vervanging banen	SWS	50%	17.500	0	3.500	17.500	0	2012	5 jaren	2017	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	
Tennisclub Colmschate	Nieuw clubhuis	SWS	50%	110.000	0	7.333	44.000	66.000	2013	15 jaren	2028	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	
Stichting clubhuis Deventer/SV Helios	Onderhoud clubhuis SV Helios	SWS	50%	17.500	0	1.750	12.250	5.250	2012	10 jaren	2022	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	ABN AMRO
Tennisclub Park Brabant	Nieuwe tennisbanen	SWS	50%	60.000	0	6.000	57.000	3.000	2010	10 jaren	2020	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	
DBC Karro Deux	Jeu de bouleshal	SWS	50%	32.500	0	2.167	29.020	3.480	2009	15 jaren	2024	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	
Tafeltennisvereniging Swift	Renovatie sportaccommodatie	SWS	50%	25.000	0	1.667	6.667	18.333	2014	15 jaren	2029	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	Triodos bank
Sportclub Deventer	Renovatie clubhuis	SWS	50%	15.000	0	1.500	4.500	10.500	2015	10 jaren	2025	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	
Deventer Hockey Club	Kunstgrasvelden	SWS	50%	250.000	0	25.000	100.000	150.000	2014	10 jaren	2024	Voor 50% meegegarandeerd door SWS	ABN AMRO
		Subtotaal		527.500	0	48.917	270.936	256.564					
Stichting Sporthal Schalkhaar	Terugkoopgarantie Sporthal	n.v.t.	100%	431.091		10.777	112.647	318.444	1998	40 jaren	2039	Door gemeente Diepenveen verstrekt	Rabobank
			Totaal	958.591	0	59.694	383.583	575.008					

Bijlage 14 Taakveldenmatrix

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Burger en bestuur	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		70	70		114	114		114	114	0	0	0
			0.2	Burgerzaken	2.411	1.888	-522	2.600	1.888	-712	2.756	1.942	-814	156	53	-103
			0.64	Belastingen overig	0		0	5		-5	2		-2	-3	0	3
			0.1	Bestuur	4.783	101	-4.682	4.997	111	-4.885	5.119	348	-4.771	122	236	114
			0.61	OZB woningen	0	0	0	5	0	-5	170	79	-91	165	79	-86
			0.62	OZB niet-woningen	0		0	6		-6	6		-6	0	0	0
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	0		0	0		0	60		-60	60	0	-60
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT3	ECONOMIE	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0	0	0	46	46	0	46	46
			3.1	Economische ontwikkeling	12		-12	12		-12	13		-13	1	0	-1
	HT4	ONDERWIJS	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.2	Wijkteams	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	27		-27	27		-27	27		-27	0	0	0
			6.5	Arbeidsparticipatie	12		-12	12		-12	12		-12	0	0	0
			6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	24		-24	24		-24	24		-24	0	0	0
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.2	Riolering	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			7.4	Milieubeheer	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	25		-25	0		0	0		0	0	0	0
			8.3	Wonen en bouwen	14		-14	14		-14	14		-14	0	0	0
Totaal programma					7.309	2.060	-5.249	7.702	2.114	-5.588	8.203	2.529	-5.675	502	415	-87
Openbare orde en veiligheid	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	6	30	24	12	428	417	12	242	230	0	-187	-187
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	2.264	198	-2.066	2.388	239	-2.150	2.385	243	-2.141	-3	5	8
			1.1	Crisisbeheersing en brandweer	7.197	340	-6.857	7.576	340	-7.236	7.419	371	-7.048	-157	31	188
Totaal programma					9.467	568	-8.899	9.976	1.007	-8.969	9.816	856	-8.960	-161	-151	10
Leefomgeving	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	141	472	331	2.166	4.164	1.998	2.145	3.692	1.547	-20	-472	-451
			0.5	Treasury		19	19		19	19		40	40	0	21	21
			0.63	Parkeerbelasting	503	3.827	3.325	515	3.494	2.979	538	3.559	3.021	23	65	42
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	14.318	411	-13.907	16.103	757	-15.346	15.230	1.368	-13.862	-873	611	1.484
			2.2	Parkeren	2.873	1.037	-1.835	3.218	1.140	-2.078	2.972	1.115	-1.857	-246	-25	221
			2.5	Openbaar vervoer	395	5	-390	399	5	-394	367	2	-365	-32	-3	29
			2.4	Economische havens en waterwegen	325	344	19	279	298	19	287	200	-88	8	-98	-107
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.749	293	-6.456	7.712	288	-7.424	7.482	346	-7.136	-230	58	288

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	624		-624	624		-624	616		-616	-8	0	8
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.2	Riolering	6.473	8.074	1.602	6.426	8.006	1.580	6.291	8.010	1.720	-135	5	140
			7.5	Begraafplaatsen en crematoria	296	145	-151	313	151	-163	315	134	-181	2	-17	-18
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	46	0	-46	31	51	20	-15	51	66
Totaal programma					32.696	14.628	-18.068	37.801	18.321	-19.480	36.274	18.516	-17.758	-1.527	195	1.722
Milieu en duurzaamheid	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		780	780		2.608	2.608		2.388	2.388	0	-220	-220
			0.5	Treasury		10	10		10	10		12	12	0	2	2
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	0		0	2		-2	0		0	-2	0	2
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	1.487		-1.487	1.510		-1.510	1.704		-1.704	194	0	-194
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.3	Afval	9.002	11.436	2.434	10.611	11.441	830	12.058	13.014	956	1.447	1.573	126
			7.4	Milieubeheer	3.714	982	-2.732	4.785	1.549	-3.236	3.809	819	-2.991	-976	-730	246
Totaal programma					14.203	13.208	-995	16.908	15.608	-1.300	17.571	16.233	-1.339	663	625	-38
Ruimtelijke ontwikkeling	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	0	45	45	140	417	277	140	247	107	0	-170	-170
			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	345	200	-145	290	80	-210	304	106	-198	14	26	12
			0.5	Treasury		4	4		4	4		4	4	0	0	0
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	60	5	-55	80	5	-75	109	0	-109	30	-5	-34
	HT3	ECONOMIE	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	14	13	-2	14	13	-2
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	1.530	284	-1.246	2.577	537	-2.039	2.596	929	-1.667	19	391	372
			8.3	Wonen en bouwen	3.062	2.847	-214	3.594	3.064	-531	3.770	3.265	-505	176	201	25
Totaal programma					4.996	3.385	-1.611	6.680	4.106	-2.574	6.933	4.563	-2.370	253	457	204
Herstructurering en vastgoed	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	660	1.462	801	5.262	4.580	-683	22.199	23.840	1.641	16.937	19.260	2.324
			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.391	1.977	586	4.412	5.893	1.481	4.793	5.472	679	381	-421	-802
	HT3	ECONOMIE	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11.129	11.183	54	12.466	13.736	1.270	33.504	32.234	-1.270	21.038	18.498	-2.540
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	2	0
			8.3	Wonen en bouwen	521	-18	-539	1.283	157	-1.126	987	228	-759	-296	71	368
			8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	5.120	5.196	76	6.679	6.742	63	6.031	6.752	721	-648	9	657
Totaal programma					18.821	19.800	978	30.102	31.109	1.006	67.516	68.529	1.012	37.414	37.420	6
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	0	340	340	19	735	716	291	328	37	272	-406	-678
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.4	Begeleide participatie	17.098		-17.098	17.816		-17.816	17.857		-17.857	41	0	-41
			6.3	Inkomensregelingen	49.179	39.970	-9.209	50.004	39.503	-10.501	49.966	40.279	-9.687	-39	776	814
			6.5	Arbeidsparticipatie	6.193	191	-6.001	5.866	363	-5.503	5.780	345	-5.435	-86	-18	68
Totaal programma					72.470	40.502	-31.968	73.705	40.601	-33.104	73.893	40.952	-32.941	188	352	163
Meedoen	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	439	903	464	1.353	3.694	2.341	3.079	3.275	196	1.726	-419	-2.145
			0.5	Treasury		587	587		587	587		730	730	0	143	143
			0.2	Burgerzaken	0		0	9		-9	9		-9	0	0	0

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	HT4	ONDERWIJS	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.1	Sportbeleid en activering	4.826	7	-4.819	5.050	164	-4.886	5.081	166	-4.915	32	2	-29
			5.2	Sportaccommodaties	2.766	464	-2.302	2.733	337	-2.397	2.748	186	-2.562	15	-151	-165
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	140	175	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			6.2	Wijkteams	6.036	0	-6.036	6.252	0	-6.252	6.338	30	-6.308	86	30	-56
			6.81	Geëscaleerde zorg 18+	24.868	1.669	-23.199	26.222	1.695	-24.527	24.239	1.739	-22.500	-1.983	44	2.027
			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	10.091	167	-9.924	11.319	270	-11.049	10.878	269	-10.609	-441	-2	439
			6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	2.266	61	-2.205	2.853	61	-2.792	2.682	143	-2.539	-171	82	252
			6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	21.484	2.394	-19.090	22.038	2.607	-19.431	21.930	2.693	-19.237	-108	86	194
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.1	Volksgesondheid	3.684	0	-3.684	3.692	0	-3.692	3.636	7	-3.630	-56	7	63
	Totaal programma				76.600	6.427	-70.173	81.520	9.414	-72.107	80.620	9.237	-71.383	-900	-177	723
Jeugd en onderwijs	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	0	1.636	1.636	9	1.668	1.660	10	1.690	1.680	2	22	20
	HT4	ONDERWIJS	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.895	2.804	-2.092	6.356	3.803	-2.552	6.160	3.392	-2.768	-196	-411	-215
			4.2	Onderwijshuisvesting	7.363	292	-7.071	7.523	267	-7.256	7.495	263	-7.232	-28	-4	25
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	22.250		-22.250	22.607		-22.607	20.628		-20.628	-1.979	0	1.979
			6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.334		-1.334	2.596		-2.596	2.205		-2.205	-391	0	391
	Totaal programma				35.842	4.732	-31.110	39.091	5.738	-33.353	36.498	5.346	-31.152	-2.593	-393	2.200
Economie, kunst en cultuur	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	43	495	452	3.390	1.853	-1.538	1.110	1.548	438	-2.281	-305	1.975
			0.5	Treasury		0	0		676	676		668	668	0	-8	-8
	HT3	ECONOMIE	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.005	314	-690	1.359	694	-664	1.276	683	-592	-83	-11	72
			3.4	Economische promotie	1.454	709	-745	1.680	674	-1.006	1.693	726	-967	13	52	39
			3.1	Economische ontwikkeling	534	1	-533	994	21	-973	951	26	-925	-43	5	47
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.5	Cultureel erfgoed	2.670	409	-2.261	2.590	578	-2.012	2.696	666	-2.030	106	88	-18
			5.4	Musea	1.346	263	-1.083	1.721	134	-1.587	1.744	110	-1.635	24	-24	-48
			5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	4.552	0	-4.552	5.774	28	-5.746	5.600	49	-5.551	-174	21	195
			5.6	Media	5.208	298	-4.911	5.565	3.240	-2.325	5.510	976	-4.535	-55	-2.265	-2.210
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.4	Begeleide participatie	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	Totaal programma				16.813	2.489	-14.324	23.073	7.897	-15.176	20.581	5.450	-15.130	-2.492	-2.447	45
Bedrijfsvoering	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	540	637	97	732	2.925	2.193	788	2.026	1.238	56	-899	-955
			0.4	Overhead	32.814	7.484	-25.330	33.205	7.741	-25.464	32.132	7.956	-24.176	-1.073	214	1.287
			0.2	Burgerzaken	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			0.64	Belastingen overig	0		0	341		-341	0		0	-341	0	341
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.2	Wijkteams	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0		0	0		0	8		-8	8	0	-8
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.3	Wonen en bouwen	0		0	0		0	0		0	0	0	0

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal programma					33.354	8.120	-25.233	34.278	10.666	-23.612	32.928	9.982	-22.946	-1.350	-685	665
Algemene dekkingsmiddelen	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	3.955	2.366	-1.589	23.679	23.192	-488	24.234	23.313	-921	555	122	-433
			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			0.5	Treasury	-920	1.254	2.174	-883	1.661	2.544	-973	1.605	2.578	-90	-55	34
			0.4	Overhead	0	0	0	0	0	0	4	0	-4	4	0	-4
			0.2	Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	-78	0	78	-78	0	78
			0.64	Belastingen overig	311	474	163	406	500	94	-91	481	572	-497	-20	478
			0.1	Bestuur	0	0	0	0	0	0	0	150	150	0	150	150
			0.61	OZB woningen	868	13.510	12.642	857	13.686	12.829	937	13.648	12.711	80	-38	-118
			0.62	OZB niet-woningen	26	11.592	11.566	26	11.950	11.924	73	12.093	12.020	47	143	96
			0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF		187.431	187.431		191.529	191.529		190.822	190.822	0	-707	-707
			0.8	Overige baten en lasten	6.769	1.045	-5.724	4.529	459	-4.070	3.830	1.078	-2.752	-699	618	1.317
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	12	12	0	12	12
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0	39	39	0	39	39	0
			2.2	Parkeren	0		0	12		-12	12		-12	0	0	0
	HT3	ECONOMIE	3.1	Economische ontwikkeling	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	23	0	-23	30	7	-23	7	7	0
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.5	Cultureel erfgoed	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.785	1.785	0	1.823	1.823	0	1.816	1.826	9	-7	2	9
			5.6	Media	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	33	24	-9	33	24	-9	46	24	-22	13	0	-13
			6.2	Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	21	21	0	21	21
			6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0	0	0	22	22	0	22	22
			6.5	Arbeidsparticipatie	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.3	Afval	0	0	0	0	0	0	0	5	5	0	5	5
			7.2	Riolering	0		0	6		-6	6		-6	0	0	0
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	242	242	0	242	242	0
			8.3	Wonen en bouwen	0		0	23		-23	23		-23	0	0	0
			8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	0		0	34		-34	34		-34	0	0	0
Totaal programma					12.827	219.480	206.653	30.568	244.824	214.256	30.184	245.387	215.202	-384	563	947
Totaal					335.398	335.398	0	391.405	391.405	0	421.018	427.579	6.560	29.614	36.174	6.560

Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

Algemeen	4
Financiën	11
Ontwikkeling Eigen Vermogen	16
Reserves	17
Vennootschapsbelasting	19
Exploitatieresultaat	21
Toelichting op resultaatverschillen begroting 2018 en jaarrekening 2018	22
Resultaatbestemming	26
Programma's	28
Burger en bestuur	28
Openbare orde en veiligheid	35
Leefomgeving	44
Milieu	53
Ruimtelijke ontwikkeling	61
Herstructurering en vastgoed	70
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	75
Meedoen	83
Jeugd en onderwijs	93
Economie, kunst en cultuur	100
Bedrijfsvoering	113
Algemene dekkingsmiddelen	129
Taakvelden	140

Paragrafen.....	140
Lokale heffingen.....	141
Onderhoud kapitaalgoederen.....	151
Weerstandsvermogen en risicomangement.....	160
Rechtmatigheid.....	176
Financiering.....	186
Verbonden partijen.....	201
Grondbeleid.....	280
Investerings.....	299
Bijlagen.....	307
Budgetoverhevelingen.....	307
Taakveldenmatrix.....	307

Algemeen

Voorwoord

De jaarrekening van het jubileumjaar Deventer 1250 biedt een positief beeld. We sluiten 2018 af met een positief resultaat, na resultaatbestemming en budgetoverheveling, van €2,7 miljoen. Ons bestuursakkoord “Met Lef & Liefde voor Deventer” dat in juli 2018 werd ondertekend, heeft als ambitie een solide financieel beleid. En dat is in 2018 gelukt, zoals blijkt uit deze jaarrekening.

Deventer maakte het goed in 2018 want de economie trok aan en de werkgelegenheid groeide.

In 2018 zijn veel mooie resultaten geboekt voor inwoners, ondernemers en bezoekers van Deventer. Denk bijvoorbeeld aan de oplevering van 408 nieuwbouwwoningen, het gestegen aantal van 2,9 miljoen bezoekers aan onze gemeente, de teruglopende leegstand in de binnenstad, of de verkoop van 6,5 hectare bedrijventerrein op Bedrijvenpark A1 Deventer. Maar ook aan het dalende aantal inwoners dat een bijstandsuitkering nodig had. Dat aantal ging van 2850 naar 2720.

Als gemeente hebben wij veel geïnvesteerd het afgelopen jaar en we zien dat de gemeentefinanciën solide zijn. Tegelijkertijd zijn er ook zorgen. Zo zien we bijvoorbeeld dat in het sociale domein de kosten niet allemaal gedekt kunnen worden door de budgetten die we ervoor krijgen van het Rijk. Dat geldt met name voor de BUIG en voor de Wmo. Jeugdhulp is hierbij een belangrijke uitzondering. In tegenstelling tot veel andere gemeenten houdt Deventer hier geld op over. Alles overziend blijft het sociale domein, ook de komende jaren, een aandachtspunt.

In 2018 is zeer veel gerealiseerd en met een positief resultaat van €2,7 miljoen. Het positieve resultaat wordt betrokken bij de Voorjaarsnota.

Liesbeth Grijsen
Wethouder Financiën

Opbouw jaarverslaglegging

De gemeenteraad stelt jaarlijks de begroting vast. In de begroting worden de taken en activiteiten van de gemeente voor het begrotingsjaar gekoppeld aan de inkomsten en uitgaven. De raad bepaalt in de begroting of er geld wordt toegevoegd aan de reserves of dat er geld wordt onttrokken uit de reserves. Na afloop van het begrotingsjaar wordt in de jaarrekening en het jaarverslag door het college van B&W verantwoording afgelegd over het jaar. Wat hebben we bereikt en hoeveel geld hebben we daarvoor uitgegeven? De jaarrekening en het jaarverslag geven niet alleen een feitelijke weergave, maar zijn ook een analyse. Welke consequenties zien we naar aanleiding van het gevoerde beleid?

De jaarrekening en het jaarverslag worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans tussen bezittingen en schulden
- De rekening van baten en lasten. Dit is het resultaat.

Het jaarverslag bestaat uit:

- Een analyse van het resultaat
- De programmaverantwoording
- De paragrafen

In hetgeldvan.deventer.nl zijn deze documenten samengevoegd in Jaarverslaglegging 2018. Onder [Financiën - Rekening](#) treft u de specifieke onderdelen uit de jaarrekening aan (Balans, toelichting hierop, etc.).

Ondertekening en vaststelling

Aldus deze rekening opgemaakt, ingevolge de artikelen 197 en 200 van de Gemeentewet en vastgesteld in het college van burgemeester en wethouders.

Deventer, .. juni 2019

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Deventer te Deventer

Verklaring betreffende de jaarrekening

Arnhem, .. juni 2019

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

Terugblik

In 2018 bestond Deventer 1250 jaar. Geworteld in een rijke historie is Deventer een bloeiende stad aan de IJssel. Authentiek, eigenwijs en vernieuwend. De combinatie van stad en buitengebied maakt Deventer een toplocatie voor werken, ondernemen, leren en innoveren. Deventer biedt veel keus en kwaliteit in woon- en leefomgeving. De ligging aan de IJssel en de rijke historische binnenstad ademen nog altijd een vrijzinnige cultuur- en handelsgeest. Er is een florerend netwerk van betrokken inwoners, organisaties en bedrijven. Naast professionals zijn dat ook heel veel vrijwilligers. De landschappelijke structuur in het buitengebied zorgt voor een economisch en sociaal-cultureel sterk platteland. Deventer heeft krachtige, gevarieerde dorpen en voorzieningen. De stad en het ommeland versterken elkaar, daarom investeren we in beide. Het afgelopen jaar hebben we met trots verder gewerkt om deze waarden te versterken.

Een mooi moment was natuurlijk de geboorte van Thijmen. De 100.000ste inwoner van onze gemeente. Dat Deventer groeit is ook te merken in de woningbouw. Waarbij voorgaande jaren sprake was van woningbouw in voorbereiding, is in 2018 veel reeds gerealiseerd. In 2018 zijn er 408 nieuwe woningen gebouwd in Deventer. Hiermee zijn er 395 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad, en 13 gesloopte woningen vervangen. Daarmee is de doelstelling van 350 woningen voor 2018 gehaald. Veel woningbouwlocaties zijn in voorbereiding. Dit geldt bijvoorbeeld voor Sint Jozef locatie, de Geertruidentuin, Senzora, de voormalige Aupinglocatie.

De verkiezingen in maart 2018 hebben in juli 2018 geleid tot een nieuw bestuursakkoord 'Met Lef & Liefde voor Deventer' waarin de lijn voor de komende jaren is uitgewerkt. De focus van de coalitie ligt deze raadsperiode op economie, duurzaamheid, sociaal, cultuur en verbinding met de samenleving. In 2018 hebben we al hard gewerkt aan deze thema's.

Vitale samenleving

De strategische thema's "Deventer werkt", "Duurzaam Deventer", "Oog voor elkaar", "Levendig Deventer" en "Samenwerken en samen leven" richten zich op het verder versterken van een vitale samenleving waar iedereen mee kan doen. We gaan verder met het transformeren in het sociale domein om de zorg en ondersteuning ook op de langere termijn toegankelijk te houden. De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat transformeren meer tijd kost en dat we te maken hebben met tekorten in het sociaal domein. Dat beeld zien we overigens landelijk. Door allerlei landelijke maatregelen, zoals langer thuis wonen en doordat sociale teams dichtbij de mensen werken, komen de cliënten sneller in beeld en wordt er sneller professionele ondersteuning ingezet. De economie trekt na moeilijke jaren weer aan en de werkgelegenheid groeit. Dat biedt mogelijkheden voor mensen zonder werk. Werk biedt mensen de kans om voor hun eigen inkomen te zorgen en geeft voldoening en zelfwaardering. Tegelijkertijd zien we een groeiende mismatch op de arbeidsmarkt.

In het Actieplan Transformatieplan Sociaal Domein hebben we aangegeven hoe we uitvoering geven aan deze transformatieopgave in het sociale domein aan de hand van de thema's Preventie, Toegang, Maatwerk en Monitoring.

Economie

De samenwerking en organisatiekracht in de binnenstad tussen diverse partijen is verstevigd. De economische samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs is in 2018 vormgegeven in het Deventer Economisch Perspectief (DEP). In het DEP zijn MKB Deventer, Deventer Kring Werkgevers, Stichting Bedrijvenparkmanagement Deventer, VNO-NCW regio midden, onderwijsinstellingen en de gemeente Deventer vertegenwoordigd. De basis voor het DEP is

het gezamenlijke besef dat samenwerking en regie essentieel zijn om de Deventer economie een stevige impuls te geven. Het DEP heeft een gezamenlijke focus gekozen om drie kansrijke thema's/ clusters van projecten op te pakken: Werklocaties van de Toekomst, Slimme Campusstad en Verbindende Kennisstad.

In 2018 is in de binnenstad de BIZ ingevoerd voor zowel ondernemers als vastgoedeigenaren. Dit heeft geleid tot extra investeringen in de levendigheid van de binnenstad, waaronder een specifieke extra bijdrage vanuit de gemeente van €100.000. De bezoekersaantallen zijn stijgend en de leegstand loopt (fors) terug. Vanuit SDBM is er geïnvesteerd in nieuwe sfeerverlichting waarbij foto's van Deventer via social media meer dan 1 miljoen keer gedeeld zijn.

De verkopen op het bedrijvenpark A1 laten zoals vorig jaar aangekondigd een stijgende lijn zien.

Duurzaamheid en energietransitie

Naast de economie lag de nadruk in 2018 bij duurzaamheid en energietransitie. De veranderingen komen snel op ons af. Als gemeente kunnen en willen we niet achterblijven. Ook in 2018 zijn wij met een veelheid van partijen in de stad en regio aan de slag geweest om de doelstelling "Deventer energieneutraal 2030" te realiseren.

Zo zijn alle plannen voor nieuwbouw van woningen in 2018 ontwikkeld naar een concept zonder aardgas (all-electric of aansluiting op een warmtenet). Het woningabonnement is verder in Deventer uitgerold. Inmiddels is de landelijke belangstelling groot, zo wordt het nadrukkelijk genoemd in het klimaatakkoord.

Er wordt ook gekeken naar de bestaande woningvoorraad. In 2018 is verder gewerkt aan het van het aardgas afhaken van Zandweerd. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van warmte uit het water van de RWZI. Hiermee kunnen 5.000 woningen verwarmd worden. Samen met waterschap en corporaties is de realisatie ter hand genomen. Ook de bedrijven blijven niet achter op het gebied van energietransitie en circulariteit. De CO2-reductie bij bedrijven in Deventer gaat sneller dan bij huishoudens; dit is alleen niet zo zichtbaar.

Er wordt ook verder geïnvesteerd in de CO2-reductie bij het opwekken van energie. In Bathmen wordt een zonnepark van 12 hectare ontwikkeld wat ingezet wordt bij de verduurzamingsambities van het dorp. Verder zijn zonneparken in voorbereiding bij de Gasfabriek en op het rangeerterrein bij het station. De plannen voor de aanleg van een biogasleiding van Oxe naar Kloosterlanden en mogelijk A1 Bedrijvenpark is in een vergevorderd stadium. Het betreft nu 5 rundveehouderijen.

Het aantal kilogram restafval per inwoner per jaar ligt met 86 kilo fors lager dan het doel van 100 kilogram. Hiermee blijft Deventer net als de afgelopen 7 jaren een van de landelijke koplopers in scheiding van huishoudelijk afval.

Leefomgeving

Vanuit het ministerie van infrastructuur en waterstaat heeft verdere voorbereiding plaatsgevonden van de verbreding van de A1. Ruimtelijk één van de grootste ingrepen in de komende jaren. De gemeente heeft in 2018 veel aandacht gehad voor de aansluiting bij de op- en afrit 23 (Deventer Centrum), het haalbaarheidsonderzoek geluidsmaatregelen Bathmen en de (financiële) effecten op de grondexploitatie bedrijvenpark A1.

Op 1 januari 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland gestart als zelfstandige organisatie op basis van een Gemeenschappelijke Regeling. De vergunningverleners, toezichthouders en specialisten op het gebied van milieu zijn vanaf 1 januari overgegaan naar de Omgevingsdienst. Deventer heeft daarbij gestreefd naar een robuuste dienst waarbinnen bundeling van kennis en kwaliteit, gecombineerd met lokale binding, leidt tot een slagvaardige en efficiënte uitvoering van milieutaken.

De kwaliteit van de leefomgeving komt centraal te staan in de nieuwe Omgevingswet. In 2018 is verder gewerkt aan het beleidsinstrument van de Omgevingswet, de omgevingsvisie. De focus in 2018 lag op de participatie met stakeholders. In totaal zijn 3 bijeenkomsten georganiseerd waarbij georganiseerde verbanden vanuit allerlei disciplines met elkaar in gesprek gingen. Eind 2018 is de omgevingsvisie aangeboden aan de raad. Daarnaast is er hard gewerkt aan de voorloper van het omgevingsplan, het bestemmingsplan (met verbrede reikwijdte) stad en dorpen. Ondertussen richten we de organisatie verder in op de wet die per 1 januari 2021 in werking treedt.

Financiën

Resultaat

Evenals de afgelopen jaren schrijft Deventer zwarte cijfers. Na alle verrekeningen bedraagt het saldo €2,7 miljoen voordelig. Hierbij merken wij op dat in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2018 voor in totaal €1,4 miljoen is onttrokken uit de generieke weerstandsreserve voor het sluitend maken van de Begroting 2019. In de 4e Kwartaalrapportage 2018 was een voordelige uitkomst van de rekening 2018 van €1,9 miljoen voorspeld. De verbetering zit voornamelijk in een groter voordeel uitgaven Jeugd.

Het voordelig saldo is aangewend bij de 1e kwartaalrapportage 2019.

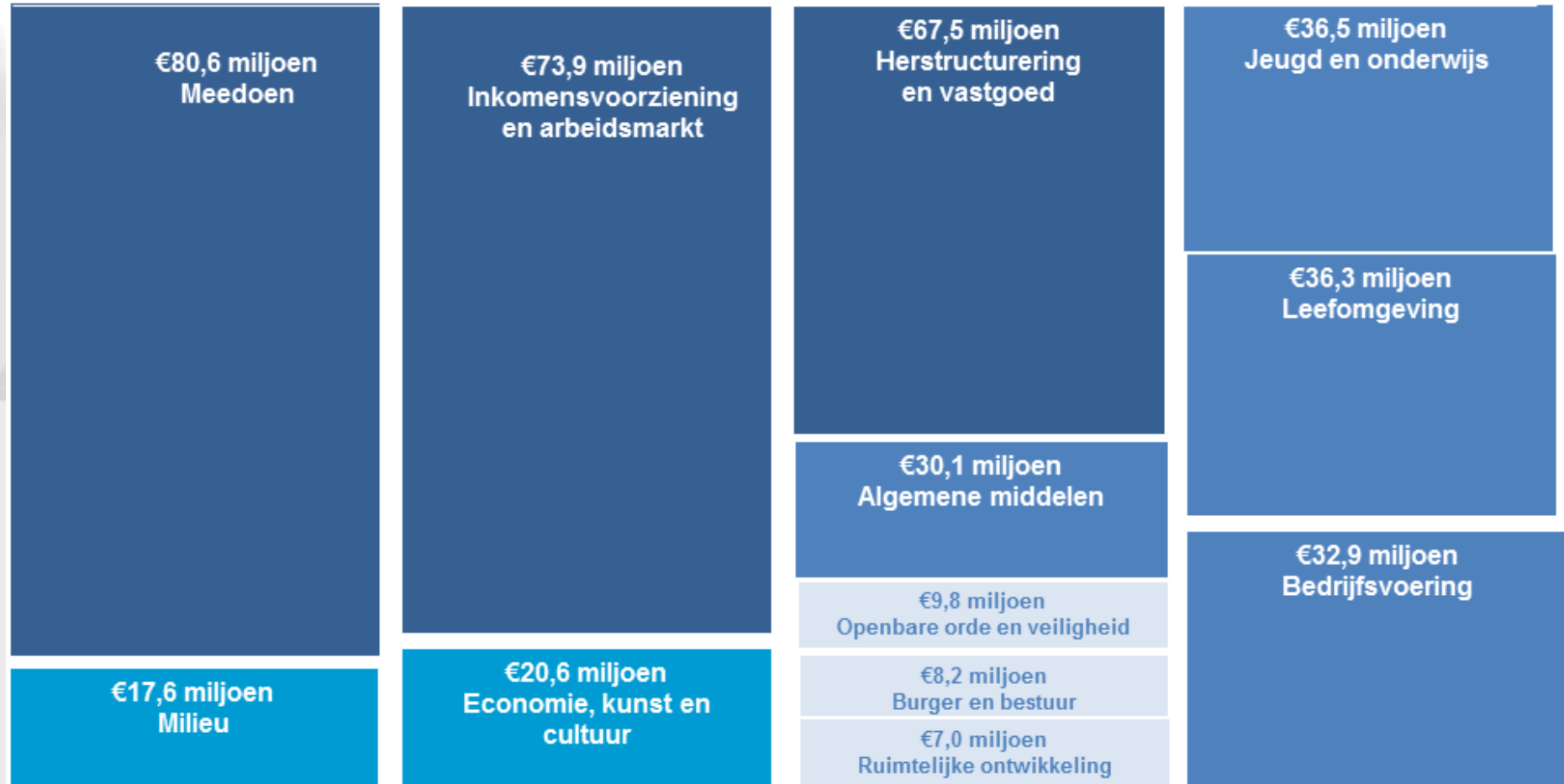
Uitgaven en inkomsten

Uitgaven

In 2018 heeft de gemeente €390,8 miljoen uitgegeven aan haar taken, activiteiten en stortingen in de reserves (programma's 1 tot en met 11). Aan algemene dekkingsmiddelen (programma 12) is ruim €30,2 miljoen uitgegeven. Het gaat hier onder meer om:

- financieringslasten;
- stortingen in gemeentelijke reserves;
- diverse bedrijfsvoeringskosten.

Uitgaven €421,0 miljoen

Inkomsten

Zonder inkomsten geen uitgaven. De gemeente heeft verschillende inkomsten. Die komen voor het grootste deel uit de algemene dekkingsmiddelen.

De totale inkomsten bedroegen in 2018:

- €182,2 miljoen via de 11 programma's;
- €245,4 miljoen aan algemene dekkingsmiddelen. In totaal €427,6 miljoen (inclusief bedragen uit reserves).

Het totaal aan lokale heffingen en onroerendezaakbelastingen bedraagt hiervan €56,2 miljoen.

Inkomsten €427,6 miljoen

Lokaal en eigen middelen

Rijksmiddelen

€32,9 miljoen
Overige inkomsten

€30,4 miljoen
Lokale heffingen excl. OZB
€ 4,6 miljoen Parkeerbelasting
€ 7,9 miljoen Rioolrechten
€10,5 miljoen Afvalstoffenheffing
€ 3,2 miljoen Bouwleges
€ 2,9 miljoen Overige leges
€ 1,3 miljoen Overig

€62,7 miljoen
Putting uit de reserves

€44,7 miljoen
Herstructurering en vastgoed

€25,7 miljoen
OZB

€190,8 miljoen
Algemene uitkeringen

€40,4 miljoen
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Verkorte Balansweergave

(bedragen x €1.000)

Activa	31-12-2018	31-12-2017	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa			Eigen vermogen		
Immateriële vaste activa	3.852	3.470	Algemene reserve	17.367	10.059
Materiële vaste activa	247.883	246.822	Bestemmingsreserves	50.141	62.092
Financiële vaste activa	59.008	50.332	Resultaat rekening	6.561	4.053
			Totaal Eigen Vermogen (1)	74.069	76.204
			Voorzieningen (2)	9.490	9.318
			Vaste schulden (3)	331.337	276.063
Totaal Vaste activa	310.743	300.624	Totaal Vaste financieringsmiddelen (1+2+3)	414.896	361.585
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden	57.530	68.405	Kortlopende schulden	24.930	57.333
Vorderingen	37.365	13.015	Overlopende passiva	22.797	18.149
Liquide middelen	5.885	5.946			
Overlopende activa	51.100	49.077			
Totaal Vlottende activa	151.880	136.443	Totaal Vlottende passiva	47.727	75.482
Totaal generaal	462.623	437.067	Totaal generaal	462.623	437.067

Activa

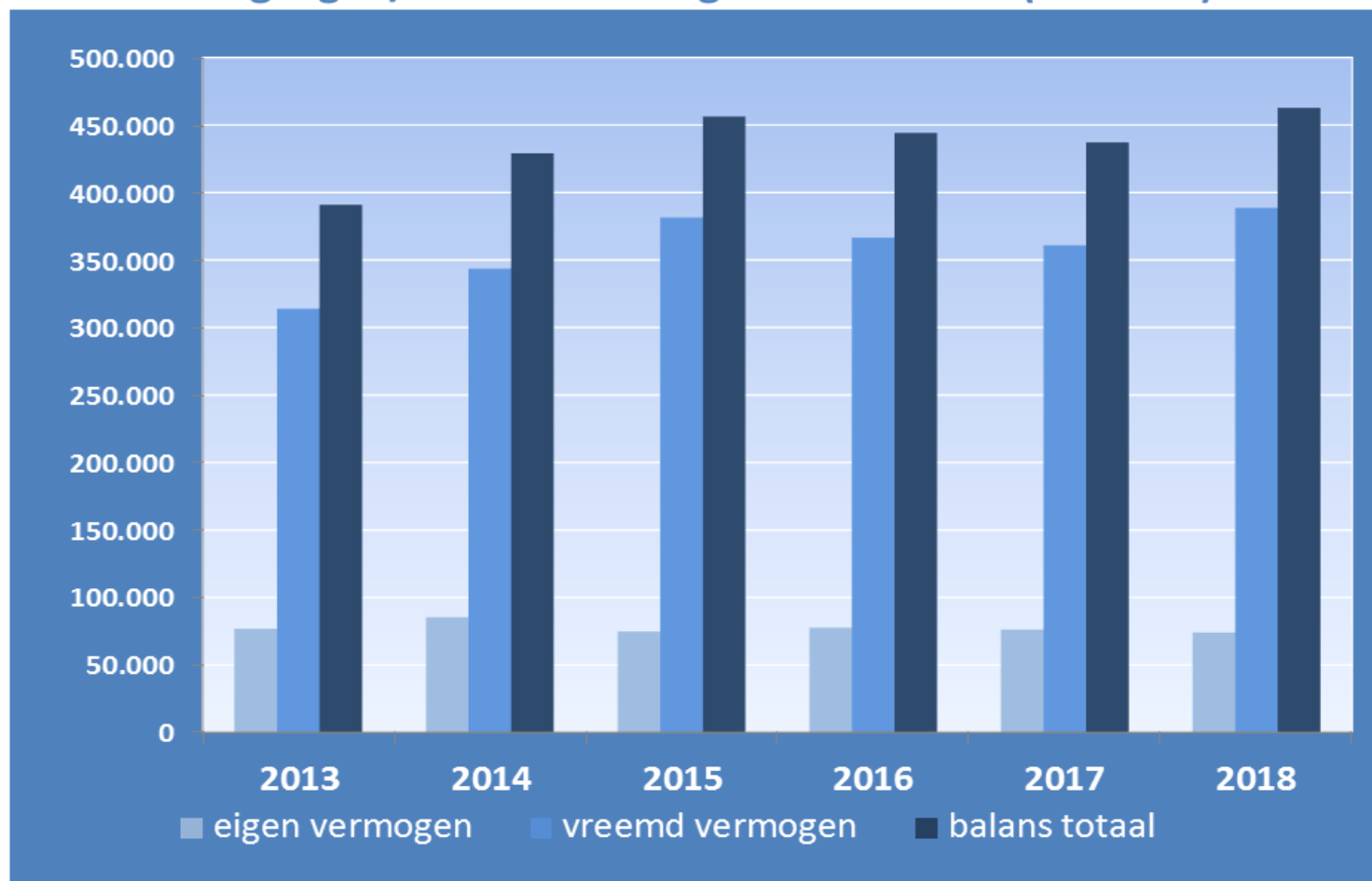
De stijging van de activa is met name het gevolg van de stijgingen van de vorderingen. Dit betreffen hogere uitzettingen in Rijks schatkist.

Passiva

Het eigen vermogen is licht gedaald in vergelijking met 2017. Het vreemd vermogen (vaste schulden) is gestegen. Dit komt door het sluiten van vaste geldleningen. De kortlopende schulden zijn afgenomen door een daling van de kasgeldleningen.

Ontwikkeling Eigen Vermogen

Ontwikkeling eigen/vreemd vermogen 2013 - 2018 (x €1.000)

Structurele bedragen

De diverse voor- en nadelen in de rekening 2018 zijn deels van structurele aard. Een deel hiervan is al verwerkt in de begroting 2019. Dit geldt niet voor het voordelige verschil op Jeugd. In de 1e kwartaalrapportage 2019 is voorlopig uitgegaan van een structureel voordeel van €500.000.

Reserves

Per 1 januari 2018 bedroeg het saldo van de reserves €72 miljoen (exclusief rekeningresultaat). In de jaarrekening 2018 is dit gedaald naar €68 miljoen (exclusief rekeningresultaat). De stand van de reserves op 31 december 2017 en 31 december 2018 kan over de verschillende categorieën als volgt worden verdeeld:

(bedragen x €1.000)

	31-12-2017	31-12-2018
Reserves met specifiek weerstandsmotief	14.602	15.708
Reserves met algemeen weerstandsmotief	1.263	1.660
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie	5.267	4.518
Bestemmingsreserves met egaliserende functie	28.069	24.275
Bestemmingsreserves met rentebeslag	6.328	4.725
Financieel technische bestemmingsreserves	16.618	16.623

De daling van de bestemmingsreserves met egaliserende functie is met name een gevolg van de daling van de reserve tarieven huishoudelijk afval.

Resultaat grondexploitaties

In de rekening 2018 zijn de verliesvoorzieningen grondexploitaties in vergelijking met de raming in de begroting 2019 toegenomen met €2,6 miljoen. In totaal bedragen de verliesvoorzieningen dan €48,7 miljoen. Daarentegen zijn de risico's met € 2,3 miljoen gedaald. De winstgevende grondexploitaties zijn toegenomen met € 0,6 miljoen. Van de winstgevende grondexploitaties is op basis van de BBV-regels voor € 0,7 miljoen winst genomen. De boekwaarde van de grondexploitaties per 31-12-2018 (exclusief verliesvoorzieningen) is €120 miljoen. Hiervoor is dus een verliesvoorziening opgenomen van €48,7 miljoen. Zie voor een nadere toelichting [paragraaf Grondbeleid](#).

Renteresultaat

Het renteresultaat voor 2018 bedraagt €0,74 miljoen positief. Dit is het verschil tussen de doorbelaste rente aan activa en de werkelijke rentekosten. Het begrote renteresultaat 2018 bedroeg het resultaat €0,58 miljoen. Dit verschil van €0,16 miljoen wordt met name veroorzaakt door de hogere doorbelaste rente.

Weerstandsparagraaf

De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van de ratio tussen beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde capaciteit minimaal 1 is. In de rekening bedraagt de ratio 1,07.

Vergeleken met de begroting 2019 die in november 2018 is vastgesteld is de omvang van de risico's met €1,1 miljoen lager. Dit wordt met name veroorzaakt door een lager risicoprofiel voor de grondexploitaties. Het weerstandsvermogen is gelijk gebleven. Conform de beleidsnota's: risicomanagement en weerstandsvermogen en reserves en voorzieningen wordt het meerdere boven de ratio 1 (€1,1 miljoen) in de Voorjaarsnota 2019 gestort in de generieke weerstandsreserve.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. De gemeente Deventer is in 2014 gestart met een onderzoek naar de gevolgen van de invoering van deze wet. Het onderzoek dat is gebaseerd op de activiteiten en cijfers van 2015 en 2016. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een tweetal rapportages;

Implementatietraject Vpb (06-12-2016)

In dit rapport is uitvoerig ingegaan op het proces van wetsonderzoek, activiteit inventarisatie en beoordeling en toetsing daarvan aan het wettelijk kader. Op basis van onderzoek naar de feiten en omstandigheden is vervolgens het standpunt ingenomen, dat de gemeente Deventer voor geen enkele activiteit kwalificeert als onderneming in de zin van de wet Vpb (ondernemingstoets).

Vpb en het grondbedrijf (03-02-2017)

In de memo wordt ingegaan op het DNA (profiel) van het grondbedrijf. Vervolgens is op basis van het toepassen van de zogenaamde QuickScan (ontwikkeld door de Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden - SVLO) onderzocht of de gemeente Deventer met haar grondexploitatie activiteiten een onderneming vormt voor de wet Vpb.

Op basis van de uitkomst van het onderzoek naar de activiteiten van het Grondbedrijf en het toepassen van de QuickScan is het standpunt van Deventer dat zij, ook voor haar Grondbedrijf activiteiten, niet kwalificeert als onderneming in de zin van de wet Vpb (ondernemingstoets).

Op de uitkomsten van de onderzoeken is een review gehouden door een extern belastingadviesbureau. Daarbij is onder andere de juiste toepassing van de wet- en regelgeving beoordeeld. Door het betreffende adviesbureau is vervolgens het volgende geconcludeerd voor wat betreft de accountantscontrole jaarrekening 2016;

Onderhavige beoordeling (rapport Beoordeling van de Concept-Rapportage van de Vpb-plicht – Gemeente Deventer) toont richting de accountant aan dat in het proces en de vastlegging van de onderliggende onderbouwing van de eventuele vennootschapsbelastingplicht voldoende 'checks en balances' zijn opgenomen.

Het proces van de invoering van de Vpb plicht voor overheidsbedrijven was op het moment van onderzoek nog niet afgerond. Onder andere de VNG, VVG, IPO, Belastingdienst en het Ministerie van Financiën waren nog in overleg over belangrijke details in de uitvoering. Op dit moment (eind 2018) heeft de Belastingdienst zich nog slechts beperkt uitgelaten over de onduidelijkheden bij de inventarisatie van de Vpb-plicht van gemeenten in het algemeen en de gemeentelijke grondbedrijven in het bijzonder. Er bestaan derhalve nog een aantal risico's en onduidelijkheden, waarover wellicht in de komende periode meer duidelijkheid gaat bestaan.

Stand van zaken ultimo boekjaar 2018

Als gevolg van wijzigingen in het BBV zijn in het jaarrekeningtraject 2016 wijzigingen aangebracht. De gemeente Deventer is vervolgens aan de slag gegaan met deze wijzigingen en het mogelijke effect daarvan op de activiteiten van het grondbedrijf.

In de tussentijd is door de SVLO een Post QuickScan ontwikkeld om de beoordeling van de mogelijke winstgevendheid van een grondbedrijf op basis van de uitkomst van de QuickScan nauwkeuriger te beoordelen. In 2019 zal op basis van dit onderzoek een geactualiseerde memo voor de activiteiten het grondbedrijf worden opgesteld.

De Belastingdienst heeft ultimo 2018 de gemeente Deventer meegedeeld dat zij in 2019 wordt uitgenodigd voor het doen van aangifte vennootschapsbelasting voor de jaren 2016 en 2017.

Exploitatieresultaat

(bedragen x €1.000)

	Jaarrekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Jaarrekening 2018
Gerealiseerde totaal van lasten en baten (exclusief puttingen en stortingen)	-1.410	-9.616	-2.133
Mutaties via reserves:			
- Saldo van stortingen en onttrekkingen in/uit reserves	6.119	10.051	9.116
- Toevoeging rente aan reserves	-657	-435	-421
Gerealiseerd resultaat	4.052	0	6.562
Overige resultaatbestemming:			
Reservering overlopende uitgaven en inkomsten	-2.911	0	-3.832
Resultaat	1.141	0	2.730

Toelichting op resultaatverschillen begroting 2018 en jaarrekening 2018

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

Er is een verschil tussen het saldo van de begroting en rekening. Dit kunnen in de diverse programma's zowel voordelige als nadelige verschillen zijn. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de programmabladen.

Mutaties via reserves

In de begroting 2018 werd ervan uitgegaan dat per saldo €10,1 miljoen uit de reserves zou worden onttrokken. In de jaarrekening 2018 is dit per saldo een onttrekking van €9,1 miljoen. De verschillen worden toegelicht in bijlage 6 van de jaarrekening.

Rente over reserves

Het rentebedrag dat aan de reserves is toegevoegd, is in vergelijking met de bijgestelde begroting 2018 nagenoeg ongewijzigd.

Over te hevelen budgetten

Een overzicht van de overgehevelde budgetten vindt u in bijlage 1 van het jaarverslag.

Analyse rekeninguitkomst 2018

In de 3e kwartaalrapportage 2018 was de nadelige uitkomst van de aanpassing van de begroting van €0,9 miljoen gedekt door een putting uit de generieke weerstandsreserve. Het resultaat van de jaarrekening 2018 bedraagt € 6,6 miljoen voordelig. Door het voordelige resultaat van €6,6 miljoen aan te passen met de over te hevelen budgetten van €3,8 miljoen ontstaat een voordelig nettoresultaat van €2,7 miljoen. Op hoofdlijnen is dit voordelig resultaat als volgt te verklaren.

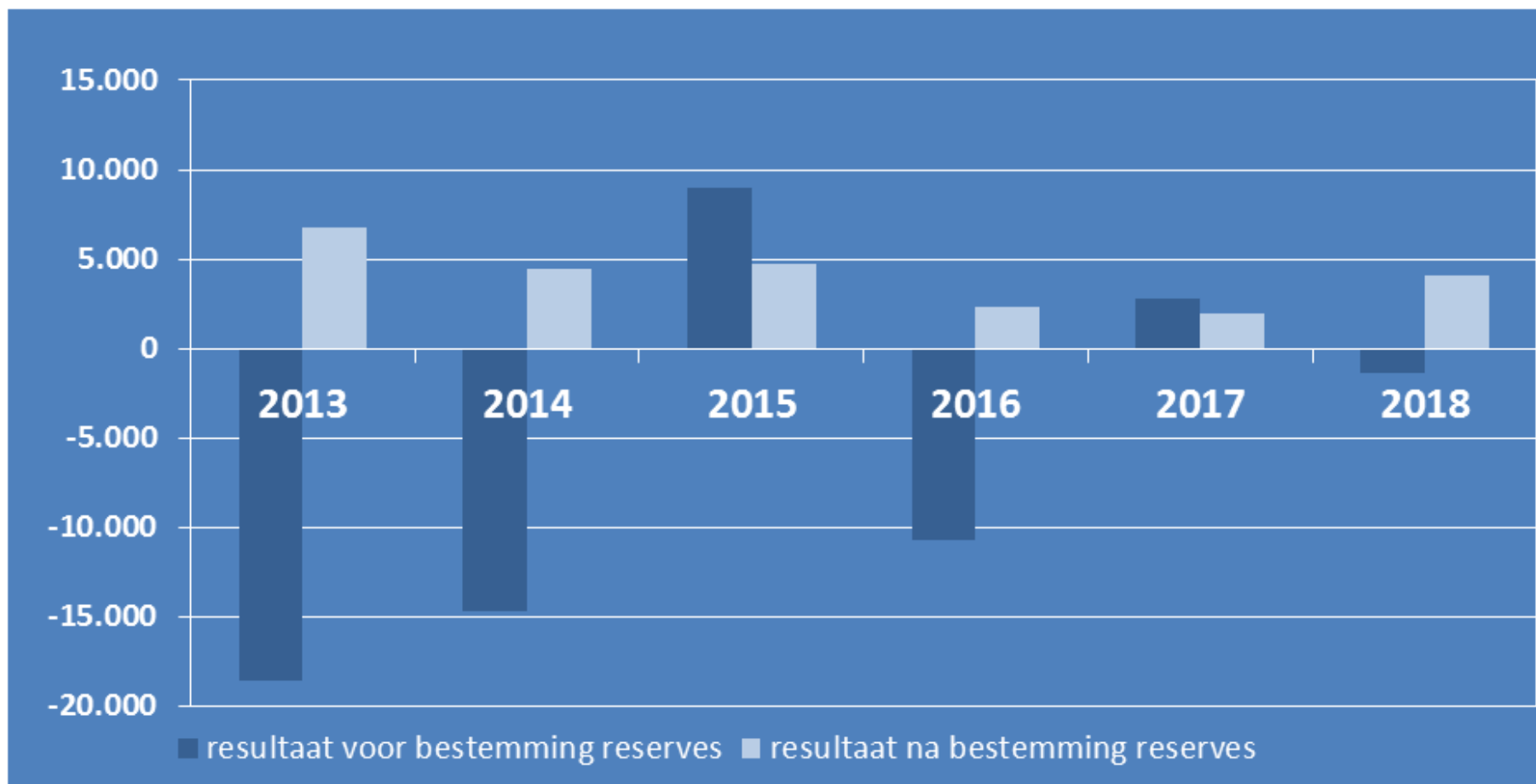
(bedragen x €1.000) - = nadeel

Omschrijving	Programma	Bedrag	Toelichting
Havengelden	Leefomgeving	-100	Doordat wij als gevolg van de lage waterstand de sluis tijdelijk moesten sluiten hebben wij circa €100.000 minder havengelden ontvangen.
Reiniging	Leefomgeving	-170	De kosten van gladheidsbestrijding zijn hoger uitgevallen
Afval	Milieu	-60	De werkelijke lasten zijn in 2018 €1,64 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk omdat de kosten voor de verwerking van afval fors zijn toegenomen in 2018. Hier staan echter €1,58 miljoen hogere baten tegenover dan geraamd in de begroting, voornamelijk hogere opbrengsten van afvalstoffen met waarde. Iteindelijk resteert een nadelig resultaat van €60.000 dat niet geput kan worden uit de reserve afval, omdat het saldo van deze reserve nihil is.
Bouwleges	Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting	85	De opbrengsten bouwleges zijn door meer bouwactiviteiten hoger dan geraamd.
Ruimtelijke initiatieven	Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting	-83	Als gevolg van de groeiende economie zijn er veel meer initiatieven uit de samenleving binnengekomen dan werd voorzien. De begeleiding daarvan vroeg veel tijd, waarbij niet alle inzet op basis van overeenkomsten kon worden verhaald. Voorbeelden van grote projecten zijn hierbij Stadscampus, Topicus, de kop Handelskade, Rood voor Rood.

Minimabeleid	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	138	De verstrekkingen bijzondere bijstand zijn circa €108.000 lager dan begroot. De bijzondere bijstand verleend voor de kosten van beschermingsbewind is in de realisatie € 175.000 lager dan geraamd. Hier staat echter tegenover dat de apparaatslasten van het BAD voor het uitvoeren van beschermingsbewind € 70.000 hoger zijn dan begroot en er in 2018 een eenmalig BTW nadeel is van € 104.000 i.v.m. een suppletie aangifte over de jaren 2013 t/m 2017. Het beroep op de gemeentepolis van Salland Verzekeringen was in 2018 € 75.000 hoger dan geraamd.
Samenkracht	Meedoen	300	In 2018 is in totaal €300.000 minder uitgegeven voor samenkracht. Met name is minder uitgegeven aan innovatie (€ 70.000), Eén meedoenbudget (€ 95.000), extramuralisering € 45.000 en buurtwerk € 45.000.
Geescaleerde zorg 18 +	Meedoen	300	Naast de dekking vanuit rijksbijdrage voor de regionale taken wordt een aantal specifiek lokale taken binnen de maatschappelijke opvang gedekt ten laste van de algemene middelen. Op dit onderdeel wordt een voordeel gerealiseerd van € 300.000,-.
Maatwerkvoorziening	Meedoen	250	In de 3e kwartaalrapportage was het nadeel op de hulpmiddelen Welzorg ingeschat op € 480.000. Zoals toegelicht in de raadsmededeling van 4 december is het verwachte nadeel bijgesteld naar € 300.000. Voor de jaarrekening geeft dit een voordelig effect van € 180.000. Daartegenover staan extra incidentele grote uitgaven van circa € 100.000 voor PGB hulpmiddelen en woningaanpassingen.
Kind- en jeugdbeleid	Jeugd en onderwijs	2.300	Het hogere saldo is enerzijds te verklaren doordat achteraf het voorzichtige scenario te behoudend was. Anderzijds is het voordeel hoogst waarschijnlijk het effect van de ingezette transformatie waarin resultaatssturing, doen wat nodig is en samenwerking belangrijke uitgangspunten zijn.

Route gebonden vervoer	Jeugd en Onderwijs	-170	We verwachten op het routegebonden vervoer voorlopig een nadeel van €170.000. Het verwachte nadeel ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage wordt veroorzaakt door de volumestijging en doordat de beoogde bezettingsgraad verbetering die vanaf september was voorzien niet kon worden gerealiseerd door de strakke planningskaders en aanvullende eisen zoals invoering van continuoosters bij scholen. PlusOV is nog in overleg met de vervoerders over de definitieve cijfers.
Munumentenzorg	Cultuur en Economie	-100	Het nadelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door een nadeel van €100.000,- op Monumentenzorg, voornamelijk door meer werkzaamheden archeologie (€60.000,-) en tevens lagere opbrengsten archeologie dan begroot (€25.000,-).
Kostenplaatsen en teams	Bedrijfsvoering	175	Diverse per saldo voordelige verschillen in teams en kostenplaatsen.
Onvoorzien	Algemene dekkingsmiddelen	84	De raming onvoorzien is niet volledig besteed.
Ozb	Algemene dekkingsmiddelen	164	Hogere opbrengst ozb
Dubieuze debiteuren	Algemene dekkingsmiddelen	-139	De voorziening dubieuze debiteuren moet worden verhoogd.
Diversen	Diverse programma's	-250	Diverse kleine verschillen

Resultaatontwikkeling 2013 – 2018 (x €1.000)

Resultaatbestemming

De resultaatbestemming omvat alle stortingen in en puttingen uit de reserves, die ten laste komen respectievelijk ten gunste komen van de exploitaties. Ook is in dit programma de rente, die wordt toegevoegd aan de reserves opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Lasten/Baten	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Toevoegingen rente aan reserves		419	435	421	14
Stortingen in reserves	Lasten	5.366	36.327	53.587	-17.260
Puttingen uit reserves	Baten	9.234	46.378	62.703	-16.325
Saldo		3.449	9.616	8.695	921

Voor een specificatie van de stortingen in en puttingen uit diverse reserves wordt verwezen naar bijlage [6 Resultaatbestemming via reserves](#).

Programma's

Burger en bestuur

Omschrijving

Onder dit programma vallen diverse taken. In de eerste plaats het overeenkomstig de wettelijke plicht besturen van de gemeente door de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. Daarnaast het uitoefenen van de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad en de ondersteuning hiervoor door de Griffie. Verder het uitoefenen van de taken van het bestuur van de gemeente en de ondersteuning hiervoor door de gemeentesecretaris met zijn staf. Daarnaast het uitzetten van de strategische koers van de gemeente op alle mogelijke gemeentelijke beleidsterreinen voor de langere termijn met bestuur, samenleving en organisatie (de kracht van stad en platteland) door middel van programmering en strategie, kennis en verkenning en regie op gemeentebrede strategische programma's.

De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma loopt uiteen van reguleren (vergunningen verlenen en handhaven), uitvoeren, regisseren in netwerkverbanden of stimuleren/faciliteren (subsidies, evenementen) tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben.

Uitgangspunt bij publieke dienstverlening is dat de gemeente de kwaliteit van de dienstverlening laat aansluiten op de vraag van inwoners en ondernemers. Dit betekent dat we alleen producten en diensten bieden die nodig en toegankelijk zijn, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. Er is advies en regie op klantvragen en op klantprocessen voor producten en diensten waar levering niet direct mogelijk is.

2018 in vogelvlucht

Qua klantcontacten was 2018 een rustiger jaar dan 2017. Het aantal inwoners dat naar het Stadhuis kwam voor een paspoort of rijbewijs lag ongeveer 10.000 lager dan vorig jaar, maar wel in lijn met de verwachting. Op de online kanalen was het iets drukker dan in 2017. Vooral van de digitale geboorteaangifte in het Deventer Ziekenhuis werd veel gebruik gemaakt. Er werden 125 kinderen meer geboren dan in 2017. Van de 1.650 pasgeborenen werd in bijna 60% van de gevallen digitaal aangifte gedaan.

De vele geboortes hielpen mee om de mijlpaal van 100.000 inwoners te behalen. Vele jaren zaten we tegen deze magische grens aan, in 2018 was het dan eindelijk zover. Dit viel mooi samen met het jubeljaar: Deventer bestond 1250 jaar.

In 2018 zijn we het brievenproject gestart. Door het toepassen van klare taal en door gebruik te maken van gedragskennis zijn onze uitgaande brieven begrijpelijker voor inwoners en ondernemers.

De Persoonlijke Internet Pagina (PIP) is steeds verder gevuld. Inwoners en ondernemers kunnen daarmee zelf de voortgang van hun zaken volgen en hun gegevens inzien. 40% van de inwoners ziet via MijnOverheid zijn belastingaanslag. Met de drukte op de online kanalen zien we het aantal telefonische contacten nog verder afnemen. Voorop blijft staan dat inwoners en ondernemers zelf kiezen welk contactkanaal zij gebruiken!

Begin maart 2018 was de geactualiseerde agenda voor de Cleantech Regio gereed. De agenda legt focus op twee tophema's: energietransitie en circulaire economie, naast het versterken van het vestigingsklimaat. Vanuit lokale projecten zoeken we de samenwerking met partners in de regio en organiseren we de lobby richting andere overheden. De provincies Gelderland en Overijssel hebben de agenda omarmd. Dat wil zeggen dat zij vanuit de 'coalition of the willing' bijdragen aan opgaven uit de agenda. Ook het onderwijs wil bijdragen aan de opgaven in de agenda. Begin 2019 is het uitvoerings- en investeringsprogramma gereed, hierin staat hoe we de opgaven uit de agenda gaan realiseren.

Met het vaststellen van de Europa Strategie in 2017 hebben we stappen gezet om de Cleantech Regio op de kaart te zetten in Brussel. Door de lobbyist in Brussel, deelname aan evenementen en werkbezoeken binnen en buiten Brussel groeit de naamsbekendheid van de Cleantech Regio. Hiermee groeit ook onze aantrekkelijkheid als partner. In 2019 richt de Cleantech Regio zich op concrete Europese investeringsmogelijkheden.

Doelen en prestaties

Raad en college staan in de Deventer samenleving en pakken initiatieven op.

Omschrijving Raad en college staan in de Deventer samenleving en pakken initiatieven op. Hierdoor ervaren inwoners en bedrijven de gemeentepolitiek, het lokaal bestuur en de gem. organisatie als een betrouwbare partner met een consistente strategische koers.

Prestatie Bewonersinitiatieven leiden tot innovaties in de ambtelijke organisatie

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Het organiseren van een motiemarkt door de Raad

Toelichting Het presidium heeft besloten dit jaar geen motiemarkt te organiseren. Door de coalitieonderhandelingen is er geen Voorjaarsnota verschenen. Overwogen is een motiemarkt alsnog in aanloop naar de begroting te organiseren. Gekozen is dit niet te doen en ruimte te scheppen voor onderling gesprek en gesprek met de samenleving over het collegeprogramma en de vertaling ervan in de begroting. Voor initiatieven van inwoners kan ook buiten de motiemarkt ruimte worden gemaakt in het maandelijks Forum.

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Ten minste 2 bewonersinitiatieven worden geadopteerd door raad en college

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

De waardering van inwoners voor dienstverlening

Omschrijving De waardering van inwoners voor dienstverlening in klanttevredenheidsonderzoek is minimaal een 8,0

Prestatie Het verstrekken van informatie en het leveren van producten en diensten aan inwoners via de kanalen balie, telefoon en online(email, social media, whatsapp, digitaal) De inwoner kiest per vraag of stap zijn eigen contactkanaal met de gemeente : omnichannel.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie	Het aantal digitaal aangevraagde producten neemt in 2018 toe tot een totaal van 16.000.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Aansluiten op de digitale dienstverlening van de centrale overheid. Afnemers hebben dan één centraal loket voor alle WOZ-gegevens uit alle gemeenten.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	99,9% volledigheid / tijdigheid opgelegde digitale belastingaanslagen.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	7.309	7.702	8.203	502
Baten	1.990	2.000	2.414	415
Voor resultaatbestemming	-5.319	-5.702	-5.789	-87
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Puttingen uit reserves	70	114	114	0
Na resultaatbestemming	-5.249	-5.588	-5.675	-87

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Wijzigingen gemeentelijke wijk- en buurtindeling en aanpassing systemen.	50	0	-50
Benoeming Nieuwe Burgemeester	13	0	-13
Totaal	63	0	-63

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	-87
Saldo budgetoverheveling	-63
Saldo na budgetoverheveling	-150

Toelichting op saldo na budgetoverheveling (nadeel €150.000)

ICT belastingen (nadeel €150.000)

- Burgerzaken: Een overschrijding van het budget van ICT kosten voor software (Burgerzakenmodules). De opbrengsten hiervan zitten op het programma Bedrijfsvoering (zie hiervoor ook de toelichting op [programma Bedrijfsvoering](#), nadeel €86.000);
- De kosten van Belastingen staan op dit programma (nadeel €83.000) terwijl de opbrengsten inzake DOWR en werken voor derden voor het grootste gedeelte op het programma Algemene dekkingsmiddelen staan vermeld.

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	275	275	304	29
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	358	345	646	301
Saldo	84	71	343	272

Toelichting

Het voordeel heeft te maken met een incidentele waardeoverdracht van de wethouderspensionen.

Verbonden partijen

GR Regio Stedendriehoek

GR Doelstelling van de Cleantechregio Stedendriehoek is het behartigen van de gemeenschappelijke en regionale belangen van de deelnemende gemeenten. En het samen met belangengroepen, maatschappelijke organisaties en private partijen bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van het gebied en een versterking van het vestigingsklimaat. Een schone toekomst en een sterk vestigingsklimaat: dat zorgt voor welvaart en welzijn in onze regio. Vanuit deze gezamenlijke drijfveren werken overheden, ondernemers, onderwijs en onderzoek samen in en aan de Cleantech Regio. Er zijn geen gemeentelijke bevoegdheden overgedragen aan de regio.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening 2015-2016	1,8 Mb	Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening 2015-2016
EU evaluatie en vooruitblik	0,5 Mb	EU evaluatie en vooruitblik
Kader subsidieverwerving	0,4 Mb	Kader subsidieverwerving
Cleantech Regio	0,1 Mb	Cleantech Regio

Openbare orde en veiligheid

Omschrijving

Het programma Veiligheid omvat een breed en complex terrein. Breed omdat veiligheid vele geprioriteerde onderwerpen omvat, van huiselijk geweld en veelplegers, tot de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit, aanpak woninginbraken en jeugdcriminaliteit, geweld op straat en voetbalvandalisme. Complex, omdat voor een effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken de verbinding en samenwerking met en inzet van tal van partijen in de veiligheidsketen en ook daarbuiten essentieel is. Daarnaast kan zich de mogelijkheid voordoen dat er spanning bestaat tussen lokaal beleid en regionale danwel landelijke prioriteiten. Het beïnvloedingsmechanisme op de beleving van veiligheid in de gemeenschap kent beperkingen. Toch zien steeds meer mensen openbare orde en veiligheid als een taak waar iedereen een bijdrage aanlevert. Toezicht en handhaving ondersteunen de uitvoering van het beleid. Waar mogelijk vindt de inzet van toezicht plaats in overleg met bewoners en instellingen. Vanuit het programma leveren we een actieve bijdrage aan de veiligheidsregio IJsselland en daarmee aan een integrale hulpverlening bij rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma bestaat veelal uit reguleren (vergunningverlening en handhaving). Daarnaast is er sprake van regisseren en faciliteren (bijvoorbeeld evenementen) en verbinden in zowel beleidsterreinen en netwerkverbanden.

2018 in vogelvlucht

Vanuit het programma Veiligheid werken we aan een 'veilig, rechtvaardig en weerbaar Deventer'. Voor een kort overzicht van resultaten van het programma wordt hieronder aandacht besteed aan de thema's 'Zorg en Veiligheid', 'Ondermijning', 'Toezicht en Handhaving', 'Horeca en bedrijventerreinen'.

Belangrijk is dat in 2018 de dalende trend van de afgelopen jaren van High Impact Crime zich verder doorzet. Goede en structurele samenwerking - met name in de preventieve zin (zoals opkoperregister, veelplegeraanpak, KVO, politiekeurmerk) – werpt hier zijn vruchten af. Wel constateren wij een lichte toename van digitale criminaliteit/cybercrime. We zijn in Deventer de komende jaren alert op een mogelijke verschuiving van klassieke criminaliteit naar digitale vormen van criminaliteit en nadenken over de aanpak van deze vormen van criminaliteit.

Zorg en Veiligheid

Binnen de Deventer samenleving hebben zich in 2018 geen grote maatschappelijke spanningen voorgedaan. Desalniettemin is en blijft het van belang actief en alert te zijn op sociaal maatschappelijke tendensen die spanningen kunnen veroorzaken (onthechting als gevolg van sociaal maatschappelijke factoren, ontstaan van parallelle economieën/ondermijning, latente spanningen tussen mensen met en zonder migratie achtergrond). De uitkomsten van de sentimentenmonitor Deventer zijn in 2018 gebruikt om de inzet vanuit zowel gemeente als maatschappelijke partners op het thema sociale stabiliteit onderling af te stemmen, focus aan te brengen en te prioriteren.

In 2018 is het Plan van Aanpak mensen in verwarring, verder uitgerold. In het kader van bewustwording en vroegsignalering is in diverse wijken in Deventer een start gemaakt met de training Mental Health, First Aid. Er zijn verschillende voorzieningen getroffen ter voorkoming van crisisopname, en in geval van crisis wordt vervoer inmiddels verzorgd door de ambulancedienst (voorheen politie). In geval van risicovolle casuïstiek neemt het Veiligheidshuis regie en fungeert in die zin als 'spin in het web' in de keten van zorg- en veiligheidspartners. Uit een analyse blijkt dat het aantal casussen waarbij het Veiligheidshuis betrokken is in 2018 (licht) is afgenomen ten opzichte van 2017 maar dat casuïstiek in zwaarte van problematiek en complexiteit, iets toeneemt.

De aanpak van Huiselijk Geweld blijft, zowel landelijk, regionaal een van de speerpunten binnen het veiligheidsdomein. Er wordt hard gewerkt door professionals en gemeenten in het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling. Veel is al gedaan of in ontwikkeling, maar het is nog niet voldoende. Er worden nog te veel signalen van mishandeling gemist en nog te vaak lukt het niet om de hardnekkige patronen van geweld, duurzaam te doorbreken.

Vanaf medio 2018 zijn, in samenwerking met Veilig Thuis, bijeenkomsten 'veiligheid en risico gestuurde zorg' georganiseerd. Doelstelling was de uniformiteit van samenwerken tussen Veilig Thuis en regiogemeenten te bevorderen. Daarnaast werden medewerkers getraind op werken volgens de aangescherpte Meldcode die per 1 januari 2019 in werking is getreden. In de gemeente Deventer is het meerjarig scholingsprogramma aanpak Huiselijk Geweld in 2018 gecontinueerd.

Ondermijning

In 2018 hebben we het programma Aanpak ondermijning en weerbaarheid verder vormgegeven. Het programma wordt uitgelijnd langs 6 sporen die parallel aan elkaar worden uitgevoerd. In het eerste jaar heeft de focus gelegen op het casuïstiek en de interne weerbaarheid van onze organisatie. Via het

informatieplein IJsselland zijn de uit het ondermijningsbeeld geprioriteerde signalen onderzocht en opgewerkt. Dit heeft geresulteerd in één integrale casustafel. Deze is momenteel in volle gang en hier wordt vanuit de verschillende partners maar ook vanuit verschillende teams vanuit de gemeente nauw samengewerkt en geleerd. Het ministerie van BZK heeft afgelopen jaar een financiële impuls beschikbaar gesteld vanuit het Interbestuurlijk Programma. We hebben aan aanvraag ingediend voor twee projecten en toegekend gekregen. Doel van de impuls is het versterken van een preventief-bestuurlijke aanpak van ondermijning en maatschappelijke weerbaarheid en zal worden ingezet als integraal onderdeel van de projecten 'Overdracht woonwagens' en 'Revitalisering Bergweide 3.

In het kader van de ambtelijke- en bestuurlijke weekbaarheid zijn stappen gezet om te komen tot betere screeningsinstrumenten voor ambtenaren. Met de AIVD wordt opgetrokken om te bekijken of er binnen de gemeente naast kwetsbare functies mogelijk ook vertrouwelijke functies zijn waarvoor een veiligheidsonderzoek door de AIVD tot de mogelijkheden zal gaan horen. De aanpak van ondermijning en weerbaarheid is in het afgelopen jaar van project naar structurele aanpak getransformeerd. Het blijft een kwestie van lange adem waar we gezamenlijk met onze burgers en ondernemers een succes van kunnen maken ten behoeve van een weerbaar Deventer.

Toezicht en Handhaving

Wij blijven een toenemende vraag constateren vanuit de samenleving naar toezicht en handhaving. Het aantal handhavingsverzoeken is verder toegenomen. Om de aanpak van onder meer kleine ergernissen een impuls te geven, is in 2017 besloten een flexibel interventieteam bij toezicht in te stellen. In 2018 is het flexibel interventieteam van start gegaan en de eerste ervaringen zijn positief.

Om overlast op uitgaansavonden bij Boode in Bathmen tegen te gaan is een alcoholverbod ingesteld voor het centrum van Bathmen. Er kan binnen dit gebied handhavend opgetreden worden tegen drankgebruik in de openbare ruimte.

Voorgaand jaar is onderzoek gedaan naar de wens tot het instellen van vuurwerkvrije zones bij instellingen en onder wijkbewoners (Digipanel). De uitkomsten van dit onderzoek wezen er op dat de overgrote meerderheid van de respondenten geen noodzaak zag tot het instellen van zo'n zone in de eigen buurt of wijk. Uiteindelijk is voorgesteld en conform besloten om vanuit dierenwelzijn een vuurwerkvrije zone rond de Ulebelt en het Vogeleiland in te stellen.

In 2018 is de voorgestelde aanpak voor risicohonden en bijtincidenten vastgesteld. De focus ligt op preventie door zowel informatieverstrekking als actief en consequent handhaven. Veiligheid in Deventer voor mens en dier. In korte tijd is een aantal bijtincidenten gemeld en opgepakt door team Toezicht.

Horeca, evenementen en bedrijventerreinen

De horeca in Deventer zit in de lift. Er zijn verschillende nieuwe zaken geopend en het is drukker tijdens de uitgaansavonden. Het aantal deelnemers van het collectieve ontzeggingensysteem is uitgebreid naar 38 horecazaken. Er worden ook meer gele en rode kaarten uitgedeeld aan het uitgaanspubliek.

Anderzijds is het aantal geweldsincidenten in de openbare ruimte tijdens de horecanachten verder afgenomen.

2018 stond voor Deventer in het teken van haar 1250-jarig bestaan. Dit is het hele jaar door gevierd tijdens nieuwe en bestaande evenementen die goed en veilig zijn verlopen. We moeten vaststellen dat het draagvlak voor meer evenementen afneemt en er behoefte is aan inspraak op het aantal en soort evenementen. De vaststelling van de locatieprofielen laat nog op zich wachten, omdat dit meer tijd en afstemming vraagt dan voorzien.

In 2018 zijn alle bedrijventerreinen weer gehercertificeerd op grond van het Keurmerk Veilig Ondernemen na de driejaarlijkse audit door het KiWa. Naast het belang van openbare orde en veiligheid is hier ook sprake van een economisch belang omdat we hiermee bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Ook kwamen dit jaar weer een aantal winkelcentra in aanmerking voor hercertificering met het keurmerk Veilig Ondernemen. Ook hier hebben we volgens de het KiWa de audit met glans doorstaan.

Tot slot

Beleidsmatig is er voor Veiligheid verder gewerkt aan het verstevigen van het fundament en is ook gericht gewerkt aan het programmatisch vormgeven van dit onderwerp. Voorheen was het onderwerp georganiseerd binnen de Staf, in 2018 is de overgang vormgegeven om Veiligheid – net als de andere inhoudelijke beleidsterreinen – binnen Team Beleid en als een programma vorm te geven. Een fundament dat in 2019 verder versterkt zal worden om de veiligheid te bevorderen, binnen de gestelde financiële kaders, zoals dat ook in 2018 gelukt is.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
6	Veiligheid	Verwijzingen Halt	124,00	Aantal per 10.000 inwoners	Bureau Halt
8	Veiligheid	Winkeldiefstallen	3,30	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
9	Veiligheid	Geweldsmisdrijven	5,90	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
10	Veiligheid	Diefstallen uit woning	2,70	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
11	Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	7,20	Aantal per 1.000 inwoners	CBS

Doelen en prestaties

Minder onveiligheidsgevoelens

Omschrijving Minder onveiligheidsgevoelens

Prestatie Voor ieder winkelgebied en alle bedrijventerreinen verkrijgen en behouden wij het keurmerk veilig ondernemen.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie We voeren de aanbevelingen op basis van de Sentimentenmonitor uit.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Alle nieuw te bouwen woningen en ook de woonomgeving voldoen aan het Politie Keurmerk Veilig Wonen. Het aantal woningen onder keurmerk blijft minimaal gelijk. Het aantal woninginbraken daalt elk jaar met 5% (t.o.v. 2014).

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Minder criminaliteit

Omschrijving Minder criminaliteit

Prestatie Voorbereiden en uitvoeren van de gemeentelijke crisistaken en bewaken en monitoren prestaties veiligheidsregio /regionale brandweer.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie	We voeren de maatregelen uit de meerjarenvise Veiligheid 2015-2018 uit waarbij we in 2018 de focus leggen op de volgende speerpunten: - Terugdringen van drugs en woongerelateerde overlast; - Bestuurlijke aanpak /Bibob.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Op het gebied van ondermijnende criminaliteit gaan we op in 2018 inzetten op het vergroten van de maatschappelijke, bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid en voeren we het ondermijningsbeeld uit. We pakken minimaal 2 nieuwe integrale casussen op aan te wijzen door de lokale driehoek.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	We stellen plannen van aanpak op voor criminele jeugdgroepen, veelplegers, overlastplegers en voeren deze uit in samenspraak met o.a. het veiligheidshuis.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Zowel lokaal, regionaal als landelijk organiseren wij samen met betrokken partners de vroegsignalering en aanpak van radicalisering. Dreigende situaties rond radicalisering worden doorgeleid naar de regionale casustafel.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Minder overlast		
Omschrijving	Minder overlast	✓
Prestatie	Vergunningverlening en advisering bijzondere wetten (horeca, evenementen, coffeeshops en seksinrichtingen) waardoor 100% van de vergunning-plichtige bedrijven en organisaties voldoen aan alle wettelijke eisen.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Het toezicht houden en handhaving op de naleving van de regels in het publieke domein, door uitvoering van de activiteiten die zijn vastgelegd en geprioriteerde in het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP).	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Herijken van de regels en afspraken met de para commerciële horeca.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	9.461	9.965	9.804	-161
Baten	538	579	614	36
Voor resultaatbestemming	-8.923	-9.386	-9.190	196
Stortingen in reserves	6	12	12	0
Puttingen uit reserves	30	428	242	-187
Na resultaatbestemming	-8.899	-8.969	-8.960	10

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Impulsgelden weerbaar bestuur	120	0	-120
Nacalculatie Veiligheidsregio	125	125	0
Totaal	245	125	-120

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	10
Saldo budgetoverheveling	-120
Saldo na budgetoverheveling	-110

Toelichting op saldo na budgetoverheveling (nadeel €110.000)

Veiligheidsregio (voordeel €10.000)

De werkelijke lasten voor de Veiligheidsregio vallen in 2018 €125.000 lager uit dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat de nacalculatie vanuit de Veiligheidsregio nog niet is ontvangen. Hierdoor vindt ook een lagere putting plaats uit de reserve overlopende uitgaven. Uiteindelijk resteert een klein voordeel van €10.000.

Impulsgelden weerbaar bestuur (nadeel €120.000)

Via de september- en decembercirculaire 2018 is er € 120.000 ontvangen voor impulsgelden weerbaar bestuur. Dit nadeel wordt gedekt door een hogere bijdrage hiervoor vanuit de algemene uitkering en zal worden overgeheveld naar 2019.

Verbonden partijen

GR Veiligheidsregio IJsselland

GR

Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij wet zijn gemeenten ondergebracht in 25 veiligheidsregio's om daarmee de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Aanpak huiselijk geweld Deventer visie 2016-2019	0,6 Mb	Aanpak huiselijk geweld Deventer visie 2016-2019
Aanpak ondermijning en weerbaarheid	0,9 Mb	Aanpak ondermijning en weerbaarheid
Aanpak veelplegers	0,1 Mb	Aanpak veelplegers
Beleidsregel bijzondere situaties wet Bibob	0,2 Mb	Beleidsregel bijzondere situaties wet Bibob
Evenementenbeleid	1,0 Mb	Evenementenbeleid
Handhavingsuitvoeringsprogramma	1,0 Mb	HUP 2018
Huisvestingsverordening 2015	0,1 Mb	Huisvestingsverordening 2015
Meerjarenveiligheidsbeleid	0,5 Mb	Meerjarenveiligheidsbeleid

Leefomgeving

Omschrijving

Dit programma omvat de instandhouding van de openbare ruimte en het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken van dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks - en regulier onderhoud, het groot onderhoud, herinrichtingen in de openbare ruimte en het exploiteren van het haven- en parkeerbedrijf. Wij regisseren de uitvoering van deze kerntaken ("de gemeente regelt"). Tegelijkertijd transformeren wij naar een stimulerende, faciliterende en loslatende gemeente, die ruimte biedt aan burgerinitiatief en zelfbeheer.

Daarnaast bestaat dit programma uit enkele publiekrechtelijke taken voor onderdelen die aan de openbare ruimte zijn gerelateerd. Dit zijn de ligplekken in de havens, inritten, rioolaansluitingen, verkeersbesluiten, kabels en leidingen en begraafplaatsen. Hierin hebben wij een regulerende rol en nemen de opgave "de gemeente maakt mogelijk" mee.

2018 in vogelvlucht

De maatschappelijke context wordt sterk bepaald door de veranderende verhouding tussen overheid en de samenleving. Voor Deventer is de visie Leefomgeving het uitgangspunt. De visie gaat uit van 4 pijlers:

1. Schoon, heel en veilig
2. Bewuste inrichting
3. Maximaal rendement
4. Ruimte voor initiatief

De uitwerking van deze pijlers zijn nader geduid in het uitvoeringsprogramma Visie Leefomgeving. Onderdeel hiervan is de vervangingsstrategie voor de diverse kapitaalgoederen binnen de openbare ruimte.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte fungeert steeds meer als vliegwiel voor allerlei ontwikkelingen. Bij de programmering van het groot onderhoud wordt onder meer afgestemd met sociale en maatschappelijk partners, waardoor meerwaarde kan worden verkregen.

Het beheer en onderhoud wordt steeds meer gestuurd op basis van de beleving van bewoners. Hiervoor zijn pilots in gang gezet en worden diverse dienstverleningsprocessen onder de loep genomen.

Voor bepaalde producten/kapitaalgoederen geldt dat er is omgevormd/heringericht, waardoor eenzelfde onderhoudsniveau kan worden gerealiseerd tegen lagere kosten (bijvoorbeeld speeltoestellen versus speelaanleidingen). Soms wordt er bewust gekozen voor kapitaalgoederen die een lagere kapitaalwaarde vertegenwoordigen.

Doelen en prestaties

Het verbeteren van de bereikbaarheid en doorstroming

Omschrijving Het verbeteren van de bereikbaarheid en doorstroming.

Prestatie In 2018 wordt de verdubbeling van de Hanzeweg afgerond.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie In 2018 starten we met de voorbereiding van het verbeteren van de fietsstructuur rond de A1 zowel recreatief als utilitair

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie In 2018 wordt de herinrichting van het Churchillplein (onderdeel project "De Groene Wal") afgerond.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Waardering openbare ruimte

Omschrijving Inwoners waarderen de openbare ruimte in 2018 gemiddeld met een 6,7.

Prestatie In de openbare ruimte zorgen wij voor regulier en klein onderhoud op het vastgelegde beeldkwaliteitsniveau conform de CROW systematiek. Wij verzorgen het technisch onderhoud aan installaties en objecten (zoals bruggen, viaducten, rioolstelsel en speelplaatsen).

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie	We voeren groot onderhoud en vervangingsonderhoud uit (MJOP-MIND 2018-2020; jaarschijf 2018). Bij het uitvoeren hiervan zoeken we (maximale) meerwaarde op de terreinen van beleving, participatie, gezondheid, ecologie, TEEB (waarde van groen) cradle to cradle, klimaatadaptatie, energie en social return.	
Toelichting	Naast de bij eerdere kwartaalrapportages genoemde projecten, hebben wij in 2018 de rivierenwijk, laanboomverjonging, civieltechnische kunstwerken niet geheel uitgevoerd.	
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Wij voeren diverse (wettelijke) beheertaken uit, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> • Calamiteiten/veiligheidsonderhoud; • Storingsdienst; • Inspecties; • Storingsmeldingen; • Innen van parkeergelden en havengelden; • Gegevensbeheer; • Exploitatiekosten (huur en energie); • Belastingen; • Handhaving en Toezicht 	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Vergroten van het aantal verplaatsingen te voet en per fiets		
Omschrijving	Het vergroten van het aantal verplaatsingen te voet en per fiets.	
Prestatie	We verbeteren de fietsinfrastructuur door: <ul style="list-style-type: none"> • reconstructie Wezenland (incl. fietspad); • reconstructie deel Hanzeweg tussen Schonenvaarderstraat en Industrieweg; • reconstructie Ceintuurbaan tussen Laan van Borgele en Zamenhoffplein; • start voorbereiding omvorming fietspad Oerdijk tussen Cröddendijk en kom Lettele naar beton. 	
Toelichting	De voorbereiding van de reconstructies is gestart.	
Begroting €		
Realisatie €		

Vergroten van het percentage vervoer over het water		
Omschrijving	Het vergroten van het percentage vervoer over het water.	
Prestatie	Vaart in de haven. We maken een start met de uitvoering van het beheerplan voor de haven.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Vergroten van de bezoekersaantallen en verblijfsduur		
Omschrijving	Het vergroten van de bezoekersaantallen aan en de verblijfsduur in de binnenstad.	
Prestatie	In 2018 start de herinrichting van de Keizerstraat en pleinen in de binnenstad. Wij stemmen dit af met andere ontwikkelingen in de binnenstad.	
Toelichting	De voorbereidingen zijn gestart.	
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	We gaan verder met de vernieuwende aanpak van sturen op beleving en de aanpak van overlast en ongewenst gedrag in de openbare ruimte. De samenwerking met Philips wordt voortgezet.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	32.555	35.635	34.128	-1.507
Baten	14.156	14.157	14.824	667
Voor resultaatbestemming	-18.399	-21.478	-19.304	2.174
Stortingen in reserves	141	2.166	2.145	-20
Puttingen uit reserves	472	4.164	3.692	-471
Na resultaatbestemming	-18.068	-19.480	-17.757	1.723

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
MJOP Civieltechnische kunstwerken	225	0	-225
Fietssnelweg Deventer - Zutphen	75	75	0
Glasvezel	46	46	0
Masterplan Verlichting Binnenstad	50	0	-50
MJOP Straten, wegen en pleinen	987	30	-957
Rotonde Oude Molen	125	0	-125
Verbeteren klantcontact / Slim melden	65	0	-65
Grondverkoop Stromarkt	20	20	0
Verplaatsing Bushaltes	26	26	0
Laanboomverjonging	150	0	-150
Stormschade programma	203	0	-203
MJOP Riolering	157	0	-157
Areaalaccres	70	0	-70
Totaal	2.199	197	-2.002

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	1.723
Saldo budgetoverheveling	-2.002
Saldo na budgetoverheveling	-279

Toelichting op saldo na budgetoverheveling (nadeel €279.000)

Gladheidsbestrijding (nadeel €170.000)

In 2018 is er voor gladheidsbestrijding €170.000 meer uitgegeven.

Havengelden (nadeel €100.000)

Doordat wij als gevolg van de lage waterstand de sluis tijdelijk moesten sluiten hebben wij circa €100.000 minder havengelden ontvangen.

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	60	60	25	-35
Inkomsten t.g.v. voorzieningen			415	415
Saldo	-60	-60	390	450

Toelichting

Wij hebben in 2018 minder groot onderhoud uitgevoerd aan de riolering. Er waren onder andere minder calamiteiten en een aantal projecten met betrekking tot beschoeiingen, gemalen en riolering zijn doorgeschoven. Dit heeft geleid tot een hogere storting in de voorziening riolering.

Investerings

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. investeringen	1.080	12.729	7.819	-4.910
Inkomsten t.g.v. investeringen		4.548	3.167	-1.382
Saldo	-1.080	-8.181	-4.653	3.528

Toelichting

We hebben in 2018 minder geïnvesteerd in de projecten Hanzeweg, Grote Kerkhof, Wezenland en fietspad Laan van Borgele, riolering Tunnel Veenweg, Oostriklaan, Ceintuurbaan Zamenhof, fietsparkeren binnenstad. Deze uitgaven schuiven door naar 2019.

Verbonden partijen

Coöperatie ParkeerService ua

Coöp Advisering en levering van diensten voor straatparkeer- en garagebeheer en straatparkeer handhaving. Samenwerkingsverband van gemeenten.

NV Centrumgarage Deventer

NV Exploitatie van de parkeergarage Sijzenbaan, nabij het winkelgebied van de binnenstad.

Het Groenbedrijf BV

BV Beheer, onderhoud, aanleg en vervanging van openbaar groen en zorgen voor een duurzame instandhouding. Sociale onderneming door inzet van mensen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestands grootte	Openen
Rioleringsplan 2015-2020	4,3 Mb	Rioleringsplan 2015-2020
Visie Leefomgeving 2014	7,8 Mb	Visie Leefomgeving 2014
Uitvoeringsprogramma leefomgeving 2016	2,4 Mb	Uitvoeringsprogramma leefomgeving 2016
MeerJarenOnderhoudsprogramma Mind 2015-2018	36,1 Mb	MeerJarenOnderhoudsprogramma Mind 2015-2018
Meerjaren perspectief Parkeren 2018	0,5 Mb	Meerjaren perspectief Parkeren 2018
Fietsbeleidsplan Deventer Fietst! 2010-2015	0,5 Mb	Fietsbeleidsplan Deventer Fietst! 2010-2015

Milieu

Omschrijving

Het programma omvat de zorg van de gemeente voor milieu en duurzaamheid. Enerzijds betreft het de milieugevolgen, zoals geluidhinder, slechte luchtkwaliteit, geuroverlast, schade aan de natuur en bodemverontreiniging, van handelingen en activiteiten. Anderzijds gaat het over de rol van de gemeente in de mondiale en lokale klimaatproblematiek.

Bij het realiseren van de doelstellingen kiest de gemeente steeds bewust voor de juiste rol. Op gebieden waarvoor wettelijke kaders zijn, is dat een regulerende. Met name op gebied van duurzaamheid is dat een faciliterende en loslatende. Het gevolg daarvan is dat prestaties slechts ten dele afdwingbaar zijn.

2018 in vogelvlucht

Afval: landelijke doelstelling van 100 kilogram ruimschoots gehaald

In het Grondstoffenplan 2015-2018 staan de vervolgstappen op het in 2013 ingevoerde Diftarsysteem. Die moesten er toe leiden dat Deventer in 2020 de landelijke doelstellingen van 100 kilogram restafval per inwoner en een scheidingspercentage van 75% zou gaan halen. De 86 kilogram restafval per inwoner per jaar ligt fors lager dan het doel van 100 kilogram en daarmee blijft Deventer net als de afgelopen jaren 7 een van de landelijke koplopers in scheiding van huishoudelijk afval. Dat is een extra aanmoediging om nieuwe wegen te bewandelen die moeten leiden tot een nog verdere terugwinning van grondstoffen uit ons huishoudelijk afval. Dit wordt nader verwoord in het nieuwe grondstoffenplan 2019 – 2022. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat er waarschijnlijk extra financiële inspanningen zijn vereist.

Omgevingsdienst IJsselland van start

Op 1 januari 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland gestart als zelfstandige organisatie op basis van een Gemeenschappelijke Regeling. De vergunningverleners, toezichthouders en specialisten op het gebied van milieu zijn vanaf 1 januari overgegaan naar de Omgevingsdienst. Deventer heeft daarbij gestreefd naar een robuuste dienst waarbinnen bundeling van kennis en kwaliteit, gecombineerd met lokale binding, leidt tot een slagvaardige en efficiënte uitvoering van milieutaken. Nieuwe ontwikkelingen (zoals Asbestverbod op daken, nieuwe Wet Natuurbescherming en Klimaatakkoord) zullen nut en noodzaak van een goede samenwerking, waaraan dit jaar is gebouwd, verder vergroten.

Bodem en Geluid in teken van Omgevingswet

Op het gebied van bodem vormt het Convenant 2016-2020 tussen VNG, IPO, VNG en UvW de leidraad. Een belangrijk onderdeel daarvan is de aanpak van grondwaterverontreinigingen via het Gebiedsgerichte Grondwaterbeheer. Daarnaast zal het opnemen van de Wet Bodembescherming in de Omgevingswet tot grote veranderingen leiden. Hoe het speelveld op gebied van bodem er over drie jaar uitziet, is onderwerp van veel overleggen en beschouwingen. Van alle milieuaspecten zorgt geluid voor de meest direct voelbare overlast bij inwoners, bijvoorbeeld geluid van auto's, treinverkeer, bedrijven of muziek. De Wet Geluidhinder is afgelopen jaren vernieuwd onder de noemer van Swung (Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid). Komende jaren zal de geluidswetgeving worden opgenomen in de Omgevingswet. Daarmee worden mogelijkheden gecreëerd om naast cijfermatige normen ook een meer kwalitatieve overweging te maken bij de onderbouwing van ruimtelijke beslissingen. Het kader hiervoor zal vastgelegd worden via de Omgevingsvisie en het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte.

Duurzaamheid: de energietransitie vraagt regie en samenwerking

De essentie van de Uitvoeringsagenda Duurzame Energie (2011-2018) is dat de doelstelling van Energieneutraal in 2030 alleen maar bereikt kan worden door de optelsom van maatregelen die op alle mogelijk fronten worden genomen. Huiseigenaren verduurzamen hun woning, steeds meer bedrijven en burgers wekken hun eigen energie op, grote bedrijven investeren in duurzaamheid, auto's worden steeds meer elektrisch opgewekt en energiezuiniger. De negatieve effecten van gaswinning in Groningen leiden tot de noodzaak van de overgang van fossiele naar fossielvrije energiebronnen. Landelijke aandacht, het Klimaatakkoord en toegenomen bewustzijn hebben geleid tot moties waarin de raad het college opdraagt om helderheid te geven over de gemeentelijke routekaart energietransitie. In het coalitieakkoord staat dat het college in 2019 met een Energieplan komt, waarin de energietransitie van duurzame energie

en warmte wordt uitgewerkt. Vanuit het klimaatakkoord wordt een regierol van gemeenten verwacht, vertaald naar concrete plannen, waaronder Regionale Energie Strategieën (RES), Warmtetransitievisies en Wijkplannen.

Het uitgangspunt daarbij is dat de energietransitie alleen maar mogelijk is door verregaande samenwerking tussen betrokken partijen, zoals woningcorporaties, netwerkbeheerders, energieproducenten, overheden, bedrijven en burgers. Een mooi voorbeeld is het project 'Fossielvrij en Betaalbaar' waarin de corporaties, samen met provincie, gemeente en de energienetwerkbeheerder Enexis, samenwerken aan het verduurzamen van de sociale huurwoningen en wijktransities. In Transform werkt Deventer samen met de gemeenten Apeldoorn, Zwolle en Zutphen om opschaling naar 40.000 aardgasvrije woningen te realiseren op basis van nieuwe financieringsconstructies (woning gebonden financiering), grootschalige gebiedsuitwerking en het beperken van juridische belemmeringen. Het Klimaatakkoord verplicht gemeenten om deel te nemen aan de Regionale Energie Strategieën (RES) die vanuit de provincie worden georganiseerd. Gemeente Deventer neemt deel aan de RES West-Overijssel waarbij afspraken worden gemaakt over de regionale energie-opgave in de context van de klimaatdoelstelling 49% CO2 reductie in 2030. Daarmee krijgt de energietransitie (van fossiele naar fossielvrije energiebronnen) een behoorlijke impact op de ruimte en daarmee een nauwe relatie met de Omgevingsvisie.

Natuurontwikkeling Veenoordkolk voltooid en overgedragen

De Veenoordkolk en Teugse Kolk was met een diepte van 10 tot 15 meter geen goed leefgebied voor dieren en planten. Met de in 2017 voltooide herinrichting tot natuurgebied is een landschappelijk aantrekkelijke plek ontstaan met behoud van recreatief medegebruik. Bij een normaal rivierpeil zijn de plassen nu gemiddeld tussen de 2 en 4 meter diep. Er zijn natuurvriendelijke oevers en slikkige eilanden aangelegd en er is een plas-dras verbinding met de Schipbeek gemaakt. In 2018 is nog een zwaluwwand en een vogelkijkpunt gerealiseerd. Waterschap Rijn en IJssel heeft in 2016 vispassages in de Schipbeek aangelegd. Het her gerasterd gebied is per 2018 in beheer gegeven bij Stichting IJssellandschap.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
33	Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval	75,00	Kg/inwoner	CBS
34	Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	4,80	%	RWS

Doelen en prestaties

Vermindering hoeveelheid restafval.

Omschrijving Het verder verminderen van de hoeveelheid restafval en vergroting van het hergebruik van grondstoffen.

Prestatie Het zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval door verdere verlaging gf-fractie in restafval en het uitvoeren van de pilot nieuwe beloningsysteem flesjes en blikjes.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Verbetering kwaliteit van bodem en ondergrond.

Omschrijving Het verder verbeteren van de kwaliteit van bodem en ondergrond.

Prestatie Het onderzoeken en monitoren van de kwaliteit van bodem en grondwater en het waar nodig saneren van verontreinigingen zodat alle risico's als gevolg van bodemverontreiniging zijn weggenomen of beheerst.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Terugdringen geluidoverlast.

Omschrijving Het verder terugdringen van geluidoverlast als gevolg van verkeer.

Prestatie Het verminderen van geluidoverlast als gevolg van auto- en treinverkeer door het uitvoeren van saneringsmaatregelen, zodat de geluidoverlast in geen enkele woning in Deventer boven de wettelijke norm ligt.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Verbetering van de milieukwaliteit.

Omschrijving Doorgaande verbetering van de milieukwaliteit en ecologische kwaliteit in de hele gemeente.

Prestatie	Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies op gebied van milieu vindt plaats in een robuuste en kwalitatief hoogwaardige Omgevingsdienst, zodat er geen structurele overschrijdingen van milieunormen zijn.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Door inzet van lokale ecologische kennis bij ruimtelijke ontwikkelingen en onderhoud van de openbare ruimte worden ecologisch optimale situaties gecreëerd.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Door middel van natuur- en milieueducatie worden inwoners, met name via de basisscholen, bewust gemaakt van de zorg voor de eigen leefomgeving.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Toename hernieuwbare elektriciteit.		
Omschrijving	Het jaarlijks toenemen van het percentage hernieuwbare elektriciteit en het dalen van de geproduceerde CO2.	✓
Prestatie	Het regisseren van het proces van energietransitie, in samenwerking met onder meer energiebedrijven, netbeheerders, particuliere initiatieven, woningbouwcorporaties en bedrijven.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Het regisseren, stimuleren en faciliteren van initiatieven die leiden tot toename van de opwek en gebruik van duurzame energie en vermindering van energiegebruik, specifiek op gebied van woningen, mobiliteit en bedrijven.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Lasten	14.203	16.908	17.571	663
Baten	12.428	13.000	13.845	845
Voor resultaatbestemming	-1.775	-3.908	-3.726	182
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Puttingen uit reserves	780	2.608	2.388	-220
Na resultaatbestemming	-995	-1.300	-1.339	-38

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Informatieplicht energiebesparende maatregelen	15	0	-15
Implementatie richtlijn EED	11	0	-11
Zero emissie stadslogistiek	40	0	-40
Totaal	66	0	-66

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	-38
Saldo budgetoverheveling	-66
Saldo na budgetoverheveling	-104

Toelichting saldo na budgetoverheveling (nadeel €104.000)

Afval (nadeel €60.000)

De werkelijke lasten zijn in 2018 €1,64 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk omdat de kosten voor de verwerking van afval fors zijn toegenomen in 2018. Hier staan echter €1,58 miljoen hogere baten tegenover dan geraamd in de begroting, voornamelijk hogere opbrengsten van afvalstoffen met waarde. Bij de derde kwartaalrapportage was de veronderstelling dat de hogere baten en de hogere lasten per saldo tot een neutraal resultaat zouden leiden. Uiteindelijk resteert een nadelig resultaat van €60.000 dat niet geput kan worden uit de reserve afval, omdat het saldo van deze reserve nihil is.

Milieu (voordeel €22.000)

Tegenover het nadeel op het onderdeel afval, staat een klein voordeel van €22.000 op het taakveld milieu, voornamelijk op de onderdelen Bodem en Geluid. Zowel de bodemsaneringen als de geluidsaneringen blijven met respectievelijk €170.000 en €57.000 achter bij de begroting, waardoor ook de noodzakelijke putting uit de reserve lager is. De saneringen worden in 2019 voortgezet.

Via december circulaire 2018 is er € 15.000 ontvangen voor informatieplicht energiebesparende maatregelen, € 11.000 voor implementatie richtlijn EED en € 40.000 voor zero emissie stadslogistiek. Deze budgetten worden overgeheveld naar 2019.

Verbonden partijen

NV Vastgoed Milieucentrum Deventer

NV Realiseren, in stand houden en beheren van de accommodatie voor een milieucentrum annex kinderboerderij.

GR Omgevingsdienst IJsselland

GR Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van vergunningverlening, toezicht houden en handhaving van de milieuwetgeving.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Afval- en grondstoffenplan 2015-2018	1,2 Mb	Afval- en grondstoffenplan 2015-2018
Beleidsnota ecologie	2,5 Mb	Beleidsnota ecologie
Gebiedsgericht Grondwaterbeheerplan	1,7 Mb	Gebiedsgericht Grondwaterbeheerplan
Omgevingsvisie externe veiligheid 2015	4,7 Mb	Omgevingsvisie externe veiligheid 2015
Uitvoeringsagenda Duurzaamheid	1,3 Mb	Uitvoeringsagenda Duurzaamheid

Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel de stad als het platteland inclusief de dorpen en kernen.

Dit gebeurt onder andere door beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Daartoe behoren het opstellen van planologisch kaders (nu nog een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning) met een goede ruimtelijke onderbouwing voor initiatieven uit de samenleving.

Naar verwachting zal in 2021 de nieuwe Omgevingswet in werking treden. Dit betekent een van de grootste stelselwijzigingen in wetgeving voor de fysieke leefomgeving.. Belangrijkste aanleiding voor deze systeemwijziging is dat het accent zal verschuiven van uitbreiding naar hergebruik van bestaand gebied. Kantoren, winkels, agrarische bedrijven en bedrijventerreinen komen steeds meer leeg of dreigen te verrommelen. Toevoegingen zijn minder nodig. Hergebruik van bestaande gebieden en, gebouwen wordt steeds belangrijker en draagt tevens bij aan duurzaamheidsdoelstellingen. De Omgevingswet maakt het mogelijk om deze ontwikkelingen eenvoudiger en sneller te kunnen regelen. De overheid wordt steeds meer verbinder, en bewaker van de spelregels. Die spelregels komen tot stand met een groot gevoel voor verantwoordelijkheid richting het algemeen en maatschappelijk belang.

Wij zien de Omgevingswet als een kans die we ten volle willen benutten. Daarom wachten wij niet tot de Omgevingswet daadwerkelijk is ingevoerd, maar zijn wij al bezig met enkele pilots. De al ingezette ontwikkeling op basis van de Structuurvisie Stadsaszone krijgt een vervolg in een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan (vooralsnog een 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte'). Daarin zijn we redelijk uniek in Nederland. We maken daadwerkelijk werk van het invullen van het begrip 'Uitnodigingsplanologie'. Dat ondersteunen we onder andere door ons interne proces voor initiatiefnemers te vereenvoudigen en doorzichtiger te maken. Daartoe hebben we een zogenaamde Carrousel in het leven geroepen: een integraal denkende groep die initiatieven snel en adequaat kan beoordelen en bovendien meedenkt hoe ontwikkelingen zijn in te passen en vorm te geven.

Verder leggen wij via het ruimtelijke spoor vaak de basis voor de realisatie van de doelstellingen van andere beleidsvelden, zoals Bereikbaarheid, Parkeren en Wonen. Wij dragen bij aan goede afspraken met o.a. de corporaties over de volkshuisvesting.

Daarnaast verzorgen we een stevige inbreng in discussies die op regionaal, provinciaal of landelijk niveau spelen om te zorgen dat de Deventer belangen optimaal uit de verf komen.

De manier waarop we beleid formuleren is in verandering. De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma loopt uiteen van reguleren(vergunningen/handhaven), regisseren in netwerkverbanden of stimuleren/faciliteren tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Het accent komt veel meer dan voorheen te liggen bij het uitnodigen, faciliteren en begeleiden van initiatieven vanuit de samenleving.

2018 in vogelvlucht

In 2018 hebben we enkele belangrijke bewegingen gezien: de Omgevingswet wierp zijn schaduw vooruit en de aantrekkende economie leidde tot een toenemend aantal initiatieven en vergunningen. Ofschoon de inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 2021 ziet Deventer de voordelen van die toekomstige wetgeving al in. Dat betekent dat we volop hebben gewerkt aan een concept van een nieuwe Omgevingsvisie (die in de plaats moet treden van de huidige Structuurvisie). Daarover zijn verschillende gesprekken gevoerd met de Raad, stakeholders en collega's. Het concept van de Omgevingsvisie is inmiddels door de Raad vrijgegeven voor inspraak met de samenleving. Onze werkwijze, die al op de leest van de Omgevingswet is geschoeid, zetten we ondertussen voort. Inmiddels is ook het ontwerp van het Bestemmingsplan met Verbrede Reikwijdte door het college vrijgegeven voor inspraak. Dat zal in de loop van 2019 aan de Raad ter vaststelling worden voorgelegd.

Het beginsel van de Uitnodigingsplanologie passen we toe op verschillende gebiedsontwikkelingen: samen met initiatiefnemers komen we tot goede vertrekpunten voor te realiseren woningbouwplannen. Voorbeelden zijn de herontwikkeling van Larenstein (wordt inmiddels volop gebouwd), de voormalige ziekenhuislocaties Geertruiden (afronding planfase nadert), Senzora en nog een aantal kleinere, particuliere locaties. De trend van het transformeren van kantoren naar woningen zet zich door. In 2018 zijn voor het eerst sinds jaren weer meer dan 400 woningen opgeleverd. Ook in 2018 ging veel aandacht uit naar de planvorming voor het verbreden van de rijksweg A1. Er is een gebiedsplan gemaakt, waarbij volop aandacht is besteed aan de wijze waarop deze weg in het landschap kan worden ingepast. De geluidsproblematiek bij Bathmen was daarbij een prominent onderdeel, dat in samenspraak tussen het dorp, provincie, gemeente en Rijkswaterstaat tot een goede oplossing heeft geleid. Daarnaast zijn verdere stappen gezet in de realisatie van ons Parkeerbeleidsplan. De procedure omtrent het parkeerterrein op de Worp kon worden afgerond, waarna het voortvarend kon worden aangelegd. Het Grote Kerkhof is autovrij. We denken samen met de inwoners van Deventer na over de definitieve inrichting.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
35	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde		Duizend euro	CBS
36	Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen		Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen
37	Vhrosv	Demografische druk		%	CBS
38	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden		In Euro's	COELO
39	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden		In Euro's	COELO

Doelen en prestaties

Waardering van uiterlijk woonomgeving.

Omschrijving	Inwoners waarderen het uiterlijk van hun woonomgeving in 2017 gemiddeld met een 7,3. Dat is net iets hoger dan het rapportcijfer van 2015 (stedelijk gebied 7,1; landelijk gebied 7,9; gemiddeld 7,2 (Bewonersonderzoek najaar 2015, volgende meting najaar 2017))	
Prestatie	In het eerste kwartaal 2019 leggen we de Raad een concept van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor ons stedelijk gebied voor, met als doel deze vrij te geven voor verdere inspraak.	
Toelichting	De raad heeft de nota van uitgangspunten voor het bestemmingsplan verbrede reikwijdte vastgesteld in 2017. Het college heeft het concept bestemmingsplan later dan eerder voorzien vrijgegeven voor inspraak, vanwege problemen met de capaciteit van de beschikbare software. Hierover is de Raad begin 2019 geïnformeerd (zie raadsmededeling 2019-000205 en 2019-000487). Het plan heeft inmiddels voor iedereen ter inzage gelegen. Deze periode is gesloten. De ontvangen zienswijzen worden verwerkt. De verwachting is dat het bestemmingsplan in het derde kwartaal 2019 ter vaststelling aan de Raad wordt aangeboden.	
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	In 2018 wordt gewerkt aan een concept van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor ons stedelijke gebied voor, met als doel deze door de Raad te laten vrijgeven in het 1e kwartaal van 2019.	
Toelichting	De raad heeft de nota van uitgangspunten voor het bestemmingsplan verbrede reikwijdte vastgesteld in 2017. Het college heeft het concept bestemmingsplan later dan eerder voorzien vrijgegeven voor inspraak, vanwege problemen met de capaciteit van de beschikbare software. Hierover is de Raad begin 2019 geïnformeerd (zie raadsmededeling 2019-000205 en 2019-000487). Het plan heeft inmiddels voor iedereen ter inzage gelegen. Deze periode is gesloten. De ontvangen zienswijzen worden verwerkt. De verwachting is dat het bestemmingsplan in het derde kwartaal 2019 ter vaststelling aan de Raad wordt aangeboden.	
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Op basis van een plan van aanpak bereiden we de implementatie van de Omgevingswet verder voor.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Prestatie	In het planvormingstraject rond de verbreding van de A1 realiseren we zoveel mogelijk punten van de Deventer Agenda. We verzorgen een adequaat omgevingsmanagement.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	We maken werk van Uitnodigingsplanologie in verschillende locatie- en gebiedsontwikkelingen. We richten bijzondere aandacht aan de ontwikkeling van de binnenstad en de bedrijventerreinen. Afhankelijk van de vraagstelling vanuit de samenleving bepalen we daar onze rol (meer of minder actief).	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Toezicht en handhaving voeren we uit op basis van, en overeenkomstig het jaarlijks vast te stellen Handhavingsuitvoeringsprogramma	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Evenwichtige woningvoorraad met voldoende aanbod.		
Omschrijving	We zorgen in samenspraak met onze partners voor een evenwichtige woningvoorraad met voldoende aanbod in het sociale segment (koop en huur), maar ook in het dure en middeldure huursegment. Op deze manier werken we aan gemengde en duurzame wijken/buurt.	✓
Prestatie	We werken samen met onze partners aan het realiseren van de prestatieafspraken.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Nieuwbouw in 2018 volgens het Woningbouwprogramma.	
Omschrijving	De beoogde nieuwbouw in 2018 volgens het Woningbouwprogramma bedraagt 433.
Prestatie	We verzorgen samen de woningbouwprogrammering met behulp van onder meer de opbrengst uit het in 2017 gehouden woningbehoefteonderzoek. We komen tot het inrichten van een task force wonen.
Toelichting	
Begroting €	
Realisatie €	
Prestatie	We zorgen voor een adequate huisvesting van bijzondere doelgroepen (wonen/zorg, beschermd wonen, statushouders, urgentieverzoeken) en nemen deel in een traject met Skaeve huse, in samenspraak met de corporaties.
Toelichting	
Begroting €	
Realisatie €	
Tevredenheid inwoners over bereikbaarheid.	
Omschrijving	Het aandeel inwoners dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de eigen buurt is minimaal 66%.
Prestatie	Deventer levert een positief kritische inzet in de discussie over het goederenvervoer per spoor, gericht op een leefbaar en veilig woonklimaat (Programma Hoogfrequent Spoor, Basisnet Spoor). We bepleiten bij o.a. de provincie het belang van een innovatief en efficiënt openbaar (reizigers)vervoer voor de inwoners van Deventer.
Toelichting	
Begroting €	
Realisatie €	

Bevordering van afname van het aantal verplaatsingen per auto richting binnenstad.

Omschrijving	We bevorderen een afname van het aantal verplaatsingen per auto richting binnenstad en bedrijventerreinen met 5% en bevorderen een toename van het aantal verplaatsingen te voet en per fiets met 5% (peildatum 1 januari en nulmeting voorjaar 2018).	✓
Prestatie	We benutten zo veel mogelijk de kansen die het Rijksprogramma Beter Benutten ons biedt (binnen de bestaande begroting). Daarbij geldt een accent voor slimme ICT-toepassingen en gedragsbeïnvloeding. Daardoor dragen we bij aan het werken aan een duurzaam mobiliteitsbeleid. We benoemen daarbij een coördinator duurzame mobiliteit.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Verbetering van bereikbaarheid en doorstroming.

Omschrijving	We verbeteren de bereikbaarheid en de doorstroming, waarbij omwille van de bereikbaarheid van de binnenstad en de bedrijventerreinen zo veel mogelijk verkeer wordt afgewenteld naar de ringwegen (Hanzetracé, N348).	✓
Prestatie	We verzorgen de meerjarige programmering voor het brede bereikbaarheidspalet als input voor o.a. het MIND, MJOP en als basis voor brede (gebieds)ontwikkelingen in de gemeente. We schenken daarbij bijzondere aandacht aan het belang van de fiets.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	4.996	6.540	6.793	253
Baten	3.340	3.689	4.315	626
Voor resultaatbestemming	-1.656	-2.851	-2.478	373
Stortingen in reserves	0	140	140	0
Puttingen uit reserves	45	417	247	-170
Na resultaatbestemming	-1.611	-2.574	-2.370	203

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Kracht van Salland	170	170	0
Implementatie Omgevingswet	112	0	-112
Totaal	282	170	-112

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	203
Saldo budgetoverheveling	-112
Saldo na budgetoverheveling	91

Toelichting op voorlopig saldo na budgetoverheveling (voordeel €91.000)

Verbreding A1 (nadeel €48.000)

Het project Verbreding A1 heeft meer inzet gevraagd dan aanvankelijk begroot. De discussie rond geluidsbescherming ter hoogte van Bathmen heeft veel overleg met de verschillende partijen gevraagd (€26.000). Ook de ontwikkeling van de Stadsentree vanaf de A1 inclusief de carpoolplaats vergde meer inzet (€22.000).

Meer initiatieven uit de samenleving (nadeel €170.000)

Voor de uitvoering van onze succesvolle Rood-voor-Roodregeling hebben wij meer kosten gemaakt (€18.000), ingegeven door de maatschappelijke ontwikkelingen en onze bijdrage aan het oplossen van het asbestvraagstuk op daken van (vooral) agrarische bedrijfsgebouwen.

Wij hebben een actieve bijdrage geleverd in de discussie rond het tot stand komen van de Stadscampus, verbijzonderd in de initiatieven van Topicus (€49.000), de kop Handelskade (€28.000). Als gevolg van de groeiende economie zijn er veel meer initiatieven uit de samenleving binnengekomen dan werd voorzien. De begeleiding daarvan vroeg veel tijd, waarbij niet alle inzet op basis van overeenkomsten kon worden verhaald (€75.000). Voor enkele projecten verwachten wij in 2019 een bedrag door te berekenen aan initiatiefnemers.

Bouw- en woningtoezicht (voordeel €85.000)

Tegenover deze nadelen stonden meer inkomsten uit leges (€170.000). Als gevolg van de aantrekkende woningmarkt hebben wij meer omgevingsvergunningen verleend. Daar tegenover stonden ook meer lasten (€85.000) om de vergunningaanvragen in procedure te kunnen nemen.

ICT (voordeel €160.000)

Ten aanzien van de ICT lasten wordt op dit programma een voordeel van €160.000 gepresenteerd. Hier staan echter nadelen tegenover op andere programma's. Een overall toelichting op de ICT lasten wordt gegeven op het programma bedrijfsvoering.

Investerings

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. investeringen		153	163	10
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo		-153	-163	-10

Toelichting

Het gereed maken van een standplaats voor een nieuwe woonwagen heeft iets meer gekost dan begroot.

Verbonden partijen

NV Wonen boven winkels

NV Investeren in en exploiteren van het wonen boven winkels, in het belang van een veiliger en leefbaarder binnenstad.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidsnotitie woonwagen- en standplaatsen 2018	1,0 Mb	Beleidsnotitie woonwagen- en standplaatsen 2018
Prestatieafspraken Wonen Deventer 2015-2019	0,2 Mb	Prestatieafspraken Wonen Deventer 2015-2019
Woonvisie Deventer 2018	0,6 Mb	Woonvisie Deventer 2018
Structuurvisie Detailhandel 2010	2,5 Mb	Structuurvisie Detailhandel 2010

Herstructurering en vastgoed

Omschrijving

Het programma richt zich op het benutten van de ruimtelijke, sociale en economische potenties van inwoners en bedrijven binnen de gemeente. Dit doen wij door het realiseren van ruimtelijke uitbreidings- en herstructurerings projecten. Onze rol daarin wordt beperkter. Wij regisseren in netwerkverbanden, stimuleren en faciliteren marktpartijen en laten los wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Alleen wanneer (niet)-commerciële partijen een ontwikkeling die wij noodzakelijk vinden niet oppakken gaan wij actief gronden aankopen, ontwikkelen en verkopen of beheren. Op deze wijze dragen we bij aan de totale gemeentelijke (bouw)opgave voor wonen, werken en leven.

2018 in vogelvlucht

De afgelopen jaren is de gemeente behoedzaam omgegaan met de exploitatie van gronden voor woningbouw en de ontwikkeling van bedrijfsruimten.

Daardoor heeft de gemeente risico's kunnen vermijden en grondprijzen reëel gewaardeerd.

Met andere partijen werkt de gemeente aan het optimaliseren van het woningaanbod in Deventer. De gemeente beschikt over voldoende voorraad bouwgrond voor bedrijventerreinen en voorzieningen.

De vraag naar woningen is in alle sectoren groot, maar met name in de betaalbare sectoren en in de kleine wooneenheden. Daarop wordt ingespeeld met zowel de gemeentelijke plannen als ook door particuliere ontwikkelingen in uitbreidingen en binnen de bebouwde kom.

De belangstelling voor bedrijventerreinen neemt nog steeds toe. Dit heeft geleid tot het aantrekken van verkopen in 2018 op het Bedrijvenpark A1 (totaal 6,5 ha) en tevens onderschrijft dit het uitgangspunt en de verwachting dat ook komend jaar minimaal 6 ha en in de jaren daarna 4 ha per jaar terrein kan worden uitgegeven op Bedrijvenpark A1. Ook voor de Schegzone zien we een goede belangstelling voor de ontwikkeling van een leisurestrip.

Doelen en prestaties

Strategisch omgevingsmanagement.

Omschrijving Door middel van Strategisch omgevingsmanagement bouwen wij in de drie herstructureringsgebieden een duurzame relatie op met partners en faciliteren de samenleving.

Prestatie Het zorgdragen voor een goede afronding en duurzame inbedding van de projectdoelstellingen en -resultaten in de gemeentelijke organisatie van de wijken Voorstad Oost, Keizerslanden en Rivierenwijk.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Evenwichtige en duurzame woningvoorraad.

Omschrijving We zorgen in samenspraak met onze partners voor een evenwichtige en duurzame woningvoorraad en voldoende en kwalitatief hoogwaardige ruimte voor duurzaam ondernemen.

Prestatie Het in voorraad hebben van ruwe grond en het ontwikkelen en vermarkten van voldoende bouwrijpe grond in een kwalitatief goede openbare ruimte voor:

- de verkoop van gronden ten behoeve van het bouwen van 344 woningen per jaar als onderdeel van de gehele woningbouwproductie in de gemeente Deventer in 2018 en verder;
- de uitgifte van 12,6 ha bedrijventerreinen per jaar;
- de uitgifte van in 0,4 ha terreinen voor overige voorzieningen.

Toelichting De totale woningbouwproductie in de gemeente Deventer was in 2018 meer dan 400. Vanuit onze eigen grondexploitaties is de productie bijgesteld van 344 naar 319 woningen.

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Het doorontwikkelen van het grondinstrumentarium om te bezien in hoeverre we hiermee kunnen bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Daarbij wordt gedacht aan:

- De taskforce wonen;
- De pr en acquisitie voor de bedrijventerreinen;
- Vaart in de Haven.
- De besluitvorming over de herziening van het erfpachtbeleid.
- De actualisatie van de financiële spelregels grondzaken.

Toelichting We zijn gestart met de herziening van het erfpachtbeleid en de financiële spelregels grondzaken. In 2019 verwachten we deze ter besluitvorming voor te leggen.

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Voorbereiding van de herziene grondexploitaties voor Sluiskwartier, Steenbrugge en Park Zandweerd

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Stimuleren verkoop via website Deventer verkoopt:
De verkoop van 5 overige panden.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Lasten	18.161	24.840	45.317	20.477
Baten	18.338	26.529	44.689	18.160
Voor resultaatbestemming	177	1.689	-628	-2.317
Stortingen in reserves	660	5.262	22.199	16.937
Puttingen uit reserves	1.462	4.580	23.840	19.260
Na resultaatbestemming	978	1.006	1.012	6

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Verkoop Burgemeester Crommelinlaan1 en Hagenvoorderdijk	337	337	0
Venengebied	17	17	0
Totaal	354	354	0

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	6
Saldo budgetoverheveling	0
Saldo na budgetoverheveling	6

Toelichting saldo na budgetoverheveling (voordeel €6.000)

Voor een toelichting verwijzen wij naar de [paragraaf Grondbeleid](#).

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen		2.827	21.323	18.496
Inkomsten t.g.v. voorzieningen		1.851	23.019	21.168
Saldo		-976	1.696	2.672

Toelichting

Voor een toelichting verwijzen wij naar de [paragraaf Grondbeleid](#).

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Uitgaven t.l.v. investeringen	-7.323	3.020	1.587	-1.434
Inkomsten t.g.v. investeringen		3.712	5.432	1.720
Saldo	7.323	692	3.846	3.154

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Grondbeleid 2013	0,1 Mb	Grondbeleid 2013

Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Omschrijving

Ambitie Sociaal Domein: In de Deventer samenleving doet iedereen mee. Zoveel mogelijk op eigen kracht, waar nodig met ondersteuning van het sociaal netwerk. Mensen die het niet op eigen kracht redden, kunnen blijven rekenen op onze ondersteuning bij het opgroeien, het vinden van een goede onderwijsplek, het krijgen van zorg en het meedoen in de samenleving, waar mogelijk met werk.

Onze doelstellingen:

1. Maximale participatie van Deventer burgers: mensen werken, versterken zichzelf, doen iets voor een ander, of voor de stad. Iedereen doet ertoe!
2. Het bieden van een vangnet voor burgers die (tijdelijk) niet kunnen meedoen in de Deventer samenleving.

Gemeente Deventer vindt dat iedere inwoner de mogelijkheid moet hebben om mee te doen in de samenleving. Het gaat om zelfredzaamheid, meedoen en zich maatschappelijk inzetten. Ook inwoners die beroep doen op een uitkering moeten kunnen meedoen. Voor wie dat kan, is de uitkeringsperiode primair een overbrugging naar economische zelfredzaamheid. We vinden dat inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden van werk. In de periode dat dit nog niet is gelukt, passen we wederkerigheid toe: inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd niet alleen economisch (werk), maar ook maatschappelijk verantwoordelijkheid te nemen en te investeren in zichzelf. Deventer gaat uit van ieders zelfredzaamheid en eigen kracht.

De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma loopt uiteen van reguleren (handhaven), regisseren in netwerkverbanden of stimuleren/faciliteren (subsidies) tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben.

De gemeente Deventer ontvangt vanuit het ministerie van SZW een gebundelde uitkering (BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te financieren. Eventuele overschotten of tekorten op de uitvoering van de wet BUIG zijn voor eigen rekening. Indien het tekort hoger is dan 5% is sprake van een aanzienlijk tekort en kan een beroep worden gedaan op de vangnetuitkering.

2018 in vogelvlucht

Het doel van de Participatiewet is om meer mensen, ook mensen met een arbeidsbeperking, aan de slag te krijgen. Afgeleid daarvan is voor de gemeente het doel dat elke inwoner naar vermogen participeert op de arbeidsmarkt.

De ingezette daling van het uitkeringsbestand is in 2018 doorgezet. Eind 2018 ontvingen nog 2720 mensen een bijstandsuitkering, tegen 2850 begin 2018. Desondanks zullen wij nog wel een beroep moeten doen op de vangnetregeling voor ruim € 214.000.

Deventer Werk talent heeft haar doelstelling van 400 uitstroom naar arbeid en/of studie gerealiseerd. Bijna 25% van de uitstroom is gerealiseerd met inzet van loonkostensubsidie. Meer en meer slagen we erin om mensen met arbeidsbeperkingen bij reguliere werkgevers te plaatsen.

Werk gaat boven inkomen in Deventer. Dat betekent dat er veel inzet gepleegd blijft worden op het voorkomen van instroom in de bijstand. De gemeente Deventer vergeet echter niet waarvoor de bijstand is bedoeld. Het vangnet voor de samenleving. De groep die (tijdelijk) geen plek vindt op de arbeidsmarkt heeft recht op bijstand en de daarbij horende dienstverlening (excellent). Uitgangspunt blijft ook dat duurzame uitstroom het grootste doel is. Niemand is gebaat bij een draaideur-systematiek. De werkgever niet, de gemeente niet, maar bovenal onze uitkeringsgerechtigden niet. Om te voorkomen dat men uitvalt op de nieuwe werkplek is ook geïnvesteerd in nazorg op de werkvloer, vooral voor de groep met loonkostensubsidie.

Niet alles is even goed verlopen. Het traject met Werkmakelaar-Oost is helaas niet geworden wat we er vooraf van gehoopt hebben.

De deelnemers aan de experimenten met de bijstand zijn het hele jaar gevolgd en ondersteund binnen hun groepen. Eind 2019 loopt het experiment af en verwachten wij de eerste resultaten te kunnen delen. Tot die tijd hebben wij in het belang van de wetenschap afgesproken geen uitspraken over de kwalitatieve voortgang en resultaten te doen.

Het afgelopen jaar is het nieuwe handhavingsbeleid vastgesteld. Hetzelfde geldt voor de startnotitie arbeidsmarktbeleid.

KonnecteD heeft stappen gezet in de transformatie van een klassiek SW bedrijf naar een modern werkleerbedrijf.

In Deventer vinden we het belangrijk dat iedereen mee kan doen; zo ook alle kinderen. In Deventer doen we er daarom alles aan om het minimabeleid zo in te richten dat meedoen voor iedereen mogelijk wordt en we armoede onder kinderen terugdringen. Dat streven is al jarenlang een onderdeel binnen het minimabeleid. En landelijk gezien doen we het ook goed; we bereiken al ongeveer 70% van de doelgroep.

Voortbordurend op de ingezette acties in 2017 zijn in 2018 de aanvullende projecten vanuit Kansen voor Kinderen opgestart: het Geldfit spreekuur, het Kinderresto en basisschool de Flint heeft ook IMC basis opgestart.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
20	Sociaal domein	Banen	678,90	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA
26	Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	67,60	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
26	Sociaal domein	Werkloze jongeren	1,14	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
27	Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	46,10	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
27	Sociaal domein	Aantal re-integratievoorzieningen	45,60	Aantal per 1.000 inwoners. 15-74 jaar	CBS

Doelen en prestaties

Voorkomen van instroom en het bevorderen van uitstroom.

Omschrijving	Door het voorkomen van instroom en het bevorderen van uitstroom ontwikkelt het aantal bijstandsgerechtigden in Deventer zich conform de landelijke ontwikkeling o.b.v. de actuele CPB raming.	✓
Prestatie	De ontwikkeling van het bijstandsvolume is tenminste gelijk aan de landelijke ontwikkeling o.b.v. de actuele CPB raming.	✓
Toelichting		
Begroting €	€38.340.000	
Realisatie €		
Prestatie	De preventiequote is 50%.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Prestatie	De opbrengst van terugvordering & verhaal bedraagt minimaal €550.000.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.		
Omschrijving	Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het realiseren van duurzame uitstroom naar werk.	✓
Prestatie	Tenminste 400 uitkeringsgerechtigden stromen volledig uit naar werk of studie.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Deventer realiseert haar aandeel in de regionale taakstelling garantiebanen.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Deventer realiseert in 2018 10 beschut werkplekken	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	De uitkeringsgerechtigden met een concreet arbeidsmarktperspectief zijn maatschappelijk nuttig actief, 60% van het bestand stijgt op de participatieladder.	●
Toelichting	Deze prestatie wordt 1 keer per jaar gemeten	
Begroting €		
Realisatie €		

Prestatie	Via de gemeenschappelijke regeling Konnected is 702 SE (standaard eenheden) met een SW indicatie werkzaam.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
De gemeente biedt een vangnet voor de inwoners die dat nodig hebben.		
Omschrijving	De gemeente biedt een vangnet voor de inwoners die dat nodig hebben.	✓
Prestatie	Door een goede poortwachtersfunctie ontvangen alleen inwoners van de gemeente Deventer, die daar o.b.v. de wet- en regelgeving recht op hebben, een uitkering.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	In 2018 maakt tenminste 43% van de van de huishoudens in Deventer die behoren tot de doelgroep van het minimabeleid gebruik van één of meerdere minimaregelingen.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	In 2018 maakt tenminste 71% van de van kinderen uit huishoudens in Deventer die behoren tot de doelgroep van het minimabeleid gebruik van één of meer minimaregelingen voor kinderen.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	72.470	73.686	73.602	-84
Baten	40.162	39.866	40.624	758
Voor resultaatbestemming	-32.308	-33.820	-32.978	841
Stortingen in reserves	0	19	291	272
Puttingen uit reserves	340	735	328	-406
Na resultaatbestemming	-31.968	-33.104	-32.941	163

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	L:asten	Baten	Saldo
Kansen voor kinderen	276	276	0
Armoede en schulden	171	0	-171
Pilot Data Analyse	20	20	0
Project Proeftuin	20	20	0
Totaal	487	316	-171

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	163
Saldo budgetoverheveling	-171
Saldo na budgetoverheveling	-8

Toelichting op saldo na budgetoverheveling (nadeel €8.000)

Inkomen (neutraal)

Het definitief BUIG budget 2018 is €1,1 miljoen hoger dan het nader voorlopig BUIG budget waarop de begroting was gebaseerd. Dit leidt tot een voordeel op de baten. Hier staat echter tegenover dat de lasten met betrekking tot de bijstandsuitkeringen met €585.000 zijn toegenomen, voornamelijk omdat het gemiddeld uitkeringsbedrag in de realisatie hoger is dan geraamd. Het toenemend beroep op loonkostensubsidie leidt tot een nadeel van €108.000. Doordat de baten per saldo meer zijn toegenomen dan de lasten BUIG, is het werkelijk beroep op de vangnetuitkering circa €100.000 lager dan geraamd. Per saldo resteert uiteindelijk een voordeel van €272.000 dat wordt toegevoegd aan de reserve weerstandsvermogen.

Minimabeleid (voordeel €100.000)

De verstrekkingen bijzondere bijstand zijn circa €300.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat €192.000 bijzondere bijstand verstrekt aan statushouders gehuisvest in 2016 en 2017 nog ten laste van de reserve nieuwkomers is gebracht via het programma Meedoen. De bijzondere bijstand verleend voor de kosten van beschermingsbewind is in de realisatie €175.000 lager dan geraamd. Hier staat echter tegenover dat de apparaatslasten van het BAD voor het uitvoeren van beschermingsbewind €70.000 hoger zijn dan begroot en er in 2018 een eenmalig BTW nadeel is in verband met een suppletie aangifte over de jaren 2013 t/m 2017, waardoor de baten 120.000,- lager zijn.

Het beroep op de gemeentepolis van Salland Verzekeringen was in 2018 hoger dan geraamd, waardoor hier een nadeel ontstaat van €75.000. Tot slot zijn er ten aanzien van minimabeleid nog een aantal kleine voor- en nadelen, waardoor er uiteindelijk na overheveling een voordelig resultaat ontstaat van €200.000 ten opzichte van de begroting.

Ten aanzien van de ICT lasten wordt op inkomensondersteuning en minimabeleid een nadeel van €100.000 gepresenteerd. Hier staan echter voordelen tegenover op andere programma's. Een overall toelichting op de ICT lasten wordt gegeven op het [programma bedrijfsvoering](#).

Participatie (nadeel €100.000)

Ten aanzien van participatie is een nadeel zichtbaar van €100.000. Dit nadeel betreft voor een deel beschut werk omdat het aantal mensen met een indicatie beschut werk uiteindelijk iets hoger is dan verwacht. Daarnaast zijn de werkelijke lasten ten aanzien van de diverse re-integratie activiteiten hoger dan begroot. Tegenover het nadeel staan echter de bonus beschut werk van €18.000 en de eenmalige verhoging van de integratie uitkering participatie met €131.000 die zijn ontvangen bij de septembercirculaire en zijn verwerkt binnen het programma [Algemene dekkingsmiddelen](#).

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen			393	393
Inkomsten t.g.v. voorzieningen				
Saldo			-393	-393

Verbonden partijen

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Sallcon (Konnected)

GR Werkvoorziening voor mensen met een arbeidshandicap, re-integratie van werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Begeleider en bemiddelaar bij gesubsidieerde arbeid.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening 2017 - 2020	1,5 Mb	Beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening 2017 - 2020
Bedrijfsplan Konnected	1,1 Mb	Bedrijfsplan Konnected
Beleidsdocument Sallcon	0,2 Mb	Beleidsdocument Sallcon
Beleidskader Iedereen Actief! 2015	0,6 Mb	Beleidskader Iedereen Actief! 2015
Herstructureringsplan SW 2014-2020	0,6 Mb	Herstructureringsplan SW 2014-2020

Meedoen

Omschrijving

Ambitie Sociaal Domein: In de Deventer samenleving doet iedereen mee. Zoveel mogelijk op eigen kracht, waar nodig met ondersteuning van het sociaal netwerk. Mensen die het niet op eigen kracht redden, kunnen blijven rekenen op onze ondersteuning bij het opgroeien, het vinden van een goede onderwijsplek, het krijgen van zorg en het meedoen in de samenleving, waar mogelijk met werk. Deventer wil een gemeente zijn met een stevige sociale structuur, die het mogelijk maakt dat iedereen zo goed mogelijk aan de samenleving kan meedoen. Als gemeente vervullen we hierin een faciliterende rol. De uitgangspunten daarbij zijn: de eigen kracht en de ondersteuningsvraag van mensen staan centraal, preventie, wijk-, buurt- en kerngerichtheid en integraliteit.

Onze doelstellingen:

1. Maximale participatie van Deventer burgers: mensen werken, versterken zichzelf, doen iets voor een ander, of voor de stad. Iedereen doet ertoe!
2. Het bieden van een vangnet voor burgers die (tijdelijk) niet kunnen meedoen in de Deventer samenleving.

2018 in vogelvlucht

De transformatie in het sociaal domein is een proces van vele jaren. Ook in deze vogelvlucht over 2018 starten we met deze opmerking. In 2018 zien we voorzichtig een stabilisatie ontstaan van het aantal verstrekkingen maatwerkvoorzieningen Wmo. Gelijktijdig zien we dat de ontwikkeling van algemene voorzieningen in stad op een aantal plekken met veel energie wordt opgepakt, maar dat dit een intensieve samenwerking tussen onder andere het initiatief zelf, het sociaal team en de gemeente vraagt.

De transformatie vergt een lange adem en in het gezamenlijke actieplan sociaal domein, tevens verankerd in het verbindend kader sociaal domein, is verwoord dat we in gezamenlijkheid nog meer gaan inzetten op preventie, toegang, maatwerk en monitoring.

Toegang

In 2018 is gewerkt aan de realisatie van een nieuwe centrale toegang sociale teams. Hiervoor is een klantcontactcentrum sociaal team ingericht met één nieuw telefoonnummer. Na een opstart periode is deze eind 2018 formeel van start gegaan.

Tevens zijn in een pilot constructie ervaringen opgedaan met het oppakken van bepaalde ondersteuningsvragen door het specialisme maatschappelijk werk binnen het sociaal team alvorens hiervoor een maatwerkbeschikking af te geven.

Tot slot is in het najaar besloten om vooral te focussen op de inhoudelijke doorontwikkeling van de sociale teams en het besluit over de organisatievorm uit te stellen.

Preventie

Er is een interactief proces opgestart om tot een nieuwe nota gezondheidsbeleid te komen. Zowel met de raad, de ASDD, als het bestuurlijk platform Salland United en samenwerkingsverband samen gezond in Deventer zijn gesprekken gevoerd over de doelstellingen en speerpunten. In 2019 volgt de definitieve nota.

In de uitwerking van het beleidsplan 2017 – 2020 Vrijwilligerswerk, informele zorg en mantelzorgondersteuning is de samenvoeging van het steunpunt mantelzorg en de VCD opgepakt. Dit moet in 2019 leiden tot een daadwerkelijk samengaan. Tevens is het aantal mantelzorgpas gebruikers doorgegroeid naar ruim 2300.

Het college heeft in 2018 uitgesproken ook voor de komende vier jaar weer een regenboogstad te willen zijn. De wijze waarop hieraan invulling gegeven wordt, wordt begin 2019 uitgewerkt.

Maatwerk

Voor de maatschappelijke opvang, verslavingszorg, openbare geestelijke gezondheidszorg en beschermd wonen is de regionaal actieplan vertaald naar een lokaal actieplan. Ambitie is om het voor kwetsbare inwoners mogelijk te maken om zo zelfstandig mogelijk te wonen en participeren in de samenleving. Vroegsignalering en preventie zijn belangrijke speerpunten. Daarnaast is het doel om samen met zorgaanbieders de zorg en ondersteuning zo veel mogelijk aan of dichtbij huis te bieden.

Er is een nieuwe inkoop / raamwerkovereenkomst afgesloten met 113 zorgaanbieders. Hierbij is conform de Amvb ook onderzocht welke reële tarieven bij de producten horen. Voor de discussie die hierbij ontstaan is, is een traject met de kleine zorgaanbieders opgestart.

Het huidig kader voor een persoonsgebonden budget Wmo en Jeugd is herijkt. Dit heeft geleid tot een door de Raad nieuw vastgesteld PGB kader Wmo en Jeugd.

Achter de schermen worden binnen het programma ook signalen rondom kwaliteit en rechtmatigheid van de dienstverlening door zorgaanbieders opgepakt. Hiervoor wordt de expertise van de GGD en sociale recherche ingeschakeld. In een aantal gevallen leidt dit tot een verscherpt toezicht of zelfs ontbinding van de raamovereenkomst. We zien een stijging van het aantal signalen dat gemeld wordt.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
20	Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	45,50	%	RIVM
31	Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	71,00	Aantal per 1.000 inwoners	GMSD

Doelen en prestaties

Toegang		
Omschrijving	Toegang: Inwoners met een ondersteuningsvraag weten de weg naar de toegang te vinden.	✓
Prestatie	De doorontwikkeling van de inhoudelijke samenwerking wordt voortgezet. Focus ligt op inhoud en de organisatievorm is daarin volgend.	✓
Toelichting		
Begroting €	€4.143.000	
Realisatie €	€4.187.000(totaal sociale wijkteams)	
Prestatie	De bereikbaarheid van de sociale teams is verbeterd	✓
Toelichting		
Begroting €	zie sociale teams	
Realisatie €	zie sociale teams	
Ondersteuning		
Omschrijving	Ondersteuning: Bieden van ondersteuning voor inwoners die (tijdelijk) niet mee kunnen doen.	✓
Prestatie	Uitvoering geven aan regionaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Organiseren kwalitatief ondersteuningsaanbod WMO (inkoop)	✓
Toelichting		
Begroting €	€14.920.000	
Realisatie €	€15.334.000	

Prestatie	Voor minimaal 75% van de huishoudens die een beroep doen op schuldhulpverlening worden de schulden structureel opgelost of wordt een situatie gecreëerd waarin de schulden beheersbaar zijn	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Samenkracht / burgerparticipatie		
Omschrijving	Samenkracht / burgerparticipatie: Een bijdrage leveren aan het welbevinden van onze inwoners door eigen regie en een goede sociale infrastructuur mogelijk te maken.	✓
Prestatie	Laagdrempelige opvoedingsondersteuning bieden voor alle ouders vanuit principe van de tien beschermende factoren.	✓
Toelichting		
Begroting €	€593.000	
Realisatie €	€612.000	
Prestatie	Minimaal 55% van de inwoners van 18 jaar en ouder voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	✓
Toelichting		
Begroting €	€8.235.000	
Realisatie €	€8.274.000	
Prestatie	Het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet is minimaal 40% en het aantal mantelzorgpasgebruikers stijgt naar minimaal 2200.	✓
Toelichting		
Begroting €	€1.774.000	
Realisatie €	€1.787.000	
Prestatie	Het faciliteren van algemene voorzieningen die de eigen regie versterken en het gebruik van de maatwerkvoorzieningen terugdringen	✓
Toelichting		
Begroting €	€864.000	
Realisatie €	€709.000	

Prestatie Verder versterken preventie beweging met als belangrijk onderdeel gezondheid.

Toelichting

Begroting € 3.692.000

Realisatie € 3.636.000 (taakveld volksgezondheid)

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Lasten	76.161	80.168	77.541	-2.626
Baten	5.524	5.720	5.962	242
Voor resultaatbestemming	-70.637	-74.448	-71.580	2.868
Stortingen in reserves	439	1.353	3.079	1.726
Puttingen uit reserves	903	3.694	3.275	-419
Na resultaatbestemming	-70.173	-72.107	-71.384	723

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Bed, Bad en Brood	23	23	0
Ondersteuning beschermd wonen	25	0	-25
Bewonersinitiatieven	166	166	0
Eenmalige meedoenactiviteiten	24	24	0
Uitvoeringsbudget Implementatie ICT sociaal domein	240	240	0
Informatisering Sociaal Domein	0	75	75
Totaal	478	528	50

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	723
Saldo budgetoverheveling	50
Saldo na budgetoverheveling	773

Toelichting op saldo na budgetoverheveling (voordeel €773.000)

Samenkracht (voordeel €300.000)

In 2018 is in totaal €300.000 minder uitgegeven voor samenkracht. Met name is minder uitgegeven aan innovatie (€70.000), Eén meedoenbudget (€95.000), extramuralisering €45.000 en buurtwerk €45.000. De transformatie in het sociaal domein is een kwestie van lange adem. Steeds meer realiseren wij ons dat bewonersactiviteiten en algemene voorzieningen niet vanzelf ontstaan. We verwachten veel van vrijwilligers, maar ook van zorgaanbieders. Goede ideeën hebben een duwtje of ondersteuning nodig. Zo is met name het één Meedoenbudget afhankelijk van aanvragen die binnen komen.

Binnen het programma Meedoen was de capaciteit te beperkt aanwezig om actief deze aanjagende rol te kunnen vervullen. Inmiddels is via het actieplan transformatie sociaal domein extra capaciteit beschikbaar gekomen om de transformatie aan te jagen. De beweging van extramuralisering, stimuleren innovatie en vooral het ondersteunende van goede bewonersinitiatieven wordt daarmee een extra boost gegeven in 2019.

Maatwerkvoorzieningen (voordeel €250.000)

In de 3e kwartaalrapportage was het nadeel op de hulpmiddelen Welzorg ingeschat op €480.000. Zoals toegelicht in de [raadsmededeling](#) van 4 december is het verwachte nadeel bijgesteld naar €300.000. Voor de jaarrekening geeft dit een voordelig effect van €180.000.

Daartegenover staan extra incidentele grote uitgaven van circa €100.000 voor PGB hulpmiddelen en woningaanpassingen.

Ten aanzien van de ICT lasten wordt op maatwerkvoorzieningen een voordeel van €170.000,- gepresenteerd. Hier staan echter nadelen tegenover op andere programma's. Een overall toelichting op de ICT lasten wordt gegeven op het [programma bedrijfsvoering](#).

Maatwerkdienstverlening 18+ (nadeel €50.000)

- Eind januari 2019 is besloten om als gevolg van de CAO verhoging het tarief voor een schoon huis te verhogen over de periode 1 oktober 2018 tot en met 31 december 2018. Zoals toegelicht in de [raadsmededeling](#) heeft deze tariefsverhoging een kostenverhogend effect van €118.000.
- Tegenover dit nadeel staat een voordeel doordat de eigen bijdragen CAK in 2018 circa €100.000 hoger uitvallen dan geraamd.
- Uit de definitieve cijfers van PlusOV blijkt dat de beheer en regiekosten voor het vraagafhankelijk € 50.000 nadeliger zijn uitgevallen met name als gevolg van langere inhuur dan voorzien.

Geëscaleerde zorg 18+ (voordeel €300.000)

Het overgrote deel van de taken op het gebied van maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt gedekt vanuit de rijksbijdrage die Deventer hiervoor als centrumgemeente ontvangt. Op dit onderdeel is een voordeel gerealiseerd van €1,67 miljoen. Voornamelijk op de onderdelen beschermd wonen ZIN (€1,3 miljoen) en PGB (€350.000). Dit voordeel ontstaat doordat de subsidieplafonds en toewijzingen pgb's niet volledig uitgenut worden. Daarnaast stijgen de lasten beschermd wonen voor de centrumgemeente Deventer minder dan de toename van de integratie uitkering beschermd wonen die we vanuit het Rijk ontvangen. Het voordelig resultaat wordt toegevoegd aan de regionale reserve beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Naast de dekking vanuit rijksbijdrage voor de regionale taken wordt een aantal specifiek lokale taken binnen de maatschappelijke opvang gedekt ten laste van de algemene middelen. Op dit onderdeel wordt een voordeel gerealiseerd van €300.000.

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen			79	79
Inkomsten t.g.v. voorzieningen			39	39
Saldo			-40	-40

Investerings

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Uitgaven t.l.v. investeringen		100	69	-31
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo		-100	-69	31

Verbonden partijen

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) IJsselland

GR Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland.

Samenwerking in de regio IJsselland door uitvoering van de Wet publieke gezondheid en richt zich op jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidszorg aan gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. Volgens de wet moeten GGD'en dezelfde gebiedsindeling bevatten als de gemeenten die samen de Veiligheidsregio vormen.

NV Sportbedrijf Deventer

NV Stichten, beheren, exploiteren en in stand houden van binnensportaccommodaties (De Scheg, Borgelerbad, sporthallen/gymzalen).

GR Vervoerscentrale Stedendriehoek

GR Samenwerking in de regio Stedendriehoek om ervoor te kunnen zorgen dat inwoners in staat zijn om zich, naast het openbaar vervoer, zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen met een vorm van aanvullend openbaar vervoer of via het doelgroepenvervoer.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidsplan Meedoen 2015-2019	0,3 Mb	Beleidsplan Meedoen 2015-2019
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2023	0,3 Mb	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2023
Sportbeleid 2015-2019	0,6 Mb	Sportbeleid 2015-2019
Regionaal actieplan Maatschappelijke opvang 2017-2022	0,5 Mb	Regionaal actieplan Maatschappelijke opvang 2017-2022
Regiovisie Maatschappelijke opvang 2017-2022	0,5 Mb	Regiovisie Maatschappelijke opvang 2017-2022
Verbindend kader Sociaal domein 2014-2018	1,0 Mb	Verbindend kader Sociaal domein 2014-2018
Beleidsplan Vrijwilligers en mantelzorgers 2017-2020	0,5 Mb	Beleidsplan Vrijwilligers en mantelzorgers 2017-2020

Jeugd en onderwijs

Omschrijving

De lijn van opgroeien in Deventer is die van Wieg naar Werk. Jongeren in Deventer kunnen van hun jeugd genieten. Daarnaast ondersteunen we jongeren waar nodig op hun weg naar economische en sociale zelfstandigheid. Als gemeente vervullen we daarin wisselende rollen gericht op het versterken van de keten en de goede toegankelijkheid en bereikbaarheid van de benodigde voorzieningen. Organisaties in de stad werken samen binnen het netwerk Centrum Jeugd en Gezin.

Basisdocumenten in 2018 zijn:

- Visie van wieg naar werk 4.0;
- Lokale Educatieve Agenda 2016-2020;
- Beleidsvisie Brede School Nieuwe Stijl;
- Plan van aanpak 'Sluitende aanpak jongeren';
- Beleidsplan Wet OKE en VVE;
- Het normale leven versterken (preventie).

2018 in vogelvlucht

De lijn van opgroeien in Deventer is die van Wieg naar Werk. Jongeren in Deventer kunnen van hun jeugd genieten. Daarnaast ondersteunen we jongeren waar nodig op hun weg naar economische en sociale zelfstandigheid. Als gemeente vervullen we daarin wisselende rollen gericht op het versterken van de keten en de goede toegankelijkheid en bereikbaarheid van de benodigde voorzieningen.

In 2018 zijn we begonnen met een actualisatie van de visie van wieg naar werk 4.0 uit 2014. De nieuwe visie van wieg naar werk 5.0 geeft inhoud aan de transformatieopgave door o.a. het opnemen en verweven van de visie op preventie “het normale leven versterken”.

De transformatie in het sociaal domein is een proces van vele jaren. En in het gezamenlijke actieplan sociaal domein (tevens verankerd in het verbindend kader sociaal domein) is verwoord dat we in gezamenlijkheid nog meer gaan inzetten op preventie, toegang, maatwerk en monitoring. In 2018 is verder invulling gegeven aan het samenspel en de samenwerking tussen o.a. gemeente, gezinscoaches, welzijnsorganisaties, onderwijs, GGD en zorgaanbieders.

1. Preventie

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor preventie bij de burgers c.q. ouders/verzorgers zelf. Waar de eigen kracht ontbreekt of waar men er zelf niet uitkomt kan men uiteraard rekenen op ondersteuning. Het professionele veld is ingericht om vroegtijdig problemen te signaleren. Daarmee kan er sneller en effectiever ondersteuning worden geboden. Waarbij we ondersteuning en zorg zoveel mogelijk integraal, samenhangend, dicht bij huis en dicht bij de leefwereld van burgers organiseren, aansluitend op hun eigen kracht. Zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk. Zoveel mogelijk vanuit de 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur gedachte. Zo is er in 2018 o.a. intensiever samenwerkt tussen de jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen van de GGD en de gezinscoaches.

2. Toegang

In 2018 is samen met de toegang (gezinscoaches) gekeken hoe de toegang en de zorg nog beter en slimmer ingericht kan worden. Zo is bijvoorbeeld het experiment met een jeugdconsulent bij de huisartsen vanwege de positieve resultaten structureel gemaakt. Ook worden de gezinscoaches steeds vaker door de gecertificeerde instelling betrokken bij het opstellen van een gezinsplan.

In overleg met de toegang geven we professionals (welzijn, zorg en onderwijs) de ruimte en het vertrouwen om te handelen. Mensen die ondersteuning nodig hebben, hebben keuzemogelijkheden en er is ruimte voor innovatieve en kleine aanbieders.

3. Maatwerk

In 2018 is er met de aanbieders nieuwe (inkoop)afspraken gemaakt voor zorg en ondersteuning, om de beweging naar meer resultaatgericht te werken te maken. Ook is er met de aanbieders regelmatig overleg geweest. Signalen over wat er wel en niet werkt, ontwikkelingen en kansen zijn besproken. Ook vond er regelmatig overleg plaats over het proces van beschikken, toewijzen en declareren.

4. Huisvesting Onderwijs

De leegstand van schoolgebouwen en de komst van een aantal nieuwe scholen bracht met zich mee dat er gesprekken gevoerd zijn over herschikking van locaties en gebouwen.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
17	Onderwijs	Absoluut verzuim	1,10	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
18	Onderwijs	Relatief verzuim	26,18	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
19	Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,00	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ingrado
22	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,74	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel
23	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	6,45	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel
29	Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	9,20	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
30	Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	1,00	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
31	Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	,30	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS

Doelen en prestaties

Onderwijs en leerlingzaken

Omschrijving Onderwijs en leerlingzaken: We leveren een bijdrage aan de ontwikkelingskansen van kinderen op hun weg naar sociale en economische zelfstandigheid

Prestatie Realiseren van goede aansluiting van voorschoolse opvang naar basisonderwijs

Toelichting

Begroting € €3.753.000

Realisatie € €3.260.000

Prestatie Jongeren behalen een startkwalificatie of een andere passende opleiding die aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt

Toelichting

Begroting € €561.000

Realisatie € €561.000

Prestatie Realiseren van adequate onderwijshuisvesting

Toelichting

Begroting € €7.523.000

Realisatie € €7.498.000

Jeugdhulp

Omschrijving Jeugdhulp: We bieden jeugdhulp als vangnet voor gezinnen met kinderen die (tijdelijk) niet mee kunnen doen.

Prestatie Organiseren van een kwalitatief goed ondersteuningsaanbod van jeugdhulp (via regionale inkoop).

Toelichting

Begroting € €20.970.000

Realisatie € €18.992.000

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Lasten	35.842	39.082	36.488	-2.594
Baten	3.095	4.070	3.655	-415
Voor resultaatbestemming	-32.746	-35.012	-32.833	2.179
Stortingen in reserves	0	9	10	2
Puttingen uit reserves	1.636	1.668	1.690	22
Na resultaatbestemming	-31.110	-33.353	-31.153	2.200

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Jongerenloketvoucher	9	9	0
Totaal	9	9	0

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	2.200
Saldo budgetoverheveling	0
Saldo na budgetoverheveling	2.200

Toelichting saldo na budgetoverheveling (voordeel €2.200.000)

Jeugdhulp (voordeel €2.300.000)

In de 4e kwartaalrapportage was de conclusie dat de uitgaven Jeugdzorg in tegenstelling tot de verwachting niet waren gestegen en dat de uitgaven binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde budget zouden blijven. De verwachting was dat bij de jaarrekening 2018 €1,3 miljoen terug zou kunnen vloeien naar de algemene middelen. Deze verwachting was gebaseerd op een prognose van het RSJ, waarbij we zijn uitgegaan van het voorzichtige scenario. Uit de definitieve cijfers blijkt dat het bedrag dat terug kan vloeien naar de algemene middelen in totaal €2,3 miljoen bedraagt.

Het hogere saldo is enerzijds te verklaren doordat achteraf het voorzichtige scenario te behoudend was. Anderzijds is het voordeel hoogst waarschijnlijk het effect van de ingezette transformatie waarin resultaatssturing, doen wat nodig is en samenwerking belangrijke uitgangspunten zijn.

Routegebonden vervoer (nadeel €260.000)

Uit de jaarrekening 2018 van PlusOV blijkt dat de kosten voor Deventer € 260.000 hoger uit te vallen dan we in onze begroting hadden voorzien. Het nadeel wordt veroorzaakt door de volumestijging en doordat de beoogde bezettingsgraad verbetering die vanaf september was voorzien niet kon worden gerealiseerd door de strakke planningskaders en aanvullende eisen zoals invoering van continuuroosters bij scholen. Ten opzichte van de 4e kwartaalrapportage is het nadeel €90.000 hoger geworden.

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. investeringen		50	46	-5
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo		-50	-46	5

Verbonden partijen

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland

GR Samenwerking van 11 gemeenten in de regio IJsselland voor gezamenlijke inkoop en facturatie van de jeugdzorg en de informatievoorziening daarover.
Het betreft hier een uitvoeringsorganisatie. Besluitvorming ten aanzien van beleid is verantwoordelijkheid van de lokale deelnemende gemeenten. Het bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestands grootte	Openen
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2023	0,3 Mb	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2023
Preventienotitie Het normale leven versterken	0,5 Mb	Preventienotitie Het normale leven versterken
Van Wieg naar Werk 4.0	1,4 Mb	Van Wieg naar Werk 4.0
Verbindend kader Sociaal domein 2014-2018	1,0 Mb	Verbindend kader Sociaal domein 2014-2018
Verordening gemeentelijke kindregelingen	1,7 Mb	Verordening gemeentelijke kindregelingen
Visie Jeugdhulp IJsselland 2016-2020	0,5 Mb	Visie Jeugdhulp IJsselland 2016-2020

Economie, kunst en cultuur

Omschrijving

De Deventer Economische Visie 2020 en uitvoeringsstrategie (DEVisie 2020), is het kader voor de gemeentelijke inzet binnen het programma Economie, Kunst en Cultuur. De focus is gericht op het realiseren van de drie kansrijke economische profielen, de economische dragers van onze toekomst: de Boeiende Be-leefstad, de Duurzame Maakstad en de Open Informatiestad. Gerichte acties versterken het imago van Deventer, zorgen voor een beroepsbevolking die aansluit op de vraag vanuit het bedrijfsleven en de cultuursector, versterken het innovatief vermogen en het cultureel en creatief ondernemerschap, verduurzamen Deventer en realiseren een omgeving waarin bedrijven, organisaties, (kennis)instellingen en burgers optimaal kunnen gedijen. Het bedrijfsleven, de cultuursector en individuele burgers weten zich verbonden, gekend en gehoord, de gemeente verricht zijn wettelijke taken (waaronder de erfgoedwet) efficiënt (reguleren, handhaven), maar ook empatisch. Bedrijven, (kennis)instellingen, maatschappelijke organisaties en burgers organiseren zichzelf in publiek-publieke en publiek-private samenwerkingsverbanden (pps) en vitale coalitie en regelen met elkaar goede hulpstructuren voor zelfbeheer en onderlinge advisering, waar nodig geregisseerd, gestimuleerd of gefaciliteerd door de gemeente.

2018 in vogelvlucht

Kunst en Cultuur

Op cultureel gebied was 2018 een dynamisch jaar. De Viking, het Speelgoedmuseum, Cultuureducatie en de Cultuurvisie zorgden voor de nodige beroering. De Leeuwenkuil werd Kunstcircuit; de instelling heeft een stevige transformatie doorgemaakt. De raad heeft nieuwe kaders cultuureducatie is vastgesteld. Hiermee is een start gemaakt met het denken in programma's en functies. Partijen hebben aanvragen gedaan voor het uitvoeren van de verschillende functies op gebied van cultuureducatie en momenteel wordt gekeken dit er voor de komende jaren uit moet gaan zien.

De nieuwe bibliotheek in de binnenstad opende in het najaar haar deuren en creëerde hiermee een bruisende culturele plek in de stad. Ook van de vestiging in Bathmen opende en geeft gestalte aan een mooie nieuwe samenwerking.

Het verfijningsonderzoek voor de verbouwing van het Burgerweeshuis is afgerond. De conclusie is dat we rekening moeten houden met een investering van +/- € 8,5 mln.

Met de komst van het nieuwe college zijn we na de zomer gestart met het verder uitwerken van de cultuurvisie. Beslissingen over de toekomst van het Speelgoedmuseum, de verbouwing van het Burgerweeshuis en het oplossen van knelpunten in de exploitatie van instellingen zijn aangehouden, zodat er in de cultuurvisie een brede afweging kan worden gemaakt. Besluitvorming over de cultuurvisie is voorzien in het tweede kwartaal van 2019.

Hoewel onze voorkeur uitging naar een grote regio samen met Zwolle hebben we, nadat Zwolle voor een eigen profiel koos, met Apeldoorn en Zutphen een profiel ingediend voor de Cultuurregio Stedendriehoek. We blijven hierbij wel nauw samenwerken met de regio Zwolle en de andere cultuurregio's in Landsdeel Oost.

Erfgoed

Monumenten Archeologie: De cultuurhistorische waarden worden in 2018 volop betrokken bij de omgevingsvisie, de plannen rondom de verkoop van de voormalige bibliotheek aan de Brink en het Hegius aan de Nieuwe Markt en bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals in het Sluiskwartier en het handelingsperspectief dat is opgesteld voor het Sensoracomplex in de Raambuurt.

De stichting Deventer Verhaal vult haar positie in met aansprekende activiteiten. De Open Monumentendag met de 'Nacht van Goud' en het concertprogramma 'Kelderfest' zijn andere voorbeelden hiervan. Deze activiteiten zijn ontstaan uit samenwerking van Deventer Verhaal met verschillende erfgoedpartners en met oa. Kunstenlab, Kunstcircuit, Burgerweeshuis en Productiehuis de Nieuwe Oost.

De constatering dat de planontwikkeling voor het Speelgoedmuseum in het Bouwershuis (vml. Kantongerecht) niet haalbaar bleek, was gezien de lange voorgeschiedenis een grote teleurstelling.

Eind 2017 werd bekend dat Deventer één van de vier genomineerde gemeenten is voor de Erfgoedprijs van het Cultuurfonds Bank Nederlandse Gemeenten. Hoewel de cultuurhistorisch rijke stad Leiden de prijs won zien we de nominatie als een blijk van waardering voor de inspanningen van de afgelopen jaren en een stimulans om het (ook in het juryrapport genoemde) sterke cultuurhistorische profiel van Deventer verder uit te bouwen.

Uit het juryrapport:

- Deventer heeft veel mee: de ligging, veel monumenten, de maatschappelijke geschiedenis van de stad, de omvang is compact
- Het Havenkwartier heeft zeer veel potentie. Veel (creatieve) bedrijven hebben zich er reeds gevestigd. Er wordt goed omgegaan met behoud, restauratie en passend hergebruik van het industrieel erfgoed. De culturele gemeenschap is geïntegreerd in gemeentelijke uitingen /activiteiten.
- Deventer heeft actieve verenigingen en particuliere initiatieven die zich inzetten voor de gebouwen en geschiedenis van Deventer, o.a. van het Havenkwartier en het Bergkwartier.

Economie

Nu de perspectieven van economisch herstel steeds concreter worden kunnen we terugkijken op een jaar waarin stevige stappen zijn gezet in de samenwerking tussen bedrijfsleven, gemeente en andere overheden om de economische kansen van Deventer te vergroten.

We noemen enkele in het oog springende gebeurtenissen:

De Stichting Deventer Binnenstadsmanagement (SBDM) heeft haar eigen visie op de toekomst van de binnenstad gepresenteerd. Dit geeft verder focus aan onze samenwerking met de binnenstad en is een waardevolle inbreng in het proces van de totstandkoming van onze omgevingsvisie. Verder is in nauwe samenspraak met de winkeliers in heel Deventer de algehele zondag openstelling gerealiseerd.

In de samenwerking voor de economie van Deventer is een grote stap gezet. Het Deventer Economisch Perspectief (DEP) is van start gegaan. Bedrijfsleven, onderwijs en overheid gaan gezamenlijk werken aan het versterken van de Deventer economie. Op basis van de Ambitiekaart zijn een drietal prioritaire clusters van projecten gekozen waar de economische partners de komende jaren mee aan de slag gaan: Werklocaties van de toekomst, Slimme Campusstad en Verbindende Kennisstad.

Ook in de doorontwikkeling van de profilering van Deventer is een grote stap gezet. Tegen het einde van het jaar is het merk Deventer ...inDeventer!, gepresenteerd in de nieuwe bibliotheek. Met het Merk Deventer creëren we een gezamenlijk en gedeeld beeld van Deventer met het oog op een sterkere profilering en positionering. Daarvoor is een merkboek ontwikkeld en beschikbaar gesteld aan de stad. Om dit verder aan te jagen wordt in 2019 de VVV gesplitst in een evenementenorganisatie en een marketingorganisatie die zich hier mee bezig gaat houden.

De gemeente heeft met Saxion de samenwerking gestart in het kader van de Citydeal Kennismaken. Doel van deze citydeal is de kennispositie van Saxion benutten voor het bijdragen aan een oplossing voor lokale vraagstukken in Deventer. In 2019 zal deze samenwerking in een uitvoeringsagenda concreter vorm worden gegeven.

Zowel in de provincie Overijssel als in de Cleantechregio wordt, samen met de gemeenten gewerkt aan een herijking van de programmering van bedrijventerreinen. Veel aandacht is uitgegaan naar de doorontwikkeling van onze (top)werklocaties A1 Bedrijvenpark (een onderscheidend bedrijventerrein met bovenregionale aantrekkingskracht) en S/Park dat van start is gegaan met een nieuwe directeur op kop. Maar ook bijv. Het Gasfabriek terrein ontwikkelt zich tot een innovatiecentrum met (boven)regionale bekendheid.

Door deze ontwikkelingen wordt ook bijgedragen aan het binden en boeien van talent. Deze talenten zijn dringend nodig voor het goed kunnen functioneren van de arbeidsmarkt. De ambities hiervoor zijn vastgelegd in de visie “samen aan de slag met arbeidsmarkt” die in uw raad is besproken. Deze visie zal in 2019 samen met bedrijfsleven en onderwijspartners in een concrete samenwerkingsaanpak worden uitgewerkt.

DEVENTER

Het dooit weer langs de IJssel, geen Moskou
meer, nee, eerder een Bologna – deze oude
Hanzestad, waar de tijd ogenschijnlijk weinig
vat op heeft gehad. Een eindeloze stroom

bezoekers, op zoek naar dichters en Dickens,
trekt er ieder jaar opnieuw langs de kades,
langs de boeken, laat de blikken langs de kaffen
glijden, om later dan lezend wat tijd te verbeiden

in een van de vele beschutte binnenstadstuinen,
waar omheen duizenden vingers het heden
kaders geven in evenzoveel panelen. Tot leven
gekomen taferelen tussen de muren en gevels.

Ruben van Gogh

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
14	Economie	Funcziemenging	54,30	% (Weerspiegeling verhouding tussen banen en woningen (0 = alleen wonen - 100 =alleen werken)	LISA
16	Economie	Vestigingen (van bedrijven)	113,20	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	LISA

Doelen en prestaties

Vergroten van de werkgelegenheid

Omschrijving Vergroten van de werkgelegenheid in de gemeente Deventer.

Prestatie Randvoorwaarden creëren voor een goed vestigingsklimaat en versterken van de logistieke functie met aandachtsgebieden Poort van Deventer, de haven, Bedrijvenpark A1 en de Binnenstad.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Het beheren en opbouwen van relaties met ondernemers en georganiseerd bedrijfsleven, het acquireren van nieuwe bedrijven en het verlenen van dienstverlening aan ondernemers (Ondernemershuis Deventer).

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Een breed gedragen sociaal – economisch beleid en uitvoering waaronder winkeltijden, horeca en detailhandel.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Samenwerking organiseren met het onderwijs en het bedrijfsleven zodat de aansluiting van het onderwijs in Deventer op de regionale arbeidsmarkt structureel wordt verbeterd.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Versterken van imago en economisch profiel

Omschrijving Het versterken van een Deventer cultureel klimaat dat inspireert en uitdaagt om cultuur te produceren en het culturele speelveld te vernieuwen.

Prestatie	Meer spin-off genereren uit het ambitieverhaal Deventer Internationaal van vrijwilligersorganisaties, onderwijs en culturele instellingen, het bedrijfsleven en de gemeente. Via het International Office Deventer de internationale activiteiten van Deventer partijen binnen verschillende sectoren zichtbaar maken en verbinden met bijzondere aandacht voor internationale economische ontwikkeling. De (door externe partijen gefinancierde) projecten ter versterking van het lokaal bestuur in de partnersteden van Deventer kunnen hier een positieve bijdrage aan leveren	✓
Toelichting		
Begroting €	120.000,-	
Realisatie €		
Prestatie	Zorgen voor marketing van Deventer aan de hand van de economische profielen Boeiende Beleefstad, Open Informatiestad en Duurzame maakstad en merken als Salland, Hanzesteden en Cleantechregio.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Speerpunt in 2018 is de viering van het 1250-jarig bestaan van Deventer. Dat wordt een feest van en voor alle Deventenaren en bezoekers aan de gemeente. Er wordt een breed scala aan activiteiten georganiseerd waarvan de gemeente ook de komende jaren de vruchten plukt.	✓
Toelichting		
Begroting €	400.000,-	
Realisatie €		
Vergroten van het aantal bezoekers		
Omschrijving	Het vergroten van het aantal bezoekers van binnen en buiten de gemeente aan culturele activiteiten.	✓
Prestatie	Het in samenwerking met de partijen in het culturele veld versterken van de samenhang binnen het cultuuraanbod, bijvoorbeeld een betere spreiding van tijd, plaats en inhoud door middel van een gemeente brede programmering.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Prestatie	Het uitvoeren van een meer succesvolle marketing vanuit een samenhangende en herkenbare programmering.	✓
Toelichting		
Begroting €	100.000,-	
Realisatie €		
Behouden en vergroten aanbod cultuureducatie		
Omschrijving	Het behouden en waar mogelijk vergroten van het aanbod en verscheidenheid aan cultuureducatie.	✓
Prestatie	Er wordt een gelijk speelveld gecreëerd voor de professionele aanbieders van cultuureducatie.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Zichtbaarheid en betrokkenheid cultureel erfgoed		
Omschrijving	Het vergroten van de zichtbaarheid van en de betrokkenheid bij het culturele erfgoed, zowel boven- als ondergronds.	✓
Prestatie	Wettelijke taken op gebied van monumenten en archeologie worden adequaat uitgevoerd.	✓
Toelichting		
Begroting €	634.000,-	
Realisatie €		
Versterken van Deventer cultureel klimaat		
Omschrijving	Het versterken van een Deventer cultureel klimaat dat inspireert en uitdaagt om cultuur te produceren en het culturele speelveld te vernieuwen.	✓
Prestatie	Gesubsidieerde instellingen krijgen een verantwoordelijkheid voor het creëren van verbindingen binnen het gehele cultuurveld en ook daarbuiten.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Prestatie	Met gesubsidieerde instellingen worden afspraken gemaakt over hun bijdrage aan de vernieuwing binnen het culturele speelveld.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	De bedrijfsplannen van de structureel gesubsidieerde organisaties voldoen aan de criteria voor doeltreffendheid, gezonde bedrijfsvoering en toekomstbestendig subsidiebeleid, waaronder ook valt de bundeling van krachten, zowel binnen de cultuursector als met andere sectoren (zorg, sport, sociaal, economie).	
Toelichting	In overleg met de RvC van de Deventer Schouwburg kijken we naar een nieuwe sluitende meerjarenbegroting. Bij de cultuurvisie zullen voorstellen worden gedaan.	
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	16.770	19.683	19.471	-211
Baten	1.994	6.045	3.903	-2.142
Voor resultaatbestemming	-14.776	-13.638	-15.568	-1.930
Stortingen in reserves	43	3.390	1.110	-2.281
Puttingen uit reserves	495	1.853	1.548	-305
Na resultaatbestemming	-14.324	-15.176	-15.130	45

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
VVV.... Indeventer!	140	140	0
Bijdrage nieuwbouw bibliotheek	2.221	2.221	0
Centrum innovatie diergezondheid en duurzaamheid	20	0	-20
Cultuurvisie	16	16	0
Kunstopdrachten	55	55	0
Onderzoek vml Jurriensgasthuis	31	31	0
Ontvlechting SAB	20	20	0
Plattelandseconomie	25	0	-25
Speelgoedmuseum	30	0	-30
Quick Wins	112	0	-112
Uitvoeringsagenda	9	9	0
Totaal	2.679	2.492	-187

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	45
Saldo budgetoverheveling	-187
Saldo na budgetoverheveling	-142

Toelichting saldo na budgetoverheveling (nadeel €142.000)

Monumentenzorg (nadeel €100.000)

Het nadelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door een nadeel van €100.000 op Monumentenzorg, voornamelijk door meer werkzaamheden archeologie (€60.000) en tevens lagere opbrengsten archeologie dan begroot (€25.000).

Kermissen (nadeel €45.000)

Het evenementenbeleid heeft een nadeel van €45.000. Voornamelijk vanwege lagere opbrengsten van de kermis.

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	51	77	51	-26
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	142	168	168	
Saldo	91	91	117	26

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. investeringen	828	581	26	-555
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo	-828	-581	-26	555

Verbonden partijen

NV Bergkwartier

NV Aankoop, restauratie en verhuur van monumentale en karakteristieke panden binnen de gemeente Deventer en aangrenzende gemeenten.

NV Deventer schouwburg

NV Aanbieden van een breed en gevarieerd programma van (professionele) podiumkunst voor stad en regio.

NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer

NV Ontwikkeling en beheer van sociaal-cultureel maatschappelijk vastgoed.

GR Recreatiegemeenschap Salland

GR Taken op het gebied van aanleg, beheer en onderhoud recreatieve fiets- en voetpaden en kanosportvoorzieningen in de regio Salland en het toegankelijk en bereikbaar houden van openluchtrecreatie en het stimuleren hiervan.

NV Luchthaven Teuge

NV Exploitatie van een luchthaven voor zakelijke en recreatieve burgerluchtvaart.

GR Historisch Centrum Overijssel

GR De GR voert het beheer en advies over gemeentelijke- en rijksarchiefbescheiden en -collecties. Daarnaast zijn er publiekstaken gericht op ontsluiting van de archieven, zoals tentoonstellingen, websites e.d. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling, aanvullend in een vierjarig activiteitenplan. Naast Deventer zijn Zwolle en de Rijksoverheid (ministerie van OCenW) deelnemer.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestands grootte	Openen
Deventer internationaal	1,0 Mb	Deventer internationaal
Horecabeleid 2016-2020	2,1 Mb	Horecabeleid 2016-2020
Koersdocument Ruimtelijk erfgoed	0,5 Mb	Koersdocument Ruimtelijk erfgoed
Structuurvisie Detailhandel	2,5 Mb	Structuurvisie Detailhandel
Voortgangsrapportage DEVisie 2020	1,3 Mb	Voortgangsrapportage DEVisie 2020

Bedrijfsvoering

Omschrijving

Het leveren van producten en diensten op het gebied van P&O, Financiën, ICT, Communicatie, Juridische zaken, Inkoop, Facilitaire zaken en bestuurs- en managementondersteuning. Samen werken aan de prestaties die we als gemeente willen leveren is hierbij onze leidraad en dan niet alleen voor de gemeente Deventer. Deventer, Olst-Wijhe en Raalte (DOWR) hebben een samenwerkingsverband op het gebied van bedrijfsvoering. De financiële administratie, de gemeentelijke belastingen, de ICT, de facilitaire zaken en het inkoopadvies leveren we in dat verband vanuit de gemeente Deventer.

2018 in vogelvlucht

Het programma Bedrijfsvoering draagt bij aan een gemeentelijke organisatie die flexibel, netwerkend en communicatief is. We werken samen aan de basis op orde, maar ook aan het verbeteren en vernieuwen van de bedrijfsvoering van de gemeente.

Binnen Bedrijfsvoering waren er in 2018 een aantal in het oog springende ontwikkelingen. Zo is in het 2e kwartaal van 2018 de eerste kwartaalrapportage opgeleverd. Hiermee hebben college en de raad nog beter overzicht over de voortgang van prestaties en financiën en kunnen nog beter sturen. De vakgroep Kennis & Verkenning voert ieder jaar vele onderzoeken uit en levert diverse monitors op. In 2018 heeft ze ook het ambitiedocument datagedreven sturen opgeleverd. Dit biedt een goede basis om in 2019 te starten met de Deventer DataAcademie. Hiermee kunnen medewerkers van Deventer leren hoe data(sets) nog beter ingezet kunnen worden in het werk, waardoor o.a. nog effectiever beleid gemaakt kan worden.

De meeste aandacht, zelfs landelijk, kreeg de "Zin in Gezeik" campagne. Met deze verfrissende slogan hebben we als Deventer zeer vele jonge mensen een dag lang op bezoek gehad in ons Stadhuis. Zo kregen zij een goede indruk van het werken bij een gemeente. Resultaat is dat er 12 frisse, jonge medewerkers bij ons zijn komen werken, verspreid over de hele organisatie.

DOWR

Op een aantal bedrijfsvoeringsonderdelen werken we als Deventer samen met de gemeenten Olst-Wijhe en Raalte: facilitair, inkoop, ICT, financiële administratie, personeels- en salarisadministratie en belastingen. Deze DOWR-percelen open steeds beter. In het klanttevredenheidsonderzoek dat in het 3e kwartaal van 2018 is gehouden zijn goede cijfers behaald. Voor alle percelen geldt daarnaast dat ze positief scoren op de afgesproken prestatie-indicatoren en dat er financieel een neutraal of positief beeld kan worden gegeven.

DOWR-i

Beheersmatig zijn er grote stappen gezet in de i-werkorganisatie: de beschikbaarheid van het netwerk was 100%. Er is gestart met de invulling van het Project Portfolio Management. In 2017 is de gezamenlijke DOWR I-visie opgesteld, in 2018 zijn voor alle domeinen de bijbehorende uitvoeringsplannen opgesteld. Verder zijn er grote stappen gezet met Samenwerken in de Cloud en is de uitgifte voorbereid van smartphones, laptops en tablets.

DOWR Facilitaire Zaken

Team FZ heeft zich dit verslagjaar weer van haar beste kant laten zien. Met hart, hoofd en handen hebben ze zich ingezet om de gemeentelijke werkomgevingen optimaal te faciliteren. Naast deze activiteiten is ook de ondersteuning van trouwerijen, raadsvergaderingen en vele grote en kleine evenementen met verve opgepakt. Bij alle drie de gemeenten was er sprake van kleine of grotere aanpassingen in de werkruimtes. Een grote aanbesteding die in 2018 liep was die van de postbezorging van de drie gemeenten. Verder is in de basis gelegd voor ontwikkeling en vernieuwing van de facilitaire dienstverlening in de zogenoemde route 2022. Een plan waarin het team stapsgewijs werkt aan nog betere dienstverlening de komende jaren.

DOWR PSA

PSA staat voor personeels- en salarisadministratie. Dit perceel heeft Raalte als thuisbasis. Eind 2018 zijn de eerste stappen gezet om de banden met de P&O-teams te versterken en om te komen tot betere formatie- en bezettingsoverzichten.

DOWR Belastingen

Het team Belastingen heeft in 2018 bijna 230.000 aanslagregels opgelegd. Daarnaast is veel energie besteed aan de overgang naar een nieuw financieel systeem. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor de overgang van het waarderen van m3 naar m2. Deze operatie moet in 2022 gereed zijn en geldt voor alle 55.000 objecten in Deventer.

DOWR Financiële administratie

Ook bij team FA is men in 2018 druk geweest met de overgang naar een nieuw systeem. Maar het gewone werk gaat gewoon door: 96% van de facturen zijn binnen 30 dagen betaald. In 2018 is er een analyse uitgevoerd (de zgn. factuurontdubbelaar) naar alle facturen over 2016 en 2017. In totaal ging het om 82.901 facturen met een waarde van 1.1 miljard. Het prachtige resultaat: slechts 3.189 euro verschil! In april 2019 wordt de wettelijke verplichting voor e-factureren van kracht, hiervoor zijn de voorbereidingen getroffen.

DOWR Inkoop

In 2018 hebben de drie inkoopadviseurs in totaal 90 onderhandse, twee openbare en zes Europese aanbestedingen begeleid. In november is het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld. Eind 2018 zijn de voorbereidingen voor het plan van aanpak Maatschappelijk Verantwoord Inkopen gestart. Dit PvA zal in het 2e kwartaal 2019 gereed zijn.

Concernbrede aspecten

Deventer beweegt

De kern van ons werk is helder: werken aan de gemeenschap Deventer. Onze medewerkers maken daarin het verschil! Succes wordt niet bepaald door een structuur of systeem, maar door de mensen en dat is ook in de gemeente Deventer het geval.

In 2018 hebben we verder gewerkt aan een verstevigde samenwerking, vergroten van de flexibiliteit en het continu in zijn verbinding met inwoners, bedrijven en elkaar. We werken al een flink aantal jaren aan het verbeteren en waar nodig aanpassen van onze interne organisatie en werkwijze. Dit heeft geleid tot het formuleren van uitgangspunten voor een vernieuwde gemeentelijke organisatie en een aantal concrete aanpassingen in organisatiestructuur en werkwijze. Deze zijn de afgelopen jaren in verscheidene beleidsstukken beschreven. Dit hebben we gebundeld in de Besturingsfilosofie en deze is in 2018 vastgesteld. Het beschrijft de overkoepelende besturingsfilosofie van de gemeentelijke organisatie en biedt overzicht op de belangrijkste aanpassingen van de afgelopen jaren.

Leren en Ontwikkelen

2018 was het tweede jaar uitvoeringsjaar van het kader Leren en Ontwikkelen 2017-2020. Naast de activiteiten die in 2017 gestart zijn, is er in 2018 veel meer op maat, dichtbij de praktijk en in samenwerking met elkaar gebeurd, volgens het principe van 70-20-10. Er is daarnaast geïnvesteerd in vakopleidingen en in team- en individuele ontwikkeling.

Generatiepact

In 2018 zijn er 10 deelnemers aan het Generatiepact ingestroomd, in totaal zijn er nu 51 deelnemers. De loonsom die hiermee vrij komt, is gebruikt voor de instroom van jongeren. In het kader van de campagne "Zin in gezeik" zijn er 12 jongeren in Deventer gestart, verdeeld over vele teams.

Doorontwikkeling sturen en beheersen

We ontwikkelen door op sturing en beheersing van de organisatie. We bereiden de in-control-verklaring voor, die het college in 2020 moet afgeven. Hiervoor is een aangescherpt kader voor de controlfunctie opgesteld. Deze richt op een risico-gerichte aanpak, met focus op de "key-controls" en een verdere explicitering van de drie controllijnen (1-2-3 in control: lijn, advies en concern). Wij beogen hiermee verdere bewustwording, risicobewust handelen en het versterken van het zelforganiserende en zelfcontrolerende vermogen. Hiermee geven we een extra professionaliseringsimpuls aan de werkwijze die Deventer al sinds 2012 voert.

Informatieveiligheid

Onder informatieveiligheid verstaan we het uitvoeren van samenhangende maatregelen om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening te waarborgen. Kernpunten daarbij zijn beschikbaarheid, integriteit (juistheid) en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en andere informatie. In 2018 is gemeten hoe de gemeentelijke informatieveiligheid aansluit op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten); inmiddels scoren we rond de 90%. Naast aandacht voor de technische veiligheid is er ook in 2018 aandacht besteed aan houding en gedrag van medewerkers.

Privacy

Burgers moeten er op kunnen vertrouwen dat de gemeente en haar partners zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens. Met dat doel is in 2018 de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in volle werking getreden. Het implementatieplan Grip op privacy voeren we uit om hier handen en voeten aan te geven. Daarbij is begonnen met het in beeld brengen van werkprocessen met een hoog privacy-risico. De formatie is uitgebreid met een privacy-adviseur en is een interne toezichthouder aangesteld. Er is geïnvesteerd in het verbeteren van het bewustzijn, de kennis en het draagvlak op het gebied van privacy en gegevensbescherming bij het management en bij de medewerkers. In 2019 zal deze ingezette lijn worden voortgezet.

Formatie(ontwikkeling) en bezetting

De formatie van de gemeente is een dynamisch gegeven. De formatie kan dalen door taakstelling, bezuiniging of verzelfstandiging van een organisatieonderdeel. Ook stijging van formatie is mogelijk als er taken van het Rijk naar de gemeente komen, of bij organisatorische ontwikkelingen. In 2018 is de formatie ten opzichte van vorige verslagjaren gedaald. Dit is ingegeven door de vastgestelde bezuinigingen en de teamtransities, die hebben geleid tot een reductie van medewerkers. Het feit dat de bezetting niet evenredig is gedaald, heeft te maken met de 2-jarige boventalligheidsperiode van medewerkers. De formatie is al komen te vervallen, maar de bezetting nog niet aangezien medewerkers nog maximaal twee jaar in dienst zijn. Dit leidt tot (tijdelijke) frictiekosten die reeds in de begroting zijn voorzien. De vacatureruimte is grotendeels benut als flexibele schil om pieken op te vangen, door middel van inhuur.

Formatie en bezetting

Jaar	Formatie op 31-12	Bezetting op 31-12	Vacatureruimte
2015	746,07	730,77	15,30
2016	703,42	670,71	32,71
2017	697,22	667,55	29,67
2018	680,29	654,20	25,98

Inhuur

(bedragen x €1.000)

Soort inhuur	Realisatie				Prognose 3e kwart. rap.	Begroot
	2015	2016	2017	2018	2018	2018
Inhuur vaste formatie	1.362	1.928	1.204	1.685	1.828	1.019
Inhuur extra capaciteit	4.713	3.409	3.979	4.473	4.568	3.003
Inhuur specifieke deskundigheid	2.151	1.921	2.523	2.382	2.229	1.858
Totaal	8.226	7.258	7.706	8.540	8.625	5.880

De inhuurkosten zijn ten opzichte van 2017 gestegen, maar minder hard dan in de derde kwartaalrapportage werd verwacht. De stijging wordt veroorzaakt door een toenemende capaciteitsvraag voor onder meer particuliere ruimtelijke initiatieven, omgevingsvergunningen, beschermd wonen, transformatie sociaal domein en projecten, waaronder Brinkgarage, park Zandweerd, Bedrijvenpark A1 en Oostriklaan.

De inhuur is ook gestegen vanwege vervanging van langdurig zieken, opvang van pieken en tijdelijke inzet van inhuur op ontstane vacatures, die nog niet structureel bezet zijn door ambtelijk personeel. De huidige krapte op de arbeidsmarkt draagt bij aan de toegenomen inhuurkosten.

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage in 2018 bedroeg 4,78%. Dit percentage ligt gelijk met het jaar 2017. Het verzuim zit hiermee ruim onder de norm (25% beste scorende gemeenten) van de gemeenten in dezelfde grootteklasse (5%). Het percentage ligt iets boven de organisatienorm van 4,6%.

Vergeleken met landelijke benchmarks is het percentage langdurig verzuim naar verhouding hoog. De aanpak van verzuim (specifiek het thema werkdruk en werkstress) blijft onder de aandacht van directie en management. Tegen de trend in wordt een groot deel van het verzuim veroorzaakt door lichamelijke klachten. Daarnaast verdient de uitval door psychosociale arbeidsbelasting aandacht, specifiek de combinatie van privéomstandigheden met wat er op het werk gevraagd wordt. De meldingsfrequentie (het aantal ziekmeldingen per jaar gedeeld door het totaal aantal medewerkers van de gemeente Deventer) is 1,03 en ligt onder de norm van 1,1.

Jaar	Ziekteverzuim in %	Meldingsfrequentie
2014	5,03%	1,04
2015	4,75%	0,98
2016	5,33%	0,98
2017	4,77%	0,84
2018	4,78%	1,03

Overhead en VpB

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Overhead	25.330	25.464	24.176

Volgens de BBV-regels wordt onder overhead verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door de definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Vanaf 2017 wordt aangegeven welk bedrag dit in de gemeente betreft.

Het voordelig verschil tussen begroting en rekening na budgetoverheveling is met name een gevolg van minder uitgaven van facilitaire kosten bij het team Facilitaire zaken. Bij DOWR-i komt het met name door een verschil op personele kosten (zie ook toelichting op programma Bedrijfsvoering en taakveld 0.4 (overhead)).

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Vennootschapsbelasting	0	0	0

De Wet modernisering Vpb-plicht Overheidsondernemingen is per 1 januari 2016 in werking getreden. Voor verschillende activiteiten (o.a. gebiedsontwikkeling, parkeren) hebben wij onderzocht of er sprake is van winstoogmerk en (dus) van het drijven van een onderneming. Dat is niet het geval, waardoor hier geen aanvullende financiële consequenties in de vorm van Vpb afdracht voor de gemeente Deventer aan verbonden zijn.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
2	Bestuur en ondersteuning	Bezetting	6,54	Fte per 1.000 inwoners	eigen gegevens
1	Bestuur en ondersteuning	Formatie	6,80	Fte per 1.000 inwonere	eigen gegevens
3	Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	613,32	Kosten per inwoner	eigen begroting
4	Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	15,04	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	eigen begroting
5	Bestuur en ondersteuning	Overhead kosten	7,05	% van totale lasten	eigen begroting

Doelen en prestaties

Bevorderen van de sturing en beheersing

Omschrijving Bevorderen van de sturing en beheersing van de gemeente

Prestatie Bevorderen risicogericht werken door het faciliteren van risicomanagementsessies per programma/taakveld. Geïdentificeerde risico's worden vastgelegd, geactualiseerd en voorzien van beheersmaatregelen. Uitvoering van de beheersmaatregelen wordt gemonitord.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Versterken van de control door de eerste-lijn- control in programma's en teams expliciet en meetbaar te maken en het controlframework voor de gemeente opnieuw in te richten. Dit koppelen wij aan nieuwe budgetregels en vereenvoudiging in de kostenstructuur om meer focus in de sturing aan te brengen.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Het voeren van financieel solide beleid en –beheersing, gewaardeerd met een goedkeurende accountantsverklaring.

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Prestatie Kwartaalrapportages met ingang van 2018

Toelichting

Begroting €

Realisatie €

Professionele medewerkers en managers

Omschrijving Professionele medewerkers en managers die de organisatie nu en in de toekomst aan haar inwoners en ondernemers kan verbinden.

Prestatie	Er worden diverse maatregelen ingezet om de flexibiliteit en bredere inzetbaarheid van medewerkers te vergroten, bijvoorbeeld door via Deventer Doet medewerkers de ruimte te geven om 25% van hun tijd flexibel inzetbaar te zijn.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Het strategisch leer- en ontwikkelplan draagt bij aan de ontwikkeling van de organisatie, sluit aan op de organisatiekoers en richt zich op het continu verbeteren in onze organisatie. Het biedt de mogelijkheden om medewerkers te ontwikkelen naar flexibele, communicatieve, netwerkende medewerkers die verantwoordelijkheid nemen en digitaal vaardig zijn. We vergroten het leereffect door meer nadruk te leggen op het leren op de werkplek naast het gevarieerde aanbod in de Deventer School.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Een gezonde en plezierige werkplek met aandacht voor vitaliteit, een juiste balans, gezondheid en het beperken van stress. We streven een verzuim na van maximaal 4,6%. Deze norm is gebaseerd op de 25% best scorende gemeenten in onze grootteklasse.	
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	We bieden gelijke kansen en de opbouw van onze organisatie is een afspiegeling van de maatschappij. We geven mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt kansen via garantiebanen. We vergroten de instroom van jongeren doordat medewerkers van 55jr en ouder ruimte creëren door minder te werken. We realiseren onder meer een trainee programma met ruimte voor de instroom van 2 jongeren. We gaan werken aan het vergroten van de diversiteit in de organisatie, o.a door anoniem solliciteren.	
Toelichting	We realiseren onder meer een traineeprogramma met ruimte voor de instroom van 2 jongeren. We zetten in op de instroom van meer jongeren in onze organisatie, via traineeships en andere middelen	
Begroting €		
Realisatie €		

Prestatie	We werken aan een open dialoog en het goede gesprek in de organisatie; tussen management en medewerkers en medewerkers onderling. In de personele jaarcyclus is er, naast aandacht voor prestatie en inhoud, meer focus op ontwikkeling van management en medewerkers. Via het nieuwe medewerkersonderzoek geven we medewerkers het platform om samen verantwoordelijkheid te nemen en de werktevredenheid te vergroten.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Informatievoorziening die past.		
Omschrijving	Informatievoorziening die past.	✓
Prestatie	Om de informatiebehoefte van de gemeente te voorzien van een meerjarig kader is de nieuwe I- visie opgesteld en wordt het bijbehorende uitvoeringsplan in werking gesteld.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Open data krijgt een vervolg en nieuwe datasets worden beschikbaar gesteld voor burgers en bedrijven.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Digitalisering en zelfservice voor burgers, bedrijven en organisatie o.a. door introductie van persoonlijke inlogpagina (pip).	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Laagdrempelige informatievoorziening voor burgers om inzicht in werking en keuzes transparant te maken (http://hetgeldvan.deventer.nl/).	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Basis op orde		
Omschrijving	De basis is op orde	✓
Prestatie	Een moderne en efficiënte I-infrastructuur die een betrouwbare ruggengraat voor een moderne informatievoorziening is en voldoet aan alle wettelijke eisen, eenmalige opslag en meervoudig gebruik.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Implementatie van de nieuwe aanbestedingsrichtlijn met borging van de control in de lijn zodat de gemeente compliant is op aanbestedingsrechtmatigheid.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Borging informatieveiligheid via (procesafspraken) en audits en borging privacy aspecten door middel van Privacy- en Business impact analyses.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		
Prestatie	Implementatie Aanbestedingswet, Wet Arbeidsrelatie en Wet bescherming persoonsgegevens.	✓
Toelichting		
Begroting €		
Realisatie €		

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening Prognose	Verschil Prognose
Lasten	32.814	33.546	32.140	-1.407
Baten	7.484	7.741	7.956	214
Voor resultaatbestemming	-25.330	-25.805	-24.184	1.621
Stortingen in reserves	540	732	788	56
Puttingen uit reserves	637	2.925	2.026	-899
Na resultaatbestemming	-25.233	-23.612	-22.946	666

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Werkbudget CISO-Privacy	43	0	-43
Frictiekostenbudget Communicatie	65	58	-7
Leren en ontwikkelen	201	0	-201
Informatieveiligheid	113	40	-73
ICT projecten	383	382	-1
Softwarepakket Financiële administratie/Belastingen	364	364	0
Frictiebudget Bedrijfsvoering	42	42	0
Frictiebudget Directieraad	175	0	-175
Totaal	1.386	886	-500

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	666
Saldo budgetoverheveling	-500
Saldo na budgetoverheveling	166

Toelichting saldo na budgetoverheveling (voordeel €166.000)

Facilitaire Zaken (voordeel €101.000)

Bij het team Facilitaire zaken is er een voordeel op uitgaven en inkomsten van de facilitaire kosten (€102.000 voordeel). Er zijn lagere uitgaven op dienstreizen, parkeergelden, forenzen vergoedingen, ARBO, kantoorartikelen, verbruik warme dranken, restauratieve voorzieningen en printkosten. Het voordeel op de inkomsten komt met name door het in rekening brengen van cateringkosten bij derden, het gebruik door derden van het gebouw en haar faciliteiten en inkomsten uit werkzaamheden voor andere gemeenten, zoals begeleiding bij huisvestingsprojecten.

I-werkorganisatie (voordeel €175.000)

Bij de I-Werkorganisatie heeft het voordeel van €175.000 met name betrekking op de personeelskosten op de volgende aspecten:

- het invullen van alle vacatures uit het Uitvoeringsplan Organisatieontwikkeling heeft in 2018 gefaseerd plaatsgevonden;
- in 2018 is voor het eerst gewerkt met het activeren van projecturen voor instandhouding zoals conform het Uitvoeringsplan Organisatie Ontwikkeling is besloten;
- er waren nog eenmalige middelen beschikbaar uit de financiële impuls 2016 die niet meer nodig bleken doordat de organisatie zich goed ontwikkelt;
- vergeleken met het derde kwartaal is de prognose van externe inhuur naar beneden bijgesteld in verband met ziekte, vakantie of door het eerder stoppen van externen.

In het kader van de BBV richtlijnen dienen ICT-kosten (met name software) vanaf 2018 per taakveld begroot en gerapporteerd te worden. Er heeft ten behoeve van de begroting 2018 een administratieve toerekening plaatsgevonden, terwijl gedurende het jaar wel conform realisatie per taakveld is verantwoord. Voor de begroting 2019 zullen we starten met correcties in de begroting zodat begroting en realisatie weer matchen. Alle ICT kosten worden in DOWR verband gemanaged en verantwoord. Overschotten en tekorten die nu per taakveld zichtbaar zijn worden binnen DOWR-I gecompenseerd.

Directiebudget (nadeel €83.000)

Daarnaast is er een nadeel te zien op het directiebudget van €83.000 (o.a. onkosten onderzoek, ontslagvergoeding).

Investerings

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. investeringen	1.125	4.248	2.824	-1.425
Inkomsten t.g.v. investeringen			38	38
Saldo	-1.125	-4.248	-2.786	1.463

Toelichting

Er is in 2018 €1,46 miljoen minder geïnvesteerd dan begroot. Dit heeft met name betrekking op ICT projecten (€1,2 miljoen) die zijn doorgeschoven naar 2019, waaronder:

- modernisering GBA (wettelijk uitgesteld)
- storage (gestart in 2018, wordt in 2019 afgerond)
- uitlevering van laptops en uitrol van Office 365/Windows 10 (gestart in 2018, wordt begin 2019 afgerond)

Daarnaast zijn er investeringen in het Stadhuis (€200.000) die zijn doorgeschoven naar 2019, zoals optimalisering huisvesting (tourniquets) en investeringen in akoestische maatregelen.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidsnota reserves en voorzieningen 2018	1,1 Mb	Beleidsnota reserves en voorzieningen 2018
Kadernota Verbonden partijen 2017	0,1 Mb	Kadernota Verbonden partijen 2017
Treasurystatuut 2017	0,6 Mb	Treasurystatuut 2017
Nota Rentebeleid 2013	0,6 Mb	Nota Rentebeleid 2013
Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2014	1,4 Mb	Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2014
Richtlijn Activeren en afschrijven 2013	1,8 Mb	Richtlijn Activeren en afschrijven 2013
Verlenen van garanties en geldleningen 2013	1,7 Mb	Verlenen van garanties en geldleningen 2013
Financiële verordening 2011	1,0 Mb	Financiële verordening 2011
Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid 2004	1,4 Mb	Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid 2004

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegen over staat. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven in de diverse programma's. Daarnaast betreft het ook de raming onvoorzien en uitgaaf- en inkomstenstelposten die nog niet aan de diverse programma's zijn toegerekend.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- De opbrengsten van de lokale heffingen;
- De opbrengst uit deelnemingen (dividend);
- Financiering;
- Onvoorzien en stelposten.

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Lasten	8.872	6.889	5.950	-939
Baten	217.114	221.632	222.074	441
Voor resultaatbestemming	208.242	214.743	216.124	1.380
Stortingen in reserves	3.955	23.679	24.234	555
Puttingen uit reserves	2.366	23.192	23.313	122
Na resultaatbestemming	206.653	214.256	215.203	947

Budgetoverhevelingen

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Lasten	Baten	Saldo
Frichtiebudget Directieraad	503	131	-372
Eenmalig budget implementatie FA/BEL	41	41	0
Areaal accres	82	0	-82
Niet gesprongen explosieven	28	0	-28
Stelpost access prijzen/lonen	179	0	-179
Totaal	833	172	-661

Saldo na resultaatbestemming en budgetoverheveling

(bedragen x €1.000)	Saldo
Saldo na resultaatbestemming	947
Saldo budgetoverheveling	-661
Saldo na budgetoverheveling	286

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Uitgaven t.l.v. voorzieningen		750	750	
Inkomsten t.g.v. voorzieningen				
Saldo		-750	-750	

Dekkingsmiddelen

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Algemene uitkering	187.431	191.529	190.822
Lokale heffingen	25.597	26.126	26.242
Dividend	903	1.310	1.254
Saldo financieringsfunctie	1.048	1.012	1.106

Algemene uitkering

De algemene uitkering wordt ontvangen uit het gemeentefonds. Deze uitkering is voor een deel gekoppeld aan de uitgaven van het rijk. De verdeling van het geld naar gemeenten vindt plaats op basis van maatstaven.

Lokale heffingen

Hier wordt een beeld gegeven van de opbrengsten uit de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is aan de opbrengsten. Het betreft de heffingen in onderstaande tabel.

Dit impliceert tevens dat de heffingen op het gebied van parkeren (gedeeltelijk), afvalstoffen- en rioolopbrengsten geen algemeen dekkingsmiddel zijn, maar expliciet worden aangewend voor uitgaven op betreffende terreinen. In de paragraaf lokale lasten wordt aandacht besteed aan o.a. lokale lastendruk, kwijtscheldingsbeleid e.d.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Onroerend zaakbelastingen	25.098	25.601	25.740
Hondenbelastingen	300	300	300
Overige belastingen	199	225	201

Dividend

De opbrengst uit deelnemingen betreft o.a. de dividenduitkering van de Bank Nederlandse gemeenten.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is een begrip uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit begrip kan worden gedefinieerd als het saldo van:

1. de betaalde rente (last) over de aangegane langlopende leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en
2. de ontvangen rente (bate) over de uitzettingen. Onder uitzettingen kunnen worden verstaan deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Onvoorzien	-221	-84	0
Stelposten	-2.277	-1.593	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-458	-287	-472
Uitvoeringskosten lokale heffingen	-1.236	-1.289	-961
Budgetruimte nieuw beleid	-2.339	0	0
Calculatieverschillen kostenplaatsen	-207	-1.981	-1.827

Onvoorzien

Dit betreft de algemene raming voor onvoorzien. De bestedingen die ten laste van onvoorzien komen zijn verantwoord op de programma's waarop deze betrekking hebben. In bijlage 1 Onvoorzien bij de jaarrekening 2017 is inzichtelijk voor welke posten de begroting onvoorzien is aangewend.

Stelposten

Dit betreft diverse lasten en baten die niet direct aan programma's kunnen worden toegerekend.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De post 'overige algemene dekkingsmiddelen' bestaat met name uit de bespaarde rente op de reserve afkopen erfpacht.

Uitvoeringskosten lokale heffingen

Uitvoeringskosten lokale heffingen zijn de kosten voor het heffen en invorderen van de belastingen en heffingen. Dit zijn onder andere kosten van het gegevensbeheer, alle correspondentie en andere administratieve handelingen.

Nieuw Beleid

Dit is budget voor nieuw beleid.

Calculatieverschillen kostenplaatsen

In een aantal kostenplaatsen wordt in de begroting een voorcalculatorisch tarief gehanteerd. De werkelijke kosten en opbrengsten kunnen hiervan afwijken. Dit komt tot uitdrukking in het calculatieverschil. Daarnaast bevat deze post nog budgetten die niet zijn toe te rekenen aan één product.

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen is per 1 januari 2016 in werking getreden. Op basis van de wetgeving zijn de verschillende activiteiten van gemeente Deventer onderzocht of er sprake is van het drijven van een onderneming. Dat is tot op heden niet het geval. Voor de begroting betekent dit dat er geen financiële consequenties in de vorm van Vpb belastingafdracht zijn opgenomen.

Overhead

In de nieuwe BBV-regels is voorgeschreven wat onder de definitie overhead wordt verstaan.

De definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door de definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

Met ingang van de begroting 2017 moet in het programmaplan worden aangegeven welk bedrag dit in de gemeente betreft.

Verbonden partijen

Circulus Berkel BV

BV Inname en verwijdering van huishoudelijk- en bedrijfsafval en stadsreiniging.

Enexis Holding NV

NV Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven. Met de deelneming heeft Deventer invloed op de dienstverlening en de tarieven, grip op de uitvoering van een publiek belang waaronder het faciliteren van de transitie naar duurzame energie.

Bank Nederlandse Gemeenten NV

NV BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. BNG levert financiële diensten, onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.

Vitens NV

NV In 2017 heeft de gemeente Deventer haar aandelen verkocht aan de provincie Overijssel. Het publiek belang, de productie en leverantie van (drink)water, is vanaf 2018 goed bij de provincie geborgd.

Wadinko NV

NV Stimulering van gezonde bedrijvigheid (met name in de maakindustrie en zakelijke dienstverlening en logistiek) en daarmee de werkgelegenheid in werkgebied van de aandeelhouders. Wadinko participeert momenteel in twee Deventer bedrijven (op een totaal van 25 participaties).

Stichting administratiekantoor Dataland

ST Ondersteunen en faciliteren van gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. De missie van Dataland BV is het realiseren van een landelijke voorziening, die leidt tot het breed toegankelijk en beschikbaar maken van vastgoed- en hieraan gerelateerde gegevens uit het informatiedomein van gemeenten voor de overheid, de burgers en het bedrijfsleven.

Coöperatie Dimpact ua

Coöp Het inkopen van ict-oplossingen en het verwerven en delen van kennis.

Vordering op Enexis BV

BV Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches. Doe is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

NV Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V., tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Verkoop Vennootschap BV

BV Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van Verkoop vennootschap B.V.

Verkopende aandeelhouders hebben garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel ervan is overgedragen aan Verkoop Vennootschap BV. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. De functie van de BV is tweërlei: namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantiereclame procedures voeren tegen RWE en het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort.

Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

BV Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van CBL Vennootschap B.V.

Bij de verkoop van Essent is het Cross Border Lease Escrow Fonds ontstaan.

CBL Vennootschap B.V. (CBL = Cross Border Lease) is ontstaan na verkoop van Essent aan RWE. Zij vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Wanneer na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Escrow Fonds nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50% - 50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.

Doel is het afwickelen van de verkoop van Essent aan RWE.

BV Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van CSV Amsterdam B.V.

In 2008 zijn Essent en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). Een eventuele schadevergoedingsvordering wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders die deze vordering gebundeld gaat ouden via de deelneming Claim Vennootschap B.V. Daarnaast hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland bij de verkoop van Attero. De CSV beheert de daartoe geopende Escrow-rekening.

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd, zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:
 rie doelstellingen: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); c. het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag (€13,5 mln.) dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.

Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Gerelateerde informatie

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Arbeidsvoorwaardenregeling		Arbeidsvoorwaardenregeling
Beleidskader Informatieveiligheid DOWR 2017-2020	1,2 Mb	Beleidskader Informatieveiligheid DOWR 2017-2020
Beleidskader privacy en gegevensbescherming	0,6 Mb	Beleidskader privacy en gegevensbescherming
Geïntegreerd Uitvoeringsplan Informatieveiligheid 2017-2020	1,2 Mb	Geïntegreerd Uitvoeringsplan Informatieveiligheid 2017-2020
I-Visie DOWR 2018-2022	1,0 Mb	I-Visie DOWR 2018-2022

Taakvelden

Het taakveldoverzicht treft u aan in bijlage 14 "Taakveldenmatrix".

Paragrafen

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is ondergebracht bij het programma Bedrijfsvoering ([zie programma Bedrijfsvoering](#)).

Lokale heffingen

Inzicht

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen.

Ontwikkelingen en conclusies

Het uitgangspunt voor de overige belastingen en rechten was een stijging in 2018 met 2,15% ten opzichte van 2017.

Uitzondering hierop waren de tarieven voor parkeren, afvalstoffenheffing, rioolheffing en bouwleges. Het aanpassen van de tarieven is bepaald als gemiddelde van de prijs- en loonaanpassing.

De gemiddelde stijging (prijs en loon) betreft dan: $+ 0,4\%$ (prijsstijging) $+ 3,9\%$ (loonstijging) $= + 4,3\% / 2 = 2,15\%$.

Beleidsuitgangspunten

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- belastingen
- rechten.

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. De lokale belastingen zijn daarmee bijdragen in de algemene kosten van de gemeente en hebben een budgettaire functie. Doel ervan is om via de belastingen inkomsten te verwerven.

Rechten zijn heffingen voor het gebruik van bepaalde werken of inrichtingen van de overheid. Tegenover de heffing van de inwoners staat een tegenprestatie. Rechten zijn in feite bestemmingsheffingen.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De trendmatige stijging van de onroerende en roerende zaakbelastingen bedraagt op basis van eerdere besluiten in 2018 3%. Uitgangspunt is dat de gemiddelde waarde schommelingen worden geneutraliseerd in de tarieven (exclusief groei van het bestand).

Rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief. Binnen strikte regels mag de meeropbrengst van de ene heffing echter worden gebruikt voor de dekking van andere kosten. Voorwaarden zijn dat we rekening houden met aspecten zoals het verbod op willekeur, het

evenredigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel, de gevolgen van de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese Dienstenrichtlijn. Dit is niet toegestaan als het gaat om de afvalstoffenheffing of de rioolheffing.

Het beleid is dat tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. De infrastructurele kosten van bruggen en kades zijn bijvoorbeeld zo hoog dat het niet haalbaar is de kosten in zijn geheel te verhalen op de gebruikers van de haven. Ook voor de begraafplaatsen geldt dat de inkomsten de kosten niet geheel dekken. Voor overige leges geldt dat deze niet kostendekkend zijn. Weliswaar zijn er onderlinge verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende producten uit de legesverordening, maar bezien over de hele legesverordening is sprake van minder opbrengsten dan kosten.

Kwijtschelding

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de regelgeving van het Rijk.

Kwijtschelding is o.a. mogelijk voor hondenbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

In 2018 is er voor €1.419.044,- aan belastinggelden kwijtgescholden. Het gaat hierbij met name om afvalstoffen- en rioolheffing.

De kwijtschelding van zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing is in 2018 gedaald ten opzichte van 2017. De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing is echter wel €105.000,- hoger dan begroot in 2018. Dit is veroorzaakt doordat het aantal toegewezen kwijtscheldingsverzoeken hoger is dan geraamd.

Per saldo een verschil ten opzichte van de begroting van 8%.

(bedragen x €1)				
Belasting/heffing	Kwijtschelding 2017	Kwijtschelding 2018	Vershil	Vershil in %
Belastingen OZB	10.830	9.519	-1.311	-12,10%
Hondenbelasting	12.295	12.445	150	1,22%
Afvalstoffenheffing	845.445	780.673	-64.772	-7,66%
Rioolrecht	659.497	616.406	-43.091	-6,53%
Totaal	1.528.067	1.419.044	-109.023	-7,13%

Woonlasten

De tariefaanpassingen 2018 leiden voor wat betreft de belangrijkste tarieven tot het volgende beeld (uitgegaan is van een WOZ-waarde van €194.000,- (Bron Waarderingskamer, jaar 2018. Peildatum 1-1-2017).

(bedragen x €1)

Belasting/heffing	Tarief/bedrag 2018
Afvalstoffenheffing ¹⁾	212,94
Rioolheffing huishoudens	169,80
Woonlasten gebruiker (sub-totaal)	382,74
OZB/RZB woningeigenaar	299,92
Woonlasten gebruiker/eigenaar (totaal)	682,66

¹⁾De afvalstoffenheffing is gebaseerd op het modeltarief voor de gemiddelde aanslag (6 aanbiedingen in 2018 en een 140 liter container voor de rest-fractie).

Specificatie belastingen

Overzicht geraamde en werkelijke opbrengsten

(bedragen x €1)

Belasting	Tarief 2018	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil in %
Onroerende zaakbelasting	<i>Woningen:</i>	25.601.000	25.740.374	0,54%
	Eigenaren 0,1546%			
	<i>Niet woningen:</i>			
	Gebruikers: 0,3270%			
	Eigenaren: 0,4144%			
Roerende zaakbelasting	Tarieven conform onroerende zaakbelasting	9.270	9.556	3,09%
Hondenbelasting	€47,04 per hond	300.000	299.598	-0,13%
Parkeerbelastingen inclusief naheffingen en Mulder-feiten	Diverse tarieven	4.529.000	4.538.770	0,22%
Precario inclusief marktgelden	Diverse tarieven	505.000	447.769	-11,33%
Toeristenbelasting	Diverse tarieven	126.000	173.495	37,69%

Onroerende- en roerende zaakbelasting

De OZB- en RZB-tarieven in 2018 hebben de volgende percentages van de WOZ waarde	Woningen	Niet-woningen
Gebruikerstarief	nvt	0,3270%
Eigenarentarief	0,1546%	0,4144%

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Verschil	Verschil in %
OZB-opbrengst	25.601.000	25.740.374	139.374	0,54%

(bedragen x €1)

Belasting	Begroot	Werkelijk 2018	Resultaat
OZB eigendom woning	13.651.000	13.647.666	-3.334
OZB eigendom cnw	7.091.000	7.222.990	131.990
OZB gebruik cnw	4.859.000	4.869.718	10.718
Totaal	25.601.000	25.740.374	139.374

(bedragen x €1)

Belasting	Begroot	Incl.correctie oude jaren	Resultaat
OZB eigendom	13.651.000	13.649.266	-1.734
OZB eigendom cnw	7.091.000	7.234.110	143.110
OZB gebruik cnw	4.859.000	4.877.912	18.912
Totaal	25.601.000	25.761.288	160.288

Roerende zaakbelasting

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
RZB-opbrengst	9.270	9.556	286	3,09%

De roerende zaakbelasting wordt vooral geheven op woonwagens en woonboten. Het tarief is gelijk aan het tarief van de OZB. De werkelijke opbrengst is iets hoger dan begroot door de toename van boten in de jachthaven van Deventer. De waardering van de roerende zaken verloopt via de landelijke taxatiewijzer. Zodoende is de waardering uniform.

Hondenbelasting

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
Hondenbelasting	300.000	299.598	-402	-0,13%

In 2018 is een opbrengst geraamd van €300.000. Dit is met een werkelijk opbrengst van €299.598 nagenoeg gerealiseerd.

De hondenbelasting maakt onderdeel uit van de kwijtscheldingsregeling, op basis van ervaringen schelden we hiervan jaarlijks circa €12.000 kwijt.

Er is sprake van een bestand van ruim 6.000 honden. De gemeente controleert jaarlijks steekproefsgewijs het hondenbezit. Deze controle tezamen met de publicaties van de voorgenomen controles zorgt ieder jaar weer een kleine uitbreiding van het aantal geregistreerde honden.

Parkeerbelasting

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
Parkeerbelasting	4.529.000	4.538.770	9.770	0,22%

De heffing van parkeerbelastingen bestaat uit twee onderdelen: de parkeeropbrengsten (vergunningen en betaald parkeren) en de parkeerovertredingen (foutparkeerders). Conform het Meerjarenperspectief Parkeren (vastgesteld september 2014) indexeren wij vanaf 2015 de parkeertarieven met het gemiddelde percentage voor lonen en prijzen. In 2018 was de werkelijke opbrengst vrijwel gelijk aan de begroting.

Precario

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
Precario inclusief marktgelden	505.000	447.769	-57.231	-11,33%
waarvan marktgelden	314.000	280.789	-33.211	-10,58%

Deze belastingen worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond, maar ook voor de vergunning voor ingebruikname van gemeentelijke gronden. Onder de precariobelasting vallen ook de marktgelden.

Toeristenbelasting

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
Toeristenbelasting	126.000	173.495	47.495	37,69%

In de voorjaarsnota 2011 heeft de raad besloten de toeristenbelasting opnieuw te introduceren. De heffing maakt fondsvorming (binnenstad, cultuur, kunstregeling, evenementenbeleid) mogelijk. Geschoond van afwikkeling uit andere kalenderjaren is de opbrengst in 2018 €173.495.

Specificatie rechten

De opbouw van de legesverordening is als volgt:

- Titel 1, Algemene dienstverlening
- Titel 2, Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (Wabo);
- Titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn.

Bij het opstellen van de legesverordening voor 2018 is de kostendekkendheid van de verschillende titels bepaald:

- Titel 1 van de legesverordening: 79%
- Titel 2 van de legesverordening: 97%
- Titel 3 van de legesverordening: 24%

Leges

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Verschil	Verschil in %
Leges omgevingsvergunning bouw	3.021.000	3.199.000	178.000	5,89%

Bij de derde kwartaalrapportage zijn de inkomsten uit bouwleges met €200.000 naar boven bijgesteld. Met name de aantrekkende woningmarkt heeft er toe geleid dat wij meer omgevingsvergunningen hebben verleend dan aanvankelijk begroot.

(bedragen x €1)

Belasting	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Verschil	Verschil in %
Overige leges	2.057.807	2.202.504	144.696	7,03%

Er zijn in 2018 meer reisdocumenten en rijbewijzen uitgegeven dan waar aanvankelijk vanuit was gegaan. Hierdoor is de werkelijke opbrengst hoger dan begroot.

Afvalstoffenheffing

(bedragen x €1)

Heffing	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Verschil	Verschil in %
Afvalstoffenheffing	10.241.000	10.475.043	234.043	2,29%

(bedragen x €1)

Afvalstoffenheffing	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Verschil	Verschil in %
Basisbedrag	6.877.000	6.974.796	97.796	1,42%
Rest-fractie	3.149.000	3.300.318	151.318	4,81%
Toeslag	215.000	199.929	-15.071	-7,01%
Totaal inclusief afronding	10.241.000	10.475.043	234.043	2,29%

Volume container	Rest-fractie		
	2018	2017	2016
240 liter	15,61	15,61	13,47
140 liter	9,11	9,11	7,85
50 liter	3,25	3,25	2,82

Uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is 100% dekking van de kosten. Meer of minder opbrengsten worden via de egalisereserve afval verrekend met de burger. Het afval wordt in de toenemende mate gezien als waardevolle grondstof. Het gescheiden inzamelen van de verschillende afvalstromen voor hergebruik is vanuit duurzaamheid een noodzaak. Diftar werpt nog steeds zijn vruchten af. We zien dat steeds meer inwoners heel bewust omgaan met hun afval.

Het basisbedrag is voor 2018 vastgesteld op €158,28 per perceel. Rekening houdend met het werkelijk aantal aanbiedingen is in 2018 €10.475.043 ontvangen aan afvalstoffenheffing. Dit is 2,29% hoger dan bij de derde kwartaalrapportage voorzien.

Vast recht wordt betaald door elk huishouden in de gemeente.

De landelijke VANG-doelstelling van 100 kilo restafval en 75% bronscheiding in 2018 zijn door Deventer al in 2016 gehaald.

In 2018 is dit 86 kilo restafval en 76% bronscheiding geweest.

Rioolheffing

(bedragen x €1)

Recht	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Verschil	Verschil in %
Rioolheffing	7.882.000	7.935.564	53.564	0,68%
Rioolaansluitingen	100.000	54.017	-45.983	-45,98%

De werkelijke inkomsten uit de rioolheffing zijn in 2018 hoger dan het begrote bedrag. Het aantal nieuwe rioolaansluitingen is in 2018 achter gebleven bij de raming.

Havengelden

(bedragen x €1)

Recht	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
Haven- en opslaggelden	259.000	183.369	-75.631	-29,20%

De opbrengsten van de sluispassages waren in 2018 aanzienlijk lager dan begroot als gevolg van lage waterstand waardoor we de sluit tijdelijk moesten sluiten. onder andere vanwege de grote investeringen in de haveninfrastructuur en de daaruit voortvloeiende hoge kapitaallasten worden de totale lasten niet volledig gedekt door de baten. De genoemde uitgaven zijn verantwoord onder product 38, Civieltechnische kunstwerken.

Opgemerkt wordt dat de liggelden voor woonboten in de opbrengsten zijn opgenomen .

Begraafplaatsen

(bedragen x €1)

Rechten	Geraamde opbrengst	Werkelijke opbrengst	Vershil	Vershil in %
Begraafrechten	145.000	128.705	-16.295	-11,24%

De werkelijke inkomsten zijn lager dan begroot. Er is sprake van een structurele tendens van meer cremen en minder begraven.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inzicht

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven we een dwarsdoorsnede van de meerjarige uitgaven voor het uitvoeren van onderhoud die zijn opgenomen in de verschillende programma's en producten van dit jaarverslag. Deze uitgaven worden vanuit een vooraf vastgesteld beleid uitgevoerd. We hebben de uitgangspunten in deze paragraaf opgenomen.

Ontwikkelingen en conclusies

Openbare ruimte

Onderhoudskosten openbare ruimte zijn in 2018 nagenoeg gelijk aan de begroting. Het kwaliteitsniveau waarop de openbare ruimte wordt onderhouden, is door de bezuinigingen teruggebracht tot het minimum niveau over de hele breedte van de openbare ruimte, ook wel 'basiskwaliteitsniveau' genoemd. In 2016 is dit basiskwaliteitsniveau voor de diverse onderdelen van de openbare ruimte vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma visie Leefomgeving. De output onderhoud inzake de openbare ruimte is in 2018 grotendeels volgens de verwachting gerealiseerd. Dit 'basiskwaliteitsniveau' is in 2018 ook behaald. Op het gebied van onkruidbeheersing is in 2018 sprake geweest van een verbetering van het straatbeeld

Gebouwen

Het groot onderhoud van gebouwen is in 2018 op totaalniveau conform de begroting uitgevoerd. Voor het Stadhuiskwartier waren de onderhoudskosten lager, omdat de begroting is bepaald op een gemiddelde van 15 jaar. Het verschil wordt gestort in de reserve huisvesting. Voor buurtwerk hebben wij voor een pand aanvullende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Voor een tweetal culturele panden zijn wij toch in 2018 in plaats van 2019 begonnen met onderhoudswerkzaamheden. In 2018 is het onderhoud uitgevoerd op basis van de conditiescore NEN 2767. Voor vastgoed binnen grondexploitaties geldt een conditiescore van 4. Voor monumenten een conditiescore van 2. Voor al andere panden wordt de conditiescore 3 gehanteerd.

Algemeen

De gemeente Deventer heeft in 2018 vanuit haar verschillende programma's diverse prestaties en ambities gerealiseerd waarbij kapitaalgoederen zijn ingezet. Straten, wegen, bruggen en pleinen zijn onontbeerlijk voor de economische ontwikkeling van Deventer en straatverlichting en de inrichting en onderhoud van het openbaar groen leveren een belangrijke bijdrage aan de (veiligheids)beleving. Allemaal voorbeelden van kapitaalgoederen die van groot belang zijn bij het realiseren van de prestaties en ambities.

Vanuit de zorg voor een structureel goed, veilig, efficiënt, duurzaam en milieubewust leef-, werk-, woon- en verblijfmilieu voor de burger investeren we jaarlijks veel geld in het onderhoud van kapitaalgoederen. Met beheer en onderhoud zorgen we ervoor dat de verschillende kapitaalgoederen hun geplande levensduur halen en er geen kapitaalsvernietiging plaatsvindt.

In de begroting 2018 is het operationele en financiële beleidskader weergegeven voor het onderhoud en beheer van de kapitaalgoederen. Deze paragraaf geeft inzicht in de realisatie van het beleid en de daaruit voortgevloeide financiële consequenties over het jaar 2018.

Openbare ruimte

Beleidsrealisatie

De kwaliteit van de openbare ruimte heeft in Deventer veel aandacht van de burgers en het bestuur, omdat dit belangrijk is voor de leefbaarheid en de (veiligheids)beleving van de gebruikers. Het reguliere klein onderhoud vindt, conform de Visie Leefomgeving, plaats op basis van een basiskwaliteitsniveau ('minimum niveau').

Deventer baseert de basiskwaliteit op 4 criteria:

1. Minimale technische of wettelijke eisen: De belangrijkste wettelijke verplichting van gemeenten is de zorgplicht. We moeten zorgen dat de openbare ruimte veilig en bruikbaar is. De aansprakelijkheid hiervoor ligt vast in het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:174). De algemene zorgplicht is soms uitgewerkt in specifieke wetten of jurisprudentie (bijvoorbeeld rondom verkeersveiligheid en richtlijnen van het landelijk kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte, het CROW). Daarnaast gelden wettelijke eisen voor enkele specifieke onderdelen van de openbare ruimte.
2. Kapitaalvernietigingsniveau: Daalt het onderhoud onder dit niveau, dan wordt de levensduur korter dan kostentechnisch wenselijk is.
3. Leefbaarheid: Dit niveau wordt niet bepaald door wettelijke eisen en/of kapitaalvernietiging, maar door wat nog maatschappelijk zinvol is.
4. Functionaliteit: Voorkomen moet worden dat het onderhoudsniveau zo laag wordt dat de openbare ruimte niet meer functioneert zoals die bedoeld is.

De beschikbare middelen zijn net voldoende om de openbare ruimte te onderhouden op dit basisniveau. Het basiskwaliteitsniveau dat de gemeente minimaal wil bereiken is in 2016 vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma visie Leefomgeving.

Op het gebied van onkruidbeheersing is in 2018 sprake geweest van een verbetering van het straatbeeld, mede dankzij de droge zomer en de extra beschikbaar gestelde financiële middelen. Uit de monitoring blijkt dat het beeld een lichte verbetering laat zien, maar op dit moment is nog niet goed te zeggen of er ook sprake is van een structurele verbetering.

Deventer monitort twee-jaarlijks de beleving van de inwoners van de leefomgeving. De monitor is voor het laatst in 2017 uitgevoerd. De leefbaarheid, de objectieve en subjectieve kwaliteit (aanzien en aantrekkelijkheid) van de openbare leef-, werk-, woon- en verblijfsomgeving zijn licht gestegen.

Uit de monitoring door de verbonden partijen blijkt dat de output in 2018 is gehaald.

De programmering van het groot onderhoud en de vervangingsopgave vindt plaats aan de hand van het meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP). In 2018 is het geplande onderhoud van het MJOP-MIND 2017-2020 voor een groot deel uitgevoerd. In deze versie van het MJOP hebben we meer gebruik gemaakt van Geo-data, waarmee we nog beter integraal kunnen werken.

Op basis van een nadere financiële analyse, vastgelegd in het uitvoeringsprogramma visie Leefomgeving, zijn er drie beheergroepen waarvoor de vervangingsopgave in de toekomst een aandachtspunt is. De werkelijke vervangingsopgave is kleiner dan de theoretisch berekende opgave. Daarom hanteren we per beheergroep de volgende strategie:

- Vervanging asfaltwegen: financiële ruimte wordt verkregen door de verwachte afname van de benodigde extra onderhoudsmiddelen, als gevolg van de (afnemende) groei van de gemeente op langere termijn (na 2020), versus het structurele bedrag van €200.000 dat hiervoor elk jaar begroot staat. Jaarlijks zal op basis van de voorjaarsnota worden voorgesteld om dit verschil niet te laten terugvloeien naar de algemene middelen, maar te oormerken als vervangingsbudget.
- Vervanging structuur groen: de basisstrategie is om bij groen de levensduur te verlengen door ook bij functieverlies te blijven inzetten op klein en regulier onderhoud. Bij dreigend onveilige situaties stellen we de raad voor om exploitatiebudget te activeren. Om het effect op het regulier onderhoud te beperken, kiezen we bij vervanging zonder aanvullende dekking voor een laagwaardiger kapitaalgoed.
- Vervanging civieltechnische kunstwerken: in theorie kent deze beheergroep de grootste vervangingsopgave. Echter; de theoretische restlevensduren zijn nog enkele tientallen jaren, zodat dit probleem pas over lange tijd speelt. Daarom worden deze risico's vooralsnog geaccepteerd. Het is namelijk onzeker welk bedrag echt nodig is: technologische ontwikkelingen en maatschappelijke veranderingen zullen het werkelijke financieringsvraagstuk voor deze onderdelen bepalen.

Uit de verschillende staten van onderhoud komt per deelgebied in de openbare ruimte het volgende beeld van gerealiseerd beleid naar voren:

Straten, wegen en pleinen

Er is groot onderhoud uitgevoerd aan een 15-tal asfaltwegen. Het gaat om enkele kleinere wegen in met name het buitengebied en om de Brederodelaan, de Brunswijkstraat, de Deventerweg, de Henri Dunantlaan, Kanaaldijk-West, de Maagdenburgstraat, de Paderbornstraat, de Pekelharingweg, de Vonkendijk en de Wetermansweg. De gebieds- en buurtgerichte aanpak richtte zich het afgelopen jaar op de aanpalende gebieden van de herstructureringswijken Keizerslanden en Rivierenwijk. Daarnaast is groot onderhoud uitgevoerd aan de Salomonszegel en de Holterweg en hebben reconstructies plaatsgevonden van een deel van de Ceintuurbaan en de Oosterwechelsweg en is de reconstructie van het Wezenland en een stuk van de Hanzeweg in voorbereiding genomen. De Deventerweg Enklaan en een deel Woertmansweg zijn geasfalteerd en tevens verbeterd voor het comfort en de veiligheid van de fietsers.

Openbare verlichting

In 2018 is het onderhoud van de openbare verlichting uitgevoerd volgens de overeenkomst met de aannemer. Deze overeenkomst is erop gericht dat altijd minimaal 98% van de verlichting brandt. In het afgelopen jaar is het groot vervangingsonderhoud aan de verlichting volgens de eerste jaarschijf van het MJOP 2017-2020 uitgevoerd. De buurten Het Bramelt en Roesink zijn afgemaakt en in een deel van Diepenveen zijn de oude armaturen vervangen door energiezuinige led-verlichting.

Civieltechnische kunstwerken en havengebonden constructies

In 2018 is regulier onderhoud uitgevoerd aan de kleine civiele bruggen en kunstwerken. Hierbij is het uitgangspunt: voldoen aan de minimale ondergrens (veiligheid en bouwbesluit).

Groen, natuur en recreatie

Het klein onderhoud is volgens het afgesproken CROW-kwaliteitsniveau uitgevoerd door HGB, conform de daartoe geldende Dienstverleningsovereenkomst en het bijbehorend bestek. Het reguliere onderhoud aan onze (Rijksmonumentale) stadsparken is hiervan onderdeel.

Het grootste deel van het groot onderhoudsbudget is besteed aan laanboomverjongingsprojecten. Projecten Klinkenweg, Muldersweg, Spanjaardsdijk en Laan van Borgele zijn begin 2018 afgerond. Projecten Kleine Plantsoen is in de ontwerpfase. Projecten Avegoorsedijk en Oerdijk zijn in voorbereiding om in 2019 te worden uitgevoerd.

Openbare speelgelegenheden

Ook in 2018 is voortgang geboekt met de realisatie van de taakstelling uit Samen Ruimte Geven. Volgens planning (MJOP) is een deel van de gemeentelijk speeltoestellen vervangen door speelaanleidingen die goedkoper in beheer zijn. Stichting Tevreden heeft, conform afspraken in 2015, in 2018 het onderhoud uitgevoerd aan de door hen overgenomen speelplekken. De speelplekken zijn in 2018 onderhouden conform het Attractiebesluit.

Begraafplaatsen

Het reguliere onderhoud aan de gemeentelijke begraafplaatsen is in 2018 volgens het basiskwaliteitsniveau uitgevoerd door Het Groenbedrijf en de Stichting Oude begraafplaatsen Deventer (SOBD). Er is geen groot regulier onderhoudsbudget voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Vanaf 2015 is er sprake van een inhaalslag op de gesloten begraafplaats aan de Diepenveenseweg (Rijksmonument), met subsidie van het Rijk. Deze werkzaamheden worden, mede gelet op de subsidievoorwaarden, uitgevoerd over een periode van 4 jaar.

Riolering en water

In 2018 is op enkele plekken groot onderhoud, waaronder vervanging, aan riolering en waterbeheervoorzieningen uitgevoerd conform het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2015-2020. Er is met name aansluiting gevonden bij de groot onderhoudsopgave aan de diverse wegen.

Met name op het gebied van klimaatadaptatie is een aansprekend afkoppelproject uitgevoerd in combinatie met de werkzaamheden aan de Prins Bernardstraat in het Oranjekwartier.

De tunnel Brinkgreverweg is opgepakt in combinatie met het project Groene Wal. Het water van de tunnel loost nu direct op de gracht waarmee het risico van overstrooming is afgenomen.

Diverse rioolgemalen zijn vervangen waarbij enkele gemalen klaar zijn gemaakt voor VGS 2.0 waarbij minder regenwater naar de zuivering wordt gepompt.

Financiële verantwoording

Onderhoudslasten openbare ruimte per categorie	Taakveld	Begroting na wijziging (bedragen x€1.000)	Realisatie (bedragen x €1.000)	Basiskwaliteitsniveau gerealiseerd
Verkeer en vervoer	2.1	14.882	14.118	100%
Straten, wegen en pleinen		8.417	7.665	100%
Straatreiniging		3.024	3.486	100%
Openbare verlichting		1.250	1.025	100%
Verkeerstechniek		1.032	1.029	100%
Civieltechnische kunstwerken		1.159	913	100%
Economische havens en waterwegen	2.4	279	287	100%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.7	7.712	7.482	100%
Groen, natuur en recreatie		7.052	6.845	100%
Overige (o.a. speelgelegenheden)		660	637	100%
Riolering	7.2	6.556	6.424	100%
Begraafplaatsen en crematoria	7.5	287	259	100%
Sportaccommodaties (velden)	5.2	22	7	100%
Totaal		29.738	28.577	

De gerealiseerde kosten voor (regulier) onderhoud in de openbare ruimte vertonen in 2018 geen grote afwijkingen (<5%) ten opzichte van de begroting.

Gebouwen

Beleidsrealisatie

In de kadernota Vastgoed (College B&W 2012, Raad 2015) is bepaald dat de gemeente Deventer het in eigendom hebben en beheren van vastgoed geen kerntaak vinden (we hebben geen vastgoed, tenzij). De ‘tenzij’ wordt ingevuld door de programma's. Op het moment dat voor de realisatie van de gemeentelijke programmadoelen vastgoed noodzakelijk is, dan is het hebben van vastgoed een mogelijkheid. Vastgoed is dus altijd ondersteunend aan het betreffende beleidsprogramma.

In 2018 heeft het College het Beheerplan Groot Onderhoud Vastgoed 2018 – 2021 vastgesteld. Het kernbezit is daarbij opnieuw beoordeeld en afgenomen van 65 tot 54 panden (2019). Er is een lichte stijging van dat aantal te verwachten in de nabije toekomst gelet op het mogelijk in beheer nemen van parkeergarages, het Vogeleiland en soortgelijke ontwikkelingen. Met de komst van de definitieve Managing Partner per 1-1-2018 is het kernbezit verdeeld over 3 tranches. Ieder jaar wordt 1 tranche onder handen genomen, bestaande uit inspecties, uitvoeren groot onderhoud, actualiseren van MJOP's en meer. Vanaf 2018 is het groot onderhoud conform deze systematiek en op basis van het beheerplan uitgevoerd. Voor de demarcatie tussen huurder en verhuurder van het onderhoud werken wij zoveel mogelijk op basis van de ROZ-modellen (Raad voor Onroerende Zaken). Als verhuurder zijn wij voor het merendeel van onze vastgoedportefeuille enkel verantwoordelijk voor het groot / planmatig onderhoud. Het overige onderhoud ligt grotendeels bij de huurder / gebruiker, enkele belangrijke uitzonderingen daargelaten. Ons kernbezit onderhouden wij op conditiescore 3 op basis van de NEN2767. Een uitzondering hierop zijn de monumentale panden, die wij op niveau 2 onderhouden. Voor panden opgenomen in een gebiedsontwikkeling hanteren wij conditieniveau 4. Dat tijdelijke vastgoed wordt zo snel en adequaat mogelijk verkocht, herontwikkeld en/of gesloopt, zodat de vastgoedportefeuille op maat is voor de programmadoelen en slechts beperkt tijdelijk vastgoed bevat.

Gemeentelijke huisvesting

Het technisch beheer en onderhoud voor de huisvesting van medewerkers van de gemeente en de bijbehorende cultuurhistorische gebouwen die de gemeente daartoe in bezit heeft, vallen onder verantwoordelijkheid van team FZ, waarbij de werkzaamheden worden uitgevoerd door een externe partner, te weten de BAM op basis van het destijds gesloten “build en maintain” contract.

Welzijn en culturele huisvesting en sportaccommodaties

Aan gebouwen voor welzijn, cultuur en sportaccommodaties wordt sober en doelmatig onderhoud gepleegd. Dat is vastgelegd in de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP). Dit betekent dat de gebouwen in acceptabele staat worden gehouden, veilig zijn en storingsvrij kunnen worden gebruikt. De uitvoering van het groot onderhoud is in 2018 deels volgens planning uitgevoerd op basis van MJOP's die zijn opgesteld op basis van de methodiek NEN 2676. In samenspraak met Vastgoedbeheer is een project gestart om dit vastgoed te inventariseren en taken en verantwoordelijkheden tussen, gemeente, sportbedrijf, programma en Vastgoedbeheer eenduidig vast te leggen.

Onderwijshuisvesting

Per 1 januari 2015 is de gemeente niet langer verantwoordelijk voor het onderhoud aan de schoolgebouwen. Het rijk maakt de gelden rechtstreeks over aan de schoolbesturen. Wel onderhouden wij een aantal gymzalen en peuterspeelruimtes. Met minimale inzet van middelen houden wij de functie en

representativiteit van de panden in acceptabele staat. Dit betekent dat de gebouwen veilig zijn. Het onderhoud is opgenomen in de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) en in 2018 conform planning uitgevoerd. In samenspraak met Vastgoedbeheer is een project gestart om dit vastgoed te inventariseren en taken en verantwoordelijkheden tussen, gemeente, sportbedrijf, programma en Vastgoedbeheer eenduidig vast te leggen.

Gebouwen voor derden

De gemeente heeft gebouwen in bezit voor andere partijen in de gemeente. Het merendeel van deze panden is verhuurd vanuit taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden. De gemeente is als eigenaar en verhuurder verantwoordelijk voor het onderhoud van de panden. Eigendom van deze panden sluit niet altijd aan bij de Kadernota. Daarom worden mogelijkheden voor verkoop onderzocht en is het kwaliteitsniveau voor het onderhoud vastgesteld op minimaal instandhouding.

Financiële verantwoording

Voor de panden die wij in het beheerplan als kernbezit hebben aangemerkt, hebben wij een reserve groot onderhoud. In 2018 hebben wij per saldo €463.076 geput uit de reserve, waarmee de stand per 31-12-2018 €3.035.929 is.

Onderhoudslasten gebouwen per categorie	Programma	Taakveld	Begroting na wijziging (bedragen x €1.000)	Realisatie (bedragen x €1.000)	% sober	% basis	% hoog
Culturele huisvesting	Economie, kunst en cultuur	5.3/5.4/5.5	369	450		100%	
Gemeentelijke huisvesting	Bedrijfsvoering	8.3	549	334	100%		
Sportaccommodaties	Meedoen	5.2	39	41	100%		
Huisvesting kind- en jeugdbeleid	Jeugd en onderwijs	4.2/4.3	204	228	100%		
Huisvesting buurtwerk	Meedoen	6.1	153	232	100%		
Maatschappelijke opvang	Meedoen	6.81	0	0	100%		
Brandweer	Openbare orde en Veiligheid	1.2	0	0	100%		
Overig	Diverse	0.3/2.4/5.7/7.5	0	0	100%		
Totaal			1.314	1.285			

Gemeentelijke huisvesting

Het verschil in begroot en gerealiseerd groot onderhoud van de gemeentelijke huisvesting (Stadhuiskwartier) wordt veroorzaakt doordat het begrote bedrag een gemiddelde is van de totaal te verwachten lasten over een periode van 15 jaar. De eerste jaren na oplevering van het Stadhuiskwartier zijn de onderhoudslasten lager. Het verschil wordt gestort in de reserve huisvesting en gereserveerd voor hogere lasten in latere jaren.

Huisvesting Buurtwerk

De hogere lasten worden veroorzaakt door aanvullende onderhoudswerkzaamheden voor de Fermerie (Muggeplein). Dit is geput uit de reserve onderhoud gebouwen.

Culturele huisvesting

Voor de panden Klooster 3 en 12 hebben wij toch in 2018 groot onderhoud uitgevoerd. Wij dachten dit aanvankelijk in 2019 te doen. Dit is geput uit de reserve onderhoud gebouwen.

Weerstandsvermogen en risicomanagement

Inzicht

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laten we zien hoe het weerstandsvermogen is samengesteld en hoe het tot stand komt. Het geeft antwoord op de vraag: hoe goed kan de gemeente tegen een stootje?

Ontwikkelingen en conclusies

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de beleidsnota Risicomanagement en Weerstandsvermogen – geactualiseerde beleidsnota 2015 en de beleidsnota reserves en voorzieningen (2018).

Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen = €17.258.000 / €14.400.000 = 1,20.

De totale omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit (teller) is €16.291.000. De beschikbare weerstandscapaciteit is daarmee gelijk aan de capaciteit opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2022 (na afroming).

De totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit (noemer) is €17.258.000. Ten opzichte van de meerjarenbegroting 2019-2022 is dit circa €1,9 miljoen lager. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager risico Verbreding A1 (is verliesvoorziening geworden) en wijzigingen van risico's in de grondexploitaties ([zie paragraaf grondbeleid](#)).

Conform de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen houden we, naast de geïventariseerde risico's rekening met een extra buffer voor financiële tegenvallers waar niemand rekening mee houdt. Deze zogenaamde minimumnorm biedt een soort veiligheidsmarge.

Voor het bepalen van de minimumnorm wordt de 'artikel 12-norm' van de Financiële verhoudingswet (Fvw) gehanteerd (zie artikel 23, lid 1 – Fvw). Hierin wordt uitgegaan van 2% van de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de gemeente en 2% van de OZB capaciteit.

Doordat ten opzichte van de vorige bepaling van de ratio weerstandsvermogen de omvang van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit) is afgenomen bij een gelijkblijvende buffer (beschikbare weerstandscapaciteit), is de uitkomst van de weerstandsratio groter dan 1 en dit betreft een gunstige ontwikkeling.

Relevante aspecten

- 45 risico's komen in aanmerking voor het aanhouden van weerstandsvermogen.
- 17 van deze risico's hebben een risicoscore ≥ 9 .
- Er zijn geen risico's (negatief gevolg) waarop gerelateerde kansen (positief gevolg) in mindering zijn gebracht.

Conclusies

De uitkomst van de ratio weerstandsvermogen is 1,20. In de meerjarenbegroting 2019-2022 was de uitkomst (na afroming) 1,0. Conform het bestuursakkoord beschikken we over voldoende weerstandsvermogen wanneer de uitkomst van de ratio minimaal 1 is. Volgens de uitgangspunten in de beleidsnota reserves en voorzieningen wordt het meerdere (dit is het bedrag dat voor een hogere uitkomst van de ratio 1 zorgt) gestort in de generieke weerstandsreserve. Dit wordt meegenomen bij de Voorjaarsnota 2019.

De gemeente beschikt met deze uitkomst op dit moment over voldoende weerstandsvermogen om de belangrijkste financiële risico's op te vangen.

Ondanks de economische groei zijn er voor gemeente Deventer voldoende onzekerheden (o.a. gevolgen van rijksbeleid en economische ontwikkelingen) die het noodzakelijk maken om de financiële risico's continue en nauwlettend te volgen. Waar mogelijk worden extra beheersmaatregelen genomen. In de Voorjaarsnota 2019 wordt de ratio weerstandsvermogen opnieuw bepaald.

Weerstandsvermogen

Hoe goed kan de gemeente tegen een stootje?

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

Deventer maakt onderscheid tussen specifiek weerstandsvermogen en generiek weerstandsvermogen. Het specifieke weerstandsvermogen is gebaseerd op de specifiek gekwantificeerde risico's. Bekende voorbeelden zijn de risico's met betrekking tot de grondexploitatie en bijstandsuitkeringen. Daarnaast loopt Deventer risico's als gevolg van economische vooruitzichten en politieke- en bestuurlijke besluitvorming. Voorbeelden daarvan zijn de algemene uitkering (gemeentefonds), verkoop van gronden en panden, de verbonden partijen, de garantstellingen en de nog te implementeren lopende heroverwegingen. Om te bepalen of Deventer beschikt over voldoende weerstandsvermogen wordt drie keer per jaar in het kader van de planning & control cyclus de ratio weerstandsvermogen bepaald.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken. Voor Deventer zijn dit de specifieke reserve¹, de onbenutte (flexibele) begrotingsruimte, de onbenutte investeringsruimte, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Samenstelling beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x €1.000)

Element	Onderdeel	Waarde
Specifieke weerstandsreserve		15.707
Onbenutte begrotingsruimte	Post onvoorzien	251
	Stelpost structurele autonome ontwikkelingen	600
	Stelpost accres algemene uitkering (gemeentefonds)	700
Onbenutte investeringsruimte		-
Onbenutte belastingcapaciteit		-
Stille reserves	Nader te bepalen	p.m.
Saldo	Weerstandscapaciteit 2018	17.258

Specifieke weerstandsreserve

Ten opzichte van de vorige weerstandsparagraaf (meerjarenbegroting 2019-2022) is het saldo van de specifieke weerstandsreserve gelijk gebleven.

Onbenutte (flexibele) begrotingsruimte

De onbenutte (flexibele) begrotingsruimte bestaat in Deventer uit de posten onvoorzien, de stelpost autonome ontwikkelingen en de stelpost accres algemene uitkering (gemeentefonds).

Onbenutte investeringsruimte, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves

Er is geen vrije investeringsruimte beschikbaar en ook de belastingcapaciteit wordt volledig benut (kostendekkend). Deventer kent een aantal stille reserves ([zie paragraaf Grondbeleid](#)). De betreffende objecten zijn niet binnen 1 jaar te verkopen zonder een negatief effect op het bedrijfsproces. Dit betekent dat de waarde niet wordt meegenomen bij de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit.

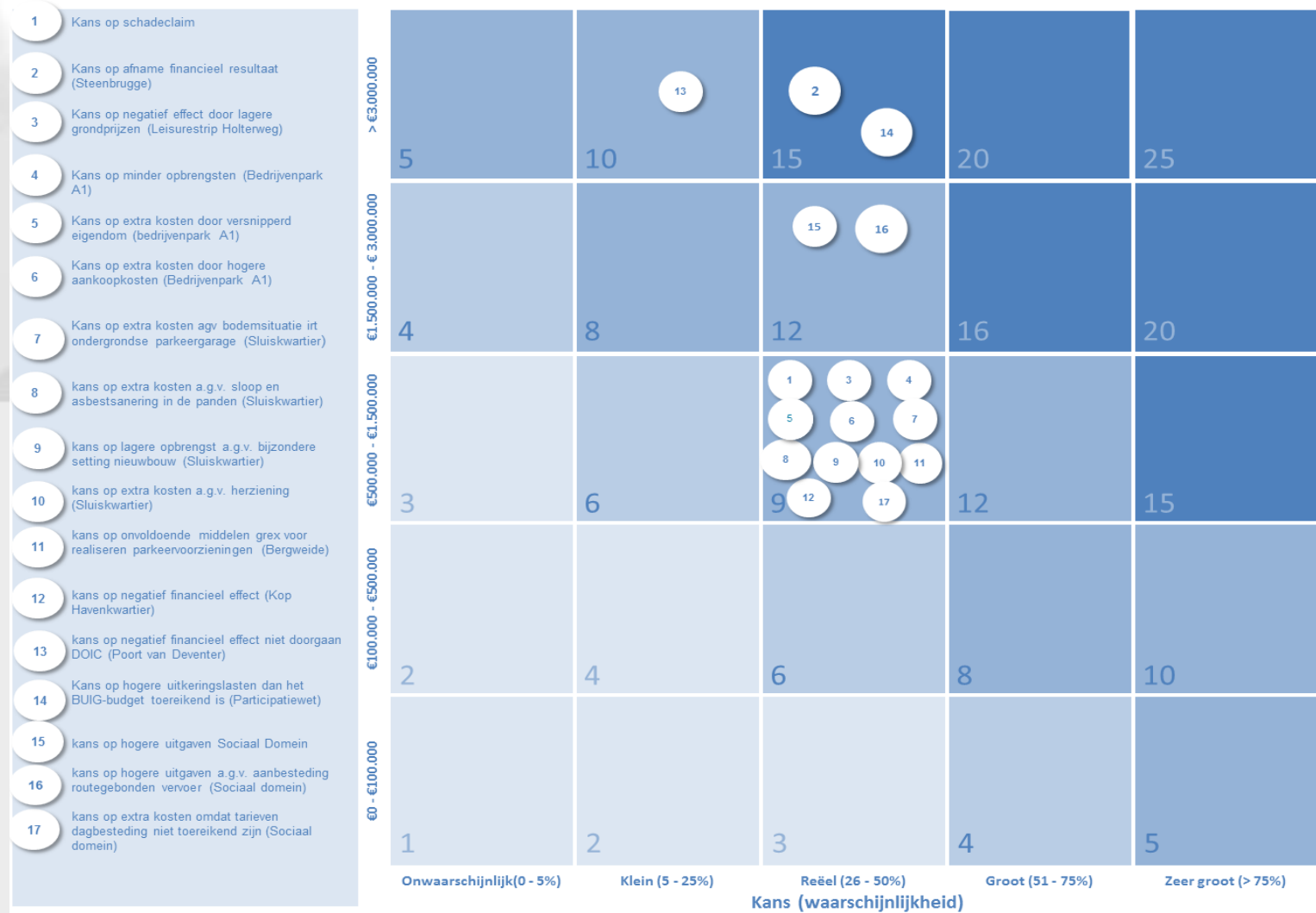
Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de risico's die gemeente Deventer loopt inclusief een extra minimumnorm die Deventer berekent.

Deventer gebruikt een risicodatabase. Daarin worden de risico's geregistreerd. In deze paragraaf wordt alleen uitgegaan van de risico's met een financieel gevolg waarvoor weerstandsvermogen (een financiële buffer) wordt aangehouden. De belangrijkste financiële risico's zijn in beeld.

Risicokaart

Er zijn 45 financiële risico's die in aanmerking komen voor het reserveren van weerstandsvermogen. Zeventien risico's hebben een risicoscore ≥ 9 . De aard van de risico's worden weergegeven in een risicokaart. Hoe blauwer de kleur, hoe hoger de prioriteit voor de aanpak van het risico.

Gekwantificeerde risico's

De risico's met een score ≥ 9 zijn in de tabel hieronder opgenomen:

Risico	Kans	Gevolg	Positie	Score	Programma
Bedrijvenpark A1					
Lasten: kans op minder opbrengsten	50%	1.000.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra kosten door versnipperd eigendom	50%	600.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra kosten door versnipperd eigendom	50%	600.000	3-3	9	6
		2.200.000			
Sluiskwartier					
Lasten: kans op lagere opbrengst a.g.v. bijzondere setting nieuwbouw Sluiskwartier	50%	500.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra kosten a.g.v. herziening Sluiskwartier	50%	500.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra kosten a.g.v. sloop en asbestsanering in de panden	50%	500.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra kosten a.g.v. bodemsituatie i.r.t. ondergrondse parkeervoorziening	50%	1.000.000	3-3	9	6
		1.500.000			
Steenbrugge					
Lasten: kans op afname financieel resultaat Steenbrugge	40%	3.600.000	3-5	15	6
		3.600.000			
Schadeclaim					
Lasten: kans op schadeclaim	40%	825.000	3-3	9	3
		825.000			
Leisurestrip Holterweg					
Lasten: kans op negatief effect door lagere grondprijzen	30%	710.000	3-3	9	6
		710.000			
Bergweide/Havenkwartier					
Lasten: kans op onvoldoende middelen grex voor realiseren parkeervoorzieningen	35%	850.000	3-3	9	6
Lasten: kans op negatief financieel effect - Kop Havenkwartier	50%	750.000	3-3	9	6
		1.600.000			

Poort van Deventer					
Lasten: kans op negatief financieel effect niet doorgaan DOIC - Poort van Deventer	20%	4.000.000	2-5	10	6
		<u>4.000.000</u>			
Participatiewet/BUIG					
Lasten: kans op hogere uitkeringslasten Participatiewet dan het BUIG budget toereikend is	35%	3.200.000	3-5	15	7
		<u>3.200.000</u>			
Sociaal Domein (3D$\bar{5}$)					
Lasten: kans op hogere uitgaven Sociaal Domein	70%	1.000.000	4-3	12	8
Lasten: kans op hogere uitgaven a.g.v. aanbesteding routegebonden vervoer		500.000	4-3	12	8
Lasten: kans op extra kosten omdat tarieven dagbesteding niet toereikend zijn	50%	800.000	3-3	9	8
		<u>2.300.000</u>			

Geringe stijging risico-inventarisatie

De bruto omvang (dat wil zeggen het maximale financiële gevolg) van de risico-inventarisatie is gedaald met circa €5,3 miljoen ten opzichte van de meerjarenbegroting 2019-2022. Dit wordt veroorzaakt door een afname in de risico's Verbreding A1 (circa €4,6 miljoen), Park Zandweerd (circa €1,3 miljoen), Wijtenhorst (circa €100.000) en Westfalenstraat (circa €300.000).

Daartegenover is het risico Bedrijvenpark A1 met circa €2 miljoen gestegen.

De mutaties voor de grondexploitaties worden toegelicht onder programma [Herstructurering en vastgoed](#) in deze rapportage.

Samenvattig benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de complete risico-inventarisatie (dus inclusief de risico's met een risicoscore < 9) is de bruto benodigde weerstandscapaciteit circa €25,9 miljoen. Na het corrigeren van deze risico's met een zekerheidsfactor (toepassen simulatiemodel) ontstaat een reële omvang van de benodigde weerstandscapaciteit die wordt gerelateerd aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

Minimumnorm

Er zijn ook risico's waar moeilijk rekening mee valt te houden, bijvoorbeeld de soms sterk fluctuerende accessen van de algemene uitkering (gemeentefonds), de rijksbezuinigingen of de politieke en economische ontwikkelingen. Voor deze niet gekwantificeerde risico's en tegenvallers houdt Deventer een extra buffer aan (de zogenaamde minimumnorm).

Voor 2018 is de minimumnorm als volgt bepaald:

(bedragen x €1 miljoen)

Bedragen begroting 2019	Geraamd bedrag	Minimumnorm 2%
Algemene uitkering (gemeentefonds)*	150	3,0
Verwachte OZB capaciteit 2019**	25	0,5
Saldo	175	3,5

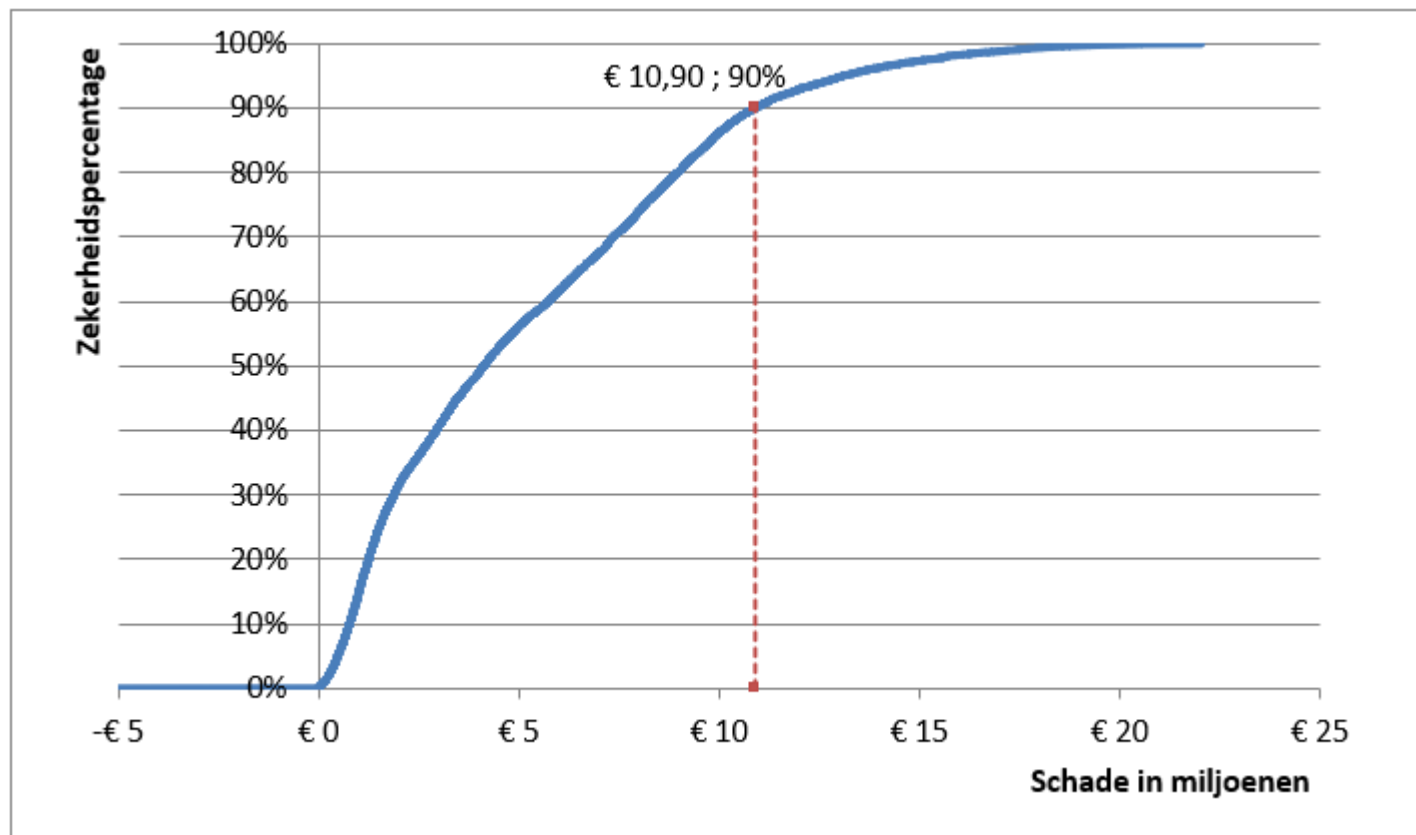
*)exclusief integratie- en decentralisatie uitkeringen en inclusief inkomstenmaatstaven OZB

**)begroting 2019-2022 zie paragraaf lokale heffingen

Simulatiemodel

De kans dat alle geïnventariseerde risico's zich voordoen is klein en de kans dat ze tegelijk optreden is miniem. Voor het bepalen van de impact wordt de cumulatieve uitkomst van de risico's gecorrigeerd. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de Monte Carlo simulatie methode.

Deze methode geeft het volgende resultaat:

Bij een zekerheid van 90% is minimaal €10,9 miljoen weerstandsvermogen nodig om de potentiële risico's af te dekken. De uitkomst is met €1,89 miljoen gedaald ten opzichte van de meerjarenbegroting 2019-2022.

Ratio weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit om voldoende weerstand te kunnen bieden als de risico's zich voordoen. Deze verhouding wordt bepaald door de ratio weerstandsvermogen:

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit

De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van deze ratio minimaal 1 is.

Beschikbare weerstandscapaciteit:

€15.707.000 + €251.000 + €600.000 + €700.000 = €17.258.000

Benodigde weerstandscapaciteit:

€10.900.000 + €3.500.000 = €14.400.000

Deze twee uitkomsten geven het volgende resultaat:

€17.258.000 / €14.400.000 = 1,20

De beschikbare weerstandscapaciteit is hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit. Dit betekent dat er voldoende weerstandsvermogen is om de gevolgen van het optreden van risico's financieel op te vangen.

Conform het bestuursakkoord beschikken we over voldoende weerstandsvermogen wanneer de uitkomst van de ratio minimaal 1 is. Volgens de uitgangspunten in de beleidsnota reserves en voorzieningen wordt het meerdere (dit is het bedrag dat voor een hogere uitkomst van de ratio 1 zorgt) gestort in de generieke weerstandsreserve. Dit wordt meegenomen bij de Voorjaarsnota 2019.

Algemene risicogebieden

Naast de ingeschatte risico's heeft Deventer ook te maken met algemene onzekerheden.

Onder andere:

- Algemene uitkering (onzekerheid verdeelsystematiek en soms sterk fluctuerende accessen);
- BTW/BCF (ontwikkelingen en plafond BCF);
- Leegstand onroerende panden in eigendom;
- Restauratie monumentale panden;
- Financieringsrisico's (rente- en kredietrisico's);
- Garantstellingen (kans op aflossen krediet vanwege insolventie kredietnemer);
- Te ontvangen subsidies (kans op terugvordering door niet voldoen aan de subsidievoorwaarden).

Op basis van wat we nu weten, kunnen deze onzekerheden (risico's) niet worden gekwantificeerd.

Voor het opvangen hiervan zijn algemene weerstandsbudgetten beschikbaar. De omvang van de generieke weerstandsreserve is €1,7miljoen in 2019, die naar verwachting oploopt tot een bedrag van eenmalig €6,8 miljoen in 2022. Het totaal van deze bedragen vormt samen met de beschikbare weerstandscapaciteit het totale weerstandsvermogen.

Risico's Verbonden partijen

Deelneming aan een verbonden partij kent financiële, bestuur organisatorische - en beleidsinhoudelijke risico's. Het onderscheid in de verschillende verbintenissen (o.a. gemeenschappelijke regeling, aandelenbezit en/of verstrekte lening/garantie) levert eveneens onderscheid in de risico's op. Dit betekent dat de te onderscheiden risico's verschillende aandacht vereisen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is algemene informatie en specifieke informatie opgenomen voor vorming van een beeld van het financiële risicoprofiel.

Wanneer op grond van een concrete gebeurtenis een risico wordt voorzien dat zou kunnen leiden tot een verlies op het ingebrachte kapitaal, de verstrekte lening of garantie of indien het leidt tot een verplichting (en het risico is kwantificeerbaar), dan zal daarvoor weerstandsvermogen worden aangehouden of een voorziening worden gevormd. Aan de informatie over de verbonden partijen ontleen wij op dit moment geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's weerstandsvermogen moet aanhouden. Daarbij baseren wij ons mede op de accountantsrapporten die bij de jaarrekeningen van verbonden partijen worden afgegeven waarin de accountant aandacht besteedt aan de continuïteit van de bedrijfsvoering. In de tabel hieronder zijn de verbonden partijen opgenomen waarin Deventer een geactiveerd financieel belang heeft en de omvang daarvan per 31-12-2018.

(bedragen x €1)

Verbonden partij	Deelneming	Lening	Garantie
NV Wonen boven winkels	454.000	178.206	1.380.000
NV Centrumgarage Deventer	39.552	-	-
Het Groenbedrijf BV	30.000	-	-
NV Sportbedrijf Deventer		14.346.159	1.737.505
NV Bergkwartier	1.561.004	-	-
NV Deventer Schouwburg	-	-	-
NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer	17.029.498	17.068.679	-
NV Luchthaven Teuge	489.857	-	-
Circulus-Berkeel BV	15.882	-	-
Enexis BV	932.512	907.199	-
BNG Bank	60.044	-	-
Vitens NV	-	371.432	-
Dataland BV	246	-	-
Vordering op Enexis BV	52	-	-
Publiek Belang Electriciteitsproductie BV	1	-	-
Verkoop Vennootschap BV	52	-	-
CBL Vennootschap	52	-	-
CSV Amsterdam BV	52	-	-
Totaal	20.612.804	32.871.675	3.117.505

In de [paragraaf verbonden partijen](#) wordt verder ingegaan op de financiële risico's in relatie tot de verbonden partijen.

Kengetallen

Op basis van een wetswijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) publiceert Deventer vanaf begrotingsjaar 2015 de landelijk voorgeschreven financiële kengetallen in de begroting en jaarrekening. De kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente.

De kengetallen zijn gebaseerd op de balans en exploitatierekening 2018. Hieronder worden de uitkomsten van de berekening van de kengetallen gepresenteerd. Vervolgens volgt een beknopte beoordeling van de uitkomsten in relatie tot de financiële positie.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Jaarrekening 2018
Netto schuldquote	81	92	78
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	72	82	67
Solvabilitiëtsratio	17	16	16
Structurele exploitatieruimte	1,18	0,43	1,8
Grondexploitatie	16	24	13
Belastingcapaciteit	93	93	95

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

$\text{Netto schuldquote} = \text{Netto schuld} : \text{Totale inkomsten (excl. mutaties reserves)}$

Een netto schuldquote hoger dan 130 is voor een gemeente niet gunstig. De gemeente heeft dan een zeer hoge schuldpositie en zal er goed aan doen om de schulden af te bouwen en daarmee de financiële positie te verbeteren. Dit betekent concreet een terughoudend investeringsbeleid met geleende middelen en het afbouwen van voorraden bouwgrond. Bij een percentage tussen 100 en 130 geldt dat voorzichtigheid is geboden. Deventer zit in 2018 ruim onder de 100. Vergeleken met de rekening 2017 is het kengetal gedaald. Vergeleken met de begroting 2018 is het kengetal fors gedaald. De hoofdreden hiervan is dat met name de totale inkomsten van de gemeente zijn gestegen.

Oordeel niet te snel

Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Het hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die middelen vervolgens zijn doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om dit effect voor de beoordeling te corrigeren volgt hieronder de netto schuldquote exclusief leningen door verstrekt aan derden.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen aan derden

Netto schuldquote = Netto schuld (excl. leningen aan derden) : Totale inkomsten (excl. mutaties reserves)

De rentelasten en aflossingen van de door verstrekte leningen drukken niet op de exploitatie. Wanneer deze correctie voor Deventer wordt toegepast verbeterd de uitkomst van dit kengetal en is gunstig voor de financiële positie. Vergeleken met de rekening 2017 is het kengetal gedaald. Vergeleken met de begroting 2018 is het kengetal relatief fors gedaald. De hoofdreden hiervan is, dat met name de totale inkomsten van de gemeente zijn gestegen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal is de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen en geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft een indicatie van de financiële weerbaarheid. Hoe hoger de uitkomst van de ratio, hoe groter de weerbaarheid.

Er zijn door de VNG (nog) geen richtlijnen gegeven voor welke uitkomsten wijzen op een 'gezonde' solvabiliteit. De uitkomst in 2018 is 16 en iets lager dan die van de solvabiliteitsratio van rekening 2017, die was namelijk 17. Vergeleken met de begroting 2017 is het kengetal gelijk gebleven.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Het geeft inzicht in welke mate de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten.

Een positieve uitkomst betekent dat er structureel voldoende baten zijn om de lasten te dekken. Over het algemeen geldt als richtlijn; hoe hoger de uitkomst des te gunstiger dit is voor Deventer. Deze verbetering van de uitkomst van het kengetal heeft geen effect op het genoemde kengetal in de begroting 2019.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Wanneer een gemeente leningen aantrekt om daarmee grond te kopen vergroot dit de schuldpositie. Van belang is om te weten of de schuld kan worden afgelost uit de opbrengsten van de verkoop van de bouwgronden (kavels). Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) opbrengsten (baten).

Grondexploitatie = Bouwgrond in exploitatie (BIE) : Totale inkomsten

Bij de berekening is uitgegaan van de totale omvang grondexploitatie. Dit zijn de actieve grondexploitatiecomplexen (excl. de facilitaire complexe) De boekwaarde van de facilitaire complexen vallen BBV-technisch (notitie faciliterend grondbeleid) onder de overlopende activa. Vergeleken met de rekening 2017 is het kengetal iets gedaald, maar vergeleken met de begroting is er een grotere daling. Deze daling vergeleken met de begroting is een gevolg van een aanpassing in het BBV. De boekwaarde onderhanden werk moet worden berekend zonder het facilitair grondbeleid. Dit was in het kengetal van de begroting nog niet aangepast. Indien dit wel was gebeurd, dan was in de begroting het kengetal 19 geweest. De daling van 19 naar 14 komt door een hoger totaal aan inkomsten van de gemeente.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Voor het bepalen van de ruimte is een ijkpunt nodig. In dit geval wordt als ijkpunt gekeken naar de landelijk gemiddelde tarieven. Er is geen maximum gesteld aan de belastingopbrengsten dus betreffen de gemiddelde tarieven slechts een indicator. Hoe verhoudt de eigen belastingdruk zich tegenover het landelijk gemiddelde van alle gemeenten.

Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten exact het landelijk gemiddelde zijn. Een lager percentage dan 100% betekent dat de woonlasten per huishouden lager zijn dan het landelijke gemiddelde. Vergeleken met de rekening 2017 is het percentage licht gestegen.

Conclusie

De diverse kengetallen met betrekking tot de schuldpositie laten een positieve ontwikkeling zien en geven dus geen aanleiding om het financieel beleid aan te passen.

Rechtmatigheid

Inzicht

De accountant controleert de jaarrekening van de gemeente en neemt daarover een oordeel op in een verklaring. Dat is een voorwaarde die wordt gesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BVV). De verantwoording over de jaarrekening wordt afgelegd door het college van B&W.

In 2011 is besloten om het college een verklaring te laten geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Die verklaring wordt vervolgens door de accountant beoordeeld.

Normenkader

Uitgangspunten van de raad

Om het belang van rechtmatigheid te onderstrepen heeft de gemeenteraad de volgende normen vastgesteld:

Goedkeuringstolerantie

Deloitte Accountants heeft opdracht een goedkeuringstolerantie van 1% op de totale lasten aan te houden bij het bepalen van het uiteindelijke oordeel. Dit gebeurt volgens de Controleverordening (art. 213 GW).

Op basis van de aangeleverde cijfers is de goedkeuringstolerantie in 2018 1% van de totale lasten. Dat is afgerond €4,2 miljoen. De tolerantie voor onzekerheden bedraagt in 2018 afgerond €12,6 miljoen.

Rapporteringstolerantie

Naast de goedkeuringstoleranties wordt de rapporteringstolerantie onderkend.

Op basis van de aangeleverde cijfers is de te verwachten rapportagetolerantie in 2018 €420.000 inclusief toevoeging aan reserves.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening	$\leq 1\%$	$>1\% - <3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle	$\leq 3\%$	$>3\% - <10\%$	$\geq 10\%$	-

De rechtmatigheidscontroles zijn uitgevoerd aan de hand van drie criteria:

- Voorwaardencriterium; zijn baten, lasten en balansmutaties volgens geldende wet- en regelgeving tot stand gekomen?
- Begrotingscriterium: zijn de financiële beheersmaatregelen tot stand gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's?
- Misbruik en oneigenlijk gebruik: zijn er maatregelen getroffen om te voorkomen dat derden misbruik of oneigenlijk gebruik maken van overheidsmiddelen?

Over het boekjaar 2018 vindt een toets plaats op het voorwaarden criterium. Daarbij wordt gekeken naar de hoogte, duur en recht van financiële beheersmaatregelen.

De raad heeft het normenkader op 24 januari 2018 vastgesteld.

Collegebesluiten worden alleen betrokken bij de rechtmatigheidstoets voor zover ze een noodzakelijke uitwerking zijn van rijks- of gemeentelijke regelgeving en betrekking hebben op financiële beheersmaatregelen.

Opzet en werking

Organisatie controlefunctie

De gemeente Deventer vindt een sterke controlefunctie van groot belang. Onder deze controlefunctie valt:

- Optimaliseren van het zelf controlerend vermogen;
- Beheersing van de risico's;
- Gedegen evaluaties van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het gemeentelijk beleid (ex. Artikel 213a Gemeentewet);
- Toepassen van organisatie ontwikkel audits.

Belangrijke aspecten bij de organisatie van de controlefunctie zijn

- Opzetten van heldere kaders (doelstellingen en randvoorwaarden);
- Heldere (tussentijdse) informatievoorzieningen;
- Een goed opgezette en beschreven administratieve organisatie;
- Goed verankerde (verbijzonderde) interne controle van processen waarbij wordt vastgesteld dat:
 - Er in de opzet sprake is van een goede Administratieve Organisatie/Interne Beheersing;
 - De processen worden uitgevoerd volgens de beschreven opzet;
 - De interne controlemaatregelen worden uitgevoerd volgens de gestelde kwaliteitseisen.
- Management control en het voeren van de gesprekken hierover;
- Risicomanagement.

Interne controles en onderzoeken

De artikelen 212 en 213a uit de Gemeentewet bepalen dat het college jaarlijks diverse interne controles en onderzoeken uitvoert om te bepalen of beleidsuitvoering door de ambtelijke organisatie binnen de gestelde kaders plaatsvindt.

De uit te voeren controles en onderzoeken zijn opgenomen in het auditplan 2018 en hebben onder andere betrekking op fiscale audits, getrouwheidscontroles, standaard controles op primaire processen en specifieke onderzoeken.

De gemeente kent een aantal primaire processen (o.a. inkopen) met een fors materiele omvang waarbij het van belang is dat deze periodiek worden getoetst "buiten het proces"; het zijn zogenaamde verbijzonderde interne controles (VIC's). Deze standaard verbijzonderde controles worden vanaf de tweede helft

2018 uitgevoerd door de huisaccountant Deloitte conform de optie die hiervoor was opgenomen in de offerte aanvraag ten behoeve van Europese openbare aanbesteding accountantsdiensten (in 2017).

Kernoverwegingen hierbij zijn geweest doelmatigheidsaspecten (lees: structurele realisatie bezuinigingen en de verder aanscherping van de eisen op het gebied van onafhankelijkheid, deskundigheid en kwaliteit inzake het “zelfstandig uitvoeren van de verbijzonderde interne controles” teneinde “Cos 610” proof te kunnen zijn zodat de accountant volledig kan steunen op deze controles. Het begrip “Cos 610” proof houdt in dat de accountant de uitgevoerde werkzaamheden niet hoeft te “dupliceren” (lees: afzonderlijk weer moet toetsen / screenen).

Bevindingen financiële rechtmatigheidscontroles

Voorwaardencriterium

Uit het overgrote deel van de (verbijzonderde) interne controles blijkt dat de gemeente heeft gehandeld binnen de geldende kaders en richtlijnen van het voorwaardencriterium.

Er is getoetst op financiële fouten en onzekerheden met betrekking tot de aspecten recht, hoogte, duur.

De totale financiële onrechtmatigheid over het dienstjaar 2018 bedroeg €0,9 miljoen. Dit was vooral te wijten aan onrechtmatige Europese aanbestedingen uit in het verleden (vóór 2012/2013) afgesloten contracten. Hieronder volgt een toelichting op de financiële fouten in 2018. De financiële onzekerheid over het dienstjaar 2018 was nihil.

De standaard controles (VIC's) over het eerste halfjaar 2018 zijn intern nog uitgevoerd. Het betreft hier de volgende processen:

- Inkoop
- Betalingen
- Subsidieverstrekking
- Wmo
- Participatiewet
- Treasury

Deloitte heeft, gelet op het feit dat 2018 als een overgangsjaar wordt gezien, met betrekking tot de uit te voeren controles in het vierde kwartaal 2018 de volgende primaire processen getoetst.

- Aanbestedingen
- Overige kosten
- Subsidies en bijdragen derden
- Grondmutaties en parameters grondexploitatie
- Investerings
- Uitkeringen (Participatiewet en Wmo)

Uit zowel de interne uitgevoerde VIC's als de door Deloitte uitgevoerde standaard controles vloeiden geen financiële onrechtmatigheden uit voort.

Specifiek vervolgonderzoek aanbestedingen

Aanvullend op bovengenoemde controles is er intern een specifiek vervolgonderzoek uitgevoerd naar de rechtmatigheid van de aanbestedingen van inkopen met een totale omvang van €4.149.335. Er is getoetst aan de Aanbestedingswet.

De uitkomst is dat bij deze aanvullend gecontroleerde aanbestedingen in 2018 geen financiële onrechtmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast zijn de 2 historische onrechtmatige posten KPN en PinkRoccade per 31 december 2018 gecontroleerd; zoals eerder gememoreerd hangen deze samen met aanbestedingen van voor de periode 2012/2013. Deze kennen nog een onrechtmatigheid over geheel 2018 van totaal €995.520.

De 2 onrechtmatige historische inkoopcontracten betreffen:

- PinkRoccade groot €906.709 (excl. Btw)
Per 2019 vervalt een aanzienlijk deel van de onrechtmatigheid omdat de gunning van de applicatie voor belastingen/ financiën op basis van een onderhandelingsprocedure aan Pink Roccade hebben gegund binnen de kaders van de Europese aanbestedingsrichtlijnen.
- KPN BV ad. € 88.811 (excl. Btw).
De onrechtmatigheid heeft betrekking op de omzet “vaste telefonie”; de omzet mobiele telefonie was wel aanbesteed conform de richtlijnen. Per november 2018 zijn we voor vaste telefonie gebruik gaan maken van de door via KING aanbestede contracten. Kortom inmiddels is de onrechtmatigheid dus komen te vervallen. Voor de periode januari tot en met oktober 2018 bestond de onrechtmatigheid van, ingeschat, op 25% over de omzet dus nog wel. De omzet over totaal 2018 was €355.246 (excl. Btw). De onrechtmatigheid bedroeg daarmee €88.811 (excl. Btw)

De totale financiële onrechtmatigheid over het dienstjaar 2018 bedraagt dus in totaal €995.520 (excl. Btw).

De totale financiële onrechtmatigheid over het dienstjaar 2017 bedroeg inzake bovengenoemde 2 contracten €909.917 (excl. Btw).

De bevindingen van de controles, onderzoeken en audits zijn opgenomen in de voortgangsrapportages per 15 juni 2018, 15 oktober 2018 en op 10 februari 2019 welke zijn aangeboden aan de directie en het bestuur.

Het sociale domein

In de afgelopen periode zijn de verantwoordingen en bijbehorende controlerapportages ontvangen van de SVB, BVO Jeugdzorg IJsselland en de zorgaanbieders WMO en Beschermd wonen. De gemeentelijke accountant weegt de uitkomsten hiervan mee in zijn oordeel over de rechtmatige bestedingen in de gemeentelijke jaarrekening.

Verantwoording SiSa, IMG en OA

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden blijkt dat op de drie aangeleverde bijlagen SiSa, IMG en OA) het totaal financieel verantwoorde bedrag ad €47.491.770 juist en rechtmatig is.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Voor misbruik en oneigenlijk gebruik heeft de gemeente geen expliciet beleid. Het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik is verweven in gemeentelijke regelingen en de organisatiecultuur. De (verbijzonderde) interne controles en principes als functiescheiding en integriteit vormen daarvoor de randvoorwaarden.

In 2018 is er een follow up onderzoek uitgevoerd inzake de fraude risicoanalyse 2017 inclusief misbruik en oneigenlijk gebruik en corruptie-analyse.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidscontrole is het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium.

Met de controle van de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen we of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en worden door de gemeenteraad zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer (ex artikel 212 van de Gemeentewet).

Begrotingsafwijkingen en -overschrijdingen vragen om autorisatie door de gemeenteraad. In de regel legt het college deze wijzigingen vooraf aan de raad voor. Het college vraagt daarmee toestemming om het betreffende beleid uit te voeren en het benodigde bedrag te besteden.

Alleen wanneer door omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk is, legt het college een begrotingswijziging achteraf aan de raad voor. Als de raad hiermee instemt, wordt de besteding alsnog geautoriseerd en is deze rechtmatig. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Over het algemeen worden begrotingsoverschrijdingen die passen binnen de beleidskaders van de raad niet meegenomen in het accountantsoordeel.

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X

<p>Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.</p> <p>- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar</p> <p>- geconstateerd na verantwoordingsjaar</p>		<p style="text-align: center;">X</p>
<p>Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.</p> <p>- jaar van investeren</p> <p>- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren</p>	<p style="text-align: center;">X</p>	<p style="text-align: center;">X</p>

Overschrijding lasten programma's

Bij dit onderdeel moet per programma de rechtmatigheid van een hogere last in de rekening vergeleken met de begroting worden toegelicht.

In de programma's: Burger en Bestuur, Milieu, Ruimtelijke ontwikkeling en Herstructurering en vastgoed speelt dit, maar deze overschrijdingen zijn wel rechtmatig.

(bedragen x €1.000)

Programmanaam	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Burger en Bestuur	7.702	8.203	501
Milieu	16.908	17.571	663
Ruimtelijke Ontwikkeling	6.540	6.794	254
Herstructurering en vastgoed	24.840	45.317	20.477

Toelichting en conclusie

Programma Burger en Bestuur

De hogere lasten zijn:

- storting in voorziening pensioenen wethouders €265.000. Hiertegenover staan ook een hogere baten door waardeoverdrachten pensioenen van €253.000;
- hogere lasten Burgerzaken €80.000 waartegenover ook hogere leges Burgerzaken staan;
- de kosten van ICT en Belastingen zijn hoger (€238.000) dan geraamd. Deze kosten worden gedekt door voordelen op deze ramingen op andere programma's.

Programma Milieu

De hogere lasten betreffen uitgaven voor ophalen afval. Hiertegenover staan ook hogere opbrengsten afvalstoffenheffing.

Programma Ruimtelijke Ordening

De hogere lasten zijn:

- hogere lasten toetsen bouwvergunningen voor €83.000 welke gedekt worden door een hogere opbrengst bouwleges;
- het project verbreding A-1 waarbij door het Rijk ook de medewerking van de gemeente wordt gevraagd kent een hogere last van €48.000;
- de overige hogere uitgaven betreffen initiatieven uit de samenleving die passen binnen het bestaande beleid van de gemeente. De kosten zijn ook gemaakt na de 3e kwartaalrapportage 2018.

Programma Herstructurering en vastgoed

De hogere lasten zijn voornamelijk een gevolg van de toename van de verliesvoorzieningen gronden/panden voor een bedrag van €21 miljoen. Dit wordt voor €15.8 miljoen veroorzaakt door een overheveling van de verliesvoorziening facilitair grondbedrijf naar de verliesvoorziening gronden/panden.

Reserves

Bij dit onderdeel moet de rechtmatigheid worden toegelicht van hogere puttingen en hogere stortingen uit/in reserves (> €50.000) dan begroot. Indien dit voorkomt bij egaliserende reserves zijn deze gezien het doel van de reserve altijd rechtmatig. Ten aanzien van de andere reserves zijn er geen hogere puttingen of stortingen.

Investerings/Kredieten

Bij dit onderdeel moet de rechtmatigheid worden toegelicht van hogere uitgaven (> €50.000) op investeringen/kredieten dan begroot. Dit komt voor in een tweetal kredieten.

- het krediet reconstructie Ceintuurbaan (Zamenhofplein). De overschrijding met €131.000 is wel rechtmatig aangezien dit wel pas binnen het totale krediet wat beschikbaar is voor deze investering.
- In 2018 zijn de voorbereidingskosten ten behoeve van de ontwikkeling van de Tuinen van Zandweerd overschreden met €431.000. Begin 2019 heeft de raad de ruimtelijke en financiële kaders voor het plangebied vastgesteld. Hierin is rekening gehouden met deze voorbereidingskosten. In 2019 wordt een herziene grondexploitatie ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Conclusie

De gemeente beschikt over een gedegen (verbijzonderde) interne controle. Dit geeft de accountant voldoende inzicht voor een oordeel over de rechtmatigheid.

De (verbijzonderde) interne controles richten zich op de administratieve organisatie en interne controle. De toepassing van deze essentiële beheersmaatregelen wordt daarmee gecheckt. Waar nodig leidt de evaluatie tot aanpassingen in de bedrijfsvoering. Met deze stappen is de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controles van voldoende niveau.

Verantwoording door het college

De financiële beheersmaatregelen die in deze jaarrekening worden beschreven vallen binnen de financiële rechtmatigheidskaders van de raad en hogere overheden.

Vooruitblik

De gedane verbeteracties en aanbevelingen van de accountant ten behoeve van de interne (financiële) beheersing en de verdere doorontwikkeling van de verbijzonderde interne controle zullen voortvarend worden opgepakt door de organisatie.

Financiering

Inzicht

In de begroting van 2018 kwamen de beleidsvoornemens aan bod. Hoe is dat beleid vervolgens uitgevoerd? En met welke financiële consequenties? Daarop geeft de paragraaf Financiering antwoord. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de voornemens en uitvoering van het beleid, zijn de opzet en inhoud van deze paragraaf in de begroting en het jaarverslag identiek

Ontwikkelingen en conclusies

Belangrijkste ontwikkelingen

- Lage rente voor de lange termijn lenen en voor de korte termijn lenen zelfs een negatief rentepercentage;
- 1 kort lopende geldleningen is afgesloten (3 maanden) voor €40 miljoen met een rente percentage van -0,36% (negatief: dus een rente bate);
- Er zijn drie langlopende geldleningen aangetrokken voor in totaal €75 miljoen (rentepercentages: -0,31%, -0,045% en 0,16%), enerzijds vanuit de financieringsbehoefte anderzijds vanuit consolidatie overwegingen. Bij een te verwachten langere termijn overschrijding van de kasgeldlimiet dient tot consolidatie van de vlottende schuld te worden overgegaan en dienen daardoor langlopende financieringsmiddelen te worden aangetrokken. In 2018 zijn de langlopende geldleningen zijn afgelost met €19 miljoen;
- Er is een lange termijn lening verstrekt van €7,9 miljoen met een rente percentage van 4,0%.

Belangrijkste conclusies

- Het werkelijk renteresultaat is afgerond €160.000 hoger dan het begrote renteresultaat;
- De kasgeldlimiet is enkel in het 1e kwartaal 2018 overschreden;
- We hebben ruimschoots voldaan aan de renterisiconorm;
- De kasgeldlening die is aangetrokken heeft geresulteerd in een renteopbrengst van €36.000;
- De rente grond exploitatie was begroot op 2,70%; de werkelijke rente grond exploitatie heeft bedragen 2,52%;
- De geraamde omslagrente van 2,7% is op rekeningbasis ook toegepast omdat de werkelijke rentelasten die aan de taakvelden hadden moeten worden doorbelast fors binnen de afwijkingsnorm liggen van de toegerkende rentelasten aan de activa. Een verplichte correctie geldt bij een afwijking van meer dan 25%;
- Er was een onderschrijding van het EMU saldo. Dit werd voornamelijk veroorzaakt doordat tegenover hoge investeringen een fors hogere post verkoopopbrengsten uit verkoop van grond staat en er sprake is van lagere uitgaven inzake grondaankopen en bouw- en woonrijp maken.

Sturen, beheersen en verantwoorden

Het beheersen van financiële risico's is een belangrijke opgave voor de gemeente. Daarom is de gemeente wettelijk verplicht een financieel statuut (treasurystatuut) te hebben. Dit is een regeling voor het sturen en beheersen van geldstromen, met alle risico's die hieraan verbonden zijn. De gemeente controleert haar financiën nauwlettend en legt daarover verantwoording af. Ook dit is een wettelijke verplichting. Die verantwoording komt onder meer terug in de begroting en de jaarrekening.

Het treasury statuut is in de tweede helft van 2016 geactualiseerd en werd in 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Belangrijke punten uit het statuut:

- Het beleid van de gemeente is erop gericht dat er altijd voldoende financiële middelen beschikbaar zijn;
- Het aangaan en het verstrekken van leningen is alleen toegestaan als het geld wordt ingezet voor de publieke taak van de gemeente. Aan de leningen liggen verstandige besluiten ten grondslag. De leningen zijn niet gericht op het genereren van winst door het nemen van overmatige risico's;
- Uitzettingen (beleggingen) vinden alleen plaats bij Nederlandse overheidsinstellingen of financiële instellingen met een kredietwaardigheid van een AA-rating. De ratings worden afgegeven door een rating agency;
- Bij het aantrekken / uitzetten van financiën wordt een offerte gevraagd bij ten minste 2 financiële instellingen.

Interne en externe ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Rentebeleid

Het beleid van gemeente is gericht op het aantrekken van nieuwe leningen met een totale gemiddelde looptijd van 10 jaar. Verder willen we optimaal gebruiken van de kasgeldlimiet van €28 miljoen. Dat zijn de hoofdlijnen van het financieringsbeleid van de gemeente die in 2014 door de raad zijn vastgesteld in de rentenotitie.

Het beleid wordt de komende jaren voortgezet, rekening houdend met de financieringsbehoefte en rentevisie.

Externe ontwikkelingen

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

Europese eisen en afspraken voor het terugdringen van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de wet HOF. Voor de collectieve sector als geheel mag het structurele tekort maximaal 0,5% zijn van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dit heet het EMU saldo. De overheidsschuld mag niet hoger zijn dan 60% BBP. Omdat lagere overheden bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt het wetsvoorstel dat ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact. De wet HOF is in december 2013 aangenomen.

In 2015 is er een wetwijziging vastgesteld. Het aanvankelijke sanctiemechanisme is vervangen door een correctiemechanisme. Dit laatste mechanisme treedt alleen in werking als de macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden structureel wordt overschreden. Dat wil zeggen dat er sprake is van een meerjarige overschrijding van het collectieve aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk.

Schatkistbankieren

In december 2013 is het zogenoemde schatkistbankieren ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente wettelijk verplicht is om tijdelijk overtollige middelen (liquiditeitsoverschotten) die boven een wettelijk geregeld saldo uitkomen, moet stallen bij het Rijk. Voor de gemeente Deventer geldt dat het saldo vanaf €2,2 miljoen automatisch wordt afgeroomd. Ook is het mogelijk om overtollige middelen te beleggen bij andere overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen. De hoofdreden van deze verplichting is om het EMU saldo op Rijksniveau terug te dringen. Een bijkomende reden is dat gemeenten (en andere lagere overheden) op deze wijze geen risico's lopen op hun uitgezette gelden.

Deventer heeft de afgelopen jaren gebruik gemaakt van de kasgeldlimiet. In 2018 is in de maanden januari, april, mei, juni, juli, september en december is sprake geweest van automatische afoming van gelden in verband met een tegoed op de paraplu BNG rekening van groter dan €2,2 miljoen en dus gebruik gemaakt van schatkistbankieren.

Het drempelbedrag schatkistbankieren bedraagt voor 2018 €2.515.000 en moet per kwartaal worden geplaatst tegenover het gemiddeld op dag basis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen worden geplaatst. Dus tegenover het gemiddelde van alle gemeentelijke bankrekeningen.

Het drempelbedrag met betrekking tot schatkistbankieren is in het gehele jaar overschreden. Hier staan overigens geen sancties tegenover. De overschrijding kent een 3-tal oorzaken.

1. De gemeente Deventer beheert de bankrekening BNG Belastingen DOWR. Hierop worden alle belastingopbrengsten van de 3 gemeenten verantwoord. Het aandeel belastingopbrengsten hierin is op jaarbasis 68%. De overschrijding van het drempelbedrag exclusief het aandeel Raalte en Olst/Wijhe (in totaal 32%) geeft het volgende resultaat:

(bedragen x €1.000)				
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Op dagbasis buiten \bar{s} Rijks schatkist gehouden middelen	3.472	4.690	3.763	3.889
Drempelbedrag	2.515	2.515	2.515	2.515
Totaal	-957	-2.175	-1.248	-1.373

2. De DOWR FA heeft in 2018 periodiek voorschotten (24 in totaal) overgemaakt aan alle 3 gemeenten inzake deze belasting opbrengsten inclusief een afrekening 2017 die is betaald in januari 2018. Dit heeft in totaal bedragen ruim €67,2 miljoen. Het gemiddelde banksaldo heeft desalniettemin over 2018 €2,5 miljoen bedragen. Teneinde nog beter te kunnen voldoen aan de normen rondom schatkistbankieren is het zaak nog frequenter de voorschotten te betalen aan de 3 gemeenten op de hoofdrekening van de BNG die gekoppeld is aan schatkistbankieren (afoming). Naar aanleiding van de analyse schatkistbankieren 2017 is in 2018 het besluit genomen om de bevoorschotting al te verhogen van 13 naar 24 keer per jaar; de frequentie moet nog verder worden bijgesteld alsook de hoogte van het voorschotbedrag.
3. Op 1 bankrekening van de Budget Advies Dienst heeft in 2018 een gemiddeld saldo gestaan van €1,2 miljoen. In 2017 heeft het gemiddelde saldo van deze rekening €2,2 miljoen bedragen; naar aanleiding van de analyse in het eerste kwartaal 2018 heeft er forse afoming plaatsgevonden naar de BNG hoofdrekening. Deze actie moet nu ook worden gemaakt.

Aan de hand van deze acties, genoemd onder punt 2 en 3, is de verwachting voor 2019 dat binnen de limiet van schatkistbankieren zal worden gewerkt.

Gemeentefinanciering

Financieringsbeleid gemeente Deventer

Het financieringsbeleid van de gemeente gaat uit van integrale financiering. Voor investeringen wordt een gemiddelde rente gebruikt. Dit heet omslagrente. In 2018 bedroeg de omslagrente 2,7%. Ook de rente grondexploitatie werd voor 2018 geraamd op 2,7%. Het werkelijk rente percentage grondbedrijf 2018 is bepaald op 2,52%.

De renteomslag is berekend op de wijze zoals beschreven in de notitie Rente 2017 die vanaf het begrotingsjaar 2018 verplicht is en de rente grondexploitatie is berekend conform notitie grondexploitatie 2016. Beide notities zijn kaders volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Deze percentages worden in beginsel zowel in de begroting als in de jaarrekening gebruikt tenzij er sprake is van een relatief forse afwijking. Indien namelijk de werkelijke rentelasten over een jaar die aan de taakvelden hadden moeten worden doorbelast meer dan 25% afwijken van de rentelasten die op basis van de voor gecalculerde renteomslag zijn doorbelast, dan is de gemeente verplicht gesteld dit te corrigeren. Binnen een afwijking van 25% of minder dan kan de gemeente besluiten tot correctie. De afwijking bedraagt voor het boekjaar 2018 minder dan 7% en is er derhalve gerekend met het geraamde omslagrente percentage van 2,7%. Verschillen tussen de vooraf geraamde rentelasten en de werkelijke rentelasten worden verrekend met de egalisatiereserverente. Het renteresultaat voor 2018, of het verschil tussen de doorbelaste rente aan activa en de werkelijke rentekosten, bedraagt €0,16 miljoen positief. Aanvankelijk was in de begroting rekening gehouden met een positief renteresultaat van €0,63 miljoen. In de tweede kwartaalrapportage is dit bijgesteld naar €0,57 miljoen en in de derde kwartaalrapportage naar €0,58 miljoen.

Het werkelijke renteresultaat is €0,16 miljoen hoger dan bij de bijgestelde begroting is aangegeven. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door hogere renteopbrengsten inzake de post “doorberekening aan vaste activa in verband met kapitaalbeslag”.

(bedragen x €1 miljoen)

Opstelling rentelasten	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Rentelasten:			
Rente korte financieringsmiddelen	-0,04	-0,04	0,00
Rente langlopende geldleningen	9,19	9,19	0,00
Rente eigen financieringsmiddelen	0,63	0,62	-0,01
Rentebijdrage exploitatie	0,00	0,00	0,00
Cw wethouderspensioen	0,13	0,13	0,00
Cw verliesvoorziening grondbedrijf	0,90	0,89	-0,01
Subtotaal	10,81	10,79	-0,02
Renteopbrengsten			
Doorberekening aan vaste activa in verband met kapitaalbeslag	11,39	11,53	0,14
Subtotaal	11,39	11,53	0,14
Renteresultaat	0,58	0,74	0,12

Rente grondexploitatie

Het werkelijke rentepercentage aan de grondexploitatie van 2,52% is nagenoeg gelijk aan het geraamde rentepercentage grondexploitatie van 2,7%. Het werkelijk rentepercentage wijkt zeer gering af ten opzichte van het geraamde percentage.

(bedragen x €1.000)

	Begroting 2018	Begroot % 2018	Werkelijke balanspositie 2018	Werkelijk percentage 2018
Rente percentage Grondexploitatie				
Rente vaste schulden	9.475	3,440%	9.192	3,338%
Rente projectfinanciering	0	0,000%	41	2,914%
Rente kasgeldleningen	0	0,000%	-43	-0,170%
VVLT Totale financiering	275.382		275.385	
VVLT Projectfinanciering	0		1.412	
VVLT exclusief projectfinanciering	275.382		273.973	
Gem. rente percentage vaste schulden excl. rente projectfinanciering		3,440%		3,340%
Gewogen gemiddelde rente percentage		3,150%		3,047%
Voorzieningen	8.838		9.318	
Langlopende schulden	275.382		276.063	
Kasgeldleningen (kort)	25.000		25.000	
Overige kortlopende schulden	52.117		32.333	
Overige passiva	22.232		18.150	
Vreemd vermogen	383.569		360.864	
Eigen vermogen	69.754		76.203	
Verhouding VV/TV	0,8461		0,8256	
Balans totaal	443.367		442.471	
Rente percentage Grex (=gewogen gemiddelde rente percentage x Vreemd Vermogen / Totaal Vermogen)		2,670%		2,520%

Financieringsstructuur

In de primitieve begroting 2018 werd rekening gehouden met totale rentekosten van €11,17 miljoen. De rentekosten worden via twee methoden toegerekend aan de vaste activa.

- activa waaraan bij aanvang van een investering een overeengekomen rente wordt toegerekend;
- activa die samen de resterende rentelast (omslagrente) dragen.

(bedragen x €1 miljoen)

Financieringsbehoefte en -bronnen per 1 januari 2017	Begroting 2017	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Investeringsbehoefte:				
Vaste activa	298	301	298	311
Onderhanden werk grondexploitatie	83	68	77	59
Totale investeringen	381	369	375	370
Gefinancierd met:				
Reserves	61	72	67	69
Nog te bestemmen resultaat		4		6
Voorzieningen	9	9	9	9
Langlopende financiering	295	276	302	331
Totaal financiering	365	361	378	415
Financieringstekort (-) overschot (+)	-16	-8	3	45

Ultimo 2018 was er sprake van een financieringsoverschot. Bij het afdekken van de financieringsbehoefte is het van belang om de renterisico's te beheersen. Het beleid binnen de gemeente Deventer (zie treasury statuut) is om materiële vaste activa zoveel mogelijk met lange financieringsmiddelen af te dekken. Dit is de zogenaamde 'gouden balansregel'. De verhouding vaste activa (€311 miljoen) versus langlopende financiering (€331) is 94; dit is ontstaan omdat een aantal geraamde 2018 investeringen eerst in 2019 geëffectueerd worden. Voor de verder toelichting "toename van de langlopende financiering: rekening 2017 versus 2018" wordt korthedshalve verwezen naar kapitaalmarkttransacties onderdeel aangetrokken langlopende leningen.

Leningen

Kapitaalmarkttransacties

De hoeveelheid geleend geld (lange termijn) is in 2018 toegenomen met €56 miljoen. De langlopende vaste schuld bedroeg per 1 januari 2018 €275 miljoen en per 31 december 2018 €331 miljoen.

Het gemiddelde rentepercentage voor de leningen lag in 2018 op 3,33%.

Het gemiddelde is per 31 december 2018 gedaald door de aangetrokken leningen van €75 miljoen aan geldleningen. Ultimo december 2018 waren er geen kasgeldleningen.

(bedragen x €1 miljoen)

Leningenportefeuille	Begroting 2018		Rekening 2018	
	Bedrag	Gewogen gemiddelde rente	Bedrag	Gewogen gemiddelde rente
Stand 01-01-2018	276	3,15%	275	3,33%
Aflossingen	19	0,00%	19	0,00%
Nieuwe leningen	46	1,00%	75	-0,07%
Stand per 31-12-2018	303	2,92%	331	2,70%

Geldmarkttransacties

In 2018 is er één kortlopende lening aangetrokken.

(bedragen x €1)

Bedrag	Rentepercentage	Datum trekking	Einddatum
40.000.000	-0,36	29-1-2018	29-4-2018
40.000.000			

Op het moment van aantrekken van de kortlopende leningen was een negatief rentepercentage van toepassing. Hierdoor ontvangen we rente in plaats van rente te betalen. Deze rentebate bedraagt voor deze lening in 2018 €36.000.

Kapitaalmarkttransacties

In 2018 zijn een drietal langlopende geldleningen aangetrokken voor in totaal €75 miljoen. Dit in verband met een financieringsbehoefte en het omzetten van vlottende schuld in vaste schuld. Bij een te verwachten langere termijn overschrijding van de kasgeldlimiet dient namelijk tot consolidatie van de vlottende schuld te worden overgegaan en dienen daardoor langlopende financieringsmiddelen te worden aangetrokken.

(bedragen x €1)

Bedrag	Looptijd in jaren	Rentepercentage	Datum trekking	Einddatum
25.000.000	2	-0.31%	23-4-2018	23-4-2020
25.000.000	3	-0,045%	23-4-2018	23-4-2021
25.000.000	4	0,16%	23-4-2018	23-4-2022
75.000.000				

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het financieringsbeleid zijn:

- renterisico's
- kredietrisico's

De Wet Fido kent een tweetal wettelijke normen te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, die beogen om de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient daarom om het renterisico op de korte termijn te beheersen. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, gezien de mogelijke fluctuaties op de geldmarkt. Onder de vlottende schuld vallen alle financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. De limiet bedraagt een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (8,5 %) van de begrote gemeentelijke uitgaven. Voor 2018 is de kasgeldlimiet bepaald op €28 miljoen.

Iedere drie maanden wordt de stand van de netto vlottende schuld van de gemeente getoetst aan de kasgeldlimiet. Bij een te verwachten langere termijn overschrijding van de kasgeldlimiet dient tot consolidatie van de vlottende schuld te worden overgaan en dienen daardoor langlopende financieringsmiddelen te worden aangetrokken. De provincie neemt maatregelen wanneer de kasgeldlimiet in 3 opeenvolgende kwartalen wordt overschreden. De afgelopen jaren heeft zich geen overschrijding van de 3 opeenvolgende kwartalen voorgedaan bij de gemeente Deventer.

Het verloop van de kasgeldlimiet vertoond in 2018 het volgende beeld:

(bedragen x €1.000)

Verloop stand kasgeldlimiet 2018	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Vlottende schuld	-50.874	-22.618	0	0
Vlottende middelen	0	3.236	20.233	11.282
Kwartaalsaldo	-50.874	-19.382	20.233	11.282
Kasgeldlimiet	28.475	28.475	28.475	28.475
Overschrijding (-) ruimte (+)	-22.399	9.093	48.708	39.757

Rente risiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. De begrote rente risiconorm voor 2018 bedraagt €67,0 miljoen.

De toets van de renterisico's aan de hand van de rente risiconorm verloopt dan als volgt:

(bedragen x €1 miljoen)		
Opstelling rentelasten	Begroting 2018	Rekening 2018
Renterisico's op vaste schuld		
1a. Renteherziening op vaste schuld (o/g)	0,00	0,00
1b. Renteherziening op vaste schuld (u/g)	0,00	0,00
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0,00	0,00
3. Aflossingen	19,10	19,10
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3)	19,10	19,10
Rente risiconorm		
5. Stand van de begroting per 1 januari	335	335
6. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentages	20,00%	20,00%
7. Rente risiconorm	67,00	67,00
Toets rente risiconorm		
8. Rente risiconorm (7)	67,00	67,00
9. Renterisico op vaste schuld (4)	19,10	19,10
10. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7-4)	47,90	47,90

In 2018 is ruimschoots voldaan aan de rente risiconorm.

Kredietrisicobeheer

Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het treasury statuut slechts plaatsvinden uit hoofde van de uitvoering van een publieke taak. Daarnaast vinden uitzettingen alleen plaats bij Nederlandse overheidsinstellingen en financiële instellingen met een kredietwaardigheid van een A1-rating en/of AA-rating. In het volgende overzicht is de samenstelling van de lening portefeuille u/g weergegeven:

(bedragen x €1)

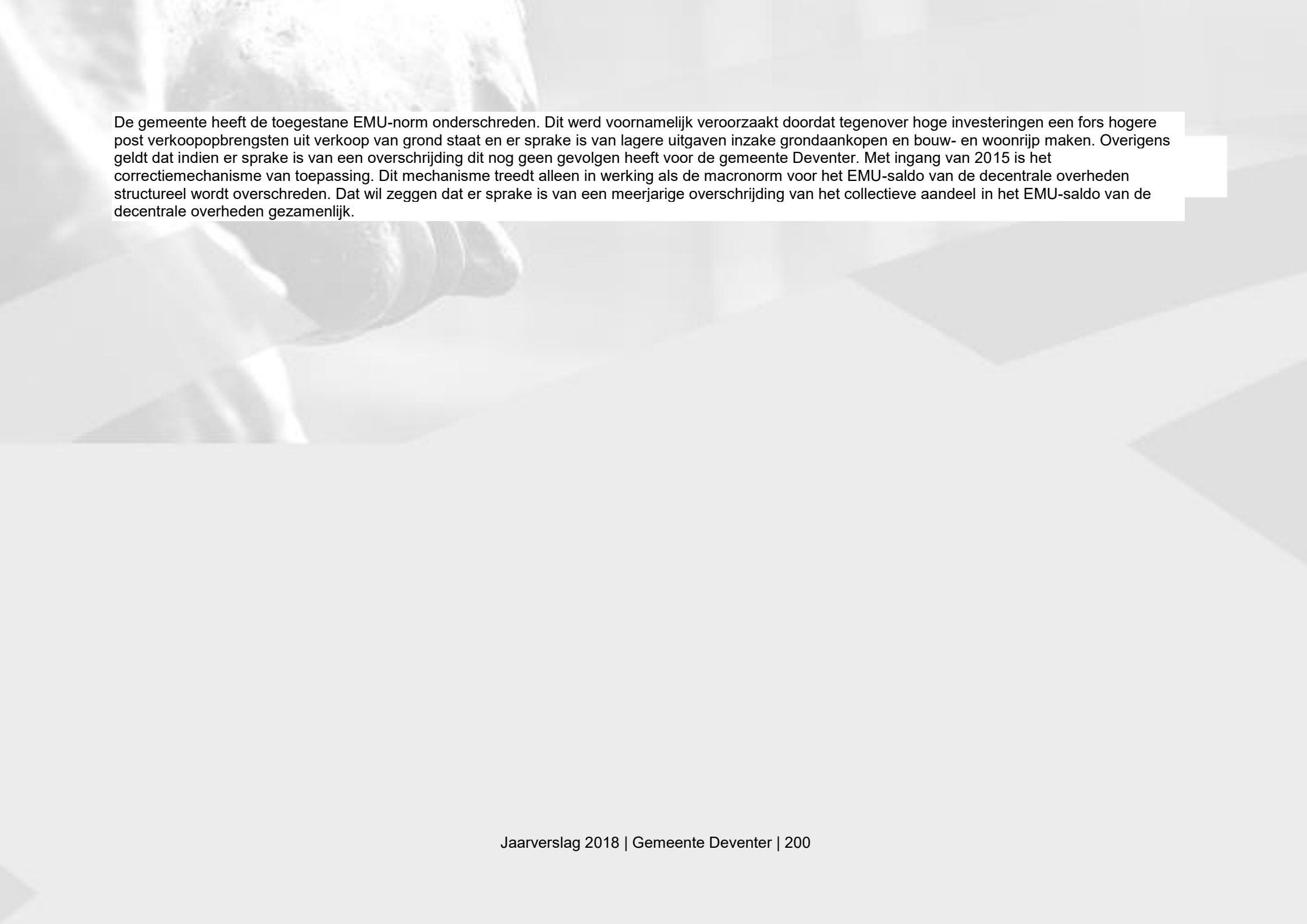
Uitzettingen	Rentepercentage	Bedrag per 31-12-2018
NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer	4%	17.068.679
NV Sportbedrijf Deventer	2,12 - 4%	14.346.159
NV Wonen boven winkels	geen	178.206
Enexis Holding NV	-	907.199
Vitens NV	4%	371.432
Leningen energieaanpas woningen	geen	200.000
SVN Voorstad Oost	5%	6.952
Go Ahead Eagles	4%	4.069.412
Woningabonnement	5%	417.260
Deventer Hockey Vereniging (lening zonnepanelen)	5%	29.267
Lening vereniging van eigenaren	5%	800.000
Totaal		38.394.566

EMU saldo

In 2004 hebben Rijk en medeoverheden afgesproken dat het EMU tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Dit is bepaald op de Europese grens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. De EMU grens voor medeoverheden wordt de macrotreferentiewaarde genoemd.

(bedragen x €1.000)

Nummer	Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan cq ontrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.400	-3.400	-2.134
2	Afschrijvingen te laste van de exploitatie	11.200	11.500	11.400
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	800	500	1.500
4	Investeringen in (Im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	10.600	3.030	17.700
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-2.700	0	-3.200
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)m voor zover niet op exploitatie verantwoord	-3.700	0	-1.900
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	8.580	12.510	8.500
8	Baten bouwgrondexploitaties: Baten zover transacties niet op exploitatie verantwoord	11.280	22.520	22.030
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	500	390	500
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten.	0	0	0
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? Ja/Nee	Ja	Nee	Nee
b	Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	2.400	0	0
	Berekend EMU-saldo gemeente Deventer	-3.800	15.190	996

De gemeente heeft de toegestane EMU-norm overschreden. Dit werd voornamelijk veroorzaakt doordat tegenover hoge investeringen een fors hogere post verkoopopbrengsten uit verkoop van grond staat en er sprake is van lagere uitgaven inzake grondaankopen en bouw- en woonrijp maken. Overigens geldt dat indien er sprake is van een overschrijding dit nog geen gevolgen heeft voor de gemeente Deventer. Met ingang van 2015 is het correctiemechanisme van toepassing. Dit mechanisme treedt alleen in werking als de macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden structureel wordt overschreden. Dat wil zeggen dat er sprake is van een meerjarige overschrijding van het collectieve aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk.

Verbonden partijen

Inzicht

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de rechtspersonen (verbonden partijen) waarmee de gemeente Deventer een bestuurlijke en financiële relatie heeft en de (financiële) risico's die hiermee (mogelijk) gelopen worden. Tevens wordt melding gemaakt van de actuele (beleid-) ontwikkelingen. Verbonden partijen zijn (participaties in) deelnemingen (in vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en (coöperatieve) verenigingen.

Van bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt raakt ingeval van faillissement van de verbonden partij of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn / haar verplichtingen niet nakomt.

De relatie van de gemeente met de verbonden partijen is zeer verschillend van aard. Soms met een wettelijke basis en soms ontstaan vanuit gemeentelijk beleid voor de uitvoering daarvan en soms voor uitvoering van bedrijfsvoering activiteiten. In alle gevallen gaat het echter om de behartiging van een publiek belang.

Wet- en regelgeving stelt eisen voor verbonden partijen. E én van die eisen is de opstelling van een paragraaf verbonden partijen en het vaststellen van een visie op en beleid omtrent verbonden partijen in die paragraaf of in een afzonderlijke nota.

In de op 11 oktober 2017 vastgestelde kadernota verbonden partijen van de gemeente Deventer wordt beschreven hoe de gemeente Deventer omgaat met verbonden partijen, zodat op een weloverwogen manier invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing). Zie daarvoor het hoofdstuk "[Beleidskader](#)".

De cijfers die gepresenteerd worden bij het financieel belang en bij het verwacht eigen vermogen, vreemd vermogen en financieel resultaat zijn, voor zover beschikbaar, afkomstig uit de jaarrekening 2017 en (indien beschikbaar) uit de begroting 2019 van de verbonden partij.

Vervolgens is een verbinding gelegd met de [paragraaf weerstandsvermogen](#).

Ontwikkelingen en conclusies

Uit de informatie die is opgenomen in onderstaande paragraafonderdelen ontlene wij geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's specifiek weerstandsvermogen zou moeten aanhouden.

Enkele verbonden partijen moeten hun eigen weerstandsvermogen nog op toereikende hoogte brengen. Vanuit onze aandeelhouder rol wordt daarop toegezien.

Aspecten jaarrekeningen 2017

Algemene aspecten over de jaarrekeningen 2017 en begrotingen 2019

- De gemeente heeft de beschikking over alle vastgestelde jaarrekeningen 2017 van de verbonden partijen (met uitzondering van de NV Deventer Schouwborg) inclusief de accountantsverklaringen. Het beschikbaar komen van een accountantsverklaring over de jaarrekening 2017 van de NV Deventer Schouwborg is afhankelijk van een in het voorjaar van 2018 nog vast te stellen meerjarig perspectief voor de schouwborg voor de jaren 2019-2022 en besluitvorming over te verstrekken geldleningen voor vervangingsinvesteringen. Die accountantsverklaring bevat ook een oordeel over de continuïteit van de schouwborg en zonder een vastgestelde meerjarenbegroting inclusief financiering van vervangingsinvesteringen kan die verklaring nog niet worden afgegeven.
- Bij het opstellen van deze paragraaf was nog geen beschikking over de (concept) jaarrekeningen 2018 van de verbonden partijen.
- Een groot aantal verbonden partijen heeft ook een begroting 2019 (en meerjarenbegroting) beschikbaar zodat ook actuele informatie voor die jaren reeds aan de gemeenteraad beschikbaar is gesteld (met name de gemeenschappelijke regelingen) en ook in deze paragraaf kan worden vermeld.
- Per verbonden partij wordt inzicht gegeven in het openbaar -, bestuurlijk en financieel belang van de gemeente en wordt aandacht besteed aan het financieel risico. Daarbij is uitgangspunt dat de verbonden partij zelf zorgt voor borging van haar financiële risico's middels een weerstandsvermogen. Dit om te voorkomen dat deelnemende gemeenten in verbonden partijen eventuele financiële nadelen moeten bekostigen.
- De Wet gemeenschappelijke regelingen voorziet in een sterkere positie van gemeenteraden ter attentie van haar kader stellende rol bij vaststelling van begrotingen van gemeenschappelijke regelingen en haar rol bij de verantwoording middels jaarrekeningen. Gemeenschappelijke regelingen zijn aangepast en aangevuld om die rol goed te borgen.
- Concept begrotingen 2019 (voor zienswijze) en jaarrekeningen (kennisname) van gemeenschappelijke regelingen zijn in 2018 aan de gemeenteraad beschikbaar gesteld. En, indien daartoe aanleiding was werd / wordt de gemeenteraad met afzonderlijke raadmededelingen of in bestuursrapportages geïnformeerd over actuele (financiële) ontwikkelingen bij verbonden partijen.
- In 2019 wordt een digitaal toegankelijk dossier voor de gemeenteraad aangemaakt waarin planning- en control documenten en governance documenten van verbonden partijen.
- In 2019 wordt, volgens de kadernota verbonden partijen, een evaluatie naar het publiek belang van de gemeente in verbonden partijen uitgevoerd. In het voorjaar van 2019 en voorafgaande aan de voorjaarsnota 2019 allereerst voor gemeenschappelijke regelingen (Ijsselland) zoals dat bij motie van de gemeenteraad van 7-11-2018 is besloten en in de tweede helft van 2019 voor de overige verbonden partijen.

Specifieke aspecten (over jaarrekeningen 2017 en begrotingen 2019)

- Eind 2017 is besloten de aandelen Vitens van de gemeente Deventer met ingang van 2018 aan de provincie Overijssel te verkopen. Het publiek belang, de productie en leverantie van (drink) water, is vanaf 2018 goed bij de provincie geborgd. De achtergestelde lening van de gemeente aan Vitens loopt nog door tot in 2020 (laatste jaar van aflossing) en is eind 2018 nog € 371.432 groot.
- Eind 2017 is besloten de deelname aan de coöperatieve vereniging Parkeerservice U.A. per 1-1-2019 te beëindigen. De uitvoeringstaken die bij Parkeerservice zijn ondergebracht moeten vanaf 2019 anderszins worden georganiseerd. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de wijze waarop de uitvoeringstaken worden belegd.
- Afvalinzamelingsbedrijf Circulus-Berkel BV (verbonden partij van de gemeente Deventer) realiseert een nieuwe milieustraat (Cleantech Centre Deventer) aan de Westfalenstraat in Deventer. Circulus-Berkel en HGB (het Groenbedrijf) realiseren tevens gezamenlijke huisvesting aan de Westfalenstraat. Ook komt er een plek voor kringloopgoederen. Het betekent dat inwoners en bedrijven straks hun restafval, grondstoffen en herbruikbare goederen op één plek kunnen aanbieden. Met de realisatie van de investering is inmiddels gestart. Ingebruikname is voorzien in het eerste kwartaal van 2020.
- De Veiligheidsregio en de GGD werken aan de totstandkoming van hun nieuwe beleidsplan 2019-2022
- De NV Wonen boven Winkels Deventer (WBWD) maakt in 2019 een start met de herijking van haar koers. Herijking wordt input voor het ondernemingsplan 2019-2022 van de WBWD.
- De NV Sportbedrijf Deventer heeft een Strategisch Plan opgesteld. Aan het uitvoeringsplan wordt gewerkt.
- In het voorjaar van 2018 heeft de gemeenteraad kennis genomen van de evaluatie van vervoerscentrale Plus OV. Besloten is vóór 1 november 2018 een definitief besluit te nemen over de verlenging van de dienstverleningsovereenkomst Basismobiliteit.
- De gemeenteraad heeft op 27 juni 2018 het college van burgemeester en wethouders verzocht, het bestuur van de GR RSJ IJsselland op de hoogte te stellen van de zienswijze van Deventer bij de gewijzigde begroting 2018 en de concept begroting 2019, die luidt dat de budgetverhoging onvoldoende is onderbouwd, de transformatie lokaal plaats moet plaatsvinden (grote uitdaging vanwege de toenemende in de zorg) en de taken van het servicebureau zouden moeten afnemen i.p.v. toenemen/uitbreiden. De taken moet goed georganiseerd worden echter dat houdt niet per definitie in dat het meer geld moet kosten. Ondanks die zienswijze heeft het bestuur van het RSJ de gewijzigde begroting 2018 en de begroting 2019 vastgesteld.
- Met het verder verstevigen van het financieel fundament volgens het Strategisch Plan (2017) kan de NV Bergkwartier zich weer nadrukkelijk richten op haar strategische doelen voor behoud (en herontwikkeling) van historisch waardevol erfgoed in de stad en de omgeving en het daarmee weer mogelijk wordt om in de toekomst dividenduitkeringen te kunnen gaan doen.
- De NV Deventer Schouwburg heeft haar meerjarig perspectief voor de jaren 2019-2022 in twee toekomstopties aangedragen. Eén met behoud van het bestaande programmering die alleen haalbaar is als de gemeente besluit tot aanvullende structurele subsidie (waarover besluitvorming plaatsvindt in het kader van de Cultuurvisie 2019) en één binnen het beschikbaar budget met halvering van de programmering.
- Vanaf 2016 is de NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer, alleen al wegens haar NV-vorm, vennootschapsbelastingplichtig. Reden om toekomstopties uit te werken. Los van het vraagstuk inzake vennootschapsbelasting is er behoefte over de toekomstige positie van het cultureel maatschappelijk vastgoed van de NV na te denken en daarover besluitvorming voor te leggen. Inmiddels is een plan van aanpak voor herijking van het eigendom in de NV door het college vastgesteld. In 2019 wordt daarover besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

- De NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer heeft in 2018 de nieuwbouw bibliotheek opgeleverd en het gebouw is in de tweede helft van 2018 in gebruik genomen. De realisering van De Viking heeft wederom vertraging opgelopen.
- Voor de aanstaande leegstand in het Cultureel Centrum (wegens het vertrek van het Filmhuis en de leegstaande vierkante meters van KunstCircuit) zal de gemeente in samenspraak met de NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer toekomstopties presenteren.
- Met ingang van 1-1-2019 is de gemeenschappelijke regeling Recreatiegemeenschap Salland geliquideerd. Het beheer van de fietspaden en andere voorzieningen is door de gemeente overgenomen en per 1-1-2019 bekostigen de gemeenten Raalte, Olts-Wijhe en Deventer gezamenlijk een beheerorganisatie voor het beheer van fiets-en wandelroutenetwerken inclusief de bijbehorende routevoorzieningen.
- De toekomst van luchthaven Teuge is onzeker geworden wegens besluitvorming over de vliegroutes van Lelystad Airport. Eén van de vliegroutes gaat over luchthaven Teuge waardoor het Nationaal Paracentrum mogelijk noodgedwongen moet verhuizen. Daardoor verdwijnt mogelijk 50% van de inkomsten van de luchthaven. Bij brief van 22-2-2019 heeft de Minister met een kamerbrief kenbaar gemaakt dat op 25-1-2019 maatwerk afspraken zijn vastgelegd tussen het ministerie, luchtverkeersleiding Nederland, Commando Luchtstrijdkrachten, Lelystad Airport, luchthaven Teuge en het parachutistencentrum over de periode tot aan herziening van het luchtruim. waardoor er gesprongen kan blijven in de afgesproken tijdblokken.
- De BNG heeft haar dividendbeleid in 2018 aangepast, dat inhoudt dat 37,5% (was tijdelijk vanaf 2011 25%) over de nettowinst als dividend wordt uitgekeerd. Structureel voordeel voor Deventer is €400.000 en is in de Tweede Kwartaalrapportage meegenomen.

Beleidskader

De uitvoering van taken is voor gemeenten steeds complexer geworden. In toenemende mate doen zij beroep op andere organisaties waaraan zij taken aan uitbesteden, via inkoop of subsidie of via uitvoering door verbonden partijen.

Bij verbonden partijen kan het zowel gaan om privaatrechtelijke rechtspersonen die een rol spelen in de uitvoering van een publieke taak als om gemeenschappelijke regelingen. Voor wat betreft de private partijen gaat het om organisaties en instellingen waar gemeenten zowel financieel als bestuurlijk zeggenschap over hebben. In geval van (de publiekrechtelijke) gemeenschappelijke regelingen gaat het om samenwerkingsvormen met een rechtspersoonlijkheid. De diversiteit van de verbonden partijen neemt bovendien toe, evenals het financiële en beleidsmatige gewicht ervan; dit wordt nog eens versterkt door de decentralisaties in het sociale domein.

Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de aansturing van verbonden partijen, de controle erop en de financiële consequenties voor de eigen organisatie. Om deze verantwoordelijkheden waar te kunnen maken is het van belang dat het college en de gemeenteraad weten wat hun bevoegdheden zijn. Vanuit zowel het publiekrecht als het privaatrecht zijn kaders van toepassing voor (de samenwerking in) verbonden partijen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. Indien gemeenten een afzonderlijk door de raad vastgestelde actuele nota verbonden partijen hebben kan daarnaar worden verwezen.

Daarnaast is in de financiële verordening (artikel 21) van de gemeente vastgelegd dat het college periodiek in een beleidsnota het systeem van toezichtuitoefening op de onderscheiden verbonden partijen vastlegt en dit systeem ter kennis brengt van de raad.

De kadernota verbonden partijen beschrijft hoe de gemeente Deventer omgaat met verbonden partijen, zodat op een weloverwogen manier invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing).

In oktober 2017 is de [beleidsnota verbonden partijen](#) geactualiseerd vastgesteld door de gemeenteraad. Meer dan voorheen wordt met het vernieuwde kader een actievere betrokkenheid van college en gemeenteraad bij verbonden partijen inhoud gegeven. Naast expliciete kaders voor processen tot besluitvorming zijn inhoudelijke kaders opgenomen en is aandacht besteed aan de instrumenten voor kaderstelling, controle en sturing. Onderscheid wordt daarbij gemaakt voor de kader stellende –en controlerende rol van de gemeenteraad en de opdrachtgevers- en eigenaar rol van het college.

De kaders van de beleidsnota verbonden partijen beperkt zich tot de sturingsmogelijkheden op het instrument verbonden partijen. Een verbonden partij is echter gekoppeld aan een kerntaak van de gemeente op een specifiek beleidsterrein. Dit betekent dat ook vanuit inhoudelijk(e) beleid(doelen) gestuurd wordt op de verbonden partijen. Deze tweede sturingslijn blijft hier buiten beschouwing, maar is mede bepalend voor de prestaties van de verbonden partij.

Het doel van actieve betrokkenheid bij verbonden partijen is het:

- behartigen van het publieke belang;
- beheersen van risico's die met de verbonden partij samenhangen;
- borgen van de continuïteit van de verbonden partij.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor de kaderstelling binnen de gemeente. De gemeenteraad heeft daartoe kader stellende bevoegdheden maar ook het budgetrecht. Dit zijn twee instrumenten waarmee aan de voorkant kan worden gestuurd op inhoud/beleid en financiën. De kadernota verbonden partijen dient als richtlijn voor het college en indirect voor de verbonden partij. Het kader verbonden partijen is ook de grondslag voor de gemeenteraad om te kunnen controleren en al dan niet te interveniëren.

Om de controlerende rol adequaat uit te voeren maakt de gemeenteraad in de regel gebruik van de reguliere planning en control instrumenten van de gemeente en de gemeenschappelijke regelingen en de raadsmededelingen van het college. Daarnaast wordt in 2018 een voor de gemeenteraad digitaal toegankelijk dossier aangemaakt waarin per verbonden partij documenten worden opgeslagen over de governance en financiële huishouding van de verbonden partijen.

Vierjaarlijks wordt een evaluatie per verbonden partij opgesteld. In de tweede helft van 2018, bij aanvang van een nieuwe collegeperiode, wordt die evaluatie met de gemeenteraad gedeeld.

Financiële risico's per Verbonden partij

NV Centrumgarage Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: centrumgarage-deventer

Programma: PG03

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 5 %

Doel en openbaar belang: Exploitatie van de parkeergarage Sijzenbaan, nabij het winkelgebied van de binnenstad.

Financieel risico: Risico is dat het winkelaanbod in de binnenstad afneemt en bezoekersaantal terugloopt.

Toelichting: De gemeente Deventer bezit ca. 5% van de aandelen in deze vennootschap. De overige aandeelhouders zijn binnenstadondernemers en particulieren. In beginsel loopt de gemeente risico op verlies van het ingebrachte risicodragend kapitaal ad € 39.600 en op de structurele dividendraming ad € 19.000. Los van het feit dat de vennootschap vermogen heeft voor opvang van risico's geven de praktijk tot nu toe en de vooruitzichten aan dat beide risico's beperkt zijn.

Beleidsvoornemens: Het nog aantrekkelijker maken van de voorziening is en blijft een doelstelling.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	€ 19.000	Realisatie dividend	Nog niet bekend
Financiële gegevens			
		2017	2018
Eigen vermogen:		€ 1.308.249	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:		€ 512.261	Nog niet bekend
Resultaat:		€ 594.391	Nog niet bekend

Bron:	Rekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 39.552 (€ 39.552)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Vastgoed Milieucentrum Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [ulebelt](http://ulebelt.nl)

Programma: PG04

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 49,50%

Doel en openbaar belang: Realiseren, in stand houden en beheren van de accommodatie voor een milieucentrum annex kinderboerderij.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. Financiële risico's zijn beperkt.

Toelichting: Ongeveer 49,5% van de aandelen in deze vennootschap is in handen van de gemeente Deventer. De overige aandeelhouders zijn Woningstichting Rentree (ongeveer 49,5%), Sallcon (0,8%) en IVN (0,1%). Deze vennootschap kent beperkte bedrijfsvoeringsrisico's. De stichting Ulebelt is huurder van dit maatschappelijk vastgoed.

Beleidsvoornemens: De Ulebelt (huurder van het vastgoed) blijft naast haar prestaties op de kernprestaties educatie, kinderboerderij en terrein inzetten op maatschappelijke activiteiten. Het betreft onder meer het aanbieden van werkplekken in het kader van re-integratie, zorg en reclassering, stageplaatsen voor scholing, faciliteren van activiteiten voor mensen met een beperking, maar ook facilitering van doelgroepen buitenschoolse- en kinderopvang, natuur- en milieuorganisaties en andere wijkgerichte organisaties. In 2019 start een verkenning naar toekomstopties voor de NV. Er zijn twee aanleidingen voor deze verkenning. Ten eerste de vennootschapsbelastingplicht vanaf 1-1-2016. Deze belastingplicht is er alleen al door de NV-vorm. In een andere juridische vorm (bijvoorbeeld stichting of onderbrenging van het eigendom bij de gemeente) zou die belastingplicht er niet zijn. Ten tweede beraadt de gemeente Deventer zich in 2019 als groot aandeelhouder over de positionering van maatschappelijk vastgoed, waaronder die van de NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer, het sportbedrijf en de NV Milieucentrum.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens	2017	2018	2019

Eigen vermogen:	€ 718.950	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen:	€ 25.539	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat:	€ 2.689	€ 3.320	Niet bekend
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 272.268 (0)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Deventer schouwburg

Vestigingsplaats: Deventer

DEVENTER
SCHOUWBURG

Website: [deventerschouwburg](http://deventerschouwburg.nl)

Programma: PG10

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 77,50%

Doel en openbaar belang: Aanbieden van een breed en gevarieerd programma van (professionele) podiumkunst voor stad en regio.

Financieel risico: In het totale aandelenkapitaal van deze vennootschap van afgerond € 420.000 neemt de gemeente Deventer voor € 325.260 deel. De andere aandelen zijn in handen van negen Deventer bedrijven. Het financiële risico van de gemeente in de NV is in die zin beperkt, dat het aandelenkapitaal niet is geactiveerd. De gemeente subsidieert de schouwburg met een substantieel jaarbedrag, waarbij rekening is gehouden met de verplichtingen van de schouwburg richting de NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer (erfpacht van de huisvesting). Daarmee zorgt de gemeente voor een stuk borging van de continuïteit van deze vennootschap. Een substantieel ander deel van de huisvesting kosten zal uit opbrengsten van de schouwburg moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke voorzieningen.

Toelichting: De schouwburg heeft haar meerjarenbegroting 2019-2022 geactualiseerd (exploitatie, investeringen en liquiditeiten in meerjarig perspectief). De schouwburg heeft twee meerjarige perspectieven opgesteld. Eén met behoud van bestaande programmering die alleen realiseerbaar is als de gemeente structureel aanvullende subsidie toekent en één binnen het beschikbaar budget van de schouwburg met als gevolg dat de programmering moet worden gehalveerd. In beide toekomstscenario's is externe financiering van toekomstige vervangingsinvesteringen nodig. De schouwburg heeft de gemeente verzocht die financiering te gaan verstrekken. In het voorjaar van 2019 neemt het college daarover een besluit nadat de wensen en bedenkingen van de raad zijn gehoord. In het kader van de besluitvorming over de Cultuurvisie wordt tevens een besluit genomen over het verzoek van de schouwburg voor aanvullende structurele subsidie om daarmee de bestaande programmering in stand te kunnen houden. Punt van uitwerking in de meerjarige begroting is dat het weerstandvermogen nog op peil moet worden gebracht. Op basis van een door de schouwburg in samenspraak met haar accountant opgestelde risicoscan moet het weerstandsvermogen van de schouwburg worden opgebouwd naar een vastgestelde benodigde omvang.

Omdat de schouwburg nog geen meerjarenbegroting 2019-2022 heeft vastgesteld en de gemeente nog geen besluit heeft genomen over én een verzoek voor eenmalige subsidie 2019 en 2020 én de financiering met gemeenteleningen van vervangingsinvesteringen heeft de accountant van de schouwburg over de jaarrekening 2017 nog geen verklaring afgegeven en is de jaarrekening 2017 derhalve nog niet ter vaststelling aan de aandeelhoudersvergadering aangeboden. De cijfers over 2017 zijn daarom nog niet volledig in deze paragraaf gepresenteerd. Wel is een prognose over het jaarrekening resultaat 2017 vermeld.

De begroting 2018 van de schouwburg sloot budgettair neutraal. Een concept jaarrekening 2018 is nog niet beschikbaar.

Beleidsvoornemens: In het koersdocument Zichtlijnen 2016-2019 schetst de schouwburg dat ze het culturele baken van de stad wil zijn, met aantrekkelijke programmering en intensieve samenwerking met partners in de stad, de regio en provincie. De schouwburg heeft een strategische visie 2019-2022 opgesteld die past en realiseerbaar is onder de voorwaarde dat de gemeente bereid is aanvullende structurele subsidie te verstrekken door te kiezen voor handhaving van de bestaande programmering en bijbehorende meerjarige begroting. Indien de gemeente besluit geen aanvullende structurele subsidie beschikbaar te stellen dan zal de schouwburg een nieuwe visie voor 2019-2022 moeten gaan opstellen. Het visietijdvak loopt parallel aan de nieuwe gemeentelijke bestuursperiode.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:	€ 1.639.012 (+ € 25.000)	Realisatie subsidie:	€ 1.639.012 (+ € 25.000)
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019

Eigen vermogen:	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat:	- € 356.438	0	0
Bron:	Prognose jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 325.360 (0)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Luchthaven Teuge

Vestigingsplaats: Teuge

Website: teuge-airport

Programma: PG10

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 25%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van een luchthaven voor zakelijke en recreatieve burgerluchtvaart.

Financieel risico: Algemeen risico is dat vliegbewegingen achterblijven bij de raming, minder havengelden worden ontvangen en negatieve exploitatieresultaten worden behaald.

Toelichting:

Specifieke risico's zijn de laagvliegroutes Lelystad tot 2023 en de herindeling van het luchtruim vanaf 2023. Specifiek risico is dat het Nationaal Paracentrum hierdoor noodgedwongen zou moeten verhuizen waardoor de NV Luchthaven Teuge een aanzienlijke structurele inkomstenbron (50%) mis gaat lopen. Bij brief van 22-2-2019 heeft de Minister met een kamerbrief kenbaar gemaakt dat op 25-1-2019 maatwerk afspraken zijn vastgelegd tussen het ministerie, luchtverkeersleiding Nederland, Commando Luchtstrijdkrachten, Lelystad Airport, luchthaven Teuge en het parachutistencentrum over de periode tot aan herziening van het luchtruim. waardoor er gesprongen kan blijven in de afgesproken tijdblokken.

De aandelen van deze NV zijn in handen van de gemeenten Apeldoorn (ca. 54,5%), Deventer (ca. 25%), Zutphen (ca. 11,5%) en Voorst (ca. 8,5%). De NV voorziet in haar financiering vanuit een private bank. De inbreng van de vier deelnemende gemeenten in de NV beperkt zich dan tot de inbreng van het oorspronkelijke aandelenkapitaal. Eind 2015 is een toekomstvisie voor de luchthaven aangeboden. Door de het besluit over de vliegroutes van Lelystad Airport en de herziening van het luchtruim na 2023 is de toekomst visie van de luchthaven Teuge in heel ander daglicht komen te staan.

Vanuit de Wet Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) heeft het Rijk Provinciale Staten van Gelderland opdragen een luchthavenbesluit op grond van de Wet luchtvaart te nemen. De aandeelhoudende gemeenten in de NV Luchthaven Teuge, waaronder de gemeente Deventer met een belang heeft van 25%, hebben uitgesproken het aantal vliegbewegingen te maximeren op 80.000. Dat zal de NV Luchthaven Teuge als uitgangspunt hanteren voor de aanvraag om een nieuw luchthavenbesluit bij Provinciale Staten.

Beleidsvoornemens: Een exploitatieplan voor bedrijventerrein West (meerdere eigenaren) wordt door de NV opgesteld in samenspraak met gemeenten Voorst en Apeldoorn en Ontwikkelingsmaatschappij OostNL (Ministerie EZ en provincies Overijssel en Gelderland). De groei van bedrijvigheid versterkt de financiële positie van de luchthaven.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 1.328.052	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	€ 1.232.624	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat:	€ 224.759	- € 25.892	€ 40.869
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:		€ 489.857 (€ 489.857)	
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

Enexis Holding NV

Vestigingsplaats: -Hertogenbosch

Website: [enexis](https://www.enexis.nl)

Programma: PG12

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.

Met de deelneming heeft Deventer invloed op de dienstverlening en de tarieven, grip op de uitvoering van een publiek belang waaronder het faciliteren van de transitie naar duurzame energie.

Financieel risico: Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).

De gemeente is voor 0,2592% aandeelhouder in deze vennootschap. Het risico is beperkt tot dat percentage van het nominale aandelenkapitaal en het risico op het verlies van de dividend. Bij eerstgenoemd risico hoort de opmerking dat Enexis zich met meer dan 50% eigen vermogen al boven de wettelijk geregelde ratio van minimaal 40% bevindt. Als ook rekening wordt gehouden met de achtergestelde status van € 350 miljoen van de "Vordering op Enexis vennootschap" (de Bruglening van €1,8 miljard), geldt dat er sprake is van een laag risico. Bij het risico op het verlies van de structurele dividenddraming hoort de opmerking dat Enexis Holding in een gereguleerde markt opereert, onder toezicht van de Energiekamer. De in de gemeentebegroting opgenomen ramingen zijn afkomstig uit de businessplannen van de NV, rekening houdende met de Aanwijzing van de minister van EZ dat de dividend pay-out ratio vanaf boekjaar 2011 maximaal 50% mag bedragen.

Toelichting: In de begroting van de gemeente Deventer is € 303.000 structureel dividend geraamd. De concept jaarrekening 2018 van Enexis toont een netto resultaat van 319 mln. terwijl dat over 2017 nog € 207 mln. was. Daarmee ontvangt de gemeente Deventer over 2018 een hoger dan geraamd dividend, namelijk € 432.000. Het eenmalige voordeel van € 113.000 wordt meegenomen in de voorjaarsnota 2019.

Beleidsvoornemens: In de aandeelhoudersvergadering van Enexis Holding NV van 20 april 2017 is het Strategisch Plan 2017 van Enexis vastgesteld. De nieuwe strategische koers richt zich op excellent netbeheer en het versnellen van de energietransitie. Hiermee komt het bedrijf tegemoet aan de veranderende vraag in de samenleving én maakt het explicieter wat zij bijdraagt aan de energietransitie op het gebied van flexibiliteit, energiebesparing, duurzame gebiedsontwikkeling en elektrisch vervoer. Enexis blijft excellente processen en excellente dienstverlening ambiëren. Dat vergt een radicaal herontwerp van processen en ICT. Dat leidt naar verwachting tot kostenefficiëntie en daarmee tot voldoende mogelijkheden extra activiteiten te ontplooiën om maximaal bij te dragen aan de energietransitie. Voortgezette kostenefficiëntie leidt ook tot zo laag mogelijke tarieven voor de klant en voor de aandeelhouders tot het streven het rendement van de laatste jaren minstens op gelijk niveau te blijven handhaven.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	€ 303.000	Realisatie dividend	€ 432.000 (concept jaarrekening)
Financiële gegevens			
		2017	2018
Eigen vermogen:		€ 3.808 mln.	€ 4.024 mln.
Vreemd vermogen:		€ 3.860 mln.	€ 2.272 mln.
Resultaat:		€ 207 mln.	€ 319 mln.
Bron:		Jaarrekening	Concept jaarrekening
Prognose			
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 932.512 (€ 932.512)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

A close-up, grayscale photograph of a horse's head, focusing on its eye and muzzle. A solid white horizontal bar is positioned across the middle of the image, partially obscuring the horse's eye and the top of its muzzle. The background is a light, neutral tone.

Eindebel

Wadinko NV

Vestigingsplaats: Zwolle

WADINKO

Website: wadinko

Programma: PG12

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 2,55 %

Doel en openbaar belang: Stimulering van gezonde bedrijvigheid (met name in de maakindustrie en zakelijke dienstverlening en logistiek) en daarmee de werkgelegenheid in werkgebied van de aandeelhouders. Wadinko participeert momenteel in twee Deventer bedrijven (op een totaal van 25 participaties).

Financieel risico: De gemeente Deventer bezit 2,55% van de aandelen. De overige aandeelhouders zijn 24 gemeenten in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe en de provincie Overijssel. Het risico van de gemeente is beperkt tot het niet-geactiveerde aandelenkapitaaldeel ad € 6.100. Het risico is gering, ook omdat de actuele waarde van de vennootschapsportefeuille per 31 december 2017 € 14,6 miljoen hoger is dan de boekwaarde (bron: jaarverslag 2017). De NV heeft geen vreemd vermogenspositie. De NV keert structureel dividend uit. Voor Deventer € 30.000 structureel.

Toelichting: Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door interne maatregelen m.b.t. risicobeheersing zijn risico's voor aandeelhouders beperkt. Wadinko participeert in Raden van Commissarissen van participaties opdat daarmee toezicht kan worden gehouden op de directies. Bij participaties die geen Raad van Commissarissen hebben, is met een aandeelhoudersovereenkomst een vergelijkbare situatie gecreëerd. Wadinko is financieel gezond.

Beleidsvoornemens: In het beleidsplan 2016-2020 heeft Wadinko de volgende twee doelen benoemd: 5.000 arbeidsplaatsen in 2021 te realiseren bij Wadinko participaties (2017= 2.471) en gemiddeld 4% rendement te realiseren op het eigen vermogen (in de periode 2013-2017 bedroeg het rendement 5,8%).. Wadinko heeft geconstateerd dat in haar werkgebied behoefte is aan risicokapitaal bij kleine ondernemingen waar participatie door middelen van aandelen kapitaal (nog) niet realistisch is. Wadinko heeft ondernemersleningen geïntroduceerd en daarvoor € 3.000.000 gealloceerd voor dit product. Er worden achtergestelde leningen verstrekt van maximaal € 300.000.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	€ 30.000	Realisatie dividend	Nog niet bekend

Financiële gegevens	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 65.626.483	€ 66.600.000	€ 67.000.000
Vreemd vermogen:	€ 66.600.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000
Resultaat:	€ 1.537.423	€ 1.500.000	€ 1.500.000
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018: € 6.100 (0)			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Vestigingsplaats: Hertogenbosch

Website: erhbv

Programma: PG12

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang:	Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V., tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfs onderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemeoid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V.
Financieel risico:	Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).
Toelichting:	Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.
Beleidsvoornemens:	Binnen PBE is nog een bedrag van € 1,6 mln.(merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent/EPZ aan RWE zijn afgesloten. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen. Verwachting is dat € 1.650.000 dividend wordt uitgekeerd, voor Deventer afgerond 0,26% is € 4.200.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	

Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 1.620.245	€ 1.605.524	0
Vreemd vermogen:	€ 17.940	€ 22.928	0
Resultaat:	- € 18.459	- € 14.721	0
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
		€ 1 (€ 1)	
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Wonen boven winkels

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [wbwd](http://wbwd.nl)

Programma: PG05

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Investeren in en exploiteren van het wonen boven winkels, in het belang van een veiliger en leefbaarder binnenstad.

Financieel risico: Financieel risico is de verhuurbaarheid en waardeontwikkeling van het eigendom. Het ondernemingsplan 2017-2020 laat positieve exploitatieresultaten en ratio's zien. In 2015 is een waardevermindering toegepast. De vastgoedmarkt heeft zich echter hersteld.

Toelichting: De gemeente Deventer en Woonbedrijf Ieder1 (middels haar 100% dochteronderneming Wonen boven winkels vastgoedfonds Stedendriehoek BV) zijn elk voor 50% aandeelhouder in deze vennootschap. De uitdaging van deze NV is om de doelstelling (een veilige en leefbare binnenstad via realisering van woningen boven winkels) te halen met minimaal break even exploitatieresultaten. Dat is tot nu toe in beperkte mate gelukt en mede daarom waren in het verleden aanvullende kapitaalstortingen nodig. Omdat die aanvullende kapitaalstortingen niet zijn geactiveerd, is het aandeel van de gemeente Deventer in het Eigen Vermogen van de NV afgerond € 1,1 mln. per 31 december 2018 nog steeds hoger dan het geactiveerde aandelenkapitaal ad € 454.000. Daarnaast is een via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland verkregen lening van € 700.000 doorgeleend aan de NV.

Beleidsvoornemens: Volgens het jaarplan 2019 zet de NV in op het ontwikkelen en transformeren van de Stadshof in het kernwinkelgebied zodat dit binnenterrein voor een breed publiek toegankelijk wordt en daarmee 80 tot 100 woningen ontsloten kunnen worden. Daarvoor wordt externe financiering gezocht.

Tweede speerpunt is het verleiden en stimuleren van eigenaren in het kernwinkelgebied om zelf te gaan investeren. Binnen dit gebied zijn circa 420 woningen te realiseren. In 2019 stelt de NV zich ten doel 10 eigenaren te bewegen een quick scan uit te voeren naar de mogelijkheden en (financiële) consequenties van het in gebruik nemen van leegstaande verdiepingen boven winkels/horeca/kantoren. WBWD biedt die eigenaren dit inzicht.

In 2018 is WBWD gestart met de herijking van haar koers. Met de Raad van Commissarissen en aandeelhouders wordt gekeken naar de rol en bijdrage van WBWD binnen de ontwikkelingen in de binnenstad en op de woningmarkt. In 2019 wordt een voorkeursscenario ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Binnen de begroting van de NV zijn op dit moment geen investeringen in nieuwe projecten voorzien

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
----------------------	--	----------------------------	--

Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 2.104.784	€ 2.159.000	€ 2.486.000
Vreemd vermogen:	€ 3.968.058	€ 3.790.000	€ 3.791.000
Resultaat:	€ 338.229	€ 54.000	€ 148.000
Bron:	Jaarrekening	Jaarrekening	Jaarplan
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 454.000 (€ 454.000)		
Garantie 31-12-2018:	€ 1.380.000		
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:	€ 1.450.000 (0)		
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Sportbedrijf Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: sportbedrijfdeventer

Programma: PG08

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 100%

Doel en openbaar belang: Stichten, beheren, exploiteren en in stand houden van binnensportaccommodaties (De Scheg, Borgelerbad, sporthallen/gymzalen).

Financieel risico: Op basis van een risicoscan is het benodigd weerstand vermogen voor de NV vastgesteld. Als subsidieverstrekker zorgt de gemeente voor een stuk borging van de continuïteit van deze vennootschap. Een substantieel ander deel zal van de gebruikers (opbrengsten) moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke voorzieningen en het is voor de vennootschap een uitdaging om te blijven zorgen voor een aantrekkelijk aanbod tegen marktconforme / concurrerende prijzen in het belang van het op niveau houden van het gebruik. De jaarrekening 2017 laat een weerstandvermogen van € 670.000,- zien. Het beoogd benodigd weerstandvermogen (vastgesteld op € 656.000) is daarmee gerealiseerd. In 2019 wordt wederom een risicoscan uitgevoerd en op basis daarvan wordt het benodigd weerstandvermogen geactualiseerd.

Toelichting:

Beleidsvoornemens: In december 2016 is het strategisch beleid voor het sportbedrijf vastgesteld. Aan het uitvoeringsplan wordt gewerkt.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:	€ 4.008.353 (excl. projectsubsidies)	Realisatie subsidie:	€ 4.008.353 (excl. projectsubsidies)
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 659.472	€ 675.983	€ 689.866
Vreemd vermogen:	€ 16.103.646	€ 15.892.057	€ 15.058.831

Resultaat:	€ 54.317	€ 16.491	€ 13.883
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 90.756 (0)		
Garantie 31-12-2018:	€ 1.737.505		
Lening 31-12-2018:	€ 14.287.593		
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Bergkwartier

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [nvbergkwartier](http://nvbergkwartier.nl)

Programma: PG10

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 17,50%

Doel en openbaar belang: Aankoop, restauratie en verhuur van monumentale en karakteristieke panden binnen de gemeente Deventer en aangrenzende gemeenten.

Financieel risico: Het belang van de gemeente Deventer in deze NV is ca. 17,5 % van het totale aandelenkapitaal. De andere grote aandeelhouders zijn bank- en verzekeringsinstellingen, beleggingsfondsen en Deventer stichtingen. Het financieel risico van de gemeente beperkt zich tot het ingebrachte aandelenkapitaal.

Toelichting: De jaarrekening 2014 van de NV sloot met een negatief resultaat van -/- € 15,361 miljoen, namelijk een positief operationeel resultaat van € 2,5 miljoen en wegens toepassing van herwaarderingsreserves -/- € 11,4 miljoen en afkoop van een renteswap plus andere kosten -/- € 5,5 miljoen. Als gevolg hiervan kon aan aandeelhouders geen dividend meer worden uitgekeerd. Voorzichtigheidshalve is in het meerjarenperspectief van de gemeente Deventer ook geen dividend meer geraamd. In het Strategische Plan van de NV (vastgesteld in 2017) wordt een versterking van de financiële positie in gang gezet met een loan to value vanaf 2019 van < 40%. Als de financiële positie is versterkt zijn in de toekomst ook weer dividend uitkeringen mogelijk.

De jaarrekening 2017 sluit met een positief resultaat van € 2.593.000. Daaronder is begrepen een waardevermindering van € 1.971.440 waarvan € 2.218.181 met resultaatbestemming ten gunste van de Herwaarderingsreserve wordt gebracht en € 246.741 ten laste van de algemene reserve. Het voorstel tot resultaatbestemming bevat een dividenduitkering van achterstallig dividend (over de jaren 2014 tm 2016) van € 374.911 en aanvullend over 2017 van € 100.859. Totaal wordt € 475.770 uitgekeerd, hetgeen een dividend is van 5% van de nominale waarde en als regulier dividend op de aandelen wordt ontvangen. Deventer ontvangt (afgerond) € 65.000 eenmalig.

Met het aandeelhoudersbesluit (2016) tot overheveling van middelen van Herwaarderingsreserve naar Algemene Reserve ("teruggeven" van de nominale waarde aan aandeelhouders) en de verbetering van financiële ratio's volgens het Strategisch Plan ligt structureel dividend uitkeren mogelijk vanaf 2019 weer in het verschiet. De NV zal eerst nog het "mislagen" dividend van voorgaande jaren (€ 1,365 mln.) aan de aandeelhouders gaan uitbetalen.

Beleidsvoornemens: Met het verder verstevigen van het financieel fundament volgens het Strategisch Plan kan de NV Bergkwartier zich weer nadrukkelijk richten op haar strategische doelen voor behoud (en herontwikkeling) van historisch waardevol erfgoed in de stad en de omgeving.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	0	Realisatie dividend	€ 65.651
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 32.735.708	€ 38.360.000	€ 41.410.000
Vreemd vermogen:	€ 30.507.059	€ 25.808.000	€ 23.296.000
Resultaat:	€ 2.593.092	€ 2.064.000	€ 3.005.000
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 1.561.004 (€ 1.561.004)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [nvvastgoedmaatschappij](http://nvvastgoedmaatschappij.nl)

Programma: PG10

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 100%

Doel en openbaar belang: Ontwikkeling en beheer van sociaal-cultureel maatschappelijk vastgoed.

Financieel risico: Risico wordt gelopen over de terugbetaling van de door de gemeente verstrekte geldleningen. De NV doet dat met de huurbaten van door de gemeente gesubsidieerde instellingen. Ander risico is dat de NV vanaf 2016 vennootschap belastingplichtig is. In 2019 worden toekomstopties ter oplossing hiervan ter besluitvorming aangeboden.

Toelichting:	<p>De gemeente loopt risico op verlies van aandelenkapitaal en het niet-tijdig of niet terugontvangen van de verstrekte leningen. De vennootschap heeft tegenover de exploitatielasten van die leningen huurbaten van de gebruikers staan en de gemeente bij de vaststelling van de jaarbijdragen / jaarsubsidies voor die gebruikers rekening houdt met die verplichtingen. Tegenover het aandelenkapitaal en de leningschuld staat de waarde van het maatschappelijk vastgoed voor huisvesting van belangrijke cultuurvoorzieningen.</p> <p>In 2013 is besloten nieuwbouw bibliotheek en het Filmtheater te laten ontwikkelen, inbrengen en exploiteren door de NV. Financiering wordt door de gemeente geleverd. In 2018 is de nieuwbouw bibliotheek opgeleverd en in gebruik genomen.</p> <p>Vanaf 2016 is de NV, alleen al wegens de NV-vorm, vennootschapsbelastingplichtig. Reden om toekomstopties uit te werken. In de tweede helft van 2018 worden die toekomstopties voorgelegd.</p> <p>De jaarrekening 20167 sluit met een positief resultaat van € 23.350. Begroot was een positief resultaat van € 66.431. Verschil is veroorzaakt door hogere onderhoudskosten Cultureel Centrum en enkele onvoorziene posten zoals afrekening energie, Vpb-advies en een afrekening op het beëindigen van het huurcontract voor het zogenaamde Koopmanspand in het Havenkwartier.</p> <p>2018 sluit met een negatief exploitatieresultaat van -€ 719.014. Daarvoor zijn drie redenen. Ten eerste het hogere percentage afschrijving op het Cultureel Centrum (CC) vanaf 2018 zoals dat bij de start van het CC is bepaald. De hogere afschrijving vanaf 2018 is € 175.000. Dekking vindt plaats door de daarvoor beschikbare reservepositie en door de huurbaten in het meerjarenperspectief. Ten tweede de begrote stapsgewijze verhoging van huren gebouwen Havenkwartier en de extra organisatiekosten in de jaren 2014-2018: voor 2018 € 40.000. Ten derde de afschrijving op de gebouwen De Viking en bibliotheek. Vanaf de oplevering van de gebouwen De Viking en nieuwbouw bibliotheek worden ook die gebouwen in het meerjarenperspectief voor de exploitatie van de NV ingebracht. Ter voorkoming van afdracht van Vennootschapsbelasting is in 2015 besloten tot de omzetting van de gemeentelijke middelen van a fonds perdu in aandelenkapitaal ten behoeve van de projecten bibliotheek (€ 5 mln.) en de Viking (€ 10,5). Door die omzetting is de jaarlijkse afschrijving (Viking € 237.000 en Bibliotheek € 258.000) in de exploitatie van de NV hoger en ontstaan netto exploitatienadelen en daardoor ook een oplopende post negatieve reserve binnen het Eigen Vermogen. Tezamen met het aandelenkapitaal, dat uiteraard op de balans in tact blijft, is het eigen vermogen van de NV (aandelenkapitaal + reserve) in het meerjarenperspectief positief.</p>
Beleidsvoornemens:	<p>De NV is ontwikkelaar van de projecten Viking en nieuwbouw bibliotheek. De gemeente financiert met aandelenkapitaal en geldleningen beide projecten.</p> <p>Voor de aanstaande gedeeltelijke leegstand in het Cultureel Centrum (o.a. wegens het vertrek van het Filmhuis) zal de NV in 2019 in samenspraak met de gemeente toekomstopties voor het Cultureel Centrum presenteren. Vanuit de gemeente is daartoe allereerst een visie op cultuureducatie inclusief de inzet van cultureel maatschappelijk vastgoed worden ontwikkeld en wordt in het voorjaar van 2019 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. aar 2018).</p>

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 19.485.572	€ 22.101.979	€ 21.371.540
Vreemd vermogen:	€ 9.153.677	€ 9.437.038	€ 18.067.468
Resultaat:	€ 23.350	- € 719.014	- € 644.673
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 17.029.500 (€ 17.424.500)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:	€ 17.068.679		
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	0		

Einde tabel

Bank Nederlandse Gemeenten NV

Vestigingsplaats: Den Haag

Website: [bngbank](http://bngbank.nl)

Programma: PG12

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 0,5 %

Doel en openbaar belang: BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. BNG levert financiële diensten, onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.

Financieel risico: De gemeente Deventer bezit ongeveer 0,5% van de aandelen in deze vennootschap. De andere aandeelhouders zijn gemeenten, provincies en de staat. Het eigenaarschap van deze overheden én het in de statuten verankerde beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan de BNG zeer beperkt is. In lijn daarmee is het gemeentelijk risico op verlies van het ingebrachte kapitaal gering. Van het nominaal aandelenkapitaal van 292.313 aandelen tegen € 2,50 is afgerond € 60.000 geactiveerd.

Toelichting: Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen.

Beleidsvoornemens: BNG blijft onveranderd het openbaar behartigen.

BNG Bank voert met ingang van het boekjaar 2011, in beginsel voor de gehele periode tot 2018, een dividendbeleid waarbij 25% van de nettowinst wordt uitgekeerd. Aanleiding voor dit beleid vormt de invoering van aangescherpte kapitaalvereisten. Na afloop van de genoemde overgangperiode heeft onlangs (mei 2018) heroverweging van het dividendbeleid plaatsgevonden. Vanuit de kapitaalspositie van de bank is een verhoging van de dividendum uitkering voor het lopende boekjaar mogelijk. Besloten is om het dividendbeleid per 2019 (voor 2018 en volgende jaren) te herzien en om het uitkeringspercentage voor het boekjaar 2017 vast te stellen op 37,5%. Op basis van de verwachte ontwikkeling van de balans (omvang en risico gewogen activa) en de winst in 2017 is het niveau van de kapitaalratio's bij het dividendvoorstel ruim boven de targetniveaus. In 2018 zal BNG Bank haar dividendbeleid gaan aanpassen en van toepassing verklaren voor de jaarrekening 2018 BNG Bank. Verwachting is dan dat het in 2018 (over jaarrekening 2017) uitgekeerde dividend ook structureel wordt. Structureel voordeel voor Deventer is afgerond € 400.000. Dit structurele voordeel is in de Tweede Kwartaalrapportage 2018 reeds meegenomen. Uit de jaarstukken 2018 blijkt dat het over 2018 uit te keren dividend (verhoogd naar 50% van de netto winst) € 90.000 hoger is dan ingeschat en gemeld in de Tweede Kwartaalrapportage van 2018. De structureel aanvullende € 90.000 wordt meegenomen in de Tweede kwartaalrapportage 2019.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	€ 740.000	Realisatie dividend	€ 833.092
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 4.486 mln.	€ 4.991 mln.	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	€ 135.041 mln.	€ 132.518	Nog niet bekend
Resultaat:	€ 393 mln.	€ 337 mln.	Nog niet bekend
Bron:	Jaarrekening	Jaarrekening	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 730.782 (€ 60.650)		

Garantie 31-12-2018:	
Lening 31-12-2018:	
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

Vitens NV

Vestigingsplaats: Arnhem

Website: [vitens](https://www.vitens.nl)

Programma: PG12

Aard: NV

Deelnemingspercentage: 0 % (M.i.v.
2018 aandelen
verkocht)

Doel en openbaar belang: In 2017 heeft de gemeente Deventer haar aandelen verkocht aan de provincie Overijssel. Het publiek belang, de productie en leverantie van (drink)water, is vanaf 2018 goed bij de provincie geborgd.

Financieel risico: Deventer heeft haar aandelen in Vitens per 1-1-2018 verkocht. De achtergestelde lening aan Vitens loopt nog door tot 2020 (laatste jaar van aflossing). De boekwaarde van de achtergestelde lening is op 31-12-2018 € 371.432 groot.

Toelichting:

Beleidsvoornemens:

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	€ 65.000	Realisatie dividend	Nihil
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 489,1 mln.	N.v.t.	N.v.t.
Vreemd vermogen:	€ 1.250,4 mln.	N.v.t.	N.v.t.
Resultaat:	€ 48,5 mln.	N.v.t.	N.v.t.
Bron:	Jaarrekening	Deventer per 1-1-2018 aandelen verkocht.	Deventer per 1-1-2018 aandelen verkocht.

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	0
Garantie 31-12-2018:	
Lening 31-12-2018:	€ 371.432
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

Coöperatie ParkeerService ua

Vestigingsplaats: Amersfoort

Website: parkeerservice

Programma: PG03

Aard: Coöp

Deelnemingspercentage: 6 %

Doel en openbaar belang: Advisering en levering van diensten voor straatparkeer- en garagebeheer en straatparkeer handhaving. Samenwerkingsverband van gemeenten.

Financieel risico: Per 1-1-2019 is de gemeente Deventer uitgetreden.

Toelichting:

Beleidsvoornemens:

Contractwaarde 2018:	€ 430.000	Realisatie contractwaarde:	€ 495.000
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 3.115.768	Nog niet bekend	N.v.t.
Vreemd vermogen:	€ 60.499	0	N.v.t.
Resultaat:	- € 182.664	0	N.v.t.
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Per 1-1-2019 treedt Deventer uit.

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	
Garantie 31-12-2018:	
Lening 31-12-2018:	
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

Coöperatie Dimpact ua

Vestigingsplaats: Enschede

The logo for Dimpact, featuring the word "Dimpact" in a white, sans-serif font on a dark blue rectangular background.

Website: dimpact

Programma: PG12

Aard: Coöp

Deelnemingspercentage: 3 %

Doel en openbaar belang: Het inkopen van ict-oplossingen en het verwerven en delen van kennis.

Financieel risico: Dimpact is financieel gezond. Gegeven de groei van het aantal producten en aantal leden (gemeenten) zal (op advies de accountant) de bedrijfsvoeringreserve in de komende jaren groeien tot € 1.500.000. Daarnaast dient er een buffer in de algemene reserves te worden gecreëerd. Hiermee kunnen toekomstige aanbestedingen worden gefinancierd, die nodig zijn voor het vervangen en vernieuwen van het bestaande product- en diensten portfolio.

Toelichting:

Beleidsvoornemens: De coöperatieve vereniging Dimpact ontwikkelt en levert oplossingen voor verbetering van de digitale dienstverlening van gemeenten. Deventer betaalt jaarlijks € 6.000 contributie en heeft een overeenkomst voor het afnemen van een basispakket. Dit bestaat uit softwaresystemen en hostingskosten van de software.

Het lidmaatschap van de vereniging Dimpact houdt in dat gebruik kan worden gemaakt van een aantal softwarepakketten ter ondersteuning van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. Hieronder valt het front- en midoffice systeem (waaronder zaak- en DMS-systeem e-Suite) en diverse koppelingen met bijv. MijnOverheid Berichtenbox, de basisregistraties en overige bronnen uit de GDI. Hosting van de eSuite, beheer en onderhoud is hierbij inbegrepen, evenals doorontwikkeling van de systemen om aan te kunnen sluiten bij de doelen van de Digitale Agenda 2020. Met de eSuite verbeteren we onze digitale dienstverlening door zaakgericht te werken.

Samenwerken in de vereniging van gemeenten zorgt, naast inkoopvoordeel, voor kennisdeling waardoor de leden elkaar verder helpen.

33 gemeenten nemen deel in Dimpact.

De ledengroeidoelstelling is gerealiseerd, Dimpact vertegenwoordigt nu ruim twee miljoen inwoners. Er ligt een sterke focus op de lange termijn waardecreatie voor haar leden. De strategische koers is herijkt en begin 2018 door de ALV aangenomen. Ook heeft de governance een andere vorm gekregen. Naast de bestaande beheersactiviteiten, worden ook innovatie-activiteiten in gezamenlijkheid ontplooid: 'het innovatiespoor'. Daarin is Dimpact de innovatie-katalysator met doe- en opschalkracht voor en door gemeenten. Samen innoveren staat centraal. Samen hebben we meer innovatiekracht, meer ideeën en middelen

Contractwaarde 2018:	€ 994.497	Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
		2017	2018
Eigen vermogen:		€ 1.105.477	€ 1.242.312
Vreemd vermogen:		€ 1.415.580	Nog niet bekend
Resultaat:		€ 331.707	€ 136.836
Bron:		Jaarrekening	Begroting

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	
Garantie 31-12-2018:	
Lening 31-12-2018:	
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: ggd

Programma: PG08

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 9 %

Doel en openbaar belang: Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners.
GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland.

Samenwerking in de regio IJsselland door uitvoering van de Wet publieke gezondheid en richt zich op jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidszorg aan gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. Volgens de wet moeten GGD'en dezelfde gebiedsindeling bevatten als de gemeenten die samen de Veiligheidsregio vormen.

Financieel risico: Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie.
Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling.
Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort.

Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is het risico voor de gemeente Deventer klein. Risico's voor de GD zijn o.a. faillissement van toeleveranciers, claims en procedures, extra inzet medewerkers bij uitbraak infectieziekte en boventalig personeel bij beëindiging of afnemende activiteiten.

Toelichting: In totaal nemen 11 gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD IJsselland. Elke gemeente heeft 1 stem. De zeggenschap in de GGD is daarmee afgerond 9%. Het financieel belang van Deventer in de GGD is echter 19 %.

Beleidsvoornemens: De Programmabegroting 2019 omvat het geheel van ambities, concrete taken en financiën van de GGD. De begroting is opgesteld op basis van de volgende documenten:

- Financiële uitgangspunten Programmabegroting 2019, die in december 2017 door het algemeen bestuur van GGD IJsselland zijn vastgesteld;
- Programmabegroting 2018, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur in juni 2017;

De begroting gaat uit van bestaand beleid. Na de gemeenteraadsverkiezingen stelt GGD IJsselland samen met de deelnemende gemeenten een nieuwe Bestuursagenda op met daarin strategische opdrachten aan GGD IJsselland voor de nieuwe bestuursperiode.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:	€ 3.262.051	Realisatie bijdrage GR:	€ 3.262.051
Subsidie 2018:	€ 113.000	Realisatie subsidie:	€ 76.564
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 1.378.000	€ 1.239.000	€ 1.227.000
Vreemd vermogen:	€ 5.733.000	€ 5.511.000	€ 5.283.000
Resultaat:	€ 211.000	0	0
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: bedrijfsvoeringsorganisatie-regionale-jeugdzorg

Programma: PG09

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 9 %

Doel en openbaar belang: Samenwerking van 11 gemeenten in de regio IJsselland voor gezamenlijke inkoop en facturatie van de jeugdzorg en de informatievoorziening daarover.

Het betreft hier een uitvoeringsorganisatie. Besluitvorming ten aanzien van beleid is verantwoordelijkheid van de lokale deelnemende gemeenten.

Het bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid.

Financieel risico: Financieel risico ten aanzien van de bedrijfsvoeringsorganisatie is zeer beperkt omdat het kleine organisatie betreft met deels personele detacheringen vanuit gemeenten.

Toelichting: 11 gemeenten nemen deel in de gemeenschappelijke regeling. Zeggenschap is derhalve afgerond 9%. Van het totaal inkoop volume is 21,3% aandeel Deventer, welke gebaseerd is op het jeugdbudget (bij de start van de GR) op basis van de meicirculaire 2015.

Omdat de GR de facturatie voor de inkoop van jeugdzorg bij zorgaanbieders uitvoert, kent de GR zowel aan de activa- als passivazijde van de balans financiële posities die budgettair neutraal voor de GR zijn. De GR heeft geen eigen vermogen en geen eigen liquide middelen. De GR taken worden bevoorschot door de deelnemende gemeenten en aan het eind van het jaar worden de gerealiseerde uitgaven met gemeenten afgerekend. Het exploitatiesaldo van de begroting en jaarrekening van de GR is daarmee jaarlijks nihil..

De jaarrekening 2017 heeft op 20-7-2018 een goedkeurende accountantsverklaring gekregen. Vaststelling van de jaarrekening 2017 vindt eind september 2018 door het bestuur van de GR plaats. De deelnemende gemeenten dragen in de apparaatskosten van de GR over 2017 ongeveer € 250.000 meer bij dan begroot. Deventer betaalt over 2017 € 73.000 meer dan begroot.

Beleidsvoornemens: In 2017 is besloten tot voortzetting van de bedrijfsvoeringorganisatie Jeugdzorg IJsselland in 2018. De gemeenteraad heeft op 20-12-2017 het college van burgemeester en wethouders opgeroepen om:

1. De uitgangspunten van een lichte Gemeenschappelijke Regeling (GR) zoals de GR BVO IJsselland is, te bestendigen/handhaven;
2. De GR alleen (boven) regionale inhoudelijke thema's regionaal uit te laten voeren;
3. De regionale samenwerking in de GR BVO mag niet ten koste gaan van de lokale beleidsverantwoordelijkheid voor de jeugdhulp

Met een raadsmededeling (17 april 2018) is aangegeven dat de GR haar begroting 2019 voor apparaatskosten (met een "tegenstem" van Deventer flink heeft opgehoogd. De gemeenteraad heeft op 27 juni 2018 het college van burgemeester en wethouders verzocht, het bestuur van de GR RSJ IJsselland op de hoogte te stellen van de zienswijze van Deventer bij de gewijzigde begroting 2018 en de concept begroting 2019, die luidt dat de budgetverhoging onvoldoende is onderbouwd, de transformatie lokaal plaats moet plaatsvinden (grote uitdaging vanwege de toenemende in de zorg) en de taken van het servicebureau zouden moeten afnemen i.p.v. toenemen/uitbreiden. De taken moet goed georganiseerd worden echter dat houdt niet per definitie in dat het meer geld moet kosten. Ondanks die zienswijze heeft het bestuur van het RSJ de gewijzigde begroting 2018 en de begroting 2019 vastgesteld.

Contractwaarde 2018:	€ 21,1 mln. (Inkoop)	Realisatie contractwaarde:	Nog niet bekend
Bijdrage GR 2018:	€ 531.000	Realisatie bijdrage GR:	Nog niet bekend
Subsidie 2018:	€ 2,0 mln. (Jeugdbescherming)	Realisatie subsidie:	Nog niet bekend
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
		2017	2018
Eigen vermogen:		0	0
Vreemd vermogen:		0	0
Resultaat:		0	0
Bron:		Jaarrekening	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			

Lening 31-12-2018:	
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

GR Veiligheidsregio IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [veiligheidsregio-ijsselland](http://veiligheidsregio-ijsselland.nl)

Programma: PG02

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 9%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij wet zijn gemeenten ondergebracht in 25 veiligheidsregio's om daarmee de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren.

Financieel risico: Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd en opgenomen in de programmabegroting 2018.

De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, hogere prijs (dan beschikbaar) tankautospuiten bij de aanbesteding en complexiteit Europese aanbestedingen.

Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. Veiligheidsregio IJsselland heeft op dit moment een weerstandsvermogen van 1,0 mln. Dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Aan de hand van ervaringen met risicomanagement de komende jaren pas definitieve uitspraken te doen over de eventuele aanpassing van de hoogte van de aan te houden reserve / weerstandscapaciteit.

De zeggenschap in de Veiligheidsregio is 9% en het financieel belang 18,96%.

Toelichting: Voorafgaand aan de begroting 2017 is de verdeelmethodiek herzien. Door het algemeen bestuur is op 23 maart 2016 namelijk gekozen voor een combinatiemodel voor de verdeling van de kosten. De kosten worden vanaf 2017 voor 75% verdeeld op basis van de historische kosten en voor 25% op basis van een meer geobjectieerde methodiek, te weten het gemeentefonds.

Na drie jaar, dus in 2019, wordt de verdeelmethodiek opnieuw geëvalueerd waarbij in principe het gekozen combinatiemodel gehandhaafd blijft. Bezien wordt of het geobjectieerde aandeel van het gemeentefonds in de verdeelmethodiek kan worden vergroot. Dit proces loopt parallel met de voorbereiding van de programmabegroting 2020.

Beleidsvoornemens: In 2018 loopt de Beleidsplanperiode 2015-2018 ten einde. In de aanloop naar 2019 maakt de veiligheidsregio een start met de totstandkoming van de het nieuwe beleidsplan 2019-2022. Het jaar 2018 staat daarmee in het teken van de voorbereiding van de nieuwe aankomende beleidsperiode. De uitkomsten van de zelfevaluatie en de visitatie in 2017 vormen de basis voor de verdere ontwikkeling van de veiligheidsregio en geven richting aan het gesprek met de gemeenten en andere samenwerkingspartners over de strategische koers en ambities in 2019 en verder.

Voor Veiligheidsregio IJsselland blijft er nog een te realiseren taakstelling voor de ontoereikende BTW compensatie van structureel 195.000 euro (vanaf 2024). Dit nadeel is tijdens het proces van de regionalisering al in beeld gebracht.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:	€ 6.843.378	Realisatie bijdrage GR:	€ 6.634.488
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 3.580.431	€ 3.435.000	€ 3.403.000
Vreemd vermogen:	€ 3.435.000	€ 28.114.000	€ 28.068.000
Resultaat:	€ 555.550	0	0
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominaal (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

GR Regio Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Twello

Website: regiostedendriehoek

Programma: PG01

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 24%

Doel en openbaar belang: Doelstelling van de Cleantechregio Stedendriehoek is het behartigen van de gemeenschappelijke en regionale belangen van de deelnemende gemeenten. En het samen met belangengroepen, maatschappelijke organisaties en private partijen bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van het gebied en een versterking van het vestigingsklimaat. Een schone toekomst en een sterk vestigingsklimaat: dat zorgt voor welvaart en welzijn in onze regio. Vanuit deze gezamenlijke drijfveren werken overheden, ondernemers, onderwijs en onderzoek samen in en aan de Cleantech Regio
Er zijn geen gemeentelijke bevoegdheden overgedragen aan de regio.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen van de regio is niet groot maar toereikend. De financiële risico's zijn beperkt en er is geen lang vreemd vermogen aangetrokken. Mocht de regio onverhoopt niet aan haar verplichtingen kunnen voldoen, moet teruggevallen worden op deelnemende gemeenten.

Toelichting: Aan deze GR wordt deelgenomen door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Brummen, Epe, Lochem en Voorst. De regio verdeelt de kosten over de deelnemende gemeenten via de verdeelsleutel "inwonertal". Het Deventer aandeel in die kosten is ongeveer 24%. Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de regio niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Aan de GR nemen 7 gemeenten deel. Ieder met gelijk stemrecht. Zeggenschap is daarmee 14,3%.

Beleidsvoornemens: Taken zijn gebaseerd op "De Agenda Stedendriehoek". Daarnaast wordt uitdrukkelijk de samenwerking met partners uit bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties gezocht. Samen is de nieuwe koers van de regio bepaald met daarin een belangrijke rol voor de stichting Strategische Board

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:	€ 211.447	Realisatie bijdrage GR:	€ 238.978
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	

Financiële gegevens	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 221.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	€ 2.626.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat:	€ 561	0	0
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

GR Omgevingsdienst IJsselland

Vestigingsplaats: Wijhe

Website: [rud](#)

Programma: PG04

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 8%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van vergunningverlening, toezicht houden en handhaving van de milieuwetgeving.

Financieel risico: In de planning is opgenomen dat in het 3e jaar na de start van de omgevingsdienst een nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing wordt samen gesteld. Deze zal als beleidskader voor de bepaling van het weerstandsvermogen gaan dienen. In afwachting van de nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing en de daarbij op te stellen risico-inventarisatie is de hoogte van deze reserve voorlopig bepaald op een minimum van 1% en maximaal 2,5% van de totale begrote lasten voor de Omgevingsdienst IJsselland oftewel: € 80.000,- - € 200.000,-. Hierbij is aansluiting gezocht met het door de Veiligheidsregio IJsselland vastgestelde percentage. Hierdoor moet de Omgevingsdienst IJsselland in staat worden geacht om risico's zelf op te vangen. Via de jaarresultaten 2018 en volgende jaren wordt getracht de hierboven genoemde omvang van de algemene reserve te realiseren conform artikel 30 van de Gemeenschappelijke Regeling.

Toelichting: Geen

Beleidsvoornemens: Vanaf 1-1-2018 is een gemeenschappelijke regeling van start gegaan waarin de samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van het wettelijk bepaalde Basispakket Milieu (VTH-taken voor inrichtingen), waaronder ook ondersteunende specialistische en juridische werkzaamheden op gebied van bodem, geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid en geur.

Contractwaarde 2018:	€ 5.459	Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:	€ 1.391.965	Realisatie bijdrage GR:	€ 1.388477
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
		2017	2018
			2019

Eigen vermogen:	N.v.t.	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	N.v.t.	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat:	N.v.t.	0	0
Bron:	Start GR vanaf 1-1-2018	Begroting	Begroting
Nominaal (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

GR Vervoerscentrale Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Lochem

Website: [plusov](http://plusov.nl)

Programma: PG08

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 11 %

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio Stedendriehoek om ervoor te kunnen zorgen dat inwoners in staat zijn om zich, naast het openbaar vervoer, zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen met een vorm van aanvullend openbaar vervoer of via het doelgroepenvervoer.

Financieel risico: De Vervoercentrale Stedendriehoek is een nieuwe organisatie. De samenvoeging van vervoertaken van de 9 gemeenten brengt de risico's met zich mee, die in het bedrijfsplan van de vervoercentrale staan. Als één van deze risico's zich voordoet, kan dit leiden tot onrust bij reizigers en extra kosten. De vervoercentrale heeft weinig financiële ruimte in de begroting om die risico's op te vangen. Als de vervoercentrale niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, moeten de deelnemende gemeenten daarvoor betalen.

Toelichting: Geen

Beleidsvoornemens:

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:	€ 3.375.760	Realisatie bijdrage GR:	€ 4.032.602
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 148.705	€ 148.705	€ 148.705
Vreemd vermogen:	€ 79.373	0	0
Resultaat:	0	0	0

Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Sallcon (Konnected)

Vestigingsplaats: Deventer

Website: sallcon

Programma: PG07

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Werkvoorziening voor mensen met een arbeidshandicap, re-integratie van werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Begeleider en bemiddelaar bij gesubsidieerde arbeid.

Financieel risico: Door de afbouw van de rijksbijdrage WSW worden in meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van reserves t/m 2026 (GR en BV tezamen) kunnen worden afgedekt.

Toelichting: Sallcon GR is een GR bedrijfsvoeringsorganisatie van de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe. De GR heeft haar bedrijfsmatige activiteiten in haar 100% dochteronderneming KonnecteD BV belegd. Naast de gebruikelijke bedrijfsvoering risico's kent dit bedrijf een bijzonder financieel risico. Dat is het risico wegens de Rijks bezuiniging op de sociale werkvoorziening en de invoering van de Participatiewet. KonnecteD (GR en BV tezamen) heeft weerstandsvermogen ad € 19,7 mln. , dat tijdelijk (t/m 2026) kan worden ingezet voor dekking van de nadelige gevolgen van Rijks kortingen.

De GR-Sallcon is 100% aandeelhouder van KonnecteD BV. De deelnemende gemeenten Olst-Wijhe en Deventer hebben in die zin geen rechtstreekse deelneming in KonnecteD BV

De gepresenteerde financiële gegevens bestaan uit een optelling van het eigen- en vreemd vermogen van Sallcon GR en KonnecteD BV tezamen. Daarnaast zijn de exploitatieresultaten van KonnecteD BV gepresenteerd. Sallcon GR heeft immers bedrijfsmatige activiteiten in KonnecteD BV belegd.

Beleidsvoornemens: KonnecteD BV is een netwerkwerkorganisatie met een toekomstbestendige werkleersetting en heeft de aansluiting op en met de arbeidsmarkt. De belangrijkste uitdaging voor de toekomst is het creëren van voldoende werkgelegenheid voor bestaande en nieuwe doelgroepen.

Op basis van een herijkte bedrijfsvisie wordt in 2019 een nieuw bedrijfsplan en actueel meerjarenperspectief gepresenteerd.

Contractwaarde 2018:	€ 3.931.000	Realisatie contractwaarde:	€ 4.036.000
Bijdrage GR 2018:	€ 58.500	Realisatie bijdrage GR:	€ 58.500

Subsidie 2018:	€ 16.622.634	Realisatie subsidie:	€ 17.673.211
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 23.046.000	€ 22.985.000	€ 20.850.000
Vreemd vermogen:	€ 8.644.000	€ 8.695.000	€ 8.695.000
Resultaat:	€ 41.000	- € 316.000	- € 2.135.000
Bron:	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

GR Recreatiegemeenschap Salland

Vestigingsplaats: Raalte

Website: sallandnatuurlijkgestvrij

Programma: PG10

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 65%

Doel en openbaar belang: Taken op het gebied van aanleg, beheer en onderhoud recreatieve fiets- en voetpaden en kanosportvoorzieningen in de regio Salland en het toegankelijk en bereikbaar houden van openluchtrecreatie en het stimuleren hiervan.

Financieel risico: Deelnemende gemeenten in de RGS hebben in 2016 besloten mogelijkheden tot en consequenties van opheffing in 2017 in beeld te brengen. In het najaar van 2018 ligt een opheffingsplan voor besluitvorming voor. Sinds het uittreden van de provincie staat het meerjarenperspectief onder druk. De GR verdeelt de meeste kosten met de verdeelsleutel "inwonertal" over de deelnemende gemeenten. Het aandeel Deventer is 65%. Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de GR niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Toelichting: Geen.

Beleidsvoornemens: Bij raadsbesluit van 14-11-2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met de opheffing van de RGS per 1-1-2019..

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:	€ 185.000	Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 646.809	Nog niet bekend	N.v.t.
Vreemd vermogen:	€ 5-6.200	Nog niet beken	N.v.t.
Resultaat:	€ 85.659	0	N.v.t.

Bron:	Jaarrekening	Begroting	Liquidatie per 1-1-2019
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

GR Historisch Centrum Overijssel

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [historischcentrumoverijssel](http://historischcentrumoverijssel.nl)

Programma: PG10

Aard: GR

Deelnemingspercentage: 33%

Doel en openbaar belang: De GR voert het beheer en advies over gemeentelijke- en rijksarchiefbescheiden en -collecties. Daarnaast zijn er publiekstaken gericht op ontsluiting van de archieven, zoals tentoonstellingen, websites e.d. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling, aanvullend in een vierjarig activiteitenplan.

Naast Deventer zijn Zwolle en de Rijksoverheid (ministerie van OCenW) deelnemer.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. Financiële risico's zijn beperkt

Toelichting:

Beleidsvoornemens: Doorontwikkeling van het e-Depot Overijssel.

Contractwaarde 2018:	€ 88.500	Realisatie contractwaarde:	€ 88.500
Bijdrage GR 2018:	€ 1.137.040	Realisatie bijdrage GR:	€ 1.114.745
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	

Financiële gegevens	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 477.155	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	€ 470.537	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat:	€ 79.894	0	0
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	
Garantie 31-12-2018:	
Lening 31-12-2018:	
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

Stichting administratiekantoor Dataland

Vestigingsplaats: Gouda

Website: [dataland](http://dataland.nl)

Programma: PG12

Aard: ST

Deelnemingspercentage: 0,71 %

Doel en openbaar belang: Ondersteunen en faciliteren van gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. De missie van Dataland BV is het realiseren van een landelijke voorziening, die leidt tot het breed toegankelijk en beschikbaar maken van vastgoed- en hieraan gerelateerde gegevens uit het informatiedomein van gemeenten voor de overheid, de burgers en het bedrijfsleven.

Financieel risico: Het risico is beperkt tot de nominale waarde van de certificaten van aandelen die de gemeente heeft via de Stichting Administratiekantoor Dataland. De Stichting is houdster van de aandelen van Dataland BV. De gemeente Deventer neemt dus niet rechtstreeks risicodragend deel in de bedrijfsactiviteiten van de vennootschap Dataland BV. Van de nominale waarde is slechts een fractie geactiveerd.

Toelichting: Deventer heeft 48.184 certificaten. In 2018 0,71% van het totaal. De stichting Administratiekantoor Dataland is aandeelhouder en heeft daarmee stemrecht en zeggenschap in Dataland BV. De certificaathouders niet.

Beleidsvoornemens: Administratiekantoor DataLand is een stichting van, voor en door gemeenten met een ideëel doel: uitvraag van Geografische data bij gemeenten waarna deze worden bewerkt en, op maat, weer worden gedistribueerd naar gemeenten en naar andere belanghebbende afnemers van deze data. Deze publieke en private afnemers hoeven de geo-data die zij nodig hebben, niet bij alle gemeenten afzonderlijk uit te vragen. DataLand helpt de gemeenten de kwaliteit van hun geo-informatie te verbeteren door middel van kwaliteitstesten en vakopleidingen. DataLand vertegenwoordigt de gemeenten op terreinen als de WOZ, de BGT, en de aanbesteding van beeldmateriaal. Een onder de stichting ressorterende BV voert deze taak uit op not-for-profit basis. DataLand profileert zich als het (geo-) sectoraal kennis- en datacentrum van de Nederlandse gemeenten, en als gemeentelijke belangenvertegenwoordiger in dit veld.

Met de komst van de Landelijke Voorziening WOZ in 2017 is informatie over de WOZ-waarde van woningen vrijelijk beschikbaar gekomen. Afnemers die enkel de WOZ-waarde voor woningen zoeken, kunnen nu gratis aan hun informatie komen waardoor het gebruik van de Vastgoedscanner (VGS) van Dataland terugloopt. DataLand legt de focus nu op het gegevensknooppunt KNOOP. Dit knooppunt is ontwikkeld om objectgegevens uit de object gerelateerde basisregistraties (BAG, BRK, HR en de WOZ) te ontsluiten op de door gemeenten gewenste manier.

In 2019 gaat Dataland haar toekomstvisie herzien.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
----------------------	--	----------------------------	--

Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 750.829	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen:	€ 522.463	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat:	- € 95.817	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 4.818 (€ 4.818)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

Vordering op Enexis BV

Vestigingsplaats: -Hertogenbosch

Website:

Programma: PG12

Aard: BV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches.

Financieel risico: Doe is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE. De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet -tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting:

Beleidsvoornemens: In 2009 werd Essent gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (verkocht aan RWE) anderzijds. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. Omdat het toen niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een leningsovereenkomst bestaande uit vier tranches. Drie tranches zijn reeds afgelost. De vierde tranche in 2019.

Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze vierde tranche van € 350 miljoen, geormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen (omzetting naar aandelen). Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's kan de 4e tranche dus eventueel geconverteerd worden in eigen vermogen.

Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden. Het aandeel van de gemeente in de vierde tranche is € 907.199.

Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4e tranche. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.

De vennootschap zal eind 2019/begin 2020 kunnen worden ontbonden na de aflossing van de 4e Tranche op 30 september 2019. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen.

De vennootschap zal bij ontbinding een negatief Eigen Vermogen hebben. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 5 april 2018 is besloten een eventueel tekort in het Eigen Vermogen tijdelijk middels een rekening-courant aan te vullen vanuit de andere vennootschappen en dit te verrekenen met een winstuitkering uit deze betreffende vennootschap(pen).

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 9.172	- € 2.034	0
Vreemd vermogen:	€ 356.319.796	€ 356.324.180	0
Resultaat:	- € 14.825	€ 11.206	- € 15.000
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 52 (€ 52)
Garantie 31-12-2018:	
Lening 31-12-2018:	€ 907.199 (€ 907.199)
Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Einde tabel

Verkoop Vennootschap BV

Vestigingsplaats: ̄-Hertogenbosch

Website:

Programma: PG12

Aard: BV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van Verkoop vennootschap B.V.

Verkopende aandeelhouders hebben garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel ervan is overgedragen aan Verkoop Vennootschap BV. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. De functie van de BV is tweemaal: namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE en het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort.

Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Financieel risico: Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het werkkapitaal en het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting: Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln. In april 2011 is het eerste deel (€ 360 mln.) en in september 2015 (€ 326,9 mln.) is het tweede deel van het General Escrow minus gemelde claims door RWE, vrijgevallen en aan de aanhouders uitgekeerd. Eind juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap BV tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten EUR 29.768.308. Het restbedrag in het General Escrow Fonds van EUR 83.090.962,93 is door JP Morgan uitbetaald aan Verkoop Vennootschap BV. Het restantbedrag afgerond € 83.090.962,93 is door JP Morgan uitbetaald aan de vennootschap. In juli 2016 is doorbetaald aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in Verkoop Vennootschap B.V. Aan Deventer € 215.372 (bestuursrapportage najaar 2016).

Beleidsvoornemens: Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd.
 De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.
 De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht.
 In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 150.934	€ 112.694	0
Vreemd vermogen:	€ 19.656	€ 56.904	0
Resultaat:	- € 66.690	- € 38.240	0
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018: € 52 (€ 52)			
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

CBL Vennootschap BVVestigingsplaats: Hertogenbosch

Website:

Programma: PG12

Aard: BV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van CBL Vennootschap B.V. Bij de verkoop van Essent is het Cross Border Lease Escrow Fonds ontstaan.

CBL Vennootschap B.V. (CBL = Cross Border Lease) is ontstaan na verkoop van Essent aan RWE. Zij vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Wanneer na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Escrow Fonds nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50% - 50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.

Financieel risico: Doel is het afwickelen van de verkoop van Essent aan RWE. Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.

Toelichting:

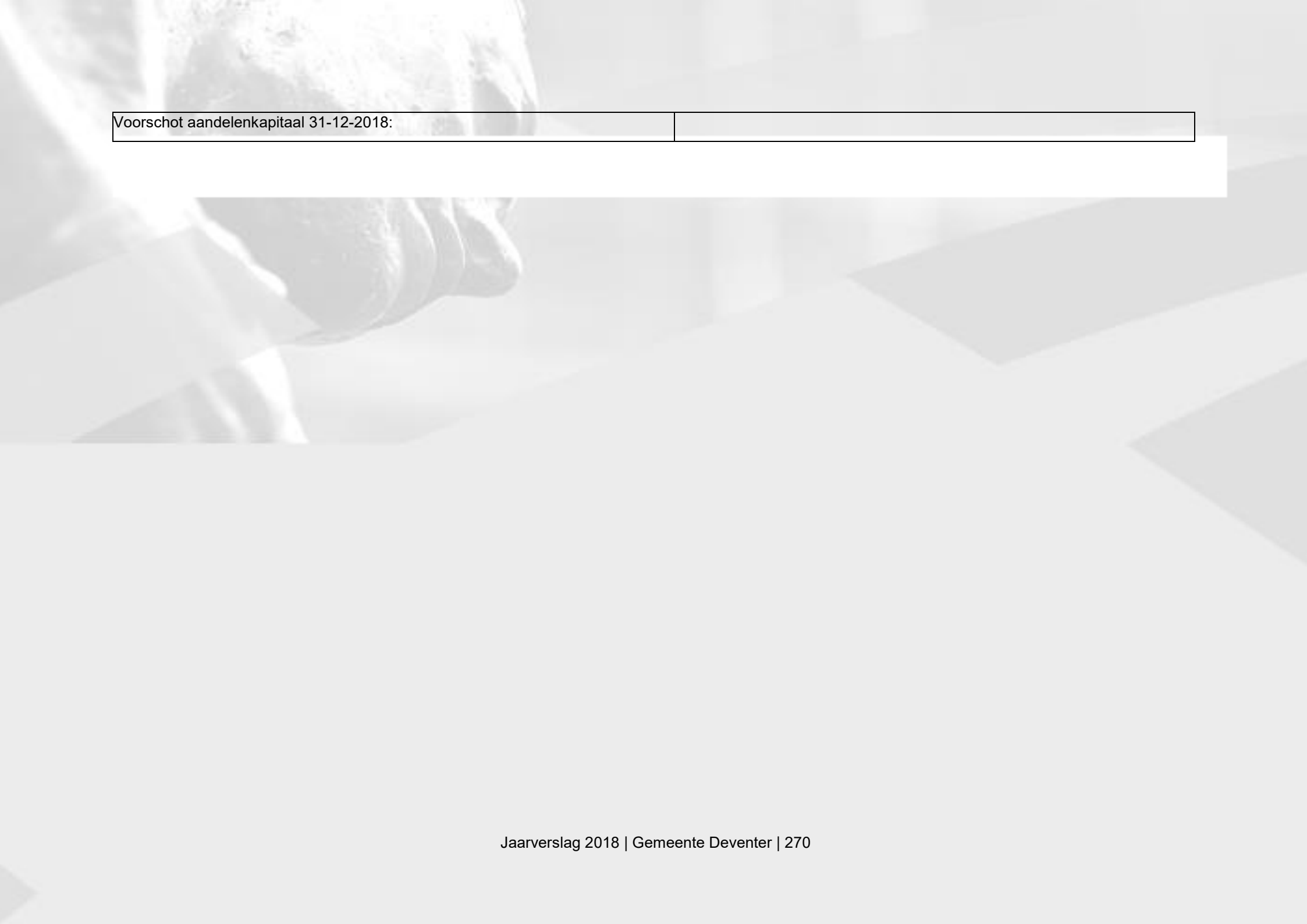
Beleidsvoornemens: Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln.

Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.

Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 146.779	€ 137.536	0
Vreemd vermogen:	€ 16.517	€ 21.460	0
Resultaat:	- € 18.881	- € 9.243	0
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 52 (€ 52)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			

Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	
--	--

CSV Amsterdam BV

Vestigingsplaats: S-Hertogenbosch

Website:

Programma: PG12

Aard: BV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van CSV Amsterdam B.V. In 2008 zijn Essent en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). Een eventuele schadevergoedingsvordering wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders die deze vordering gebundeld gaat ouden via de deelneming Claim Vennootschap B.V. Daarnaast hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland bij de verkoop van Attero. De CSV beheert de daartoe geopende Escrow-rekening.

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd, zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

rie doelstellingen: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); c. het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag (€13,5 mln.) dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.

Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Financieel risico: Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de Escrow-rekening. Momenteel is er een bedrag van € 5.464.217,- uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening, en is er een bedrag van € 3.406.063 terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave. De terugbetaling is niet verrekend met de escrow, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.035.783,- en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting: Het resterend vermogen op de Escrow-rekening is € 8.035.783,- . De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris. De verkopende aandeelhouders en Waterland zijn niet zonder meer gerechtigd tot het voornoemde bij een notaris in escrow gestorte bedrag. De verkopende aandeelhouders en Waterland hebben enkel een voorwaardelijke aanspraak op dat bedrag. Zodra aan de in de Escrow overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan, zal de notaris het desbetreffende bedrag betalen aan hetzij de CSV Amsterdam B.V. (ten gunste van de verkopende aandeelhouders van Attero), hetzij aan Waterland. Het in Escrow gestorte bedrag maakt geen onderdeel van de balans van CSV Amsterdam B.V.
Het aandeel van Deventer in de € 8.035.783 is 0,26% afgerond is € 23.000.

Beleidsvoornemens: Voorheen was de naamgeving van CSV Amsterdam: Claim Staat Vennootschap BV
De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat een eventuele schadeclaim wordt gevoerd tegen de Staat en dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de verkoopovereenkomst ("SPA") zal de Escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.
Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden. Echter is er een dispuut tussen de vennootschap en Waterland/Attero over een belastingteruggave over het boekjaar 2011. De vennootschap is van mening dat zij recht heeft op doorbetaling van de belastingteruggave en Waterland/Attero is van mening dat de teruggave verrekend moet worden met de belasting die vervolgens later weer wordt geheven. Echter heeft deze belastingheffing betrekking op een jaar na verkoopdatum.
In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen om eventueel een arbitrageprocedure te starten.

Contractwaarde 2018:		Realisatie contractwaarde:	
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 870.000	€ 748.894	€ 530.000

Vreemd vermogen:	€ 60.000	€ 68.083	€ 0
Resultaat:	- € 110.000	- € 120.804	- € 150.000
Bron:	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 52 (€ 52)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

Het Groenbedrijf BV

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [hetgroenbedrijf](http://hetgroenbedrijf.nl)

Programma: PG03

Aard: BV

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Beheer, onderhoud, aanleg en vervanging van openbaar groen en zorgen voor een duurzame instandhouding. Sociale onderneming door inzet van mensen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. De omzet komt in hoofdzaak van gemeenten. Financiële risico's zijn beperkt

Toelichting: De gemeente Deventer en KonnecteD BV zijn elk voor 50% aandeelhouder in HGB BV. Formeel is het risico van de gemeente beperkt tot het ingebrachte en geactiveerde aandelenkapitaal ad € 30.000 .

Beleidsvoornemens: Het Groenbedrijf verzorgt de leefomgeving van de gemeente Deventer en doet dat voor een substantieel deel met mensen met lagere / beperkte competenties. HGB draagt bij aan social return. HGB heeft haar doelstellingen in 4 rendementsgebieden vertaald: economisch- , sociaal - en duurzaam rendement en het maatschappelijk / omgeving rendement.

In 2018 is de realisatie van de investering van Circulus-Berkel BV in een nieuwe milieustraat gestart en de gezamenlijke huisvesting aan de Westfalenstraat van Circulus-Berkel BV, Cambio Buurtbeheerbedrijf en Het Groenbedrijf BV. Het Groenbedrijf wordt huurder.

Contractwaarde 2018:	€ 7.535.800	Realisatie contractwaarde:	€ 8.437.425
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018		Realisatie dividend	
Financiële gegevens			
		2017	2018
Eigen vermogen:		€ 1.634.000	€ 1.644.000
			2019
			€ 1.644.000

Vreemd vermogen:	0	0	0
Resultaat:	€ 20.000	€ 9.800	Nog niet bekend
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 30.000 (€ 30.000)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			
Agio 31-12-2018:			
Kapitaal storting 31-12-2018:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:			

Einde tabel

Circulus Berkel BV

Vestigingsplaats: Apeldoorn

Website: [circulusberkel](http://circulusberkel.nl)

Programma: PG12

Aard: BV

Deelnemingspercentage: 21,42%

Doel en openbaar belang: Inname en verwijdering van huishoudelijk- en bedrijfsafval en stadsreiniging.

Financieel risico: De gemeente loopt financieel risico over het geactiveerde aandelenkapitaal Circulus-Berkel BV(CB) en op het geraamde dividend binnen zowel product huishoudelijk afval (dividend CB) als de algemene middelen (dividend Cirec).

Toelichting: De aandelen van Circulus Berkel BV worden gehouden door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Epe, Zutphen, Doesburg, Bronckhorst, Brummen en Lochem. Dochteronderneming CiRec BV is in handen van de gemeenten Apeldoorn en Deventer. In 2016 is gemeentelijke financiering van de BV in externe financiering omgezet. CB heeft geen winstdoelstelling. Publieke dienstverlening wordt tegen kostprijs gedaan. CB groeit naar een weerstandsvermogen dat een solvabiliteits-percentage van 25% vertegenwoordigt. Het belang van Deventer is 11,5%. Dat belang moet ook in de algemene reserve van het fusiebedrijf Circulus-Berkel BV zijn vertegenwoordigd. Na jaarrekening 2017 van Circulus Berkel is dat percentage nog niet bereikt, waardoor na vaststelling van de jaarrekening 2017 van CB nog geen dividend aan Deventer kon worden uitbetaald.

Financiering van de investering in de milieustraat zal CB deels met vreemd vermogen doen. Voor het behouden van de solvabiliteit (minimaal 25%), zal er over de jaren 2017 en 2018 geen dividend uit CB kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. De begrote exploitatieresultaten voor de jaren 2017 en 2018 worden door CB gedoteerd aan het eigen vermogen ten behoeve van het realiseren van het minimum percentage solvabiliteit. Voor de begroting van de gemeente Deventer betekent dit dat de geraamde dividendopbrengst van € 175.000,- binnen het product huishoudelijk afval voor 2018 en 2019 (over de boekjaren 2017 en 2018) van CB komt te vervallen. Omdat de gemeente Deventer (evenals de twee andere voormalig Circulus aandeelhouders) volgens de fusiebesluitvorming Circulus-Berkel haar aandeel in de Algemene Reserve van CB nog niet heeft bereikt zal ook in 2020 (over boekjaar 2019 van CB) geen dividend worden ontvangen. (N.B. zonder het investeringsbesluit inzake de milieustraat in Deventer zou de gemeente Deventer over boekjaar 2017 in 2018 eveneens geen dividend hebben ontvangen). Door de investeringsbeslissing schuift deze dividend "derving" door van 2018 naar 2020. Met deze lagere dividend opbrengsten zal rekening worden gehouden in de tariefstelling van het product huishoudelijk afval.

Beleidsvoornemens: Eind 2015 is de Strategienota 2015-2020 door de aandeelhouders vastgesteld. De strategie richt zich op duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid. Om de missie van Circulus-Berkel: "Verduurzamen van de woon- en leefomgeving" te realiseren worden vier bronnen voor waarde creatie onderscheiden in twee transities. Dat zijn de transitie van afval naar grondstof en de transitie van openbare ruimte naar een gedeelde leefomgeving. De vier bronnen voor waarde creatie zijn excellente dienstverlening, milieu, burgerparticipatie en activering.

In 2018 is de realisatie van de investering van Circulus-Berkel BV in een nieuwe milieustraat gestart en daarin de gezamenlijke huisvesting aan de Westfalenstraat van Circulus-Berkel BV, Cambio Buurtbeheerbedrijf en Het Groenbedrijf BV.

In juli 2018 is besloten dat de gemeente Voorst als aandeelhouder toetreedt. Het belang van Voorst in CB wordt 5,09%. Door de toetreding van Voorst daalt het belang van de huidige aandeelhouders. De zeggenschap van Deventer in CB daalt van 22,57% naar 21,42%. De toetreding van Voorst is budgettair neutraal voor de exploitatie van CB en heeft voor de solvabiliteit van CB een positief effect.

Contractwaarde 2018:	€ 11.689.000	Realisatie contractwaarde:	€ 15.182.029
Bijdrage GR 2018:		Realisatie bijdrage GR:	
Subsidie 2018:		Realisatie subsidie:	
Dividend 2018	€ 191.000 (Cirec)	Realisatie dividend	Nog niet bekend
Financiële gegevens			
	2017	2018	2019
Eigen vermogen:	€ 11.619.330	€ 12.945.000	€ 14.970.000
Vreemd vermogen:	€ 26.308.521	€ 34.375.000	€ 43.225.000
Resultaat:	€ 2.398.806	€ 1.459.000	€ 972.000
Bron:	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2018:	€ 18.400 (€ 18.400)		
Garantie 31-12-2018:			
Lening 31-12-2018:			

Agio 31-12-2018:	
Kapitaal storting 31-12-2018:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2018:	

Eind

Risico's en weerstandsvermogen

In de planning - en control documenten van de gemeente wordt aandacht besteed aan de (financiële) risico's die de gemeente met haar verbonden partijen loopt. Voor het risicomanagement van een verbonden partij geldt dat er een juiste verhouding moet zijn tussen behartiging van het publieke belang en het te lopen risico (continuïteit van de organisatie). Bedacht moet worden dat de gemeente een tweedelijns positie heeft: Risicomanagement is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van verbonden partijen zelf. Bestuurders van verbonden partijen dienen tijdig in te spelen op ontwikkelingen en dienen risico's in afdoende mate te beheersen. De toezichthouders moeten dit bewaken. Een sterke governance structuur en adequaat risicomanagement dat geïntegreerd is in de gehele bedrijfsvoering, dragen bij aan het „in control“ zijn van verbonden partijen.

Bij optredende financiële problematiek binnen een verbonden partij (rekeningnadeel en / of nadeel in meerjarenperspectief) wordt de volgende lijn gevolgd.

- Eerst wordt het weerstandsvermogen van een verbonden partij aangesproken;
- Vervolgens worden beheermaatregelen getroffen om de exploitatie sluitend te houden / maken en wordt besloten tot aanvulling van het weerstandsvermogen binnen de verbonden partij tot de vastgestelde norm;
- Voorwaarde voor beperking van financieel risico is een toereikende liquiditeitspositie van de verbonden partij;
- Indien beheermaatregelen niet tot een gezond financieel meerjarenperspectief (kunnen) leiden en het liquiditeitssaldo niet toereikend is, loopt de gemeente als aandeelhouder (en als GR-partij) financieel risico. In het treffen van beheermaatregelen wordt ook betrokken of financiële zekerheid kan worden gevonden in een eventuele verkoop van eigendommen (met name vastgoed).

Indien bovenstaande niet mogelijk is, dan loopt de gemeente financieel risico met de volgende mogelijke consequenties:

- Tijdelijk / structureel beroep op aanvullende subsidie;
- Tijdelijke / structurele verstrekking van financiering / een kredietfaciliteit;
- Aanvulling aandelenkapitaal.

De gemeente heeft voor alle onvoorziene risico's binnen haar programma's (ook die wegens financieel risico op verbonden partijen) een weerstandsvermogen beschikbaar. De vraag is of de omstandigheden bij de verbonden partijen nu zodanig zijn gewijzigd dat een specifiek weerstandsvermogen moet worden aangehouden. Voorshands is er geen reden om specifieke weerstandsvermogen bij de gemeente te vormen. Zie ook de [paragraaf weerstandsvermogen](#) waarin de financiële belangen in verbonden partijen en het financieel risico aan de orde komt.

Grondbeleid

Inzicht

Het grondbeleid heeft invloed op en samenhang met de uitvoering van de programma's zoals Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Economie, Kunst en Cultuur. De beschikbaarheid van gronden en gebouwen zijn immers belangrijk voor de diverse maatschappelijke activiteiten. Dat maakt grond- en vastgoedbeleid tot een van de manieren waarop de gemeente deze activiteiten binnen haar grondgebied kan stimuleren en faciliteren. In de paragraaf Grondbeleid wordt hierop verder ingegaan.

Ontwikkelingen en conclusies

Grondbeleid

De afgelopen jaren is de gemeente behoedzaam omgegaan met de exploitatie van gronden voor woningbouw en de ontwikkeling van bedrijfsruimten. Daardoor heeft de gemeente risico's kunnen vermijden en grondprijzen reëel gewaardeerd. Met andere partijen werkt de gemeente aan het optimaliseren van het woningaanbod in Deventer. De gemeente beschikt over voldoende voorraad bouwgrond voor bedrijventerreinen en voorzieningen.

Woningbouwproductie ontwikkelt zich gunstig

In 2018 was er sprake van een grote vraag naar nieuwe woningen. De ontwikkeling van Steenbrugge fase 1 verloopt sneller dan gedacht. Een groot aantal kavels in Eikendal is verkocht en ook voor de grotere kavels in Noord is goede belangstelling. De Vijfde Hoek en Douweler Leide zijn bijna afgerond.

Belangstelling voor nieuwe bedrijfskavels houdt aan

De feitelijk verkoop van bedrijfskavels in Deventer is in overeenstemming met de prognose verlopen. Dat dient te worden geplaatst in de context dat voor 2018 een stevige prognose was opgesteld. De vooruitzichten voor het oostelijke gedeelte van de sport- en leisurerestroom langs de Holterweg zijn eveneens gunstig. De eerste grondverkoop (restaurant) is inmiddels een feit.

Stijging verliesvoorzieningen verlieslatende grondexploitaties, stijging resultaat overige grondexploitaties en daling risicoprofiel

Ten behoeve van het opstellen van de jaarrekening 2018 zijn alle grondexploitaties (inclusief MVA Tuinen van Zandweerd) geactualiseerd. Het resultaat van de verlieslatende grondexploitaties is gedaald met €2.629.661. De beschikbare verliesvoorziening van €46.096.439 wordt opgehoogd naar €48.726.100. We zien een verbetering van Steenbrugge als gevolg van toename aantal te realiseren woningen. Voor Bedrijvenpark A1 een verslechtering als gevolg van hogere civiele kosten, jaar later indexerende van de opbrengsten en effect verbreding A1. Westfalenstraat is verslechterd vanwege hogere milieukosten.

Daarnaast valt voor het faciliterende deel van de grondexploitatie Vijfde Hoek (gronden derden waar een exploitatieplan op rust) nog een verliesvoorziening vrij van €43.473. Voor de afgesloten complexen is er een nadeel van €42.000 als gevolg van afwaarderen van de boekwaarde tot aan de marktwaarde en verhoging van de voorziening voor nog te realiseren kosten.

Van de winstgevende grondexploitaties neemt het resultaat toe met €614.405 van €1.612.062 (begroting 2019) tot €2.226.467. Een deel daarvan (€ 736.925, De Vijfde Hoek) wordt als tussentijdse winstneming bij de jaarrekening 2018 doorgevoerd.

Het beschikbare weerstandsvermogen voor de risico's bedraagt €8.790.890 (stand begroting 2019). Het risicoprofiel van de grondexploitaties waarvoor weerstandsvermogen aangehouden moet worden daalt met €2.304.209 tot €6.486.681.

Per saldo is €412.946 minder weerstandsvermogen benodigd. In de vierde kwartaalrapportage was een positief saldo voor het weerstandsvermogen van €41.687 gemeld.

(bedragen x €1)

Grondexploitaties	Verliesvoorziening/ resultaat tlv egaliseringsreserve weerstandsvermogen	Resultaat	Risicoprofiel tlv specifieke weerstandsreserve	Resultaat	Saldo effecten	Resultaat
Verlieslatende grondexploitaties	2.629.661	Verslechtering	2.304.209	Verbetering	325.452	Verslechtering
Winstgevende grondexploitaties	736.925	Verbetering	0		736.925	Verbetering
Mutaties afgesloten grondexploitaties	42.000	Verslechtering	0		42.000	Verslechtering
Mutaties faciliterend grondbeleid	43.473	Verbetering	0		43.473	Verbetering
Totaal	1.891.263	Verslechtering	2.304.209	Verbetering	412.946	Verbetering

Meerjarenperspectief

Gelijktijdig met deze rekening verschijnt ook het Meerjarenperspectief grondzaken (MPG 2019). Met deze beschrijving van lopende zaken en toekomstperspectieven kan de paragraaf grondbeleid compacter blijven. Belangrijke en/of tussentijdse ontwikkelingen worden hier wel vermeld.

De rol van het gemeentelijk grondbeleid

Het grondbeleid heeft invloed op en samenhang met de uitvoering van de programma's zoals Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Economie, kunst en cultuur. De beschikbaarheid van gronden en gebouwen zijn immers belangrijk voor de diverse maatschappelijke activiteiten. Dat maakt grond- en vastgoedbeleid een van de middelen die de gemeente kan inzetten bij het stimuleren of faciliteren van die activiteiten binnen haar grondgebied.

Het gemeentelijk grondbeleid beweegt mee met andere verhoudingen in de samenleving. De vraag van inwoners en ondernemers staat daarbij voorop. Daarbij ondersteunen we werk- en broedplaatsen, proeftuinen of een Stadslab – een plek om gezamenlijk te experimenteren en leren.

Een evenwichtige ontwikkeling van Deventer blijft een belangrijk thema. Daarbij houden we rekening met de samenstelling van de bevolking en de veranderende ruimtevraag. Het gemeentelijke grondbeleid bewaakt eveneens de ontwikkeling van woningbouwlocaties en bedrijventerreinen.

De gemeente maakt situationeel gebruik van het grondinstrumentarium. Dat wil zeggen dat we per opgave bezien óf en op welke wijze de gemeente een actieve rol oppakt. Dat kan onder meer via een strategische aan- en verkoop van gronden en panden.

Via het bezit en de verkoop van grond is het mogelijk om afspraken te maken over gemeentelijke ambities die verder gaan dan hetgeen publiekrechtelijk mogelijk is. Gedacht wordt aan het stellen van duurzaamheidseisen of -voorzieningen bij de verkoop van grond (bv. Steenbrugge of Park Zandweerd) of het haalbaar maken van initiatieven uit de markt door inzet van het instrument erfpacht (bv. S/Park, Bedrijventerrein A1 of Vaart in de Haven).

We werken verder aan de lopende grondexploitaties. Bij verkoop van gronden en panden houden we rekening met onze maatschappelijke taak. Dat wil zeggen dat wij aandacht hebben voor het beoogde toekomstige gebruik.

Gronden en panden die om strategische redenen wel in gemeentelijk bezit blijven maar nog niet onmiddellijk nodig zijn voor een ontwikkeling, zijn als pauselandschappen beschikbaar voor tijdelijke functies.

Uitvoering van het grondbeleid

De woningmarkt is de laatste jaren zeer sterk gegroeid. In alle segmenten worden er woningen gebouwd en verkocht. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke woningbouwplannen als voor de particuliere ontwikkelingen. Er is vanuit investeerders een goede belangstelling waar te nemen voor de transformatie van bestaande gebouwen naar woningbouw. Ondanks deze inzet zien we een groeiend tekort op de woningmarkt ontstaan. Het aantal te koop staande woningen (Funda) is zeer gering in de meeste segmenten.

De netto toevoeging (voorlopig) van de woningvoorraad is 428 woningen. Het betreft 241 koopwoningen en 187 huurwoningen. Het aandeel daarvan in de gemeentelijke grondexploitaties was 192 woningen. Het gaat bij de opleveringen met name om de opleveringen Steenbrugge, Vijfde Hoek, Bramhaar en Vestingkwartier. Deels betreft het verder tijdelijke studentenunits (90 stuks).

Voor de komende jaren is de opgave om ook nieuwe plannen op te pakken. Dat betekent ook dat besluitvorming over de voorraad strategische gemeentelijke gronden zoals de derde fase van Steenbrugge, van Heetenstraat of aan Rielersweg/ Tjoenerstraat actueel is.

In 2019 verwachten we de verkoop van de gemeentelijke gronden in Deventer Noordoost (Linderveld) te kunnen afronden. Daarbij verkennen wij de mogelijkheid voor het verwerven van gronden voor uitbreidingslocaties in andere delen van de gemeente (bv via grondruil). Via het bezit van enkele gronden kunnen we ook beter innovatieve woonconcepten zoals tiny houses, erfdelers, eigen bouw en arden huizen faciliteren.

Er is een goede belangstelling voor het Bedrijvenpark langs de A1. In 2018 is 6,5 ha verkocht. We verwachten dat deze lijn doorzet en dat deze raadsperiode ook het westelijke deel in ontwikkeling gebracht kan gaan worden. De complexe grondposities in het gebied vragen daarbij om aandacht.

Het A1 Bedrijvenpark is een onderscheidend bedrijventerrein voor duurzaamheid en innovaties. Dat willen we verder uitbouwen. Daarom moedigen we de komst van duurzame en innovatieve bedrijven aan.

Ook binnen de bestaande bedrijventerreinen zien we een goede dynamiek. Daar liggen verspreid ook enkele gemeentelijke kavels waarop meestal kleinere bedrijven zich kunnen vestigen.

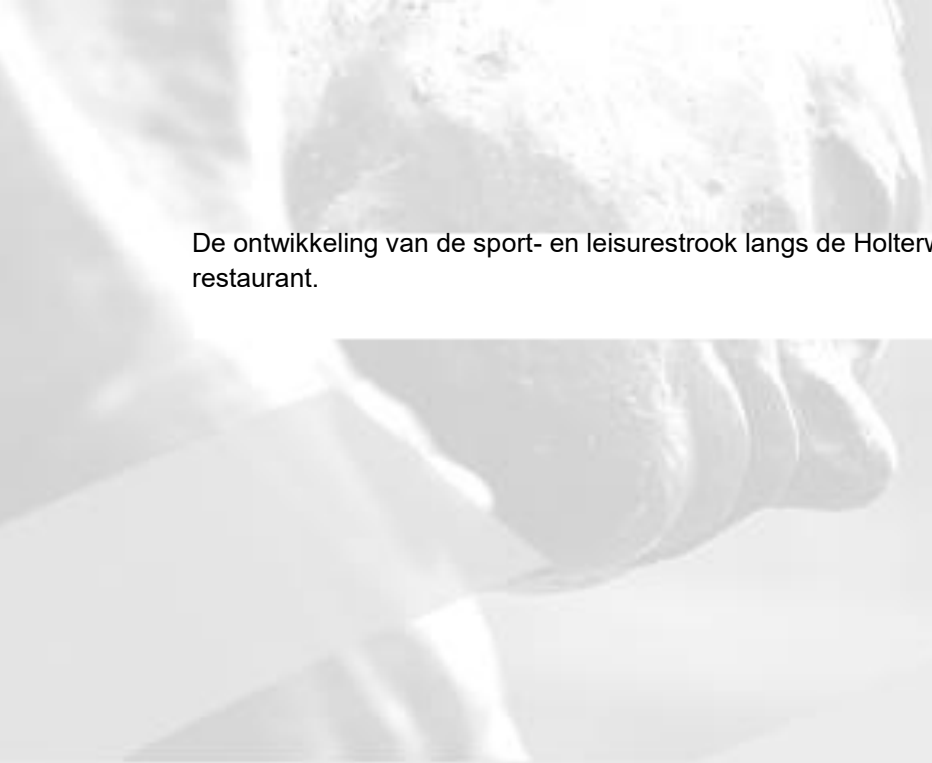
Belangrijk is het perspectief voor de bedrijfskavels aan de Westfalenstraat, die in beeld zijn voor de vestiging van het Cleantech Center Deventer. Hierdoor komt de huidige locatie langs de vierde havenarm vrij, wat ruimte biedt aan nieuwe watergebonden bedrijvigheid. In 2018 is hier 3 ha verkocht.

De verkoopactiviteiten zijn zo ingericht dat de krachten bedrijvenpark A1, Bergweide en Kloosterlanden, Handelpark zijn gebundeld.

Informatie over alle gemeentelijke projecten is te vinden op de site www.deventerverkoopt.nl. Deze site wordt goed gevonden en bezocht. Dat komt ook doordat meerdere particuliere ontwikkelaars ook van deze site gebruik maken.

Binnen de Poort van Deventer ontwikkelen we de gebieden Teugseweg (Stadsentree) en Gasfabriekterrein. We zien dit als een kansrijk gebied voor startups en hoogwaardige, innovatieve en duurzame bedrijvigheid. Hier liggen ook kansen voor een transferium nabij de A1 dat bijdraagt aan duurzame mobiliteit.

Modernisering en herinrichting van de oudere bedrijventerreinen Kloosterlanden en Bergweide kunnen belangrijke impulsen op het gebied van duurzaamheid, toegankelijkheid en leefbaarheid geven. Mogelijk kan het grondbeleid hier een faciliterende en stimulerende rol spelen.

De ontwikkeling van de sport- en leisurostrook langs de Holterweg krijgt inmiddels vorm en inhoud. De eerste kavel is verkocht voor de vestiging van een restaurant.

Resultaten grondexploitaties, waarvoor een verliesvoorziening nodig is

(bedragen x €1)

Grondexploitaties	Resultaten		Effect op resultaat verhoging (+) verlaging (-)
	per 1-1-2018 (Begroting 2019)	per 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)	
Steenbrugge	-2.138.524	-1.108.943	1.029.581
Wijtenhorst en Douweler Leide	-2.908.539	-2.840.321	68.218
Sluiskwartier	-2.129.081	-2.269.715	-140.634
Roelandflat/ WC Keizerslanden	-3.625.698	-3.857.806	-232.108
Bedrijventerrein Lettele	-603.954	-601.141	2.813
A1 Bedrijvenpark	-25.351.710	-28.136.497	-2.784.787
Leisure-strip Holterweg	-543.842	-586.171	-42.329
Centrumplan Bathmen	-477.673	-518.235	-40.562
Cluster Westfalenstraat	-397.654	-964.634	-566.980
Cluster Havenkwartier	-6.347.777	-6.346.598	1.179
Cluster Stadsentree	-343.348	-267.400	75.948
Tuinen van Zandweerd (=MVA)	-1.228.639	-1.228.639	0
Subtotaal verlieslatende grondexploitaties	-46.096.439	-48.726.100	-2.629.661
De Vijfde Hoek	782.574	1.276.967	494.393
Eikendal	789.713	920.489	130.776
Bedrijven Looweg	39.775	29.011	-10.764
Subtotaal winstgevende grondexploitaties	1.612.062	2.226.467	614.405
Totaal	-44.484.378	-46.499.634	-2.015.256

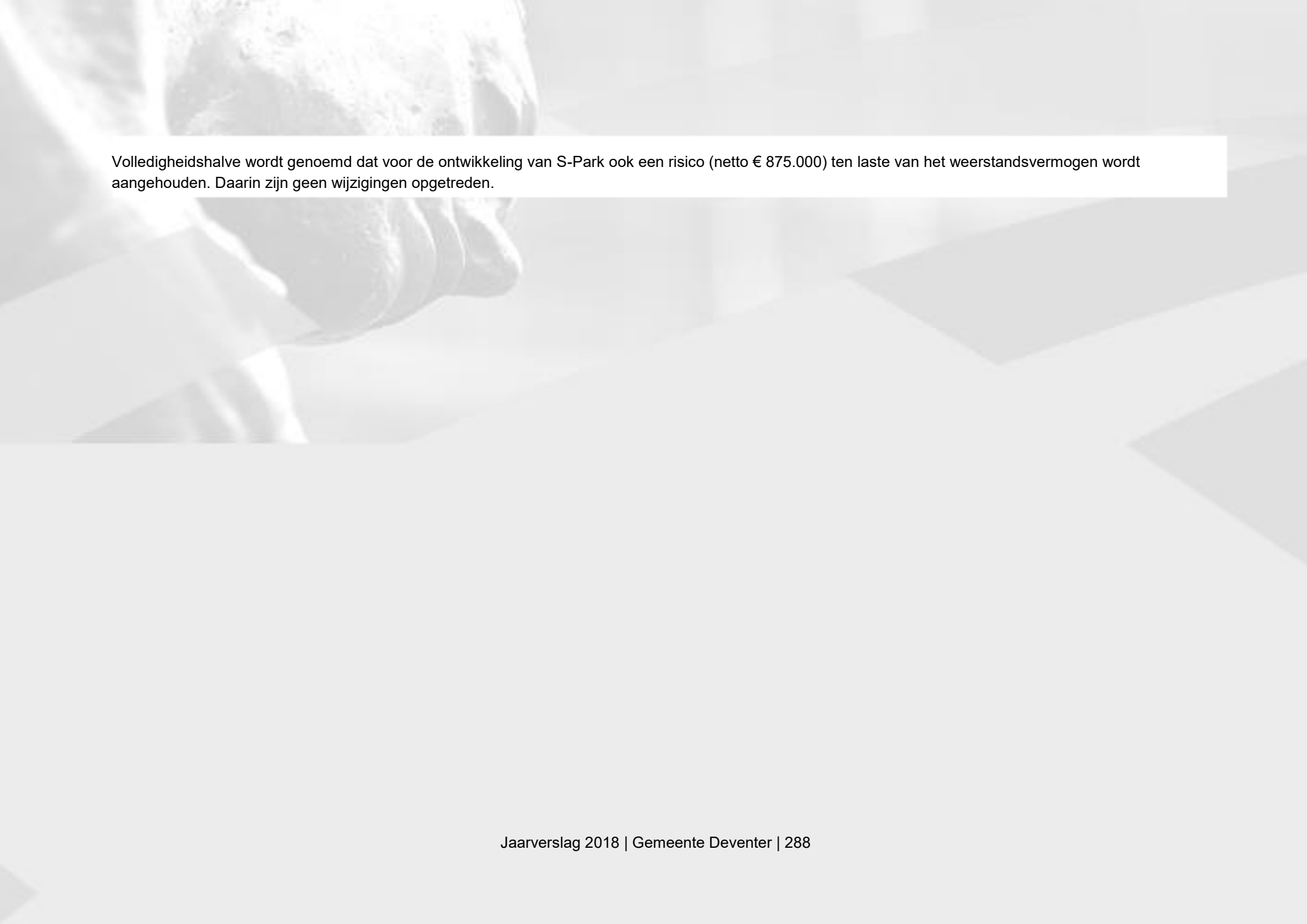
De verlieslatende grondexploitaties zijn met €2.629.661 verslechterd ten opzichte van het beschikbare financiële kader. De winstgevende grondexploitaties zijn verbeterd met €614.405. Sprake is per saldo van een verslechtering van de resultaten met €2.015.256. Het resultaat van de Vijfde Hoek is de basis om tussentijds winst te nemen. Dat is nog niet bovenstaande tabel verwerkt.

Risico's grondexploitaties

(bedragen x €1)

Grondexploitaties	Risico's		Effect op risicoprofiel verhoging (+) verlaging (-)
	Begroting 2019	Jaarrekening 2018	
Steenbrugge	1.440.000	1.440.000	0
Wijtenhorst en Douweler Leide	118.750	98.750	-20.000
Sluiskwartier	1.500.000	1.500.000	0
Roelandflat/ WC Keizerslanden	100.000	100.000	0
Bedrijventerrein Lettele	150.000	150.000	0
A1 Bedrijvenpark	2.577.500	1.100.000	-1.477.500
Leisure-strip Holterweg	523.750	523.750	0
Centrumplan Bathmen	0	0	0
Cluster Westfalenstraat	362.140	205.431	-156.709
Cluster Havenkwartier	1.093.750	1.093.750	0
Cluster Stadsentree	275.000	275.000	0
Tuinen van Zandweerd (=MVA)	650.000	0	-650.000
Subtotaal verlieslatende grondexploitaties	8.790.890	6.486.681	-2.304.209
De vijfde hoek	600.000	480.000	-120.000
Eikendal	590000	520000	-70.000
Bedrijven Looweg	0	0	0
Subtotaal winstgevende grondexploitaties	1.190.000	1.000.000	-190.000
Totaal	9.980.890	7.486.681	-2.494.209

De conclusie is dat ten opzichte van de begroting 2019 het beeld ontstaat dat sprake is van een afname van het risicoprofiel ten laste van het weerstandsvermogen ter grootte van €2.304.209 voor verlieslatende grondexploitaties. In principe worden de risico's binnen de grondexploitaties met een batig saldo opgevangen binnen de betreffende grondexploitaties. Hiervoor wordt geen beroep gedaan op het weerstandsvermogen. Voor de risico's Tuinen van Zandweerd houden wij ook geen weerstandsvermogen aan (zie toelichting per grondexploitatie).

Volledigheidshalve wordt genoemd dat voor de ontwikkeling van S-Park ook een risico (netto € 875.000) ten laste van het weerstandsvermogen wordt aangehouden. Daarin zijn geen wijzigingen opgetreden.

Toelichting per grondexploitatie

Steenbrugge

De ontwikkeling van Steenbrugge fase 1 verloopt sneller dan gedacht. In de grondexploitatie wordt uitgegaan van de ontwikkeling van deze fase overeenkomstig de afspraken die daarover zijn vastgelegd in overeenkomsten en de verkoop van grond die heeft plaatsgevonden. We zijn nu eerder dan gedacht de ontwikkelingsmogelijkheden voor de vervolgfase aan het verkennen in 2018 zijn de eerste stappen gezet en in 2019 wordt dit vertaald in overeenkomsten met marktpartijen.

Voor Steenbrugge is een ontwikkelperspectief opgesteld welke de basis vormt voor realisatie door de markt. Het daarin opgenomen woningbouwprogramma en het grondgebruik zijn belangrijke factoren voor het bepalen van de zogenaamde residuele inbrengwaarde van de gronden. Dat is de waarde die de gemeente ontvangt bij verkoop aan de ontwikkelende partij. Uitgaande van een ontwikkeling (inclusief grondexploitatie) door de markt vormt deze residuele inbrengwaarde de opbrengst in de gemeentelijke grondexploitatie.

Het resultaat van Steenbrugge wordt begroot op €1,11 miljoen nadelig. Dit is €1 miljoen beter dan het eerdere berekeningen. Dit betekent dat dit als verliesvoorziening kan vrijvallen. De oorzaak hiervoor is met name dat het aantal woningen ten opzichte van de eerdere berekening met circa 120 woningen toeneemt. Gezien de fase waarin het project zich bevindt en de onzekerheid over de uitkomst van de gesprekken en uiteindelijk grondbieding van marktpartijen blijft het netto risicoprofiel ongewijzigd. In het risicoprofiel wordt rekening gehouden met een kans dat de laatste fase niet doorgaat.

Eikendal

Het resultaat van Eikendal kent een verbetering van €0,13 miljoen de risico's ten laste van het weerstandsvermogen worden neerwaarts bijgesteld met €0,07 miljoen. Dit is vooral het gevolg van hogere taxatie van de kavelprijs voor de nog uit te geven kavels op Eikendal Zuid. Bijstelling van de risico's kan plaatsvinden doordat het verkoopprijs is gedaald omdat in 2018 een groot aantal kavels in Eikendal Fase Zuid is verkocht en doordat civiele werkzaamheden zijn uitgevoerd waardoor het risico op aanbestedingstegenvallers afneemt.

Wijtenhorst Douweler Leide

Het resultaat van Wijtenhorst en Douweler Leide is met €0,07 miljoen naar boven bijgesteld. Het risicoprofiel neemt af met €0,02 miljoen. In de nagenoeg neutrale ontwikkeling van het resultaat is rekening gehouden met hogere grondopbrengsten als gevolg van een actuele taxatiewaarde en hogere kosten. Dit laatste betreffen de hogere sloop- en saneringskosten, plankosten, rente, indexeringen en kosten voor belastingen. Het risicoprofiel neemt af met €0,02 miljoen doordat de risico's voor wat betreft de sanering van de Japanse Duizendknoop en de sanering van de manege ondertussen werkelijkheid zijn geworden.

Centrumplan Bathmen

Het resultaat van Centrumplan Bathmen is met €0,04 miljoen naar beneden bijgesteld. De resultaatontwikkeling wordt vooral veroorzaakt door bijstelling en indexering van de civiele werken, plankosten, een wat langere doorlooptijd, rente en indexering. Daar staat hoger verwachte grondopbrengst tegen over.

De Vijfde Hoek

Het positieve resultaat van de grondexploitatie is met €0,49 miljoen naar boven bijgesteld. Het is noodzakelijk op grond van BBV-regels voor deze grondexploitatie tussentijds winst te nemen (€0,74 miljoen). De negatieve boekwaarde van de grondexploitatie wordt met dit bedrag verhoogd. Hierdoor ontstaat een nieuw resultaat ná winstneming van €0,53 miljoen. Er is geanticipeerd op de 8e herziening van het exploitatieplan. De resultaatsontwikkeling komt vooral door positieve opbrengstontwikkeling (hogere taxaties uit te geven kavels). Het benodigde risicobedrag wordt lager doordat het verkooprisico van de gronden is afgenomen door gerealiseerde verkopen en doordat civiele werken zijn uitgevoerd waarmee het aanbestedingsrisico wegvalt.

Sluiskwartier

In 2017 heeft de raad het scenario Behoud/ Nieuwbouw gekozen en daarmee de nieuwe uitgangspunten voor de planontwikkeling vastgesteld. Op dit moment wordt een Ontwikkelplan voor het Sluiskwartier opgesteld. De ten behoeve daarvoor opgestelde verkenningen zijn gebruikt voor de herziening van de grondexploitatie per 1-1-2019. Met uitzondering van het doorrekenen op de nieuwe parameters zijn er geen wijzigingen doorgevoerd. Het resultaat bedraagt €2,27 miljoen nadelig, dit is €0,14 miljoen nadeliger ten opzichte van het financieel kader 2019.

In 2018 zijn de risico's voor het Sluiskwartier geactualiseerd. Het bestaande vastgoed in het Sluiskwartier is van een (zeer) slechte kwaliteit vanuit de gedachte dat de panden gesloopt zouden worden. De panden zijn nu bouwkundige onderzocht en er zijn inschattingen gemaakt wat behoud kost. Het Sluiskwartier qua ondergrond een lange geschiedenis (haven/ sluis, bedrijvigheid, dicht storten van water, et cetera). Extra kosten voor bodemverontreiniging, archeologie en explosieven vormen een risico. Het totaal voorzien netto risico bedraagt €1,5 miljoen. In de loop van 2019 wordt de grondexploitatie herzien en het risicoprofiel nader uitgewerkt en ter vaststelling aan de raad aangeboden (tezamen met een ontwikkelplan voor het Sluiskwartier).

Roelandflatlocatie/ Winkelcentrum Keizerslanden

De vernieuwing van het Winkelcentrum Keizerslanden is gereed en alle werkzaamheden zijn gereed en binnen de financiële uitgangspunten afgerond. Nu rest nog de ontwikkeling van woningbouw op de voormalige Roelandflatlocatie. Voor de woningbouwontwikkeling is circa 3 jaar geleden ingezet op het zo genoemde woonpacht. Inmiddels is gebleken dat woonpacht niet haalbaar is en wordt opnieuw de ontwikkelingsmogelijkheden van deze locatie onderzocht. Financieel betekent dit een achteruitgang van de grondexploitatie door het later verkrijgen van de grondopbrengsten en de daarmee samenhangende rente- en ontwikkelingskosten. Het resultaat van deze locatie wordt begroot op €3,86 miljoen nadelig, dit betekent een achteruitgang van €0,23 miljoen.

Leisurestrip Holterweg

Het planresultaat van de Leisurestrip Holterwegzone is bij de 3e kwartaalrapportage bijgesteld naar €0,54 miljoen nadelig. Dit was het gevolg van het nadeliger uitvallen van het resultaat van de aanbesteding voor de civiele werken in het gebied. Momenteel is de realisatie in uitvoering, verwacht wordt dat de werkzaamheden binnen de vastgestelde financiële kaders kunnen plaatsvinden. Aan de opbrengstenkant hebben geen wijzigingen plaatsgevonden. Het resultaat van de grondexploitatie is beperkt nadeliger (€0,57 miljoen). Dit is het gevolg van andere parameters. Het risicoprofiel is ongewijzigd gebleven. De risico's hebben vooral betrekking op de uitgifte van gronden in tempo en prijs.

Tuinen van Zandweerd (MVA)

In het college is in november het ruimtelijk en financieel kader vastgesteld. Er is een verliesvoorziening van €1,22 miljoen. Het bestaande risicoprofielkader is €0,65 miljoen. Omdat het voorlopig verwachte verlies slechts circa €0,66 miljoen bedraagt, zal mogelijk een bedrag van circa €0,64 miljoen niet te hoeven worden ingezet voor het verlies op de woningbouwlocatie. Bij de actualisatie is de verliesvoorziening constant gehouden en het risicoprofiel is neerwaarts bijgesteld tot €0,47 miljoen. Gegeven de verwachte vrijval van een deel van de verliesvoorziening is het niet langer noodzakelijk om weerstandsvermogen aan te houden voor het risicoprofiel. Dit betekent dat €0,65 miljoen ten gunste van de specifieke weerstandsreserve kan worden gebracht. Dit is vertaald in de totale tabel van bijstellingen risico's.

Bedrijvenpark A1

Het resultaat van de grondexploitatie Bedrijvenpark A1 is met circa €2,8 miljoen verslechterd. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de nieuwe rekentechnische uitgangspunten. De kosten voor civieltechnische werkzaamheden zijn met circa €0,85 miljoen toegenomen. De grondopbrengsten zijn met €0,65 miljoen afgenomen, doordat de grondprijzen een jaar niet zijn geïndexeerd. Een derde belangrijke oorzaak is dat in 2018 het tracébesluit voor de verbreding A1 is genomen, wat lagere opbrengsten uit exploitatiebijdragen tot gevolg heeft. Wij verwachten dat deze niet volledig door Rijkswaterstaat worden vergoed. Een vierde oorzaak is dat wij voor het faciliterende deel van de grondexploitatie (exploitatieplan) een iets hoger rentepercentage moeten aanhouden. Dit leidt tot een €0,3 miljoen hogere verliesvoorziening. Dit betekent een verhoging van de verliesvoorziening met circa €0,95 miljoen. Wij hadden hiervoor al een risico opgenomen dat nu omgezet wordt in een verliesvoorziening. Daarnaast zien wij nog risico's op minder inkomsten uit exploitatiebijdragen en grondverkoop, hogere kosten als gevolg van complexe verkoopprocessen en hogere aankoopkosten voor te verwerven gronden openbaar gebied. Het totale risicoprofiel is per saldo €1,5 miljoen lager.

Toelichting Bergweide

In 2017 is het complex Bergweide opgedeeld in drie clusters waarbinnen de onderliggende grondexploitaties zijn samengevoegd of in samenhang worden beschouwd.

Cluster Westfalenstraat

Voor de cluster Westfalenstraat is er één grondexploitatie. Het betreft hier de kavels ten weerszijden van de Westfalenstraat waarbinnen de verplaatsing van de milieustraat (Cleantech Centre Westfalenstraat) en de voorgenomen vestiging van een containerterminal de belangrijkste componenten vormen.

De grondexploitatie Westfalenstraat gaat uit van de uitgifte van gronden en beperkte kosten voor bouw- en woonrijp maken en milieukosten. Dit is benoemd als risico en er is hiervoor een risicoreservering getroffen.

Tijdens de aan- en verkoop van gronden en de uitvoering van grond -en bouwwerkzaamheden is gebleken dat een groot aantal risico's zich in werkelijkheid voordoen waardoor het noodzakelijk is de uitgangspunten in de grondexploitatie opnieuw te beoordelen. En de grondexploitatie hierop bij te stellen.

Het financieel kader voor de grondexploitatie Westfalenstraat op contante waarde per 1-1-2019 bedraagt €0,398 mln (nadelig). Het geactualiseerde resultaat bedraagt €0,964 mln (nadelig), een nadelig effect van €0,567 mln.

Het risicoprofiel bedraagt €0,362 mln. Rekening houdend met de bijgestelde kosten in de grondexploitatie kan dit risicoprofiel verlaagd worden naar €0,205 mln. Dit betekent een verlaging van de risicovoorziening met een bedrag van €0,157 mln.

Cluster Havenkwartier

(bedragen x €1)

Grondexploitaties Havenkwartier	Resultaten grondexploitaties		Effect op resultaat verhoging (-) verlaging (+)
	per 1-1-2018 (Begroting 2019)	per 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)	
Silogebied	-28.736	-49.261	-20.525
Zelf & Samenbouw	-10.391	-14.254	-3.863
Doorontwikkeling Broedplaats	-93.090	-23.593	69.497
Stoer wonen	116.436	180.581	64.145
Hanzeweg	-363.634	-419.093	-55.459
Kop en Haveneiland	-5.968.362	-6.020.978	-52.616
Totaal cluster	-6.347.777	-6.346.598	1.179

(bedragen x €1)

Grondexploitaties Havenkwartier	Risico's ten laste van weerstandsvermogen		Effect op risicoprofiel verhoging (+) verlaging (-)
	Begroting 2019	Jaarrekening 2018	
Totaal Havenkwartier	1.093.750	1.093.750	0
Totaal	1.093.750	1.093.750	0

De mutaties binnen het cluster zijn beperkt en hebben vooral betrekking op de gewijzigde Rekentechnische uitgangspunten. Uitzondering vormen de grondexploitaties doorontwikkeling Broedplaats en Stoer wonen. Deze exploitaties laten een beter resultaat zien door meeropbrengst uit een grondverkoop en voor de studentenwoningen is de opbrengst eerder ontvangen dan begroot.

Cluster Stadsentree

(bedragen x €1)

Grondexploitaties Stadsentree	Resultaten grondexploitaties		Effect op resultaat verhoging (-) verlaging (+)
	per 1-1-2018 (Begroting 2019)	per 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)	
Gasfabrieksterrein	-267.426	-171.187	96.239
Teugseweg	-75.922	-96.213	-20.291
Totaal cluster	-343.348	-267.400	75.948

(bedragen x €1)

Grondexploitaties Stadsentree	Risico's ten laste van weerstandsvermogen		Effect op risicoprofiel verhoging (+) verlaging (-)
	Begroting 2019	Jaarrekening 2018	
Gasfabrieksterrein	0	0	0
Teugseweg	275.000	275.000	0
Totaal	275.000	275.000	0

Het belangrijkste verschil in resultaat is te zien bij het voormalig Gasfabrieksterrein. Voor deze locatie neemt de verliesvoorziening af met een bedrag van €0,1 mln. De reden hiervan is tweeledig, enerzijds verwachten wij in 2019 een verkoopovereenkomst te sluiten met stichting de Gasfabriek voor het voorterrein, anderzijds is de verwachting dat er op het terrein meer uitgeefbare m² gerealiseerd kunnen worden dan waarmee in de grondexploitatie rekening is gehouden. Dit heeft met name te maken met de voorzichtigheid waarvan uit is gegaan. Belangrijk element in de ontwikkeling van dit gebied is de aanleg en ligging van de tweede ontsluiting. Het is gewenst, en daarop wordt ingezet, dat deze in samenhang met omliggende terreinen van S-Park en de achtergelegen bedrijfskavel zal worden aangelegd.

Balanspositie

Voorraad onderhanden werk

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties onderhanden werk (exclusief verliesvoorzieningen). In de tabel zijn alle vastgestelde grondexploitaties en voormalige NIEGG samengevoegd. Deze projecten zijn op verschillende balansposten verantwoord, te weten voorraad onderhanden werk, (im)materiële vaste activa en overlopende activa. In 2018 zijn in de grondexploitaties meer opbrengsten dan kosten gerealiseerd. Hierdoor is het totaal geïnvesteerd vermogen per saldo met €5,7 miljoen afgenomen tot €119,9 miljoen per 31-12-2018.

(bedragen x €1)

Mutaties projecten	Boekwaarde 31-12-2017	Totaal vermeerderingen	Totaal verminderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Bouwgrond in exploitatie (voorraden)	80.579.882	16.344.238	-10.154.591	86.769.529
Voormalige NIEGG (MVA)	2.034.445	0	0	2.034.445
Voormalige NIEGG (IMVA)	263.739	431.433	0	695.171
Faciliterend grondbeleid (overlopende activa)	42.732.528	-76.165	-12.264.840	30.391.523
Totaal projecten	125.610.594	16.699.505	-22.419.430	119.890.668

Voor een toelichting op de mutaties verwijzen wij naar de [toelichting](#) op de balans van de jaarrekening.

(bedragen x €1.000)

Mutaties verliesvoorziening	Bedrag
Saldo per 1-1-2018	47.031
Rentetoevoeging	894
Tweede kwartaalrapportage	-2.345
Derde kwartaalrapportage	516
Actualisatie grondexploitaties Jaarrekening 2018	2.630
Saldo per 31-12-2018	48.726

De netto balanspositie ten aanzien van de grondexploitaties is €119,9 miljoen minus €48,7 miljoen is €71,2 miljoen. Ten opzichte van de jaarrekening 2017 is onze balanspositie met €7,4 miljoen afgenomen.

Algemene Reserve Grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) is in 2018 opgegaan in de egaliseringsreserve weerstandsvermogen. De mutaties in verliesvoorzieningen voor de grondexploitaties worden met deze reserve verrekend. Voor de risico's van de grondexploitaties houden wij een specifieke weerstandsreserve aan.

Overige gebouwen en gronden

Wij hebben de panden die wij aanmerken als kernbezit ondergebracht in de diverse beleidsprogramma's. Daarnaast heeft de gemeente Deventer verschillende overige panden en gronden in bezit in programma 6 Herstructurering en Vastgoed (taakveld 0.3). In onderstaande tabel is het verloop van de boekwaarde in 2018 weergegeven.

(bedragen x €1.000)

Overzicht boekwaarde panden en gronden (MVA)	1-1-2018	31-12-2018	Vermeerdering/ Verminderin g
Erfpachtgronden	7.195	12.696	5.501
Gronden uit afgesloten grondexploitaties	1.812	991	-821
Gronden Deventer Noordoost	7.396	6.072	-1.324
Agrarische grond	115	115	0
Benzineverkooppunten	761	761	0
Strategische panden en gronden	3.215	2.139	-1.077
Overige panden en gronden	1.716	1.075	-641
Totaal	22.211	23.849	1.637

De boekwaarde is in 2018 met €1,6 miljoen toegenomen. De mutaties zijn als volgt te verklaren:

- Erfpacht gronden: gronden S-Park en Westfalenstraat zijn in erfpacht uitgegeven;
- Gronden uit afgesloten grondexploitatie: in Bergweide 3 en Lettele hebben wij diverse kavels verkocht;
- Gronden Deventer Noord Oost: wij hebben diverse gronden verkocht;
- Strategische en overige panden en gronden: wij hebben in 2018 diverse panden verkocht en panden die wij voornemens zijn te verkopen zijn ondergebracht onder voorraden.

Waardering onroerend goed buiten exploitatie

Voor een pand uit taakveld 0.3 is een verliesvoorziening opgenomen omdat de boekwaarde hoger is dan de WOZ-waarde en het een pand met economisch nut (gezien de functie zijn ze verhandelbaar) betreft.

Afgesloten complexen

De gemeente Deventer heeft een aantal afgesloten complexen. De grondexploitaties van deze complexen zijn op verschillende momenten afgesloten. Bij de afsluiting is financiële verantwoording afgelegd aan de raad over de betreffende grondexploitatie. In enkele gevallen moet nog grond worden verkocht of moeten er nog kosten worden gemaakt. In dergelijke gevallen is een afgesloten complex ingesteld. Hierin zijn middelen opgenomen die nog kunnen worden ingezet voor het afronden van de allerlaatste werkzaamheden.

In 2018 is circa €214.000 aan kosten ten laste van de voorziening gebracht. Op basis van een actuele raming is de beschikbare voorziening voor Okkenbroek met €26.000 opgehoogd (ten behoeve van het verwijderen van de japanse duizendknoop was de voorziening Driehoek Snipperling al bij de derde kwartaalrapportage opgehoogd). Dit is geput uit de generieke weerstandsreserve. Daarnaast kan de voorziening Lettele worden afgesloten. Hierdoor is de stand per 31-12-2018 €779.400, onderverdeeld naar de volgende complexen:

(bedragen x €1)				
Voorziening afgesloten complexen	Stand 31-12-2017	Vermindering (lasten 2018)	Vermeerdering (ophogen voorziening)	Stand 31-12-2018
Handelspark	6.600	500	0	6.100
Bergweide 3	82.100	48.700	0	33.400
Bathmense Enk II	63.200	17.400	0	45.800
Okkenbroek	6.100	17.300	25.900	14.700
Rielerkolk	228.500	12.600	0	216.000
Driehoek Snipperling	36.800	33.400	260.000	263.400
Lettele	3.500	3.500	0	0
Vijfhoek	151.300	49.000	0	102.300
Geertruidenlocatie	129.000	31.300	0	97.700
Totaal voorziening afgesloten complexen	707.100	213.600	285.900	779.400

De gemaakte kosten in 2018 bestaan onder andere uit woonrijp maken, verkoopkosten, ozb en waterschapslasten.

Reserve onroerende zaken

Het onroerend goed buiten exploitaties is gekoppeld aan de reserve onroerende zaken (ROZ). De reserve is onderdeel van het weerstandsvermogen van het onroerend goed buiten exploitatie in taakveld 0.3 beheer overige gebouwen en gronden en is bedoeld om de risico's voor de bedrijfsvoering van onroerende zaken buiten de exploitatie te egaliseren.

(bedragen x €1.000)

Mutaties Reserve Onroerende zaken	Bedrag
Stand ROZ per 01-01-2018	2.079
Eenmalige resultaten	550
Exploitatieresultaat taakveld 0.3	-809
Stand ROZ per 31-12-2018	1.820

De reserve onroerende zaken is per saldo €258.000 afgenomen en heeft per 31-12-2018 een stand van afgerond €1.820.000. Het exploitatieresultaat van o.a. de panden, agrarische gronden, benzineverkooppunten en erfpachten is €809.000 negatief met name als gevolg van nog niet gerealiseerde taakstellingen verkoop panden en Deventer Noordoost gronden, tegenvallende huurinkomsten en hogere beheerskosten. Dit wordt goed gemaakt doordat eenmalige resultaten als gevolg van verkopen van €550.000 in de reserve zijn gestort.

Aan- en verkopen

Het college van B&W kan in het kader van grondexploitaties aan- en verkopen doen. Om openheid te geven in de aan- en verkopen wordt hier jaarlijks achteraf verslag van gedaan. De volledige aan- en verkooplijst is als bijlage toegevoegd aan het Meerjaren Perspectief Grondzaken 2019.

Investerings

Inzicht

De gemeente Deventer heeft in 2018 veel geld en energie geïnvesteerd in zowel de ruimtelijk fysieke projecten weg- en waterbeheer, ICT en onderwijshuisvesting als in projecten op het gebied van maatschappelijke welzijn, veiligheid, milieu en de publieke dienstverlening. Een illustratie van de ambitie die Deventer heeft om te zorgen voor een structureel goed, veilig, efficiënt, duurzaam en milieubewust leef-, woon-, werk- en verblijfmilieu voor haar burgers en passanten. Het realiseren van betreffende voorzieningen en een structureel voortbestaan daarvan, leggen beslag op schaarse middelen op de middellange en lange planningshorizon. Om tegemoet te komen aan de wensen van de burger en het bestuur zijn keuzes gemaakt.

Op deze plaats in het jaarverslag wordt per programma en taakveld een integraal beeld gepresenteerd van de gerealiseerde investeringsuitgaven in 2018. Tevens worden de significante afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde bedragen kort toegelicht.

Ontwikkelingen en conclusies

Autonome investeringen

- Door uiteenlopende oorzaken zijn diverse geprognosticeerde lasten in 2018 niet gerealiseerd. Totaal is ruim 50% gerealiseerd.
- Van verschillende kredieten worden resterende budgetten overgeheveld naar 2019: onder andere (fiets)parkeren, ICT en Hanzeweg

Going concern investeringen

- De geprognosticeerde lasten zijn voor 65% gerealiseerd.
- Van verschillende kredieten worden resterende budgetten overgeheveld naar 2019: onder andere MJOP projecten, riolering en parkeren

Wat zijn investeringen en wat niet?

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in een object waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente, verzekeringen, behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten.

Volgens de recente notitie Materiële Vaste Activa (december 2017) van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden drie soorten investeringen onderscheiden:

1. investeringen met een economisch nut;
2. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
3. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben economisch nut als ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of wanneer ze bijdragen aan het genereren van middelen.

Bij investeringen met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven gaat het om investeringen in relatie tot rioolheffing en afvalstoffenheffing. Omdat deze heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn, moeten ze apart op de balans gepresenteerd worden.

Investeringen in water, wegen en pleinen kunnen worden gezien als investeringen in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut.

Waar voorheen gemeenten de vrijheid hadden investeringen in maatschappelijk nut al dan niet te activeren, is met deze nieuwe notitie bepaald dat alle drie soorten investeringen met ingang van begrotingsjaar 2017 geactiveerd moeten worden. Bijdragen van derden moeten in mindering worden gebracht op het investeringsbedrag (netto-methode). Eigen middelen moeten worden gestort in een bestemmingsreserve kapitaallasten ter dekking van de uit de investering voortvloeiende kapitaallasten (bruto-methode).

De financiële spelregels van de gemeente Deventer kent twee investeringsstromingen;

De twee investeringsstromen vormen samen het investeringsvolume van de gemeente Deventer.

[Autonome investeringen](#)

Autonome investeringen ontstaan uit nieuw beleid (producten en diensten) of uitbreiding van bestaand beleid. Deze behoefte aan een nieuw/verbeterd product of nieuwe/verbeterde dienstverlening vertaalt zich in uitbreiding- of herontwikkelingsinvesteringen. Daarnaast kunnen autonome investeringen voortkomen uit het raads- en collegeprogramma.

[Going concern investeringen](#)

De going concern investeringen vinden hun oorsprong in de reguliere bedrijfsvoering. Vanuit de behoefte of noodzaak om een bepaald product of dienst te blijven leveren, is het van belang dat een vervanging- of een overige investering wordt gepleegd. Going concern investeringen worden getriggerd vanuit de bestaande dienstverlening.

Welke investeringen zijn gerealiseerd?

(bedragen x €1.000)

Project	Programma	Taakveld	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Beheerorganisatie parkeren	Leefomgeving	2.2	150.000	42.455	-107.545
Brinkgarage	Leefomgeving	2.1	138.758	75.084	-63.674
Brinkgreverweg	Leefomgeving	2.1	96.303	114.821	18.518
Fietsenstalling	Leefomgeving	2.1	50.000	50.000	0
Fietsparkeren Binnenstad	Leefomgeving	2.1	591.047	283.145	-307.902
Geluidswal Bathmen	Leefomgeving	2.1	100.000	72.355	-27.645
Groene Wal	Leefomgeving	2.1	193.288	58.540	-134.748
Hanzeweg	Leefomgeving	2.1	218.000	36.101	-181.899
Herinrichting Grote Kerkhof	Leefomgeving	2.1	350.000	35.803	-314.197
MJOP	Leefomgeving	2.1	1.469.840	1.208.714	-261.126
Parkeren	Leefomgeving	2.1	190.000		-190.000
Parkeren de Worp	Leefomgeving	2.2	450.000	246.878	-203.122
Riolering	Leefomgeving	2.1	2.374.170	832.034	-1.542.136
Stadspoortgarage	Leefomgeving	2.1	1.609.413	1.465.357	-144.056
Tunnel Brinkgreverweg	Leefomgeving	7.2	150.000	137.351	-12.649
Verlichting Bathmen	Leefomgeving	2.1	50.000	38.322	-11.678
Woonwagen	Ruimtelijke Ontwikkeling	0.3	153.045	163.193	10.148
Renovatie kunstgrasveld	Meedoen	5.2	100.000	69.481	-30.519
Nieuwbouw Etty Hillesum	Jeugd en Onderwijs	4.2	20.000	15.087	-4.913
Onderwijshuisvesting	Jeugd en Onderwijs	4.2	30.474	30.474	0
Bergkerk	Economie, Kunst en Cultuur	5.5	45.000	0	-45.000
Electra markt Brink	Economie, Kunst en Cultuur	3.3	35.000	17.500	-17.500

Electra markt WC Flora	Economie, Kunst en Cultuur	3.3	75.000	6.322	-68.678
Viking	Economie, Kunst en Cultuur	5.5	425.831	1.874	-423.957
ICT	Bedrijfsvoering	0.4	3.931.211	2.698.859	-1.232.352
Stadhuiskwartier	Bedrijfsvoering	0.4	313.573	86.749	-226.824
Totaal			13.309.953	7.786.498	-5.523.455

In 2018 is in totaal €7,8 miljoen geïnvesteerd. Dat is €5,5 miljoen minder (circa 41%) dan was begroot.

Autonome investeringen

Per programma worden hieronder de autonome investeringen (> €50.000) en inclusief afwijkingen gepresenteerd.

(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Beheerorganisatie parkeren	Leefomgeving	2.2	150.000	42.455	-107.545
Fietsenstalling	Leefomgeving	2.1	50.000	50.000	0
Fietsparkeren Binnenstad	Leefomgeving	2.1	591.047	283.145	-307.902
Geluidswal Bathmen	Leefomgeving	2.1	100.000	72.355	-27.645
Groene Wal	Leefomgeving	2.1	193.288	58.540	-134.748
Hanzeweg	Leefomgeving	2.1	218.000	36.101	-181.899
Herinrichting Grote Kerkhof	Leefomgeving	2.1	350.000	35.803	-314.197
Parkeren de Worp	Leefomgeving	2.2	450.000	246.878	-203.122
Verlichting Bathmen	Leefomgeving	2.1	50.000	38.322	-11.678
Nieuwbouw Etty Hillesum	Jeugd en Onderwijs	4.2	20.000	15.087	-4.913
Electra markt Brink	Economie, Kunst en Cultuur	3.3	35.000	17.500	-17.500
Electra markt WC Flora	Economie, Kunst en Cultuur	3.3	75.000	6.322	-68.678
Viking	Economie, Kunst en Cultuur	5.5	425.831	1.874	-423.957
ICT	Bedrijfsvoering	0.4	3.931.211	2.698.859	-1.232.352
Stadhuiskwartier	Bedrijfsvoering	0.4	313.573	86.749	-226.824
Totaal			6.952.950	3.689.989	-3.262.961

Toelichting van afwijkingen die groter zijn dan 10 procent

De gerealiseerde autonome investeringen vertonen in 2017 ten opzichte van de begroting de volgende afwijkingen:

- Beheerorganisatie parkeren. De voorbereidingen voor het digitaliseren zijn in 2018 gestart. De daadwerkelijke investering vindt in 2019 plaats.
- Fietsparkeren Binnenstad. De definitieve omvang van de tweede fase moet nog exact bepaald worden. Het restantkrediet wordt naar 2019 overgeheveld..
- Geluidswal Bathmen. Dit betreft het voorbereidingskrediet waarvan de werkzaamheden in 2019 doorlopen.
- Groene Wal. De herinrichting is afgerond. Besluitvorming over de resterende middelen wordt nog voorgelegd.
- Hanzeweg. De resterende middelen worden ingezet voor de herinrichting van de laatste fase.
- Herinrichting Grote Kerkhof. Kosten om het plein autovrij te maken zijn ten laste van het voorbereidingskrediet gebracht.
- Parkeren de Worp. De parkeerplaats is al wel opengesteld, alleen vanwege het seizoen zullen de werkzaamheden in 2019 worden afgerond.
- Verlichting Bathmen. De werkzaamheden zijn afgerond in 2018.
- Nieuwbouw Etty Hillesum. Dit betreft het voorbereidingskrediet waarvan de werkzaamheden in 2019 doorlopen
- Electra markt Brink
- Electra markt WC Flora
- Viking. Dit betreft hoofdzakelijk de risicoreserve en zal in 2019 aan de NV Maatschappelijk Vastgoed worden overgemaakt.
- ICT. Investeringen in hardware, software, harmonisatie en omgevingsdienst zijn doorgeschoven naar 2019.
- Stadhuiskwartier. Er is minder geïnvesteerd in akoestische maatregelen, zonwering en optimalisatiemaatregelen dan begroot.

Going concern investeringen

Per programma worden hieronder de going concern investeringen (> €50.000) en inclusief afwijkingen gepresenteerd.

(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
Brinkgarage	Leefomgeving	2.1	138.758	75.084	-63.674
Brinkgreverweg	Leefomgeving	2.1	96.303	114.821	18.518
MJOP	Leefomgeving	2.1	1.469.840	1.208.714	-261.126
Parkeren	Leefomgeving	2.1	190.000		-190.000
Riolering	Leefomgeving	2.1	2.374.170	832.034	-1.542.136
Stadspoortgarage	Leefomgeving	2.1	1.609.413	1.465.357	-144.056
Tunnel Brinkgreverweg	Leefomgeving	7.2	150.000	137.351	-12.649
Woonwagen	Ruimtelijke Ontwikkeling	0.3	153.045	163.193	10.148
Renovatie kunstgrasveld	Meedoen	5.2	100.000	69.481	-30.519
Onderwijshuisvesting	Jeugd en Onderwijs	4.2	30.474	30.474	0
Bergkerk	Economie, Kunst en Cultuur	5.5	45.000	0	-45.000
Totaal			6.357.003	4.096.509	-2.260.494

Toelichting van afwijkingen die groter zijn dan 10 procent

De gerealiseerde going concern investeringen vertonen in 2018 ten opzichte van de begroting de volgende afwijkingen:

- Brinkgarage. De voorbereiding voor de renovatie zijn gestart. In 2019 wordt een voorstel voor het gehele krediet ter besluitvorming voorgelegd.
- MJOP. Als gevolg van complexere werkzaamheden en minder capaciteit lopen de werkzaamheden aan diverse projecten door in 2019.
- Parkeren. De vervanging van kaartlees apparatuur vindt in 2019 plaats.
- Riolering. De werkzaamheden voor de Hanzeweg en Brinkgreverweg zijn complexer dan gedacht en schuiven door naar 2019.
- Renovatie kunstgrasveld. De werkzaamheden zijn afgerond en het restantkrediet valt vrij.
- Bergkerk. Het krediet voor de inrichting wordt naar 2019 overgeheveld.

Bijlagen

Budgetoverhevelingen totaal

(bedragen x €1.000)

Prog	TV	Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
1	0.1	Wijzigingen gemeentelijke wijk- en buurtindeling en aanpassing systemen.	50	0	0	0	50	Het resultaat van de vakgroep ASK/ Kennis en verkenning in te zetten voor aanpassing van de gemeentelijke wijk- en buurtindeling en de daaraan gekoppelde wijknummers. Met de huidige werkwijze vinden er vele (handmatige) correcties plaats omdat de basisregistraties niet overeenkomen met de actuele wijk- en buurtindeling.
1	0.1	Benoeming Nieuwe Burgemeester	13	0	0	0	13	Begin 2018 was niet te voorzien over welke periode de benoeming van een nieuwe burgemeester zich zou uitstrekken. Nu blijkt na afstemming met het Kabinet van de CdK een behoorlijk deel in 2019 te spelen en wordt dus ook dan pas een deel van de kosten gemaakt.
Totaal programma 1			63	0	0	0	63	
Prog	TV	Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
2	1.2	Impulsgelden weerbaar bestuur	120	0	0	0	120	In de septembercirculaire € 80.000 en de decembercirculaire € 40.000 van de Algemene Uitkering zijn deze gelden voor dit onderwerp pas ontvangen.
2	1.1	Nacalculatie Veiligheidsregio	125	0	0	125	0	Nacalculatie veiligheidsregio voorgaande jaren is nog niet ontvangen.
Totaal programma 2			245	0	0	125	120	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
3	2.1	MJOP Civieltechnische kunstwerken	225	0	0	0	225	Onder andere als gevolg van samenloop met het werk van partners is de planning niet gehaald. De budgetten zijn nodig om het areaal aan civieltechnische kunstwerken in de stad op het juiste onderhoudsniveau te houden.
3	2.1	Fietssnelweg Deventer - Zutphen	75	0	0	75	0	De start van dit project is pas eind 2018 na vaststelling derde kwartaalrapportage op gang gekomen. De besluitvorming om te komen tot dit project heeft de nodige tijd gekost en bovendien hadden de diverse gemeenten, waaronder ook Deventer veel moeite om personele capaciteit voor dit project te vinden. Wij werken samen in de Cleantechregio, dus wanneer dit budget niet meer beschikbaar is kunnen wij vanuit Deventer geen inzet meer plegen.
3	2.1	Glasvezel	46	0	0	46	0	De middelen zijn gereserveerd voor het geval door de uitvoering schade ontstaat in de berm. Dat kan pas na realisatie van de aanleg glasvezel worden vastgesteld. Als er daadwerkelijk schade ontstaat en het budget wordt niet overgeheveld zijn er geen middelen om die te herstellen.
3	2.1	Masterplan Verlichting Binnenstad	50	0	0	0	50	Het opstellen van het masterplan vraagt meer tijd dan was ingeschat. Zonder deze middelen kan het plan niet worden afgerond.
3	2.1	MJOP Straten, wegen en pleinen	987	0	0	30	957	Doordat de werkzaamheden soms complexer zijn, langere procedures moeten worden doorlopen of er beperkte capaciteit beschikbaar is, zijn niet alle middelen uitgegeven. De middelen zijn belangrijk om de kwaliteit van de wegen op het juiste niveau te brengen of te houden. Wanneer deze middelen wegvallen zal een deel van deze projecten vervallen, danwel andere geprogrammeerde projecten uit de planning voor 2019 zullen niet worden opgestart.

3	2.1	Rotonde Oude Molen	125	0	0	0	125	Overheveling is noodzakelijk omdat dit project van de provincie nog niet van start is gegaan in 2018. Deventer als belanghebbende, betaalt een bijdrage aan deze investering voor de aanleg van een rotonde bij Oude Molen. De provincie heeft (veel) tijd nodig gehad om een plan te maken, gronden te verwerven, een RO-procedure te doorlopen en de het project besteksgereed te maken. Naar verwachting gaat de uitvoering komende zomer/najaar van start wordt de gemeentelijke bijdrage aan het project overgemaakt aan de provincie. De investering is noodzakelijk om de verkeersveiligheid op deze locatie te vergroten. Indien deze investering niet wordt gedaan, komt Deventer de afspraken met de provincie niet na en ontstaat er een financieel probleem bij de provincie bij dit project.
3	2.1	Verbeteren klantcontact / Slim melden	65	0	0	0	65	Dit budget moet meegenomen worden omdat het project nog niet is afgerond. Inhoudelijk zijn vrijwel alle stappen genomen om te komen tot een slimmer (klantvriendelijker) meldsysteem. In de laatste fase van het project was het echter noodzakelijk om technisch nog wat punten aan te passen aan het systeem waardoor het e.e.a. in de planning is uitgelopen. In 2019 wordt het project afgerond.
3	2.1	Grondverkoop Stromarkt	0	20	20	0	0	Passeren van de akte bij de notaris is vertraagd en staat nu gepland voor begin 2019
3	2.5	Verplaatsing Bushaltes	26	0	26	0	0	In 2018 zijn we gestart met de aanpassingen aan de bushaltes als gevolg van de nieuwe dienstregeling van de OV-lijnen binnen de gemeente Deventer. De werkzaamheden zijn nog niet geheel voltooid, omdat de discussie over de veranderingen van de loop van de OV-lijnen nogal wat tijd in beslag heeft genomen en anderzijds omdat de werkzaamheden die hiermee gemoeid zijn toch wat omvangrijker zijn dan aanvankelijk gedacht. Wanneer het budget niet wordt overgeheveld kunnen de werkzaamheden niet afgerond worden en ontstaat er op straat een beeld waarbij een deel van de bushaltes is aangepast en een deel niet. Er staan dan bushaltes op plekken waar geen bus meer stopt en er staan geen bushaltes op plekken waar die wel stopt om reizigers in of uit te laten stappen.

3	2.1 5.7	Laanboomverjonging	150	0	0	0	150	Tijdens de voorbereiding van diverse verjongingsprojecten bleken meer bomen van onvoldoende kwaliteit, waardoor de planning moest worden aangepast. Deze werkzaamheden zijn begin 2019 gepland. De communicatie met omwonenden is al doorlopen en de opdracht aan de aannemer is al gegeven.
3	5.7	Stormschade programma	203	0	0	0	203	De overheveling van de extra ter beschikking gestelde gelden is noodzakelijk omdat het opruimen van de boomstobben nog niet in zijn geheel is afgerond vanwege complexer werk en gebrek aan capaciteit. Ook de herplant die plaatsvindt in de winter 2018-2019 is nog niet klaar.
3	7.2	MJOP Riolering	157	0	0	0	157	De voorbereiding van het onderhoud van de Hanzeweg (vervolgfase) en de Brinkgeverweg is complexer dan ingeschat. Daardoor zal het onderhoud in 2019 uitgevoerd worden. Dit betreft dekking van het deel riolering van de investeringsopgave op beide wegen. Als dit deel van het budget wegvalt kunnen deze investeringsprojecten niet worden gerealiseerd.
3	2.1	Areaalaccres	70	0	0	0	70	Conform het Uitvoeringsprogramma Leefomgeving reserveren wij niet benodigde areaal accres middelen voor de vervangingsopgaven openbare ruimte. Dit budget wordt gestort in de reserve overloop.
Totaal programma 3			2.179	20	46	151	2.002	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
4	7.4	Informatieplicht energiebesparende maatregelen	15	0	0	0	15	In de decembercirculaire 2018 is voor dit onderwerp budget ontvangen. Over uitvoering worden afspraken gemaakt met OD IJsselland (budget en inzet)
4	7.4	Implementatie richtlijn EED	11	0	0	0	11	In de decembercirculaire 2018 is voor dit onderwerp budget ontvangen. Uitvoering in 2019 door OD IJsselland.
4	7.4	Zero emissie stadslogistiek	40	0	0	0	40	In de decembercirculaire 2018 is voor dit onderwerp budget ontvangen. In het kader van Zero-emissie stadslogistiek wordt landelijk € 4 miljoen ingezet om een impuls te geven aan de green deal zes. Geld is bestemd om de ingroei van emissie bestelauto's te versnellen en gemeenten te ondersteunen bij de voorbereiding op zero emissie stadslogistiek
		Totaal programma 4	66	0	0	0	66	
Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
5	8.1	Kracht van Salland	170	0	0	170	0	De meerjarige Ontwikkelingsstrategie strekt zich uit over de jaren 2015 tot en met 2021. Bij de voorjaarsnota 2015 is €300.000 beschikbaar gesteld voor die periode, opgedeeld in jaarschijven. Leader opereert onder de noemer Kracht van Salland. Vanwege de vertraagde goedkeuring uit Europa kan pas relatief laat worden gestart met het initiëren van projecten (vanuit de samenleving). De middelen zijn gedurende de gehele looptijd nodig als cofinanciering in die toekomstige projecten.
5	8.1	Implementatie Omgevingswet	112	0	0	0	112	De raad heeft budget beschikbaar gesteld voor de implementatie van de omgevingswet en in het specifiek het gereed maken van de Omgevingsvisie. Als gevolg van gebrek aan personeel was inhuur noodzakelijk. Goede inhuur was pas beschikbaar voor de zomer 2018. Daarna is de omgevingsvisie gereed gemaakt. De zienswijze fase met participatie was voorzien najaar 2018. Dit wordt nu voorjaar 2019.
		Totaal programma 5	282	0	0	170	112	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
6	0.3	Verkoop Burgemeester Crommelinlaan1 en Hagenvoorderdijk	0	337	337	0	0	De aktepassering heeft vertraging opgelopen bij de notaris. De verkoopopbrengst wordt in 2019 gerealiseerd.
6	8.3	Venengebied	17	0	17	0	0	Het plan is nagenoeg afgerond. De budgetoverheveling is nodig voor de laatste werkzaamheden.
		Totaal programma 6	17	337	354	0	0	
Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
7	6.3	Project Kansen voor alle kinderen	276	0	0	276	0	Van de extra middelen voor Kansen voor Kinderen die bij de jaarrekening 2017 zijn overgeheveld naar 2018 is € 276.000 nog niet besteed. Na evaluatie minimabeleid, adviezen van de Raad voor Kinderen en input van de werkconferentie Armoede wordt vastgesteld hoe het bedrag in 2019 besteed gaat worden. De overheveling is in de 3e kwartaalrapportage al aangekondigd.
7	6.3	Armoede en schulden	171	0	0	0	171	In de meicirculaire 2018 heeft het rijk voor 3 jaar budget beschikbaar gesteld voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in 2018 was dit €171.500. Van dit budget wordt € 121.000 overgeveld naar 2019. In de decembercirculaire 2018 is, ten laste van 2019, nog € 50.000 extra toegevoegd. Ook dit deel wordt overgeheveld.
7	6.5	Pilot Data Analyse	20	0	0	20	0	De pilot data analyse is in 2018 gestart, budget € 47.000. Pilot kent een langere doorlooptijd en zal in de loop van 2019 worden afgerond.
7	6.5	Project Proeftuin	20	0	20	0	0	Het doel van dit project is om onderzoek te doen naar samenwerking gericht op de arbeidsparticipatie van mensen met psychische aandoeningen tussen o.a. Dwt en Dimence. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord-Veluwe en hiervoor is subsidie ontvangen in 2018. Project loopt door in 2019.
		Totaal programma 7	487	0	20	296	171	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
8	6.1	Bed, Bad en Brood	23	0	0	23	0	Het project wordt gecontinueerd, met een andere fasering
8	6.81	Ondersteuning beschermd wonen	25	0	0	0	25	In de decembercirculaire 2018: is voor dit onderwerp budget € 25.000 ontvangen. Deventer ontvangt deze eenmalige middelen als centrumgemeente en dient dit in te zetten voor de regio.
8	6.1	Bewonersinitiatieven	166	0	0	166	0	Het project wordt gecontinueerd, met een andere fasering. De overheveling is in de 3e kwartaalrapportage al aangekondigd.
8	6.1	Eenmalige meedoenactiviteiten	24	0	24	0	0	Het project wordt gecontinueerd, met een andere fasering.
8	6.71	Uitvoeringsbudget Implementatie ICT sociaal domein	240	0	0	240	0	Het project wordt later en op een andere wijze uitgevoerd.
8	6.1	Informatisering Sociaal Domein	0	0	0	75	-75	Dit betreft een correctie in verband met een aanpassing van de fasering van 2019 naar 2018.
		Totaal programma 8	478	0	24	504	-50	
Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
9	4.3	Jongerenloketvoucher	9	0	9	0	0	Het project wordt gecontinueerd met een andere fasering
		Totaal programma 9	9	0	9	0	0	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Puttng uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
10	5.3	VVV.... Indeventer!	140	0	0	140	0	Deze eenmalige bijdrage heeft betrekking op de initiële kosten een extra marketing inspanningen bij de transitie van de VVV organisatie naar de twee rechtspersonen ...indeventer en dEVENTer.
10	5.6	Bijdrage nieuwbouw bibliotheek	0	2.221	2.221	0	0	De definitieve effectuering hiervan wordt voorzien in 2019. Dat betekent dat het laatste deel van de kosten in dit jaar gemaakt zal worden.
10	5.5	Centrum innovatie diergezondheid en duurzaamheid	20	0	0	0	20	De beschikking is afgegeven. De uitvoering is gestart. De facturering heeft nog niet plaats gevonden
10	3.3	Cultuurvisie	16	0	0	16	0	De afronding van de cultuur visie is voorzien in de eerste helft 2019. De meeste kosten worden in 2019 gemaakt.
10	5.3	Kunstopdrachten	55	0	0	55	0	De oplevering van het kunstwerk Kindcentrum Rivierenwijk en van de beschrijving van de kunstwerken worden beide verwacht in 2019.
10	5.4	Onderzoek vml Jurriensgasthuis	31	0	0	31	0	Planvorming vertraagd door verschillende oorzaken; nadat planvorming is uitgekristalliseerd kan archeologisch onderzoek worden opgepakt.
10	5.6	Ontvlechting SAB	20	0	0	20	0	Dit betreft de inkomensgarantie voor de oud werknemers Athenaeumbibliotheek. Vanwege de beëindiging van de provinciale subsidie voor de Wetenschappelijke SteunFunctie (WSF) zal in 2019 en 2020 een beroep worden gedaan op deze garantstelling.
10	3.4	Plattelandseconomie	25	0	0	0	25	In het verlengde van het bestuursakkoord zijn verplichtingen aangegaan met externen. Deze zijn gestart met hun activiteiten. De financiële afwikkeling daarvan loopt maar is nog niet afgerond.
10	5.4	Speelgoedmuseum	30	0	0	0	30	De raad heeft in december 2018 besloten de vrijval van de dekking voor de bijdrage in onkosten planvoorbereiding Nederlands Speelgoedmuseum te gebruiken als dekking voor de compensatie van de hogere huur van de Waag voor de eerste 6 maanden 2019.

10	3.1	Quick Wins	112	0	0	0	112	De planvorming bleek complexer dan van te voren ingeschat. Verder heeft de lage waterstand van de IJssel en de langdurige sluitstremming vertraging veroorzaakt. Het is van groot belang dat de plannen in 2019 wel uitgevoerd worden en dat het resterende budget daarvoor beschikbaar blijft.
10	3.1	Uitvoeringsagenda	9	0	9	0	0	Het betreft subsidiemiddelen die door de provincie Overijssel in 2018 beschikbaar zijn gesteld voor de versterking van de binnenstad van Deventer. Afgelopen jaar is o.a. de uitvoeringsagenda binnenstad en de binnenstadsmonitor hiervan opgesteld en zijn initiatieven vanuit ondernemers en bewoners in de binnenstad aangejaagd. De resterende middelen worden benut voor de voorbereiding en realisatie van projecten die aansluiten bij de uitvoeringsagenda binnenstad. Door personele wisselingen en ziekteuitval is er vertraging opgelopen in het maken van samenwerkingsafspraken met partijen in het veld.
Totaal programma 10			458	2.221	2.230	262	187	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
11	0.4	Werkbudget CISO-Privacy	43	0	0	0	43	De implementatie van de AVG loopt uit de planning Dit is het gevolg van het feit dat we te maken hebben met nieuwe regelgeving en complexe implementatie binnen de organisatie. Vooral het opbouwen van AVG-dossiers en het aanpassen van werkprocessen vergt tijdelijke capaciteit alsmede een nieuwe methodiek/aanpak waar externe ondersteuning bij nodig is omdat best practices of ervaring van andere gemeenten op dit specifieke terrein ontbreken; er is sprake van een volsterkt nieuwe materie.
11	0.4	Voordeel team Finance & Control voor doorontwikkeling financiële en fiscale functie	175	0	0	0	175	Het ontwikkelen van de kwartaalrapportage is een forse investering en is er tijdelijk extra budget nodig om de rapportage in het gewenste (hoge) tempo door te ontwikkelen. Deze doorontwikkeling en de doorontwikkeling van de begroting en jaarrekening vraagt ook extra capaciteit voor de consolidatiefunctie waar alle informatie samengebracht en verwerkt wordt. Ook hier willen wij eea doorontwikkelen zodat wij optimaal gebruik maken van Lias. Daarnaast gaan we verder met de doorontwikkeling van de fiscale functie om optimaal invulling te geven aan het horizontaal toezicht en de fiscale kennis in de organisatie te vergroten. Voor deze ontwikkelingen is ongeveer €350.000 nodig. Het verzoek is hier eenmalig een bedrag van €175.000 voor over te hevelen. De andere €175.000 wordt in 2019 door de directieraad beschikbaar gesteld.
11	0.4	Frictiekostenbudget Communicatie	65	0	0	58	7	Het verwachte beroep op het frictiekostenbudget 2018 voor Communicatie was niet nodig omdat er , tegen verwachting in, voldoende inkomsten waren.Ook werden er minder kosten doorberekend door CLEO aan Communicatie omdat deze medewerkers van CLEO ook inkomsten hebben gegenereerd. In 2019 worden er minder inkomsten verwacht omdat het aantal personeelsleden dat inkomsten genereert verder zal dalen.

11	0.4	Leren en ontwikkelen	201	0	0	0	201	De directie heeft ingestemd met het voorstel Sturen en Beheersen: onderdeel leren en ontwikkelen. Directie heeft daarin besloten de budgetten voor leren en ontwikkelen te centraliseren en daarbij gedurende de periode van het strategisch leer en ontwikkelplan 2017-2020 het budget meerjarig om te zetten in een projectbudget (2017-2020). Daarmee is ervoor gezorgd dat gewerkt kan worden met meerjarige plannen en blijft eventueel nog niet ingezet budget ook beschikbaar binnen deze periode.
11	0.4	Informatieveiligheid	113	0	40	0	73	Het programma Informatieveiligheid is in 2018 van start gegaan. Dat is later dan gepland. Dit had te maken met het gebrek aan personeel. Er moest nog een Informatie Security officer geworven worden, die uiteindelijk eind 2018 is gestart. Daarnaast is besloten dat DOWR mee ging doen in de VNG aanbesteding voor SIEM/soc. Inherent aan dit besluit is dat we minder invloed hebben op de doorlooptijd van de aanbesteding. Het gehele SIEM project wordt in 2019 geïmplementeerd.
11	0.4	ICT projecten	383	0	17	365	1	Alle projecten zijn inmiddels in uitvoering. Vanwege het organisatie ontwikkel- en uitvoeringsplan heeft de herprioritering uit 2017/2019 tot gevolg dat ze nog niet zijn afgerond. De resterende budgetten zijn nodig om alles conform besluitvorming in het kader van de Roadmap ICT te realiseren.
11	0.4	Softwarepakket Financiële administratie/Belastingen	364	0	0	364	0	De implementatie van het softwarepakket financiën/belastingen kon niet in 2018 plaatsvinden en schuift door naar 2019. Het betreffende implementatiebudget wordt daarvoor aangewend.
11	0.4	Fricriebudget Bedrijfsvoering	42	0	0	42	0	In 2018 is op het product 994 € 58.000,- gereserveerd voor frictiekosten communicatie. Het resterend saldo van € 42.000,- is in 2018 nog niet bestemd, omdat de besluitvorming over formatie-aanpassingen en de daaruitvolgende boventaligheid is vertraagd. Voorstel is dit beschikbaar te houden voor frictiekosten.
		Totaal programma 11	1.386	0	57	829	500	

Prog		Onderwerp	Lasten	Storting in reserve	Baten (anders dan reserve)	Putting uit reserve	Saldo	Reden van overheveling
12	0.8	Deel Resultaat KV inzetten voor Data-engineer	51	0	0	0	51	In de zomer van 2018 is ingezet op het aantrekken van een data-engineer, om onder meer de data warehousing hier in huis op te zetten in het kader van datagedreven sturing; de bekostiging van deze medewerker (aangenomen per nov 2018 voor twee jaar) was voorzien vanuit het voordeel wat KV behaalt, in 2018 danwel 2019. Nu het voordeel van 2018 zo hoog uitvalt, is ons voorstel het resterende deel (alsnog) te reserveren voor de loonkosten 2019 voor de data-engineer.
12	0.8	Frictiebudget Directieraad	243	0	0	0	243	In 2018 is het frictiebudget Directieraad niet volledig aangewend. Het resterende bedrag wordt overgeheveld en in 2019 besteed aan dekking inhuur langdurig zieken en ontwikkeling KCC systeem.
12	0.8	Instream jongeren	92	0	0	0	92	In 2018 is gestart met het in dienst nemen van jongeren. Een gedeelte van het beschikbare budget is nog niet besteed en wordt overgeheveld naar 2019.
12	0.64	Eenmalig budget implementatie FA/BEL	41	0	0	41	0	De implementatie van het softwarepakket financiën/belastingen kon niet in 2018 plaatsvinden en schuift door naar 2019. Het betreffende implementatiebudget wordt daarvoor aangewend.
12	0.8	Areaal accres	82	0	0	0	82	Conform Uitvoeringsprogramma Leefomgeving worden ongebruikte accres middelen ingezet voor de vervangingsopgave openbare ruimte. Dit wordt gestort in de reserve overloop.
12	0.8	Niet gesprongen explosieven	28	0	0	0	28	Dit zijn middelen ontvangen van het Rijk ten behoeve van het ruimen van niet gesprongen explosieven Oostriklaan en Woeste Willem Speelnatuur.
12	0.8	Stelpost accres prijzen/lonen	179	0	0	0	179	Dient ter dekking van mogelijke wijzigingen cao en sociale premies.
12	0.8	Frictiebudget apparaatskosten	117	0	0	131	-14	Er is €117.000 aan knelpunten apparaatskosten gereserveerd. Betreffende kosten lopen door in 2019. Dit budget wordt overgeheveld. €131.000 is vanuit reserve overloop beschikbaar gesteld.
		Totaal programma 12	833	0	0	172	661	
		Totaal	6.503	2.578	2.740	2.509	3.832	

Bijlage 14 Taakveldenmatrix

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Burger en bestuur	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		70	70		114	114		114	114	0	0	0
			0.2	Burgerzaken	2.411	1.888	-522	2.600	1.888	-712	2.756	1.942	-814	156	53	-103
			0.64	Belastingen overig	0		0	5		-5	2		-2	-3	0	3
			0.1	Bestuur	4.783	101	-4.682	4.997	111	-4.885	5.119	348	-4.771	122	236	114
			0.61	OZB woningen	0	0	0	5	0	-5	170	79	-91	165	79	-86
			0.62	OZB niet-woningen	0		0	6		-6	6		-6	0	0	0
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	0		0	0		0	60		-60	60	0	-60
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT3	ECONOMIE	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0	0	0	46	46	0	46	46
			3.1	Economische ontwikkeling	12		-12	12		-12	13		-13	1	0	-1
	HT4	ONDERWIJS	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.2	Wijkteams	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	27		-27	27		-27	27		-27	0	0	0
			6.5	Arbeidsparticipatie	12		-12	12		-12	12		-12	0	0	0
			6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	24		-24	24		-24	24		-24	0	0	0
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.2	Riolering	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			7.4	Milieubeheer	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	25		-25	0		0	0		0	0	0	0
			8.3	Wonen en bouwen	14		-14	14		-14	14		-14	0	0	0
Totaal programma					7.309	2.060	-5.249	7.702	2.114	-5.588	8.203	2.529	-5.675	502	415	-87
Openbare orde en veiligheid	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	6	30	24	12	428	417	12	242	230	0	-187	-187
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	2.264	198	-2.066	2.388	239	-2.150	2.385	243	-2.141	-3	5	8
			1.1	Crisisbeheersing en brandweer	7.197	340	-6.857	7.576	340	-7.236	7.419	371	-7.048	-157	31	188
Totaal programma					9.467	568	-8.899	9.976	1.007	-8.969	9.816	856	-8.960	-161	-151	10
Leefomgeving	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	141	472	331	2.166	4.164	1.998	2.145	3.692	1.547	-20	-472	-451
			0.5	Treasury		19	19		19	19		40	40	0	21	21
			0.63	Parkeerbelasting	503	3.827	3.325	515	3.494	2.979	538	3.559	3.021	23	65	42
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	14.318	411	-13.907	16.103	757	-15.346	15.230	1.368	-13.862	-873	611	1.484
			2.2	Parkeren	2.873	1.037	-1.835	3.218	1.140	-2.078	2.972	1.115	-1.857	-246	-25	221
			2.5	Openbaar vervoer	395	5	-390	399	5	-394	367	2	-365	-32	-3	29
			2.4	Economische havens en waterwegen	325	344	19	279	298	19	287	200	-88	8	-98	-107
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.749	293	-6.456	7.712	288	-7.424	7.482	346	-7.136	-230	58	288

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	624		-624	624		-624	616		-616	-8	0	8
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.2	Riolering	6.473	8.074	1.602	6.426	8.006	1.580	6.291	8.010	1.720	-135	5	140
			7.5	Begraafplaatsen en crematoria	296	145	-151	313	151	-163	315	134	-181	2	-17	-18
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	46	0	-46	31	51	20	-15	51	66
Totaal programma					32.696	14.628	-18.068	37.801	18.321	-19.480	36.274	18.516	-17.758	-1.527	195	1.722
Milieu en duurzaamheid	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		780	780		2.608	2.608		2.388	2.388	0	-220	-220
			0.5	Treasury		10	10		10	10		12	12	0	2	2
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	0		0	2		-2	0		0	-2	0	2
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	1.487		-1.487	1.510		-1.510	1.704		-1.704	194	0	-194
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.3	Afval	9.002	11.436	2.434	10.611	11.441	830	12.058	13.014	956	1.447	1.573	126
			7.4	Milieubeheer	3.714	982	-2.732	4.785	1.549	-3.236	3.809	819	-2.991	-976	-730	246
Totaal programma					14.203	13.208	-995	16.908	15.608	-1.300	17.571	16.233	-1.339	663	625	-38
Ruimtelijke ontwikkeling	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	0	45	45	140	417	277	140	247	107	0	-170	-170
			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	345	200	-145	290	80	-210	304	106	-198	14	26	12
			0.5	Treasury		4	4		4	4		4	4	0	0	0
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	60	5	-55	80	5	-75	109	0	-109	30	-5	-34
	HT3	ECONOMIE	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	14	13	-2	14	13	-2
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	1.530	284	-1.246	2.577	537	-2.039	2.596	929	-1.667	19	391	372
			8.3	Wonen en bouwen	3.062	2.847	-214	3.594	3.064	-531	3.770	3.265	-505	176	201	25
Totaal programma					4.996	3.385	-1.611	6.680	4.106	-2.574	6.933	4.563	-2.370	253	457	204
Herstructurering en vastgoed	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	660	1.462	801	5.262	4.580	-683	22.199	23.840	1.641	16.937	19.260	2.324
			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.391	1.977	586	4.412	5.893	1.481	4.793	5.472	679	381	-421	-802
	HT3	ECONOMIE	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11.129	11.183	54	12.466	13.736	1.270	33.504	32.234	-1.270	21.038	18.498	-2.540
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	2	0
			8.3	Wonen en bouwen	521	-18	-539	1.283	157	-1.126	987	228	-759	-296	71	368
			8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	5.120	5.196	76	6.679	6.742	63	6.031	6.752	721	-648	9	657
Totaal programma					18.821	19.800	978	30.102	31.109	1.006	67.516	68.529	1.012	37.414	37.420	6
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	0	340	340	19	735	716	291	328	37	272	-406	-678
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.4	Begeleide participatie	17.098		-17.098	17.816		-17.816	17.857		-17.857	41	0	-41
			6.3	Inkomensregelingen	49.179	39.970	-9.209	50.004	39.503	-10.501	49.966	40.279	-9.687	-39	776	814
			6.5	Arbeidsparticipatie	6.193	191	-6.001	5.866	363	-5.503	5.780	345	-5.435	-86	-18	68
Totaal programma					72.470	40.502	-31.968	73.705	40.601	-33.104	73.893	40.952	-32.941	188	352	163
Meedoen	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	439	903	464	1.353	3.694	2.341	3.079	3.275	196	1.726	-419	-2.145
			0.5	Treasury		587	587		587	587		730	730	0	143	143
			0.2	Burgerzaken	0		0	9		-9	9		-9	0	0	0

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	HT4	ONDERWIJS	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.1	Sportbeleid en activering	4.826	7	-4.819	5.050	164	-4.886	5.081	166	-4.915	32	2	-29
			5.2	Sportaccommodaties	2.766	464	-2.302	2.733	337	-2.397	2.748	186	-2.562	15	-151	-165
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	140	175	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			6.2	Wijkteams	6.036	0	-6.036	6.252	0	-6.252	6.338	30	-6.308	86	30	-56
			6.81	Geëscaleerde zorg 18+	24.868	1.669	-23.199	26.222	1.695	-24.527	24.239	1.739	-22.500	-1.983	44	2.027
			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	10.091	167	-9.924	11.319	270	-11.049	10.878	269	-10.609	-441	-2	439
			6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	2.266	61	-2.205	2.853	61	-2.792	2.682	143	-2.539	-171	82	252
			6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	21.484	2.394	-19.090	22.038	2.607	-19.431	21.930	2.693	-19.237	-108	86	194
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.1	Volksgezondheid	3.684	0	-3.684	3.692	0	-3.692	3.636	7	-3.630	-56	7	63
Totaal programma					76.600	6.427	-70.173	81.520	9.414	-72.107	80.620	9.237	-71.383	-900	-177	723
Jeugd en onderwijs	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	0	1.636	1.636	9	1.668	1.660	10	1.690	1.680	2	22	20
	HT4	ONDERWIJS	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.895	2.804	-2.092	6.356	3.803	-2.552	6.160	3.392	-2.768	-196	-411	-215
			4.2	Onderwijshuisvesting	7.363	292	-7.071	7.523	267	-7.256	7.495	263	-7.232	-28	-4	25
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0		0	0		0	0		0	0	0	
			6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	22.250		-22.250	22.607		-22.607	20.628		-20.628	-1.979	0	1.979
			6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.334		-1.334	2.596		-2.596	2.205		-2.205	-391	0	391
Totaal programma					35.842	4.732	-31.110	39.091	5.738	-33.353	36.498	5.346	-31.152	-2.593	-393	2.200
Economie, kunst en cultuur	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	43	495	452	3.390	1.853	-1.538	1.110	1.548	438	-2.281	-305	1.975
			0.5	Treasury		0	0		676	676		668	668	0	-8	-8
	HT3	ECONOMIE	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.005	314	-690	1.359	694	-664	1.276	683	-592	-83	-11	72
			3.4	Economische promotie	1.454	709	-745	1.680	674	-1.006	1.693	726	-967	13	52	39
			3.1	Economische ontwikkeling	534	1	-533	994	21	-973	951	26	-925	-43	5	47
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.5	Cultureel erfgoed	2.670	409	-2.261	2.590	578	-2.012	2.696	666	-2.030	106	88	-18
			5.4	Musea	1.346	263	-1.083	1.721	134	-1.587	1.744	110	-1.635	24	-24	-48
			5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	4.552	0	-4.552	5.774	28	-5.746	5.600	49	-5.551	-174	21	195
			5.6	Media	5.208	298	-4.911	5.565	3.240	-2.325	5.510	976	-4.535	-55	-2.265	-2.210
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.4	Begeleide participatie	0		0	0		0	0		0	0	0	
Totaal programma					16.813	2.489	-14.324	23.073	7.897	-15.176	20.581	5.450	-15.130	-2.492	-2.447	45
Bedrijfsvoering	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	540	637	97	732	2.925	2.193	788	2.026	1.238	56	-899	-955
			0.4	Overhead	32.814	7.484	-25.330	33.205	7.741	-25.464	32.132	7.956	-24.176	-1.073	214	1.287
			0.2	Burgerzaken	0		0	0		0	0		0	0	0	
			0.64	Belastingen overig	0		0	341		-341	0		0	-341	0	341
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	0		0	0		0	0		0	0	0	
			6.2	Wijkteams	0		0	0		0	0		0	0	0	
			6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0		0	0		0	8		-8	8	0	-8
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.3	Wonen en bouwen	0		0	0		0	0		0	0	0	

Bedragen x € 1.000				Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Rekening			Verschil			
Programma	Hoofdtakveld	Hoofdtakveld omschrijving	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal programma					33.354	8.120	-25.233	34.278	10.666	-23.612	32.928	9.982	-22.946	-1.350	-685	665
Algemene dekkingsmiddelen	HT0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	3.955	2.366	-1.589	23.679	23.192	-488	24.234	23.313	-921	555	122	-433
			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			0.5	Treasury	-920	1.254	2.174	-883	1.661	2.544	-973	1.605	2.578	-90	-55	34
			0.4	Overhead	0	0	0	0	0	0	4	0	-4	4	0	-4
			0.2	Burgerzaken	0	0	0	0	0	0	-78	0	78	-78	0	78
			0.64	Belastingen overig	311	474	163	406	500	94	-91	481	572	-497	-20	478
			0.1	Bestuur	0	0	0	0	0	0	0	150	150	0	150	150
			0.61	OZB woningen	868	13.510	12.642	857	13.686	12.829	937	13.648	12.711	80	-38	-118
			0.62	OZB niet-woningen	26	11.592	11.566	26	11.950	11.924	73	12.093	12.020	47	143	96
			0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF		187.431	187.431		191.529	191.529		190.822	190.822	0	-707	-707
			0.8	Overige baten en lasten	6.769	1.045	-5.724	4.529	459	-4.070	3.830	1.078	-2.752	-699	618	1.317
	HT1	VEILIGHEID	1.2	Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	12	12	0	12	12
	HT2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	2.1	Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0	39	39	0	39	39	0
			2.2	Parkeren	0		0	12		-12	12		-12	0	0	0
	HT3	ECONOMIE	3.1	Economische ontwikkeling	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	23	0	-23	30	7	-23	7	7	0
	HT5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	5.5	Cultureel erfgoed	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.785	1.785	0	1.823	1.823	0	1.816	1.826	9	-7	2	9
			5.6	Media	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT6	SOCIAAL DOMEIN	6.3	Inkomensregelingen	33	24	-9	33	24	-9	46	24	-22	13	0	-13
			6.2	Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	21	21	0	21	21
			6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0	0	0	22	22	0	22	22
			6.5	Arbeidsparticipatie	0		0	0		0	0		0	0	0	0
			6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0		0	0		0	0		0	0	0	0
	HT7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	7.3	Afval	0	0	0	0	0	0	0	5	5	0	5	5
			7.2	Riolering	0		0	6		-6	6		-6	0	0	0
	HT8	VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.	8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	242	242	0	242	242	0
			8.3	Wonen en bouwen	0		0	23		-23	23		-23	0	0	0
			8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	0		0	34		-34	34		-34	0	0	0
Totaal programma					12.827	219.480	206.653	30.568	244.824	214.256	30.184	245.387	215.202	-384	563	947
Totaal					335.398	335.398	0	391.405	391.405	0	421.018	427.579	6.560	29.614	36.174	6.560

MPG 2019

Meerjaren Perspectief Grondzaken
Gemeente Deventer
Mei 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doelstelling	4
1.2	Status van het MPG	5
1.3	Aanpak en uitgangspunten MPG	5
2	Kaders & ontwikkelingen	7
2.1	Beleidsmatige context (rol grondbeleid)	7
2.2	Maatschappelijke context (uitvoering grondbeleid)	8
2.3	Ontwikkelingen en Parameters	9
2.4	Doorontwikkeling risicomangement	10
3	Programmering woningbouw	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Realisatie wonen	12
3.3	Behoefteprognose wonen	14
3.4	Prognose Kwantitatief	15
4	Programmering bedrijven en voorzieningen	19
4.1	Inleiding	19
4.2	Realisatie bedrijventerrein en voorzieningen	19
4.3	Behoefteprognose bedrijven en voorzieningen	20
4.4	Prognose bedrijven en voorzieningen	20
5	Toelichting op de actualisatie 2019	24
5.1	Inleiding	24
5.2	Bouwgronden woningbouw in exploitatie	25
5.3	Bouwgronden bedrijventerreinen in exploitatie	27
5.4	Strategische grondvoorraad	29
5.5	Afgesloten complexen	30
5.6	Faciliterend grondbeleid	31
6	Financieel Meerjaren Perspectief	32
6.1	Inleiding	32
6.2	Financiële analyse meerjaren perspectief	32
6.3	Verdeling kosten en opbrengsten	33
6.4	Ontwikkeling boekwaarde	37
7	Weerstandsvermogen en vermogenspositie	38
7.1	Ontwikkeling risico's	38
7.2	Ontwikkeling resultaten	39
7.3	Ontwikkeling weerstandscapaciteit ARG	41
7.4	Meerjarig verloop verlieslatende grondexploitaties	41
7.5	Balanspositie per 31-12-2018	42
	BIJLAGEN 44	
	Bijlage I Waarderen van gronden	45

Bijlage II	Factsheets (vertrouwelijk)	47
Bijlage III	Risicoverloop (vertrouwelijk)	48
Bijlage IV	Aan- en verkoop boek (vertrouwelijk)	49
Bijlage V	Compensatieafspraken (vertrouwelijk)	50
Bijlage VI	Meerjarenbegrotingen (vertrouwelijk)	51
Bijlage VII	Rekentechnische uitgangspunten (vertrouwelijk)	52

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In 2014 heeft de gemeente Deventer voor het eerst een Meerjaren perspectief grondzaken (hierna te noemen : MPG) opgesteld. Daarmee is een proces ingezet om te komen tot een jaarlijks overzicht en inzicht in het verloop van de grondexploitaties en de “grondportefeuille” van de gemeente Deventer.

In dit MPG geven we een beeld van de situatie per 1-1-2019, we kijken vooruit naar de verwachtingen voor de komende jaren en blikken terug op de veranderingen die wij hebben geconstateerd ten opzichte van het MPG per 1-1-2018.

Het MPG dient met name als jaarlijks terugkerend instrument waarin de samenhang van alle ontwikkelingen en keuzes in beeld worden gebracht

Concrete aanleidingen om het MPG 2019 op te stellen zijn onder andere:

1. Alhoewel de huidige economie en de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt duiden op een verbetering ten opzichte van de situatie per 1-1-2018, is toch sprake van een noodzakelijke scherpe sturing op programma en financiën.
2. Bij ons bestuur bestaat behoefte aan meer integrale informatievoorziening over de “stand van het grondbedrijf” in al zijn facetten. Het MPG biedt daartoe de noodzakelijk informatie voor de gemeenteraad om te kunnen beoordelen of bijsturing nodig is ten opzichte van de door de gemeenteraad vastgestelde kaders.
3. Door het opstellen van het MPG ontstaat inzicht in de grondexploitaties en wordt de gemeenteraad in de positie gebracht om “in control” te blijven op hetgeen binnen het grondbedrijf gebeurt.
4. De afdrachten en gewijzigde marktomstandigheden in de afgelopen jaren hebben er voor gezorgd dat resultaten van grondexploitaties negatief werden beïnvloed en verlieslatend zijn geworden waardoor het treffen van een verliesvoorziening en incidenteel afwaarderen van boekwaarden onvermijdelijk was. Dit was gelukkig niet voor alle grondexploitaties van toepassing.
In de huidige situatie heeft de gemeente verliesgevende maar ook een aantal winstgevende grondexploitaties. “Vinger aan de pols houden” is dus van belang om verliezen op grondexploitaties zoveel als mogelijk te beperken voor zover dit binnen de invloedssfeer van de gemeente ligt. Dit gebeurt door “in control te blijven” en goed te monitoren wat er gebeurt in de projecten.
5. Risicomanagement en het “in control zijn” van de grondexploitaties maken een belangrijk onderdeel uit van de sturing op projecten. Het MPG en de factsheets per project bieden informatie over de omvang en beheersmaatregelen met betrekking tot ingeschatte risico’s die verbonden zijn aan de actieve grondexploitaties.
6. Conform het “Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten”, hierna te noemen “BBV”, bestaat een jaarlijkse verplichting voor actualisatie van de grondexploitaties . Deze geactualiseerde grondexploitaties worden door middel van het MPG voorgelegd ter besluitvorming aan de gemeenteraad.
7. Daarnaast zijn in 2018 de richtlijnen van de Commissie BBV ook in 2018 aangescherpt met name ten aanzien van vroegtijdige winstneming bij winstgevende grondexploitaies.
8. Eventuele herzieningen van grondexploitaties worden voorgelegd aan de gemeenteraad ter besluitvorming indien actualisatie niet binnen de eerder door de gemeenteraad gestelde kaders kan plaatsvinden. Sprake is in dat geval van een substantiële verandering die niet past binnen de autonome reguliere ontwikkelingen van een project.
9. Uit de geactualiseerde en herziene grondexploitaties kunnen mutaties volgen in reserves en voorzieningen binnen het vermogensbeheer van vastgoed en grondzaken. Deze mutaties worden in dit MPG inzichtelijk gemaakt en vaststelling vindt plaats bij de jaarstukken door de gemeenteraad.

Het MPG vormt hiermee een aanvulling op de bestaande informatievoorziening zoals deze is opgenomen in de planning & control cyclus, met name specifiek de “paragraaf Grondbeleid” en de “paragraaf Weerstandsvermogen”. De uitdaging in dit MPG is om separate informatie uit vastgesteld en in ontwikkeling zijnd beleid te verbinden en als samenhangende informatie als geheel te presenteren, zodat onderlinge verbanden kunnen worden gelegd en beoordeeld.

De volgende doelen worden met dit MPG nagestreefd:

1. Informatievertrekking over de financiële stand van gemeentelijke grondexploitaties op basis van actualisaties.
2. Verstrekking van informatie over programmatische en planningstechnische uitgangspunten.
3. Het geven van informatie over de belangrijkste risico’s verbonden aan de grondexploitaties via factsheets per project (vertrouwelijk).
4. Presentatie van een integraal beeld, dat de verschillende beleidsvelden overstijgt.

1.2 Status van het MPG

Informatie en sturing.

Met het MPG wordt onder andere inzicht gegeven in de huidige positie van gemeentelijke grondexploitatie complexen. Met het MPG wordt vooral de informatievoorziening verbeterd door deze in samenhang te laten zien met andere aspecten die samenhangen met de grondexploitaties. Het gaat hierbij dan om de volgende aspecten: financieel, programmatisch, planning en risico's. Daarnaast wordt op basis van de actuele inzichten een prognose gegeven van de te verwachten financiële resultaten van de lopende, actieve, complexen.

Op basis van de informatie in het MPG kan de gemeenteraad haar sturende kaderstellende rol beter uitvoeren en wordt zij in een positie gebracht om "in control" te zijn. In het MPG worden ontwikkelingen en risico's gesignaleerd. Wanneer deze daadwerkelijk aanleiding zijn voor bestuurlijk handelen, worden deze separaat aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.

Status en doel van de grondexploitatieberekening.

De actualisatie van de grondexploitatieberekeningen, die aan dit MPG ten grondslag ligt, zijn in beginsel financieel-technisch van aard. Hierbij kan gedacht worden aan actualisatie van eenheidsprijzen en/of een bijstelling in de fasering en aanpassing van parameters met financiële consequenties voor het uiteindelijk grondexploitatie resultaat. Planinhoudelijke wijzigingen, herziening van bestaande uitgangspunten, worden altijd separaat ter besluitvorming voorgelegd.

Dit MPG geeft de financiële resultaten van de concrete uitvoering van het huidige grondbeleid weer. Naast de eerder genoemde doelen onder 1.1. "Aanleiding en doelstelling" die met het MPG worden nagestreefd zijn ook de volgende doelen onder andere van belang:

- Transparant en begrijpelijk inzicht geven ten aanzien van de:
 - méérjarige ontwikkelingen in de verschillende complexen;
 - ontwikkeling van de Algemene reserve grondexploitaties (ARG) en andere specifieke reserves en verliesvoorziening;
 - ontwikkeling van de financieringsbehoefte van de complexen;
- Input leveren voor evaluatie, actualisatie (grond)beleid en actualisatie van parameters welke worden toegepast in de te actualiseren grondexploitatieberekeningen;
- Input leveren voor monitoren en sturen van de programma's wonen, bedrijventerreinen en kantoren.

Actieve grondexploitaties.

In het MPG wordt alleen gerapporteerd over gemeentelijke actieve grondexploitaties ten aanzien van woningbouw en bedrijventerreinen.

Het komt voor dat een (private) ontwikkelaar of een combinatie van ontwikkelende private partijen een ruimtelijke ontwikkeling wil realiseren .

Geneemde ontwikkeling kan plaats vinden op gronden:

- die in eigendom zijn van één of meerdere partijen (facilitaire private ontwikkeling),
- die in eigendom zijn van de gemeente Deventer (actieve gemeentelijke grondexploitatie)
- een gecombineerde gezamenlijke ontwikkeling op private en gemeentelijke gronden ("gemengd project").

Zolang de gemeente in ontwikkelingen, waarbij sprake is van een gezamenlijke ontwikkeling (gemeentelijke gronden in combinatie met private gronden), een financieel risico loopt worden deze ontwikkelingen "traditioneel" in exploitatieberekeningen opgenomen.

1.3 Aanpak en uitgangspunten MPG

Het MPG wordt één keer per jaar in maart/april opgesteld als onderlegger bij de jaarrekening van voorgaande jaar. De financiële basis voor het MPG wordt gevormd door de:

- jaarrekening (boekwaarde 31-12 van voorgaande jaar voorafgaand aan opmaak exploitatieberekening) en
- geactualiseerde meerjarenbegroting van de diverse grondexploitaties in het nieuwe verslagjaar.

Werkwijze en resultaat bepaling.

In dit MPG wordt de stand van zaken per 1-1-2019 vastgelegd. Deze datum wordt "peildatum" genoemd. Daarvoor zijn de lopende grondexploitaties per die datum doorgerekend ten aanzien van de nog te verwachten nominale

investerings en nominale opbrengsten. Tevens is gekeken naar de fasering van voornoemde te verwachten nominale investeringen en - opbrengsten waarbij deze zijn uitgezet in de tijd met gebruik te maken van zogenaamde parameters. Gedurende de looptijd wordt ook, markttechnisch, rekening gehouden met ontwikkeling van kosten en opbrengsten in de tijd.

Door middel van het toepassen van de (samengestelde) parameters kosten- en/of opbrengstenstijging dan wel kosten- en/of opbrengstendaling, uitgedrukt in een percentage, wordt geanticipeerd op "de marktontwikkelingen". Dit wordt "indexatie" genoemd. Ook wordt rekening gehouden met toekomstige rentelasten of-baten door gebruik te maken van de parameter rente.

Uit deze berekening volgen jaarlijkse kasstromen. Het totaal van deze jaarlijkse kasstromen tot aan de einddatum van een grondexploitatie van het betreffende project leidt tot een waarde op einddatum, de Eindwaarde (EW). De eindwaarde is de waarde die ontstaat wanneer "nominale" waarden worden gefaseerd met toepassing van rente en inflatie gedurende de looptijd van het betreffende project.

De einddatum is de datum waarop het project gereed en opgeleverd is en het moment waarop betreffende grondexploitatiebegroting administratief kan worden afgesloten.

Omdat de einddatum van iedere grondexploitatieberekening van de diverse projecten verschillend kan zijn wordt de systematiek gehanteerd dat deze eindwaardesaldi (het resultaat op eindwaardedatum) van de diverse grondexploitatiebegrotingen wordt teruggerekend naar de peildatum. Door alle eindwaardesaldi terug te brengen naar 1-1-2019, de peildatum van de grondexploitatiebegrotingen, worden de projectresultaten onderling vergelijkbaar. In paragraaf 2.4. "Ontwikkelingen en parameters" wordt nader ingegaan op deze materie.

Deze berekening op peildatum 1-1-2019 wordt het netto contant maken van de eindwaardesaldi genoemd waardoor een netto contante waarde (NCW) ontstaat. Om de NCW te berekenen wordt gebruik gemaakt van een discontovoet (percentage). EW gedeeld door de discontovoet geeft het resultaat op NCW per 1-1-2019.

Discontovoet.

Dit percentage is een verplicht te hanteren voorgeschreven rentepercentage door de Commissie BBV om de NCW te bepalen en bedraagt per 1-1-2019 2% per jaar. Dit percentage is enerzijds gebaseerd op het in de afgelopen jaren meerjarig gemiddelde inflatiepercentage in de Eurozone en anderzijds op de toekomstverwachting, welke objectief is vertaald in het streven van de Europese Centrale Bank (ECB) naar een percentage van onder, maar dichtbij, de 2 procent. (Bron: Notitie grondexploitatie 2016).

Leeswijzer

- In de hoofdstukken 2 tot en met 4 wordt een beschrijving gegeven van de context relevant voor grondexploitaties. Deels bestaat dit uit gemeentelijke algemene kaders (hoofdstuk 2) en deels over ontwikkelingen ten aanzien van de beleidsvelden wonen (hoofdstuk 3) en economie (hoofdstuk 4).
- In hoofdstuk 2 paragraaf 2.3 wordt specifiek ingegaan op de Commissie BBV die voorschrijft dat de term "Bouwgrond in exploitatie" wordt gehanteerd voor grondexploitatiebegrotingen, hierna te noemen "BIE- GREX".
- In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven op de wijze waarop deze analyse gemaakt in hoofdstukken 2 tot en met 4 is vertaald in de nieuwe berekeningen.
- De doorrekening van de nieuwste BIE GREXEN heeft effect op het financieel meerjarenperspectief van de grondexploitaties en de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). Dit staat beschreven in hoofdstuk 6.
- In hoofdstuk 7, tenslotte, wordt voorgaande doorvertaald naar risico's, het weerstandsvermogen en de vermogenspositie.

Tot slot zijn aan dit MPG de volgende zes bijlagen toegevoegd:

1. Waarderen van grondposities, waarin de principes van waarderen zijn beschreven;
2. De Factsheets (vertrouwelijk) met vermelding per complex van
 - de stand van zaken
 - alsmede het programma en
 - de risico's;
3. Het risicoverloop (vertrouwelijk);
4. Aan- en verkoopboek (vertrouwelijk);
5. Bouwclaims (vertrouwelijk);
6. Per complex de meerjarenbegrotingen (vertrouwelijk).

2 Kaders & ontwikkelingen

2.1 Beleidsmatige context (rol grondbeleid)

Het grondbeleid heeft invloed op en samenhang met de uitvoering van diverse programma's zoals bijvoorbeeld Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu, Economie, Kunst en Cultuur. De beschikbaarheid van gronden en gebouwen zijn immers belangrijk voor de diverse maatschappelijke activiteiten. Dat maakt grond- en vastgoedbeleid één van de instrumenten die wij kunnen inzetten bij het stimuleren of faciliteren van activiteiten.

Nota Grondbeleid 2014- facilitair.

In 2014 heeft de gemeenteraad de Nota Grondbeleid vastgesteld. Daarin is vastgelegd dat de gemeente geen actief grondbeleid voor staat. Alleen, als de markt belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen niet op pakt of op kan pakken, maakt de gemeente een afweging of zij een actieve rol wil en kan spelen. Dit betekent dat de gemeente Deventer een *situationeel grondbeleid* voert: *passief waar kan en actief waar moet*. Het college maakt een afweging of zij gebruik wil maken van actief of facilitair/ passief grondbeleid.

Door niet de actieve rol op te pakken in de markt, dus afzien van een actief risicodragende rol, wijzigt de gemeente haar positie in een actief faciliterende speler. Indien de gemeente zelf de risico's neemt en 100% de regie voert van de ontwikkeling is zij een actief risicodragende speler geworden. Van belang is te melden dat in de Nota Grondbeleid 2014 het accent niet langer ligt op het zelf actief ontwikkelen en verkopen van de gemeentelijke gronden. De gemeente zoekt naar een ruimtelijk en maatschappelijk optimale inzet van de gronden.

De daadwerkelijke uitvoering van ruimtelijke plannen wordt zoveel als mogelijk neergelegd bij marktpartijen. Uiteraard wordt bij verkoop van gronden beoordeeld of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingsplannen van marktpartijen past binnen de door de gemeente vastgestelde ruimtelijke doelstellingen. Voorbeelden daarvan zijn de verkoop van gemeentelijke gronden in Bergweide ten behoeve van het initiatief "Deventer Experience (Stadsentree)", de ontwikkeling van "Steenbrugge" of de wijze waarop het voormalige "ROC-gebouw" aan de Diepenveenseweg is afgestoten. Op deze wijze dragen de gemeentelijke grondposities bij aan de realisatie van gemeentelijke gestelde ruimtelijke doelstellingen. De gemeente hanteert daarbij marktconforme grondprijzen. Ontwikkelrisico's liggen bij de marktpartijen.

Transformatie in relatie met grondbeleid.

De periode waarin transformatie van het grondbeleid zich afspeelt is nog redelijk kort om de effectiviteit van dit beleid te kunnen evalueren. Het is spannend om te zien of "de markt" de gewenste doelen kan en wil oppakken. Positief voorbeeld is de eerste fase van Steenbrugge, welke onder de huidige marktomstandigheden heel gemakkelijk wordt afgezet. Deze locatie wordt door marktpartijen opgepakt. Dit is overigens nog wel een locatie waar de gemeente zijn gronden met condities heeft verkocht. Feitelijk is dan ook sprake van gemeentelijke sturing via het instrument "Grondbeleid".

Actieve grondexploitaties.

Natuurlijk zijn in 2018 een aantal locaties onder 100% regie van de gemeente in ontwikkeling. Deze projecten lopen per 1-1-2019 door. Voorbeelden daarvan zijn het Bedrijvenpark A1, de Vijfde Hoek en Eikendal.

Door de gewijzigde opgave, die zich meer op de locaties binnen de bebouwde kom richt, zagen we de meer traditionele grondexploitaties veranderen naar gebiedsexploitaties. Tijdelijke exploitatie en ontwikkeling van panden maken daar veelal ook deel van uit. Dit zien we in exploitatiegebieden zoals bijvoorbeeld het Havenkwartier, Sluiskwartier en de voormalige gasfabrieklocatie (Essent). Waar de gemeente deze trend heeft ingezet, wordt deze verder voortgezet.

Duurzaamheid.

In de gemeente Deventer zijn duurzaamheidsambities zoals gasloos bouwen en EPC-0 als uitgangspunt gekozen welke doelstellingen onderdeel uitmaken van de ontwikkeling van nieuwe woon- en werkgebieden.

Materiele Vaste Activa (MVA).

Naast de actieve BIE-GREXEN heeft de gemeente Deventer nog een aantal verspreid liggende strategische gebiedslocaties in haar bezit. Deze gronden zijn ondergebracht bij Materiele Vaste Activa (MVA).

Situationeel grondbeleid.

Met betrekking tot private initiatieven op locaties waar de gemeente geen grondpositie heeft, zien we dat deze door de markt worden opgepakt. Voorbeeld daarvan is de voormalige Landbouw Hogeschool. Dit geldt ook voor ingewikkelde opgaven zoals de Stadsentree en kop Handelskade.

De gemeente stelt zich bij deze ruimtelijke ontwikkelingen faciliterend op en verkoopt gronden marktconform. De marktpartij(en) doet(n) de rest. Zoals hiervoor al geschreven is sprake van een *situationeel* grondbeleid toepassen waarbij het uitgangspunt wordt gehanteerd van passief handelen waar het kan (facilitair grondbeleid) en alleen in uitzonderingsgevallen actief optreden als het moet. Het college maakt hierin de uiteindelijke afweging.

Private initiatieven, kostenverhaal en BBV.

De ervaring bij dit soort ontwikkelingen is dat een actieve gemeentelijke houding noodzakelijk blijft. Dit vergt soms veel extra ambtelijke inzet en investering die niet meer volledig via een grondexploitatie kan worden terugverdiend. Om deze redenen is sprake van kostenverhaal bij marktpartijen waarbij alle door de gemeente geïnvesteerde bedragen in rekening wordt gebracht bij de initiatief nemende ontwikkelende partij. Voornoemde handelswijze sluit aan bij de gedachten en het karakter van de Wro/Bro en de voorgeschreven uitgangspunten, die de Commissie BBV heeft geformuleerd met betrekking tot facilitaire projecten. De Commissie BBV geeft aan, dat bij facilitaire projecten de ambtelijke en door de gemeente gerealiseerde kosten volledig verhaalbaar moeten zijn bij de initiatiefnemer. Dit is een verplichting. Daar staat zeker spanning op en vraagt om maatwerk. Bij overeenkomsten tussen de gemeente en de initiatiefnemers/ ontwikkelende partijen wordt hiermee rekening gehouden. Feit blijft wel dat de eventuele(ontwikkel en financiële)risico's van de ruimtelijke ontwikkeling veel meer dan voorheen bij de markt komen te liggen.

Ook op kleinere schaal worden traditioneel gemeentelijke ontwikkelingen door bewoners en markt opgepakt. Voorbeelden daarvan zijn Kapelweide in Lettele en het bewonersinitiatief starterswoningen in Loo. Ook hier geldt dat een faciliterende houding van de gemeente essentieel is voor het welslagen van de initiatieven.

2.2 Maatschappelijke context (uitvoering grondbeleid)

De woningmarkt is de laatste jaren zeer sterk gegroeid. In alle segmenten worden woningen gebouwd en verkocht. Dit geldt zowel voor gemeentelijke woningbouwplannen als ook voor de particuliere ontwikkelingen. Vanuit investeerders bestaat een goede belangstelling waar te nemen voor de transformatie van bestaande (kantoor)gebouwen naar woningbouw.

Ondanks voronoemde inzet zien we een groeiend tekort op de woningmarkt ontstaan. Het aantal te koop staande woningen (Funda) is in de meeste segmenten zeer gering.

Voor de komende jaren is de opgave om ook nieuwe plannen op te pakken. Dat betekent het volgende:

- Besluitvorming over de voorraad strategische gemeentelijke gronden zoals in de 2^e fase van Steenbrugge, aan de van Heetenstraat of Rielerweg/ Tjoenerstraat is actueel.
- In 2019 verwachten we de verkoop van gemeentelijke gronden in Deventer Noord-oost (Linderveld) te kunnen afronden. Daarbij verkennen wij de mogelijkheid voor het verwerven van gronden voor uitbreidingslocaties in andere delen van de gemeente (bijvoorbeeld via grondruil). Door (enkele) gronden in eigen bezit te hebben is de gemeente in staat beter innovatie van woonconcepten zoals tiny houses, erfdelers, eigen bouw en aarden huizen te kunnen faciliteren.
- Voor het Bedrijvenpark langs de A1 bestaat goede belangstelling. In 2018 is 6,5 ha verkocht. De gemeente verwacht dat deze lijn doorzet en dat deze raadsperiode ook het westelijke deel in ontwikkeling gebracht kan gaan worden. De complexe grondposities in het gebied vragen daarbij om de nodige aandacht.
- Het A1 Bedrijvenpark is een onderscheidend bedrijventerrein voor duurzaamheid en innovaties. Dat wil de gemeente verder uitbouwen. Daarom worden duurzame en innovatieve bedrijven aangemoedigd naar Deventer te komen en zich daar te vestigen.
- Ook binnen de bestaande bedrijventerreinen zien we een goede dynamiek. Daar liggen verspreid enkele gemeentelijke kavels waarop meestal kleinere bedrijven zich kunnen vestigen.
- Belangrijk is het perspectief voor de bedrijfskavels aan de Westfalenstraat, die in beeld zijn voor vestiging van het Cleantech Center Deventer. Hierdoor komt de huidige locatie langs de 4^e havenarm vrij, wat ruimte biedt aan nieuwe watergebonden bedrijvigheid. In 2018 is hier 3 ha in erfpacht uitgegeven.
- De verkoopactiviteiten zijn zo ingericht dat de krachten bedrijvenpark A1, Bergweide en Kloosterlanden, Handelpark zijn gebundeld.
- Binnen de "Poort van Deventer" worden de gebieden Teugseweg (Stadsentree) en Gasfabriekterrein verder ontwikkeld. Deze gebieden zijn kansrijke locaties voor startups en hoogwaardige, innovatieve en duurzame bedrijvigheid. Hier liggen ook kansen voor een transferium nabij de A1 dat bijdraagt aan duurzame mobiliteit.
- Modernisering en herinrichting van de oudere bedrijventerreinen Kloosterlanden en Bergweide kunnen belangrijke impulsen op het gebied van duurzaamheid, toegankelijkheid en leefbaarheid geven. Het grondbeleid van de gemeente Deventer speelt hierbij een faciliterende en stimulerende rol.

- De ontwikkeling van de sport- en leisuurstrook langs de Holterweg krijgt inmiddels vorm en inhoud. De eerste kavel is verkocht ten behoeve van de vestiging van een restaurant.

Informatie over alle gemeentelijke projecten is te vinden op de site www.deventerverkoopt.nl. Deze site wordt goed gevonden en bezocht. Dat komt ook doordat meerdere particuliere ontwikkelaars ook van deze site gebruik maken.

2.3 Ontwikkelingen en Parameters

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op taxatie en de actualisatie van grondprijzen van de vrije (sector) kavels woningbouw, bedrijfskavels en de grondprijsbepaling van projectbouw (zie ook Bijlage VII Rekentechnische uitgangspunten 2019). Daarnaast worden conclusies getrokken met betrekking tot de te hanteren meerjarige indexcijfers voor de grondopbrengsten.

Taxaties/ grondprijzen.

De gemeente hanteert het principe dat de verkoopprijs van vrije sector kavel ten behoeve van woningbouw en bedrijfskavels één keer in de twee jaar extern opnieuw wordt getaxeerd. De taxaties vormen, samen met de meerjarige indexering van de verkoopprijzen, input voor de berekeningen bij de jaarrekening 2018 en het MPG 2019

De grondprijzen voor projectmatige bouw worden residueel berekend. Deze berekeningswijze bepaald de verkoopprijs van de grond door de vrij op naam prijs (VON- prijs excl. btw.) van de woning te verminderen met de te verwachten stichtingskosten (bouwtechnische en overige stichtingskosten excl. grondwaarde en btw.) c.a. Dit betekent dat de grondprijsontwikkeling voor woningbouw in hoofdlijn bepaald wordt door de ontwikkeling van de stichtingskosten (excl. btw) en de ontwikkeling van de VON- prijs (excl. btw.) van de woning.

Voor een nadere detaillering met betrekking tot bouwkosten- en grondprijsontwikkeling c.a. wordt verwezen naar de reeds eerder dit jaar bestuurlijk vastgestelde Rekentechnische uitgangspunten welke als bijlage VII bij dit MPG is opgenomen.

Ontwikkeling: Duurzaamheid en grondwaarde.

De gemeente Deventer heeft deelgenomen aan een onderzoek naar het effect van duurzaamheidsmaatregelen op de (residuele) grondwaarde voor woningbouw. In dit onderzoek is op basis van bouwkosten en het effect op de marktwaarde van woningen beoordeeld of duurzaamheidsmaatregelen leiden tot een lagere grondwaarde. De conclusie uit dit onderzoek is dat duurzaam bouwen geen negatief effect heeft op de grondwaarde. Een uitzondering hierop is het realiseren van een vrijstaande woning conform BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw), die voor woningbouw vermoedelijk 1-1-2020 in werking treedt.

Parameters.

In de MPG2018, tabel 1 op de volgende pagina, is onderstaand overzicht met betrekking tot de parameters per 1-1-2018 opgenomen. In de MPG2019, tabel 2 op de volgende pagina, zijn de parameters aangegeven die per 1-1-2019 zijn toegepast in de grondexploitaties waarin met name een nieuwe parameter is geïntroduceerd voor kostenstijging van de plankosten ook apparaatskosten genoemd. De plankostenbudgetten bestaan voor 50% uit apparaatskosten en 50% uit inkoop en advies door derden.

In de begroting 2019 is uitgegaan van een gemiddelde indexatie van 3,5%. Dit wordt gehanteerd om de budgetten voor apparaatskosten van prijspeil 1-1-2018 naar 1-1-2019 te brengen. Vanaf 2020 wordt rekening gehouden met 3,0%.

Ter vergelijking met de MPG per 1-1-2018 zijn de parameters per die datum opgenomen in Tabel 1 "Overzicht parameters per 1-1-2018 in de MPG2018". Hieruit blijkt dat de enige wijziging die zicht heeft voorgedaan te maken heeft met de introductie van de parameter voor kostenstijging plankosten.

Tabel 1 Overzicht parameters per 1-1-2018 in de MPG2018

	2018	2019-2021	2022 e.v.
Kostenstijging	2,5%	2,5%	2,0%
Kostenstijging plankosten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Opbrengststijging woningbouw	0,0%	2,0%	1,0%
Opbrengststijging bedrijfskavels	0,0%	1,0%	1,0%
Opbrengststijging bedrijfskavels A1	0,0%	2,0%	2,0%
Discontovoet	2,0%	2,0%	2,0%

Tabel 2 Overzicht parameters per 1-1-2019 in de **MPG2019**

	2019	2020-2022	2023 e.v.
Kostenstijging	2,5%	2,5%	2,0%
Kostenstijging plankosten *)	3,5%	3,0%	3,0%
Opbrengststijging woningbouw	0,0%	2,0%	1,0%
Opbrengststijging bedrijfskavels	0,0%	1,0%	1,0%
Opbrengststijging bedrijfskavels A1	0,0%	2,0%	2,0%
Discontovoet	2,0%	2,0%	2,0%

*) Na vaststelling "Rekentechnische uitgangspunten 2019" is het % van dit onderdeel opnieuw beoordeeld en aangepast.

Uitzondering.

Uitzondering op bovenstaand overzicht voor de MPG2019 is het project bedrijvenpark A1. Daar wordt met een opbrengststijging vanaf 2020 tot en met 2028 van 2% gerekend.

Verschil tussen kosten- en opbrengstenstijging.

Belangrijk is het verschil dat tussen kosten- en opbrengstenstijging bestaat. Gekozen is voor een reëel, maar ook voorzichtig, uitgangspunt.

De kostenstijging wordt niet toegepast op afdracht aan fondsen indien deze zich voordoen, Op ontvangen subsidie is opbrengstenstijging niet van toepassing.

Het komt voor dat er in projecten afspraken zijn gemaakt over grondverkoop maar dat de overdracht daarvan in een later jaar plaatsvindt, zonder dat daarbij rekening wordt gehouden met een indexering. In dit geval kan een afwijkende indexering gehanteerd worden.

Beperking indexberekening opbrengsten.

Vanaf het 11^e jaar na 2019, dus per 1-1-2029, wordt conform de beheermaatregel in het kader van beperking risico's gesteld door de Commissie BBV welke is ingegaan per 1-1-2016, geen opbrengststijging voor de vervolgjaren toegepast. Dit heeft te maken met het feit dat de BBV regelgeving aangeeft dat voortschrijdend ná 10 geen renteopbrengsten in de grex mogen worden opgenomen als beheermaatregel. Dit is van toepassing op Eikendal en Bedrijvenpark A1.

2.4 Doorontwikkeling risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van werkzaamheden rondom de grondexploitaties. In de loop van de jaren is/wordt hier aan gewerkt, zowel op projectniveau, programmaniveau als ook op het niveau van de planning & control cyclus. Ook in 2019 wordt hier verder invulling aan gegeven.

Projectmatig werken is een belangrijke beheermaatregel om risico's te identificeren, te kwantificeren en te beheersen. Regelmatig wordt een risicosessie georganiseerd binnen projecten, waarin alle te benoemen risico's in beeld worden gebracht.

Voor de risico's met een financiële impact wordt als volgt gehandeld:

- Het bruto risicobedrag moet worden omgezet in een netto risicobedrag. Feitelijk is dat een vertaling van het bruto bedrag keer de kans dat dit risico zich zal voordoen (bedrag x kans).
- De berekeningswijze is voor alle projecten uniform, echter de bepaling van de risico's en het bruto bedrag verschilt per project. De specifieke omstandigheden en benaderingen van een project als bijvoorbeeld Havenkwartier verschilt nu eenmaal sterk met het bedrijvenpark A1. Ook is de nieuwe ontwikkelingswijze van Steenbrugge niet te vergelijken met de traditionele Vijfhoek benadering.

- Risico's, waarvan geconstateerd wordt dat deze enige importantie hebben, worden opgenomen in Lias. Binnen Lias worden oorspronkelijk gesignaleerde bruto risico's opgenomen.
- Vervolgens wordt volgens het systeem in Lias een kans van optreden bepaald.
- Deze kans van optreden wordt door de projectmanager bepaald in afstemming met de programmamanager en ambtelijk opdrachtgever.
- De kansinschatting bestaat uit een optelsom van meerdere factoren, maar is natuurlijk altijd een professioneel intuïtieve. Te noemen zijn mogelijke beheermaatregelen, de tijd, inschatting van de markt et cetera.
- Aldus ontstaan de netto gesignaleerde risico's.

Vervolgens wordt in samenspraak tussen projectmanager, programmamanager en ambtelijk opdrachtgever bepaald of voor de gesignaleerde risico's een beroep wordt gedaan op het gemeentelijke weerstandvermogen. Dat is afhankelijk van factoren zoals het moment van optreden, onderlinge afhankelijkheden en consistentie op programmaniveau. Alle netto gesignaleerde risico's waarvoor een beroep op het weerstandvermogen wordt gedaan, worden bij elkaar opgeteld. Die optelsom levert het bedrag op waarvoor vanuit de gezamenlijke grondexploitaties een beroep wordt gedaan op het gemeentelijke weerstandvermogen.

3 Programmering woningbouw

3.1 Inleiding

Ook in 2018 zette de opleving van de woningbouwproductie in Deventer voor alle segmenten door. Dit geldt voor zowel gemeentelijke plannen als ook voor particuliere ontwikkelingen in uitbreidingen en binnen de bebouwde kom. Dit uit zich in de oplevercijfers voor 2018. Qua oplevering was 2018 met name het jaar van de eerste opleveringen Steenbrugge en de oplevering van het Vestingkwartier.

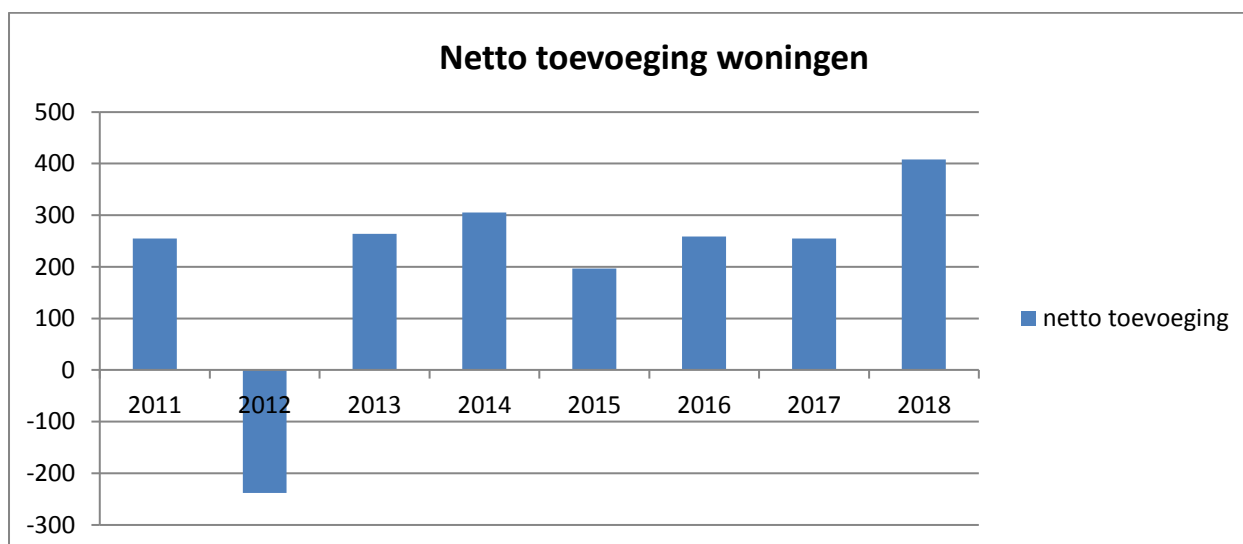
3.2 Realisatie wonen

Het volgende aantal woningen is de voorgaande jaren toegevoegd aan de woningvoorraad (zie ook tabel 4 hierna op de volgende bladzijde):

Tabel 3 Toevoeging woningvoorraad 2011 t/m 2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
bruto	282	158	464	406	260	326	285	408
sloop	27	396	200	101	63	67	30	0
netto	255	-238	264	305	197	259	255	408

Figuur 1 Realisatie woningbouw 2010-2018

Realisatie ten opzichte van het beleid:

Kwantitatief/kwalitatief:

De woningbehoefte van Deventer, zoals vastgesteld in de Woonvisie 2018, bedraagt een netto toevoeging van 3.000 woningen in 10 jaar.

In de Woonvisie 2018 is voor de eerste 5 jaren een taakstellend nieuwbouwprogramma van tenminste 350 woningen (netto toevoeging) per jaar opgenomen.

De taakstelling voor 2018 is gehaald. Het gaat om een netto toevoeging van (voorlopig) 408 woningen. 408 Woningen zijn als volgt onderverdeeld:

- 137 koopwoningen,
- 134 huurwoningen van de corporaties, -
- 48 huurwoningen van particuliere verhuurders en
- 89 studentenunits voor een periode van

In de volgende tabel, tabel 4 "Realisatie woningbouw 2010-2018 naar segmenten", is een an der aangegeven.

Tabel 4 Realisatie woningbouw 2010-2018 naar segmenten

Realisatie 2010-2017					Toe- voe- ging in 2018	Sloop in 2018	Totaal bruto t/m 2018	Totaal netto t/m 2018
	Bouw (bruto) t/m 2017	Aan- deel van totaal	Sloop t/m 2017	Netto t/m 2017				
	Aantal	%	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal/%	Aantal
	1	2	3	4	5	6	7	8
				1 -/ - 3			1 + 5	7 + 3
Koopwoningen								
sociaal laag (< 174.000)	390	16	-10	380	23	0	413 (14,8%)	403 (23,5%)
sociaal hoog (174.000-200.000)								
vrije sector (> 200.000)	763	32	-20	743	114	0	877 (31,5%)	857 (50,0%)
totaal koop	1.153	48	-30	1.123	137	0	1.290 (46,3%)	1260 (73,5%)
Huurwoningen								
sociaal	1.038	44	-1.041	-3	223	0	1.261 (45,3%)	220 (12,8%)
vrije sector	187	8	0	187	48	0	235 (8,4%)	235 (13,7%)
totaal huur	1.225	52	-1.041	184	271	0	1.496 (53,7%)	455 (26,5%)
Totaal	2.378	100	-1071	1.307	408	0	2.786 100,0%	1715 (100%)

In onderstaande tabel, tabel 5 "Confrontatie realisatie met woningbehoefte", is de kwalitatieve woningbehoefte (Woonvisie 2018) geconfronteerd met de realisatie. Hierbij dient opgemerkt te worden dat er niet voor de gehele periode 2010-2018 hetzelfde programma van toepassing was. In 2014 is deze naar aanleiding van het WMO en naar aanleiding van de (nieuwe) Woonvisie 2018 bijgesteld. Dit leidt tot het volgende beeld:

Tabel 5 Confrontatie realisatie met woningbehoefte

	Programma o.b.v. Woonvisie 2018	Bruto realisatie 2010-2018
Sociale koop laag/hoog	15-20%	15%
Vrije sector middelduur/ duur	45-50%	32%
Totaal koop	60-70%	47%
Sociale huur	20-30%	45%
Vrije sector huur	10%	8%
Totaal huur	30-40%	53%

Bruto percentage huur lijkt, net als vorig jaren, afgezet tegen het beleid te hoog maar hierbij dient opgemerkt te worden dat het bijna altijd gaat om vervanging van gesloopte sociale huurwoningen. In deze periode heeft de nieuwbouw in de herstructureringswijken plaats gevonden.

Vanaf 2015 wordt uitgegaan van het op peil houden van de omvang van de sociale huurvoorraad. Ook wordt opgemerkt dat de oplevering in 2018 een groot deel van sociale huur nieuwbouw tijdelijke woonunits studenten

betrof. Deze transformaties betreffen echter wel een specifiek aanbod. Komende jaren zal het percentage koop in opleveringen weer toenemen.

Conclusies realisatie woningbouw:

- Sociale koop:
 - bruto aandeel past qua realisatie binnen de bandbreedte van de Woonvisie 2018;
 - in de Woonvisie 2018 wordt geconcludeerd dat Deventer een grote voorraad woningen heeft in het goedkoopste segment. Confrontatie van voorraad met de omvang van de doelgroep van beleid laat zien dat er in Deventer op dit moment voldoende sociale huur- en goedkope koopwoningen zijn. We verwachten dat de omvang van de doelgroep, als gevolg van het herstel van de economische crisis, de komende jaren zal afnemen;
- Sociale huur:
 - bruto realisatie ligt boven het programma van de Woonvisie; netto is echter de beoogde inhaalslag gemaakt;
 - in de Woonvisie 2018 wordt geconcludeerd dat de gemeente de sociale huurvoorraad op het huidige peil wil handhaven en de vraag en aanbod de komende jaren met onze partners blijven monitoren.
- Vrije sector koop;
 - ligt met 32% bruto nog lager dan het programma van de Woonvisie 2018 (is wel iets gestegen met de eerste opleveringen Steenbrugge en Vestingkwartier); echter zal dit percentage na de afronding van de herstructureringswijken en met opleveringen binnen de rest van Steenbrugge gaan stijgen;
- Vrije sector huur:
 - marktontwikkelingen laten zien dat de vraag naar vrije-sector huur is toegenomen en dit merkt de gemeente Deventer ook;
 - In de Woonvisie 2018 wordt geconcludeerd dat het middeldure huursegment in Deventer beperkt aanwezig is en circa 4% bedraagt. Vanuit meerdere doelgroepen groeit de belangstelling voor deze woningen. Doel is dan ook het aanbod van middeldure huur (€ 700,00 - € 900,00 per maand) in Deventer te versterken. In het woningbouwprogramma op basis van de Woonvisie 2018 is daarom een percentage van 10% opgenomen.

3.3 Behoefteprognose wonen

In oktober 2017 is de behoefteprognose (prognose voor huishoudens) geactualiseerd door “Kennis en Verkenning” door middel van “De woningmarktanalyse Deventer 2017”.

De bandbreedte van de huishoudenprognose geeft het gewenste programma aan.

De bovenkant van de bandbreedte geeft aan dat er in de periode tot en met 2027 geprognoseerd 3.200 huishoudens bij komen. De onderkant van de bandbreedte gaat ervan uit dat er in diezelfde periode 2.800 huishoudens bij komen.

Men verwacht dat de groei ná 2027 geleidelijk afvlakt. Tot en met 2035 voor de bovenkant van de bandbreedte is een toename te verwachten van 1.600 huishoudens, voor de onderkant van de bandbreedte is dit aantal 1.200 huishoudens.

Voor 2018 t/m 2027 komt scenario 2 (onderkant) uit op 280 huishoudens en scenario 1 (bovenkant) op 320 huishoudens netto groei per jaar.

De planningslijst met de woningbouwplannen voor de komende tien jaar (2019 tot en met 2028) kent een netto toevoeging van 420 woningen per jaar totaal (zacht en (semi)hard) en per jaar 273 woningen netto toevoeging (semi)hard). Hiermee kunnen de scenario's voor de eerstkomende tien jaar bediend worden.

De komende jaren wordt een verdere groei van kleine huishoudens verwacht. Het percentage kleine huishoudens neemt toe van 34% naar 40% in 2035.

3.4 Prognose Kwantitatief

Met de provincie heeft de gemeente nieuwbouwafspraken die uitgaan van het toevoegen van 3.000 woningen in 10 jaar (tot en met 2028). Gezien de druk op de woningmarkt en om op korte termijn te voorzien in de behoefte, gaat de gemeente voor de komende 5 jaar uit van een taakstellend nieuwbouwprogramma van tenminste 350 woningen netto toevoeging per jaar.

De volgende pagina, tabel 6 “Plancapaciteit woninbouw 2019 -2028”, geeft de Deventer plancapaciteit/ woningbouwprogramma voor de periode 2019-2028 weer. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in (semi) harde en zachte plannen.

Tabel 6 Plancapaciteit woningbouw 2019 – 2028 in aantallen

Soort woning	(semi)hard ¹	zacht	Totaal	%
Huur				
Sociale huur	715	343	1.058 ²	25,1
Vrije sector huur	398	377	775	18,4
Subtotaal	1113	720	1.833	43,5
Koop				
Sociale koop (laag)	83	68	151	3,6
Sociale koop (hoog)	202	69	271	6,4
Vrije sector (middelduur en duur)	1.096	856	1.952	46,4
Subtotaal Koop	1.381	993	2.374	56,4
Bruto plancapaciteit	2.494	1.713	4.207	100,0
Sloop	0	200	200	
Netto plancapaciteit	2.494	1.513	4.007	

	(semi)hard	Zacht	Totaal	%
Inbreiding/herstructurering	1.052	1.713	2.765	65,7
Uitbreiding	1.442	0	1.442	34,3
Bruto plancapaciteit	2.494	1.713	4.207	100,0

Op basis van de woningbouwplannen zoals die nu voor liggen, is de bandbreedte van de netto plancapaciteit circa 250 woningen (semi-hard en hard) tot 400 woningen (semi-hard, hard en zacht) per jaar.

Hieruit kunnen we concluderen dat het woningprogramma de vraag (300 tot 350 woningen per jaar) kan bedienen. Op basis van ervaring weet de gemeente dat niet alle zachte plannen binnen de periode 2019 tot en met 2028 gerealiseerd worden. Dit betekent dat nog ruimte is om voor circa 75 woningen per jaar aan zachte plannen op te pakken.

Een deel van de afgesproken productie wordt gerealiseerd via de gemeentelijke grondexploitatie.

Van de ongeveer 4.200 geprognosticeerde woningen (hard en zachte plannen) voor de komende 10 jaar, zijn ongeveer 1.960 woningen geprogrammeerd via de gemeentelijke grondexploitatie of potentieel toekomstige grondexploitatie. Omdat al een groot deel van de plannen klaar ligt voor uitgifte of reeds in productie is genomen, is dit een reëel uitgangspunt.

In tabel 7 op de volgende pagina is de plancapaciteit aangegeven die is opgenomen in de vigerende grondexploitatiebegrotingen. In deze tabel is aangegeven de plancapaciteit van de woningbouw in aantallen waarmee in de gemeentelijke grondexploitatie in de periode 2019 tot en met 2028 rekening wordt gehouden en als zodanig over de jaren zijn gefaseerd.

¹ Bij semi-hard en zacht is het programma vaak nog indicatief

² Hierbij wordt opgemerkt dat hierin ook de studentenwoningen DUWO (worden op dit moment gebouwd) en de geplande studentenwoningen Handelskade zijn meegeteld. Het gaat hier om een totaal van 329 woningen. Verder betreft het ook (sociale) huur in het particuliere segment (vooral transformatie naar kleinere appartementen). Corporaties nemen dus maar een deel van dit aantal voor hun rekening.

Tabel 7 Plancapaciteit woningbouw gemeentelijke grondexploitaties 2019 – 2028 in aantallen

Soort woning	(semi)hard	Zacht	Totaal
Huur			
Sociale huur (laag en hoog)	502	18	520
Vrije sector huur	222	0	222
Subtotaal	724	18	742
Koop			
Sociale koop (laag)	58	34	92
Sociale koop (hoog)	135	8	143
Vrije sector (middelduur en duur)	692	291	983
Subtotaal Koop	885	333	1.218
Bruto plancapaciteit	1.609	351	1.960
Sloop	0	0	0
Netto plancapaciteit	1.609	351	1.960

Soort woning	(semi)hard	Zacht	Totaal
Inbreiding/herstructurering	291	351	642
Uitbreiding	1.318	0	1.318
Bruto plancapaciteit	1.609	351	1.960

Kwalitatief:

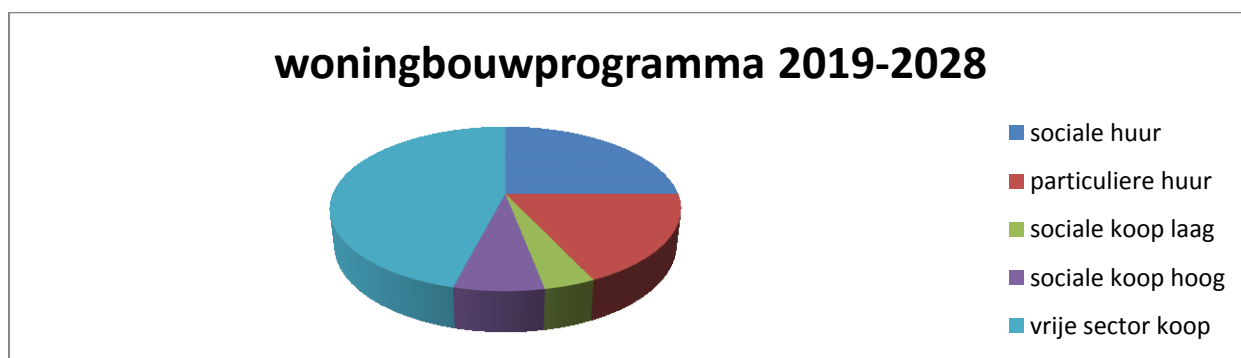
In onderstaande tabel, tabel 8 “Confrontatie kwalitatieve woningbehoefte met woningbouwplannen” is de kwalitatieve woningbehoefte geconfronteerd met de woningbouwplannen en dit leidt tot het volgende beeld:

Tabel 8 Confrontatie kwalitatieve woningbehoefte met woningbouwplannen

	Programma o.b.v. Woonvisie 2018 in %	Deventer woningbouw- programma 2019-2028 in %
Sociale koop laag	5	4
Sociale koop hoog	10-15	7
Vrije sector middelduur en duur	45-50	46
Totaal koop	60-70	57
Sociale huur	20-30	25
Vrije sector huur	10	18
Totaal huur	30-40	43

In de volgende figuur, figuur 2 Woningbouwprogramma 2019-2028, is grafisch het woningbouwprogramma weergegeven.

Figuur 2 Woningbouwprogramma 2019-2028

- **Verdeling koop en huur.**

De verdeling *koop en huur* in ons woningbouwprogramma valt nagenoeg binnen de bandbreedte, zoals vastgesteld in de vorige Woonvisie (2014).

In de nieuwe Woonvisie 2018 is een aantal accentverschuivingen opgenomen voor het woningbouwprogramma. Deze hebben vooral betrekking op het vrije sector huursegment (€ 700 -€ 900) en het lage sociale koopsegment.

In de plannen zit een groter deel vrije sector huur dan in het verleden als uitgangspunt diende van het vastgestelde beleid. Dit beleid is echter in de nieuwe Woonvisie aangepast (zie paragraaf 5.2.).

Marktontwikkelingen laten zien dat de vraag naar vrije sector huur toeneemt, als gevolg van onder andere ontwikkelingen op de hypotheekmarkt. Dat merkt de gemeente Deventer ook en daarom wil de gemeente dit segment in Deventer versterken.

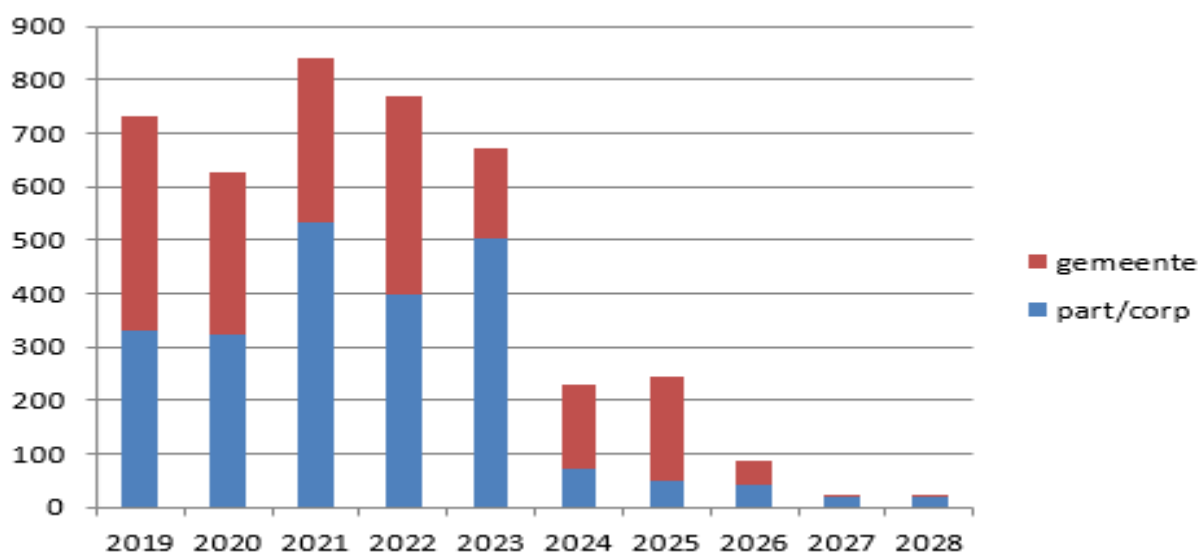
- **Sociale huur en (goedkope) koop.**

Het programma *sociale koop laag* lijkt wellicht laag in de plannen, maar de huidige woningvoorraad van Deventer bestaat voor meer dan de helft uit deze categorie. Uit de woningmarktanalyse blijkt dat de kernvoorraad (sociale huur en goedkope koop) op peil is. De gemeente zet dan ook met name in op aansluitende segmenten (sociale koop, vrije markt koop en middeldure huur).

Vanuit de groeiende groep kleine huishoudens blijft er wel vraag naar het goedkope segment. Toevoeging van deze categorie goedkope woningbouw moet dan ook zorgvuldig afgewogen worden.

In figuur 3 is het meerjarig verloop van het totale woningbouwprogramma (hard, semi-hard en zacht) weergegeven (uitgaande van jaar van oplevering)³⁾:

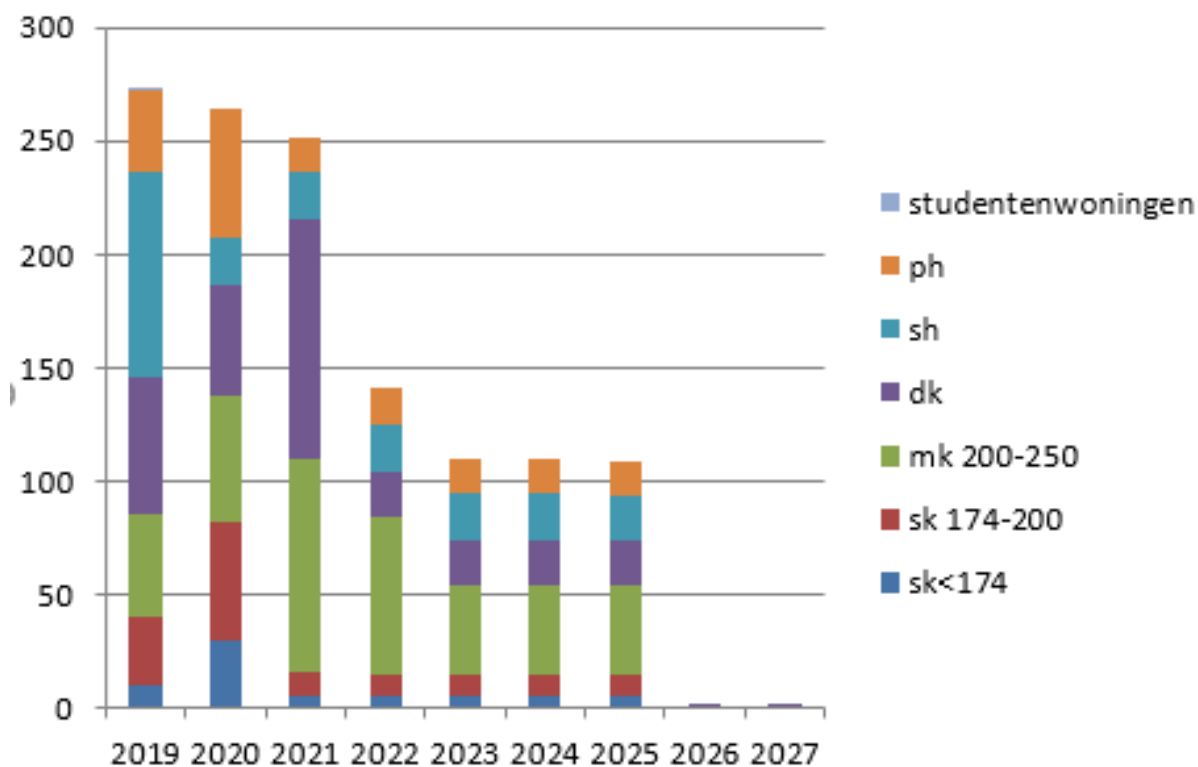
Figuur 3 Totale woningbouwprogramma 2019-2028 (hard, semi-hard en zacht)

In de figuur 4 “Woningbouwprogramma gemeentelijke grondexploitaties 2019 – 2028 naar segmenten” op de volgende pagina is in detail het meerjarig verloop van de gemeentelijke woningbouwprojecten (de huidige grondexploitaties) schematisch in grafiek aangegeven (uitgaande van jaar van verkoop).

³⁾ Opgemerkt dient te worden dat de komende jaren weer een piek in de programmering te zien is. Dit is zoals het was voor de crisis op de woningmarkt. In de praktijk echter zal een deel van deze plannen doorschuiven in de tijd.

Figuur 4 Woningbouwprogramma gemeentelijke grondexploitaties 2019 – 2028 naar segmenten

Conclusies prognose:

- **Totaal netto plancapaciteit:**
Totaal netto plancapaciteit (semi)hard van 2.494 woningen (Tabel 6: Plancapaciteit woningbouw 2019 – 2028) ligt onder het maximum programma en komt uit op 250 netto per jaar.
Er is dus nog ruimte om zachte plannen op te pakken, ook met het oog op de eerder genoemde afspraken met de provincie (300 tot 350 woningen per jaar);
- **Programmering:**
Piek in de programmering zit hem in de eerste jaren. Daarmee moet het programma uit de Woonvisie (350 woningen in de komende 5 jaar) waargemaakt kunnen worden.
- **Sociale huur:**
Prognose sluit aan bij het programma van de Woonvisie;
- **Vrije sector koop;**
De prognose sluit aan bij de Woonvisie;
- **Vrije sector huur:**
Marktontwikkelingen laten zien dat de vraag naar vrije-sector huur toeneemt, als gevolg van onder andere de ontwikkelingen op de hypotheekmarkt. Dat merken we ook in Deventer met 18% in de (deels nog zachte) plannen.

4 Programmering bedrijven en voorzieningen

4.1 Inleiding

De verkoop van bedrijventerreinen is sinds 2017 weer aangetrokken. Dit heeft geleid tot het aantrekken van verkopen in 2018:

- **Bedrijvenpark A1:**
 - Op het Bedrijvenpark A1 waren de verkopen in 2018 totaal 6,5 ha. en onderschrijft dit het uitgangspunt en de verwachting dat ook komend jaar minimaal 6 ha. uitgeefbaar terrein kan worden uitgegeven op Bedrijvenpark A1. Vanaf 2020 is de gemiddelde uitgifte gecalculeerd op circa 4 ha. per jaar.
 - Verder zijn er diverse nieuwe contacten gelegd met en betaalde opties verleend aan potentiële afnemers voor gronden langs de A1 op het bedrijvenpark.
- **Stadsentree (Teugseweg):**

Ten aanzien van het complex Stadsentree (Teugseweg) wordt gemeentelijke grond (circa 0,95 ha.) uitgegeven als onderdeel van een totale package deal als resultaat van gevoerde onderhandelingen.
- **Krachten bundelen:**

De verkoopactiviteiten zijn zo ingericht dat de “krachten” van het Bedrijvenpark A1 en de locaties Bergweide, Kloosterlanden en Handelpark zijn gebundeld.
- **Schegzone**

Ook voor de Schegzone zien we een groeiende belangstelling. Er is 0,4 ha verkocht aan McDonalds.
- **Overige bedrijventerreinen:**
 - Naast het Bedrijvenpark A1 en de Schegzone zijn er nog vijf andere bedrijventerrein, te weten de locaties:
 - o Westfalenstraat;
 - o Holterwegzone (Leisurestrip);
 - o Gasfabrieksterrein
 - o Lettele en
 - o Bathmen Looweg.
 - Voor deze vijf bedrijventerreinen is de komende 5 jaar totaal 10,74 ha. uitgeefbaar terrein in bovengenoemde grondexploitaties gecalculeerd. Dit betekent een gemiddelde gronduitgifteprognose op betreffende bedrijvenlocaties exclusief Bedrijvenpark A1 en Stadsentree (Teugseweg) van circa 2,14 ha. per jaar.

4.2 Realisatie bedrijventerrein en voorzieningen

Bedrijvenpark A1

In de volgende tabel zijn de totaal geleverde en notarieel geplande overdrachten van gronden ter grootte van circa 6,52 ha. op het Bedrijvenpark A1 weergegeven.

Tabel 9 Geleverde en notarieel geplande overdrachten van gronden 2018 Bedrijvenpark A1

Bedrijfsnaam	Oppervlakte (afgerond in ha.)
IJsselbouw en Ontwikkeling b.v.	0,18
Rotrip Europe b.v. Team Sunweb	0,29
Lignarius Beheer b.v./Alpac	0,13
Sligro Foodgroup Nederland b.v.	4,85
Stichting Leger des Heils	1,07
Totaal verkopen Bedrijvenpark A1	6,52 (65.190 m ²)

Met betrekking tot het reserveren van kavels is circa 11,8 ha. belegd. De belangstelling is dus zeker goed te noemen.

Andere bedrijvenlocaties

- Voor wat betreft de kleinere locaties Bedrijventerrein Lettele en Bedrijventerrein Looweg hebben zich in 2018 geen gegadigden gemeld.
- Ten aanzien van de afgesloten complexen Bergweide is 0,7 ha verkocht.
- De verkoop en verhuur van panden voor creatieve bedrijfsmatige functies (Havenkwartier) loopt naar verwachting.

Gerealiseerde verkopen

Gerealiseerde verkopen grondexploitatie complexen ziet er volgt uit:

- A1		6,52 ha.
- Westfalenstraat (erfpacht)		3,00 ha
- Holterwegzone		<u>0,42 ha</u>
	Sub-totaal	9,94 ha,
- Bergweide 3 en andere afgesloten complexen		<u>1,13 ha</u>
	Totaal	<u>11,07 ha.</u>

4.3 Behoefteprognose bedrijven en voorzieningen

In 2017 is de vraagbehoefte opnieuw beoordeeld en regionaal zijn afspraken gemaakt over de te volgen regionale bedrijvenprogrammering West-Overijssel. Economische prognoses geven een groei voor Nederland aan voor de komende jaren.

De gemeente Deventer ziet deze landelijk groei ook terug in toenemende belangstelling voor bedrijfskavels.

Berekend is dat Deventer behoefte heeft aan circa 4 ha. nieuw bedrijventerrein per jaar.

Bij de beoordeling van deze hoeveelheid nieuwe vraag naar bedrijventerreinbehoefte is rekening gehouden met extra vraag in goede jaren en een mindere vraag in economisch slechtere tijden.

Van voorgaande twee uitersten is een gemiddelde ruimtebehoefte berekend. Door van deze gemiddelde ruimtebehoefte uit te gaan is de gemeente Deventer voorbereid om op de toekomstige vraag naar bedrijventerreinen te anticiperen waardoor een snelle reactie op actuele marktomstandigheden mogelijk wordt.

In de regionale afspraken over bedrijventerreinen is onderstaande tabel opgenomen:

Tabel 10 Hard planaanbod en vraagaming per gemeente.

Gemeente	Hard planaanbod	Vraagaming 2016-2018					
		100% versneld	Gemiddeld	90% versneld	Gemiddeld	80% versneld	Gemiddeld
	ha.	ha.	ha.	ha.	ha.	ha.	ha.
Dalfsen	17,70	28,00	25,00	25,00	23,00	23,00	20,00
DEVENTER	50,30	41,00	36,00	37,00	32,00	33,00	29,00
Hardenberg	61,80	89,00	81,00	80,00	73,00	72,00	65,00

Om het harde planaanbod van 50,3 ha in 10 jaar tijd te kunnen uitgeven, moet de gemeente gemiddeld circa 5,0 ha. per jaar gemeentebreed uitgeven.

In Deventer is in 2018 totaal voor 11,07 ha. aan (gemeentelijke) bedrijfsgronden (dus niet alleen gronden op Bedrijvenpark A1) gepasseerd bij de notaris. Dit is ruim meer dan het gemiddelde jaar gemiddelde van 5,0 ha. totaal. Gezien de hoeveelheid betaalde reserveringen op Bedrijvenpark A1 per ultimo 2018 (11,8 ha.) is de verwachting dat het geprognosticeerde aantal van circa 6,4 ha. in 2019 wordt gerealiseerd.

4.4 Prognose bedrijven en voorzieningen

In de tabellen op de volgende pagina, gerangschikt onder tabel 11, allen gerangschikt onder één tabelnummer vanuit praktisch oogpunt, is het beschikbare oppervlak bedrijventerrein en voorzieningen weergegeven.

Tabel 11 Beschikbare oppervlakten bedrijventerreinen en voorzieningen conform de grondexploitatie per 1-1-2019:

Locatie bedrijventerrein Deventer	Gemeentelijk programma			
	Bestemming	Totaal beschikbaar in ha.	Gerealiseerde uitgifte in ha.	Restant beschikbaar in ha.
Bergweide fase 5.2. -Teugseweg	bedrijventerrein	0,95	0,00	0,95
Bergweide Vuilstort Westfalenstraat	bedrijventerrein	15,47	9,40	6,07
Bedrijvenpark A1	bedrijventerrein	59,28	14,03	45,25
Totaal		75,70	23,43	52,27

Locatie bedrijventerrein dorpen	Gemeentelijk programma			
	Bestemming	Totaal beschikbaar in ha.	Gerealiseerde uitgifte in ha.	Restant beschikbaar in ha.
Bathmen: Looweg	bedrijventerrein	0,51	0,00	0,51
Bathmen: Woertmansweg	bedrijventerrein	0,30	0,00	0,30
Lettele	bedrijventerrein	1,38	0,93	0,45
Totaal		2,19	0,93	1,26

Locatie voorzieningen	Gemeentelijk programma		
	Bestemming	Gerealiseerde uitgifte in ha.	Restant beschikbaar in ha.
Deventer: Holterwegzone (Lesurestrip)	voorziening	0,42	2,64
Deventer: Gasfabriek)	voorziening	0,00	1,07
Totaal		0,42	3,71

Locatie bedrijventerrein Afgesloten projecten	Bestemming	Gemeentelijk programma		
		Gerealiseerde uitgifte in ha. (circa)	Restant beschikbaar in ha. (circa)	Bijzonderheden
Deventer: Bergweide 3	bedrijventerrein	0,70	0,20	3 Kavels Hunneperkade verkocht
Deventer: Handelspark De wetering	bedrijventerrein	0,00	0,30	1 Kavel beschikbaar
Deventer: De Snipperling	bedrijventerrein	0,00	1,25	Geen
Totaal		0,70	1,75	

Op de volgende pagina treft u een samenvatting aan van het méérjarig programma voor bedrijventerreinen en voorzieningen conform de grondexploitatiebegrotingen per 1-1-2019.

Zowel voor bedrijventerreinen (Tabel 12 (Méérjarig programma bedrijventerreinen 2019 – 20130) als ook voor voorzieningen (Méérjarige programma voorzieningen 2019 – 2024) zijn de hoeveelheden uitgedrukt in m² en ondergebracht in een tabel- en grafiekvorm.

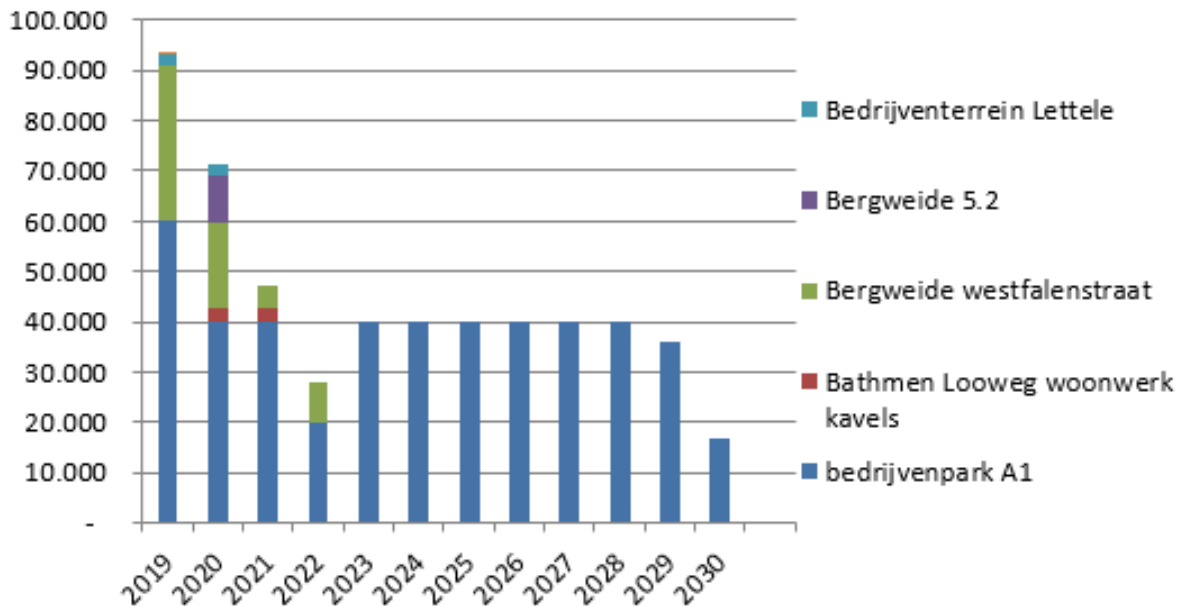
Samengevat ziet het meerjarig programma bedrijventerreinen er als volgt uit conform de grondexploitatiebegroting:

Tabel 12 Méérjarige programma bedrijventerreinen 2019 - 2030 (in m²)

Projecten	Totaal	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijvenpark A1	452.511	60.000	40.000	40.000	20.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	35.859	16.652
Bathmen Looweg woonwerk	5.100		2.550	2.550									
Bergweide Westfalenstraat	60.708	30.953	17.231	4.644	7.880								
Bergweide 5.2 (Teugseweg)	9.500		9.500										
Bedrijventerrein Lettele	4.550	2.275	2.275										
Totaal	532.369	93.228	71.556	47.194	27.880	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	35.859	16.652

Méérjarig ziet het programma bedrijventerreinen grafisch er als volgt uit:

Figuur 5 Méérjarige programma bedrijventerreinen 2019 – 2030 (in m²):

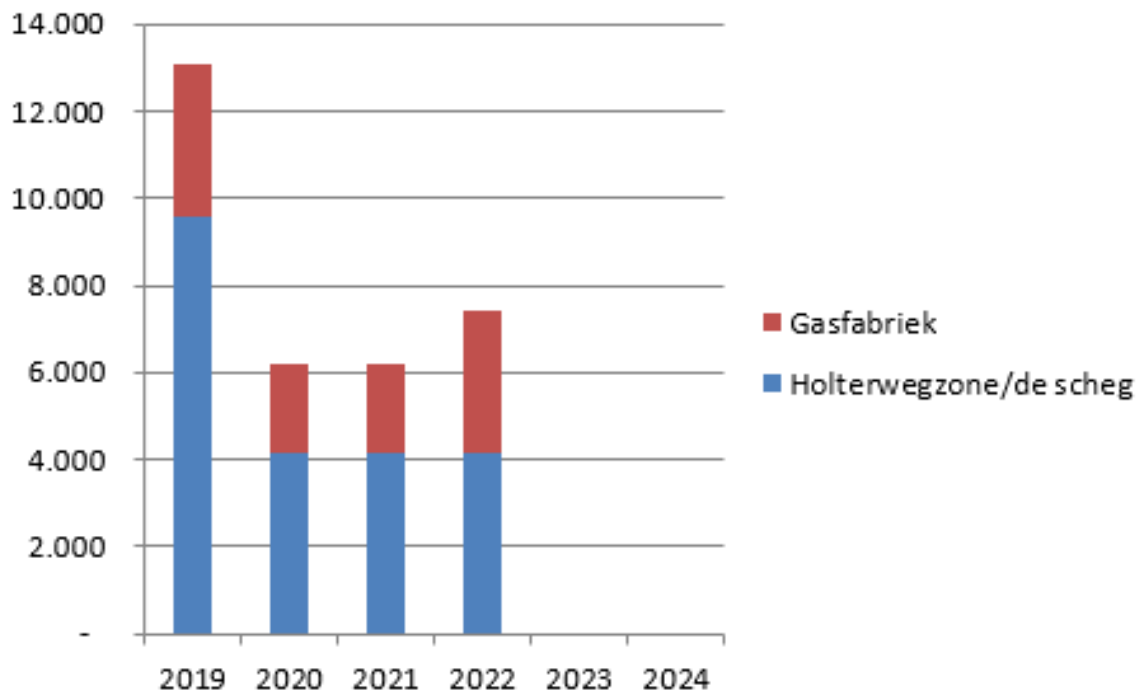
Samengevat ziet het meerjarig programma voorzieningen er als volgt uit conform de grondexploitatiebegroting:

Tabel 13 Méérjarige programma voorzieningen 2019 – 2024 (in m²)

Projecten	Totaal	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Holterwegzone/ de Scheg	26.329	9.609	4.180	4.180	4.180	4.180	
Gasfabriek	10.727	3.477	2.000	2.000	3.250		
	37.056	13.086	6.180	6.180	7.430	4.180	0

Op de volgende pagina is grafisch weergegeven in figuur 6 “Programma voorzieningen 2019-2023 (in m²)” hoe het méérjarig programma voorzieningen de komende de jaren uit zal zien.

Figuur 6 Programma voorzieningen 2019-2023 (in m²):

5 Toelichting op de actualisatie 2019

5.1 Inleiding

Algemeen

De grondexploitaties zijn onderverdeeld in:

- in exploitatie genomen gronden, hierna te noemen Bouwgrond in exploitatie (BIE) en
- niet in exploitatie genomen gronden, dit zijn de tot 1-1-2016 genoemde NIEGG-locaties die per die datum administratief zijn ondergebracht onder de Materieel vast activa (MVA).
Per 1-1-2019 valt het complex Park Zandweerd (toekomstig Tuinen van Zandweerd) onder MVA tot het moment, in 2019, dat het gebied in exploitatie wordt genomen nádat een besluit door de gemeenteraad voor vaststelling van een grondexploitatiebegroting is genomen conform BBV richtlijnen. De gronden worden op dat moment administratief uit de strategische grondvoorraad in de MVA gehaald en ondergebracht in het nieuw te vormen grondexploitatiecomplex “Tuinen van Zandweerd”.

De grondexploitaties van de BIE-projecten zijn geclusterd onder administratieve eenheden, te weten:

- woningbouwlocaties,
- bedrijventerreinen en
- (Voormalig) Groot bergweide.

Het complex Groot Bergweide is in de jaarrekening 2016 opgeheven en vertaald in drie nieuwe clusters.

Dynamiek en gebiedsontwikkeling

Door de dynamiek, waarmee binnen de gebiedsontwikkeling wordt geopereerd, gaat het om een momentopname. Binnen deze dynamiek wordt op een zo zorgvuldig mogelijke wijze gestuurd binnen de grondexploitatiebegrotingen. De projectcontrol is hieraan ondersteunend. Zo blijft de gemeente “in control” bij grondexploitaties.

We zien al enige tijd dat het steeds moeilijker is om vóóraf een goed beeld te geven van het financieel resultaat van de gebiedsontwikkeling als gevolg van de bestaande onzekerheden.

Dit heeft enerzijds te maken met de relatieve “onvoorspelbaarheid” van “de markt”, anderzijds zijn we steeds meer op zoek naar andere vormen van samenwerking, organische ontwikkeling (ruimte voor gevarieerde initiatieven) in plaats van blauwdrukplanologie.

Sprake is van maatwerk, waarbij tussentijdse bijsturing en soms afwijking van de vastgestelde kaders nodig is.

Sprake is ook van organisch ontwikkelen. Organische gebiedsontwikkeling betekent het volgende:

“Ontwikkeling en beheer lopen in organische gebiedsontwikkeling door elkaar heen, eindgebruikers hebben een dominante rol, overheden een faciliterende.

Het leidt tot meer stedelijke diversiteit en biedt een grotere mate van flexibiliteit dan de projectmatige, grootschalige en integrale planningstraditie.”(Bron: Organische gebiedsontwikkeling: hoe flexibiliteit in stedelijke planning te bereiken Nieuwsbericht | 04-09-2012 Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Urhahn Urban Design).

Deze “onzekerheden” komen steeds vaker voor met fluctuaties van exploitatieresultaten als gevolg. Omgaan met onzekerheden en sturen binnen marges is noodzakelijk maar vergt een andere manier van aanpak.

Actuele inzichten per 1-1-2019

In dit hoofdstuk “Toelichting op de actualisatie 2019” worden de actuele inzichten op de grondexploitaties gepresenteerd per 1-1-2019 (peildatum), onderscheiden naar clusters woningbouw, bedrijventerreinen en Groot Bergweide. Naast de hiervoor aangegeven actuele inzichten wordt het verschil aangegeven van het resultaat op basis van Netto contante waarde (NCW) per 1-1-2018 die rekenkundig is vertaald naar een NCW per 1-1-2019.

Parameters

In grondexploitaties wordt uitgegaan van een rentepercentage van 2,4% en een discontovoet van 2% conform de door de gewijzigde BBV richtlijnen voorgeschreven methode per 1-1-2016.

Als gevolg van een aantal generieke wijzigingen is het resultaat van het MPG 2018 vertaald naar het financieel kader per 1-1-2019. Wijzigingen hebben betrekking op:

- het gehanteerde discountvoet percentage ad 2% om de EW van grondexploitatiebegroting om te zetten in een NCW per 1 januari 2019 (is dezelfde discountvoet die per 1-1-2018 is toegepast);
- wijzigingen voor een aantal exploitaties als gevolg van autonome besluitvorming in 2018.

De financiële vertaling van bovengenoemde punten leidt tot een financieel kader.

De vergelijking tussen het financieel kader en het berekende planresultaat is het effect van verandering in de grondexploitatie. Het kan hier gaan om inhoudelijke wijzigingen die betrekking hebben op kosten en opbrengsten, tijdsfactoren(fasering) maar ook de gewijzigde parameters hebben invloed op het resultaat.

5.2 Bouwgronden woningbouw in exploitatie

Tabel 14 Woningbouwprojecten in exploitatie

Tabel Woningbouwprojecten in exploitatie				
	Grex 2018	financieel kader	MPG 2019	Effect op resultaat verhoging (-) verlaging (+)
-/- resultaat = verlies -/- afwijking = nadelig effect	NCW resultaat per 1-1-2018 (A)	NCW resultaat per 1-1-2019 (A+1jr)	NCW resultaat 1-1-2019 (B)	= (B)-(A+1jr)
Eikendal	€ 564.677	€ 789.713	€ 1.098.954	€ 309.241
Steenbrugge	€ -2.253.140	€ -2.138.524	€ -1.108.943	€ 1.029.581
Wijtenhorst en Douweler Leide	€ -2.927.481	€ -2.908.539	€ -2.840.321	€ 68.218
De vijfde hoek	€ 617.061	€ 782.574	€ 531.308	€ -251.266
Sluiskwartier**	€ -2.056.302	€ -2.129.081	€ -2.269.715	€ -140.634
Centrumplan Bathmen	€ -457.518	€ -477.673	€ -518.235	€ -40.563
Park Zandweerd (MVA) = geen actieve grex	€ -1.252.401	€ -1.228.639	€ -1.228.639	€ -
Totaal woningbouwprojecten in exploitatie	€ -7.765.104	€ -7.310.169	€ -6.335.592	€ 974.578

• Steenbrugge

De ontwikkeling van Steenbrugge fase 1 verloopt sneller dan gedacht. In de grondexploitatie wordt uitgegaan van ontwikkeling van deze fase overeenkomstig afspraken die daarover zijn vastgelegd in overeenkomsten en de verkoop van gronden die heeft plaatsgevonden. De gemeente is nu eerder dan gedacht de ontwikkelingsmogelijkheden voor de vervolgfase aan het verkennen. In 2018 zijn de eerste stappen gezet en in 2019 wordt dit vertaald in overeenkomsten met marktpartijen.

Voor Steenbrugge is een ontwikkelperspectief opgesteld welke de basis vormt voor realisatie door de markt. Het daarin opgenomen woningbouwprogramma en het grondgebruik zijn belangrijke factoren voor het bepalen van de zogenaamde residuele inbrengwaarde van de gronden. Dat is de waarde die de gemeente ontvangt bij verkoop van de gronden aan de ontwikkelende partij. Uitgaande van een ontwikkeling (inclusief grondexploitatie) door de markt vormt deze residuele inbrengwaarde de opbrengst in de gemeentelijke grondexploitatie.

Het resultaat van Steenbrugge wordt begroot op circa € 1,11 mln. nadelig. Dit is circa € 1 mln. beter dan het begrote resultaat bij het MPG 2018. De oorzaak hiervoor is met name dat het aantal woningen ten opzichte van de eerdere berekening met circa 120 woningen toeneemt.

• Eikendal

Het resultaat van Eikendal kent een verbetering van circa € 0,31 mln. in vergelijking met de Begroting 2019. Alhoewel voor dit project een positief resultaat wordt verwacht komt deze grondexploitatie niet in aanmerking voor tussentijdsewinstneming zoals de BBV voorschrijft omdat er nog te veel risico's zijn waar rekening mee moet worden gehouden.

De risico's ten laste van het weerstandsvermogen worden neerwaarts bijgesteld met circa € 0,07 mln. Dit is vooral het gevolg van hogere taxatie van de kavelprijs voor de nog uit te geven kavels op Eikendal Zuid. Bijstelling van de risico's kan plaatsvinden doordat het verkoopprijsrisico is gedaald als gevolg van verkoop van een groot aantal kavels in 2018 in Eikendal Fase. Daarnaast zijn civiele werkzaamheden uitgevoerd waardoor het risico op meerwerk bij aanbestedingen is afgenomen.

• Wijtenhorst en Douweler Leide

Het resultaat van Wijtenhorst en Douweler Leide is met circa € 0,07 mln. naar boven bijgesteld ten opzichte van de Begroting 2019.

In de nagenoeg neutrale ontwikkeling van het resultaat is rekening gehouden met hogere grondopbrengsten als gevolg van een actuele taxatiewaarde en hogere kosten. Dit laatste betreft hogere sloop- en saneringskosten,

plankosten, rente, indexeringen en kosten voor belastingen. Het risicoprofiel neemt met circa € 0,02 mln. af doordat de risico's voor wat betreft de sanering van de Japanse Duizendknoop en de sanering van de manege ondertussen werkelijkheid zijn geworden.

- **De Vijfde Hoek**

Het positieve resultaat van dit project bedraagt vóór winstneming op peildatum 1-1-2019 afgerond € 1,28 mln. Dit positieve resultaat van de grondexploitatie is met € 0,49 naar boven bijgesteld.

Conform BBV-regelgeving is de gemeente verplicht bij winstgevende grondexploitaties tussentijds winst te nemen ten gunste van de algemene middelen waarmee positieve resultaten van de grondexploitatie worden afgeroomd. De tussentijdse winstneming wordt daadwerkelijk geboekt en heeft daardoor een nadelig effect op de boekwaarde.

Vorenstaande geldt dus ook voor de grondexploitatiebegroting van de Vijfde Hoek. Voor deze grondexploitatie wordt € 0,74 mln. (€ 736.925) aan tussentijdse winst genomen en als kosten/ negatieve opbrengsten geboekt in het project. Ná winstneming bedraagt het positieve resultaat NCW € 0,53 mln.

Als gevolg van de tussentijdse winstneming komt het NCW resultaat uit op € 0,53 mln. wat € 0,25 mln. lager is dan geprognoseerd bij de Begroting 2019.

Geanticipeerd is op de 8^e herziening van het exploitatieplan. De resultaatontwikkeling komt vooral door positieve opbrengstontwikkeling (hogere taxaties uit te geven kavels). Het benodigde risicobedrag wordt lager doordat het verkooprisico van de gronden is afgenomen door gerealiseerde verkopen en doordat civiele werken zijn uitgevoerd waarmee het aanbestedingsrisico wegvalt.

- **Centrumplan Bathmen**

Het resultaat van Centrumplan Bathmen is met € 0,04 mln. naar beneden bijgesteld. De resultaatontwikkeling wordt vooral veroorzaakt door bijstelling en indexering van de civieltechnische kosten, plankosten, looptijd, rente en indexering. Daar staat hoger verwachte grondopbrengst tegen over.

- **Sluiskwartier**

In 2017 heeft de raad het scenario "Behoud/ Nieuwbouw" gekozen en daarmee de nieuwe uitgangspunten voor de planontwikkeling vastgesteld.

Op dit moment wordt een Ontwikkelplan voor het Sluiskwartier opgesteld. De ten behoeve van het Ontwikkelingsplan opgestelde verkenningen zijn gebruikt voor de herziening van de grondexploitatie per 1-1-2019.

Met uitzondering van het doorrekenen op de nieuwe parameters zijn er geen wijzigingen doorgevoerd. Het resultaat bedraagt € 2,27 mln. nadelig, dit is € 0,14 mln. nadeliger ten opzichte van het financieel kader, de Begroting, 2019.

In 2018 zijn de risico's voor het Sluiskwartier geactualiseerd. Het bestaande vastgoed in het Sluiskwartier is van een (zeer) slechte kwaliteit vanuit de gedachte dat de panden gesloopt zouden worden. De panden zijn nu bouwkundige onderzocht en er zijn inschattingen gemaakt wat behoud kost.

Het Sluiskwartier kent qua ondergrond een lange geschiedenis (haven/ sluis, bedrijvigheid, dicht storten van water, et cetera). Extra kosten voor bodemverontreiniging, archeologie en explosieven vormen een risico. Het totaal voorzien netto risico bedraagt € 1,5 mln.

In de loop van 2019 wordt de grondexploitatie herzien en het risicoprofiel nader uitgewerkt. Vervolgens wordt de herziene grondexploitatie ter besluitvorming aan de raad aangeboden tezamen met een ontwikkelplan (ruimtelijke uitgangspunten zoals de BBV richtlijnen aangeeft) voor het Sluiskwartier.

5.3 Bouwgronden bedrijventerreinen in exploitatie

Tabel 15 Bedrijventerreinen in exploitatie

Tabel Bedrijventerreinen in exploitatie				
-/- resultaat = verlies -/- afwijking = nadelig effect	Grex 2018	financieel kader	MPG 2019	Effect op resultaat
	NCW resultaat per 1-1-2018 (A)	NCW resultaat per 1-1-2019 (A+1jr)	resultaat 1-1-2019 (B)	= (B)-(A+1jr)
Winkelcentrum KZL	€ -3.572.235	€ -3.625.698	€ -3.857.806	€ -232.108
Bedrijventerein Lettele	€ -577.304	€ -603.954	€ -601.141	€ 2.813
A1 Bedrijvenpark	€ -26.674.935	€ -25.351.710	€ -28.136.494	€ -2.784.784
Leisure strip Holterweg	€ -264.070	€ -543.842	€ -586.171	€ -42.329
Bathmen Looweg	€ 64.897	€ 39.775	€ 29.011	€ -10.764
Totaal bedrijventerreinen in exploitatie	€ -31.023.647	€ -30.085.429	€ -33.152.601	€ -3.067.171

- **Winkelcentrum Keizerslanden**

De vernieuwing van het Winkelcentrum Keizerslanden is gereed en ook alle werkzaamheden zijn afgerond voor het winkelcentrum. Een en ander heeft plaatsgevonden binnen gestelde financiële uitgangspunten.

Nu rest nog de ontwikkeling van woningbouw op de voormalige Roelandflatlocatie. Voor de ontwikkeling van woningbouw op deze nog te ontwikkelen locatie is circa 3 jaar geleden ingezet op het zo genoemde woonpacht. Inmiddels is gebleken dat woonpacht niet haalbaar is en daarom wordt opnieuw de ontwikkelingsmogelijkheden van deze locatie onderzocht. Financieel betekent dit een achteruitgang van de grondexploitatie en een verslechtering van het resultaat door latere ontvangst van de gecalculereerde grondopbrengsten en de daarmee samenhangende ontwikkelingskosten met nadelige effecten voor de rente-inkomsten en het NCW resultaat. Het resultaat van deze locatie wordt begroot op € 3,86 mln. nadelig, dit betekent in vergelijking met de Begroting 2019 een resultaatverslechtering van € 0,23 mln.

- **A1 Bedrijvenpark**

In vergelijking met het financieel kader uit de Begroting 2019 is het gecalculereerde tekort toegenomen met € 2,8 mln. Belangrijke reden voor de verslechtering van het gecalculereerde NCW resultaat per 1-1-2019 is dat de te ontvangen exploitatiebijdragen, vooruitlopend op de herziening van het exploitatieplan, is doorgerekend op basis van de huidige inzichten voor wat betreft gronduitgiftetempo, verbreding van de A1 en parameters kosten- en opbrengstenstijging.

Door de verbreding van de A1 vervalt circa 4,67 ha. bruto terrein van het totale plangebied. Hiervan is 1,76 ha. aangemerkt als uitgeefbare grond. Door het wegvallen van deze uitgeefbare grond worden de verwachte inkomsten van de gemeente nadelig beïnvloed.

Om de schade te beperken wordt de schade op Rijkswaterstaat te verhalen. Over de haalbaarheid hiervan bestaat op dit moment voortsnog geen zekerheid en derhalve is voorzichtigheidshalve de volledige schade verwerkt in de grondexploitatie per 1-1-2019.

Het risico op lagere exploitatiebijdragen en het mogelijk niet vergoed krijgen van de gecalculereerde schade als gevolg van de verbreding A1 was deels verwerkt in de grondexploitatie en deels in het risicoprofiel.

Nu is het bedrag, dat was ondergebracht onder de risico's als risicoprofiel A1, volledig in de grondexploitatie opgenomen.

Het onderbrengen van het risicobedrag in de grondexploitatie betekent dat dit risicobedrag ten laste van het weerstandsvermogen komt te vervallen.

De ondergrond voor openbare ruimte moet worden aangekocht van de andere in het plangebied aanwezige grondeigenaren. Hiermee is rekening gehouden in de grondexploitatie.

De waarde van de grond is opnieuw getaxeerd en opgenomen in de grondexploitatiebegroting per 1-1-2019. De taxatie van de aan te kopen gronden is lager uitgevallen dan waar eerder rekening mee was gehouden. De nieuw getaxeerde waarde is opgenomen in de grondexploitatie. Dit heeft een positieve invloed op het uiteindelijk te verwachten NCW resultaat.

Door de daling van de taxatieprijs per m² brutoterrein neemt het risico op het verwerven tegen hogere prijzen ten opzichte van de getaxeerde waarde toe omdat de hogere waarde bij de grondeigenaren bekend is. Omdat hier dus een mogelijk risico ontstaat wordt hiervoor een nieuw risico geïntroduceerd ter grootte van € 0,3 mln. (€ 0,6 mln. x 50% = € 0,3 mln.) ten laste van het weerstandsvermogen. Per saldo is het risicoprofiel €1,5 miljoen lager.

- **Leisurestrip Holterweg**

Het planresultaat van de Leisurestrip Holterwegzone is bij de 3e kwartaalrapportage 2018 bijgesteld naar

€ 0,54 mln. nadelig welk bedrag is meegenomen in de Begroting 2019. Dit was het gevolg van het nadeliger uitvallen van het resultaat van de aanbesteding voor de civiele werken in het gebied.

Momenteel is de voorgenomen realisatie in uitvoering, verwacht wordt dat de werkzaamheden binnen de vastgestelde financiële kaders plaatsvinden. Aan de opbrengstenkant hebben geen wijzigingen plaatsgevonden. Het resultaat van de grondexploitatie is beperkt nadeliger (€ 0,59 mln.). Dit is het gevolg van toepassing van parameters.

De risico's zijn ongewijzigd ten opzichte van de Begroting 2019. De risico's hebben vooral betrekking op de uitgifte van gronden in tempo en prijs.

Complex Groot Bergweide

In 2017 is het complex Bergweide opgedeeld in drie clusters, te weten Westfalenstraat, Havenkwartier en Stadsentree. Hierbinnen zijn deze onderliggende grondexploitaties samengevoegd of worden in samenhang beschouwd. Hierna volgt een toelichting per cluster.

Tabel 16 Resultaat clusters voormalig Groot Bergweide

Tabel clusters voormalig Groot Bergweide				
	Grex 2018	financieel kader	MPG 2019	Effect op resultaat verhoging (-) verlaging (+)
-/- resultaat = verlies -/- afwijking = nadelig effect	NCW resultaat per 1-1-2018 (A)	NCW resultaat per 1-1-2019 (A+1jr)	NCW resultaat 1-1-2019 (B)	= (B)-(A+1jr)
Cluster 1 Westfalenstraat				
Bergweide - Westfalenstraat	€ -376.378	€ -383.906	€ -964.634	€ -580.728
Sub-totaal cluster 1	€ -376.378	€ -383.906	€ -964.634	€ -580.728
Cluster 2 Havenkwartier				
Havenkwartier - Silogebied	€ -36.114	€ -28.736	€ -49.261	€ -20.525
Havenkwartier - Zelf en Samenbouw	€ -11.026	€ -10.391	€ -14.254	€ -3.863
Havenkwartier - Doorontwikkeling Broedpl.	€ -107.808	€ -93.090	€ -23.593	€ 69.497
Havenkwartier - Stoer wonen	€ 135.390	€ 116.436	€ 180.581	€ 64.145
Havenkwartier - Hanzeweg	€ -215.329	€ -363.634	€ -419.093	€ -55.459
Havenkwartier - Kop en Haveneiland	€ -5.912.109	€ -5.968.362	€ -6.028.978	€ -60.616
Sub-totaal cluster 2	€ -6.146.996	€ -6.347.777	€ -6.354.597	€ -6.820
		€ -		
Cluster 3 Stadsentree				
vm Gasfabriekterrein	€ -345.512	€ -267.426	€ -171.187	€ 96.239
Stadsentree	€ -42.371	€ -75.922	€ -96.213	€ -20.291
Sub-totaal cluster 3	€ -387.883	€ -343.348	€ -267.400	€ 75.948
Totaal clusters voormalig groot bergweide	€ -6.911.257	€ -7.075.031	€ -7.586.631	€ -511.601

- **Cluster Westfalenstraat**

Voor de cluster Westfalenstraat bestaat één grondexploitatie. Het betreft hier de kavels ten weerszijden van de Westfalenstraat waarbinnen de verplaatsing van de milieustraat (Cleantech Centre Westfalenstraat) en de voorgenomen vestiging van een containerterminal de belangrijkste componenten vormen.

De grondexploitatie Westfalenstraat gaat uit van de uitgifte van gronden en beperkte kosten voor bouw- en woonrijp maken en milieukosten. Omdat de deze kosten in de grondexploitatie beperkt van omvang zijn (scherp gecalculerd) is dit een risico. Hiervoor is een risicoreservering getroffen.

Tijdens de aan- en verkoop van gronden en de uitvoering van grond -en bouwwerkzaamheden is gebleken dat een groot aantal risico's zich in werkelijkheid voordoen. Hierdoor is het noodzakelijk de uitgangspunten in de grondexploitatie opnieuw te beoordelen en de grondexploitatie hierop bij te stellen.

Het financieel kader voor de grondexploitatie Westfalenstraat op NCW per 1-1-2019 bedraagt € 0,38 mln (nadelig). Het geactualiseerde resultaat bedraagt € 0,96 mln (nadelig), een nadelig effect van € 0,58 mln.

- **Cluster Havenkwartier**

De mutaties binnen het cluster zijn beperkt en zijn vooral het gevolg van gewijzigde Rekentechnische uitgangspunten. Uitzondering vormen de grondexploitaties Doorontwikkeling Broedplaats en Stoer wonen. Deze

exploitaties laten een beter resultaat zien door meeropbrengst uit grondverkoop en voor de studentenwoningen is de opbrengst eerder ontvangen dan was begroot. De risico's zijn ongewijzigd ten opzichte van de Begroting 2019.

- **Cluster Stadsentree**

Het belangrijkste verschil in resultaat is te zien bij het voormalig Gasfabriekterrein. Voor deze locatie neemt de verliesvoorziening af met een bedrag van € 0,1 mln. De reden hiervan is tweeledig. Enerzijds verwachten wij in 2019 een verkoopovereenkomst te sluiten met Stichting de Gasfabriek voor het voorterrein, anderzijds is de verwachting dat er op het terrein meer uitgeefbare m² gerealiseerd kunnen worden dan waarmee in de grondexploitatie rekening is gehouden. Dit heeft met name te maken met de voorzichtigheid waarvan uit is gegaan. Belangrijk element in de ontwikkeling van dit gebied is de aanleg en ligging van de tweede ontsluiting. Het is gewenst, en daarop wordt ingezet, dat deze in samenhang met omliggende terreinen van S-Park en de achtergelegen bedrijfskavel zal worden aangelegd. De risico's zijn ongewijzigd ten opzichte van de begroting 2019.

5.4 Strategische grondvoorraad

De gemeente bezit nog een deel (112 ha. of circa 66%) van de 170 ha. aan gronden buiten de bebouwde kom gelegen. Het betreft gronden gelegen ten noorden van Schalkhaar en de Vijfhoek, aangeduid als Deventer Noordoost. Wij hebben in Deventer Noordoost in 2018 geen gronden verkocht. Wij zetten in op verkoop laatste panden en gronden in 2019 en 2020.

Binnen de bebouwde kommen liggen nog wel gemeentelijke gronden die als strategisch kunnen worden aangemerkt. Het betreft de volgende gronden.

Tabel 17 Locaties beschikbare strategische gronden

Gebied	Locatie	Boekwaarde 31-12-2018 MVA in €	Boekwaarde 31-12-2018 IMVA in €	Verlies- voorziening 31-12-2018 in €
Zandweerd	Park Zandweerd (Tuinen van Zandweerd)	2.034.445	695.171	1.228.639
Binnenstad	Nieuwe Markt	-	-	-
Keizerslanden	Van Heetenstraat/Dorrestraat	453.021	-	-
Keizerslanden	Oranjekwartier	468.720	-	-
Keizerslande	De Dreef	-	-	-
Voorstad oost	Shita en Gooierstraat	417.000	125.157	-
Borgele	De Dreef/Arkelstein/Wittenstein	-	-	-
Sluiscomplex	Deensestraat	37.113	-	-
Bathmen	Hogeweg	-	-	-
Schalkhaar	Kolkmansweg	-	-	-
De Vijfhoek	Tankstation N348	-	-	-
A1 zone	Molbergseweg	-	-	-
A1 zone	Lindemanweg	-	-	-
Totaal		3.410.299	820.328	1.228.639

Over de ontwikkeling van deze gronden heeft nog geen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden. Een aantal lichten wij hieronder toe.

- **Nieuwe Markt**
Dit pand is in 2018 verkocht. Met verkoop wordt de weg vrij gemaakt voor een nieuwe en definitieve invulling in de cultuurdriehoek.
- **Van Heetenstraat / Oranjekwartier/ De Dreef.** Voor de ontwikkeling van deze gebieden heeft de raad in 2019 een voorbereidingskrediet vastgesteld.
- **Tuinen van Zandweerd**
Dit betreft de laatste voormalige NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden), vanaf 1-1-2016 ondergebracht bij de materiële vaste activa (MVA). Voor het actualiseren van de planeconomische verkenning zijn geen nieuwe uitgangspunten geformuleerd. Inhoudelijke en financiële besluitvorming met betrekking tot het vaststellen van een grondexploitatie wordt in 2019 aan de raad voorgelegd. De ruimtelijke uitgangspunten zijn begin 2019 reeds vastgesteld.

- Shita en Gooierstraat
Om de herstructurering Voorstad-Oost volledig af te ronden is het voornemen om te starten met de ontwikkeling van de nu nog braakliggende locatie: het Shita-terrein, waar de voormalige flat heeft gestaan en de speeltuinlocatie. Voor deze locatie heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor het opstellen van een ontwikkelingsperspectief en aanvullende sloop- en beheerskosten als gevolg van de brand in 2018.

5.5 Afgesloten complexen

De gemeente Deventer heeft een aantal afgesloten complexen. De grondexploitaties van deze complexen zijn op verschillende momenten afgesloten. Bij de afsluiting is financiële verantwoording afgelegd aan de raad over de betreffende grondexploitatie. In enkele gevallen moet nog grond worden verkocht of moeten er nog kosten worden gemaakt. In dergelijke gevallen is een voorziening afgesloten complexen ingesteld. Hierin zijn middelen opgenomen die nog kunnen worden ingezet voor het afronden van de allerlaatste werkzaamheden.

Tabel 18 Mutaties voorziening afgesloten complexen

Voorziening afgesloten complexen	Stand 31-12-2017 in €	Uitgaven 2018 in €	Verhoging/ Verlaging in €	Stand 31-12-2018 in €
1.Handelspark	6.594	472		6.122
2.Bergweide 3	82.125	48.722		33.403
3.Bathmense Enk II	63.156	17.369		45.787
4.Woningbouw Okkenbroek	6.071	17.278	25.922	14.715
5.Rielerkolk	228.513	12.563		215.950
6.Driehoek Snipperling	36.803	33.429	260.000	263.374
7.Woningbouw Lettele	3.500	3.500		0
8.Vijfhoek	151.320	49.004		102.316
10.Geertruidenlocatie	129.000	31.233		97.727
Totaal	707.082	213.611	285.900	779.394

In 2018 is € 213.611 aan kosten ten laste van de voorziening gebracht. Op basis van een actuele raming is de beschikbare voorziening met € 285.900 opgehoogd. Dit is geput uit de egaliseringsreserve weerstandsvermogen. Er worden nog investeringen verwacht in 2019 voor de voormalige grondexploitatie Geertuidenlocatie. Bij de afsluiting van dit project zijn resterende civieltechnische kosten meegenomen in MJOP projecten. Voor de resterende kosten wordt een voorziening van € 97.727 aangehouden.

Daarnaast resteren er nog te verkopen gronden uit de afgesloten grondexploitaties. Deze worden bij afsluiting tegen boekwaarde op de balans gezet. Jaarlijks wordt deze boekwaarde getoetst aan de marktwaarde en indien noodzakelijk afgewaardeerd. Eventuele boekwinsten worden bij definitieve verkoop genomen.

Tabel 19 Boekwaarden gemeentelijke gronden afgesloten complexen

Boekwaarden gemeentelijke gronden afgesloten complexen	Boekwaarde per 31-12-2018 in €	Marktwaarde (taxatie 2018) in €	Vershil in €	Afwaardering in €
1. Handespark Weteringen	-	442.990	442.990	-
2. Bergweide 3	306.484	286.350	-20.134	20.134
3. Bathmense Enk II	-	-	-	-
4. Woningbouw Okkenbroek	387.795	467.670	79.875	-
5. Rielerkolk	-	-	-	-
6. Driehoek Snipperling	-	-	-	-
7. Woningbouw Lettele	-	-	-	-
8. Woningbouw Vijfhoek	316.564	424.920	108.356	-
9. Bramhaar	-	-	-	-
10. Geertruidenlocatie	-	-	-	-
Totaal	1.010.843	2.344.435	611.087	-20.134
-/- = verlies				

In totaalniveau is de marktwaarde hoger dan de boekwaarde. Voor het complex Bergweide 3 is een afwaardering van € 20.134 noodzakelijk, waarmee de boekwaarde van de afgesloten complexen op €990.710 komt. De afwaardering wordt ten laste van de egalisatiereserve weerstandsvermogen gebracht.

5.6 Faciliterend grondbeleid

Het merendeel van de grondexploitaties in de gemeente Deventer vallen onder actief grondbeleid. Wij voeren zelf alle fasen van de grondexploitatie uit, zoals aankoop, sloop, bouwrijp maken en verkoop van bouwrijpe kavels.

Bij faciliterend grondbeleid is de bouwrijpe kavel in het bezit van een private partij; wij treden enkel publiekrechtelijk op en verhalen onze kosten op de private partij, via een exploitatiebijdrage.

Wij hebben twee grondexploitaties (Vijfde Hoek en Bedrijvenpark A1) waar een exploitatieplan voor is vastgesteld. Conform de BBV- regelgeving is hier sprake van een gemengd project omdat zowel gemeente als private partijen eigenaar van gronden wat betekent dat de gemeente zowel actief als faciliterend grondbeleid uitvoert.

De verslaggevingsregels schrijven voor, dat deze projecten administratief gesplitst moeten worden. De netto boekwaarde (saldo van gerealiseerde kosten en verliesvoorziening) van het actieve deel verantwoorden wij onder voorraden, het facilitaire deel onder overlopende activa (vorderingen). Bovendien moeten wij een verschillend rentepercentage hanteren voor het actieve deel (grondexploitatie rente, 2,4%) en het faciliterende deel (interne omslagrente, 2,5%). Dit betekent voor het faciliterende deel een nadeel van € 311.711.

Voor de Vijfde Hoek en Bedrijvenpark A1 ziet dit er als volgt uit:

Tabel 20. Splitsing faciliterend Grondbeleid Vijfde Hoek ná winstneming

	BIE (voorraden) in €	Facilitair (overlopende activa) in €	Totaal in €
Boekwaarde	-531.083	6.336.570	5.805.487
Resultaat	515.891	15.415	531.308

Tabel 21. Splitsing faciliterend Grondbeleid Bedrijvenpark A1

	BIE (voorraden) in €	Facilitair (overlopende activa) in €	Totaal in €
Boekwaarde	32.529.379	24.055.020	56.584.399
Resultaat	-18.254.535	-9.881.962	-28.136.497

6 Financieel Meerjaren Perspectief

6.1 Inleiding

Vanuit de geactualiseerde meerjarenbegrotingen (Mjb's) van de diverse grondexploitaties per 1-1-2019 ontstaat inzicht in het meerjaren perspectief. Dit wordt in onderstaande paragrafen inzichtelijk gemaakt.

6.2 Financiële analyse meerjaren perspectief

De grondslag voor het financieel meerjaren perspectief zijn de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen op peildatum 1-1-2019. Voor een volledig overzicht wordt uitgegaan van in exploitatie genomen gronden (BIE). Het gepresenteerde beeld gaat uit van en is bepalend de stand per 1-1-2019 van het aantal aanwezige grondexploitaties. Dit betekent dat inde beschouwde periode, waarover de huidige grondexploitaties lopen, geen nieuwe projecten worden opgestart. Is dit wel het geval dan worden deze projecten in de volgende MPG opgenomen.

Gezien de huidige opvatting over het grondbeleid is het voornamelijk niet de verwachting dat veel nieuwe nog niet bekende "gemeentelijke" gebiedsontwikkelingen en andere grondexploitaties in de komende jaren toegevoegd worden. Naar verwachting komt rond de zomer 2019 meer zekerheid over het plan Uiten van Zandweerd (voormalig woningbouwgebied Park Zandweerd) waarvoor de voorbereiding in volle gang is. De ruimtelijke uitgangspunten zijn begin 2019 vastgesteld, de vaststelling van de grondexploitatie volgt in mei/juni 2019.

Het meerjarenperspectief ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

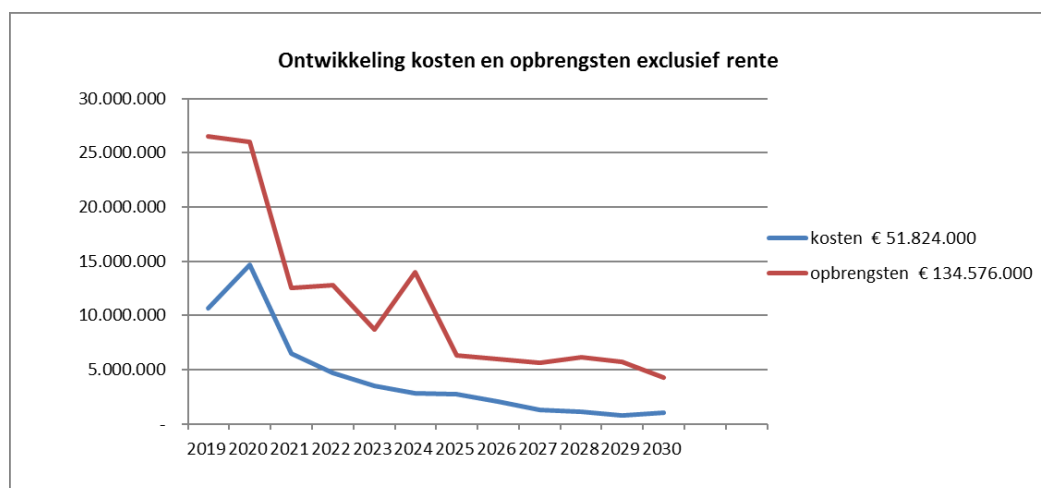
Tabel 22 Meerjarenperspectief investeringen en opbrengsten

Overzicht investeringen en opbrengsten in mln.													
	nog te realiseren	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
kosten	51,82	10,70	14,63	6,45	4,72	3,53	2,81	2,71	2,07	1,31	1,10	0,78	1,02
opbrengsten	134,58	26,52	25,97	12,52	12,82	8,66	13,96	6,30	5,98	5,65	6,16	5,75	4,30
rente		-2,81	-2,50	-2,11	-2,01	-1,62	-1,54	-1,30	-1,24	-1,17	-1,06	-0,97	-0,87
kasstroom		13,01	8,84	3,96	6,09	3,51	9,61	2,29	2,67	3,16	4,00	4,00	2,41

Uit bovenstaande tabel valt het volgende op te maken:

- de kosten op langere termijn nemen af.
In 2019 worden nog investeringen verwacht van circa € 10,7 mln., in 2020 zien we nog een toename naar ruim 14,6 mln. en daarna neemt het investeringsniveau verder af in 2024 naar minder dan € 3 mln.
- Opbrengsten.
In 2019 en 2020 worden nog veel opbrengsten verwacht (respectievelijk circa € 26,5 en € 26,0 mln.) Vooral in 2019 worden veel opbrengsten verwacht in het Eikendal, de Vijfde hoek en de Westfalenstraat (circa € 26,5 mln.). Vanaf 2021 (circa € 12,5 mln.) ontstaat een dalende lijn waarbij de te verwachten opbrengsten teruglopen tot en met 2025 tot een bedrag van circa € 6,4 mln. met nog een piek in 2024 van circa € 14 mln. als gevolg van verkoop van de gronden voor fase 3 Steenbrugge. In 2026 en later nemen de grondopbrengsten toe tot totaal circa € 28,2 mln. over de periode tot en met 2033.

Figuur 7 Ontwikkeling nog te maken kosten en opbrengsten

Wat opvalt in de vorige grafiek, figuur 7 “Ontwikkeling nog te maken kosten en opbrengsten”, is dat de kosten en opbrengsten vanaf 2020 naar verwachting fors afnemen.

In 2019 en 2020 zijn de geraamde opbrengsten nog relatief hoog, daarna, vanaf 2021 beweegt het zich tussen decirca € 5 mln. en circa € 15 mln. per jaar. Het kostenniveau beweegt zich tussen de circa € 1 en circa € 6 mln. per jaar.

In de jaren tot en met 2025 zal de gemeentelijke boekwaarde van de grondexploitaties verder afnemen doordat er minder kosten worden gemaakt en er meer opbrengsten worden gerealiseerd uit verkopen en exploitatiebijdragen. Vanaf 2026 ontstaat een redelijk stabiele kosten en opbrengstenontwikkeling. Hierbij is uitgegaan van de per 1-1-2019 bestaande gemeentelijke grondexploitatiebegrotingen.

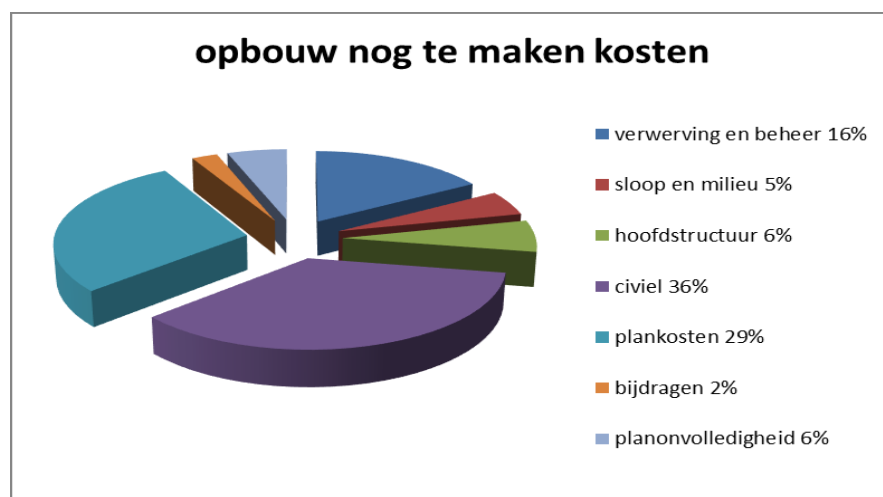
6.3 Verdeling kosten en opbrengsten

In onderstaande tabel worden de nog te verwachten kosten over de periode 2019 tot en met 2030 weergegeven.

Tabel 23 Opbouw nog te realiseren nominale kosten per jaar (bedaregn x € 1 miljoen)

Soort opbrengst	Totaal in %	Totaal in €	2019 in €	2020 in €	2021 in €	2022 in €	2023 in €	2024 in €	2025 in €	2026 in €	2027 in €	2028 in €	2029 in €	2030 in €
Verwerving	16,5%	8,54	0,43	3,21	0,33	0,29	0,41	0,40	0,75	0,65	0,63	0,63	0,41	0,40
Sloop- en milieu	5,0%	2,57	1,12	0,71	0,34	0,20	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hoofdstructuur	6,4%	3,30	0,95	1,39	0,74	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Civiele techniek	35,5%	18,41	3,32	5,91	2,35	2,02	1,37	1,24	1,12	0,71	0,04	0,04	0,04	0,27
Plankosten	28,7%	14,89	3,54	2,57	2,27	1,67	1,38	1,00	0,64	0,55	0,47	0,33	0,23	0,24
Bijdragen	2,4%	1,24	0,77	0,35	0,07	0,03	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Planonvolledigheid	5,5%	2,87	0,56	0,49	0,36	0,28	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	0,11	0,11	0,11
totaal	100%	51,82	10,70	14,63	6,45	4,72	3,53	2,81	2,71	2,07	1,31	1,10	0,78	1,02

Figuur 8 Opbouw nog te realiseren nominale kosten (% is afgerond op gehelen)

In bovenstaande figuur 8 wordt inzicht gegeven in de opbouw van de nominale kosten (exclusief rente- en in flatie-invloeden) op totaal niveau. Deze nog te maken kosten per 1-1-2019 worden nog gerealiseerd in de resterende looptijd van de lopende plannen.

Uit de grafiek is af te leiden dat de verwachte civiele kosten (sloop en milieu, hoofdstructuur en civiel) circa 47% van de totaal nog te maken kosten uit maakt.

Zichtbaar is, dat er nog beperkt verwervingen nodig zijn en dat dit aandeel circa 16% van de totaal nog te maken kosten uit maakt. Deze kosten hebben betrekking op:

- geraamde aankoopkosten voor bedrijvenpark A1,
- de overdracht van gronden binnen het cluster Westfalenstraat en
- in beperkte mate interne overdracht van gronden en panden.

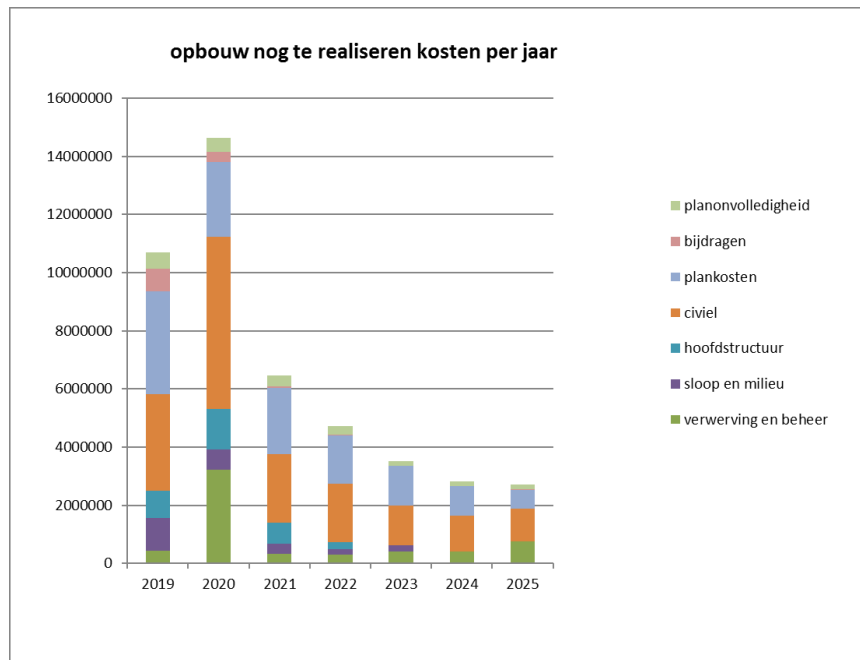
De plankosten maken circa 29% van de totaal nog te maken kosten uit. Tot slot wordt circa 2% uitgegeven aan bijdragen.

De samenstelling van de kosten over de resterende looptijd van de projecten laten zien dat deze zich vooral in de uitvoeringsfase begeven. Het aantal projecten, zeker van enige omvang, in de voorbereidingsfase is gering.

In de volgende grafiek, figuur 9 Opbouw nog te realiseren kosten per jaar 2019-2030, is de periode beschouwd met een weergave van alle te verwachten kosten over de periode 2019 tot en met 2030. In tabel 23 op de vorige pagina zijn de diverse bedragen en kosten onderdelen al samengevat in één tabel.

Per jaar wordt in de vorm van een samengestelde kolom alle kosten getotaliseerd en weergegeven in de figuur.

Figuur 9 Opbouw nog te realiseren kosten per jaar 2019-2025

In bovenstaande grafiek valt op dat de omvang van de kosten vanaf 2019 t/m 2030 beweegt tussen circa € 0,8 mln. en circa € 14,6 mln. per jaar. Zie ook de tabel op pagina 33 met betrekking tot de te verwachten kosten in de jaren tot en met 2030 bij ongewijzigd beleid en gelijkblijvende BIE-complexen.

In 2020 wordt een bedrag van iets meer dan € 14,6 mln. aan kosten verwacht. Belangrijk verschil met het uitgangspunt van vorig jaar is een afname in de te realiseren kosten vanaf 2020, nu is het uitgangspunt gehanteerd dat de marktpartijen de vervolgfase Steenbrugge uitvoeren en daarmee een groot gedeelte van de investeringen op zich nemen.

Plankosten

De plankosten zijn globaal onder te verdelen in de kosten voor:

- planontwikkeling,
- planvoorbereiding.

De plankosten kunnen als volgt worden toegelicht:

• Planontwikkeling

Dit zijn investeringen die worden gemaakt in het vóórproces om te komen tot een plan dat in uitvoering kan worden gekomen. Deze investeringen bestaan hoofdzakelijk uit kosten voor stedenbouwkundige uitwerking c.a., bestemmingsplan c.a. opstellen, opstellen grondexploitaties, projectmanagement, secretariële werkzaamheden, juridisch/bestuurlijke werkzaamheden, planeconomischewerkzaamheden et cetera.

• Planvoorbereidingskosten

Deze investeringen hangen samen met uitvoering en benodigde werken en kosten van een project. Dit zijn ambtelijke en andere externe kosten die betrekking hebben op de uitvoering van civieltechnische kosten als sloop, sanering, bouwrijpmaken, woonrijpmaken inclusief groenvoorziening, aanleg nustvoorziening en cetera.

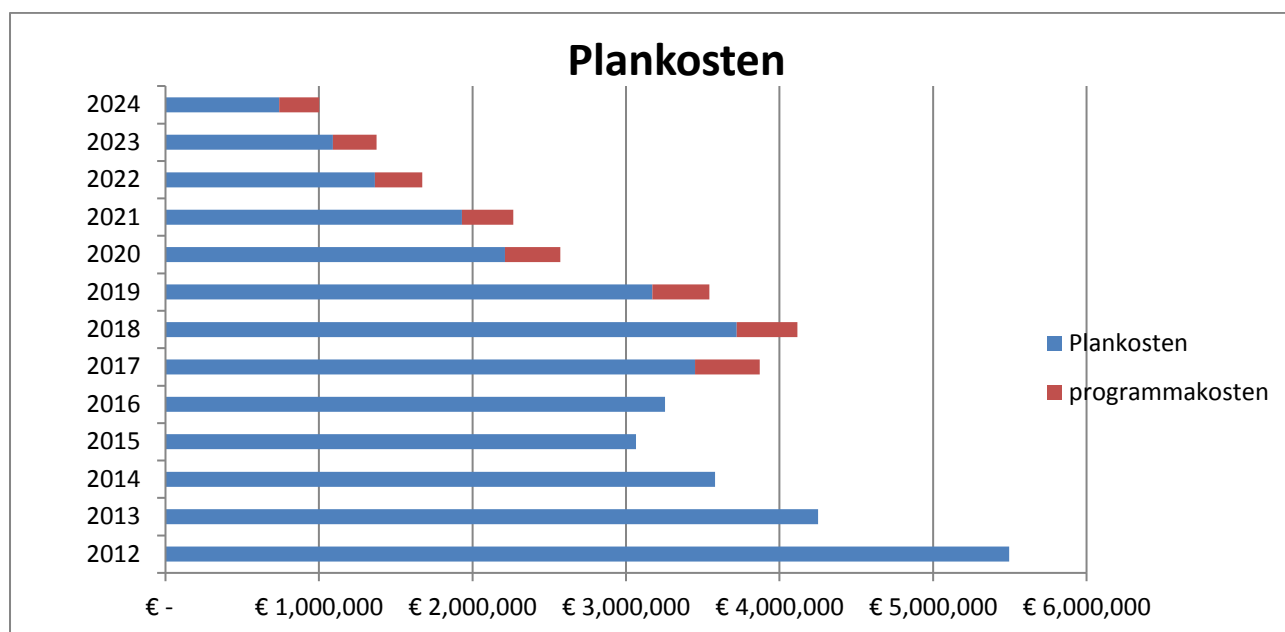
Voor een nadere detaillering van de plankosten wordt verwezen naar de geldende wetgeving en regeling:

- Wet ruimtelijke ordening: artikel 6.13 met een nadere uitwerking in
- Besluit ruimtelijke ordening: artikel 6.2.4. en 6.2.5. ten aanzien van uitvoeringskosten en plankosten;
- Regeling plankosten exploitatieplan;
- BBV Nota grondexploitatie 2016.

In de volgende figuur, Figuur 10, treft u een weergave aan van de ontwikkeling van de plankosten gedurende de looptijd van de thans lopende projecten. Hierbij is ook de historie vanaf 2012 in opgenomen en tevens is inzichtelijk gemaakt het effect van de ten laste van de grondexploitatiebegroting komende extra programmakosten als interne doorbelasting naar de projecten.

Uitgangspunt bij bepaling van de nog te realiseren plankosten vanaf 1-1-2019 is dat sprake is van ongewijzigd gemeentelijk beleid en ongewijzigde wet- en BBV- regelgeving gedurende de resterende looptijd van de thans actuele grondexploitaties.

Figuur 10 Ontwikkeling plankosten 2012-2030

In de meerjarenbegroting (MJB), de grondexploitatiebegrotingen, van de BIE-GREX projecten wordt een raming opgenomen van de verwachte plankosten voor de verschillende projecten. Figuur 10 laat zien dat de plankosten geleidelijk afnemen vanaf 2012. De afname doet zich voor in zowel de planontwikkelingskosten en planbegeleidingskosten.

De dalende trend heeft enerzijds te maken met het feit dat, uitgaande van de huidige situatie, géén nieuwe grondexploitaties worden opgestart en anderzijds zijn de afgelopen jaren projecten afgesloten dan wel zullen projecten nog worden afgesloten de komende jaren. Daarnaast is de daling het gevolg van het “op de markt zetten” van een aantal projecten waardoor de gemeente Deventer minder plankosten (en minder risico’s) voor haar rekening hoeft te nemen en de gemeentelijke inzet hiermee afneemt.

In het jaar 2017 en 2018 constateren we ten opzichte van 2016 een toename van de plankosten. De oorzaak hier voor is dat dit intensieve jaren zijn geweest. Dit heeft te maken met een aantal factoren te weten:

- het aantrekken van de markt en herijking van bestaande plannen;
- de verkopen en ontwikkelingen binnen bestaande projecten;
- de wijzigingen als gevolg van BBV regelgeving waardoor per 1-1-2016 nieuwe richtlijnen met betrekking tot grondexploitatiebegrotingen en verslaglegging zijn doorgevoerd;
- De invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheden per 1-1-2016 en de onderzoeken die nodig waren om te beoordelen of de gemeente Deventer voor de grondexploitaties onder deze nieuwe regelgeving valt.

Programmamakosten.

Vanaf 2017 zien we dat de programmakosten voor de periode 2017-2024 onderdeel uitmaken van de plankosten (besluitvorming voorjaarsnota 2016). Deze kosten zijn verdeeld over alle lopende projecten over de eerst komende vijf jaar. Deze doorbelasting betekent een extra kostenpost voor de betreffende grondexploitatiebegroting. Het gaat voor

alle projecten om een totaal bedrag aflopend in 2017 van circa € 420.000 naar circa € 259.000 in 2022. Programmakosten zijn aangegeven in figuur 10 op bladz. 35.

Bepaling plankosten.

Afhankelijk van het type project worden de plankosten bepaald aan de hand van een plankosten-normeringsmethode, voor traditionele woningbouwprojecten of bedrijventerreinen wordt de plankosten-scan als uitgangspunt gehanteerd, voor specifieke situaties wordt een raming opgesteld op basis van de verwachte capaciteitsinzet. Het belangrijkste gedeelte van de plankosten heeft betrekking op de ambtelijke uren tegen intern tarief. Daarnaast zijn er ook de zogenaamde overheadkosten die verdeeld worden over de verschillen exploitaties.

Figuur 11 Opbouw nog te realiseren opbrengsten per bouwcategorie

In figuur 11 wordt inzicht gegeven in de opbouw van de nominale opbrengsten op totaal niveau en hieronder in figuur 12 op jaarniveau. Zichtbaar is dat 31% van de nominale opbrengsten voortkomt uit woningbouw, 36% komt voort uit de uitgifte van bedrijventerreinen. Dat is ook een afspiegeling van de projectenportefeuille zoals gepresenteerd in hoofdstuk 5. Het overige deel wordt gevormd door exploitatiebijdragen en subsidies.

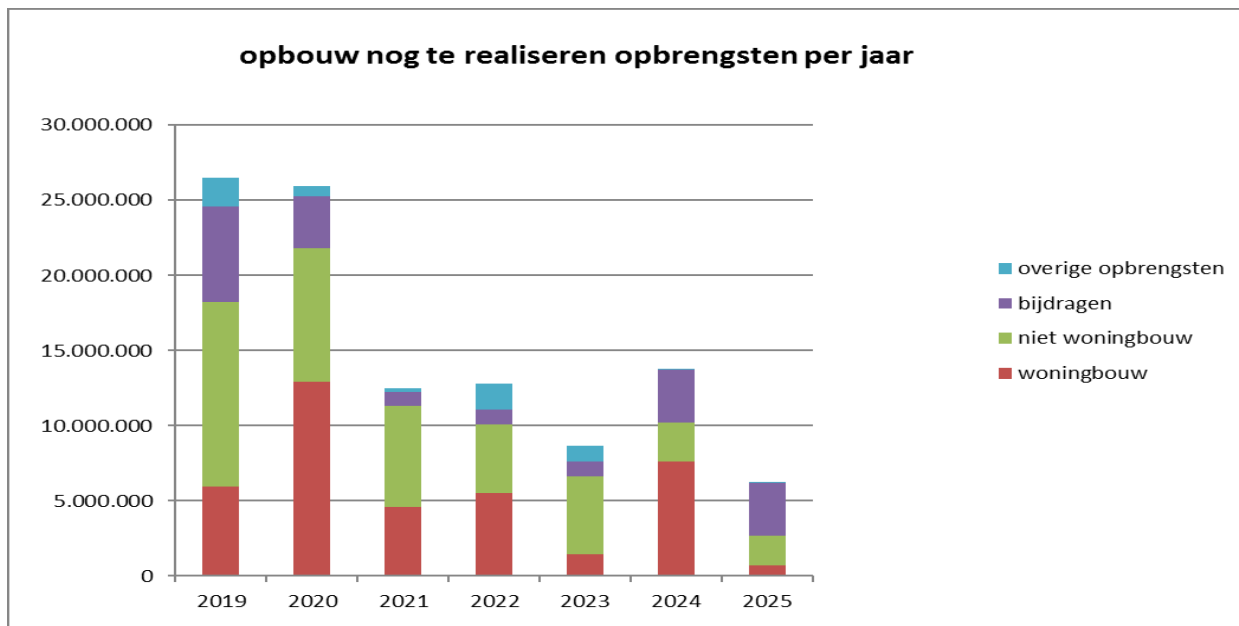
In de volgende tabel, tabel 23, zijn de opbrengsten gesplitst per soort opbrengst, aangegeven in % en in €.

Tabel 23 Opbouw nog te realiseren nominale opbrengsten per jaar (x € 1 miljoen)

Soort opbrengst	Totaal in %	Totaal in €	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Woningbouw	30,8%	41,41	5,96	12,94	4,60	5,49	1,43	7,59	0,73	0,75	0,34	0,78	0,43
Niet- woningbouw	36,1%	48,60	12,31	8,87	6,70	4,60	5,21	2,78	1,94	1,54	1,58	1,61	1,47
Bijdragen	28,8%	38,79	6,35	3,48	0,98	1,00	1,02	3,49	3,56	3,63	3,71	3,78	3,86
Overige opbrengsten	4,3%	5,77	1,91	0,67	0,23	1,73	1,00	0,10	0,06	0,05	0,03	0,00	0,00
totaal	100,00%	134,58	26,52	25,97	12,52	12,82	8,66	13,96	6,30	5,98	5,65	6,16	5,75

In de grafiek op de volgende pagina, Figuur 12 “Opbouw nog te realiseren opbrengsten” per jaar 2019-2030, zijn de in de tabel 23 aangegeven opbrengsten grafisch weergegeven.

Figuur 12 Opbouw nog te realiseren opbrengsten per jaar 2019-2030

In bovenstaande figuur is te zien dat in 2019 een forse opbrengt wordt verwacht van circa € 28 mln. Zie ook de tabel op pagina 33 met betrekking tot de te verwachten kosten en opbrengsten in de jaren tot en met 2024 bij ongewijzigd beleid en aantal BIE-complexen.

6.4 Ontwikkeling boekwaarde

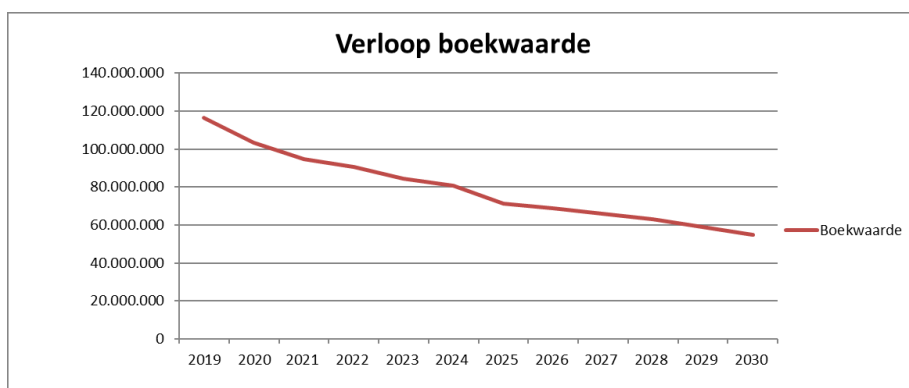
In de volgende tabel en figuur is het verloop van de boekwaarde over de periode tot 2024 resp. 2031 weergegeven. Het gaat hier om het verloop van de bruto boekwaarde waarop de verliesvoorziening niet in mindering is gebracht. De komende jaren loopt de boekwaarde af, van €117,2 miljoen per 1-1-2019 (exclusief Tuinen van Zandweerd) tot €56 miljoen in 2030. Dit komt enerzijds omdat er meer opbrengsten dan kosten worden verwacht, anderzijds worden exploitaties afgesloten en in voorkomende gevallen worden verliezen genomen ten laste van de verliesvoorziening bij jaarrekening. In de tabel 28, "Mutaties verlieslatende complexen" in hoofdstuk 7 worden deze weergegeven waarbij een vergelijking is getroffen tussen 1-1-2018 en 1-1-2019.

Tabel 24 Overzicht verloop boekwaarde grondexploitatie.

Overzicht verloop boekwaarde grondexploitatie												
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
boekwaarde	-117.179.928	-104.165.614	-95.325.878	-91.365.165	-85.280.010	-81.769.130	-72.161.588	-69.875.287	-67.200.430	-64.038.563	-60.035.196	-56.031.190

In de grafiek op de volgende pagina, Figuur 13 "Ontwikkeling boekwaarde c.q. verliesvoorziening verlieslatende BIE-complexen" per jaar 2019-2030, is het in de tabel 24 aangegeven cumulatieve verloop van de boekwaarden grafisch weergegeven.

Figuur 13 Ontwikkeling boekwaarde c.q. verliesvoorziening verlieslatende BIE-complexen

7 Weerstandsvermogen en vermogenspositie

Algemeen

In dit hoofdstuk brengen wij de consequenties van de geactualiseerde grondexploitaties op het weerstandsvermogen en de vermogenspositie in beeld.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie

7.1 Ontwikkeling risico's

In de jaarlijkse planning en control cyclus zijn twee momenten waarop wij het weerstandsvermogen in beeld brengen. Wij doen dat bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening. Tussentijds rapporteren (zomer- en najaarsrapportage) wij wel over ontwikkelingen ten aanzien van de risico's.

Bij het opstellen van de begroting 2019 was het risicoprofiel waar weerstandsvermogen voor aangehouden moet worden € 8.790.890 (exclusief DOIC). Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 is de risicopositie geactualiseerd en komt het profiel € 2.304.209 lager uit op € 6.486.681 (exclusief DOIC).

De ontwikkelingen in het risicoprofiel zijn in onderstaande tabel overzichtelijk weergegeven. In hoofdstuk 5 zijn de mutaties per project toegelicht.

Tabel 25 Ontwikkeling risico's met beroep op specifiek weerstandsvermogen in €

Grondexploitaties	Risico's ten laste van weerstandsvermogen		Verschil - effect op risicoprofiel verhoging (+) verlaging (-)
	Begroting 2019	Jaarrekening 2018	
Verlieslatende projecten			
Steenbrugge	1.440.000	1.440.000	0
Wijtenhorst en Douweler Leide	118.750	98.750	-20.000
Sluiskwartier	1.500.000	1.500.000	0
Winkelcentrum KZL (Roelandlocatie)	100.000	100.000	0
Bedrijventerreinen Lettele + Looweg	150.000	150.000	0
A1 Bedrijvenpark	2.577.500	1.100.000	-1.477.500
Leisure-strip Holterweg	523.750	523.750	0
Centrumplan Bathmen	0	0	0
Cluster Westfalenstraat	362.140	205.431	-156.709
Cluster Havenkwartier (incl. Hanzeweg)	1.093.750	1.093.750	0
Cluster Stadsentree	275.000	275.000	0
Park Zandweerd (=MVA)	650.000	0	-650.000
Sub-totaal Verlieslatende grondexploitaties	8.790.890	6.486.681	-2.304.209
Winstgevende grondexploitaties			
De vijfde hoek *)	600.000	480.000	-120.000
Eikendal *)	590.000	520.000	-70.000
Sub-totaal Winstgevende grondexploitaties	1.190.000	1.000.000	-190.000
Totaal	9.980.890	7.486.681	-2.494.209

* Deze risico's worden gedekt uit het positieve planresultaat. Bijstelling heeft dus geen effect op het weerstandsvermogen

Doordat de risico's voor De Vijfde Hoek en Eikendal gedekt worden uit het positieve planresultaat is het totale beslag op het specifieke weerstandsvermogen € 6.486.681. Voor de ontwikkeling van het DOIC wordt ook een risico (netto € 875.000) ten laste van het weerstandsvermogen aangehouden. Dit risico is in het overzicht buiten beschouwing gelaten, omdat het geen grondexploitatie betreft.

De reden van deze afname van € 2.304.209 is dat de grondexploitatieberekeningen zijn geactualiseerd op basis van nieuwe uitgangspunten per 1-1-2019 en opnieuw beoordeeld zijn ten aanzien van de risico's.

Met het bepalen van het gemeente brede risicoprofiel is ook rekening gehouden met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen. Dit doen wij door middel van een Monte Carlo Simulatie (zie paragraaf weerstandsvermogen van het jaarverslag 2018).

7.2 Ontwikkeling resultaten

Winst- en verliesgevende grondexploitaties

In de onderstaande tabel treft u een overzicht aan waarin zijn alle resultaten van grondexploitaties (product 11) worden weergegeven. Het betreft hier de in exploitatie genomen BIE-complexen, zowel winstgevend als verlieslatend.

Alle resultaten bij elkaar opgeteld laten een nadeliger resultaat zien ter grootte van circa €2,6 mln ten opzichte van het financieel kader. Uit onderstaande tabel is op te maken dat de resultaten van de woningbouwprojecten zijn verbeterd en de bedrijventerrein projecten verslechterd.

Tabel 26 Overzicht alle grondexploitaties

Tabel alle grondexploitaties				
-/- resultaat = verlies -/- afwijking = nadelig effect	Grex 2018	financieel kader	MPG 2019	Effect op resultaat
	resultaat	resultaat per	resultaat	
	1-1-2018 (A)	1-1-2019 (A+1jr)	1-1-2019 (B)	= (B)-(A+1jr)
woningbouwprojecten in exploitatie	€ -7.765.104	€ -7.310.169	€ -6.335.592	€ 974.578
bedrijventerreinen in exploitatie	€ -31.023.647	€ -30.085.429	€ -33.152.601	€ -3.067.171
clusters voormalig groot Bergweide	€ -6.911.257	€ -7.075.031	€ -7.586.631	€ -511.601
Totaal alle grondexploitaties	€ -45.700.008	€ -44.470.629	€ -47.074.824	€ -2.604.194

Van de projecten met een batig saldo hebben wij alleen van de Vijfde Hoek winst genomen (€0,74 miljoen), omdat het project de afronding nadert en de risico's relatief beperkt zijn.

Verliesgevende grondexploitaties

Voor grondexploitaties, waarvan wij verwachten dat wij het geïnvesteerd vermogen niet meer terugverdienen, zijn verliesvoorzieningen genomen of is afgewaardeerd. Onderstaande tabel geeft de mutaties in 2018 weer:

Tabel 27 Mutaties verlieslatende complexen

Grondexploitaties	Resultaten grondexploitaties			Effect op resultaat nadelig (-) voordelig (+)
	per 1-1-2018 (Jaarrekening 2017)	per 1-1-2018 (Begroting 2019)	per 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)	
Steenbrugge	-2.253.140	-2.138.524	-1.108.943	1.029.581
Wijtenhorst en Douweler Leide	-2.927.481	-2.908.539	-2.840.321	68.218
Sluiskwartier**	-2.056.302	-2.129.081	-2.269.715	-140.634
Winkelcentrum KZL	-3.572.234	-3.625.698	-3.857.806	-232.108
Bedrijventerrein Lettele	-577.304	-603.954	-601.141	2.813
A1 Bedrijvenpark	-26.675.099	-25.351.710	-28.136.494	-2.784.784
Leisure-strip Holterweg	-264.070	-543.842	-586.171	-42.329
Centrumplan Bathmen	-457.518	-477.673	-518.235	-40.562
Cluster Westfalenstraat	-388.354	-397.654	-964.634	-566.980
Cluster Havenkwartier	-6.146.996	-6.347.777	-6.346.598	1.179
Cluster Stadsentree	-387.883	-343.348	-267.400	75.948
Park Zandweerd (=MVA)	-1.258.401	-1.228.639	-1.228.639	0
Totaal	-46.964.782	-46.096.439	-48.726.097	-2.629.661

*Omdat Park Zandweerd (toekomstig Tuinen van Zandweerd) nog geen vastgestelde grondexploitatie heeft mag de rente niet geactiveerd worden (BBV richtlijnen) en blijft het saldo van het verlies gelijk aan de Begroting 2019.

** Sluiskwartier Bij dit resultaat wordt nog niet uitgegaan van de in 2019 op te stellen herziening van de grondexploitatie.

Toelichting tabel:

Kolom 2: laat de resultaten zien van de verlieslatende grondexploitaties zoals die is gepresenteerd bij de herziening van de grondexploitaties per 1-1-2018 (jaarrekening 2017).

Kolom 3: vermeldt de stand van zaken van de 'oude' grondexploitaties zoals vermeld in de begroting 2019 plus correcties uit de derde kwartaalrapportage 2018, nu vertaald naar de rekentechnische stand van zaken per 1-1-2019. Het betreft feitelijk het beschikbare financiële kader.

Kolom 4: Voor het opstellen van de jaarrekening zijn de grondexploitaties geactualiseerd naar de nieuwste inzichten per 1-1-2019.

Kolom 5: Het verschil tussen de 3^e en de 4^e kolom betreft het effect op resultaat en verliesvoorziening.

De verlieslatende grondexploitaties zijn ten opzichte van het beschikbare financiële kader verslechterd met € 2.629.661. Om ervoor te zorgen dat de verliesvoorziening op het moment van afsluiten van de betreffende grondexploitatie (einddatum) gelijk is aan de verliesvoorziening op balansdatum (31-12-2018) wordt jaarlijks rente toegevoegd aan de verliesvoorziening.

Winstgevende projecten

Voor het totale beeld willen wij graag ook de winstgevende projecten in deze MPG in beeld brengen.

Deze treft u aan de volgende tabel "Mutaties winstgevende projecten" op de volgende pagina.

Tabel 28 Mutaties winstgevende projecten

Grondexploitaties	NCW Resultaten grondexploitaties ná winstneming			Effect op resultaat verhoging (-) verlaging (+)
	per 1-1-2018 (Jaarrekening 2017)	per 1-1-2018 (Begroting 2019)	per 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)	
De vijfde hoek	617.061	782.574	531.308	-251.266
Eikendal	564.677	789.713	1.098.954	309.241
Bedrijven Looweg	64.897	39.775	29.011	-10.764
Totaal	1.246.635	1.612.061	1.659.273	47.211

Saldo van de winstgevende grondexploitaties is, na tussentijdse winstneming Vijfde Hoek, verbeterd met € 47.211.

7.3 Ontwikkeling weerstandscapaciteit ARG

De Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) is in 2018 opgegaan in de egaliseringsreserve weerstandsvermogen. De mutaties in verliesvoorzieningen voor de grondexploitaties worden met deze reserve verrekend. Voor de risico's van de grondexploitaties houden wij een specifieke weerstandsreserve aan. Dit wordt meegenomen in de beoordeling van het totale gemeentelijke weerstandsvermogen, hiervoor verwijzen we naar de paragraaf "Weerstandsvermogen" van het jaarverslag behorende bij het Jaarverslag 2018.

7.4 Meerjarig verloop verlieslatende grondexploitaties

Op de volgende pagina treft u tabel aan per 1-1-2019 van de actuele (lopende) verlieslatende en winstgevendende grondexploitaties.

Onderstaande tabel geeft het meerjarige inzicht in afsluiting van deze grondexploitaties. Onderscheid is gemaakt in 17 verlieslatende en 4 winstgevendende grondexploitaties die de komende jaren worden afgesloten.

Voor de verlieslatende grondexploitatie is een verliesvoorziening getroffen op balansdatum (31-12-2018). Aan de verliesvoorzieningsreserve wordt jaarlijks rente toegevoegd, zodat op moment van afsluiting van de betreffende grondexploitatie de verliesvoorziening gelijk is aan het geïnvesteerd vermogen (onderhanden werk). Op de balans vallen op moment van afsluiting de verliesvoorziening (passiva) en de post onderhanden werk (activa) tegen elkaar weg.

Tabel 30 Méérjarig overzicht af te sluiten grondexploitaties op basis van grexen per 1-1-2019 (bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving Project	NCW *) per 1-1-2018	NCW **) per 1-1-2019	Jaar waarin wordt afgesloten met NCW per 1-1-2019											2030 en verder
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Verlieslatende projecten														
HK Doorontw.Broedplaats	-0,09	-0,02	-0,02											
HK Zelf & Samenbouw	-0,01	-0,01	-0,01											
Centrumplan Bathmen	-0,48	-0,52	-0,52											
WC Keizerslanden	-3,63	-3,86		-3,86										
Wijtenhorst DL	-2,91	-2,84		-2,84										
Teugseweg vm. Bergweide 5.2	-0,08	-0,10			-0,10									
Bedrijventerrein Lettele	-0,60	-0,60			-0,60									
HK Silo gebied	-0,03	-0,05			-0,05									
HK Kop & Haveneiland	-5,97	-6,03				-6,03								
Sluiskwartier	-2,13	-2,27				-2,27								
Herontwikkeling WFS	-0,38	-0,96				-0,96								
Gasfabriek terrein	-0,27	-0,17				-0,17								
Park Zandweerd (MVA) (Tuinen van Zandweerd)	-1,23	-1,23				-1,23								
Holterwegzone/ Leisure	-0,54	-0,59					-0,59							
Hanzeweg	-0,63	-0,42							-0,42					
Steenbrugge	-2,14	-1,08							-1,08					
Bedrijvenpark A1	-25,35	-28,14												-28,14
Sub-totaal verlieslatend	-46,47	-48,73	-0,55	-6,70	-0,75	10,66	-0,59	0,00	-1,50	0	0	0	0	-28,14
Winstgevendende projecten														
HK Stoer Wonen	0,12	0,18		0,18										
Vijfde Hoek	0,78	0,53			0,53									
Looweg	0,04	0,03				0,03								
Eikendal	0,79	1,10												1,10

<i>Sub-totaal winstgevend</i>	1,73	1,84	0,00	0,18	0,53	0,03	0,00	0,00	0,00	0	0	0	0	1,10
<i>Totaal resultaat per jaar</i>	-44,74	-46,73	-0,55	-6,52	-0,22	10,63	-0,59	0,00	-1,50	0	0	0	0	-26,72
<i>- = verlies</i>														

*) Netto contante waarde (NCW) Begroting 2019

**) Netto contante waarde grondexploitaties per 1-1-2019

7.5 Balanspositie per 31-12-2018

Voorraad onderhanden werk

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties onderhanden werk (exclusief verliesvoorzieningen). In de tabel zijn alle vastgestelde grondexploitaties en voormalige NIEGG samengevoegd. Deze projecten zijn op verschillende balansposten verantwoord, te weten voorraad onderhanden werk, (im)materiële vaste activa en overlopende activa. In 2018 zijn in de grondexploitaties meer opbrengsten dan kosten gerealiseerd. Hierdoor is het totaal geïnvesteerd vermogen per saldo met €5,7 miljoen afgenomen tot €119,9 miljoen per 31-12-2018.

Tabel 31 Mutaties projecten (bedragen in €)

	Boekwaarde 31-12-2017	Totaal vermeerderingen	Totaal verminderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Bouwgrond in exploitatie (voorraden)	80.579.882	16.344.238	-10.154.591	86.769.529
Voormalige NIEGG (MVA)	2.034.445	0	0	2.034.445
Voormalige NIEGG (IMVA)	263.739	431.433	0	695.171
Faciliterend grondbeleid (overlopende activa)	42.732.528	-76.165	-12.264.840	30.391.523
Totaal	125.610.594	16.699.505	-22.419.430	119.890.668

Het saldo geïnvesteerd vermogen op (gemengde) grondexploitaties is met circa €5,7 miljoen afgenomen van circa €125,6 miljoen per 31-12-2017 tot een totaal bedrag van circa €119,9 miljoen per 31-12-2018.

Deze daling is als volgt op hoofdlijnen te verklaren:

- Bergweide Westfalenstraat: toename van €1,8 miljoen als gevolg van verwervingskosten (€2,7 miljoen) en verkoop gronden (€1,3 miljoen);
- Havenkwartier Mr de Boerlaan: toename van €0,3 miljoen vanwege planontwikkelingskosten en rente;
- Havenkwartier Stoer Wonen: afname van €1,0 miljoen door grondverkopen;
- Hanzeweg: toename van €0,6 miljoen als gevolg van civiele werkzaamheden;
- Bedrijvenpark A1: toename van per saldo €6,7 miljoen door grondverkopen (vermindering €9,8 miljoen) en verwervingskosten, planontwikkelingskosten en rentekosten (vermeerdering €3,8 miljoen). En herrubricering van vlottende activa in het kader van het faciliterend grondbedrijf (vermeerdering €12,3 miljoen)
- Steenbrugge: toename van €0,6 miljoen als gevolg van planontwikkelingskosten en rentekosten;
- Sluiskwartier: toename van €0,4 miljoen vanwege planontwikkelingskosten en rentekosten;
- Winkelcentrum Keizerslanden: toename van €0,5 miljoen als gevolg van civiele werkzaamheden;
- Eikendal: afname van €3,2 miljoen door grondverkopen (vermindering €4,3 miljoen) en civiele werkzaamheden, rentekosten en planontwikkelingskosten (vermeerdering €1,0 miljoen);
- Wijtenhorst: afname van €1,3 miljoen als gevolg van grondverkopen (vermindering €2,0 miljoen) en milieukosten, planontwikkelingskosten en rentekosten (vermeerdering €0,7 miljoen).

Verliesvoorziening

Tegenover dit geïnvesteerd vermogen staat een verliesvoorziening van € 48,7 miljoen per 31-12-2018.

De specificatie van de onderbouwing verliesvoorziening ziet er als volgt uit:

Tabel 32 Mutaties verliesvoorziening projecten

Mutaties verliesvoorziening	Totaal bedrag (x € 1.000)
Saldo per 31-12-2017	47.031
Rentetoevoeging	894
Tweede kwartaalrapportage 2018	-2.345
Derde kwartaalrapportage 2018	516
Actualisaties grondexploitaties Jaarrekening 2018	2.630
Saldo per 31-12-2017	48.726

De netto balanspositie ten aanzien van de (gemengde) grondexploitaties is €119,9 miljoen minus €48,7 miljoen is €71,2 miljoen. Ten opzichte van de jaarrekening 2017 is onze balanspositie met €7,4 miljoen afgenomen.

BIJLAGEN

De volgende bijlagen treft u hierna aan:

Bijlage I	Waarderen van gronden
Bijlage II	Factsheets (vertrouwelijk)
Bijlage III	Risicoverloop (vertrouwelijk)
Bijlage IV	Aan- en verkoop boek (vertrouwelijk)
Bijlage V	Compensatieafspraken (vertrouwelijk)
Bijlage VI	Meerjarenbegrotingen (vertrouwelijk)
Bijlage VII	Rekentechnische uitgangspunten per 1-1-2019

Bijlage I Waarderen van gronden

Uitgangspunten en parameters

Jaarlijks, bij het opmaken van de Jaarrekening, vindt er een beoordeling plaats van de waardering van de gronden en grondexploitaties. Basaal is de vraag in hoeverre de investeringen van het 'grondbedrijf' nog kunnen worden terugverdiend, uiteraard rekening houdende met al bestaande verliesvoorzieningen.

Om inzicht in te krijgen in de vraag of de investeringen nog kunnen worden terugverdiend, wordt een vierdeling gehanteerd in de gronden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gronden

- in exploitatie,
- gronden nog niet in exploitatie (bvoormalige NIEGG locaties),
- nog te verkopen gronden en
- strategische of overige gronden.

In exploitatie genomen(BIE)

Deze categorie gronden zijn in exploitatie genomen. Men noemt deze gronden conform de BBV richtlijnen Bouwgrond in exploitatie oftewel BIE-projecten.

Dat zijn projecten, zoals De Vijfhoek, Bedrijventerrein A1 en Havenkwartier (gedeeltelijk), waarvan de raad een grondexploitatie heeft vastgesteld en dus het besluit heeft genomen deze daadwerkelijk in ontwikkeling te nemen.

De *waardering* van deze gronden vindt plaats op basis van de grondexploitatie. Indien de grondexploitatie een tekort kent dient een verliesvoorziening te worden aangelegd. Een andere mogelijkheid is afwaardering van de boekwaarde. Afwaardering is afhankelijk van de vraag in hoeverre een reële kans bestaat dat mogelijke verliezen in de toekomst alsnog kunnen worden goedge maakt. Is dat niet het geval dan dient er te worden afgewaardeerd. Ook is het van belang dat de gronden en overig vastgoed regelmatig worden getaxeerd om de marktwaarde te bepalen. De marktwaarde wordt verwerkt in de grondexploitatiebegroting. Dit kan invloed hebben op het resultaat van de grondexploitatie en de eventueel te vormen verliesvoorziening.

Nog niet in exploitatie genomen gronden (MVA)

De tweede categorie betreft de voormalige Nog niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG). Bijvoorbeeld, Park Zandweerd is ondergebracht in deze categorie. Dit gebied van onder de overgangsregel van de BBV waarin is geregeld dat, indien dit gebied vóór eind 2019 in exploitatie is genoemd, de geldende boekwaarde per 1-1-2016 plus voorbereidende plankosten om te komen tot een plan, worden opgenomen als boekwaarde in de nog op te stellen grondexploitatiebegroting.

Voor Park Zandweerd heeft de gemeenteraad al wel een reëel en stellig voornemen uitgesproken de gronden in ontwikkeling te willen gaan nemen, maar een grondexploitatiebegroting is nog niet vastgesteld door de gemeenteraad. De voorbereidingen zijn vol gaande maar nog niet dusdanig gereed dat een grondexploitatiebegroting kan worden vastgesteld. Zodra dit het geval is wordt deze ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden en worden de benodigde gronden administratief overgezet van de MVA naar het project zodat invulling kan worden gegeven aan de voorgestane ruimtelijke ontwikkeling.

De *waardering* van deze gronden vindt plaats op basis van een planeconomische verkenning of concept grondexploitatie. Ook hier geldt dat indien de planeconomische verkenning een tekort kent, een verliesvoorziening dient te worden aangelegd of een afwaardering van de boekwaarde dient plaats te vinden. Daarnaast is het van belang dat gemeentelijke gronden en overig vastgoed regelmatig worden getaxeerd om de marktwaarde te bepalen. De marktwaarde wordt verwerkt in de grondexploitatiebegroting. Dit kan invloed hebben op het resultaat van de grondexploitatie en de eventueel te vormen verliesvoorziening.

Nog te verkopen gronden

De derde categorie gronden zijn nog te verkopen gronden uit reeds afgesloten complexen zoals bijvoorbeeld de woningbouwplannen in Lettele en Okkenbroek. Deze grondexploitaties zijn afgesloten omdat de meeste activiteiten zijn beëindigd. Slechts de verkoop van enkele bouwrijp gemaakte percelen resteert. In die situatie is het niet efficiënt een projectorganisatie rondom dit soort projecten te organiseren.

Het resultaat van deze exploitaties wordt opgemaakt en de winst of het verlies genomen. De dan nog resterende boekwaarden worden ondergebracht in één complex en dienen te worden terugverdiend met de daadwerkelijke verkoop van die laatste kavels.

De *marktwaarde* van deze te verkopen percelen wordt jaarlijks getaxeerd. Indien de boekwaarde van alle nog te verkopen percelen hoger is dan de gezamenlijke marktwaarde dan dient ook hier een verliesvoorziening te worden aangelegd of dient er een afwaardering van de boekwaarde plaats te vinden.

Strategische of overige gronden

Tenslotte zijn er de zogenaamde strategische of overige gronden. Bijvoorbeeld vallen de gronden in Deventer NO en Landeweert onder deze categorie. Dit zijn gronden waarvoor nog geen concrete visie is vastgesteld over de toekomstige ontwikkeling.

Deze gronden vallen niet onder product 11 grondexploitaties, maar zijn ondergebracht in het complex 'Nog te verkopen gronden' binnen product 13, onroerende zaken buiten exploitatie.

Deze gronden worden uitsluitend *gewaardeerd* op basis van de huidige bestemming, veelal een agrarische. Indien de boekwaarde de taxatiewaarde overstijgt dient de boekwaarde te worden afgewaardeerd naar de hoogte van de taxatiewaarde.

Bijlage II Factsheets (vertrouwelijk)

20 X Factsheets per complex.

Informatie over:

- Plangebied (grootte bruto/netto, uitgeefbaar)
- Fasering
- Financieel resultaat op EW en CW
- Risico's

Bijlage III Risicoverloop (vertrouwelijk)

Tabel ontwikkeling risico's begroting 2019 – rekening 2018

Bijlage IV Aan- en verkoop boek (vertrouwelijk)

Aan en verkoop boek

Bijlage V Compensatieafspraken (vertrouwelijk)

Overzicht compensatieafspraken

Bijlage VI Meerjarenbegrotingen (vertrouwelijk)

20 X meerjarenbegrotingen per complex.

Bijlage VII Rekentechnische uitgangspunten (vertrouwelijk)

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Deventer
Postbus 5000
7400 GC Deventer

Datum
25 juni 2019

Ons kenmerk
3114713500/CONCEPT

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2018 van de gemeente Deventer. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2018 van de gemeente Deventer.

De jaarrekening 2018 van de gemeente Deventer geeft een getrouw en rechtmatig beeld

De jaarrekening 2018 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer. Bij deze jaarrekening zijn wij voornemens op 26 juni 2019 een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid te verstrekken.

Wij bespreken onze bevindingen met de auditcommissie

Wij hebben de inhoud van deze rapportage afgestemd met de auditcommissie, de portefeuillehouder financiën, de concerncontroller en de betrokken medewerkers team finance & control.

Graag danken wij u en uw medewerkers voor de medewerking die wij hebben ervaren tijdens onze controle.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

N.R. Fritz RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, mei 2018' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2018	4
Inleiding	8
De financiële positie van uw gemeente	12
Belangrijkste bevindingen uit onze controle	16
Interne beheersing	25
Overige aangelegenheden	28
Bijlagen	30

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Conclusies jaarrekeningcontrole 2018

Getrouwheid en rechtmatigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken op 26 juni 2019 voor de getrouwheid en rechtmatigheid. • Gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 4.210.000 respectievelijk € 12.630.000 	Slide 9
Financiële positie	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële positie ultimo 2018 is afgenomen ten opzichte van 2017. • De afname van de financiële positie wordt mede veroorzaakt doordat de resultaten van de verlieslatende grondexploitaties zijn gedaald met €2.629.661. • Het weerstandsvermogen bedraagt € 17,3 miljoen. Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente onderkende risico's van € 14,4 miljoen. De ratio weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2018 1,2 (2017: 0,9). Op basis van de binnen de gemeentesector gehanteerde classificatie is de weerstandsratio als voldoende te kwalificeren. Wel zien wij vanuit landelijke ontwikkelingen dat in de toekomst het weerstandsvermogen onder druk kan komen te staan door de oplopende tekorten in het sociaal domein. 	Slide 13
Interne beheersing	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van onze tussentijdse en jaareinde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de interne beheersingsomgeving van de gemeente Deventer in de basis op orde is. In 2018 zijn wederom verbeteringen doorgevoerd om de kwaliteit van de interne beheersing verder te versterken. • Wij kunnen niet (volledig) steunen op de IT-omgeving en hebben daarom extra gegevensgerichte werkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles. • Wij stellen vast dat het proces van totstandkoming van de jaarrekening van voldoende niveau is met uitzondering van de grondexploitatie. 	Slide 26
Kwaliteit verslaggeving	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Indien nodig, hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen valide zijn en consistent worden gebruikt. • De kwaliteit van de toelichtingen en analyses ten opzichte van de begroting kan op onderdelen nog verder toenemen door hieraan een meer inhoudelijke oorzaakanalyse toe te voegen (waardoor is de afwijking ontstaan en waardoor was de afwijking niet eerder voorzien c.q. te rapporteren?). 	Slide 17

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Conclusies jaarrekeningcontrole 2018

Grondexploitatie

- De grondexploitaties zijn deugdelijk geactualiseerd en bijgesteld en geven een getrouw beeld van de boekwaarde en verwachte resultaten.
- Uit de actualisaties per ultimo 2018 van de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten blijkt een tekort van in totaal € 46,3 miljoen negatief op contante waarde (2017: € 45,3 miljoen negatief).
- Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door gevolg van hogere civiele kosten voor het bedrijvenpark A1 alsmede het effect van de verbreding van A1.
- Het controleproces van het grondbedrijf is niet effectief en efficiënt verlopen. Wij hebben u voorgaande jaren en in de boardletter 2018 geadviseerd verbetermaatregelen te treffen die zich hoofdzakelijk richten op aandacht voor een tijdig, compleet balansdossier waarin schattingen zijn gebaseerd op actuele onderbouwende specificaties. Wij hebben helaas moeten constateren dat in lijn met voorgaande jaren hier geen opvolging is gegeven ondanks de tussentijdse gemaakte afspraken met de directie.

[Slide 18](#)

Sociaal domein

- Landelijk zien wij vrijwel alle gemeenten worstelen met volumegroei in de jeugdzorg. In 2017 is er € 23,6 miljoen uitgegeven aan jeugdzorg, in 2018 is dit verminderd tot € 19,0 miljoen. Dit betreft een daling van 19,5%. Deze daling wijkt af van het landelijk gemiddelde waar wij grote stijgingen zien.
- De daling wordt hoogst waarschijnlijk verklaard door het effect van de ingezette transformatie waarin resultaatsturing, doen wat nodig is en samenwerking belangrijke uitgangspunten zijn.
- Door het college wordt gewerkt aan de transformatie van het sociaaldomein om zo de toekomstige bestendigheid van het sociaal domein binnen de gemeente te kunnen blijven waarborgen.

[Slide 21](#)

Belangrijkste actiepunten voor boekjaar 2019

Grondexploitatie	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van onze tussentijdse en jaareinde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de vastleggingen van deze interne procedures en de beoordeling van het schattingsproces sterker moeten qua aard, reikwijdte en diepgang. Wij adviseren u nogmaals maatregelen te treffen die zich hoofdzakelijk richten op aandacht voor een tijdig, compleet balansdossier waarin schattingen zijn gebaseerd op actuele onderbouwende specificaties inclusief toelichtingen. • Conform de wettelijke bepalingen moet het faciliterend grondbedrijf jaarlijks worden geactualiseerd. Bij de afgelopen jaarrekeningcontrole was deze het bedrijvenpark A1 niet (tijdig) voorhanden wat in meerdere gevallen heeft geleid tot correcties in de jaarrekeningen. Wij adviseren u voor de jaarrekening 2019 een deugdelijke en tijdige actualisatie uit te voeren gebaseerd op actuele onderbouwende specificaties en referenties. 	Slide 18
Aanbestedingen	<ul style="list-style-type: none"> • Voor EU-aanbestedingen het op basis van een jaarlijks geraamde inkoopbehoefte en een actueel contractregister vooraf (preventief) vaststellen dat de voorgenomen inkopen plaatsvinden volgens de juiste aanbestedingsprocedure en hierop interne controle uitvoeren. • Tijdens onze interim-controle 2018 hebben wij vastgesteld dat hier in een aantal opzichten invulling aan is gegeven, bijvoorbeeld door het verder centraliseren van de aanwezige contracten. Daarnaast besteed u aandacht aan het bewustzijn bij de budgethouders van het belang van de Europese aanbestedingsregels. Tegelijkertijd stellen wij vast dat de contracten worden vastgelegd in een zaakstelsel en dat er nog geen sprake is van een contractenregister die een signalerende functie heeft van contracten die bijna aflopen. 	Slide 26
Algemene IT-beheersingsmaatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • In 2018 is een (behoorlijk) aantal beheersmaatregelen in gang gezet die in een aantal gevallen nog geïmplementeerd moeten worden. Een voorbeeld hiervan is het implementeren van een monitoringsysteem (Big Brother) op hoge rechten accounts. • Wij adviseren het college de interne beheersings-maatregelen betreffende de geautomatiseerde gegevenswerking in het kader van het optimaliseren van een voldoende betrouwbare en continue werking van de IT-omgeving verder door te ontwikkelen. 	Slide 26

Inleiding

Inleiding

Onze belangrijkste bevindingen

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2018 te verstrekken

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2018 van gemeente Deventer uitgevoerd en wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid te verstrekken bij deze jaarrekening.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op het vermogen of het resultaat van de gemeente.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid, met uitzondering de onzekerheden in de bestedingen sociaal domein, de EU-aanbestedingen (voor de in 2012 en eerder afgesloten contracten) alsmede de onvolledige winstname in de grondexploitatie

De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2018 zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol inclusief normenkader 2018 zoals dit op 24 januari 2018 door de gemeenteraad is vastgesteld.

De begrotingsoverschrijdingen zijn in de jaarrekening voldoende toegelicht en wegen niet mee in ons oordeel.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op het vermogen of resultaat van de gemeente, met uitzondering de onzekerheden in de bestedingen sociaal domein (zoals vermeld op de volgende bladzijde) en de EU-aanbestedingen (voor de in 2012 en eerder afgesloten contracten).

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2018 te verstrekken.

De onzekerheden van € 10,3 miljoen van de PGB- en ZIN-bestedingen vallen binnen de tolerantie van € 12,6 miljoen en hebben geen invloed op de strekking van de controle-verklaring.

Onzekerheden in de PGB-bestedingen

De Persoons Gebonden Budget (PGB)-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft vanwege rechtmatigheidsafwijkingen een controleverklaring met beperking bij de verantwoordingen 2018 verstrekt.

Het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie over de prestatielevering (getrouwheid) voor de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2018 leidt tot een onzekerheid in onze controle voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van in totaal € 5,3 miljoen. Naast deze onzekerheden resteren er onzekerheden in de zorg in natura van in totaal € 5,0 miljoen als gevolg van het ontbreken van toereikende onderbouwingen van de zorgaanbieders.

Deze onzekerheden tezamen vallen binnen de goedkeurings-tolerantie voor onzekerheden van € 12,6 miljoen, en heeft daarom geen invloed op de strekking van de controle-verklaring bij de jaarrekening 2018.

Het (verplichte) overzicht van controleverschillen groter dan de rapportagetolerantie treft u aan in de bijlagen A1 en A2 van deze rapportage.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2018 geconstateerd.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 16 oktober 2018 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De Controleverordening gemeente Deventer (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- Het door de gemeenteraad op 24 januari 2018 vastgestelde normenkader 2018.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging en is nader omschreven in het auditplan. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Deventer

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de memberfirms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage C bij deze rapportage.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2018.

Wij hebben het door het management toegepaste proces voor de totstandkoming van de jaarrekening geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Indien nodig, hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Onvolledige winstname grondexploitatie

In de Notitie Grondexploitatie van de commissie BBV is aangegeven op welke wijze rekening gehouden moet worden met tussentijds winst nemen bij positieve grondexploitatie-complexen.

Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

Uw gemeente heeft deze voorzichtigheid toegepast door geen winst te nemen op de complexen Vijfde Hoek en Eikendal aangezien de complexen nog meerdere jaren lopen en inherent hieraan onzekerheden bestaan over de toekomstige uitgaven en opbrengsten. Deze (macro) ontwikkelingen betreffen echter projectspecifieke risico's en mogen niet worden meegenomen in de berekening van een eventuele winstname. Wanneer deze macro onzekerheden buiten beschouwing gelaten worden dient op de complexen Eikendal en de Vijfde Hoek gezamenlijk € 426.797 aan winst te worden genomen.

Aangezien deze correctie niet is doorgevoerd hebben wij deze meegenomen als controleverschil. Gezien de omvang van de niet gecorrigeerde afwijkingen heeft dit geen effect op de strekking van de controleverklaring

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2018 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het vastgestelde controleprotocol:

- Voor fouten bedraagt de tolerantie 1% van het totaal van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves: **€ 4.210.000**
- Voor onzekerheden bedraagt de tolerantie 3% van het totaal van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves: **€ 12.630.000**
- Als rapportagetolerantie voor fouten en onzekerheden hebben wij een bedrag van **€ 421.000** gehanteerd.

De financiële positie van uw gemeente

De financiële positie van uw gemeente

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van de ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2017 licht afgenomen

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk en expliciet onderscheid tussen resultaatbepaling en -bestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Gemeenten mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten 2018 bedraagt € 2,1 miljoen nadelig. Per saldo is tussentijds € 8,7 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2018 circa € 6,6 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2018 circa 16,0% van het balanstotaal (2017: circa 17,5% van het balanstotaal). In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2018	2017	2016	2015
Eigen vermogen per 1 januari	76.204	77.162	74.788	85.492
Tussentijdse resultaatbestemming	-8.695	-5.464	856	-13.040
Gerealiseerd resultaat	6.562	4.056	1.969	2.336
Gerealiseerde totaalsaldo baten en lasten	-2.133	-1.408	2.825	-10.704
Eigen vermogen per 31 december	74.069	76.204	77.162	74.788

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

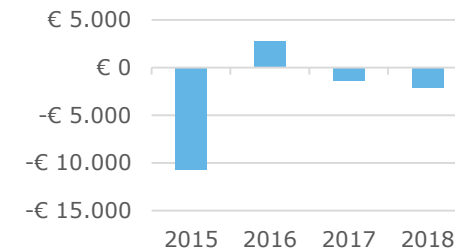
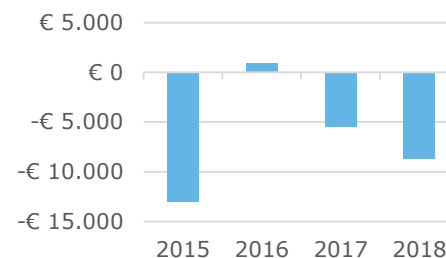
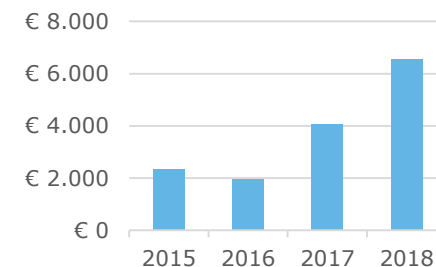
Exploitatieresultaat (x € 1.000)

Totale baten	364.874	
Totale lasten	-/- 367.007	
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-2.133
Af: stortingen in reserves	-/- 54.008	
Bij: onttrekkingen aan reserves	62.703	
Saldo mutaties reserves		-/- 8.695
Gerealiseerd resultaat		6.592

De exploitatie over 2018 laat een nadelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 2,1 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van circa € 9,6 miljoen. Dit is een voordeel van circa € 7,5 miljoen. Hier staat ten opzichte van de begroting een nadeel op de mutaties in reserves tegenover van € 0,9 miljoen. Per saldo is sprake van een voordeel ten opzichte van de begroting 2018 van € 6,6 miljoen. Het belangrijkste verschil ten opzichte van de begroting betreft de lagere uitgaven jeugdhulp dan begroot (€ 2,3 miljoen voordelig).

Voor een meer gedetailleerd overzicht van en een nadere toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma zoals opgenomen in de jaarrekening 2018

In het hoofdstuk 'Belangrijkste bevindingen uit onze controle' van het accountantsverslag gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en werkelijke lasten in het kader van begrotingsrechtmatigheid.

Saldo baten en lasten (in € 1.000)**Mutaties in reserves (€ 1.000)****Gerealiseerd resultaat (in € 1.000)**

Uw weerstandscapaciteit is gestegen

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's.

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit (voor de samenstelling hiervan verwijzen wij naar paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement in uw jaarverslag 2018) bedraagt € 17,3 miljoen (2017: € 13,9 miljoen). Er is dus sprake van een toename van de beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2018 ten opzichte van 2017. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de ophoging van specifieke weerstandsreserve.

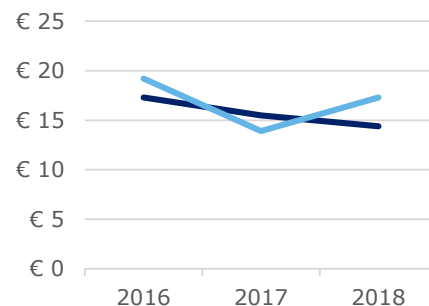
De inventarisatie van de risico's die in paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement van het jaarverslag is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kans inschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij heeft het college een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de grootste risico's.

Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 14,4 miljoen (2017: € 15,5 miljoen). Ten opzichte van 2017 is zodoende sprake van een daling van de gekwantificeerde risico's met per saldo € 1,1 miljoen. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager risico Verbreding A1 (is verliesvoorziening geworden).

Door de toegenomen beschikbare weerstandscapaciteit en de afname van de benodigde weerstandscapaciteit leiden er per saldo toe dat de ratio van het weerstandsvermogen per eind 2018 gestegen is ten opzichte van 2017 en voldoende is gelet op de door het college onderkende risico's. De ontwikkeling van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit in de afgelopen jaren is als volgt weer te geven:

Weerstandscapaciteit

(in miljoen)

Beschikbare weerstandscapaciteit Benodigde weerstandscapaciteit

Voor meer gedetailleerde informatie over (de ontwikkeling van) uw weerstandspositie verwijzen wij u naar paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement in uw jaarverslag 2018.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Algemeen

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zoals opgenomen in de jaarrekening 2018.

Wij hebben het door het college en de directie toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2018 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2018 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2018 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In de programmaverantwoording (onderdeel "programma's") van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Evaluatie van de belangrijkste inschattingen van het management

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen.

Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', ter 'egalisering van kosten' ('groot onderhoud'), en 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'.

Tijdens onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

Vooral de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en de voorzieningen ter egalisering van kosten zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college.

Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zal zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn.

Wij hebben voor deze gebieden het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel en niet bedoeld om ons een oordeel te vormen over individuele schattingsposten. Indien nodig hebben wij specialisten ingeschakeld (bijv. taxateurs en belastingsspecialisten) bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Grondexploitaties

De grondexploitaties zijn geactualiseerd

De veruit grootste balanspost met betrekking tot de onderhanden projecten betreft de post 'voorraden' (grondexploitaties). De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) binnen de projecten in relatie tot de huidige marktvraag?

- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen en dus van grond hebben langere tijd onder druk gestaan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

De 3 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in de jaarrekening 2018 en vermeld in de paragraaf 'Grondbeleid' van het jaarverslag 2018.

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor actualisatie van de grondexploitaties, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), de programmering, het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de gehanteerde rekenrente (renteomslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of ze redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

Wij hebben voor deze gebieden het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd, een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel.

Indien nodig hebben wij specialisten ingeschakeld bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel en niet om ons een afzonderlijk oordeel te vormen over de grondexploitatie.

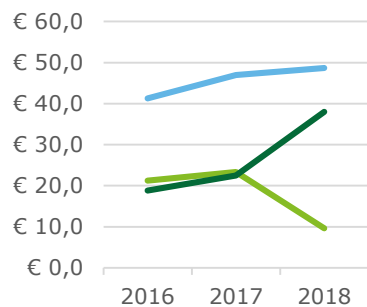
Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen valide zijn en consistent worden gebruikt.

De grondexploitaties zijn door de organisatie voor de jaarrekening 2018 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd). Waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo 2018 is op basis hiervan € 37,6 miljoen opgenomen in de voorziening negatieve plannen (2017: € 23,1 miljoen), om de naar verwachting niet meer met verkopen goed te maken kosten te dekken. De ontwikkeling van de voorziening ter dekking van 'negatieve plannen' (verliezen) in de afgelopen jaren is als volgt weer te geven:

Voorziening grondbedrijf

(in miljoen)

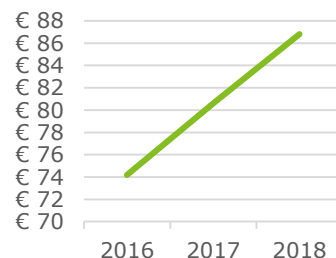
Bouwgronden in exploitatie
Facilitair grondbedrijf
Totaal

De stijging van zowel de voorziening alsmede de boekwaarde wordt voornamelijk veroorzaakt door de herrubricering van het faciliterend grondbedrijf.

Voor een nadere onderbouwing van de hoogte van de voorziening verwijzen wij u naar de paragraaf 'Grondbeleid' (paragraaf van het jaarverslag 2018), waar het college de belangrijkste complexen en de daarmee gepaard gaande risico's heeft toegelicht.

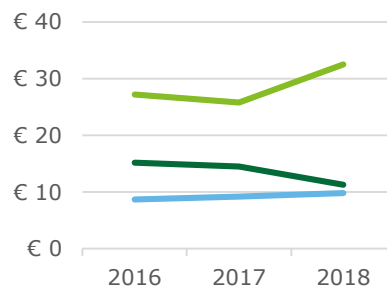
Totaal grexen

(boekwaarde in miljoen)

Belangrijkste projecten

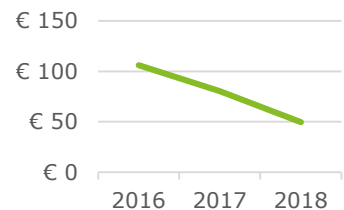
(boekwaarde in miljoen)

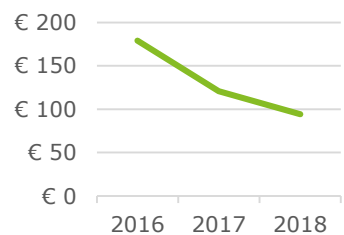
Bedrijvenpark A1
Eikendal
Steenbrugge

Uit de figuren hieronder blijkt een afname van de nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten, onder andere door de gronduitgiften in 2018 alsmede de gerealiseerde kosten over 2018. De stijging van het verwachte tekort op contante waarde wordt voornamelijk veroorzaakt door gevolg van hogere civiele kosten voor het bedrijvenpark A1 alsmede het effect van de verbreding van A1.

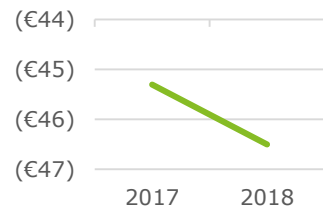
Nog te maken kosten (in miljoen)

Te realiseren opbrengsten (in miljoen)

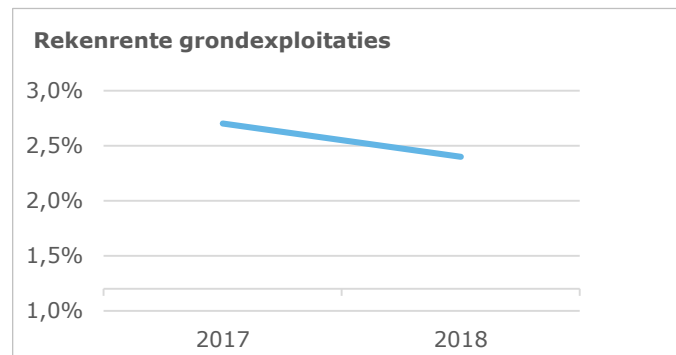

Resultaat (contante waarde in miljoen)

De rekenrente voor actualisatie grondexploitaties

De bij de actualisatie van de grondexploitaties gehanteerde rekenrente is berekend op basis van de voorschriften van de Commissie BBV en heeft zich over de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

De daling in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door het aantrekken van financiering in 2018 tegen de huidige lage marktrentes.

Overige bevindingen

Sociaal domein | Bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met beperking bij de PGB-verantwoordingen 2018 verstrekt.

Het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie over de prestatielevering (getrouwheid) voor de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2018 leidt tot een onzekerheid in onze controle voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van in totaal € 5,3 miljoen. Naast deze onzekerheden resteren er onzekerheden in de zorg in natura van in totaal € 5,0 miljoen als gevolg van het ontbreken van toereikende onderbouwingen van de zorgaanbieders.

Deze onzekerheden tezamen vallen binnen de goedkeurings-tolerantie voor onzekerheden van € 12,6 miljoen, en heeft daarom geen invloed op de strekking van de controle-verklaring bij de jaarrekening 2018.

Sociaal domein | Landelijk beeld

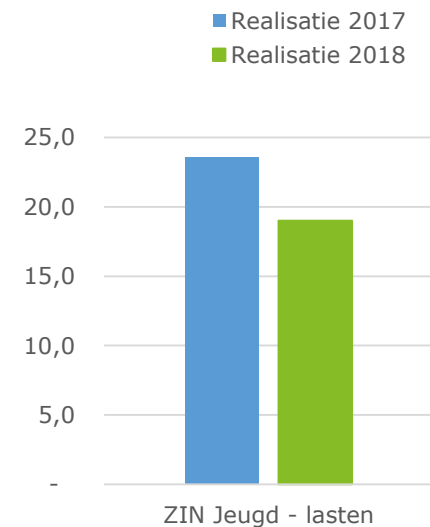
Landelijk zien wij vrijwel alle gemeenten worstelen met volumegroei in de jeugdzorg. In 2017 is er € 23,6 miljoen uitgegeven aan jeugdzorg, in 2018 is dit verminderd tot € 19,0 miljoen. Dit betreft een daling van 19,5%. Deze daling wijkt af van het landelijk gemiddelde waar wij grote stijgingen zien.

De daling wordt hoogst waarschijnlijk verklaard door het effect van de ingezette transformatie waarin resultaatsturing, doen wat nodig is en samenwerking belangrijke uitgangspunten zijn.

Door het college wordt gewerkt aan de transformatie van het sociaaldomein om zo de toekomstige bestendigheid van het sociaal domein binnen de gemeente te kunnen blijven waarborgen

Wij geven u ter overweging voor de vaststelling van de getrouwheid (inclusief prestatielevering) en de rechtmatigheid van de PGB-bestedingen 2018 verdere interne controle op te zetten en uit te voeren, om voor de jaarrekening 2019 de onzekerheden zoveel mogelijk weg te nemen.

Jeugdwet (in miljoen)

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn toegelicht in de jaarrekening

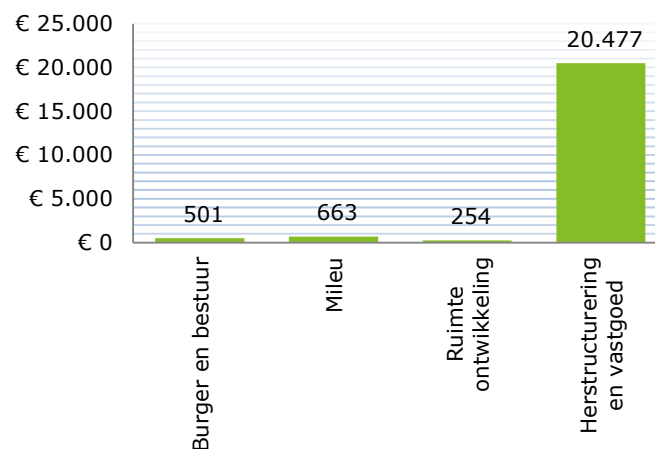
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018 hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen meeweegt in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zoals blijkt uit de hierna opgenomen figuur zijn op twee programma's begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren.

Vershil begrote en werkelijke lasten exclusief mutaties reserves (in € 1.000)

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van het onderdeel begrotingsrechtmatigheid naar paragraaf rechtmatigheid opgenomen in het jaarverslag 2018. Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2018.

Overige verantwoordings- en rapportageverplichtingen

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2018 geconstateerd

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien zeven documenten aan het CBS aan te leveren.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2018. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U hebt dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden wat betreft de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage B van dit accountantsverslag. Tijdens de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte(n)s in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2018 niet meer bedragen dan € 189.000 per jaar.

Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2018 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en/of de publicatieverplichtingen van de WNT.

Frauderisicoanalyse

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van een overtreding van wet- en regelgeving

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Recente ontwikkelingen laten zien dat de handhaving van anticorruptiewetgeving aan globalisering onderhevig is, waardoor ook gemeenten in toenemende mate te maken krijgt met anticorruptieregels.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college en management daarbij hanteren, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie. Tijdens deze gesprekken heeft het college aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken. Hierbij heeft het college ook voorbeelden gegeven van de manier waarop het deze beheerst.

Een belangrijke beheersingsmaatregel die het college heeft getroffen is het uitvoeren van periodieke interne controle op de wat betreft omvang en financiële risico's belangrijkste processen. Daarnaast heeft het college begin 2019 de interne frauderisicoanalyse geactualiseerd. Wij onderschrijven het blijvende belang van beide beheersmaatregelen.

Voor een verdere doorontwikkeling van de frauderisicoanalyse adviseren wij het college om inzicht te geven in de materiële kwetsbaarheden binnen de gemeente en hoe hierop door het college wordt ingespeeld. Het is belangrijk de geactualiseerde frauderisicoanalyse jaarlijks te blijven delen en bespreken met de auditcommissie. Op deze wijze vormt het periodiek actualiseren ervan een zichtbaar en vast onderdeel van de interne beheersingsomgeving inclusief de communicatie hierover met het toezichthoudend orgaan.

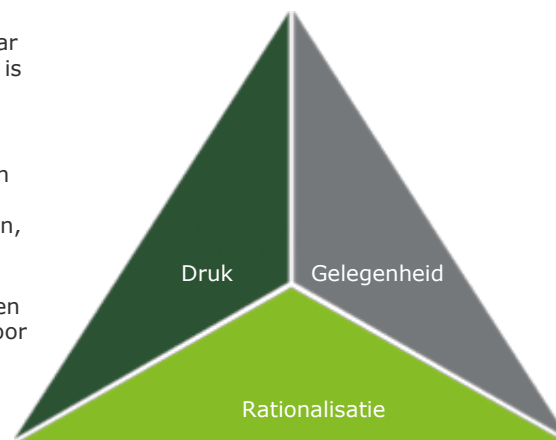
Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Vanuit de frauderisicoanalyse van de gemeente Deventer en onze controlewerkzaamheden hebben wij geen signalen voor (mogelijke) fraude verkregen.

Interne beheersing

Interne beheersing

De belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2018

Managementletter 2018, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze boardletter 2018 aan de gemeenteraad d.d. 29 november 2018. Onderstaand hebben wij in samenvattende vorm onze belangrijkste bevindingen opgenomen.

Interne beheersingsomgeving van de gemeente Deventer is in de basis op orde. In 2018 zijn wederom verbeteringen doorgevoerd om de kwaliteit van de interne beheersing verder te versterken

Onze overall conclusie is dat de interne beheersing van uw gemeente in de basis op orde is in het kader van de controle van de jaarrekening. Het belangrijkste aandachtspunt dat wij aan u in voorgaande jaren hebben meegegeven is het opvolgen van de IT-bevindingen, omdat dit van belang is een volgende stap te kunnen zetten in de doorontwikkeling van de kwaliteit van de interne beheersing. Wij hebben vastgesteld dat in 2018 in DOWR-I verband wederom verbeterstappen zijn gezet om de algemene IT-beheersmaatregelen verder te waarborgen.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Wij hebben vastgesteld dat deze functiescheiding niet wordt afgedwongen binnen de financiële administratie waardoor het theoretisch mogelijk is dat één medewerker zowel een memoriaalboeking aanmaakt als doorboekt.

Als gevolg hiervan heeft u in 2018 hieraan opvolging gegeven door zichtbaar te analyseren welke memoriaalboekingen zijn aangemaakt en geboekt door dezelfde medewerker. Hierbij is door de gemeente geconcludeerd dat dit boekingen betreffen waarmee enkel de sub-administraties zoals de salarissen en uitkeringen worden geboekt. Deze boekingen hebben geen subjectieve karakter en kennen derhalve een laag risicoprofiel op een afwijking van materieel belang.

Aanbestedingen:

In voorgaande jaren hebben wij u geadviseerd om in het proces van inkoop en aanbestedingen adequate preventieve interne beheersmaatregelen op te nemen in plaats van uitsluitend achteraf een controle uit te (laten) voeren op een juiste naleving van de interne en externe aanbestedingsrichtlijnen. Tijdens onze interim-controle 2018 hebben wij vastgesteld dat hieraan in een aantal opzichten invulling aan is gegeven, bijvoorbeeld door het verder centraliseren van de aanwezige contracten. Daarnaast besteed u aandacht aan het bewustzijn bij de budgethouders van het belang van de Europese aanbestedingsregels. Tegelijkertijd stellen wij vast dat de contracten worden vastgelegd in een zaakstelsel en dat er nog geen sprake is van een contractenregister die een signalerende functie heeft van contracten die bijna aflopen.

Wij adviseren u verdere preventieve beheersmaatregelen te implementeren waardoor gewaarborgd wordt dat inkopen rechtmatig worden aanbesteed

Vennootschapsbelastingplicht

Vanaf 2016 zijn gemeenten onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). De vermogensbestanddelen die uw gemeente aan de Vpb-plichtige activiteiten toerekent en de fiscale waardering daarvan, hebben uiteraard invloed op de te verantwoorden fiscale winsten en daarmee de Vpb-last over 2016 en toekomstige jaren.

Wij hebben de Vpb in onze accountantscontrole betrokken rekening houdend met de materialiteit van de gemeente als geheel.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden concluderen wij dat de verwachting van uw gemeente dat over het jaar 2018 geen vennootschapsbelasting betaald moet worden voldoende is onderbouwd.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving verdient de nodige aandacht

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

De IT-omgeving en een adequate opzet en werking daarvan nemen een steeds dominantere plaats in binnen uw organisatie voor een betrouwbare geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarmee krijgt de IT ook een dominantere positie in onze controleaanpak en -uitvoering.

Uw IT-omgeving is belegd in DOWR-I verband. In het kader van de jaarrekeningcontrole 2018 van de gemeente Deventer hebben wij een geactualiseerde IT-audit uitgevoerd in DOWR-I verband. Wij hebben een inventarisatie uitgevoerd van de algemene IT-beheersmaatregelen (General IT Controls) voor de deelgebieden informatiebeveiliging en wijzigingsbeheer voor de financiële administratie (SAP) en de uitkeringenadministratie (GWS4ALL). Onze scope is beperkt geweest tot het vaststellen van opzet en bestaan van de beheersmaatregelen die relevant zijn in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente Deventer.

Vanuit besprekingen en informatiedocumenten hebben wij de observatie dat de medewerkers van DOWR-I zich meer dan bewust zijn van de urgentie de beheersing van de IT-systemen verder te versterken. In 2018 is een (behoorlijk) aantal beheersmaatregelen in gang gezet die in een aantal gevallen nog geïmplementeerd moeten worden. Een voorbeeld hiervan is het implementeren van een monitoringsysteem (Big Brother) op hoge rechten accounts.

Onze bevindingen op het gebied van informatiebeveiliging en wijzigingsbeheer resulteren erin dat wij voor onze jaarrekeningcontrole 2018 géén gebruik (hebben) kunnen maken van de door uw gemeente getroffen geautomatiseerde beheersingsmaatregelen in applicaties, omdat die direct afhankelijk zijn van de betrouwbare en continue werking van de IT-omgeving. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de maatregelen die zijn opgenomen in de digitale workflow inkoopfacturen.

Om achteraf voldoende zekerheid te krijgen over de betrouwbare en rechtmatige verwerking van de inkoopfacturen hebben wij aanvullende gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Hieruit volgen geen bijzonderheden.

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hierboven besproken.

Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties.

Onze communicatie met het management

Bevestigingen van het management

Wij hebben bij het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen opgevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Daarnaast hebben wij van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen boven de rapportagedrempel van € 421.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	€ 427.000	€ 427.000
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 427.000	€ 427.000
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	€ 989.000	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 1.416.000	

* In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het controleprotocol inclusief normenkader 2018 is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Bijlage A2 – Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle boven de rapportagedrempel van € 421.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid PGB-bestedingen (SVB) en ZIN	€ 12.300.000	€ 12.300.000
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 12.300.000	€ 12.300.000
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 12.300.000	

* In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het controleprotocol inclusief normenkader 2018 is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren, om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage B – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2018

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet – gemeentedeel 2018	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) – gemeentedeel 2018	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
I&M E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
I&M E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Totaal			€ 0	

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Deventer

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)" en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Deventer in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.

- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheids-evaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad of rekening-commissie, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Deventer

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500@companies. Learn how Deloitte’s approximately 264,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Persbericht
29 mei 2019

Jaarrekening 2018 positief afgesloten

De gemeente Deventer sluit 2018 af met een positief resultaat van ... Het positieve resultaat is verwerkt in de Voorjaarsnota 2019.

Wethouder financiën Liesbeth Grijsen: "Deventer heeft een mooi jubileumjaar gehad in 2018. We hebben veel goede dingen kunnen doen met het beschikbare budget. We voeren een solide financieel beleid. Dat blijkt ook weer uit de jaarrekening 2018."

Positieve trends

De economie trok aan in 2018 en de werkgelegenheid groeide. Er zijn 408 nieuwbouwwoningen opgeleverd, het aantal bezoekers steeg naar 2,9 miljoen, de winkelleegstand in de binnenstad halveerde en Deventer verkocht 6,5 hectare bedrijventerrein op A1 Bedrijvenpark Deventer.

Aandacht voor sociaal

Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering, daalde in 2018 van 2850 naar 2720. Er blijven zorgen over de kostenontwikkeling het sociaal domein. Die zijn hoger dan wat we van het Rijk krijgen. Met name voor bijstandsuitkeringen en de Wmo. Jeugdhulp is hierbij een uitzondering. Daarop hield Deventer afgelopen jaar geld over.